

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206169

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP-730-28-4-81-10,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. 1294592
L75B Accession No. 77536
Author శంకరాచారి, పూర్ణిమ
Title భ.వ.ప. పూర్ణాకాశము 1927.

This book should be returned on or before the date last marked below

ఆ. బసవపురాణము.

వ చ న కా వ్య ము .

ఇది

కీమదపరి కాలిదాస కవిగారు సమస్తాగమ సర్వతంత్రీ
 స్వతంత్రీత్యాదేశిక బహుదాంతులగు,
 బ్రహ్మశ్రీ పూడిపెద్ది లింగమూర్తి పురుషులుగారిచే
 వ్రా య బ డి న ది .

ఆ

శ్రీశైల సింహాస నాసీన పరమకాంత భగీ శ్రీహత్తిసీ పట్టద, శ్రీమ
 ద్రాజా సిద్ధలింగ దేవర దేశికసార్వభౌమ న్యాయములవారి ప్రియ
 శిష్యుడును శైవసిద్ధాంత శాఖా కార్యదర్శి గార్లు
 శ్రీమద్భీమరాంభా వరప్రసాద విహారులగు
 కాళహస్తి వీరయ్య దేవర గారి
 పుత్రుడు తమ్మయ్య దేవరగారిచే
 ప్రచురింపబడి,

మొదటికూర్పు 1,000 ప్రతులు.

శ్రీ చింతామణి ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడియె.

రాజమహేంద్రవరము

1927

పారక మహాశయలారా ।

బసవపురాణమును సుత్యప్తగ్రంథమును తొల్లి పాలకురికి సో
మనాథుడను కవిపుంగవుడు ద్విపద కావ్యమున రచించెను. తరుపరి
పిడపర్తి సోమనాథ వి దానినే మాతృకగా గొని యేడాశ్వాసముల
పద్యకావ్యముగా విరచించెను ఈ గ్రంథరాజములు రెండును కర్నాట
కవులచే విరచింపఁబడియుండుటచే కర్నాటపద విస్తారమైయుండి మన
యారంభులకంత యుపయుక్తియు కానందున ఆంధ్రపాఠకులకు సులభ
గ్రాహ్యమగుటకై మే షాగ్రంథమును బ్రకటిచియున్నాము ఇట్టి
యత్తమగ్రంథమును రచించి సర్వస్వామ్యసంకలితములు మాకొ
స గినను భయభాషాకోవిదులు, సుప్రసిద్ధ కవితాధురీణులు నగు శ్రీ
పూడిపెద్ది లింగమూర్తిపంతులుగారికి మా వినయపూర్వక వందనము
లర్పించుచున్నాము. వీరశైవుల అదరాతిశయముల ననుసరించి యింక
నిట్టి యత్తమగ్రంథములఁ బ్రకటింపనెంచి భక్తవరుల ప్రోత్సాహము
నకై యెదురుచూచుచున్నాము.

ఇట్లు,

కాళహస్తి లక్ష్మయదేవర.

విషయసూచిక

నెం.	పుట
1 నారదుడు శివునకు లోకీవార్త తెలిపించుట	2
2 నందిశేష్యుడు భూమిపై నవతరించుటకును పాదనని నారదునకు శివుడు చెప్పుట	3
3 పార్వతి శివుని నందిశేష్యునకు, దనకు, గల బేదత్వమునకు కారణమడుగుట	3
4 నందిశేష్యుడునకు, దనకు, గలయు బేదత్వమునకు వివిధ కారణములు, శివుడు పార్వతికి జెప్పుట	4
5 శిలాద ఋషి వృత్తాంతము.	5
6 దర్శదేవత వృషభ రూపమున జనించుట	6
7 నందిశిలాదనకు, పుత్రుడై, జనించుట	6
8 శివుడు బ్రహ్మాది దేవతలతో నందిశేష్యుడు బ్రాహ్మణ మైవరియు లాసంగుట	8
9 మండ్రాంగి మాదిరాజకథ	10
10 మాదమాంధ్ర నంది నోమనోయట	11
11 మాదమాంధ్ర గర్భవతి యగుట	12
12 నందిశేష్యుడు మాదమాంధ్రకు స్వప్న మానందు సాక్షాత్కరించుట	14
13 శ్రీ బసవేశ్వరుని యవతారపుట్టుము	15
14 బసవనకు జాతకర్మ నామకరణములు	17
15 బసవన్న పునఃపయన ముక్తరలేదనుట	18
16 తండ్రి కుమారున కునపయన మవశ్యకర్తవ్యమని జెప్పుట.	19
17 బసవన్న భక్తి మార్గమునకు బ్రాహ్మణమునకు గల భేదము తండ్రికి జెప్పుట.	20
18 బసవన్న తండ్రికి శిష్యభక్తిప్రకార మెరిగించుట	22
19 బసవన్న వివాహము	23
20 బసవేశ్వరుడు తన గురువును దరించుట.	25
21 బసవేశ్వరునకు గురువు హితోపదేశములు	27

—*ద్వితీయాశ్వము*

22 బిజ్జలరాజు బసవేశ్వరుని విలపనంపుట.	35
23 మంత్రులు బసవేశ్వరు నామంత్రము జేయుట.	36
24 బసవేశ్వరుని ప్రాధానమంత్రునిగా నధిషేషించి యూరేగించుట.	38
25 బసవేశ్వరుడు శిష్యభక్తిని కాసనరూపముగా జేయుచుట.	37
26 చెన్న బసవన్న చరిత్ర.	42
27 చెన్న బసవన్న శిష్యభక్తుల గారవింపుట.	43
28 అల్లమ ప్రభువు బసవేశ్వరుని జూడవచ్చుట.	44
29 అల్లమ ప్రభువునకు బసవన్న పోదసోపచార పూజయైనప్పుట.	45
30 బసవేశ్వరుడు ప్రభువును సుతిచేసి ప్రమధగణంబుల కీర్తనాంతంబు చెప్పుట	49
31 బసవేశ్వరుల మంత్రువు, నీశ్వరునిగా నుతించుట	53
32 బసవేశ్వరునకు శివుడు వరములిచ్చుట.	53

33 వంకరలు లింగాయలగుట	55
34 కుంచము శివలింగ మూర్తయగుట	55
35 మేకపెంటిక సింగమగుట	56
36 జొన్నలరాళి లింగాకారమగుట	57
37 జొన్నలరాసి మత్స్యమగుట.	58
38 గొడ్డుటావున బాలురాటను బలియిదిసిన భక్తకు	58
39 సంగమేశ్వరస్వామి, బసవేశ్వరుని యాదువకన్తువేడుట	60
40 బసవేశ్వరులు శివునిపించించి, నుతినేయుట	61
41 విజ్ఞలరాజునకు, బసవేశ్వరుడు తనప్రభావముజూపుట	63
42 సిద్ధరామకృతి కథ	65
43 సిద్ధరామని కైలాసమునకేగుట.	67
44 శివుడు సిద్ధరాయనకు, బసవేశ్వరునిజూపి ఆతని ప్రభావమున్యకొంపుట	69

—*శృంగేయము*

45 బసవనిత్యోగమున కొర్వక తొడిమంత్రాలు రాజునకుజెప్పట	73
46 జంగమ విటండొకండు తన లంజకొరకు బసవేశ్వరుని బాల్య గట్టిన పట్టు పుట్టించుకును ...	75
47 బసవేశ్వరులు తన భార్యకట్టిన పట్టుపుట్టము జంగమునకిప్పుట	76
48 సంద్యాకాల శివపూజ	77
49 ముగ్ధసంగయ, కథ	78
50 ముగ్ధసంగయ, బసవేశ్వరుతో, తానుచేసిన శివపూజ విధానముజెప్పట	81
51 చెన్న బసవన్న, బసవేశ్వరులతో నిట్టి భక్తుల గూర్చి ప్రసంగించుట	82
52 బసవేశ్వరులవారు చెన్న బసవని తిరుద్రాపసుపతి వృత్తాంతమును చెప్పట.	82
53 నక్కయవారికథ	85
54 విజ్ఞమహాదేవమృతకథ	86
55 గోడగూబకథ.	88
56 దీపకదలియాడుకథ.	91
57 నాట్యసమిత్తాంశి కథ.	96
58 కాళహస్తి కన్నప్పకథ	99
59 సకలేశ్వర మదిరాజుకథ	105

4 వ అధ్యాయము.

60 మడివాల మాచయ్యకథ	111
61 ఇరువత్తుని వృత్తాంతము	115
62 బాపూరు బ్రహ్మయ్య కథ.	118
63 విజ్ఞనరాజు మాచయ్యను చెరసు బొందుట	119
64 బసవన్న మాచయ్యను చెరసు బొందుట.	121

65 శంకర దాస్య కథ	123
66 జగదేవకమల్లు శంకర దాసును శోధించుట	124
67 జెపర దాసయ్య శంకర దాసయ్య ప్రాణ తుండగుట	125
68 నిష్కవ్య కథ	126
69 శిరియాలకథ	127
70 మృతుడయిన శ్రీయశ సుతుండుబ్రతుకట	132
71 నిష్కవ్య తన సుతుని జంపుట	134
72 నిష్కవ్య శివుడు ప్రాణక్షయమగుట	135
73 నరసింహ నై నారు కథ	136
74 హాయిదుని కథ	138
75 మరుదుండుని కథ	145
76 భానునికథ	149
77 కరికాల చోడునికథ	150
78 వేసుమూర్తికథ,	151
79 కడవలనంచి కథ	151
80 గుగ్గల కరియూరు కథ	152
81 హరిపాని కథ.	152
82 అడిభర్త నయనారి కథ	153
83 వేదాదిసాధుని కథ	154
84 చేడివల్ల భుని కథ	155
85 హరియూరు చోడుని కథ.	155
86 కలియంచిన యనారు కథ	155
87 యిరువదండి కథ.	156
88 దంగుల మారయ్యకథ	157
89 గణసానిని కథ	157
90 కుప్పరిగుండయ్య కథ	158
91 పూసల నరయనారి కథ.	160
—* చందమామ సమయము —	
92 కిన్నెర బ్రహ్మయ్య కథ	163
93 కలకిత బ్రహ్మయ్య కథ.	172
94 మోక్షమూరయ్య కథ	176
95 కన్నడబ్రహ్మయ్య కథ.	179
96 ముసిడి చాడయ్యకథ.	183
97 సురియచాడయ్యకథ.	139
98 తెలగా బొమ్మయ్యకథ	191

99 తిరునామకైకధ

195

—*ఆరవ అశ్వాసము*

100 యెకాంత రామయ కధ	198
101 ఇరువదాంధారికధ	202
102 పల్ల నయినారునకు పార్వతిపాలించిన కధ	202
103 విశుమాదునికధ	208
104 సామ్య తొడనకధ	211
105 కాపురి బ్రహ్మయ్య కధ	213
106 దేవర దాసయ్య కధ	214
107 నాచి దేవయ్య కధ	226
108 సోమన్న కధ	227
109 చైతకవ్య కధ	229
110 తిలకవ్య కధ	233
111 యోగ్యదేవు బాబయ్య కధ	235
112 ఒసవేశ్వరులవారు విజయరాజునకు గంటకర్ణాది శివభక్తు చరితము చెప్పట	240
113 వీరిశంకరయ్య కధ	243
114 శివశంకరయ్య కధ.	243
115 శంకరదాసయ్య శ్రవణం.	248

—*సప్తమాశ్వాసము*

117 శివ నాగయ్యగారి కధ	255
118 కల్లి దేవయ్యగారి కధ	188
119 బిడ్డిబాచయ్యగారి కధ.	170
120 మాదరమాడయ్య కధ.	273
121 ఉద్భూతయ్య కధ	275
122 డోహర కక్కయ్య కధ	277
123 బోగిదేవయ్య కధ.	179
124 గుడ్డవ్వ కధ	231
125 భక్తులు విషాసాదన కధ	285
126 గజదేవుని కధ	257
127 వీరేశ్వర శేతయ్య కధ,	291
128 సవరదనాగరయ్య కధ	292
129 మల్లయ్య మడువయ్య కధ	296

బసవపురాణము.

స చ స కా వ్య ము .

శ్రీమదనంతకళ్యాణభాజనంబై, భూజనంబుల - కాశ్చర్యదనకం
 బగు దేవభూమియందు నానావిధపుష్పఫలంబులతో నతిశయించువృ
 ష్ణజాలంబులు గలిగి, లతాగుల్మవితానంబుల నుల్లసిల్లుచుఁ బార్వతీ
 పరమేశ్వరులకు విహారయోగ్యంబు లగు క్రిడోద్వాసవనబహుళంబగు
 కైలాసంబును పృసిద్ధికెక్కిన పర్వతరాజంబొకటి కలదు. అందొక
 నాఁడు పార్వతీసహితుడైన పరమేశ్వరుఁడు సందీశభృంగీశాదిప్రముఖ
 గణపతి సేవితుఁడై లోకోపకారార్థంబుగా వామాంకంబున నున్న
 కాత్యాయనీదేవి యడుగుఁ ప్రశ్నలు కుత్తరంబు విచ్చుచున్న యవ
 సరంబున శారదసీరదశృభాభాసమానుండగు నారదమహా మునీశ్వ
 రుండు శివుని దర్శింపనేగి యుంజలిఘటించి నిలుచున్నతటి నంబికానా
 ధుండు తన చంద్రబింబాంబకంబు నందలి యపాంగదృష్టి నిలిపి కరుఁ
 ణాతరంగి తాంతరంగుండ్లై యాలని నిలువెల్లఁచిలకించుచుండ నాత్మ
 శునభిప్రాయంబెఱింగి నమయజ్ఞయగుట నప్పరమేశ్వరి చేపన్ననారదు
 నిటురమ్మని యామగ్రణంబునీయ నాతండభవునికి సమీపవర్తియై
 నిలుచున్నంజూచి స్వామియాలని ననూనయించి “వత్సా! లోకత్రయం

బువ్వపేచ్చా విహరించునీ క నాలోకంబున | భావ్యంబునగు నర్థం
బొక్కటియులేదుగాన భూలోకంబు నందలి విశేషంబుల నామూలా
గ్రంథులుగా నాకెఱింగింపుమని యానతిచ్చుటయు నాదేవమునివ
ర్మండు చేతులు జోడించి యార్యాపతితో నిట్లని విన్నవించె.

ఉన్నాదుడు శివునికు లోకవార్త తెలింగించుట శ్లో

దేవా! దేవులకెల్ల నాదిదేవుండవు నీవకావె నీవలననే గదా
మూనకల చరాచర జంతు జాలంబుచే నొప్పుచున్న స్థావర జాగ
మాది భూతప్రపంచముల సృష్టిస్థితిలయ బులు జరుగుచున్నవి నీ
సోమసూర్యనేత్రంబుల జగంబు లుద్భవిల్లుచున్నవి. నీవు సర్వవాయూ
రెండు కన్నులు తెరిచియే యుంచుదువు వానివలననే సప్తాక్షధ్యాదు
లుద్భవించి భూతదేహంబులబొంది జీవాభివృద్ధి గావించుచున్నవి నీ
వగ్నినేత్రంబున లోకంబుల నీక్షించితివేని, బ్రాహ్మరా, యేమిసె
ప్పును. సమస్తభూత ప్రపంచంబును బంచత్వంబు నొందుల యేగాక
భిన్నరూపాత్మక శిష్టంబగును. ఇట్టి మహాను భావుండవగు నిన్నుభజిం
పని వారెవ్వరు? ఏలోకంబునఁ జూచిన నీభక్తులే. అన్నిటికన్న భూలో
కమున నీభక్తి యధికంబు. ఎక్కడఁ జూచిన నీయాలయంబులే వాని
లో నెల్ల నీలింగాకార దైవత విగ్రహములే నీభక్తి చిహ్నంబు లేని
యంగంబును నీనామస్మరణంబులేని వదనంబును గల మానవులకొ
క్కండ్రును లేడు. ఐనను, అనాదియగు నీమతంబు భూలోకంబున నింత
యభిప్రయోగి దశయందుండఁగాఁ బ్రకృతమున, నోభూతేశా! ఏమికారణ
ముననో యది యడుంగుననిది. నిత్యనకాల శివపూజాధురంధరు
లెందునుఁగానరాక. కొండలుభక్తులవలెఁగనఁ బడుదురు గాని వారే
దేవునారాధింతునో తెలియదు వారొకరికి బోధింపరు, ఇతరుల బోధ
లకుఁ జెవియొగ్గరు మఱి కొండలుకేవల వీరశైవులు లెమ యటువది
నాలుగు వేళల శివపూజలందు మునుంగుచు మానముద్ర దాల్చి

ములిగులతో నూటాడకుండుట చే నీమతబోధకులులేరు ఇట్టి సమయమున దేవా! నీవు భూలోకమున నవతరించి మహోద్ధారకుడవై మతబోధనేయుచు నీదైవబలమున బోకములోని నూటలకును విలంబివామలకునుఁ గొన్ని ప్రత్యక్షప్రమాణములు గవచ్చును సమానుషకృత్యములఁ గొన్నిఁజేసి ప్రజలకునమ్మకము బుట్టింపవేనిఁ గొలఁది తాలమున బౌద్ధమత ప్రచారకుల దాడినోడి నీమతము రూపుమామునని నాకు భయము గలుగుచున్నది. కావున వేఁగి జనింపవయ్యా యని విసమితోత్తి చూంగుట్టై విన్నవించెను

అర్హిసంది కేశ్వరుని భూమిపై నవతరించుటకుఁ బంపినవి శీఘ్రము

నాగునకుఁ తెప్పటఁగ్గి

అది విని భగవంతుండగు పామశివుడు "నాగదా! నీవిఁ విచారించుము నాకును నంది కేశ్వరునకును భేదమింకయునులేదు, నీనాగిని భూలోకమున నవతరింపుచుని నెప్పింపఁగను అతిమునుష్యమున మానవరూపమున జన్మించి నామతింబు నుద్ధరింప గలవాఁడు" అని నారదునికింజెప్పి వాక్యంబులు విని యింటికాదేని స్వామి కిట్లనియె

అర్హిపార్వతి శివుని నంది కేశ్వరునకుఁ దనకుఁగల యభేదిత్వంబునకుఁ

గారణమగుట గ్గి

శ్రీరామా! నందికిని మీకు నావంతయును భేదములే మీరిద్దఱొక్క రూపులరని యీదేవమునితో నానతిచ్చితిరి. భక్తులకును మీకును నారూప్యసంబంధముండుటఁజేసి వారికిని మీకును భేదములేదని నేనెఱుంగుదును. మీయగ్రభక్తుండును బ్రతుగగణాధినాథుండునగు నందికిని మీకునట్టి యభేదసంబంధమైనా మఱియొక హేతువేమైననున్నదా యని యడిగెను అదివిని యీశ్వరుడు "దేవీ! నీ సంప్రశ్నంబుల్లెల్లపుడును లోకోపకారార్థములు,

చిక్కెనంది కేశ్వరునకుఁ దినకుఁ గలయభేదత్వమునకు వేలుకారణంబు

శివుఁడు పార్వతికిఁ జెప్పట మ్మీఁద

ఇందుమూలముగ నొకముఁ కింకొక దేవరహస్యము వెల్లడి
కాఁగలదు సందేశునకును నాకునుఁ గల యభేదమునకు నొక పూర్వ
వృత్తాంతము గలదు. అదివినిపించెద నాకర్ణింపుము ” అని నారదుఁడు
వినుచుండఁ గర్పూర్వవరితం బిట్లు చెప్పింపఁడంగ

చిక్కెనవాదమున వృత్తాంతముమ్మీఁద

శ్రేయాసీ! పూర్వకాలము నందు శిలాదుఁడనునొక ముని శ్రేష్ఠుం
డుగలఁడు అతం డతిఘోరముగ నున్నఁ బూర్వ శ్రీశైల నైఋతి
దిగ్భాగమునఁ గండిముఁలాడుల నిర్జలచి, చుక్కకిరణ గ్రహణంబున
జరరాగ్నిని జల్లఁజలుచుకొనుచు నితరాహారములు లేక యానగింజ
లంతటి చిన్నచిన్న రాల్లె తనకాహారముగాఁ గలవాఁడై మూఁడుకోట్ల
సంవత్సరములు దపంబొసరించెను అట్టి తపంబునకు నే మిచ్చి యతని
కిఁ బుత్రసంతాన వాంఛ దప్ప నితర కోరిక లతని మనంబున లేవని
నేనెఱింగిన వాఁడను గనుక, ప్రత్యక్షదర్శన మిచ్చి వెంటఁ గాంక్షిం
పుమంటిని. అంత నతండు దేవా! నీదివ్యదర్శన ప్రాప్తికన్న వంఁబు
మఱొండేమియున్నది ఐనను వరదుండవగు నీవడుగుమని యాదేశించి
సపుడు నే నూరకుండఁ గూడదు. నన్నుగృహింపం దలచితివేని నీయం
దలి నిశ్చల భక్తిగల పుత్రగర్భమునకు నాకుఁ బ్రసాదింపుము. కాని,
యోవరమేశ్వరా! నీవైసంగు కుమారుండు సీభక్తిలేనివాఁ డయ్యెనేని
వానిం దక్షణమ తలమొంచి చంపవేతును. అప్పుడు నీవడ్లుకొనినను
విడువను. నీకష్టమైన నిట్టివరం బొసంగును . కాదేని నీవచ్చినత్రోవన
యరుఁగుము. నారదీహిత కనుఁడవ.” అనుటయు నేను భావమాత్ర
మున నతికుతూహలుండనై “తథాస్తు” అని మఱిలవచ్చి యొవ్వని
వీనికి నుతుఁగా నంపుదునని యోచించుచుంటిని. ఇట్లుండఁ దొల్లియిం

దాగి దేవతలును స్వర్గంబును దేవముని పుంగిపులును లేని కాలమందు నాముఖంబున జనించి వృషభరూపమున సమస్త

చక్రేధర్మదేవత వృషభరూపమున జనించుట శ్లో

కోకముల సంచరించు ధర్మదేవత కృతయుగంబున నాలుగు కాళ్ళతోను, త్రేతను మూడు పాదములతోడను, ద్వాపరంబునఁ జరఁగి ద్వితయంబుతోడను, గలివేళ నొంటికాళ్ళతోను సంచరించుచు నాయాయుగంబుల ధర్మాధర్మంబు లెఱుంగుచు నాకు నెఱింగింపుచు నా వాహనంబై నన్నుం గొలిచియుండు నందిగని, "యోనందీ! నీవు శిలా

చక్రేఁశ్వరుఁడు నందిని శిలాదునకుఁ బుట్టఁగాఁ జనుమనుట శ్లో
దుండను మునికి నంది కేశ్వరుఁడను నామంబునఁ బుత్రరూపంబున జనింపుము అతఁడు పన్నుగూర్చి ఘోరపంబు నేసెను నాయందు నిశ్చల భక్తిగల సుతుఁడు వృషభరూపంబుల నరిమపేక్షించెను అట్టిసుతుఁడవు నీవయగుదువుగాని యెఱుఁగు గానేరదు నీనిందుల కొడంబడని చాఁడు నేనయతినికిఁ బుట్టివలసి యున్నది" అనునంతలో నాతఁ డతిప్రీతుండై మహాప్రసాదంబుని "దేవా! మీయాజ్ఞ నెన్నఁజేని మీటిలినా? ఇఁక మీఱుచునా. నీయాజ్ఞానుసారంబుగా నతనికిఁ బుత్రుఁడనై జనించెద" నని తక్షణముననే యాయాదివృషభంబగు నావాహన ధర్మదేవత శిలా

చక్రేఁనంది శిలాదునకుఁ బుత్రుఁడై జనించుట శ్లో

దునకు నంది కేశ్వరుఁడను నామంబునఁ బుత్రుఁడై వృభవిం చె ఇట్లు దయించిన యానంది కేశ్వరున కేమి సెప్పుదోనగాల్గజా, పుట్టువుతోడనే నాయందలి నిశ్చలభక్తి యుడియించె. భక్తికిముందే పూర్వజ్ఞాన సంపన్నుఁడయ్యెను వేదవేదాంగపారింగతుఁడయ్యెను. గురుబోధ లేక యేతనకుఁదానే సమస్తధర్మంబుల నెఱింగి సంపూర్ణ శివజ్ఞాన పరిపూరిత మన స్కుండై శివాచారధురీణుడై యఖండి శివపూజాపరత్వమున శివనిష్ఠా గరిష్ఠుండయ్యె ఇట్లుండి కొండాకకాలంబునకు నంది కేశ్వరుఁడు దపం

బాచరింపం గడంగి హేమంతికాలంబునఁ బారుచున్న యోళ్ల యుగును నిర్మల శీతలజలోపేతంబులగు వారిఘోరిత జలాశయంబులను జానునఁ ఘ్ను కంఠదఘ్నుంబులుగా నిలుచుండియు, మగడువేసవిని బంచాగ్నిమ ఘ్నంబునను శుష్క పర్ణవాతాంబు భక్షకంబున క్షుదుపశమంబుగా విడుచుకొనుచు నేకాగ్రదృష్టిని సాదాంగుష్ఠంబున నిల్చి యుగ్రతపంబాచరించుచుండి వానితపోగ్నిచే నుత్పవించిన ధూమజ్వాలులు లోకంబు నాశ్రమించి దహంపంగిడుంగుటయు బ్రహ్మాదిదేవతలును దిక్పాలుగు ను దేవమానవమునులును కైలాసంబున కరుదెంచి శివసూక్త గ్రంథంబు బుమేశ్వరుండ సగుండును స్తుతించిన నేనుసృత్యక్షిమై “యో దేవత లారా! యోమునులారా! మీయీగామనిగిలునకుఁ గారిణం బేనెఱుంగు దును సందికేశ్వరుని యుగ్రతంబునకు మీరెల్లరు వెఱచి తిన్నివు త్తికై ననుఁ బ్రార్థింపవచ్చినవారు వానితపస్సునకుఁ గారిణంబు నాకొఁ డలియను వానిఁ బ్రహ్మవిష్ణుశివ యదవలక్ష్మికలేదు తునకచ్చెడినన్న నాపదవిన్దై న నొల్లడు. వానియొగ్గితిం ? నెఱుంగునును ఈక్షణంబు ను మీకోడల నేగుడెంచి వానితపంబునకు లోకంబులకు శాంతిగా వింతును యదం” డని సీపును నారిదమహామునియుఁ దోడరా నిఖిల యోగేశ్వరుండు బ్రహ్మాదిదేవతలతో నందికేశ్వరునకుఁ బ్రత్యక్షమై

వరంబొసంగుటయ్యె

ప్రమథగణపతియైతిండనై యేగి సందికేశ్వరుఁడుఁ బ్రత్యక్షంబగుటయు నాలండు పరమహర్షోల్కిర్నుండై సాష్టాంగసమస్కారము సేసి పులకితనిజని నూరుహుండై “స్వామీ! శివా! శంకరా! త్రిపురాసురసంహారీ! దత్తా ధ్వరధ్వంస! పార్వతీమహాస్మియా! గజచర్మాంబరా! చంద్రశేఖరా! నాగ భూషణ! గంగాజటాజూటా! కపటశైలాటా! భక్తమనోభీష్టఫలప్రదాయ కా!” యని యనేకభంగుల స్తోత్రము సేసి నేను సంతసిల్లి “నందీ! నీకుఁ గోరినవరము లిచ్చుటకు వచ్చితిని. కోరు”మంటిని. అంతనానందికేశ్వరుఁ

డిట్లనియె. “దేవా! దేవతలకైన నలభ్యంబగు నీనిజరూపదర్శన మీయ
 ల్పతపంబున నొండఁజాలితి నాజన్మము సార్థకమయ్యెను. నాతపస్సు పా
 రము నొందెను నాకు మఱి యేవరంబు నక్కరలేదు ఒక్కవరమేచా
 లును. అదియేమిని, సీచ దాదీముల దు చిశ్చలభక్తి నామనంబునఁ
 దిరంబుగా సర్వకాలసర్వావస్థల యందును నాటుకొని యుండువ లె ననుట
 యె ఇతికన్తి మఱివరములేని ఇతివరములు ఏదీవేలు, ఏదిలక్షలు,
 ఏదికోట్లు, లేక యేల యసంఖ్యకములైన సీవరంబునకు సాటిగావు.”
 ఇట్లనిపలికెను నందిముద్దుచూటలకు నాకపరిమితసంతోషము గలిగి య
 తనిగాత్రిప్పర్చి స్వదానాకుఁ గావలె ననియెడి కుతూహలంబునఁ దాను
 తొలిజన్మంబున నాకు వృషభరూపంబున వాహనం బగుట నాతని
 కెఱింగింది తిద్రూపముననే వాహనముగా నుండుమని యాగీకరించి
 తిని మఱియుఁ బూర్వజ్ఞానసంపన్నుండై వృషభరూపవాహనం బవును
 దేవరూప ప్రచుధగణాధిపతివైనై యుండు” మని యానతిచ్చితిని. అం
 త్రాహ్వాది దేవతలు ఇచ్చిన విధంబులఁ గొనియాడి నిజనివాసంబుల
 కంగిరి నారమఁజొక్కడు మాత్రము నాయొద్ద నిలిచియుండెను. అది
 నీ వెఱుగుదువు. నందికేళ్వగుఁడు తిన్నప్పటికి పృథ్వీమునకు నంది
 మంశలమనిపేరు అచ్చట సంభవించి ప్రతిజీవికి నేను మోక్షంబు
 పవేక్షితింబుగా నొసంగెదను. ఈనందిచరిత్ర మెవరేని లిఖించి పూజం
 చినను భక్తిశ్రద్ధలతోఁ జరిపెను విన్నను, అట్టివారికిచునశ్శుద్ధియు,
 నాయుర్వృద్ధియు, శ్రమిమలబుద్ధియు, భక్తిసంసిద్ధియు గలుగును.
 అనియిట్లు భక్తచే నుడువబడిన నందికేళ్వకువృత్తాంతంబంతయు విని
 వ-ర్చలియమంబానంబునొంది యాతనికిట్లనియె “హృదయేశ్వరా!
 నంది మిమ్ముగూర్చి నేసీవం ఘోరిపంబునకు మెచ్చిమీ రాతనికి
 మీసారూప్య మిచ్చుటయేగాక సదాతద్ధాత్రస్వగృ కలుఁగునటుల
 వాహనంబుగా నంగీకరించితిరి స్వదా మిశకీరమును దనశరీరము

నొకదానినొకటి స్పర్శించుకొనుచుండుటచే మిరిద్దఱు నేకదేహులరని
 స్పష్టపడుచున్నది దానంజేసిగదా మిఠును నాతనికిని భేదములేదని
 తొల్తమీరానతిచ్చితిరి. దానికాశ్చర్యమేమి యిప్పుడునాకుఁగల మీ
 యభేదభావంబునందుల సందియంబువాసెను.' అనిపార్వతి యనునంత
 తో భగవంతుడు నారదునిఁ జూచి "నాదా! నందికేశ్వరు నుదంతం
 బంతయు వింటివా" యనియడిగెను అందుకునారదుండును "స్వామీ!
 సాంబసదాశివా, మహాదేవా, మిమహిమ మేమనికొనియాడుదు మీ
 రానతిచ్చినదంతయు సాక్ష్యంబుగావింటిని కృతార్థుఁడనైతిని మీదివ్య
 దర్శనలాభంబున నేడొకదేవరహస్యము వివరిల్లితిని అనియచేకవిధం
 బుల చుతించి యూరకుండెను. ఈవిధంబునఁ బార్వతికిని నారదునకును
 దనపూర్వవృత్తాంతమంతయుఁ జెప్పియూరకున్న యీశ్వరునకు నంది
 కేశ్వరుఁడు చేతులుజోడించి వినయభయభక్తులతో స్తోత్రములు సేయ
 నారభించెను.

అప్పుడు ఈశ్వరుఁడు నంది కేశ్వరుని భూలోకములోఁ బుట్టుమనుట స్మరిం
 పడిగని పరిమేశ్వరుఁడు నందీశునిఁ జేసన్నందనసమీపంబునకుఁ
 బిల్చి "ఓయీ! నందీ, నీతపః ప్రభావంబును, నీపూర్వోత్తర సందర్భ
 వచ్చరితంబును పార్వతి కామె గోరినందున నవిస్తరంబురా నెఱింగించి
 నీకును నాకునుఁగల యభేదత్వమును సైతము స్పష్టపఱచితిని. ప్రస్తు
 తము భూలోకమంతయు నాస్తికమత భూయిష్టమై జనులమనంబుల
 భక్తియనువాసనయే లేకయున్నది నీకృతంబునఁగాని భక్తిమఱల
 మొలకయెత్తదు గాన నీవు మానవుండవై బసవన్నయను చేరనాయం
 శతో భూమి యందావిర్భవించి యడుగంటిన శివభక్తిని మఱల జనుల
 మనః ప్రదేశంబుల మొలిపించి తగిన బోధలచేతను, తగినమహిమాలి
 శయంబులు గనఁబఱచి వారలకు నీవు దైవికసామర్థ్యాతిశయంబులు
 గల యవతారపురుషుఁడవని నమ్మకము పుట్టించుటచే తను శివభక్తి

యనెడు మొలకకుఁ దగిన దోహదంబొనర్చి దాని వృద్ధిఁ బొందింపవలెను. అట్లు సేసిన నీయపరశంభుత్వము లోకమునకుఁ దేటవడును, అప్పుడు సమస్తజనులును నీవే నేనని నమ్ముదురుగాన మరుమాటాడక తక్షణము భూలోకమున నవతరించుచు చనుము" అనియూచతిచ్చెను. అదివిని నందికేశ్వరుఁడు "స్వామీ! యీస్వల్పకార్యమునకు మీరట్లు నన్ను బహూకరింపవలెనా! మీదానుఁడను గానా మీయాజ్ఞ సర్వదా శిరిసానహించువాఁడనుగానా మీరొక్కమాటలో నానతిచ్చినఁ జాలదా. నీచిత్రగా సన్నుఁడై వారముసేయవలెనా? "జోహకు"మని మీయాజ్ఞ శిరింబునఁ దాల్చి మీపాదపద్మంబుల కెఱిగి యీక్షణము భూలోకంబున కేగుచున్నవాఁడను. గాని, యోధక్తవత్సలా! యొక చిన్నవిన్నపము నాకెందుచున్నను మీయంఘ్రిసరోజములుదలి నిశ్చల భక్తిమాత్రము పూర్ణముగా నుండవలెను అదితొలగిన నేరొకనిమిషమైనను బ్రతుకఁజాలను మీయనుగ్రహంబు నాయందుంచి మీదండ్రబిఁబొంబు శీతలవృష్టిమాత్రము నాయందుఁ బ్రసరింపఁజేసినఁ జాలును అట్లయిన నాకిందున్నను భూమియందున్నను సమానమే ఇదియ నాకోరికె ఇక నేనేగద" సనివేడుకొని పోవుచున్న నందీశుని భగవంతుండు తనసమీపంబునకుఁ బిలిచి "నందీ! వేగమవడ, నేజెప్పినట్లు నీయము నిన్ను నేవిడువను సర్వదా నీకు సన్నిహితుండనై యుండెద. నీకుఁ దొలిగుగువును నేన యగుదును నీప్రణాల్లిగమనై నీకంఠంబున ప్రేలాడుచుందును నీతో నెల్లప్పుడు జంగమమునిరూపమునఁ గూడియుందును. నాదేహస్వగ్ధ నీకుఁ గలుఁగఁజేసి నీచేత ఘనకార్యంబులు సేయింతును. నీమూలమున ననేకములగు దేవమాహాత్మ్యములను లోకమునకుఁ జూపుదును. నీవేనాప్రణామపు నాప్రమథగణములకును నీవే పాదాభిషేకపు. ఇంతయేల నీవేనేను నేనేనీవు" అని యనేకవిధంబుల నూరార్చియనిపెను అంత నందికేశ్వరుఁడు స్వామిపాదములకు ప్రమొక్కి

వానినె మనసాచూచుచు భగవన్నామస్మరణచేయుచు భూలోకమునకు
వచ్చి యెవ్వనికిఁ బుత్రుఁడైన జనించును పుత్రీగర్భము పరిమళవిత్ర
మైనది' అని యాచించుకొనుచుండును

చిక్కమండగిమాచిరాజుకవి స్తోత్రం

అంత నిక్కమ (జనుఁగా భూలోకమున) ఏదేశమందలి మేకల
వ్వియు గంగాసీతోయంబులో యెగులిలిలలెల్లను లింగమూర్తులో
యెచ్చోమనుజులెల్లఱు మహామునులో యెవ్వనికీలావిహారిములు య
జ్ఞానికియ్యో యెచ్చరి సేయుచును స్త్రీయులు శివాద్వైతములో వాక్కు
లు స్తోత్రములో, పిడిన బాధయో, పడచలనము ప్రసక్తిమో రుట్టి
రస్మయభావంబుననుండు ప్రజలుగలదియై సకలసంపదలలో విలసిల్లుచు
శ్రీశైలమునకుఁ బశ్చిమదిశను, కిర్లాటకిమను పేరిగల యొక దేశమగున్
ది. అందు భూదేవికిఁ గంగహారచున నొప్పుచుండిన హిమశేఖరమును
నొక పట్టణంబుగలదు. అందుఁ గేలగిరభక్తిపరాయణులను పాపహీ
తప్రచారుండు నగు మండగిమాచిరాజును నొక గ్రామ్మాంత్రవగుండు
గలకు అతనికి సమస్త సద్గుణాలంకార యిగుఁడు బలిశుశ్రూషయే య
థానవ్రతముగాఁ గల మహాపత్నినతాళిగోమణి యగు మాదిమారింబ
యను ధర్మపత్నియుండును ఆమెధర్మయొక్క కనుసన్నచే నాతనియధి
ప్రాయబెట్టి యతిధి సుతర్పణంబునందును అత్తమామల సేవయు
దును భావలను మఱుమలను గౌరవాచరిభావంబునఁ గనుటయందును,
అంగవైకల్యము నన్నాతిరులగు దీనులగుని ని యించుటయందును మొ
కలగు విగతివనులయందును గర్వదా జాగిరూపరాలై మెలఁగుచుండును.
కలిమిచేఁ దులదూఁగుచు భర్తృమనఃప్రహరకగురాలై యుండును.
ఆమెగుఁగలకొంతి యేమియులేదు గాని సంతానరాహిత్యమును మహా
వ్యసన మొక్కటియే యామెమనస్సునం దూఁగులాగుచుండును. అత్తమ
సంతానప్రాప్తి యెట్లుగలుగునని పెద్దలపడుగుచుండును.

గడువారి సచార సమస్తసదాధంబులఁ ద్రిప్తికిరింబుగ భోజనంబిడి
 బహుళిదక్షిణలతోఁ గర్పూర్ తాబూలాలులాసంగి, కేలువోయి
 జోడించి ధ్యానించుచు నెదుట నిలునెఱబడి కూర్చుని అంత నడికేశ్వ
 రుఁడు జనులెల్లఱుఁ జూచుచుండ, వాయువశంబుఁ డనకుఁ బూజ గా
 వింపఁబడిన బిల్వపుష్ప ప్రణామబామె హస్తగతంబగు నటులసేసెను.
 మాదమాంబయుఁ దత్ప్రసాదంబు సక్కునఁజేర్చి కండ్లనద్దకొని
 మగిసివేటిఁచ్చి యాయన వలస మఱల గ్రహించి శిరింబుసందాలించి,
 యథాప్రకారముగా నింటికేగి భార్యభర్తలు సుఖాబునఁ గాలముఁ
 గడుపుచుండిరి. మాదమాంబ "నడికేశ్వరు ననుగ్రహం జెప్పుడువ
 చ్చును. ఎప్పుడు గర్భవతివై సుతుంగనియెడనను తలపు దక్కుదన
 మానంబున నిలిరచింత లేకయుండును

అర్థమాదమాంబ గర్భవతి యగుట కర్థం

నంది కేశ్వరుఁడునుఁ గల యన తారంబునకే యనినగర్భిణివగు
 సని తలంచుచుండఁగావున "నీయమమహావతివ్రత ఉత్తమ గ్రాహ్మ
 ణుని భార్య సులైశ్వర్యములతోఁ దులదూగుచున్నది విశేషించి
 నన్నుఁగూర్చి నానోము నాచి నానాటి పుత్రునిఁ గోరినది. నావంటి
 నుతుఁడు నేనగాని మఱి యెవ్వఁడుండును. ఇంతకుఁ బరమేశ్వరు
 నావతిని నేను భూలోకిముస నవతరింప వలసియున్నది కాలము కర్మ
 ముంగూడ సమకూరి. పరిమ పవిత్రమగు సీతుమాదనేత్ర గర్భంబు
 పాధిమాత్రింబుసేసికొని యవతరించెదను" అని నిశ్చయించుకొని నిజ
 వైతన్యం బామాదమాంబ గర్భంబునం జూటపెట్టెను అంత నెచ్చెలు
 లొకానొక దినంబున నామెకుఁ దలయంటి గలకమర్చి గగ్గలక్షణ
 ములంగనికట్టి "అల్లీ! నీమాఖి బు వెలవోఁ గొలుచున్నది చెక్కిళ్ళు
 తెల్లఁబాటిగవి చూచుకములు నల్లఁబాటిగవి నడుముగనెఱుచున్నది
 నల్లచీమలబాటువలె నూగారు తీరుగానున్నది. పొత్తికడుపు మూఁకు

డుబోర్లించినట్లున్నది ఈమధ్య నీ వప్పుడువుడు భుజించి యోకిలించుట
యు మేము గనిపెట్టితిమి అవియ వేపుళ్ళను కొంటిమి' అని చెలికత్తి
యలు చెప్పుచున్నతటి నందొకతె మెల్లనఁ జనువున ననవున సాహసిం
చి ఎలికించుచి 'అమ్మా' నాలిండ్లఁబాలునుం బడినవి ఇంక గర్భవతివి
గాని సామాన్యవనితవుగావు మేము నిశ్చయముగా నొక్కొక్కాణిం
పఁగలము నంది కేశ్వరుఁడు మనలసనుగ్రహించె. ఇది మూడవమా
సపు గర్భము ఇది నాలుకూసముల నీకు సత్పుత్రుండు పుడమఁగలఁడు
మాభాగ్యమేమని కొనియాడుదుము సఫలమనోరథవగు నినుఁజూచి
నీయాడిగింబులు సేయఁగలిగితిమి నీవేదిసమున ఋతుస్నాత వైతి
మ్రోజ్జాపకము దెచ్చుకొనుమా నాటినుండి మాసగణం సేయవ
లెను" అని చెప్పెను అది విని మాదమంత్రికయు "సైదోడులారా!
నగ్నేల యోకసక్కెము లాఁజెదరు నాంతటి భాగ్యముబ్బునా" యను
చుఁదానును వాడు బెప్పించి గర్భలక్షణములను గుర్తించుకొని లోలోన
సంతసిల్లుచు నందొకేశ్వరుని ధ్యానించుచుండిను ఇట్లు క్రిమక్రమంబు
సంజాలు ముదిరి తత్తత్సానింబుల నగుపడవలయు లక్షణంబులు క్రమ
క్రమముచితింబులు కాఁగా లోమిన్ని నెలలు దాటిపదియవ మాస
ముసైతము గొంచమెక్కున తక్కువగా ఎత్తియింపఁ గడఁగినది
సుఖప్రసూతి ౬ మెరుగు సూచుచున్న పరిచారికలును దానును
"పదియవ నెలయు నాటవచ్చుచది ఇదియేమిమితి. కలిగిన దానికి
ఫలము లేకపోయెను గావు నొక దైవశోధవలె నున్నది మనమేమి
సేయఁగలము దైవానుగ్రహమున కెదులు సూడవలసినదే." యని
దృఢనిశ్చయై యుండిరి ఈరీతిని నూచు సంవత్సరము లు గర్భములో
లోనవృద్ధిబొందెను గాని స్తనము కాలేదు. అంతి మాదమంబ
యొక దినమున సపరివారయై రహస్యముగా నందిగుడికేగి "నాతఁడీ!
నందీశా, అపరదదా. నీయనుగ్రహమున గర్భభారణంబు గలిగెను.

ఇది లోకసామాన్యగర్భమువలె నగుపడదు. సామాన్యమానవ మానవతులు గర్భిణులై ఎవమానవిస్ఫూర్తిచే ఎడయవ మానమున సుతునిగనుట సామాన్యధానికవిధమై యున్నది. అయినైత్రయంబై ననునాకు సుతుముగము పీడించు లంభము లేకుండుట నానాము ఫలచూ, నీయనుగ్రహహోమమా, లేక యిది కరిగి గర్భమువలె నాయంతయుగావించునా ఇదియేనా నీకునాయందుఁగలఁగ్గి నానపురుచి నేగనుట, నీవు నాయెడల నిష్కలతాగుణ్యంబుం గావక సకలకల్యనుగ్రహముఁజూపతివా, ఇట్టి గర్భమునాకొసంగి నచ్చింతి యూహనపట్టుటకు నీయెడల కేకనైన దోహదమేమి ఆనంద లేదన్న నాకింతివిచారము లేకపోవునీ కలిగిలేని విచారము కన్న మొదలలేని విచారమే మలచివెద్దలు సెప్పుదురు ఇది నైనను నాగర్భభారముం దొలఁగించి నాయథాస్థితినాకు దయసీయును. అట్లైన నిర్విచారమైన యూహనమును గుండెద" అని నామియెఁకుటఁ గొంత తపవేష్య యుత్తర భగవదనుగ్రహంబున జ్ఞానసంపన్నమై యాతనినమఖంబునఁ బశ్చాత్తాపమై "తండ్రి! రక్షింపును రక్షింపుము. జ్ఞానరాలను అడలను, గర్భభారము వహింపలేక నీయెడల నెలవఁగా ముఖ్యవైట్ట" అంటిని నాదీనాంబుల నాలించుటకు నీవు దక్క మఱి నాకెప్పుడుదక్క. అన్యధాశరణంనా స్తిత్వమే శిరిణామమ, తిన్నతర్కరణ్య భావేనరక్షుకోక్షణ ద్యమాం" అని దీనమానసంబున వేడుకోసొచ్చుచు దిదేకదృష్టి నక్షలు మూసి కన్యనించుచు దీనసంపన్నంబునఁ దన్నుదానెఱుంగక నిశ్చైతి న్యయై నేలవాలె అదియ యొక తాత్కాలికనిద్రాప్రాయమయ్యెఁగ్గి నందికేవ్వరుఁడు మాదిమాంబకు స్వస్థంబున సాక్షాత్క

రించుట క్రింద

తక్షణమ నందికేవ్వరుఁడు మాదిమాంబకు స్వస్థంబుఁగిల్పించి యందు నిజరూపంబునఁ దా సాక్షాత్కరించి యామెకిట్లనియె "తల్లీ!

నేను సర్వదా నీకు సన్నిహితుండనై యుండ నీకింతసంతాపమేల అమ్మా !
 నీచనుకొనినటుల నీనియొక యపూర్వగర్భముగాని నానీజన నామాన్య
 గర్భముగాగు నీయురంగుల నున్నవాడు నిశ్చలశివజ్ఞానగుణిండ్ల
 నమహానుభావుడు శివునియుఖముననుండి యావిర్భవించిన యారినృ
 పభిమూర్తి సంవీశ్వరుడను నామాంబునఁ దగ్గయుండుగా జనించి,
 పమ్మన మహాతపంబొనర్చి, అమేశ్వరుననుగ్రహంబువడిచి, భూతని
 యాతి భక్తహితార్థముగా నీయుదిరింబున నుండి భూలోకంబున
 నవతరింప నున్నవాడు ఇది నేల దానవలెను. ఓజననీ! నీగర్భంబు
 లోనున్న పుండ్రు నేను నుమీ నావంటి నుఁటనిమ్మని నీవు నన్నభ్యర్థి
 చిత్తిన నావంటివాడను నేనెగదా కనుక నేనె యీభూలోకంబున
 పగులంటిన శివభక్తిని మఱలనుద్దరింప నవతరించుచున్నవాడిను ఇట్టి
 నేను నీగర్భియుండనై యుండగా నీకింత భయమేల? నన్నునమ్మినదా
 చవు. నీకు సర్వదా శుభమగును. అనిశీఘ్రంబునఁ బ్రసవించెదవు.
 నీకు బుట్టిన శిశువునకు బనవన్నయని పేరుపెట్టుము అతఁడు శ్రేయ
 స్సాముడై జాగ్రులనా ప్రితిర్వంగిఁడని శివమతిస్థాపనంబు చేయఁగల
 నాఁడు" అని చెప్పి యుత్తరైతుండియ్యె అంత మాదమాంబ స్వప్నం
 బునగన్నులారఁగాంచిన సరినిగ గిన్నునిప్పించాడతేక పరిమాశ్చర్యం
 బునొంది యనినదికేవ్వరుని స్వప్నన సుతార్థమని యెంచి సంత
 సించి సంగీతస్మరణ పూర్వకంబుగా చేరితి రుల సమూహంబులో
 నింటికేగి తనజన్మము నాఫల్యము నొందెనని కుమారాభ్యుదయంబె
 డురు సూచుచుండెను

అర్చిత్రానవేశ్వరునియన తారఘట్టముగ్గిరి

ఇట్లుండి నొకానొక శుభదినమ్మున శుభనక్షత్ర శుభగ్రహ
 సంసత్రిగల యభిజన్మహూర్తంబునఁ గర్కటకలగ్నంబున మాద
 మాంబగర్భస్థంబగు నునికికేవ్వుచైతన్యంబు విదంతర్లలింబైన పులివ

తత్త్వంబు దన్నుఁబురికొల్ప వత్సరత్రయసంవర్థమానంబగు భౌతిక
 దేహంబుతో శివభ్యానముఁ జేయుచుండై తనకి భిక్షుభిక్షుమగఁ దనయెదుట
 సాక్షాత్కరించి యంతర్బుద్ధిసమ్యక్గోచరుండగుచున్న శివునకు సాష్టాం
 గదండప్రణామం బొచరించుచున్న దండంబున నూర్ధ్వప్రసారితబాహు
 మృణాలాగ్రకరకమలంబులు ముకుళించి చోర్యుగ మధ్యగతంబగు
 శిరంబుతో సఫోముఖంబుగా భూలోకావతరణంబునకుఁబోసి, రాజాలక
 కాలవిడంబుముసేసి, భగవదాజ్ఞోల్లంఘనంబు సేయఁచేరకి, తుదకువిధి
 లేక వచ్చుచున్నవాఁ డన్నవిధంబునఁ గన్నులుమూసికొని సర్వసా
 మాన్య శిశుజనసస్థానావయవంబు వెల్పడి యధఃపతితుండై మానస
 కిశోరింబై యావిర్భవించువంతలో నాతనియాదంతర్హితంబై యున్న
 శివుండు మునివేషధారియై వచ్చి యల్పాలునంగంబు సాంగలింగసంగ
 తంబుఁ గావించిచనియె అమ్మనియట్లానర్చుట యక్కడివారెవ్వఁడు
 గనలేదు కానిబాలుదేహంబున లింగధారణంబుమాత్రము గానవ
 చ్చుచుండెను. అదిగినియందఱు నమరాదానందసంతయాశ్చర్యంబులు
 ముప్పిరిఁ గొన్నవనంబులఁ జూచుచుండిరి అంతి నొకొక మునిపుం
 గవుండు శైలినిఁజెంతఁ క్తగలవాఁడై, చెవులనుద్రాక్షుకుండలంబులు
 చవుకళించుచుండ, నాకర్ణాయతనీర్ఘ్నలోచనుండై, పాలభాగవ్యసస్త్ర
 భస్మరేఖలతో జుఁజుటంబుగలిగి మేనరుద్రాక్షమాలలు వ్రేలాడు
 చుండ, కక్షభుజమున ఫరియించిన విభూతిభస్మ్రేకిగలిగి యొకచేత
 చత్త్రంబును మఱియొకపాస్త్రంబున డాలును బెత్తమునుఁగలయఁ బట్టి
 కొని, బవిగడ్డంబుతోఁ జూచువార లీతండాహరుండై యనినిశ్చయ
 భావంబుల హృదివసునారంబులు సేయుచుండ నచటికరుదెంచి మాద
 మాంబంగంచి యిట్లనియె. (సతీతిలకమా! నేనీసమీపంబుననున్న
 తప్పడి సంగమేశ్వరస్థానంబున మాదనయను నామంబున నివసించెడు
 మానిని, ఈవిడ్డండు నాసుతుండు నేనెన్నఁడు వీనినెడఁబాసి యుండను.

లోకహితార్థంబు వీడు నేతుతుండై నేడుదయించినవాడు నాయ
నుంగు దనయుజూడ మదిగుడుగుటచే నేడితనింగన నేగుజెంచితిని
నీవతిథన్యరాలపు నీగర్భంబతి పవిత్రమైవది. వీనినర్భుగఁగా గనుటచే
మీదంపతులు చంతార్థులైరి మ్రోకిరి భవపాశబంధాలులులేవు. వీనివ
లన మీకఖండయశంబు గలుగును వీనికి జన్మజన్మంబుల నేనేగుడుం
డను మతియొక హియ్యము వినుము. నావైనానవెట్టి నీకుఁజెప్పెదను
వీవికెన్నెనును లింగార్పితము గానిపదార్థమేదియును బెట్టఁగూడదు
నుమీ" అనిచెప్పి యాడు డుత్పత్తితుండయ్యెను అచ్చటి జనంబు
లెల్లరు సేతంజి హరుండని కొనియాడిరి. ఇట్లు కోటినివి ప్రభాభాసమా
నుండగు నక్కుచూరు గనినతోడనే తలిదండ్రులకు మానవసామా
న్యంబైన యజ్ఞానతమంబు వాసి దివ్యజ్ఞానసూర్యోదయం జైనందున
వారిల హృత్కమలుంబులు వికసించి పరమహమ్నోత్కంఠంబులయ్యె అం
తవా లష్పరంబునగల సకలభక్తనరీల నామత్రణంబుసేసి వారికి

చిద్ధిబసవకు జాతకర్మనామకరణంబులుక్కిరి

నభక్తిసాష్టాంగ ప్రణామంబులాచరించి యర్హాసనాసీనులంగావించి య
క్షుప్తపాద్యాది విధులన్నిచి తత్పాది పవిత్రతీర్థంబు సుతుసకు గాత్రసేచ
నంబుఁగావించి భక్తవర కరస్పృష్టభస్మంబు గాలకునకు తిలకంబిడి మె
యినిండు నలది మంగళతూర్యనాదంబుల స్వస్తిపుణ్యాహ వాచకంబుఁ
గావించి తమరూపద కనుకూలంబులగు దానధర్మంబుల బ్రాహ్మణ స
మారాధనంబును నివర్తించి నందికేశ్వ రాజ్ఞాప్రకారింబుగా భక్తవరు
లనునుమతిని "బసవన్న" యని నామకరణం బొనరించిరి ఇట్లు తలిదం
ద్రులచే జాతకర్మనామకరణాది సంస్కారంబులు గావింపఁ బడిన
యబ్బెలబసవడు తనబాల్యచేష్టల నితరుల కపరిమితానందంబు సం
ఘటింపఁచు దినదినప్రవర్ధమానుడై శుక్లపక్షపాకరు నందంబునఁ
గళావూరితుండై పరమేశ్వరుసంశయేజయించినవా డగుట సపరరుదుగ్గం

డనుచేర సకలజన సంస్తూయశూనుండగుచు, సంస్కరణమాత్రంబునన సకలవిద్యాప్రవీణుండై యుపనయన సంస్కారార్హులగు గర్భాప్తమ వ్వవయోమాతృగాతులై తదుచితైస్సత్యస్థౌల్యబలపరిమాణంబులు గలిగి బాలగాలేందుమాళియని జనులవలనంగొని యాడంబడుచు డెను.

చిక్కిరింపనన్న యుపనయనమక్కరి లేడి నుట్కిక్కిరి

ఇల్లుపనయనోచితవయానిలాసియగు తనయుని గవి జనకుండు గర్భాప్తమె యుపనయనమునకుఁ దిగినయూపని వెడ్డలవలన వినియున్న వాడు గావున నైచిత్తోపదిప్తు శిశుభముహూర్తింబున బందుమిత్ర పరి వారాదులుగూడి తనకుపనయన సంస్కారంబు గావింప నుద్యమించు తండ్రి యత్నంబుంగని కుమారుండే తండ్రికి మృగమధురవాన్యంబుల సవినయంబుగా నిట్లని విన్నవింపం దొడంగ నడెట్లనిన - “తండ్రీ! నీవు శివభక్తుండనై యుండియు, నేకశివాచార పరత్వంబుమాని యుపనయనమను నితరకర్మంబునకుఁ బాల్పించుకొననే? మనకు శివుడే యేకగురుఁడు తదితరులను మనము గురువులుగా భావించి గైకొనఁ గూడదు అట్టి శివునిమాని యితరమానవులను గురువులఁ జేసికొన వచ్చునే? పురస్కరణమున గుష్కరిములఁజేసిన వాని నీ జన్మంబున బ్రాహ్మణునిఁ జేయుట పాతకంబుగాఁదె? గురుకటాక్షుంబున నొక్క జన్మమే గలవానికి జన్మభేదంబులుగల్పించి సంస్కారంబులు సేయుట మహాపాపంబుగాఁదె? గురుపదయుగమున కిర్పింపఁదగిన హవిస్సున గ్నిపాలుసేయకునే? అనాదియగు పంచాక్షరీమంత్రశప వరులమగు మనము పరిమంత్ర శపం బొనరింపఁగూడునే? శివభక్తులకెత్తుచేతులు పరభక్తులకెత్తవచ్చునే? మతియు నొక్కవిశేషంబు సెప్పెద నాక ర్తింపుము. అమితఫలవృద్ధులగు శివపదంబుల కిర్పనఁజేసి కిర్మబంధంబులంబాసి పూర్వకర్మ నిర్మూలనంబునుండేసి, పుణ్యవశంబుననైన

నీజన్మంబునకు శూద్రత్వంబాపాదించి కర్మద్విజత్వంబునుం బొందింప నుత్సహించుట వెట్టితనముగాదె? కేవలభూతిరుద్రాక్షధారియగు మీర శైవుఁడు శివేతర దైవలూఠనగులుదాల్చు బాల్పడునే? నీటముం చిననుఁ ద్రాటఁగట్టివను నీవేగతియని శివునేఁమ్మి నిశ్చలచిత్తంబున నే శివాచారపరత్వంబున నైహికార్థిక్యకంబులను నుభయ కర్మబంధం బులంబాసిన నన్ను మఱలఁ గర్మసాగరంబునఁ దోయఁజూచితివే, తం డీ? బ్రహ్మశిరింబుచ్చుచిన యాశ్వకుని ప్రమథగణ సంజాతుండ నగు నన్ను నల్పంబగు బ్రహ్మకులంబునఁ కేర్పదగునే? జాతిగోత్ర హీనుఁడగు న్గురు కృష్ణ జనియింపగు నన్ను జాతిగోత్రంబుల నాశ్రయించు వానిఁ గా నెట్లొనర్చెదవు? సర మేశ్వరునివర్ణంబెయ్యది? అట్టి పరమేశ్వరుఁడే మనీష్యైశ్వర్యగుంబుగానమ్మి యున్న నాకు మ వర్ణంజేసి? ఇంత కాలము శివభక్తి సరాయణుండనై యుండియుఁ దద్భక్తి మర్మంబు త యేని నెఱుంగని నీకు నావాక్యంబులు చిన సహ్యంబులుకానఁ దనను నేటినుంచి నాకు నయనమన్నమాట మఱితలపెట్టవద్దు." అని చెప్పి నుత్తుని వాక్యంబులాలించి తండ్రి యిట్లనియె

అక్లితంశ్చ కుమారుఁ కుపనయన మనశ్శక్తిర్తస్య మనిచెప్పట్లక్లిత నాయనా! కుమారా! బసవన్నా నామాటవినుము బ్రాహ్మణులను షోడశ కర్మలు వేదిశోదితిములు అవియన్నియు బ్రాహ్మణుల కవశ్య కర్తవ్యములే అట్లుచేసినవాఁడే సద్బ్రాహ్మణుఁడనిపించుకొ నును చేయనివాఁడు నీచుఁడు శివభక్తుఁడైనను వేదప్రోక్త కర్మముఁ జేసినదోష మేమి? మనదిరుద్రగణము. నంది మొదలగు వారాగణము లోనివాఁలే వారందఱు నుపనయనము సేసికొనవలసినదే వేదమాతమైన పృథివీంబు తొరకబ్రహ్మమయైన కుద్రదేవతార్థిక్యంబు ఇత నుప నయనంపు తెఱంగువినుము. పలువు నట్లేడి భిక్షాసాత్మశివుఁడేచేత

ఛరించిన భిక్షాపాత్రయైన బ్రహ్మకపాలము చుట్టెడి తాళ్లు నాగభూ
 షణములు సాలాశదంపము (మోడుగల్జు) విష్ణునిగద పంచశిఖలు
 శివునిజటాఘట పంచకంబు శ్రీహస్తము (లేత్రోలు) గజచక్రము.
 నాసట నిడిడు భస్మంబు మన్మథునిబూది ఇవి యన్నియుఁ గలగాయ
 త్రీబ్రహ్మచారి వేషగాఁచెభిక్షుని వేషంబగదా ఇవి నూ నాంబమూ
 ర్తి భిక్షాటనమునాఁడు నటించినచ్యుయే ఉపనీతము స్వరూపము
 కేవలము మ శివుని భిక్షాటన స్వరూపముగదా ఇట్టియుపనయమున
 తంత్రమంతయు నీవిత మాత్రమాలా దించితివి గావు ఇట్టియుపనీత
 వాసుశేషము చాల్పనివాఁడు శివభక్తుడగు బ్రాహ్మణు డుకా నేరఁడు
 ఇందునలన మృహ జేప్రనియందలి సిద్ధక్తి లేకమైనను లోపములేదు
 ఇదివేపు బాగుగనాలోచింపుము లేక లేక కన్నుమారులైపు నినుక
 నీకు నొక్కవక్కాణింపలేకున్న వాఁడను ఇంతకు నీమాన్దము నైఘాన
 సమతముగాదు వారికి యెఱిగి లేని నిన్ను వెలి జెప్పుము ఎప్పుడు
 నీకునునాకును కొక్కచో నునక యుపగూఁడు కులముద్ధరించు తనయు
 డవు సీవుగలిగితివని శను సంతసిల్లితివి అట్టివేపు నాయనా! నాకలము
 ను మూలచ్ఛేదము నీయునుగారమైతివా? ఇట్లుగిన నీపొత్తునాకుసరి
 పడదు. సీభక్తినియదియ నీయిష్టానుసారమునఁ జరింపుము నీకును
 నాకును సంబంధములేదు చిరకాల తపోల్బుండవగు గృహసార్థకుగ
 డవగుట నింతగానీకుఁ జెప్పవలసివచ్చినది." అనినిష్ఠురొక్తులునలుకు
 జనకనకుఁ దనయుఁ డిట్లనియె. "ఓతండ్రి! మాటిమాటికిని బ్రాహ్మ్యము
 ఛక్రబసవన్న భక్తిమార్గమునకు బ్రాహ్మ్యంబునకును గలభేదము
 తగ్గికిఁ జెప్పట మ్మిది

భక్తిమార్గముగానీ పుణ్యముచుంటివి బ్రాహ్మ్యధర్మమునకును
 భక్తిమార్గమునకును, బహువ్యత్యాసముగలదు. బ్రాహ్మ్యంబు మంత్ర
 గురు జేవతాపూజావిధాన బాహుళ్యంబుగలది. భ్యానధారణాదులు సరి

దువేటువేటనుండును. కానబ్రాహ్మ్యంబు భక్తిమాగ్ధంబుగాదు. భక్తి
 మాగ్ధమన్నది యేకగుర్వేక మంత్రేక దేవతైక పూజావిధానంబు
 గలది ధాన్యధారణాదులు నాకేవిధముగానుండును. ఇత నుపనయన
 ప్రకారమువినుము దానికఁ బ్రధానమంతము గాయత్రిగదా. అది
 గురుగదా తొట్టి నుపదేశింపబడును దానికిగదా బ్రహ్మాపదేశమం
 దురు దానిలోకిగదా బ్రాహ్మ్యంబు సిద్ధించును. అట్టిగాయత్రి బహు
 నైవకంబు అదియెట్లనిన గాయత్రికగ్నిప్రధానముఖము. బ్రహ్మప్రధా
 నశిరుస్సు ఆచిరుద్యుడుశిఖ విష్ణుపుష్పాదయుము. ఎనువులు పాగ్రాహిని
 వ్యానోదానసమానములను ప్రధానవాయువులును నాగకృత్కురార్క
 దేవదత్తధనంజయులను నుపవాయువులును కిలసిని వాయుదశకింబు
 భూమియోహి వర్ణముతెలుపు గోత్రమునాంఖ్యానునసము అక్షరము
 లిరువదినాలుగు కిములుచూడు కుటులూలు ముక్తావిద్రుమహే
 మనీల ధనవచ్చాయుగల ముఖములతో విలసిల్లు ప్రధానాంగం
 బుతో శిరింబులఁడు. (“శుక్ల నర్ణాపడ సనా” యని సమాణముం
 గలను.) ఇయ్యాయును బృహగ్గీవాన్వితంబులై ప్రత్యేకకుక్షీయుక్తం
 బులు. ఆకుటులూలును ఎడమ్మాయ పరివారితంబులు ఇట్లని మీ
 యాశ్చికవిధానంబును. గాంధర్వియెకి నుతియు “నగాయత్ర్యావరం
 మంత్రం సమాతుః సర కేవతా” యనులోక్తి మీరెఱింగినదే కా
 నున నికిశివభక్తికిని గాయత్ర్యాత్మిక బ్రాహ్మ్యధర్మమునకు భేదమునే
 విమరితు నావధానుండవై వినుము. దైవమననెద్దియు లేనిదే నాంఖ్యా
 నునమని యాదినాంఖ్యానున గురుండి చెప్పియున్నాడు సాంఖ్యా
 నునో క్తప్రధానమార్గ బగు గాయత్రిబహుదేవతోపా స్తిగలది. అ
 నఁగా నమస్తదేవతాత్మకము గాయత్రిగనుక సట్టిగాయత్రినుపాసించు
 వారితరదేవతల నుపాసింపవచ్చురలెదు గాయత్రీమాత్రంబున బ్రా
 హ్మ్యంబు సిద్ధించును గనుక తదితరదైవంబుల నర్చించుటకు నవన

రములేగు ఏలయన సమస్తదేవతాత్మికమని యిదివఱకె చెప్పబడి యున్నది కావున గాయత్ర్యుపాసకులు దాసినమ్మియుండవలెను గాని యన్యమంత్రంబుల నాశ్రయింపఁగూడదు అందుచేతనే “స గాయత్ర్యాః పరిమంత్ర” మని చెప్పబడినది కనుక నాయనా! తొల్తగాయత్రి నుపాసించినవాఁడు శినిభక్తుఁడై క్లుప్తకాఁగలడు. ఇదిగాక గాయత్రిప్రత ర్గభ్యాష్టసాయంసంభ్యా సమయాన్వష్టితంబు గనుక కర్మభూయిష్టం బు కిర్మమార్గంబు భక్తిమార్గమున కెల్లుననియును మఱియు, తొల్త నే మంత్రోపాసనంబులేచివానికి గాయత్ర్యుపదేశంబశ్య కిర్తనంబు గాని పుట్టువుతోడనే శివమంత్రోపదేశ పూర్వకంబుగా లింగసంగతి దేహుఁడనగు నాకు గాయత్ర్యుపదేశం బెల్లకర్తవ్యంబగును ఏకో దేవః” అనున్వాయంబున నేక దేవార్చనం బుండ నలెను బహుత్వం బెన్నటికిని గూడదు కాబట్టి యీవిషయమై మఱివాదింపకుము

అట్లేబసవన్న తండ్రికి శివభక్తిప్రకారం బెఱింగించుట

పడ్డర్చనాతీతుడగు పరిమేశ్వరునియందు భక్తిమార్గం బెఱింగించెద వినుము “విశ్వతత్త్వక్షుకతి విశ్వతోముఖ విశ్వతోబాహుః” అని శ్రుతిప్రమాణంబు గలదుగాదా. అనఁగా దీనియర్థమేమి? (భగవంతుఁడు) విశ్వతత్త్వక్షుః=విశ్వమంతయు వ్యాపించిన నేత్రములు గలవాఁడు అతః=మఱిన్ని, విశ్వతోముఖః=విశ్వమంతయు వ్యాపించిన ముఖముగల వాఁడు, విశ్వతోబాహుః=విశ్వమంతటను వ్యాపించిన బాహువులు గల వాఁడు ఇట్టివాడయ్యన “అధ్యతిష్ఠద్దశాంగుల” అనిచెప్పబడి యుం డఁగదా అనఁగా నిట్టి విశ్వరూపముగల మహాత్ముఁడు సూక్ష్మరూపియై దశాంగుల వై శాల్యంబగు ప్రదేశంబు నధిష్ఠించి జగదంతర్వాప్తినిం బొందియుండెనని భావము. “గురోరధికం” అనునటుల గరిష్ఠముకన్న గరిష్ఠమైనవాఁడు మఱియు “అణోరణీరూఁ మహతోమహీయాన్” అనికూడ చెప్పబడుచున్నాఁడు. అనఁగా దానణుస్వరూపముకన్న నణు

స్వరూపముకలవాఁడు మహత్స్వరూపముకన్న మహత్స్వరూపముగల
వాఁడును ననియగ్ధము లట్టి సర్వాత్మస్వరూపుఁడును జగదంతర్వహి
ర్యాత్మఁడును నచ్చిదానందమూర్తియును (నురూపహితుండగు) శ్రీశివలిం
గమూర్తియే నాకు గురువును, పరమగురువును, పరమేశ్వగురుండును
నై యున్నవాఁడు ముత్తిరాజంబవంబకు ప్రణవసహితి మడతీర్చమైన
ప్రణవసంచాక్షరియే నాదపమంత్రియె డటాధారిణియను, విభూతికు
ద్రాక్షమూలాలంకరణము నే నానేషము శివచుత్తవైరులన్నిట్లుటిండు
కుంభామగు భక్తియే నాయాయుక్తియు భక్తియే నాష్టాంగమండ
నమస్కృతికే గణా భగవంతు య ప్రసన్నుడగును లట్టి భక్తులదర్శ
నము పాపక్షయకరము మోక్షప్రాప్తికరము నగును భక్తియే జీవ
న్ముక్తి. కనుక నే భక్తికిని బ్రాహ్మ్యమునకు నైకచుత్వము లేదని తొల్
నే నీకు నేఁడెలిపియుంటిని ” ఇట్లని బహుభంగుల భక్తి బ్రాహ్మ్యంబు
లు వేరువేరుని నిరూపించి “నాకు భక్తియేగాని బ్రాహ్మ్యంబక్కర
లేదని తండ్రికిఁజెప్పి, నాకుఁ దండ్రియుఁ దల్లియు సమస్తబంధువులును
శివుఁడేగాని తదితరులుగా” రనియు “మోపాత్తునాకక్కటలే”దని తలి
దండ్రులదిగనాడి, నాగాంబయను సహోదరి తన్ననుగమింప బయలువె
డలి చూచువారు వెఱగొంద బరవన్న యొకశివాలయప్రదేశముఁకుం
డని యవ్వోటఁ గూర్చుండిను

అర్థబసవన్న వివాహము ౫౬౭

అంత బిజ్జలదేశపురాజునొద్ద దండనాయకుఁడగు బలదేవుఁడు బ
సవనకు మేనమామయు, మాదమూంబకు సోదరుఁడును గనుక బసవన
యుపసయనమహోత్సవ ద్విసాగ్ధబువచ్చియున్న వాఁడగుటచేఁ దద్విష
యింక పితృపుత్ర సంవాదంబు విని బసవనను మహాజ్ఞానిగా నెఱింగి
యిట్టివాఁడు నాకల్లుడైన బాగుండునని యోచించి యతని నొడంబ
ఱచి తనపట్టణంబునకుఁ గొంపోయి వివాహప్రయత్నము సేసెను పుర

ము శృంగారించి పరిధిభ్య పాకలు వేముంచి బంధువులను శివభక్తులను
 రావించి భక్తులపాదములుగడిగి, తత్తీర్థము వహువరులవైఁ జల్లి వారికి
 భోజనత్వేత్తి సేసి, బహువిధ భేరీమృదంగాది మంగళతూర్యనాదంబులు
 సెలంగఁ గొండలు వాడుచు మఱికొంపి తాడుచు, నిఁకఁ గొండలు
 మఱికొండరితో వివిధవిషయక ప్రసంగంబు లొనర్చుచు, శివభక్తులు
 శివగీతములం బాడుచుఁ దన్మయశృంగంబున వాడుచుఁ నిట్లనేకు లనేకంబు
 కారముల వినోదించుచుండిరి అప్పుడు బసవన్న ప్రతిభక్తునియొద్దకు
 నేగి, సాష్టాంగంబుగా నమస్కరించి, తగ్గత విభూతి బిల్వపురాదంబు
 స్వీకరించి, నిజతను శిరంబులుదాల్చి, భక్తాంఘ్రి కేసువులు దన శిరం
 బునందాల్చుచు, తత్పదదర్శనం బతి కుతూహలంబునఁ జేయుచుఁ దన
 పాదంబులు వారికి గవక్షమండ వెనుకకు ముడిచి ముకుళితకరి కమలం
 బులైన ముండేతులు ముందుకుఁజూచి, మోచేతులఁ దొడలవై నిడుకొని
 తనతొంటిగూపుఁ దాల్చెనోచున్నటుల, నిజపూర్వచతుష్పద బసవాకా
 రునిఁ జూచువారికిఁ దోఁసి, భక్తమండలి దుట్టునుం దిరిగి మఱలయు
 ధాన్ధానముఁ జేరి కూర్చుండి తానును వారితోఁబాటు గీతగానంబుసే
 యుచు శివతన్మయుడై యుండెను. అప్పుడు బిజ్జలరాజు దండనాయకుఁ
 డగు బలదేవమంత్రి తనయల్లుని భక్తిజ్ఞాన శివతత్వవేత్తత్వతన్మయ
 త్వములఁజూచి, రెండవశంభుండ నాకల్లుండయ్యెనని పరమానందమును
 బొందుచుఁ దనకూఁతురగు గంగమాంబికిను చెచ్చి, భక్తులగు పెద్దల
 కుంగనపర్చి “దీని నామేనల్లుండఁ బసవన్నకిచ్చి వివాహమాసేయుటకు
 మీరెల్ల రామోదించి శుభముహూర్త నిశ్చయఁ బుసేయుండని య
 భ్యర్థించెను వారందఱు నేకగ్రీవముగా “శుభస్య శీఘ్ర”మని యున్న
 ది గావున నీవిక నాలస్యంబు సేయక యీమంచి ముహూర్తమె శుభ
 తారాచంద్రబలంబులు గలది గనుకఁ దక్షణమే వివాహంబొనరింపు
 మనిరి, పామరులకు గృహతారాచంద్రబలంబులు గమనింపవలెను గాని

జ్ఞానుల విగావలెనా? వారికిఁ దలంచినదే ముహూర్తము. వెల్లినదే త్రోవ. ఆశించేమాట. చేసినదేపని కాని, వారికి మంచిముహూర్తము లోను, మంచిమాన్దములతోను, మంచిమాటలతోను, మంచిపనుల లోను నిమిత్తములేదు || శ్లో|| కింకుర్వంతి గృహస్థే శన్యర్థాం గార కాదయః | ఏకాదశస్తే గోవిందే గురుర్దేవస్సనాతనః | అనచాటు వాక్యమే వారికిబ్రహ్మణముగాని, యితరవేదశాస్త్రములతో వారికిఁ బనిలేదు. అస గా జ్యోతిషశాస్త్రాచుసారముగా దేవగురువగు బృహ స్పతి (గురుఁడు) శిశుమార చక్రంబుచందలి మేషాదిద్వాదశరాసులలో, జన్మరాశియందుండఁగా (ఏకాదశమునకు లాభ రాశియని పేరు.) తక్కి న శనిసూర్యారాగరకాది గ్రహములు, మఱియేరాశి యందున్నను శుభాశుభ భేదములులేక యాగ్రహములు శుభ ఫలములనేయిచ్చును. సనాతన ఋషులైన శివుఁడు (ఇంద్రగోవిదశబ్దమునకు శివుఁడర్థము ఎల్లదిన — గాంచుపభం విదతీతిగోవిదః=ఎందఱును (వాహనముగా) బొందినవాఁడుగనుక గోవిందుడు) పదునొకండవ యుద్రియమగు మనస్సుచుందుండఁగా శనిసూర్యారాగరకాది గ్రహములు చెడుస్థానము లయందున్నను, ఏమిసేయఁగలవు? (అసఁగా సర్వకాలసర్వాస్థలయం దు భగవంతునియందే మనస్సులగ్నము సేసికొనియున్న వారికి గ్రహ చారముతో నిమిత్తములేక వారుసర్వదా శుభఫలములనే పొందుదు రనుట) అట్టి భగవద్భక్తులచే నియమింపబడిన సవ్యశృభముహూర్త మున బలదేవ దుఃఖనాయకుఁడు తనకూతురగు గంగమాంబికను సమ స్తాభరణాలాకృతృజేరి, భాగి నేయు.డగు బసవనకిచ్చి వివాహము యథా విధిగా “ దశపూర్వేషాదిశాపరేషామద్వైత్యానా” మనుశ్రుతివాక్య ప్రమాణాసారముగాఁ గన్యాదానపూర్వకముగా లొక్కవైదికతల్లికి మంత్రపూర్వకంబుగా నొనరింపబడెను. అంతభక్తవరులా వధూవర లను సకలసద్గుణైకాలంకారులుగాను పుష్పగంధన్యాయంబున సన్న్యో

న్యాస్పదులుగాను, పార్వతీవరమేశ్వరులమాడ్కి నేతన్వేక మనస్సంక
ల్పులుగాను, శివజ్ఞానదీప్తిసంపిహిత నిజహృత్తనుస్కులుగాను, చిర
కాలాభివృద్ధి బొంది యిందుందురని యాశీర్వదించి సమయసముచితా
లాపంబు లాడుచుండ బసవన వికసితవృద్ధయారవిండు డై లేచి నిలు
చుండి భక్తవరుల కభిమతార్థంబులొసంగి తదాశీః పరిపూర్ణుడై చేతు
లు జోడించి వారిలకిట్లనియె

అర్చిబసవేశ్వరుడు తనగురువును దర్శింప బోవుట క్రింద

భక్తాగ్రేసరులారా !! ఈసమీపముననున్న కప్పడిసంగమేశ్వర
మున మద్దురుండు వసియుచు మహిమ నేనేగియుతని దర్శనం
బొసర్చి తల్పాదులు కెఱిగి ప్రియభాషణంబులం దనింపద్యోధ
నొంది వచ్చువాడ నన్ననుమతింపుడని సవినయంబుగాఁ బ్రార్థించెను.
భక్తులెల్లయు వల్లెయనియంగీకరించి తమతమయథాస్థానములకుం బోయి
రి. అత బసవన నిజపత్నియగు గంగాచికయు, నిగ్రజయగు నాగాంబి
కయు మొదలారా బయ్యమై పోనుఁబోను నానాదిగంతసమాగతులును,
భసితరుద్రాక్షమాలాలంకృత దేహులునగు జంగమకులప్రధానులగు
భక్తవరుల సంకులధ్యానంబుతోఁ గలిగిలలాడుచున్న గురునివాసస్థాన
ముగు కప్పడిసంగమేశ్వర స్థానము దృగ్గోచరమయ్యెను అప్పరిమాహా
త్మ్యోజేమని సెప్పుదు. దానినై భవమాది శేషునకైన వర్ణింపనలవిగాదు
దానిచుట్టును సర్వదా శీవనగులు ప్రవహించుచుండును అచ్చటిచిన్న
గుట్టలను, కైలాసమై లతుల్యములే. ఎచ్చటఁ జూచినను భస్మపుగనులే
అండలయావులు కామధేనువులు అందలిదూడలెల్ల నందులే వృక్షము
లన్న నోరుద్రాక్షతరులే సకల కుసుమఫలవిలసిత తరుసమూహంబు
యగు నుద్యానవనంబు లనేకంబులుగలవు అచ్చటిపురుషులు ప్రమథ
గణజీవతలే. స్త్రీలు దేవతాస్త్రీలే సకలజలప్రలాపములు సభక్తికృత
శివస్తోత్రకలాపములే, అందుకొంగలులేరు. దొమ్మరులులేరు. జారులు

లేరు చోరులులేరు దుర్గుదాంధులులేరు లోభులులేరు కాముకులు లేరు. క్రోధులులేరు మోహమోహకులులేరు భేదబుద్ధులులేరు. అంజుసమచిత్తులే సత్వగుణప్రభానులే శివతత్త్వచింతాపరాయణులే. ఇట్టి కప్పడిసంగమేశ్వరమును జూచి యానందకండళితహృదయారివిం దుండై, బసవన, యచ్చటిభక్తవరు లెల్లఱుఁ దన్నుగాంచి యెదుర్కొని లోనికిఁదీసికొనిపోగా నచ్చటికేగి న్వామియాలమంబుసాచ్చి ప్రాంగణంబున నిచ్చినలుఁగడలం బరికించి ప్రాకారప్రదక్షిణాబుసేసి గర్భాలయముఖద్వారంబున స్వామిభిముఖముగా నాష్టాంగదండప్రణామాబుఁ గావించి కళ్యాణచుండపంబు సందాసీనుఁడై పాగాణికసూత్రంబుల స్తుతియించుచుండెను అతినాయీశ్వరుఁడు తనపూర్వపు జంగముని వేషంబున శిష్యునికు హృత్పిర్వంబుగా నాలమంబువెలువడివచ్చి తన్నుగాంచి యుర్విపై నాష్టాంగంబుగా నెఱిగి యెఱిగి యూరకున్న శిష్యుని దనచేతులనెత్తి శిష్యమాత్రుండుగాక పుత్రప్రాయుండగుటఁ గాఁగిటం జేరించి తననిశ్చలభక్తికి మెచ్చియిట్లనియె " బసవన్నా! ఇచ్చటికి ఎచ్చుచుఁ బోవుచున్న భక్తవరులచే నీసచ్చరితంబుఁ బలు

చిహ్నములవేళ్వగునకు గురువు హితోపదేశంబు సేయుట శుభం

మాటు విని యంతరంగంబున నిర్మలమును నిన్నె ఒలచుచుంటిని. ఇది సత్యముగాని యిచ్చకపు మాటగాదు. నేను భక్తపరాధీనుండ నగుట నీయంతరింగభక్తికి మెచ్చి నీకు నానారూప్యంబొనంగి నాయంతవానిఁగాఁజేసి నీవలనఁ గొన్ని ఘనకార్యంబులు సేయింపండల కొంటిని నీకును నాకునభేదవ్యవస్థాప్రవృత్తి యగుటంజేసి నీవుసేసిన కార్యంబులన్నియు నేను సేసినట్లగీకరింతును. ఈనీస్వరూపమే నాస్వరూపము. నీయవతారమే నాయవతారము ఇంతయేల నీవేనేను కనుక నాయనా! నీకుఁ జికకాలమునుంచి మనోగతంబుగా నెలకొనియున్న శివభక్తి మితిమీఱికుండునట్లుగాఁ గాపాడుకొనుచు మెలంగుచుండుము.

భస్మరుద్రాక్షులు ఛరించినవారిని శివస్వరూపులగు భావిచుకొనుము. ఒకవేళ శివభక్తులం దేదేని లోపమున్నయెడల దానిదోషముగా గొనక మేలుగుణంబుగనే భావి పుము శిశ్రువులైనను లింగధారులె సీకంటఁ గడిచేని వాని మిత్రులుగా నెంచుకొనుము. నీవుపట్టిన నీవ్రతము అట్టివ్రతంబున కెవ్వరినైన నెఱచునెలె పండునెలలఁ గానఁచుకొనుము నీమతంబు వర్ణాశ్రమధర్మంబులను పరిపాలించు సర్వజనసమ్యుతంబు నేక శివార్చనాపరాయణంబు గు నీరక్షై నమతము. ఇట్టివ్రతంబునకెన్నఁజేని భంగమురానీయక శివభక్తులెల్లఱు నేకజాతివాకై గాని భిక్షజాతి వారుగా వారినెంచి కులభేదంబు వారియందానోపించి సూర్యాధి భావంబులం సాడక సర్వసమ్యుద్ధుచ్చితే నెఱుఁగ నొక్కజాతివాదుగా నెంచి వారలతోఁ గలసిమెలసి యుండుము. ప్రకృతమున లోకము శివభక్తి వైకల్యంబునొంది యున్నది అది శివభక్తిమాగ్గమును దలి నూతన భక్తిమాగ్గములం గల్పి చుకొని వితిగఁ వాడములు నీగఁ జేయు దుష్ట నులయెడ మృత్యువ్రాయుండవై వారిల నిరూపింపుము వేదోక్తమున వర్ణాశ్రమధర్మరాహిత్యంబు గు నానెజుగమ శివభక్తిని ముఖావిధిగా నీభూమిపై విలసిల్లె జేయుము శివాద్విత శేషమునేగాని సత్సంపదార్థముల నెన్నఁడు గ్రహింపకుము శివతాతత్వంబు గలవాడవగుటకం దర్పని దర్పచుడఁచి వానిని భస్మమాత్రా వశిష్టాఁగాఁ జేసిన శివుని మాడ్కి నీవును వానిని గెలిచియుండవలెను గాని, వానిబారికి లోనై మోహకామావేశంబుల నొంది పరిసతులం దిలకించి ద్రావణిచిత్తుంకవై వారిలయందు బద్ధనురాగుండవుగాక, నారీస్తనధరనాభీదేశంబులు దృష్టోచరంబులైనఁ జిత్తచాంచల్యంబునొండక యవిమాంసపిండవసాది వికారములని నిశ్చలమనోభావుఁడవై స్త్రీపురుషభేదము దేహమునందే గాని లోనియాత్మకు లేదని గ్రహించి అట్టి భేదరహిత్యంబు సూచించుటకే, శివుఁడు సగమాఁడురూపును సగము మగరూపును చాల్చి దేహ

మాత్రమున భేదముంగనపర్చుచు సంతరింగమున భేదములేదని పరం
జ్యోతిరాకారంబున వెలుంగుచు మనల కెఱిగించుచున్నవాడని నీవు
తెలుసుకొని యితరులకు నుపదేశ' బుగా నెఱుంగఁజేయుచు నిర్దోహ
నిశ్చల తత్త్వంబుతోఁ గూడిన శివస్మక్తుని భావంబుననుండుము శివై
కపరాయణుడనై నచ్చి శరణార్పభక్తులనుపదించి పరక్షించుటగే యధి
కతరమగు శివభక్తియని యెఱుంగుము స్థావరజంగమాత్మకమగు నీ
సృష్టిప్రపంచంబుతో జంగమమగు స్వూబును నాస్వరూప బుగా నె
ఱుంగుము అట్టి జంగమంబులకు సర్వదా శరణ్యుండనై రక్షించుచు
డుము కొదఱు వితింపవాదులు నిన్ను వశపఱచుకొనుటకు నిన్ను
బోధించి నమ్రతంబులకుఁ ద్రిప్పి బ్రయత్నింతురు వారిదుర్బోధ
లకు మోసపోయి పశంపకము ధన్యతా చెందియుండియున్న నీవు
ధన్యతంగాపాడుకొనుము సత్విత్రమును దప్పినయెడల జ్యోతిస్వరూప
నిరూపతుడగు ఫాలాక్షుడను వారిని రూపుమాపును. నీనీమంబును స
త్యంబునుధీమంతు డనై యెంతమాత్రముఁబోనీ నిలుపుకొనుము.
సర్వదా సాంబస వాశినయాజా ధురంధరుండవు కావలెను." అని యిట్లు
భగవంతుడందఱుం జూచుచుండి మునివేషమున వచ్చి యందఱు
వినుచుండ బసవన కిట్లుపదేశించి మఱల నందఱుఁ గనుచుండ గుడిలో
నికేగి యతర్థాంబు నొంది యెప్పటి లింగాకారంబున నుండె.
అదిగని సమస్త జనంబులు విషణ్ణులై యాశ్చర్యరస నిమగ్నులై
చక్రకప్పడి సంగ సేవ్యర పురజనులు బసవేశ్వరునిగొని యాడుట శ్లో
"యితఁడె శివుఁడు మునివేషమున వచ్చి నిజతనూజునకు హితం
బులుపదేశించి యెప్పటి యట్లగుడిలో దూరె లింగాకారంబున డాగి
యన్నవాడు కానిచో నిత యపూర్వముని పుంగవు నింతకుమున్నె
న్నదేని మనమిచటఁజూచి యుంటిమె" ఇతకు మనము సూచుచుండ
మునివేషమున గుడిలోనుండి వచ్చి మఱల మనము సూచుచుండఁగనే

గుడిలో నంతర్నితుండయ్యె. ఇంతకన్నఁ బ్రత్యక్ష ప్రమాణ మేమి
గలదు? అహా! ఏమి యాశ్చర్యము ఈబసవన్న భక్తియెంత యపూర్వ
మైనది ఈతండు శివున కెంతయనాది సర్వకృష్ణో గదా కానియెడల
నీతండు రాఁగానే మునివేషంబున గుడినుండివచ్చి యీతనిఁగొఁగలిం
చుకొని యనూసయించి మృదుమధురగంభీర భావణాబులఁ బుత్రవా
త్సల్యంబు దేటవడ నాతనికి హితోక్తులుగజపి మజల యథావిధిగా
గుడిలోనికిఁజిగి తన లింగరూపంబున నున్నవాఁడు ఇది గని మనము
ధన్యులమైతిమి బసవనివలె మహాదేవుని ప్రసాదంబుఁ బడయ నేరని
మన జన్మంబు లెందుకు? బసవన్నదే సాఫల్యమైన జన్మము, మనజ
న్మంబులు నిరర్థకంబులు' అని మెచ్చుకొనుచు బసవకుమారుని వంకఁ
దిరిగి "భళిక' బసవా' భద్రరూపరుద్రవాహా, సర్వలోకైకపూజ్య, బస
వకుమార, బసవేశ్వర, ఈశ్వరాభేదభావ, కీర్తివిస్తార, భక్తిసార, నీభా
గ్యమేభాగ్యము సీజన్మమేసఫలజన్మము. నీవేధన్యుండవు మాబోంట్లం
దిన నేమిప్రయోజనము శివభక్తిసారమంతయు నీయందె యిమిషియు
న్నది. నీవి త పవిత్రజన్మండవు గనుక నే పరమేశ్వరునకుఁ బుత్రప్రా
యుండవైతివి తొల్లి భగవంతుడైన శివుఁడు జగమరూపంబున భ
క్తుల భక్తిసారింబరయఁగోరి విషమగుబులగు కోరికలంగోర భక్తులు
వానినొడఁగూర్చి తత్ప్రసాదంబు బడసిరి అందుఁగొలదిజి చర్యల
నెఱింగింతు వినుము భల్లాణచక్రవర్తి భగవంతుఁడు కోరినందునఁ దన
భార్యను స్వామికి సమర్పించెను అంత స్వామిమెచ్చి యీతని భార్య
ప్రక్కలోఁ బసిబిడ్డఁడై వారల కోర్కెఁబీర్చెను ఇట్లనే ప్రతివానిని
విస్తరించి చెప్పవల వారలుససిన విషమ కార్యములంబేర్కొందుము.
మఱియొక భక్తుఁడు తన యొంటి వస్త్రమును స్వామికి సమర్పించి
తాను దిగంబరుడయ్యెను. వేఱొకఁడు తన తనయుని శిరము వడిపె
ట్టెను. ఇంకొకఁడు తండ్రినిఁజంపెను ఇట్టి యసంభవములగు కృత్యముల

నాచరించియు భగవత్కృపవల్ల నష్టమేమియులేక యనుగ్రహింపఁబడిరి. అట్టి పురాతన భక్తులెవ్వరును బాలుండవగునీ కీమగాదు స్వామి నీభక్తియరసి ప్రపన్నుండవ్యయ నందుమా, నీకు సరిగా నెనిమిదేండ్లయిన వయసైనఁ బూర్తికాలేదు గర్భాశ్రమ శరద్వయస్కుఁడవు అందు గళ్ళ గతవత్సరములు మూడువల బోను ప్రకృతమున నై చేండ్లు యీ డుగల బాలుండవు ఇట్టి బాల్యమున నిట్టి భక్తిజ్ఞాన సంపన్నుండవు గనుక నే మాతృమండగు బిడ్డలదేవ దండనాయకుఁడు దివ్యనుంగుడన యను సమానవయస్కును నీకుఁ బెండ్లివేసి బాలుండవయ్యెను నర్హఁచా యుచిగా నిన్ను భావించి పసికూనను నీవెంట నంపివేసెను భగవం తుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు, సర్వజగదంతర్వామి గనుక నీభక్తిఁదాను పరీక్షింప కయే యెఱింగెను గాన నిట్టి నీకీతరమనుష్యమాత్ర గురువులు సాల కని తానె నీకు గురుండ్ల యుపదేశించి యేకగురుండ్ల సీయెడలఁబ్రవ ర్తించుచున్నవాఁడు. నిన్నుఁబూచిన మామనంబు లాశ్చర్యభావంబు నొందుచున్నవి వేయేల, నిదానించి యోచించిన నీ యీశ్వరునకును నీకును భేదభావంబును కంతయు నున్నట్లు మాకుఁదోపదు. మఱి యును దిలకింప నింకొక్క యంశంబు మామనంబులకు గోచరంబగు చున్నది అది నిజ బుకావచ్చును. ఏమన, భూలోంబునఁ గర్ణాటదేశంబునఁ గేవలమకుఁగంటి యున్న శివభక్తినిఁ బునరుద్ధారణంబుఁగా వించుటకుఁ దనయభేషస్వరూప స్వభావాబులు గల నిన్ను బోధించి యవతరింపుమని యావతిచ్చి యీశ్వరుఁడె యనివె ననియె, మాద మాంబ సంతానాకాంక్షఁ గడుచియమముతో నందినోము నోచి నీ వంటి పుత్రుఁగోరుటయు నామెది పవిత్రమైన గర్భముగా నీవెంచి దాని నుపాధిమాత్ర బు సేసుకొని యవతరించితి వనియుం దోచుచున్నది. ఇదియే నిక్కువంబుగానిచో నింతబాల్యంబున నిట్టి భక్తిప్రభావ బా

హుశ్యంబెట్లు గలుగును. మహావటస్పృక్షమంతయు నణుమాత్రంబైన
 తక్కిజాబున నడగి యూడి యది భూగతంబుగాఁ గానందునుండి
 బయలు వెడలి వ్యాపించినటుల నతిబాలురంవగు నీలోనీమహాద్భక్తియ
 డగి యున్నది ఇకమీఁద దిగంతంబులకు దీని యూడలఁ బ్రసరిం
 పఁజేసి విస్తరిల్లు వటహారుహంబు చునంబున నీకీర్తిప్రతాపంబులును,
 భక్తిజ్ఞాన ప్రభావంబులును, నీదైవికప్రజ్ఞావిశేషంబును నీవు సేయఁ
 బోవు నమానుషకృత్యంబులును దిగ తవశ్రాంతంబులై నీకథ డశే
 యోదాయకంబులు గాఁగలవు. రూపంబున బాలుండవయ్యను వెన్ను
 తఁమహామహుండవగు నీన్నుగన్నులారఁ గాంచితిమి మానేత్రంబు
 లు సఫలంబులైనవి మాజన్మంబు నాకథంబులైనవి సీమాలం
 బున శివభక్తిమణుల మొలకయెత్తి భూమియందు వ్యాపింపఁగలదు
 మేము కోరినదియు నదియే కాన, నో బసవకుమారా! మహానుభా
 వా, ప్రత్యక్షసుద్రా, భద్రపూర్వస్వరూపా, మమ్మెల్లట నీయపాంగ
 దృష్టిచేఁ గావీడుము " అని యెల్లవారును డిన్నుగొని యాశఁగొలి
 చియున్న వారలంగని మందహాసంబున నాదిరించి వారి పీనులకింపుగ
 దుర మృదుమధురస్వరంబున శివగీతంబులం బాడుచుదొల్లి, శివుండు
 బాలుండగు మేఘా దక్షిణ మూర్తి రూపంబున వటవిటపి సమీపంబు
 నజ్ఞానముకాఁ ప్రదిర్చునంబున సకలమునీశ్వరుల సందియంబులు దీర్చి
 జ్ఞానోపదేశంబు సేసిన చందంబున బాలుండయ్యునడన మందహాసం
 బున వాసిసందియంబులు దీర్చి తన మహానుభావత్వంబు వారలకుఁ
 దెలిపెడు రీతిని శివజ్ఞాన తత్వబోధచే బసవేశ్వరుండు గొన్నిదినంబులా
 కప్పుడి సంగమేశ్వరమున నిల్చియుండెను.

బ న వ పు రాణ ము .

— ❧ —

స్వీ తీ యా శ్వా సము

ఆశ్వాసపురమున బిజ్జలరాజు ముక్తియైన బలదేవుడా బస వన్నకుఁ దనకూఁతునిచ్చి మహావైభవముతో వివాహంబుఁ గావించుట ప్రమథులువిని మిగులసంతోషించినవారై అట్టివాఁడు తమ సన్నిధానం బందుండఁ దగినవాడని పరమేశ్వర నకు విన్నవించి తదాజ్ఞచే నతనిఁ గైలాసంబునకు రమ్మని పిల్వఁ బంపిసాలోయనునట్లు మఱికొన్నిదినంబు లకు బలదేవామాత్యుండు శివదూతాహూతుండై తదనుసరణసరణిం గైలాసగతుండై శివనాయుడంబు బడసెను.

❧ బిజ్జలరాజు బసవేశ్వరునిఁ బిల్వబంపుట. ❧

ఆతని మరణంబునకు బిజ్జలరాజు మిగుల వ్యసనమునొంది యాతనికుటుంబమునందు సమగ్గుండగువాని నాతనిస్థానమునందు నియ మించి కుటుంబరక్షణంబు గావించు నుద్దేశముతో నాతని భంధువులం గలమంగనుంగొని యిట్లనియె “ఓబలదేవభంధువులారా! మీకన్న నెక్కువ విచారహీను నేను బలదేవమంత్రి మరణవిషయమునఁ బొందుచున్నాను ఇంక మీరు దేవదే యాతనిఁ గూర్చి వగవఁ గూర్చుట మాని యాతనిపడవికిఁ దగినవాని నొక్కని దనఁ కుటుంబము లోని వానిం జేర్కొంటిరేని, నేనాతనిందగు బహుమానంబున రావించి బలదేవుని పనిలో వానిని నియమించి తత్కిటుంబరక్షణంబుఁ గావించు” నని ప్రభువు వచ్చిన తక్షణమే బంధుగులందఱు వైకారర్యముగా

రాజులొద్దిట్లు దిన్నవించిరి: "దేవా! మాబలదేవమంత్రి కట్లు డగు బసవేశ్వరుడున్నవాడు. ఆతండమానుష తేజోవిలాసి, మాదమాంబా గర్భశుక్తిముక్తాఫలబు సమస్తసద్గుణాలంకారీడు. సకలవిద్యాగరిష్ఠుడు. వేయేల! అతనిమహామహిమం బొక్కవిషయరబున దేవరకు నాశ్చర్యజనకంబుగాకపోదు. అదిమనవిసేతుము సావధానులైనై చిత్తగింపుడు నిజవివాహనంతరమాతండు భార్యయగు గంగమాంబయు నగ్రసోదరియగు నాగమాంబయు దనతోడనరుదేర కప్పడిసంగ మేశ్వరమునకుం బోవుచూడ నందఱుఁ గనుచుండ సంగమేశ్వరుఁడు మునియాకారముతో గుశినుండి బైటవచ్చి బసవేశ్వరు నాలింగనముసేసి "వత్సా" యని పిలిచి యుక్కేంబులగు హిలోక్తులు గఱపి మఱలనందఱు నాశ్చర్యనిమగ్నమౌనమానసంబులు జూచుచుండ నాలయంబులోని కదేరూపంబు ననరిగి యట నతర్థానబు నొండె. కనుక మహాప్రభు! ఇట్టిభగవత్సాక్షాత్కారంబుగల మహామభావుఁడు మీస బ్రహ్మసమంత్రియై యున్నది. మనరాజ్యంబు భాగ్యమేమనవచ్చు లట్టివానిం దక్షిణమ పిలువఁబాపుడు. ఆతండ్రిప్పుడు సంగమేశ్వరమునందే యున్నవాడు. "ఆలస్యదమృతం విష" మ్మిన్నటుల నాతండు స్వతః వైరాగ్యోపహత చేతస్కుండగుట నేక్షణ మెందేగునో కానవైశంబ పిలువఁ బంపు." డని బంధుజనులువిన్నపం బొనర్చ, రాజు గుఱూహలాయ త్తమానసోల్లాసభాసమానుండగుచు, దనయితరమంత్రి జనంబును రథగజతురగ పదాతిచతురంగ బలనమేతంబుగాను, బహువిధాలంకృత భద్రగజపురస్కృతంబుగాను, బసవేశ్వరుఁ డోడ్డేరఁ బుత్తెంచెను.

అగ్నిమంతులు బసవేశ్వరు నామంత్రుణ్ణులు సేయటంబు

అటుల ననుపఁబడిన మంత్రుజనంబులు కతిపయ ప్రయాణంబుల బసవేశ్వరు నతివేగంబున సంగమేశ్వరాలయమున ముఖమంటపంబున దివ్యజ్ఞానవిగ్రహంబుడై, నిజాంగనాగ్రజలే తనకు ననుకూల

సహాయములుగాఁ దక్షిణదీక్షా తన్మయత్వంబుల గీతగానంబు సేయు చున్నవాని, సబహుమానంబుగా, సవినయంబుగా సమానయించి యిట్లని ప్రశంసించిరి. “సావ్రిమీ! బసవేశ్వరా! నీవు బాలండనయ్యను సర్వజనసమ్మాన్యశీలు డవు. నీవాసంగ మేశ్వరున కత్యంతప్రియ నుతుండవని లోకోక్తి వినంబగు తుచ్ఛంబులగు మానవభోగంబులం బరిహరించి దివ్యజ్ఞాన సంపన్నుండవై జీవన్ముక్తుండవగు నీకుమానుష మర్యాదాధికారభోగంబులు రుచియింపవని మాకుఁ జెలునును అయినను మేము నిన్నుఁ గోరుట మాకోటఁగాని సీలాభమునిమిత్తిముగాదు. ఒకవిధమున నీకును లాభకర మేయనవచ్చును అదిముందు వివరించెదము. నీమామయైన బలదేవమంత్రి కైలాసగతుండగుట నీకుఁ దెలిసిన విషయమే. ఆతనిస్థానమున నిన్నుఁ బ్రధానమంత్రిగా నియమించుకొన నుద్దేశించి నిన్ను సవినయంబుగాఁ గ్రాంభించి తోడ్చుటకు బిజ్జలరాజు మమ్ములను సీయొద్ద కిపుడు పుత్తెంచిసవ యుచుం దాదరభావము చి మాతోడ నరుడెంచి యాపదవిగైకొమ్ము అది మాకునై భవముగా నుండును నీమామస్థానములోఁ నిన్నుఁ జూచుచుండుట వలన మా నేత్రములు సఫలములుగాఁ గలవు. మఱియు నిన్ను దర్శించుటకు బహుప్రదేశములనుండి బహువిధములగు భక్తులు చనుదెంచుచుందురు. వారల నాదరించి వలయుభోజనభాజనంబుల పాలనఁ దృప్తులఁగావించుటకు నీకును ధనసూతక్యకము నీవీపదవి సంగీకరించితివేని మిగుల ద్రవ్యసంపన్నుడగుదువు. రాజచ్ఛమానవేతనమే నీకు సమృద్ధిగా నుండును. అది నీకవసరము లేక పోయినను నీకడకరుదెంచు భక్తులయందు వినియోగము కాఁగలడు గనుక మమ్ముఁ ద్రోసిపుచ్చక మావిజ్ఞాపన మంగీకరించి నీకై యలంకరించి తెచ్చిన యాభద్రగణంబు సద్ధిపించిరమ్ము” అని బహువిధముల దన్నా మంత్రణంబుసేయు మాంత్రిక నాదరణపూర్వకముగా గారవించి

వారలతోఁ దానును నిజనితాగ్రజాతా సమేతింబుగా గజవాహనంబు
మాని సామాన్యమానంబునఁ బురంబున కరఁగుచుండె

అంతనక్కడఁ గళ్యాణపురాధీశుండును బిజ్జలరాజు బలదేవామా
త్యుజామాత యేతెంచుచున్నవఁడని విని మాతని యాగమనంబున
కితిమునంబున నెరుగుసూచుచున్నవాఁడు గావునఁ బురము శృంగారిం
పించి చతురంగ బలసమేతంబుగా నెదురేగి నాశియానంబున వాహనం
బున బసవేశ్వరుని ప్రధానమృతిగా సభిషేకించి యూరేగించుట శక్తి
బుడిగిపాదచారిత్రయ నచ్చుచున్న బసవన్ననభివేదనపూర్వకంబుగా నాలి
గనంబు సేసి యాతినితో పచ్చుచున్న భార్యను సగౌరవంబున తత్తగచితి
బహుమానంబులచే నిజాంతి పురంబున చారితిలో బలదేవని యీనాయకు
గృహంబున కనిపి బసవేశ్వరుం డక్కిన మృత్యులను దన యాస్థానంబునకుఁ
గొంపోయి య సూర్యభృత్య కోశాధిపసామంతపౌరాహిత్యంబున నిమిత్త
ధన పురగోపాధిపై నజ్ఞానులతోఁగూడి నిదియూగఁబులై వారంబులు సే
యుచుండ నింపుకొలుపుచు బసవేశ్వరుని మృతి సున్నయని సంతోషనానీ
సుజేసి సభ్యుల యనుమతింబునఁ బసవన్ను దీక్షు దింపనాయకులవై నిఁగ్ర
ధానమృతిగా నాతని సభిషేకించి భద్రయుక్తికచేరి కరివిచ్చి “నన్ను
నారాజ్యంబు నర్పంబుచు నీన యేను”మని యూర లిచ్చుటయు నమ్మ
హనుభావుఁడు చితునవ్వు నవ్వి “రాజా! సర్వకర్మకుఁడగు పరమేశ్వ
రుని కొక మనుష్యమాత్రునిం గాలించి రక్షించుట యొక పెద్ద కార్యమా!
నీవాభగవంతుని యును నిశ్చలభక్తి గలవాడవై శివదాసుల యెడల
భయ భక్తులుగల వాడవై మనుచుండుము అట్లైన నిన్నును నీప్రజ
లను నేను గాపాడెదను. నీచేత నీరాజ్య మఖండసామ్రాజ్యంబు గానే
లింపెదను” అని చెప్పి ముక్తిగఁ గైకొనెను అంత బసవేశ్వరుని రాజు
భద్రగజారూఢునిం జేసి మంగళవాద్యములతో నతఁడే మనప్రభా
నమృతి యని భేరిధ్వని పూర్వకంబుగాఁ బురజనులందఱకుఁ జాటిచె

స్వచ్ఛన యానితిచ్చి పట్టణపు వీధులందూ కేగింప బాసిన నట్టి యూరే
గింపులుత్సవము దర్శించెను పుంజనులును రమ్యహర్ష్యంబుల వైగవా
క్షములగుడి చూచుచుండెను పుశ్యాంగనలు నాతిలిపై సేనలు చల్లు
చు బసవేశ్వరుడను నిత్యజేవా ఇతివినేనా లోకులందఱు పరిశంభు
డగుదురు? ఆహా! యాభస్మగుద్యాక్ష మాలాధారి! దంచి తంబగు
నీతిని యాకాగముఁ గనిఁగ గేల మాలోకాభిప్రాయమున కతఁడు
దగినవాఁడు గానె యుచ్చాఁడు ఇంద్రజేనా మండంగి మాచరాజ భార్య
యగు మాచ కూరిన గొడ్డు వీగిజన్న ముద్దుబిడ్డను? ఇట్టి సుకుమా
రుని, నవమన్మథాకారుని, జ్ఞానస్వరూపునిఁ గనుటకు నామె యెన్ని
నో యిటు నోచినదో? ఈభూలోకమున మాయుడియున్న శివభక్తిని
పుంసద్ధారణ మొందింప మాంబరూపమున నిట నవతరించిన సాక్షా
త్పర శివుడైతిఁడని శిశువుచుగా ను” నని యచేసె లనేకప్రకారము
లఁగొని యాడుమింప నూరేగి మఱిని నిజహృదయము కెఁగి మజ్జసభో
జనాది క్రిమి లోకంబు” ని నాటికి సనము నిజహృదయగు గంగమాంబి
కత్తిఁడను సోదరియగు నాగమాంబికతోడను బలదేవ మత్రి భార్య
యగు రెన యత్తితోడను నగు చిత్ర సల్లాంబులు సుఖగోష్ఠి నుండను
చున్నట్లనవేశ్వరుడ శివభక్తిని శాసన రూప ముగాఁ జేయుచుట క్రింద

మఱునా డిదియిమిద బసవేశ్వరుడ యథాకాలప్రబోధియై
నిత్యస్మృత్యుక్తాన సంధ్యావందన శివపూజాదు లొనర్చుకొని యుచిత
వస్త్రాలంకారంబుల సొంది కొలువు కూటంబున కేఁగి ప్రజలనెల్లఱ
రావించి యెల్లరు శివభక్తి శివపూజాదులై సర్వదా తమతమకార్య
ములూదీర్చుకొను చుండవలయునని యాదేశించి, మఱియుఁ దనరాజ్య
మండలతటను రాష్ట్రజనులు సదా తమతమ జీవయాత్రానుకూలంబు
లగు కార్యంబులు సేయుచున్న వారైనను నిర్దిష్ట నిశ్చల మనంబుల
తో శివపూజమాత్రము తిథివార మాససంవత్సర నిర్దిష్ట సకాల పరి

వర్తి తంబుగానే నుటక సేయుచుండవలెనని చారులచే నాజ్ఞాపత్రంబు లనుపుటయేగాక యదియె యొక శాసనంబుగావించి ప్రకటింపించెను. ఈశాసనము నందలి ముఖ్యవిమలమున—

(1) శివరాత్రియన నేడాదికొకతూరి మాఖకృష్ణచతుర్దశినాడు సర్వజనసమాచరణీయంబని జనసామాన్యవిశ్వాసము. అదినిజమేగాని భక్తులకుఁ బ్రతిరాత్రియు శివరాత్రియేగాన శివభక్తులెల్లఱు ప్రతిరాత్రియందును లింగోద్భవకాలముప్రయతియు శివపూజ జరుపుచుండవలసినదే. శివభక్తులనేవారలను దూషింపఁగూడదు. శివభక్తులే శివునిస్వరూపమని భావింపవలయును. భక్తులం దేదియైన దోషమున్నయెడల దానినుగ్గడింపఁగూడదు భక్తులనెన్నడు నెత్తిపలుకఁగూడదు

(2) సాక్షాత్తు పరశివునైనను నాకిదికావలెనని యడుఁగఁగూడదు. శివభక్తులకిగినది లేకనఁగూడదు ఇచ్చట యుదాలస్యము కూడదు భక్తులను వంచించఁగూడదు. భక్తులేమి యడిగినను మారుమాటాడక యిచ్చునది తనయొద్ద లేకున్నను వేతొకిని నడిగి తెచ్చి యిచ్చునది

(3) తనకెంత సామర్థ్యమున్నదో యంతియే సేతునని చెప్పనదిగాని, చేతఁగానిపని సేతునని ప్రగల్భము లాడఁగూడదు. అది తిప్పఁగూడదు అన్నదానికన్న నధికముసేసి కనపర్చవలెనుగాని తక్కువ గనపర్చకూడదు. ఆడినమాటలలో బొంకు యుండకూడదు

(4) కామకోరికలోభమోహ మదమాత్సర్యంబులను నరిమిడ్వర్గమును జయింపవలెనుగాని మనస్సున వానికెన్నఁడును జోటియ్యఁగూడదు. వానిని మన్నివలెఁ జూడవలెను పరులనెన్నడు సాధింపఁగూడదు. పరనిందను తానును పొందఁగూడదు. అందఱు శివభక్తిపూజాపరాముఖ్యులై యుండవలెను.

(5) ఇతరుల మర్కములను వెలిబుచ్చు గూడదు. శివమతేతరులకు సమయమిచ్చి వారితో మాటాడగూడదు పరమతవాదులను భంగపఱువవలెను. శివదూషణము తనచెవులతో వినుగూడదు

(6) శివభక్తులధనము నపహరింపఁ గూడదు. భక్తులకు బ్రతివాడు నశ్శుభై యుండవలెను. భక్తులనెవరు నాక్షేపింపఁ గూడదు వారాచినదే మాట తొక్కినదేతొక్కిన వారినివ్వరును వారింపఁగూడదు. లింగముగల ప్రతిజాగమును ప్రాణలింగముగా భావించుకొనవలెను

(7) పామరుల నెన్నఁడును వేడఁగూడదు. భవులకు దండము పెట్ట గూడదు. (భవులవంగా లింగ దారణ లేనివారు.) దుర్బోహులకైన భవులకు దాసధర్మములు జేయఁకూడదు పాపబాధలకు లోనై యుండఁ కూడదు. అనఁగా పాపకార్యములను జేయఁగూడదు. సంసారమందెల్లపుడు మునిఁగి యుండఁ గూడదు. కుమ్మరిపురువు బురదలోని వసించుచుఁ దనయొడలికి బుడ నెట్లు తగులనీయదో అట్లు సంసారమలో సైతము ప్రతిదాని నంటిమంటని రీతిగా నుండవలెను.

(8) ఇంద్రియములను జయింపవలెనుగాని వానికిలొంగి యుండఁ గూడదు సర్వదా శివభక్తిపరాయణత్వమున నుండవలయును. వేదచోదితమైన యాదిశివమతములను నెలకొల్పవలెను.

(9) తలఁపట్టి ప్రమాణమునేయఁగూడదు శివశరణావృత్తులను వెదకిరక్షింపవలెను శివశరణుల నెటఁగన్నను జేతులెత్తినమస్కరింపవలెను. శివశరణావ్రతులనగా “సర్వధిర్ధాన్ పరిత్యజ్యమామేకం శరణంవ్రజ, అహంత్వాం సర్వపాపేభ్యోమోక్షయి మ్యామి సువ్రత” అని అని భగవద్వాక్యము సర్వధర్మములను విడిచి యొక్కడనగు అనఁగా నాకన్నపరము లేదనే భావముతో నన్నేశరణుపొందుము. అట్లయిన నిన్ను సర్వపాపములనుండి నేనుతొలగింతును. అనిభగవంతుడు భక్తు

నికుపదేశించుచును గనుక యేమానవుడు పాపభీతిచే నేకర్థవలన నేపావము సంభవించునో యేపావమునకే శిక్షసంపాప్తమగునో అట్టివిచక్షణసేసికో నేరక తన్నుజిసి రక్షించుభారము శివునియందేవైచి “అన్యథాశరణా నాస్తిత్వమేవశరణము” యనుభావముతో శివునే శరణు పొందియభేచ్ఛగా పాపపుణ్యంబుల నెఱుంగి సంచరించుచుండునో అట్టివాడు శివశరణస్థుడు. లేక శివరణుడు ఈగిది భక్తులను వెదకి కాపాడవలెనని భానము,

అని యిట్లు ప్రత్యేకనిబాధనలు శాసనరూపముగాఁ బ్రకటించి పృథివారును నిత్యము స్మారకముగాఁ బ్రార్థింపవలయునని దాము సేసిన కృత్యము లన్నియు శివార్చితములగు గావింప వలెనని సామాన్యవిధి యొకటి సైతముఁ బ్రకటికృతంబు గావించెను సామాన్యవిధియనఁగా “ఆత్మాత్వం గిరిజామతిః పరిచరాః పాశాశ్శరీరంగృహం, పూజా తే విషయోప భోగశచనా నిద్రాసమాధిస్థితిః, సంచారః పదయోః పృథక్క్షణవిధిః స్తోత్రాణిసర్వాగ్రీవో, యద్యత్క్రీడకరోమి తత్తదక్షణం శంభోతవారాధనం” ఓశంభా! మహాదేవా, యీదేహమందలి యాత్మయేనీవు మేతిలేక బుద్ధియేపార్వతి. పాణములే యనుచరులు శరీరమెయిల్లు అనఁగానీయాలయము ఇంద్రియ విషయభోగములన్నియు నీపూజ నిద్రయేసమాధి పదసంచారమే నీకుఁజేయు పృథక్క్షణము నర్చనవిధములగు వాక్కు లే స్తోత్రము ఇట్లు నాయొనరించు ప్రతిదిన నిత్యకర్మ యేదియో అదియెల్ల నీయారాధనముగాఁ గైకొమ్ము, అని పృథిదినమీ ప్రార్థనా పూర్వకముగా నిద్ర మేల్కొన వలయునని సామాన్యవిధి

ఇట్లు తన మతప్రచారము రాజశాసనముగాఁ గావించి బసవేశ్వరుడు విద్యుక్తముగాఁ బ్రజాపాలనంబు నేయుచు ననేక మహిమలు గనపఱచుచు రాజయొక్కయు బ్రజలయొక్కయు మెప్పును బడయు

చుండెను. ఇట్లు బసవేశ్వరు మాహాత్మ్యములు బసవేశ్వరునకే యెఱుక
లేక నాత్మార్పణమిశ్వరునికి నార్యామహాదేవికి బ్రహ్మధర్మనాథునకు
గోచరమగును గాని వేరుశిరములుగల యాచార్యుడైన నెఱు
గజాలడు మఱియు సీబసవేశ్వరుని జనులందఱు భక్తిజ్ఞానైరాగ్య
సంపన్నుడనియు, వేదాంగచరిత్రుడనియు, ధైర్యనాహసాదార్యా
ద్యనేక గుణగంయుతుడనియు నీతికోవిదుడనియు, సుఖవిక్యాపరి
పూర్ణుడనియు, దృఢసతీజ్ఞుడనియు నిశ్య సత్యవ్రతుడనియు, త్రిగు
ణాతీతుడనియు, త్రికాలవేదయనియు, శాంతిస్వభావుడనియు, సర్వ
జ్ఞుడనియు సర్వసంపత్సమన్వితుడనియు వాగ్మ్యోత్తముడనియు
న్నియేల కేవలము పరశివని యపరావతామని నుతించుచుండెరి.
శివభక్తులెందఱునచ్చినను వారిలకేఱు కావలసినను నదియెల్లం బరి
పూర్ణముగా నిచ్చువాడనియు లోకమందంతట నొక ప్రవాదవ్యాపి
చెను. అందువైచి లో మందున్న భక్తజాలమంతయు బసవేశ్వరు దర్శ
నార్థము సిత్యము వచ్చుచుండెను ఈవచ్చువారిలో గొందఱు నిండు
మనంబులఁ దమోక్తెఱు తమవట్టిక వ్రతిములు బసవన సఫలములు
సేయఁగలఁడను నమ్మకముతోడను కొందఱితండ్లెచ్చునో చూత
మను తలంపులతోడను మఱికొందఱు నిశ్చలనైరాగ్య భావులు తమ
వైరాగ్యముద్ర నవలంబించి కేవలము భక్తివిగ్రహుండగు బసవేశ్వ
రుని దర్శించు భావంబులతోడను నానావిధక్తులు నానావిధములగు
శేషభావలతో నరుదెంచుచుండిరి ఇట్లు తీర్థయాత్రలకుఁబోవు తైర్థి
కావళివలె భక్తజనులందఱు బసవేశ్వరుదర్శనముచేసిన మాత్రమున
దృఢభక్తిగలుగునను నమ్మకముతో బసవతీర్థ మాడఁజనుదెంచుచుం
డిరి అందుఁ గొందఱు కరితురగాంధోళికారధాయాధులై తమతమ
బిరుద నిహనులతో సందు కుండగువాయిద్య విశేషంబులుగల మరాఠి
పతులగు కిరీటస్వాములును మఱికొందఱు భన్నగుద్దాక్షుమాలా లం

శృతదేహులై శివదిహ్మంబులగాదాల్చి రెండవశంభుడను నాశ్వుతుల
తో నచ్చునరును లంకలు లింగసంగత దేహులు లింగతస్మయులు
నైయు జిరి వారలకిండఱకు వలయునన్ను నానుగ్గి నుంపిచ్చుటకు
పూజాద్రవ్యంబులు సనుకూర్చి వారివారి శివపు జాలు యథాప్రకార
నివ ర్తితంబులుగా గ్రహింపజేయు యోగిని తనవారి నియోగించి
వారిలకు భోజనపదార్థములు కావెల్లతో బసలు పంపించు డనివి యె
ల్లవారిగించుచు వారిలు సిద్ధిచూడగాలై సకలలోకచారంబులం బొందుచు
దేవేంద్రాదులంబు లనుభవించుచుదురు. ఇట్లరుదెంచు భక్తివివహారం
భృత దేహులకు మూడు నాలుగు వే గుటకు నెంతమాత్రము సాధి
యగులేదు భక్తుల సత్తి నిష్ఠాగ్ర సత్త్విప్తులనుగా జేయుచు పండిన
ము వారలయోగక్షేమ మరయుచు పంపి వారిసేవచేయు గూడును

అట్లే దివ్య బసవ వర్ణనలు వ్రేర్చి

ఇట్లుండగా బసవేశ్వరుని యొక్కసోదరియగు వాసమాంబ
తమ్ముని యండలి వాత్సల్యముచే నాతని విడువనేరక బోజని
కవివెట్టుకొని యున్నద గావున నాతనివివాహ కాలమునందే తననుకూ
పవయోవిలాసియగు నుచితవర్ణన గు మేనమామచే నొసంగఁబడి విధివిహి
తపరిణయంబు గావింప బడినదై నిజభర్తృసమేతంబుగా బసవేశ్వరు
నొద్దనేయుండెను. ఆమెయొకనొక మంచిముహూర్తమున నొకకుమారుని
గనిగనియెను ఆచిన్నవాడున్న విషయములలోను మేనమామనే పోలి
యుండిను ఆచిన్నవాడును సకలసద్గుణసమీతుడై భక్తిజ్ఞాన, నైరా
గ్యంబుల మేనమామకెంత మాత్రమీషుతీయక యాతనికి
శిష్యుడై యనువర్తనంబున నుండువాడు లోకులంకలు నీతని
గని పరమాచరభావంబులఁ గొనియాడుచు బసవేశ్వరుని కీతిఁడు తగిన
మేనల్లుడని యనుచుండిరి తలదండ్రులుసయితము బోకాభిప్రాయముం
బట్టి యాచిన్నవానికి చన్నబసవేశ్వరుని నామకరణంబొనర్చిరి ఈచన్న

బసవేశ్వరుని లింగధారణమును ఎంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబును బసవేశ్వరుఁడే యొనరించి నిజాగ్రశిష్యునిగా బరిగెఱించుచుండెను. అతండు “గురుర్భ్రహ్మ గురుర్విష్ణుఁగ్గురేశ్వరా మహేశ్వరః గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మ” యనున్యాయానుసారమున బసవేశ్వరుఁడే సమస్తంబు నని సముక్తానంద యాచరించెనయే సర్వదా యేచుటక సేయుచుండెను. ఇట్లుండి చన్నబసవేశ్వరుఁడు లోకులసెల్లఁ జ్ఞానవేశ్వరుఁడుగా భావింపఁబడుచుండెను. ఈ వన్నబసవన్న మాతలునకు సంలేవాసియై యాతనియందుగులఁజాడనే చరించువాఁడుగనుక మేనమామనుదర్శింప నచ్చు భక్తులకెల్లఁజకుఁ తగిలయుపచారంబులు తాతయొకఁగున్నచుండెను.

శివ చన్నబసవన్న శివభక్తులను గాఁగించుట క్రింద

నిజమాతల దర్శనార్థము శివభక్తులను దెంచుచున్నారన్న వార్త వినిన తక్షణమునందే యెరిగివచ్చిన నేదురుగా శివ వారలనుచిత సత్కారముల గాఁగించి వారకై యలంకరింపఁబడిన రాజమార్గమున వారిలఁ గోడ్మొనిచ్చి కిస్తూరికలను నీటనుఁ గలయందెనల్లిముక్తాఫలంబులు ముగ్గులుగా నికలఁజ్ఞ యునులమీఁదఁ గొండఱిచిబ్రదిశ్చిలోఁ గొండఱిచి శాసలలోఁ గొండఱిచి మదిరములలోఁ గొండఱిచి విషయంది విభూతి గుఱిపుష్ప నిల్వనక్రమింపవలెనై వేద్యాదులకు శివ పూజా ద్రవ్యంబులు సమృద్ధిగాఁ జేర్చించి పూజాసమయంబున పరిచారకలచే శంఖకాహళి తూర్వాది నాదింబులు గావింపఁబడునటుల నేర్పాట్లు చేయించి పూజాసంతరింబున పక్షిసోపేతి భోజనంబుల వారలఁదృష్టులగా నొనర్చి యే విషయమునైనను లోటులేకుండునటుల సర్వంబును సమకూర్చుచుండును. ఇతయు భక్తులు తమకు కావలయునని కోరినదెల్లను వారికఁగానే సమణచేయుచుండువాఁడు. ఒకానొక సమయమునందు భక్తులీతని సామర్థ్యముఁ బరీక్షించుటకో నిజముగాఁ దమకుఁగావలసియో మనము నిశ్చయింపనేరముగాని, తమకు

నతిచతురలల వనితలు కావలెనని కోరుచు డెడివాడు. చన్నబసవండు ను తమ మది నెంతమాత్రముగినియక వారిల దూరిక యవ్వారి నెల్ల జనటి వేశ్యాభుజాగులఁ గావించుచుఁడెడివాడు ఇట్లు భక్తులుకోరిన వెల్లను మేనమామను వాడుగనక్కఱలేక నేనీ తానే వారిల కొసంగుచు తత్తియగుచు పుం వారిలను నిజగురు (మేనమామ) సామీప్యంబునకుండొడ్కొనిపోయి గురుస్తుశిష్యాత్వముగా భక్తులరాకయాలని కెత్తింగింపుచుడును. నిజాగ్రశిష్యుడును సుతీప్రాముఖ్యును భాగినే యుడుతగు చన్నబసన్న భక్తుల నెదుర్కొనుటయు వారిలకు సాష్టాంగ దండప్రణామాదులుసేసి తదర్పి రేణువులఁ దనయొకలంబునికొని పాదధూళి శిరముఁదాల్చి కుశలప్రశ్నపూర్వకముగా సంభాషించుచు తన దానానుచానత్వంబు తేడవక వారిలకుపచార పూర్వకంబగు కైగిర్చియు సేయుచుండఁగని బసవేశ్వరుఁడు మిగుల నానందింబునొంది యగుకుండగిన వాఁడగు నాతని నీయమించి తన శివధ్యానమంత్ర బసవు జాతినగుట త్వ బస నుండయ నే మఱక రాజకార్య నిర్వాహ త్వంబు నందును డెడిల్లు చుడను

అట్లే - ల్లను ప్రభుల బసవేశ్వరునిఁ జూచును త్సాహ

ఇట్లుండ నొకానొకదినము బసవేశ్వరునిఁ జూచును త్సాహముతో సంగమేశ్వరస్వామిఁ బూజి సంగమేశ్వర పుర ధిపాతయగు నెల్లమప్రభురూపంబున జంగమవేమఁబు గైకొని శివధ్యానపరాయణుండై సకలవిద్యా సంపన్నుండగు పరమయోగిచందంబున ద్వంద్వా తీతుండై సమకాలచనలోహిత దృష్టితో భక్తిరసం బుట్టిపడుచుండఁ జూచువారిల కిదండే పరశివుడను భ్రాంతి గలుగఁ జేయుచు లింగసంగతదేహుడై బహుశ్శోభిల్లింగింబుల రెండిని రెండుచేతులం జూపుచు శివతనూయత్వంబునఁ దిన్నుఁ జూ నెఱుంగక యిది మఱక యిది పల్లం యిదిపుట్ట యిదికట్ట యిదిచెట్టు, ఇదిగట్టు ఇదికొండ ఇది

యేను ఇదిథలము ఇదిజలము నను భేదదృష్టి లేక సర్వసమదృష్టితో
 నరుడంచు నతని కావలి తొలగి మాస్కమిచ్చుట చూచువారల నా
 శ్చర్యరిసమగ్నుల జేయుచుండె ఈతీరునవచ్చుచున్న యల్లవప్రభువు
 ను బసవన్న పూచి కేవలము సంగమేశ్వరిస్వామియే వచ్చుచున్నటుల
 భావించుకొనియె. సర్వసామాన్యముగా శివభక్తులనెల్లఱను బసవన్న
 శివస్వరూపులనుగాన భావించువన్న విషయములో నాత్మాత్మ శివుఁ
 డేయిరూపముతో వచ్చినప్పుడతని శివునిఁగాఁగనుట ఎవవన్నకొక
 వితగాదు. రత్నపరీక్షకునియొద్దకు రత్నము తనంతనఁ దాఁ జన్నయ
 ట్ల భక్తిరత్నపరీక్షకుఁ డగు తనయొద్దకు మూర్తిభవించిన భక్తియే
 వచ్చుచున్నటుల నాత్మాత్మరిచిన యల్లవప్రభువును సంగమేశ్వర
 స్వామియగు శివునిరూప బుగా భావించుకొని బసవన్న పరిమా
 నంద సాభరితమానస్కుడై భక్తిపూర్వకముగా నెదురేగి సాష్టాం
 గ దండప్రణామములు పడపడేగామించుచు విషయవినమితోత్తమాం
 గుడై తోడేతెచ్చి విజ్ఞాతస్థిపా ప్రవృత్తుంగమించి మణిమయాసనా
 సీనుండేసి బహువిధముల స్తుతించి బహువిధోపచారములు బూజించె
 చిట్ల చుట్లచుట్టువలకు బసవన బాడతోపచారి పూజ యొనర్చుటఁగ్గి
 ఆపూజ చుట్టయూ కీర్తనల నుత్సాహముగా బూజించెనెట్లన —
 అఖండతేకోరూపమున ఖలూడకోటి ప్రహరంబు బహిరంతర్వాప్త
 పుండవగునోదేవా! విన్న నాచిన్న పూజాగ్రహంబున నిమిడి
 యుండడి సూక్ష్మరూపునిఁ గా నామనంబున భావించి యావాహిం
 చుచున్నవాడను అఖండభూమండలంబే వాడపరీముగాఁ గల నీకు
 నోదేవా! యుపశమించుటకొక చుల్ప మణిమయాసనము సమకూ
 ర్చుచున్నవాడను ఇతాళిగఁగచే సర్వప్రత్యక్షసంబు నేయఁబడు నీ
 పాదంబులకోదేవా! వాడ్యంబుగా నంబుకణంబులం జిల్కుచున్నవాఁ
 డను. ఏనీచేతను విడువఁజడ్డయొక్క లిందువు హినువంతులనునంబడి

యందు బిందుసరింబనువేర నొక పెద్ద సున్నె యందుండి ప్రవహించెడు జామ్మనీనది సగరభాతకుల్య-బజి సాగరంబై యుధోలోకంబునఁ బారి సగరనుతుల యరునదివేల భస్మరాసులపై పొరలివారి వారలకు నగ్గతిఁ గలుగఁ జీసి భోగులను విహరియోగ్యంబగు భోగవతియను నామంబునఁ బ్రవర్తిల్లుచున్నచో అట్టిసేవేతికి పుజిసెమసీళ్లు సేన స్థంబుగా నమర్పించుచున్న వాఁడను అలకావనీ విర్ణలతో యంబులనాచమనించునీకునోదేవా! నేను మాయూరి తటాశోడకం బాచమనీయంబుగా నొకయుద్ధరిశెమ నమర్పించుచున్న వాఁడను. ఆకాశగంగా సంతతిధారా పాతాభిషిక్తుఁడవగు నీకునోదేవా! నేను పరిమితవారి పూరంబగు వత్రి నుంచి సూచీ ముఖవార్షిపరిమాణ స్వల్పరంధ్ర నిస్సరద్ధారా పాతంబున నభిషేకంబుగా మించుచున్న వాఁడను మాఁప్రమాణాతిరిక్తిరిక్తిటంబు రావృత్తుఁడవగు నీకునోదేవా! నేను మానవతంతునాయపిడకతి పయవాస్తమావప్రమాణాపధి విశిష్టంబగు కర్పట తంతుమించితనస్త్రయుగ్గంబొసంగుచున్న వాఁడను. భర్మరాగ యజ్ఞోపవీతుడవగు నీకునోదేవా! నేమిజితకర్పట సూత్రివిర్మితంబగు మజ్జోపవీతునిర్మిత మున్న వాఁడను సువోపవీతిస్థు భస్మపరిచ కించు" యనువ్యాయ బుర సర్వదా భస్మగ్రసితామృతంబు నీకు సవరుములేంబును న్వామి నీమేచక సంప్రదేశంబునకు దొకిము. శ్రీగంధ బలుచుచున్న వాఁడను. ఆకాశంబే కేశిపాశముగాఁగల నీకు నక్షత్రంబులే యక్షత ప్రాయంబులుగా శిరంబునందూఁగాడుచుండ, ముదబుద్ధివగు నేను తండుల క్వేతాక్షతల నర్పించుచున్న వాఁడను అభవుష్పంబులను పుష్పవంతాలంకృతి శివస్కుండవగు నీకునోదేవా! నేనుకతిపయపుష్పప్రత్రంబుల నమర్పించి పూజసేయుచున్నాఁడను సర్వలోక బుల వారికి భక్తిగంధ పువాసనసీపు గల్గఁజేయుచుండ నీకునోదేవా! నేను గించిత్తువాసనగల ధూపద్రవ్యపరి ముగియు జూపుచున్న వాఁడను. అఖండజ్యోతి స్వరూపుఁ

డవగునీకుకోదేవా! నేనొకచిన్నవృత్తి నీపమును దర్శించుచున్నవాడను. హాహాలా! శోశముడవగు నీను నోదేవా! నేనుస్థరితైమిగంగ నాపోశనమున కర్పించుచున్నవాడను. కవాలభిక్షాస్పృహతోక్తవగు నీకోదేవా, నేను నాయురబ గలుగు ప్రకటోపేత్తాబును వాచేతి స్వయముగాఁ దిని పించుచున్నవాడని యొందెదగాను. ల్లెంబున నానాభక్ష్యభోజ్యాహారంబులు న్ణించి నాలు పెంబులు నేను తేనె పన్ను వాయసాపూసాచులు వీని నన్నిటిని నడ్డించి నివేదనమాత్రముగాఁ తనచేతఁ గలిపి కల్లుసేసి యొక్కొక్కకడి స్వామికోటి కందిచ్చుచుండెను.

చేతకూలపాశి ౪ 'జనము గొనునల్గు కిళ్లుతాను స్వయముగా నారగించినటుల నేడు బసవన చేతికల్లు సంగమేశ్వరిపురాధివాధుడగు నల్లమహారాజు రూపంబునవచ్చిన సంగమేశ్వరస్వామి యాతీరు ననే స్వయమారగించెను ఇట్లు బసవసయ్యుడియ్య కిళ్లులకు ప్రభువారగించుటలో లక్షయు నెనుబడివేల శివస్వరూపజంగమ భక్తులభిక్షకై యత్నయంబుగా కొండగూర్పంబడిన భోజనపదార్థంబు సర్వంబు నన్నియందాహుతి కాబడినయాజ్యంబువలెఁ బూజ్యులైన నుజులన తే నామగ్ని సమకూర్చుట కనకాశములేకపోయెను ప్రభువ్రత్యప్తిపొంది నట్లగువకలేదు మణిచుటిఁ గల్లునెనుటకు నోరాగలించుచుండెను. అది గలి బసవన స్వామిని దృష్టినొందించుటని వేంబుచాయంబుగానకి యా త్నోపహారం బొసంగుటయే మ చిసాధనం బని భోజనభాజనం బగు స్వర్గసాలికయందుఁ దానొక కడిగానుంచి భూతసర్వాంగుండై పిండి రూపంబున భగవంతుని వదవంబు కెగయ నుంకించు నంతలోఁ బ్రభు

చక్రేణనవేశ్వరుని అల్లమప్రభునగు శివుడు కొనియాడుట. శక్తిం
వదిగాంచి పుత్రవాత్సల్యంబున నాతనిఁ గొంగిలించుకొని ముందుగా నిట్లని ముద్దులాడఁదొడఁగెను ||భరిరబసవా! చాభాసురాబసవా! వహ్వీ
బసవా! నాచిన్నిబసవా, నాచిట్టిబసవా, నాముద్దుబసవా, నాబుద్ధిబసవా,

నానుద్దీబనవా, నాకీర్తిబనవా, నాభక్తిబనవా, నామంత్రిబనవా, బం
 డారుబనవా, నాభాగ్యబనవా, నాముద్దులమూటబనవా, నువవులచన్న
 బనవా, నానందిబనవా, నాపుష్పభబనవా, నావాహనబనవా, నాప్ర
 మధగణబనవా, నిన్నైతముద్దులారానను గనివిలీరకున్నది ఆత్మావై
 పుత్రనామాసి" అం గ దుగాత్సంభవం" ఇత్యాదిశ్రుతి ప్రమాణవా
 క్యములకు మూలకాగమముడనగు నాయనుంగుఁ దనయుడవు. విశేషించి
 నా యాచిత్యముడవు, భక్తుడవును నీయందునాగుఁగల ముద్దుపా
 హంబునఁ దనియిలేక సర్వదానీగత్యర్థమనాగుఁ గలుఁగుచు
 డునటుల నిన్ను నావృషభవాహనంబుగాఁ జేసికొంటిని అట్టి నాయా
 దివ్యవభేత్వకాండవగు నీవు నేడు బూగోకంబున నంతరించుచు నాభ
 క్తిని మఱల నుద్ధరించుట కిరూపవతారంబుఁగొని యహరించినాడవు
 ఇట్టి నీయందు నాయుపలిబత్తి యత్తమిల్లివిత్తైంబుగా నెలకొని తన
 నెత్తావినీలికి బుత్తైంది తన్నాఘ్రాణించిన జనులను దనయొద్ద కాక
 ద్దించుకొనుచున్నది దానంతేసి భక్తులెల్లఱు నీరూపరేఖావిలాసంబు
 లను భక్తిగంధ పరిమళమును గన్నవారు నిన్ను జీవముగల పుత్తడి
 బొమ్మ యని నిశ్చయ భావంబుల భావింతురు నీగోపెలుఁ గొందు
 భక్తిగని సుత్తికొందఱుచిన్ను నంతర్దీపకళగల మహారత్నంబవందురు
 నీభక్తిఫలరసాస్వాదకులగు నన్యులు నిన్నుఘలాగ్రంబగు నిక్షుదండం
 బందురు మఱియు నీవుభక్తుడవును, జ్ఞానులలో జ్ఞానివి పండితుల
 లో, బంకితుడవు మంత్రులలోమంత్రివి, రాజులలోరాజవు, భోగ్యవం
 తులలో భోగ్యవంతుడవు, విలాసములలో విలాసవంతుడవు, సిద్ధుల
 లో సిద్ధుడవు, మునిపుంగవులలో మునిపుంగవుడవు, సత్యమునకు
 సత్యుబవు, ధర్మమునకు ధర్మబవునై యుండువు అన్ని సర్వతోము
 ఖుడగుట నొడలెల్లను నోట్లుగలవాఁడును, సర్వతాపాదంబగు పాపా
 హజలంబు తనువెల్లను గాఢ్యుగలదియు నెల్లయ్యెనో అట్లే నీవుసర్వతో

భక్తిభావుండవగుట నీశకీరమంతయు భక్తిరసమునే వెల్లిగక్కుచుండును. నీగాలి తగిలినంతమాత్రమున పశువులకును పక్షులకును కూర జంతువులకైనను, భక్తిగలుగును. బసవా, బసవా యని నీ నామోచ్చారణసేయు జనులకడ మెలగడి జంతువులకైనను ముక్తిగలుగును. బసవాయని నిన్నుఁ దలఁచుకొని విషముత్రాగినను నది యమృతమగును. బసవాయని నీ నామస్మరణసేయువారికి నగ్ని జలమగును వజ్రాయుధము కుసుమబాణంబగును. కార్పిచ్చు వెన్నెలయగును. మతియు నవియే నీనామ మంతోచ్చార్చార్యకంటెబలుగాఁ బ్రయత్నంబులయ్యెనని శత్రువులవై జలమే యగ్నియగును. కుసుమబాణమే వజ్రాయుధంబగును. వెన్నెలయే కార్పిచ్చుగును. సీనామస్మరణగువారికి శత్రువులు మిత్రులగుదురు. ఇంక నీకట్లగుట యొకయాశ్చర్యమా. నీకుగల లింగైక్యసౌఖ్యకేళివిరోధంబును, జాగమ శ్వాసానుసంధానానుమోదంబును భక్తజనపామరప్రసాదంబును ముల్లోకంబుల నెవ్వరికిఁగలవు నాతఁడ్రీ నాయన్న, నాచిన్న, ఒసవ, బసవసేవక, బసవభక్త, బసవమంత్రి, బసవరాజ, బసవేశ్వర నాముద్దుపట్టి యని మతియు ననేప్రకారములఁ గొనియాడి పునఃపునరాల్రింగనంబులచేఁ దన్నోలిందనువుచున్న ప్రభువునకు బసవన భూయోభూయస్సాష్టాంగదండప్రణామపూర్వకంబుగ నిట్లనియె.
 ఓక్కో బసవేశ్వరుడు ప్రభువును స్తుతిచేసి ప్రమదగణబులకీ వృత్తాంతంబు సెప్పట. ౨౬౬

దర్శక దర్శావహరా' హరా, శర్వా, శంభూ, స్వామీ, సేనా నీకు కడుపునిండఁగ భోజనము పెట్టువాడను. తొల్లి వార్వతీదేవి హర గణంబులకుఁవిందుచేసి యందు నొక జట్టిబాలుని మహిమంబునకు నతు లాశ్చర్యయై యభవునడుఁగ నతడు తన గణంబుల మాహత్మ్యంబు భవానీదేవికిఁ దెల్ప నామెలజ్జావనతవదనయయ్యె. ఆవిధంబు వినుపింతు వినుము. నీవెగుంగనిది కాదు అయినను నీవుమతియొక వేషంబున

నన్ను మాయచేయవచ్చితివి గనుక నీమహిమ నీకేవినిపింతును, పూర్వ మొకానొక దినమున సాంబమూర్తి నిండుకొలుపునందుండ నాతని దర్శించుటకు బ్రహ్మ విష్ణుదేవత లెల్లఱు వచ్చియుండిరి. వారందఱు నగజ చూచుచుండఁగనే యున్నవా రున్నట్టున శివసారూప్యలైరి. అందఱు జటాజూటలే. అందఱు త్రినయనులే అందఱు పంచ ముఖులే. అందఱు నాగభూషణులే. అందఱు పినాకపాణులే మఱియు నందుఁ గొందఱు శివరూప చిహ్నంబులుగలవారై బహుబాహులు బహుపాదులు, బహుముఖులు, బహుగ్రులు, బహునేత్రులు, బహుశిరస్కులునగుచు మఱియు నందఱు సింహగజశరభశార్దూలాది వనమృగా కృతులను అగననమహిమగోశ్వభిరసూకరాది గ్రామ్యజంతురూపంబులను గండభేరుండ శరభసాహువ గరుడరామబుధు హంసకార గృధ్రో లూకాది భేదరూపంబులను, మృగచ్ఛప కూర్మముల్యాది జలచర రూపంబులను, వాసుకితక్షక కర్కోటకాది పాతాళవాసుల రూపంబులను, సింహపాద్యాది దేవయోచులరూపంబులను, దేవలిల రూపంబులను, దిక్పాలకులరూపంబులను, మఱియు ననేకంబులగు సింహరూపంబులు గొన్నవారై, సకమేశ్వరుని జగము విశ్వరూపంబును వారిల నందఱు గని దాక్షాయణీదేవి మిగుల నానందంబునొంది వారలకు విందుసేయఁ దలఁచి భర్తృననుజ్ఞఁగొని వారల నుండ నియోగించి యున్నేషమిషో త్పన్నవిషన్నభువనావళియగు నాలోక మాత బ్రహ్మాండంబులే పాత్యభాండంబులుగాను దిగ్భిన్నలే భోజనమందిగ ప్రాకారములుగాను, సకల్ప మాత్రంబున సమస్తపదార్థంబును షడ్రసోపేతంబులగు భోజనపదార్థంబులు సంగ్రహించి యందఱికిం దృష్టిగ భోజనముబెట్టింపఁచుచుండిను అప్పుడశంభుని ప్రమథగణులు లవిగని తమయునొక్కబాలుని జూచిర మ్మనిబంపిరి ఆ బాలుడునచ్చి యెడ తెఱిపిలేక భోజనముచేయుచున్నవారలను, పదార్థసంగ్రహంబును శూచి, యాశ్చర్యనిమగ్న మాననూనసుం

జైయంబయొద్దకేగి 'తల్లీ' నాకాకలియగుచున్నది. పట్టెడుకూడుపెట్టింపు మనివేడఁగా నాయమతక్షణమే వానికిఁ బెట్టించెను వాఁడుఁగూర్చుండి వడ్డించిన పదార్థము లేనుఁగుతలకాయలంతేసి కళ్లు సేసి యొకయర లిప్తలో భుజించి యికాడెమ్మనుచుండెను పార్వతిపరిచారికులు వడ్డించినకొలఁది నాతిఁడు దినుచుండెను గాని యాతినుట కంతములేదు. ఇట్లు సమస్త దేవమానవ జాతంబునకు సిద్ధపఱుపఁబడిన ప్రయత్నిపదార్థమంతయు నీయొక్కబాలుఁడే యూరగించుటఁ గని హైమవతీదేవి భర్తృనాన్నిధ్యమునకుఁ బోయి, దేవా! యీ బోకోత్తరుం డగు బాలకుండెవఁడు? వీనిశ్చగ్య నాత్యాపర్యజనకం బగుచున్నది. పరిమాణాబున పుడ్యోఁడొక్క బాలకునినె నున్నవాఁడు. వడ్డించిన పదార్థములను దినుటకుఁ దాఁజేసిన కషి యుండును తానుండఁ డనుకొందును. అట్టి కళ్ల సుఖ్యాతములుగా వడ్డించినకొలఁది దిగమింగుచు సకలభువన దేవమానవగుణాబులసఁ జాలినగతి ప్రయత్నిపదార్థంబులఁ దానొక్కడే సరిపెట్టినవాఁడు ఇంకను దినులసినవారి లెందఁగో యున్నవారు. వారలకెట్లు నేను దృష్టగా భోజనంపదానను ఇనియునీమాయ వలెనే యున్నది. నీగుఱములయొక్కయు నీయొక్కయు మహిమలు నీకే తెలియును." అని లజ్జావశతవసమై నిలుచున్న దేవింగని భక్త వత్సలుండగు భగవంతుడు "దేవి! నీకూచివారిబు వలదు. నీవు సుగ్రహించి భోజనపదార్థంబు లక్ష ముబులైనవి నీవిందువలన భక్తగణరూపుండ నగు నేను దృష్టికొందెతి" సనుసంతలో సమస్తదేవ గణంబులు తల్లికడ కరిగి "యోలోకమాతా! మాకండజకును దృష్టి కరమగు భోజనముఁబెట్టితిని ఇక మేముమెనవఁజాలము కుత్తుకల బట్టి లింటిమి ఇంకను పదార్థజాలాఁడపరిమితంబుగా నున్నది. పాప మీషిల్లవాఁడెందుండి వచ్చెనో ఇంకనుదినఁగోరుచున్నవాఁడు. వానికిఁ బెట్టింపు" నునపుడు దేవిననిమాచుసంతిలో మజల యథాప్రకార

ముగా సామగ్రియపారముగాఁ బడియుండె. పిల్లవాడును వడ్డింపునును చూడె. అప్పుడు పరిచారకులు వడ్డించిన పదార్థములలో మరియెండు కళ్లు కళ్లు “తృప్తోస్మి” యని యాబాలుఁడను సంతలోఁ బ్రతిధ్వని విన బడినట్లు సమస్తభూతకోటియు నైకకంఠముగాఁ “దృప్తోస్మి యను నాదంబు వినఁబడెను. ఆబాలుం డదృశ్యుఁడయ్యెను. భూతజాలంబు నదృశ్యమయ్యె. బ్రహ్మాదిదేవతలు లోనగువారందఱు నదృశ్యులైరి. అదిసూచి పార్వతి యమందానందాశ్చర్యములు మనంబునం బెనం గొన నభవుపాలికేఁ జని నిలుచుండెను. పరమేశ్వరుండుఁ నామెంగని “చేప్లి” చూచితివా నాప్రమథగణంబుల మహిమ? నీవుచూచిన వా లుఁడు నాబాలప్రమథగణము గొనివాఁడు ఈగణమునే భూలోకము లో నాభ క్తులందఱు జ్ఞుగణమందురు. ఇట్టిబాలకుల నేకులున్నవారు. ఇట్టిబాలకునొక్కనిచే నీయజాండంబులనేకము లుత్పన్నములగుచున్నవి. ఒక్కనిసామర్థ్యమే లోకాతీతమనుటలోఁ దక్కినయందఱి సంగతి వేఱ సెప్పనేల? అట్లగుటనే వేదములుసైతము నాగణంబుల వేఱువేఱ సెప్పలేక యసంఖ్యాసహస్రములని యూరకున్నవి కనుకనాప్రమథులు బాలకులైనను మహామాహాత్మ్యసంపన్నులు. ఇక మునులమాట తలపనేల? వారందఱు నారూపములు. నేనువారిరూపము. నాకును వారికిని భేదమెంతయును లేదుగాన నీవునాభ క్తులకును ప్రమథగణం బులకును ప్రాసన్నురాలవై వారలనరయుచుండుము నీవనవేతే? నీవునా అర్ధాంగివి. నీవేనేను నేనేనీవు. నీకునునాకును భేదములేదుగదా కనుక నాభక్తులు నీభక్తులు నాగణంబులు నీగణంబులు. నీవులోకమాతవు. ఆదిశక్తివి. అందఱు నీదాసులే నీవులేని ప్రాణంబొక్కటిలేదు. ఇన్నియు నెఱింగిన దానవై నీవిటులాశ్చర్యపడుట నాకాశ్చర్యంబుగా నున్నది.” అని పార్వతినుగ్గడించి యానందముఁ గలుగఁజేసిన భర్తకు సమస్కార పూర్వకంబుగా నామెయనుసయోక్తులఁ బ్రసంగించుచు సనుకూలవర్తి నియై యుండనట.

చిక్క బసవేశ్వరుఁ డల్లమప్రభువు నీశ్వరుఁగా నుతింతుట ॥

మహానుభావా! అట్టి భగవంతుండగు నీశ్వరుఁడవు సీవెకావా. నన్నుఁ బరీక్షింప నొకమనుష్యమాత్రుండగు నల్లమప్రభు వేమంబున నీవిచ్చటి కరు దెంచినను నీయనుగ్రహంబున నాప్రాక్తన జన్మసంస్కారంబున నాకుంగల్గినయంత దృష్టిచే నిన్నుఁ దక్షణము నాప్రభువగు సం గమేశ్వరునిఁగా నెఱింగినవాడను గనుక నే యీ ఘోషతోపచారపూజ నీకు గావించితిని. కొండంత దేవుని గొండంత మేటివడు పత్రితోఁ బూజించు వారుకలరా? ఇక్కితోఁ బత్రినీకునమర్చింతుడు "త్రిదశం త్రిగుణాకారం త్రినేత్రంచత్రియాముఖం, త్రిజన్మపాపసంహారం ఏకబిల్వంశివార్పణం" మని యొక్కబిల్వదళముతో మాత్రమె నిన్నుఁ బూజింతును. నీకు నేను కడుపునిండ భోజనము పెట్టెగలనా? నీకడుపుండించు భోజనపదార్థము నేనే గనుక నే ఆత్మోపహార మొనంగునమకట్టితిని. లోకంబుల కాదిభూతెంబునీవు. నీవల్లనేమస్తలోకంబు లుద్భవిల్లుచున్నవి. వృద్ధిఁబొందుచున్నవి. లయంబులగుచున్నవి సృష్టికర్తయగు బ్రహ్మయు పోషణకర్తయు జగద్వహిరుతర్వాస్త్రీయుఁనగు విష్ణువును సంహారకారకుండగు ప్రళయభైరవుండును నీయందున్భవించిరి వారంబిటు నీప్రమథగణము లోనివారే. నాదృష్టికి నమస్తంబు నీస్వరూపంబుగాఁ గనఁబడుచున్నది ఇట్టి యంశములో నిన్ను భిన్నభావంబుల నేమని నుతింపఁజాలుదు" నని యనేకవిధంబుల నుతించు బసవన్నను దయాద్వంద్వసిక్కింపి యల్లమ రాజాతని కిట్లనియె.

చిక్క బసవేశ్వరునకు శివుఁడు వరములిచ్చుట ॥

బసవేశ్వరా! నీవు దలంచినట్లు నేను నిక్కంబుగ నాయాదిశివుం డనే. నీయందలి ప్రేమచే నాఁడు నీ జననకాలమందు నీశరీరంబున లింగ సంగతంబు గావించి నీయమ్మతో నీవు నానుతుండవని చెప్పియు

తిని విమ్మట నీవు సంగమేశ్వరమునకు నీయక్కయు నీయతివయుఁ
 దోడరా నేతెంచినపుడు నిన్నాలింగనముచేసి నీకు జ్ఞానోపదేశంబు సేసి
 తిని ఈనడుమ నీమామ స్థానంబున నిన్ను బిజ్జలరాజు నియమించుట
 యు నీవు నీయుద్యోగంబు సేసికొనుచు భక్తి నేమటక భక్తులనరయుచు
 పరమభక్తుడనై యుండుట చూచి నీకు నలయు వరింబులొసంగి మఱి
 యొకనారి తొల్లిచేసిన జ్ఞానోపదేశంబును స్థిరీకరింపవలెనని యిప్పడీ
 రూపమున వచ్చితిని శివభక్తులకు నీవైనారించుచున్న యాదరిణకు వార
 లకు నీవైనప్పుడును భనదాన్యాది నస్తువాహన సదుపాయములకుం
 దగినటుల కల్పవృక్ష కామధేను చింతామణులు నీయింటసర్వదా యుం
 దునటులు జేయఁ దలఁచితినిగానియట్లానర్చుటవలన, వానిలోపము దేవ
 తలకు బాధకరముగా నుండును గనుక నీకు సమస్తపదార్థ సమృద్ధి
 యెల్లప్పుడు నీయింట నుండునటులను నలయు సామగ్రులు, నలయు భన
 ములు, వలయుభోజన పదార్థములు, నలయు భవకనక వస్తువాహనా.
 గ్యనేక సంకలలు, వివరమేల, నివేష్టుడవి కావలయునని కోరిం నదియె
 ల్ల నమర్చిన్లు నీస సిద్ధులు ముండునటులను నే నరంబులిచ్చితి మఱి
 యు నీవు స్మృతవై ఒంగారము, ఆడినదె చూట, పాడినదె పాట, నడి
 చినదే శ్రోత, నీవు శాసనాగ్రహ సమర్థుండవు ప్రతిచాది భయంక
 రుడవు విజయుడవు సకలవిద్యా వరంబుండవు ఇత వేర్వేరి వి
 రింపనేల? నీవు దేవత్వంబు నొందుతివి. ఇవి నాయుద్భవచ్చిన వరములు
 ఇదివఱకు బసవన్ననగు నీవు నేటితో బసవేశ్వరుడవైతివి నేనేనీవు
 నీవేనేను ఇత నాభక్తిని భులోకంబులోఁ బ్రజ్వలంపఁ జేయుము.
 దిగ్విజయంబు నొందుము" అని యనేక వరంబులొసంగి మఱల జ్ఞానో
 పదేశంబు సేసి రాజనీతులు గఱపి సాంగంబగు భనుర్విద్యయుఁ దగు
 నస్త్ర పరికరంబులతో నొనంగి బసవేశ్వరునిచేఁ గొడువ యుపచారం
 బులంగొని యిట్లు ఖోడశోపచార పూజాంతంబున నాతండు సూచు

చుండ నచటనే యంతిర్ధానంబు నొందెను. బసవేశ్వరుండును దన్నుఁ దా మఱిచి రాచకార్యమును దక్క తక్కిన యన్నివేశల యందును లింగతన్మయుఁడై యుండెను. ఈ యల్లమప్రభు బసవేశ్వరుల సమాగమ కథ వినువారును జదువువారును నమస్త నుఖంబులు నిహలోకంబున ననుభవించి యంతమున శివసాయుజ్యంబు నొందుదురు.

చిక్కవంగకాయలు లింగకాయలగుట శ్లోక

ఒకానొక దినమున బసవేశ్వరులవారు శివపూజ గావించుకొని భక్తులనారాధించు సచుశుచునఁ గొంగలు లోనికిరిగి భక్తులతోఁ దా మును భుజింపఁదిలచి లింగధారణంబు లేచివారు లోని కరుగఁగూడదని తమ్మనైమిక సంచలగుడ్డ పెలికలుచింపి యెక్కింకదాచియం దొక్కి క్క వంకాయలమూటగట్టి లింగకాయలనలె మెడలఁ గట్టుకొనినచ్చి కూ గ్గన్న నారలను బసవేశ్వరుండు గాంచి “భక్తులగురూ! తెండు లింగధారణ లేచివారు శివభక్తులయిండ్లగు రాజాలగు మీగును శివపూజసేసి కొండు మీమీలిగింబులం నీయు ”నని యాతఁడిచ్చిన నారలొండొరుల మొగంబు నీక్షించియును స్థిర మూటలైనై యేయినైచి విప్పరేక తమదొంగతనము పైటబడునను భయంబున నొండొరులమొగంబులు పూచుకొనుచుండి బసవేశ్వరులవారిది యెఱిగి “భయపడకుండు మీమెడలలోని లింగకాయలేగాని చంగకాయలుగావు విప్పిచూచు కొను” డని బలిమించివారివే మూటలువిప్పించిన నవియెల్లను లింగకాయలయ్యె. వారును శివపూజలుగావించుకొనిభక్తులతోబాటు దామును విచారిగించి బసవేశ్వరులవారివలన ? హుమానాలు ? హుమతిగాఁ బొందినాటంగోలె లింగమతధాతులై బసవేశ్వరులమతంబు నవలంబించిరి

చిక్కకుంచము శివలింగమూర్తి యగుట. శ్లోక

పూర్వము మల్లనయను నొకశైలి బేరమాడుటకు గ్రామాలతర వెళ్ళియుండెను ఈమల్లనకు తుదికు దీకుశివాలయశిఖర మెనను దర్శించెక

భుజించనను వ్రతముగలదు. ఆగ్రామములో నట్టిశివాలయములే మిండే
సి తోడి బేహారులు కూచమునొకదాని నొక్కచోటోర్పించి దాని ప్రక్క
నొక్కయశ్వత్థవృక్షశాఖను పొత్తించి కూచమువై గొన్న శివప్రతికరం
బులగు దెల్లని కర్ణికారపుష్పంబులను బూజించి మల్లనతో "మేము శి
వాలయముంగంటిమి. రమ్మ. చూపుదు" మని తోడ్కొనిచని యా
కంచమును జూపి నీమల్లన బహుభక్తితో నాకుంచమునె లింగమూర్తి
గా భావించి నమస్కరించి చని భుజించుచుండ వణిజులునవ్వుచు నొకనా
ఖరును చిలిచి "యోరీ! మామల్లన్న కుంచమునకు మొక్క శివునిమొక్క
క్రితినని తనవృతథంగము సేసికొనియెను. నీవేగి జేగమాకుంచము నొ
కింత తెమ్ము" అని యనుచుండ మల్లన చిటునవ్వునవ్వి యోరి కుక్క
లారా! నేల యిట్లుచెగరు! అక్కడప్రతిష్ఠింపబడిన లింగమూర్తిని
బెటుకమీతరమగునా? పదపడి చూతమని యందజుండ్కోడ్కొని యేగు
నంతలో నక్కడనొక దేవాలయంబున దాని నావరణమునుండి మ్రా
నునుండి శాఖలుపైకి వచ్చిన యశ్వత్థవృక్షమును దానిలో లింగాకార
ముగానున్న కుంచమును దానిపైని పూజింపబడిన కొండగోగుపుష్పం
బులను గని యందజు మల్లనప్రభావమునకు నమితాశ్చర్యమునొంది
మల్లన నొక దేవనమానునిగా నాటినుంచి భావించుచుండిరి. ఆయాశ్వ
త్థవృక్షమల్లేశ్వరుడయ్యె. ఆమల్లనె మల్లేశమల్లనయని వ్రసిధికెక్కెను.

చిక్కే మేక పెంటిక లింగమగుట. ౩౩౯

కోటకోటండను నొక్కగొల్లపిల్లవాడు తనకునహజముగా నం
కురించిన శివభక్తికి నిత్యము లింగాభిషేకము సేయనిది భుజించువాడు
గాడు. ఇట్లుండ నొకనాడు వాడు మందగాయంచుండగా నచటికి
వానితండ్రి వానికై యాహారములుగొనిపోయి తినుమని యిచ్చి తాను
మందగాయంచుండెను. ఆపిల్లవాడు లింగాభిషేక మొనర్చుట కక్కడ
లింగమూర్తి దొరకనందున వెదకఁగా నొకరావిచెట్టు క్రింద నొకమేక

పెంటిక పడియుండఁగా నది యేలింగమూర్తిగా భావించి యొకమేకను దోలుకొనిపోయి దాని పాలన్నియు నాపెంటికపైఁ బిదికి పిమ్మట తాను పూజించెను. మంథగాయుచున్న వానితండ్రి దూరముగానుండి నివీ చర్యగాంచి యట నని వాడు క్షీరాభిషేకం బొనర్చిన మేకపెంటికను జూచి వానిపైఁగోపించి యాపెంటికను గాలఁ దన్నగాఁ పిల్లవాడు కోపమునఁ దండ్రితన్నినది పెంటికకాదు శివలింగమనుకొని తండ్రినిఁ దనచురికితో నేయ నది మెడకుఁ దగిలి వీక తేగివాడునచ్చెను. వెంటనే రక్షకభటులు వానిఁ బట్టుకొని నిష్కారణముగా వీడు తండ్రినిఁజంపెనని రాజునకు విన్నవింప జేడుపనిచూచునరికి మేకపెంటికయే లింగమూర్తియై తొలిమేక యాపెంటికపై నిలువంబడి తనపొదుగుపాలను లింగమూర్తిపై నభిషేకముగాఁ దానేకార్చుచుండెను. గొల్లవాడు బ్రతికినవాడై మదగాచుకొనుచుండెను. రాజును గొల్లవాడును మిగుల నాశ్చర్యపడుచున్నారైరి. పిల్లవాని మహోధక్తి మెచ్చుకొనిరి నాటినుండి రాజును గొల్లవాడును పిల్లవానితోఁబాటు లింగధారణమును వదిలి శివభక్తులగుటయేగాక రాష్ట్రమంతయు శివమతముగ మార్చెను.

చిర్యజోన్నలరాశి లింగాకారమగుటకై

బ్రహ్మధనుఁ డనునొక జంగమభక్తునికి శివలింగమూర్తిని దర్శించి నమస్కరించుచి భుజింపనను వ్రత మొకటియుండెను ఆతండాకనాడు గ్రామాంతరము బోయి యచ్చట నొకకాపు జొన్నచేనిలో వంటచేసికొని భుజింపఁబోయి లింగమూర్తికొఱకు నలుదిక్కులఁ బరికించి దూరముననున్న యొకతెల్లని జొన్నలరాశిని జూచి “వందేశంభు ముమాపతి సురగురుం వందేశగత్కారణం వందేపన్నగభూపణం మృగధరం వందేపశూనాంపతిం వందేసూర్యశశాంక వహ్నినయనం వందేముసుందప్రియం వందేధక్తజనాశ్రయంచ వరదం వందేశినం శంకరం” అని ధ్యానించి నమస్కరించునంతలో నదియొక లింగాకా

రమయ్యను. అంతేనాకాపు వచ్చిచూచి భక్తునిప్రభావమునకు మిగుల నానందమునొంది యాలింగమును బూజించుకొనుచుండెను. ఇట్టిదిత్యములను భక్తులనేకులనేకములగుపర్చిరి. బసవేశ్వరుడు దొంగలమోషల వంకాయలు లింగకాయలను జేయలేదా. బసవేశ్వరుప్రభావమున జోన్నలరాశి మంచిముత్యములయ్యె.

ఓర్కెజోన్నలరాశి ముత్యాలగుట క్రింద

ఒకనాడు బసవేశ్వరులవా రభ్యంగన మాచరించు సమయమున నొక జంగమునచ్చి "నాలింగపూజకు నిత్యము దినమునకు మూడు కుంచముల మంచిముత్యములు కావలెను. ఈచాతుర్మాస్యదీక్ష యిక్కడ జరుపవలెనని వచ్చితిని. పదిపెట్ల మంచిముత్యములు కావలెను. అవి నీవు సమకూర్చగలవని వచ్చితిని" అని చెప్పగా నాయన స్నానము యింపిమ్మట ముత్యములెల్లిక్తు నని యొందించుచు డు సమయమున నెదుటనున్న యొకజోన్నలరాశి మంచిముత్యములై 3వకు గలిపించినదాని నిధక్తునకుఁ జూపి "నీయిష్టమునచ్చినన్ని ముత్యములు తీరికొమ్మని యా జోన్నలరాశిని గనుపఱచెను. అది చూచి భక్తుడు బసవేశ్వరుల ప్రభావమునకు నాశ్చర్యపడుచుఁ దనకునలయు ముత్యములూ గొనిపోయెను. ఆతఁడు పోయినపిమ్మట మఱల జోన్నలరాశి యెప్పటివలె నుండెను. బసవేశ్వరునొద్దకు వచ్చుభక్తులు పూర్వపుభక్తుల ప్రభావములు సెప్పుకొనుచుందురు.

ఓర్కెగొడ్డుటావునఁబాలు రాటనుబత్తియుఁదీసిన భక్తునికథక్రింద

ఒకానొకభక్తుడు వేటాకనితోఁ దొల్లియొకభక్తుడు మొరటద వెంకయ్యయను భక్తునింటికిఁ జని తనశివపూజకు, బ్రతిదినము నొక యావుపాలును బుట్టిపోణకెడు చిల్వపత్రియుఁ గావలెననియు నట్లులేనిచో నాటిదినము శివపూజలేకపోవుట మేగాక తనకును శివపూజ (భోజనము) లేదనిచెప్పుచు "వెంకయగారూ! మీరుభక్తులనియు మీరట్లు సమకూర్చు

గలరను నిడునమ్మకముతో నేటిరాత్రి మీయింటికివచ్చితిని. ఈయర్థ రాత్రమున నాశివపూజ జరగవలెను. మీరుసనుకూర్చిన నివృత్తి సమ కూర్పుడు. తేవుమీకు నేనుగానరాను." అనిచెప్పినంతలో వెంకయ్య మిగులవ్యసనము నొంది జంగమదేవరకు సాష్టాంగదండం బొనరించి యాసనాద్యుపచారములు నలిపి స్వామీ! మీరుశివపూజకు సిగ్గుపడుదు. మీరుకోరినపాలును బత్రియు మీకుఁ దెచ్చినను మీశివపూజయగు నంతలో మీకు శివపూజకు (భోజనమునకు) వలయు సంభారములు సిగ్గుపాకంబు గావింతునని దలగాని యొకపాత్ర శుభ్రముగాఁగడిగి దొడ్డిలోఁ గట్టియన్న గొడ్డుమొదపు నొడ్డకుఁబోయి పొదుగుగడిగి చనికట్టలురెండు రెండునేతులఁబట్టి పితుకనంతలో "జయజయ" మని ధారలుపడి నిమిషమాత్రములో నాపాత్రనిండిన నదిగాని జంగమయ్య ముంపిరినికి చెటటిలోఁ బందిరిపడిపోయిన దానికిఁ గ్రాతవడియున్న యొకమద్దితాటనుశాచి దీనబత్రిఁగోతునని తట్టఁబట్టిచెట్టెక్కి తట్టలకొలది బత్రిఁగోసి పుట్టిపాణకెడు కాఁగా తాటయెప్పుడుతాటవలె నుండెను. ఆపత్రి జంగమయ్యయెదుటఁబెట్టెను జంగమదేవరయాపాలను బత్రితోఁడను తనశివపూజముగించి విచారగించి వెంకయ్యసూచుచుండ నక్కడనేయంతిద్ధావ మొండెను. ఇట్టిదై వశోధలకాఁగెడి భక్తులుగలరాయనరెండవభక్తులు" ఇట్టిపుక్కిటిపురాణములు మనపెద్దలు సెప్ప విందుమేగాని మనమెన్నడు నెక్కడను జూచి యెఱుంగమనెను. అది వినిమొదటిభక్తుడు "ఏమీ! మనబసవన్న మొన్న జొన్నలరాశిని మంచిముత్యములుసేసి యొకజంగమయ్యకుఁ బదిపుట్టిచ్చెనని వినలేదా? బసవసకుమించిన భక్తులు మఱిగలరా? అతనిం దర్శింపఁబోదముపద. నిదర్శనంబులింకను ననేకములుసూడఁగలము. ఒకానొకప్పుడు శివుఁడే జంగమరూపమునవచ్చి ఆతనిభక్తీనిశోధించిపోవుచుండును. అని యిట్టి ద్దఱుననుకొనుచు బసవేశ్వరునిదర్శనమునకుఁ బోయిరి. ఇట్లు భక్తపారి

జాతమని పేరుపొందిన బసవేశ్వరులయొద్దకు సర్వదాసంఖ్యకు మించిన భక్తులువచ్చి యిష్టార్థసిద్ధులు పొందిపోవుచుండు భక్తగణము తన యొద్దలేనియొక నిమిషమైనను బసవేశ్వరులకులేదు. ఒక్కొక్కవేళ జంగమ దేవరలు రాత్రినిశీధసమయమున బసవేశ్వరులునిద్రించునమయమున నేతెంచి తమసడివిన్న నాయన మేల్కొనును నిద్రాభంగము సేయఁగూడదని నిశ్చయముగా వేచియుండురు. అప్పుడుతన్నెవ్వరో లేవనటల బసవేశ్వరులుమేల్కొని యాయగ్ధరాత్రమునందె వారల కరిగినత్యాగంబులు గావించువారు

అట్లేసంగ మేశ్వరస్వామి బసవేశ్వరులను మూడవకన్న వేడుటకై

భక్తులేదియడిగిన నది బసవేశ్వరుఁ డిచ్చుచున్నాఁడని బసవేశ్వరుఁ బ్రతీక్షించుటకు సంగ మేశ్వరస్వామి యొకదినంబున జంగమరూపంబున సరిగి భక్తపూజాపరత తృప్తి గు నాలినింగని 'బ్రహ్మవచుంతీర్తి' నీకీర్తి దిక్కుదిక్కులయందు వ్యాపించినది భక్తమందారుడవట ఇదినాధ్యమిది యాసాధ్యమనిలేదు. భక్తులేదిగోరిన నదితప్పకయిత్తువట. నీయుదారనాహసంబులు నేవిన్నదిమొదలు నినుఁబాడవలెనని యువ్వెల్లారుచుంటిని నేడు నిన్నొకటి యర్థివవచ్చితిని. అదినాకోసం గిలివేని నీకీర్తినమస్తలోకంబులు దేజరిల్లును" అనియనునంతలో బసవేశ్వరులు చేతులుజోడించి 'స్వామి! యిచ్చువాడవడు? పుచ్చుకొనువాడవడు? మహేశః ప్రతిగృహ్లాతు మహాశోనై దదాతిచ మహేశస్తారికోభాభ్యాం మహేశాయనమోనమః"యనున్యాయమువిన లేదా సమస్తము మహేశస్వరూపమే ఇచ్చువాడననునేనుఁబుచ్చుకొను వాడవను నీవును మహేశుఁడు భక్తస్వరూపుఁడు. అట్టిభక్త స్వరూపమున నన్ను గృతార్థుడేయవచ్చిన నీవే యీదుకాదేవుడవు.

చిక్కబసవేశ్వరులు శివునివంచించి నుతిసేయుట వ్యక్తి

కాపున నోమహాకీవా! యిదిగో ఈయద్దముఁ దిలకింపవయ్యా, నీకు మూఁడవకన్ను లలాటఫలకంబున విస్పష్టంబుగా గోచరించెడిని.', అని యొకయద్దముఁ జేతికిచ్చెను. భక్తరూపంబునవచ్చి ననంగమేశ్వరుఁ డాచిర్యణాంబు నతికర్పణంబుతో నీక్షించి 'యందుఁ బ్రతిఫలించిన నిజఫలాలోచనంబు' గని విస్మయమంది బసవనచే బహునేర్చుగ వంచి తుండైనైతినని నవ్వుకొని లేచిపోవుచుండఁగా బసవేశ్వరులు లేవనీక చే యిబట్టి గూర్పుండఁబెట్టి" దొంగజంగమా! సంగమేశ్వరన్వామి! నన్ను భ్రమియింపఁబోయి నీవేభ్రమపడితివి "భూసురో బ్రాహ్మణ శ్చైవభూరుద్రోఽపి గమైవచ" యనులోకోక్తి వివలేదా? ఇప్పుడు జంగమరూపంబున వచ్చిన నీవే ప్రశ్నోత్తరుడవు. నీకు మూడవనేత్రముండఁగా నన్ను యాచింపవచ్చితివా? నీవెక్కడ దాచితివి ఎవరికైన నెఱువిచ్చితివా శంకరదాసయ్య కిచ్చినది మఱలఁ జేకొనలేదా? ఇట్టి దొంగచేష్టలక్కడ నేర్చుకొంటివి? కనుకనే నీచేతి ద్దమిచ్చి నీకన్ను నీకుఁగనపర్చి నిన్ను నేమాయచేసితిని ఈవిషయములో నీప్రాశితివి. నేగల్పిని పుత్రాదిచేత్పరాజయ" మ్మనుట సిద్ధంబేకదా నేను నీప్రియ సుతుండనుగానా? సర్వతత్కూడవగు నీవెల్లు ప్పవర్తించినను నీకేజెల్లును గాని యుత్తమ శివభక్తు లెవ్వరిని విడరన్నమాట నీకుఁ జెలియదా నీవు నిజమైన భక్తుండవై నయెడల నీవును లాతివారి నడుగువాడవుకావు. భగవంతుండవు గనుక భక్తులనడుగుటకును వారలకిచ్చుటకును నీవేతగుదువు. దేవరదాసయ్యకుఁ దవనిధినానంగితివి. శంకరదాసయ్యకు నీఫలాలోచన మొసంగితివి. శిరియాలురాజు శేట్టి సుతునిఁ జంపించి యాతని భార్యచేఁ బిలిపించి మఱల బ్రతికించితివి. కుమ్మరగుండయ్యకు నిండుయకావస మొసంగితిని. ఇట్టి వేవియు నిన్ను నేఁ గోరలేదు. నాకవసరం

బును లేదు. నాకు స్వస్థాదిభోగము లక్కరలేదు. సంపద లవసరము లేదు భక్తభుక్త శేషమే నాభుక్తికిఁ జాలును. నీసేవ భక్తులనేకుల నేకవిధంబులఁ జేతురు. ఒళ్లొక్కళ్లొక్కొక్క కైంకర్యముననే దృష్టులై దాననే వారు నీసాయుష్యంబు నొందుచుండిరి. ఒకభక్తుఁడే కేవల మభిషేకమే ప్రధానసేవగా నియమించుకొని దానికిఁ గొన్నినియమంబు లేర్పఱచుకొని తనజీవితమంతయు దానియందే వెళ్ళిబుచ్చి తుదకు నీ సాయుష్యంబు నొందెను. మఱియొకభక్తుఁడు పుష్పకైంకర్యమే ప్రధానసేవగా లేర్పఱచుకొని పలువిధములగు కుసుమంబుల సేకరించి దండలుగుచ్చి నీకు సమర్పించుచు జీవితంబుగడపి పరమపదంబు నొందెను. వేటొకభక్తుఁడు నీకు గంధంబు సమర్పించుటయే ముఖ్యసేవగా నమ్ముకొని ప్రతిదినము నిండ గంధముతీసి నీకు నలఁదెదనని నియమముచేసికొని యానియమముఁ దప్పక నెఱవేర్చునని నీప్రసాదంబు నొందెను ఇట్లనె వేటవేట సెప్పనేల? కోటకోటయ్య, పుష్పదంతుఁడు, పూజారికన్నప్ప, ఇందిరేకవ్వ, నమ్మినంది, ఒడయపల్లెఁడు, ఎఱుమూర్తి, ఓహిళయ్య, సరిదసోపప్ప, మాళిగయ్య, చోళివిభుఁడు చిరుతొండనాబి, సంకెళ్లవ్వ, కరికాలచోడరాజు, హొన్నయ్య చెన్నయ వీరచోడయ్య, రేచయ్య, బిచ్చిబాచయ్య, నమిత్తాడి, కల్లిదేవయ్య నామవేది, మాయిభట్టు, కళియంబ నయనారు శ్రీవతిపండితుఁడు మల్లికార్జునపండితుఁడు, సకలేశ్వరమాదిరాజు, కక్కరదేవుఁడు కేశిరాజు దండేశ్వరుఁడు గణేశ్వరుఁడు ఇరవంతుడు చరమయ్య కరయూరిచోడు ఏకాంతరామయ్య, బల్లహనుడు శంకరబాసు ఏకాధిపాధుడు శివలెంక మంచయ్య బంకేబకవిభుఁడు సురియచాడయ్య కులచిరియారు, బెజ్జమ హాదేవి రుద్రపశుపతి శిల్లయ్య, శివరాత్రిశంకరయ్య, భోగిదేవయ్య దేవదాసు, కిన్నరప్రహ్లాదయ్య, మడివాలుమాదయ్య, కడవలనాబి, కోటమల్లయ్య, కమ్మరగుండయ్య, తెలుగుబామ్మయ్య, కోపూరిప్రహ్లాదయ్య,

సురియచండయ్య, (చమండయ్య) బల్లేశుమల్లయ్య, బిబ్బగౌచయ్య, మొర
టదనంకయ్య, గొడగూచి యీ మొదలగు సీభక్తులనేకులు స్త్రీపురు
షులు నీకొక్కొక్కరొక్కొక్క యుపచారంబుసేసి తరించిరి. సర్వదా
సర్వజ్ఞా అధీశ్వరా పరమేశ్వరా సర్వాంతర్యామీ భక్తనత్సలా భక్త
స్వరూపా * భక్తభావ్య హరా శంభో మహాదేవా అనంతనా
మ వేషభారీ నిన్ను నాకేమియు నిమ్మని యాచింపను
మతియు నోదయానిధి! నీవు కాలకూట భక్షిగాబు గావింపని మును
పును, బ్రహ్మవిష్ణుబుద్ధులు గాక పూర్వమును, త్రిపురసంహారము గాని
నాడును పార్వతీపరిణామంబునకుఁ దొలుతను, ప్రసమస్పృష్టి స్థితిలయంబు
లకర్వాక్కాలంబున నీవైక్రండవే దేవుడన్న నేనొక్కండనే సీభక్తు
డను కనుక నోదేవా! నేను నిన్నుఁ గోరువది మతియేదియులేదు గాని
యిప్పటివలె సర్వదా సీమండగి నిశ్చలతనస్థయభక్తి నే నాకిమ్మని వేడు
చున్నాడను. ఇట్టి శీకవిసంబుల భగవంతుని మ్రొతించి తన్ను మంచింపన
చ్చిన యారవిమంచిచి బసవేశ్వరులనా రాసదవార్థి నోలరాడుచుండ
నిదేసమయమని జుగమరూపభారియగు నభవు డుత్తరార్ధసంబు నొం
డెను. బసవేశ్వరులు నిజరాజకార్య ప్రవర్తకుండయ్యుండె.

❧ బిజ్జలరాజునకు బసవేశ్వరులు తమ ప్రభావమును జూపుట. ❧

ఒకనాఁడు బిజ్జలరాజు నిండు కొలుపున వందిమాగధ నటవిట
గాయక కవిపండిత వేశ్యాజన వినోదంబులు జరుగుచుండ, మంత్రీ
సామంతాస్త్ర జనంబులు తమతమ యథార్హాసనంబుల నాసీనులై
యుండ, నిజ సింహాసనాసీనుండగు బసవేశ్వరుడు సభాసదులెల్లఱు నది
రిచాటునఁ దిరిగి తనదిన్ను చూచి నవ్వునటుల ఓయని పలికి భయపడ
కుము. నేఁ బట్టుకొంటినని బయలుఁ జేతులు సాచి యేదియో గట్టిగాఁ

బట్టినటుల పట్టియుండెను. అదిసూచి నభికులందఱు పక్కున నవ్వసాగిరి, రాజును నవ్వి “బసవన మంత్రీ! గోరంత బూడిద మేన నలదినఁ గొండంత వెట్టి పట్టునను సామెత నిజమాయెను. సీశివభక్తి నీకుఁ దల కెక్కిన కొలది పిచ్చిచేష్టలు పెచ్చుపెరుగుచున్నవి ఎందుకట్లు సేతులు సాచి బయలుపట్టితివి? నీచేతుల నేమియు లేదే. పట్టుకుంటి నంటివి. ఎవరితో మాట్లాడితివి? ఎమియూ వెట్టి ప్రేలాపనము. అని నవ్వుచు ననెను అదివిని బసవేశ్వరులవారు తన ప్రభావము లాఁ జెప్పుకొనఁ గూడదని యూరకున్న సయెల్లండన్న వాతులుండని (పిచ్చివాఁడు) యనాదరణ సేతురుగానఁ జెప్పక తీరదని రాజునకిట్లనియె. “వినుమో భూపాల తిలకమా! నేను పిచ్చివాఁడనుగాను, మన త్రిపురాంతకేగు గుడికిఁ దూరుపుగా నాతామడ దూమునఁ గపిలేశ్వరమను నొక గ్రామము కలదు. అందు నెలకొనియున్న కపిలేశ్వరునకు నొక తపసి నన్నుఁజుపుట్ల పాలు మహాన్యాస పూర్వకంబుగా రుద్రాభిషేకం బొనర్చెను. సో మసూత్రము వెబడిన బైటఁ బారిన యా క్షీరప్రవాహము పుంబున నెల్లవీధులను నిండి కాలువలై పాఱుచుఁ బ్రజల గమనా గమనంబుల నడుగు దుమ్ము బురదయై కాళ్ళఁ ద్రొక్కఁబడి వెను తొప్పియై నడచువారి పాదము కూరుకుపోవుటయు జాఱుటయు మొదలగు నిక్కట్లులు గలుగఁ జేయుచున్నది. అత్యుత్తమురాలు వయోవృద్ధురాలునగు గాళవ్యయను నొక గొల్లగతిత వెన్నయు మీగడయుఁ జల్లయు నమ్ముకొనఁ బోవుచుండఁ గాలుజాతి బోరగిలఁ బడఁబోవుచు “బసవా!” యని నన్నుఁ దలఁచుకొనెను. అంతనే నవ్యాభయవడకు నేను పట్టితి నంటిని. ఇంతియ. ఇంతకన్న మఱి విశేషము లేదనెను. అదివిని రాజును సభికులును మఱింత నవ్వి యిదియొక యున్నతప్రలాపము. ఆతామడ దూరమందున్న యవ్వను నీవు పడకుండఁ బట్టితివా యని తక్షణమ రాజు దండనాయకు నొకనిఁ బిలిచి యొక యుష్కంబు నాయత్తంబు

సి నిమిషమాత్రమున నాయవ్యను చోడితెమ్మని పంప వాడట్లు సేసెను. అవ్యను రాజు సభలోనికిం బిలిచి నామెవచ్చి బసవేశ్వరులవారు సెప్పిన వృత్తాంతమును జెప్పి తన కాలి బురదను తన తిలనైనవ్వు భండమును జూపి యిదియొక వింతగా మీరు గనుచున్నారా. ఈ బసవేశ్వరుగారి ప్రభావము మీరెఱుగరా. తొల్లి యులువది ముగ్గురిలో నొకండగు తిరుది త్రంబులుడను శివభక్తుడు తన శివపూజ నిమిత్తము పుష్పములు పత్తి కోసుకొని సజ్జలో బెట్టి పట్టుకొని యింటి మార్గమధ్యమున వెనువాన గురిసి త్రోవయంతయు నమ్మసై బురదలోఁ గాలు జాఱి పడుచు పువ్వులు పత్తియు పాడగునను భయమున "సామీ! రక్షింపు" మని యొక కేక వేయుచుతలో నచట శంభుడు సాక్షాత్కరించి యతనిఁ బడఁకు డ గాఁపాడెను. ఆ సాక్షాత్కరించిన శివుఁడ యిప్పుడు లి గాకారమున భక్తశంభుఁడను పేరఁ బఱచుచున్నవాడు. నాడూ శంకరుఁడు భక్తునిఁ గాపాడినట్లు నేడీ బసవేశ్వరుఁడు నన్నుఁ గాపాడెను. ఇదియేరా ఈ బసవేశ్వరుల మాహాత్మ్యము మీరింకను వివరేదా అట్లయిన నేజెప్పిక వినుండు

చిక్క సిద్ధరామకృతి కథ స్తోత్రం

నేనొకనాఁడు సొన్నలిగకుఁ బోతిని. అక్కడ భక్తులనేకులు శివ ధ్యానపరులై శివమననంబున సగ్గోష్ఠి నుందురు. అచటికా దినమున సిద్ధరామకు కృపియను నాతఁ డుదెంచెను. అతనిని జూచి వారందఱె దురేఁగి సవివరముగా భక్తికంబుగాఁదోతెచ్చి యహంసనంబునఁ గూర్చుండఁబెట్టి యందఱు నెమట ముకుళిత కరకములులై నిలిచి యాతని కిట్లనిరి. "ఓ సిద్ధరామా! జగత్ప్రసిద్ధయశోభిరామా, నమస్తనద్గుణ ధామా, మునికుల సోమా, నిర్జితకామా, నీ మహిమను గొనియాడ నెవరికిఁ దరమాను. అనాది ప్రసిద్ధమగు శ్రీశైలమునకుఁ బ్రతినిధిగా

నీవుక యభినవ శ్రీశైలమును పురము నొకదానిని నిర్మించి యందు శ్రీశైలమునుంచి తెచ్చి మల్లికార్జున లింగమూర్తినిఁ బ్రతిష్ఠించి యం నఖలతీర్థంబులు మూర్తీభవింపఁజేయుట సమస్తతీర్థమయంబు గావించి యారామతటాకాదులను సైతము వెలయుఁజేసి యన్నసర్వంబు గట్టి చి యఖండయశోవిరాజమానుండవగుచుఁ దపస్వలతో నగ్రగణ్యుండ వై దేవీప్రమానంబుగఁ బ్రకాశించుచున్నవాడవు. నీవుభూలోకము లో ననశనవ్యతండువు అన్నప నములతోఁదికిఁ బోవు నినుఁబోలు నిం దిగ్రయనిగ్రహంబు యోగసిద్ధులు మణిభూలోకంబున లేకని మేమనుట యతిశయోక్తియు నిన్నునిచ్చకంబు గానుపించుటయుఁగాదు సత్యము సత్యము ముమ్మాటికిని సత్యమిది నీవుప్రతిదిం బును శిష్య జానంత రము ప్రమథలోకంబునకు, యోగమనంబునఁ బోయి వారలతో నిష్ఠగోష్ఠి గొంత జరిపి పిమ్మటఁ గైలాసంబునకువచ్చి యాభూతేశునం దర్శనం బొచరించి మఱల భూలోకంబునకు నాయుఁకాలమునకు వచ్చు చుండువు మాకంకటికొక నందియంబు గల్గివది అదే నీవది స్వప్నం బు గ విడగీయవలెను. అందుకై నీకొఱకు మేము పేరలు పెన్నిధికొఱకె దుకుసూచునంబునఁ జూచుచున్నవారము. అగియేదియనిన అఖండ ప్రతాపంబునఁ గుతఫరవివలె భూలోకంబునఁ బ్రజ్వలించుచున్న మన బసవేశ్వరులను బ్రతిదినమును గైలాసంబున సాంబమూర్తివారి సొన్ని ధ్యంబున నుంచునని జవప్రవాదము వినుటయెగాని చూచినచ్చి చెప్పిన వారులేరు నీవునిత్యము నటకెగుండువు గనుక బసవన్నయట నున్నగీ లేనిదీ చూచినచ్చి మాకున్మీవు వాక్యచ్చితివేని స్థిమాటమాకుఁ బ్రమాణము మేమునిజముగా నమ్ముదుము. దయచేసిమా మనోభీష్టసిద్ధి నొనర్చు'మని భక్తులతోఁడుచుతలతో సిద్ధిగామయోగి ' నేనులేప్రక వేను కైలాసమునకేగి చూచినచ్చి మీకుఁజెప్పెద' ననినాఁడే తాఁ గైలాసమునకు సిద్ధిగామనంబునంబోయెనుఁ

చిక్కిరిసిద్ధరామముని కైలాస బున కేగుట క్రింద

అల్లు సన్ కైలాసంబున రవిశతకాంతితోఁ బ్రకాశించుచున్న
 పరమేశ్వరుని సభాసదనంబున కేగునంతలో నచట విష్ణుభక్తహృదయ
 చోనున్నతాననములను, ద్వాదశాదిత్యులొక్కటను, వసువులెనమం
 డ్రొక్కతలమునను, నవగ్రహంబు లొకచక్కిని, దిక్పాలాప్తకంబొ
 క్కనంకను, దేవతావితానం బొకచాయను, విద్యాధరాప్సరోయతర
 ఙ్గోగంధర్వాకిన్నరసిశాచ గుహ్యకసిద్ధసాధ్యగరుడ కింపురుషులను సంజ్ఞ
 లచే వెలయుచున్న దేవయోనులొకొక్క చిక్కనను భృంగీశనందీశాచి
 ప్రసంగణంబులును బాలప మధులు నొక్కప్రదేశమునను, వీరభద్ర
 గణేశమారకుమారత్రయంబు సమీపంబునను, యోషిన్దణంబు వెను
 కభాగంబునను, సృత్యాభినయగానవిద్యా ప్రసాదాప్రద స్థులగు గణే
 కానికరింబులు పురోభాగంబునను మదిమాగధులు సార్వభౌమదేశము
 లను, సనకసనందసత్పుత్రాతాది దేవమునులును, విశ్వామిత్రాత్రి భర
 ద్వాజగౌతమ వాల్మీకినసింహ వ్యాసభరద్వాజాంగిః ప్రభృతి మధ్యమ
 లోక తాపసులును, కపిలాచి సాతాళిలోక మునులును, శుకాద్వపథూత
 లును, వాసుకీ, శేష, వక్షక, కర్కోటకాది నాగలోకవాసులును, స్త్రీ
 రూపంబుల సకలాధరణాలొకృతి తైమ్మార్తిభవిచివ సర్వదాసిం ధ్వ
 రావతీయమునానందస్వతీ, గౌతమీ, తపతీ, కావేరీ, తామ్రస్థి, ఫల్గునీ
 శోణ, గంధకీ, కృష్ణానైఘాది పుణ్యనదీనదంబులును, పురుషరూపముల
 నావ్వివిధితి తత్తదుచితి పృదుచితి మణిమయమకుటాగద మాక్తిక
 రత్నహారిస్వర్ణచేల భర్గసుకూలాలొకృతులగు హిమపన్నిషధ వింధ్య
 మాల్యవత్పరియాత్ర గంధమాదన హేమకూటములనుకల పర్వత
 ములును, మలదద్దురిరోహిణాదులగు నితరభరణిధింబులును మృతపతు
 లచితులం బ్రతిష్ఠంబులగు నగ్నిహౌత్రంబులఁ దదనుగమనానుకూల
 సరణి యదియగుట నందు నానంద ముండరవదనారవిందంబులతో నిజత

నూలతలం పూర్ణాహుతులుగా వ్రేల్చిన మహావృతివృతాశిరోమణులు
 కమలమ మగలతో దివ్యదేహంబులు దాల్చినవారై సురనాశీపరి
 వీజిత చామరాండోశనంబున నుద్వేలితంబగు భుజవల్లీ కంకణరూణ
 త్కారంబు నిజవిజయసూచకంబగు జయశబ్దవాచకంబు ననుకరించు
 చు వింతసాంపు గలిగింప విమానారూఢులై యరుజెంచిన పుణ్య
 స్త్రీపురుషమిధునంబు లొక్కొక్కయెడను, స్వస్వయోగ్యతానుకూల
 నానావిధానసంబులం దాసీనులై పరివేష్టించియుండ విచిత్రమణిగణా
 లంకృతంబగు సమున్నతంబగు కనకాసనంబున గంగాగౌరు లంగోత్త
 నూంగంబుల నలకరింప గంగాయమునా నంగమస్థానంబునుం బో
 లిన సితాసితదేహాచ్ఛిం బ్రకాశించుచు నిజభూతగణంబులు తమ
 తమ యథోచితసేవలొనర్చుచుండ హాసినీ శాకినీ డాకినీ యాకినీ ప్రభృతి
 మహాచతుష్టప్తి కోటియోగినీగణంబు లంబాసేవతత్పరలై పార్వ
 తింబరివేష్టించి వారుగొలుచుచుండ, నాంగోపాంగంబులగు వేదం
 బులును, చతుష్టప్తికళలును, మూర్తిమంతంబులై యూడిగంబులు
 సేయభసితరుద్రాక్ష ఫణిహారనాగయజ్ఞోపవీతాది భూషణంబుల దేదీ
 ప్యమాంబగు నిజదేహకాంతి ప్రసరించి సభాభవనంబును ధౌతనిర్లమ
 యంబానర్ప దానియందంబును జూడజనిన భక్తులకది యపారంబగు
 ఘూర్ణితపయః పానావారంబున నందగించుచుండ నిందుకొలుపున్న చం
 ద్రశేఖరు నాస్థానంబుగని, సిద్ధరామయోగి హర్షోత్కర్షాంకురితపుల
 కాంకృత నిజదేహుండై యామృదునకు సాష్టాంగదండిప్రణామం
 బాచరించెను అప్పుడు పార్వతితో లోకోపకృత్యాపణగోష్ఠినున్న యప్ప
 రమేశ్వరుండ సిద్ధరామభక్తుని ననుగ్రహపూర్వకంబుగా నాలోకించి
 "యెందుండిరాక విశేషంబులే" మని యడిగెను. సిద్ధరాముడును
 "స్వామీ! భూలోకంబున నుండి వచ్చుచున్నవాడను. అందలి భక్తు
 లందఱు బసవేశ్వరు లిటనున్నవారో లేరో చూచిరమ్మని నన్ను గోరి"

రని లలాటఘటితాంజలిపుటుండై విన్నవించెను అప్పుడు పినాకపాణి సిద్ధ
రామమునిపుంగవుని దయార్ద్రదృష్టి నవలోకించిసిద్ధరామా! బసవునిప్ర
చ్యోతేపుడు సిద్ధరామనకు బసవేశ్వరులంజూపి యాతని ప్రభావంబు
లుపన్యసించుట.

భావంబు గనవచ్చితివా భక్తులెల్ల జాతనిం బరీక్షింపఁగోరిరా. అట్లయిన
బసవనిమాహాత్మ్యం బభివర్ణించుటయేగాక సీకునిప్పుడ విస్వప్రముగ
నాతనిజూపెద బసవలింగ మాలోకమీలోక మనకయన్నిలోకములలో
నక్కడఁ జూచిన నక్కడయున్నవాఁడు నాయందున నాప్రమథులనడు
మనుసర్వదాయుండును క॥ ఇందుఁగలఁ దందులేడని సందేహమువల
దునాబసవలింగఁడునీ వెంబెందు వెదకిచూచెదు వందం దేసిద్ధరామ
యమిగలఁడునుమీ॥ లోకములోగురు లింగజంగమంబులు మూఁడును
బసవనిస్వరూపములే. అనఁగా లింగతత్త్వము నుపదేశించు గురువును,
లింగమూర్తియు, నారాధించు జంగమంబును (భక్తుఁడును) బసవరూ
పముమూఁడు నొక్కరూపమే ధ్యానధ్యాతృభేదయరూపములుమూఁడు
నొక్కరూపమే ఇక్కడక్కడనన నేల? మూఁడుము బసవలింగము
నాహృదయమున నున్నవాఁడు అఁ ముక్కంటి తనహృదంతరిమను జూ
ప నందుధృతజ్ఞానముద్రుండై యరమోచ్చు గనుదోయిలో ధ్యాన
నిష్ఠాగరిష్ఠుండై పద్మాసనాసీనుండై భూలోకములో దాసుగనిన బస
వసమంత్రి నిజరూపము కేవలలింగాకారంబున బసవలింగమూర్తియై
దృష్టోచరుండుగుటయు నాసిద్ధరామమునియు నప్పటి ననుస్తసభ్యులు
నతులాశ్చర్యరసనిమగ్నులై దర్శించుచు చేతులుమోడ్చి యీశ్వరునకు
నమస్కరించుచుండ పార్వతిదేవి యదిగని పరమాశ్చర్యం బొందుచుండె
ను. అదిగని పరమేశ్వరుఁడో గిరిజా! చూచితివా నాబసవనిప్రభావంబు
నేను నాయాదివృషభవాహనరూపంబగు బసవఁడు నొక్కరూపులమని
తొలుతనీకు శిలాదముని వృత్తాంతమునఁ గొంతయెఱింగించితి గదా.

వినుము. ఇక నామూలాగ్రముగా బసవనిమాహాత్మ్యం బభివర్ణించెడి
 బసవడు లోకపావనుడను నేనుగోకాధీశుడను బసవడ నకలలోకోప
 కారి. నేనునకలలోకసంహారకుడను బసవడుభక్తులకు రత్నభండగా
 రము నేను భక్తదేవుడను బసవడుభక్తిరాజు నేనుముక్తిరాజు
 ను బసవడేభక్తిపట్టభద్రుడను నేనులింగపట్టభద్రుడను. బసవంతునచ
 రాచరలోకానీకింబులం జరించు చుల్లిగమూర్తి. నేనుస్థానిలింగమూ
 ర్తిని బసవండుపరశంభుడు నేనుకేవలము శంభుడను మమ్మునెమ్మ
 దిసమ్మువారికి భక్తిగలుగును బసవనిదిలవిసవారికి ముక్తిప్రకరబకు
 భక్తివై రాగ్యంబులు జనించుచు మఱియు నేనుభక్తులొసంగిన వారె
 ప్రాణదేహార్థంబులఁ గైకొందును బసవడొ భక్తులఁజిగిన దనప్రాణ
 దేహార్థంబులు వారలకు దప్పకయిచ్చును. ఒకప్పుడుగక పోయినను
 దానగ్రహించియిచ్చును. బసవయను నతరిత్రయమూలమంత్రంబునెల్ల
 డెవ్వరుజంపితురో వారియందు నేనును నాగణంబులును స్వదా గాచి
 యుందుము. ఇది నిజము. మఱియు నోపర్వతిరాజపుత్ర! వినుము ఎ
 వ్వండు మన్నామోచ్చారణాబు సేయుటందు బసవాంశజుండే ఎప్పు
 డు మత్సజసేయు నతండు బసవాంశజుండే ఇంతయేల బసవనియ
 శలేనిది భక్తిగలుగు కనుక భక్తులందఱు బసవ'యంశలవారె బస
 వం డెల్లవేళలయందు నాయందున నామ్రమధగణము నడమను తాసల
 రుచుండును. బసవనికి భక్తుల ఎరిసిపోవుటకన్న నితరసంసారిసుఖంబు
 లక్కరలేదు ' అని యగజకు గజచర్మచేలుడు నిజప్రతాపంబు విను
 పించునంతలో నతనిహృదంతర్వర్తియైయున్న బసవన్న స్వామికిట్లను
 దేవా! నీకు భక్తుఁ డొకండునులేడు నేనొక్కడనె నీభక్తుడను
 ఏమనఁగా నీవు భక్తస్వరూపుడవు. భక్తులందఱు నీయొక్కరూపే
 యని వేదంబులు ఘోషించుచున్నవి. లోకములోని భక్తులందఱు నీ
 స్వరూపమెయ్యి యేకభావముగొని నపుడాయేకవస్తారాధనము

సేయువాడెవడు? నేనె గనుక నేనొకండనె భక్తుడను. నీవుకం
డవె భగవంతుడవు భక్త్యాభిరేణువును దలధరించి భక్తభుక్త
శేషమును త్సుగోపకమనార్థ మారగించి భక్తశుశ్రూషాపరతంత్ర
వ్యాప్తినున్ననాకుమతి యపవగ్గమన్న వేటనున్నదే? ఇదియే నా
కుమాతము. ఇంతిన్న మతినాకు మోక్షప్రాప్తి యవసరము
లేదు కాననోభక్తనస్సోనాకు క్రిమికట సరీస్రపస్థావర జంగమం
బులగు పగ్వతోర్విరుహమలందుగాని, నగమృగాది భూచరంబులందుఁ
గాని, గృహోల్మాకాది వాయుచరంబులందుఁ గాని, గరుడగంధ
ర్వాదిభేదరంబులందుఁ గాని, మన్యుకూర్మాది వారిచరంబులందుఁ
గాని, పింహశార్దూలాది పంచరంబులందు గాని, మతిమేయితరజం
తు జీవరూపంబున జన్మగలిగిన భక్తిచూత్రము నన్ను విడువకుండ
నికమాత్రమువాకుఁ బ్రసాదించును దీనికిమించివర మొక్కటియు నా
కిది లేదు అనివే పురుషులవనికి భగవంతుడు బసవదేవా! “నీవే
నేను నేనేనీవు” అనియభయభావముగి సిద్ధరామలింగిని చూచితివా.
సిద్ధరామావింటివా బసవచిరూహాశ్మయంబు. నీగోచన తృప్తికగ బుగా
బసవని దిలకింపుమని బసవనిజూపినఁ జూచిసిద్ధరామనయు నాశ్చర్య
సముద్రనిగ్మగ్నుడై మతిమతి శూలికిసాష్టాంగదండంబు లాచరించి
ముడలఁగొని భూలోకంబునకు వచ్చి భక్తుల కెల్లఱకుఁ దద్వృత్తాంతంబు
వినిపించె. వారలకతుడు సెప్పచున్నతటి నేవక్కడనుండివింటిని ఇట్టి
బసవన్నకు లోకాంతరంబునంగాక దేశాంతరంబునంగాక సమీపభూప్ర
దేశంబున బంకవదయ్యుతివేల నొఱుఁగ బోవు ముసలవ్వను జెంతఁబట్టి
కాపాడుటయొకవింతయే”యని కాళవ్వ సెప్పఁగావిని బిజ్జలరాజు గోప
వృద్ధుఁజూచి యామెయంగున్న పంకచిహ్నంబులఁ దిలకించి బసవేశ్వ
రుల ప్రభావంబుఁ దలఁచి బహుశాశ్చర్యంబునొంది యా కాళవ్వయను
గొల్లముదునలికి ధనకనకవస్తువాహనాధరకాలంకరణంబుల నొసంగి

పంపెను మతియు నారాజు బసవేశ్వరు లయనల్పదైవికప్రాభవంబుఁ
దలచిఁ తనమనంబునం దెవ్వరికరసోదాబున నిశ్చలుండగు లింగమూ
ర్తి నిశ్చలభక్తితో నారాధింపఁబడుచునున్నట్టి భక్తులే ధన్యులు. సర్వ
గతుఁడవగు నీభక్తులకు సర్వగతత్వచులవడుట యాశ్చర్యమై సర్వమ
యందైన యభిప్రాయములకు సర్వమయత్వింబు సహజంబుగాకపోవునా?
అణిమాద్యష్టాంగయోగసిద్ధుఁడగు కాలకంఠునిభక్తుల కాసిద్ధులు వశ
గలిగెనుట భగవదనుగ్రహంబుగాదె అట్లుగాక పోవునా? దూర
జ్ఞాన దూర శ్రవణ దూర దృష్టులు శివభక్తులకుఁ గర
తలామలకంబులుగావె. భక్తులకుం దనసారూప్య సాయుజ్యంబు లిచ్చిన
యా యాకాశకేశుండు దనకుఁ గల సర్వజ్ఞత్వాదిసిద్ధులు భక్తులకుం
బ్రసాదింపఁపన్నై? భగవంతుండు భక్తులఁ దనకన్న నధికులనుగాఁ
జూచుననుట సిద్ధమే. నన్నుదూరిన నేనహింతునుగాని నాభక్తులదూరిన
నహింపనని భగవంతుండు నెప్పియున్నవాఁడు దైవశోధ కొడుకబడిను
గాని భక్తశోధ కొప్పుడు తనభక్తులఁ బరీక్షించువాఁలను చాఁబరీ
క్షించి వండించును ఒకానొక వేళలయందు భక్తులను చాఁబరీక్షించున
పుడు వారలచేఁ దానువంచితుఁడగుటకు సిద్ధపడియె యట్లొనర్చును. ఇం
దుకుఁ దార్కాణము భల్లాణరాజు మొదలగు పూర్వపుభక్తు లనేకు
లు గలరు. అంతయేల నిన్నచూబసవస భక్తరూపమున వచ్చినశివునికి
దర్పణము చేతికిచ్చి దర్పమడఁచలేదె ఆహా! బసవా, బసవమంత్రీ,
బసవరాజు, బసవేశ్వరా, ఎంతవాడవుర, యని యనేకవిధంబులుగ బస
వేశ్వరులను గొనియాడి యనేకంబులగు ధనకనకవస్తువాహన దాసదా
సీజనమయ భర్తాభరణమృదుదుకూల రథగజశురగాది బహుమానం
బులొసంగి తానునుశివభక్తి పరాయణుడై యుండె. ఇట్లు రాజుచే బ
హుఽహుఽకరింపఁ బడినవాఁడై బసవేశ్వరుండు తన రాచకార్యంబులం
దేమిఱుక శివభక్తులను సర్వదా గౌరవింపుచు వారికివలయు పదార్థం

బులాడఁగూర్చుచు వైదిక రాజకీయవ్యాపారంబులం దే గ్రహదృష్టి గల వాఁడై యమాత్యత్వంబు నివర్తించుచుండెను.

తృ తీ యా శ్వా న ము .

❧ బసవనిత్యాగమున కోర్వక తోడిమంతులు రాజునకుఁ

జెప్పటక్కో

ఇట్లు రాజనన్యానంబు నొందినవేశ్వరులు తనరాచకార్యంబులు యథావిధిగా నెఱవేర్చుకొనుచుండఁగా నొకానొకమాసాంత దివసంబునఁ దనస్సైన్యములకు వేతనంబులుపంచి యిచ్చుటకు ధనంబుచేటి కలం దిడికొని శకటంబులవైఁ బెట్టించుకొంచు నేఁగుచుడుట మార్గ మధ్యమున నొకవిటజ గమగాంచి యాతనిభ క్తవేషంబున వంచింది యొక పెట్టియయొందున్న ధనంబునన్వ బుఁ దనకిమ్మని యడుగఁదప్పక యట్లనే యాధనమంతయుఁ నీసియూరికిచ్చెను అరిగిని తనతోడిమంతులు రాజుగారికి బానిని “స్వామీ! చెప్పినపాపము చెప్పకున్నదోషమును సంభవించును గనుక విన్నవించుచున్నవారము. బసవన్నమీ గొక్కసమందలి ధనమంతయు పెట్టియలకొలఁది భ క్తులకు ధారపూయుచున్నవా” డనిరి. అదివినిరాజుమిఁగులగోపంచి బసవేశ్వరులఁ బిలిపించి నీమంత్రిత్వముచూకక్కరలేదు మాధనముచూకిచ్చినీవేగుము నీవు భ క్తుండవని పరధనమును లోప్తవత్తుగాభావించును మేమునమ్మినచో మాధనమును మీతాతలండులు గణించినయా స్తివలె వ్యయపఱచు న్నావు. ఇదియేనానీడై వభ క్తి. ఇదియేనారాజవిశ్వాసము అని యా గ్రహదృష్టితో నడిగెను. బసవేశ్వరులును మందహాసము దరవదనవారివిండుండగుచు “ఓవెట్టిప్రభువా! ఇంతమాత్రమునకింత యనుచూసము పడవలెనా? నిర్మలశివభక్తుల ధన బునకాశపమురా! ఈశ్వరభ క్తుల

శైశ్వర్యంబునకుఁ గొడువయుండదు. కల్పవృక్ష కామధేను చింతామణులు వారలయిండ్ల నెపుడునుగొలుపుండును. మానససరోవర నిర్మల నీరపానంబొనర్చు కలహంస ముటికిగుంటలకరుగునా? మందారమాకం దాదిపుష్పముల మధురసంబుఁగ్రోలు తుమ్మెడయుమ్మెత్తపూవులపై వ్రాలునా? పరమేశ్వరదత్తమహాదైశ్వర్యంబు నందులఁదూగుభక్తుఁ డితరధనంబుల కాశపడునా? ఇవిగోతాళపుచెవులు ఈపెట్టెలుదీయించి మిథనమునుమీరులెక్కపెట్టుకొనుఁడు అందొకచిల్లిగవ్వయైనఁ గొఱతెయుడిన నీచేతనేఁగరిసశిక్షకుఁ గాత్రుండు గాఁగలను ” అని మృదూక్తులఁ బ్రతివచంబులఁ గలుకుచు పెట్టియలబీగ బులు దెలిచి యందున్నధనంబు సర్వంబును లెక్కప్రకార మొకదమ్మిడియైనను దక్కువలేక గనపరైనను అప్పుడక్కడనున్నజనంబులు గొందఱు తమ లోఁదాము పరస్పరాశ్చర్యరససమగ్న మానసులగుచు నిట్లనిరి తొల్లి మధురాపురినాథుడు తనప్రధానమంత్రిచే నధికధనం గాశ్వర్యంబుల గొనుటకుఁగాను చేశొంతకుంబుఁ బంపుచుండ మధ్యమార్గంబున నొక భక్తుఁ డాధనంబును గోరకుంత్రియిచ్చివేసి గుఱ్ఱములనుగొనుటకు ధనంబులేమి యడవిలోనురులఁబన్నించి నక్కపోతులం బట్టించితెచ్చి జక్కనయనారి యనుమంత్రిరాజున కొప్పంప నవియేవేలకువిలువ గుఱ్ఱంబులై పుడమితేనికిం బ్రమోదంబు బుట్టించె భక్తులప్రభావం బిట్లుండును మనబనవనమంత్రి రాజసాము సరిగాఁగవఁబర్చుట యేమివింత యని తమలోఁదాము సుభాషించుకొనుచుండ బిజ్జలరాజది విని బసవేశ్వరుల ప్రభావంబున కాశ్చర్యపడి యాతనిననేకవిధంబుల గారవించి యపచారంబుచెప్పుకొనియున్న మంత్రులంగని యీమీఁదమాబనవనపై మాతోఁగొండములంజెప్పు గుక్కలనాలుకలు గోయించి కొత్త నున్నంబంటించి నోటిలోదుమ్ముఁ గొట్టెంతునని కట్టడము సేసెను.

చిక్కజంగమవీటుం డొకండు తనలంజకొఱకు బసవేశ్వరుల భార్యగట్టిన పట్టుపుట్టంబడుగుట శ్లోక

మఱియొకనాఁడు జంగమవీటుం డొకండు లంజయింపనంజి బసవేశ్వరులనడిగి ధనము తెమ్మని యాలంజ దాసినిఁ బంపెను అదిసని బసవేశ్వరుల నగరికిఁబోయి యట నాతని భార్యయగు గంగమాంబిక గట్టియున్న పట్టుపుట్టముం గని ధనముమాట య'బుడనిచ్చి వేగమతిరిగవచ్చి యాలంజను గని "అక్కా! నీకేమనిసెప్పును. బావగారువన్ను బసవేశ్వరులనడిగి మన కర్చువెచ్చములకు ధనముఁదెచ్చుని యంపినారు బసవేశ్వరులనగరికి నేనేగి సూచనంతటితో నాతనిభార్యయగు గంగమదేవి గట్టియున్న పట్టుపుట్టము నాకనులకు నిలుమిట్లు గలుగఁజేసినది. ఏమియాచీరెయందము ఏమిదానినిగనిగలు ఏమి దానిజరీయంచు ఏమిదానిమార్దవంబు ఇత నేవేఱవేఱఁ జెప్పలేను అచీరెవంటిచీరేయూ భూలోకంబుననేగాదు ఏలోకంబున నేనాశీమఁజియొక్షను లేదని నేను దృఢముగా నొక్కివక్కాణింపఁగలను బావగారినిఁ బంపి యాచీరెఁ జెప్పించి నీవుధరించితివేని నీజస్సు సార్థకంబగును. అట్టిచీర ధరింపని యాడుజస్సుగేల? అని దాసిచెప్పిన మాటలువిని యాపడుపుఁబోటి తనవిటుచిండాసి "ప్రియుఁడా! బసవసమత్రిభార్య గంగమదేవి గట్టిన పట్టుపుట్టము నీవుదెచ్చి నాకిచ్చినరే. లేనియెడల నేటితో నీస్త్రీహము నాకక్కఱలే" దనియెను విలులుకామాంధులు గదా లంజకోరినఁ దనమానప్రాణములైన నీయసిద్ధపడుదురు సిగ్గన్నమాట మొదలేయుండదు. లంజకోరిక దీర్చుటకు జంగమవీటుండు మైనిండ భూతిసలఁది రుద్రాక్షమాలుధరించి రుద్రాక్షకిరీటంబు తెల్లపై నిడి రుద్రాక్షాంగదంబులు రుద్రాక్షకటకంబులు రుద్రాక్షాంగుళీయకములు రుద్రాక్షపావలు రుద్రాక్షఛత్రంబును ధరించి యడుగడుగున "శంభో, శంకర, మహాదేవ. సాంబ, నదాశివ" మొదలగు శివనామోచ్చరణంబు నేయుచుఁ బ్రత్య

క్షురుద్యునివలె వేషమునై మకొని బసవేశ్వరుల దివ్యభవనంబున కరిగి శివపూజానిష్ఠా సమయంబగుటఁ దానును లోనికరిగి బసవేశ్వరులచే న తిథిసత్కారంబులొగొని “బసవసమంతీ” సీకడ కొకముఖ్యమగు పని గలిగి నేవచ్చితీ నామధనధాన్యంబు లక్రమలేదు భోజనభాజనంబు లును పనిలేదు. సీమంగనధరించు దుకూలపుట్టంబు నాకొసంగి యతిశ ఘ్రంబున నన్నంపితివేని నీకుఁ బదిపున్నెంబులభలంబు గలుగును ” అని యొకయుఁ జెప్పఁబోవుచున్న జాగమవిటుని బసవేశ్వరులు మఱి చెప్పవసరములేదని తనభార్యను రావించి “చెవీ! నేడు మనభాగ్యమే మని కొఁఁయాడుదును. పుట్టువెఱుఁగని యీజాగమ పుట్టువేల్పు సాక్షా ద్భూరుచుఁడు. మనగృహపావనంబు నేమ నేతెంచి మనల జన్మలుసా ర్థకంబగునటుల నీ కట్టినపుట్టం బభ్యర్థించుచున్నవాఁడు ఇప్పుడీతిని కిదిసంక్లెష్ట బసవేశ్వరులు తనభార్య కట్టినపుట్టము తానుస్వయం విప్ప జంగమున కిచ్చుట.”

మర్చించితిమేని మరకు మఱి పుట్టువుండదు కాన నాచూటఁ ద్రోసివేయక నైతి బయాపుట్టం బిచ్చివేయుమని తానామెవైటచెంగు కట్టించి రెలాగువో మఱల నెప్పటియట్ల నావైటచెరి గట్లమఱియుండెను చీరె యంతయు దేహమునుండి తొలఁగించునదిలో మఱియుఁ జీరెయు నమ రియుండ. ఇట్లు బసవేశ్వరులొక మె కట్టినపుట్టంబు గట్టినది కట్టినట్లుండగా ననేకచీరెలామె శరీరమునుండి యొలిచి యచ్చట నేలపై నొకరాశిగా చీరెలుపక్కనై చెను. అదియొచ్చి జంగమవిటుండు సిగ్గుపడి “ఏమి యీబ సవసప్రభావము ఈయన తీసినకొలఁది చీరెల క్షయంబుల గుచున్నవి. అయిన నిదియొక వి తగాదు శివభక్తులకివి సామాన్యకృత్యంబులే. తొల్లియిడుగుడి నాయనారి తనభార్య చీరలిట్లే యొలిచి యిచ్చియుండ లేదా? బల్లవలఁడు తనభార్య నీయలేదా? ఇంక మఱెందఱెన్ని యీ యలేదు. అన్నిటికన్న చిల్లమైనది మఱియొకటి మానకంజారఁడు

తనకూఁతువెండ్లి మహానైభవముతోఁ జేయుచుండు నొకబక్కరి తపసి
వచ్చి యా వెండ్లికూఁతురి శిరోజములఁ దనకు జడలుగా ధరించుటకు
నిమ్మనియడుగ నాయన యెంతమాత్రము మనంబునఁ గ్రొత్త వెండ్లి
కూఁతురను శంకలేక యా వెండ్లికలు గత్తిరించియివ్వలేదా? శివభక్తు
లు దనుష్కాణమునైనను గొంతులేక యజ్జిగినతక్షణము సమర్పింతురు
గావున బసవనచుంత్రి యీచీరెలొసఁగుట యొక యాశ్చర్యంబుగా
దని తనమనంబున ననుకొని నాప్రియురాలు నేనిదట జాగుసేసినందుకు
మనంబునఁగినియునేమో యింకనిటఁ దడయరాదు నలసినన్ని చీరె తె
త్తికొనిపోయెదనని తననెత్తిమీఁద నొక చీరెలఘూటఁ బెట్టుకొని మన
లిక త్వరిగ మనంబున వెలయాని యిల్లుఁజేరెను అంతి నక్కడిజను
లందఱు బసవేశ్వరుని యుదారభావంబునకును నిద్రఘోరియంగీకారంబు
నకు నతులాశ్చర్యానందంబుల నొక సుమత గంగిమాంచక యంతఃపురిం
బునకుం జనియె.

సంధ్యాకాల శివపూజార్చన

అంత దినకరుడు పగలంతయుఁ బసవేశ్వరులు సేయుచున్న
దానిగరిమనుఁ జూచుచుండి కరయుగంబునచాతఁడు సేయుచున్న దాన
మునకు సహస్రకరింబులఁ దాఁజేసెడిదానము సరిరామి నాతినిప్రతా
పంబున కోడిపాత్రతో యన్నటుల సూర్యాస్తమానంబయ్యె తనయిం
టికతిథిగా నేతెంచుచున్న సూర్యధగవానుల కహాపూజలుగావించు
టకు నవరదిగ్విధూమణి లక్షపుష్పపూజకునై సేకరించిన కెందామరల
రాశియనఁ బడమటిదిక్కున సంధ్యారాగమతిశయిలెను అట్టి సంధ్యా
రాగసమయంబున శివార్చనలు శివభక్తులు సేయుచున్న సమయంబున
బసవనచుంత్రియఁ దనశివపూజ కుద్యుక్తుడై యేగుణవసరంబునఁ గొం
దఱు తృతీయపురుషార్థపరులగు జంగమవిఘ్నము దమశివపూజలు తమ
తమభోగవనితల యిండ్ల దీర్ఘకొనువార్తై వెలయుగంధకుసుమాది పరి

కరములు బసవననడిగి తీసుకొని తదినుమతి సడుగుచుండ్రి. ఇట్లువారు
లగు జంగమును వేశ్యలయిండ్లకుఁ జనుటగని, ముగ్ధసంగయయను

ఁక్కిముగ్ధసంగయకథకై

నొకభక్తుఁడు కేవలలింగపరాయత్తచిత్తుఁడు ప్రథమ పుగుష్ఠాపరుండు
లింగశబ్దము తత్సంబంధసేవాపూజావిషయక పరిభాషతప్ప తదితర శబ్దా
ర్థమైన నెఱుంగనివాఁడు తనమనంబున నిట్లవివరించుకొనెను. పంపె
డువాఁడుబసవనమ-త్రి వెల్లెఱువారు మహాదేవభక్తులు ఁక్కిఁడుగొని
పోవుచున్నవి శివపూజాద్రవ్యసంభారములు. ఈభక్తులందఱు శివపూజ
లొనర్చుకొను స్థలము లాజలయిండ్లఁట ఒక్కొక్కభక్తునికొక్క లంజ
యిల్లు విశిదిగా నేర్పగుపఁబడిను వీరందఱుచ్చటికి శివపూజార్థముపోవుచు
న్నవారు లంజలయిండ్లశివపూజలు బహువిధతో నిశ్చలత్వముతో నే
ప్రతిబంధకములులేక జరుగునేమో" నేనుబసవనమంత్రి నడిగియొక
లంజయిల్లు విశిదిగానడిగి యచట కేగినిశ్చలముగా శివపూజసేసికొని
యెదనని లంజయన్న నేమోయెఱుంగని యామహానుభావుఁడు ఎనవ
దండనాథునికడకేగి తనకును నలయుసంభారములతో శివపూజకై
యొక లంజయిల్లు విశిదిగానియమింపుమనివేఁడెను ఈతనియమాయకత్వ
మునకు మాగ్ధ్యభావమునకు బసవేశ్వరులవారు మందహాసముసేసి తగిన
సాధన సామగ్రిసంభారములతో నొకయతిచతురురాలగు మహాహ
రాంగియు నగువేశ్యయింటికిఁ దోడ్చిపంపిరి ఆవేశ్యయునిట్టిపరమభక్తా
క్రనేసరుఁడు దనయింటికివచ్చుచున్నవాఁడని ముందుగా నెఱింగినదికావునఁ
దనగృహంబునకు ననేకశృంగారములుగావించి పచ్చనితోరణములు గ
ట్టించి కస్తూరికలపినసీటఁ గలయంపిచల్లించి ముత్యాలమృగ్గులు వెట్టించి
శయనగృహంబ లంకరించి బొమ్మలుపటములువెట్టించి మణిదీపముం
చి పండిరిమంచమందు పట్టుపరుపునుబఱిపించి దానికిఁజుట్టునుం బూల
దండలు వ్రేలించి తలగడలుదిండ్లువెట్టించి వాసనద్రవ్యంబులు సిద్ధపఱ

చి హానికిఁ గాలుపెట్టడముతోఁ గామోద్రేకంబుగలుగుచులనేయించి
తానును బన్నీటజలకమాఁచి పనుపుమేనలఁదికొని కుంకుమచందనంబుల
నుం బూసికొని కస్తూరితిలకంబిడి దివ్యవస్త్రదివ్యాభరణంబుల ధరించి
వేచియుండి తనగృహసమీపమునకు ముగ్ధసంగమ్యరాఁగానే యెదురు
గాఁ బోయిరుడుగులకెఱిగి కైదండయొసఁగి యర్ఘ్యపాద్యంబులచేహ
స్తపాదప్రక్షాళనంబులు సేయి చి యాతండుగొనివచ్చిన నాకర్ణచేతి
పూజాద్రవ్యంబులం దనదాసిచేలోనికంపి శయ్యాగృహంబున కౌతనిఁ
జేర్చునంతలో నాతండుదిగని వెఱఁగందియది పరమేశ్వరునాస్థానమని
యామంచంబు హరునాస్థానమంటపంబుచి యెంచి శివపూజకు నిది
సరియగు స్థలమనిమనోల్లాసంబుగగుర నచ్చోదనంబలి విప్పిపరచి
కూర్చుండి శివపూజకుఁ దాఁడెచ్చిన సంభారముల నందుకొని
యచ్చోనుంచుకొని విభూతి మేన ధరించుచు వేశ్యనుసై
న్యోముగ్ధసంగయ చేశ్యాశయగృహములో శివపు జ సేయుటఁగై
తమోభర్తనుఁగా భావించి స్త్రీపురుషవిచక్షణత నెఱుంగని యా
మహానుభావుఁడు నీవేలభూతిమేనఁ బూరువనియమగ నామె “స్వామీ!
నామేనఁ బచ్చనిబూదిబూసితి నిదియే పార్వతిధరించు విభూతియని దా
రాసుకొని పనుపుజూపెను. రుద్రాక్షచూలబుదీసి తనమెడలోవైచుకొని
నీవేలరుద్రాక్షులు ధరింపవని యామెనడుగ నాముగ్ధయు సతిచతుర గా
వున స్వామీ! యివిగో నామెడలోని రుద్రాక్షులు ” అని మాక్తృకహా
రంబులు గవచ్చి “స్వామీ! రుద్రాక్షులు లవణసముద్ర ప్రాంతములం
దుష్పనీటిచే వృద్ధియగు రుద్రాక్షచెట్లయం దుత్పన్నంబు లగుటవలన
మీచినట్లగానుండును మావిడుగ్ధసాగర మధ్యంబునం బడియుండి సర్వ
దా పాలతోడడియుచు దానియడుగున ననుకలోఁ గూరుకొనియుండు
శుక్తిరుద్రాక్షతలంబులలోని గింజలగుటచే మాద్రాక్షులు తెల్లగానుం
డు” నని తనహారములు సూహించెను ఇట్లు సంగయసేయు ప్రశ్నలకెల్ల

తానుమాడత్రరంబు లిచ్చుచు నతని మనసునకెక్కునటులఁ దన యా
 ర్యామతంబును బోధింపనదియు నొకశివమతంబని యాతఁడనుకొని
 “భక్తాగ్రేసరుఁడా! నీమతంబు బహుచిత్రమైనమతము ఈమతమునకు
 గురువులెవ్వ” రనిన నాతలోడరి స్త్రీపురుషభేదములేక తన్ను భక్తుఁడా
 యని పురుషవాచకంబున సంబుద్ధిసేయునాతనికిఁ దద్భేదంబుఁ దెలుపు
 నదై యిట్లనియె “స్వామీ! మీఁది శివమతము. మాది పార్వతిమతము
 మామతమున కాదిగురుడు సహశివుఁడె ఆతనివలన పార్వతి యుపదేశ
 మునుబొంది యామె నూకెల్లఱ కుపదేశించెను కాన మేము పార్వతీ
 మతస్థులము పార్వతియన శివునిభార్య శివుఁడు పురుషవ్యక్తి పార్వతి
 స్త్రీవ్యక్తి లోకములోని భక్తులందఱు వారిస్వరూపులు మీవంటిపురు
 షులందఱు శివస్వరూపులు. నావగితి స్త్రీలందఱు పార్వతీస్వరూపలు శివ
 పార్వతులిద్దఱు నేకాంగులు అట్లనే భక్తపురుషులు, భక్తనీతలు నే
 కాంగులు. అట్లనే భక్తస్త్రీపురుషు లాడఱు నేకాంగులే బసవసమంత్ర
 మొకలకు నుహాపురుష భక్తులందఱుఁ దమతమ కొక్కొక్కయఁధ్యంగిఁ
 గలిగియుండురు. జానితోవారు సమస్తసుఖంబు లనుభవించుచుండురు
 ఇఁక మీవంటి పృత్యేకస్త్రీలులేని భక్తులకు మెము స్త్రీలుగా నర్థాంగ
 మలంకరించు స్త్రీభక్తులము మీరు నేను నేకాంగులమై చరింపవలెను
 కాన వినుము. ఈరాత్రి సమస్తభోగము లంగీకరించి నామాట యంగీ
 కరించి మీరునాతో నేకాంగత్వమున నీరాత్రి సుఖంపవలెనని కోరుచు
 న్నా ననెను. అదివిని యట్లనే సేతము. ముందుమన శివపూజ కానిమ్ము
 పిమ్ముట సీచెప్పినయట్ల చూతము ” అని తనశివపూజ పెట్టియఁదెమ్ము
 న నామె శివపూజ నామానందిచ్చి తనదాసీజనంబుల నాటపాటలకె
 సిద్ధపఱచి శివపూజా సరుయమందుఁ దానును వినోదంబు జరుపుచుం
 డెను. ఇఁక శివతన్మయత్వంబున నాతఁడు శివపూజ ముగించునం
 తటితోఁ దెల్లవాఱెను సూర్యోదయం బయ్యెను. బసవేశ్వరుల

చిక్కముగ్ధసంగయ బసవేశ్వరులతోఁ దాను చేసిన శివపూజా

విధానము సెప్పట ప్రార్థన

తాగ్గళిలత్వమును దారినాహసంబులకు వెఱఁగఁది సిగ్గుపక్షినిఁ జిగియి
ననుకూలము మఱిలాఁజూచు సతూహలంబున వచ్చినాఁడాయను నటుల
సూర్యుడుదయించెను అప్పుడు ముగ్ధసంగయ బసవసమర్థి గృహంబు
నకే తెంచి తనకన్నములనుచచ్చి కాచియన్న విటభ క్తులందఱు వినుచు
డ తనచేసినపూజావిధానం బిట్లని సెప్పఁదొడఁగెను “అయ్యా! బసవేశ్వ
శ్వరులవాచా! నేను గడచినరొత్తి శివపూజయింప బహుశాగుగా
నెఱవేర్చితిని ఆలంజమునకన్న కథిత శ్తుడువలె నన్ను గారవించెను
మీరుగూడ నాతోవచ్చియున్నయెడల నావిరోధంబునకు మీరునానం
దించి ముందు నాకొకకొత్తసంగతి తెలిసిన పార్వతిభక్తులు
స్త్రీలట. శివభక్తులు పురుషులట పార్వతిశివుఁడు నెల్లు స్వదాయకాం
గులై యును” మట్లనే స్త్రీభక్తులు పురుషభక్తు లేకాంగులై
యుండలట శివునికిఁ గార్వతియున్నట్లు మీవాటిభక్తులకొక్కొక్క
స్త్రీభక్తురా లేర్పడియుండుట. ఇంక మానాటిస్త్రీలు లేనిభక్తులకొక
కుఁ దామేర్పడినట్ల స్త్రీపురుషవాచకముల భేదము తెలిసిన స్త్రీలు
ధరించునది పద్మవిభూతి తెల్లగుద్దాక్షులనట వారుముక్కునఁగూడ
గుద్దాక్షధరితులట అవిపెద్దదియై తెల్లవారుజామునఁ దూర్పుదిక్కునఁ
గనఁబడు వేళుజూపలేనుమను. ఇంకయునెన్నెన్నో ఆభక్తుఁడు—
కాదు భక్తురాలు—నానుపదేశించెను తనయొద్దనున్న భక్తప్రపంచము
ను బిలిచి నాశివపూజాకాలమును గాననాదామోదంబు గలిగించెను.
శివునిమోలనామనాది బసయేకదా స్త్రీపురుషభక్తు లేకాంగులు
కావడమే శివారంధమట ఆయేకాంగత్వము రాత్రులయందేగాని పగ
లులేదట పఁటివ్రాట భిన్నాంగులుగా నేయుండురట ఈయేకాంగత్వ
విషయము నాకంతగాబోధపడలేదు. కాని స్త్రీపురుషభేదముమాత్రము

దెలిసినది. సార్వభౌమకక్షేత్రపురులు సమగ్రులు గనుక వారలేకాంగత్వమునఁ జరింగలరు. మనముచుఱుష్యులగుటచే నట మనకేకాంగత్వము రాత్రులయందేగాని సర్వదాలేదట ఇకయుననేకరహస్యములు నేటి రాత్రివివరపూజాసమయమున నుపదేశి తునని యామెచెప్పెను, 'అని సంగయ్య చెప్పుచున్నతఱి విలులదలు నొకరితోనొక రెకసక్కెములాడుకొనుచు కడుపులుచేతఁ బట్టుకొని యాతనియమాయకత్వమునకు నవ్వచుండిరి. బసవేశ్వరులవారు మందహాసము సేయుచు నాతనికిఁ గొన్నిహితమార్గములు బోధి చి యుచితసత్కారములు సేసి పంపెను

ఁజ్జెచ్చెన్న బసవన్న బసవేశ్వరులతో నిట్టి భక్తులఁ గూర్చి

ప్రసంగించుట క్లిష్టం

అప్పుడు సమీపముననున్న బసవేశ్వరులువారి మేసల్లుడు చెన్న బసవన్న యాముగ్ధసంగయ్య మూఢభక్తికి నాశ్చర్యపడుచు నిట్టిమూఢభక్తులు తొల్లి యెందునై సనుండిరా? ఇప్పుడున్నారా? ఇక మందు ఓగలరా? యచి తనగుసనగు బసవేశ్వరులవారిచమగ వారు మునుపున్న భక్తులచర్యలు గొన్ని వాక్కున్నవి చించి యిట్లనిరి

ఁజ్జెచ్చెన్న బసవేశ్వరులవారు చెన్న బసవనికి దుష్టపశుపతి స్మృతౌలంబు సెప్పుట క్లిష్టం

ఓయి చెన్న బసవన్నా! మాచితివా యాభక్తుని మార్గము ఈ తండు మనము పురాణములతో వినియెడి తొల్లింటి ఋష్యశృంగునివంటి వాఁడు ఆతండును స్త్రీలను సైతము మునులుగానె భావించుచుండెడి వాఁడు. విభండకుండను మునికి నొక యప్పున దృశ్యనంబున రేతస్థలపంబయిన నాతండు రేతంబుతోఁదడిసిన కొపీంబు నొకనోపింబునఁ బ్రత్యక్షసంబు సేయ నొ యాఁడులేడి తృషార్తయైవచ్చి యాసీరు ద్రావిడఁ కానికి సద్యోగర్భంబున మృగచిహ్నంబుతో నొసలనొక శృంగంబుగల సుతుండుదయించిన నామని యాబాలకు నాశ్రమంబునకు

గొంపోయి పెంచెను. ఆతఁడె ఋష్యశృంగగుఁడు తుదకాతండు వేశ్యల వలన నాలొకజ్ఞానమునుబొగచి స్త్రీపురుషభేదము నెఱింగి తుదకు మహానుభావుండయ్యెను

పూర్వకాలమునందు దుద్రపశుపతియను నొకభక్తుఁడు తనయూరిలో నొకపౌరాణిను. మ భాగవతంబు పురాణంబు సమప్తము షీరవాగ రమణన కథాప్రసంగ మున నయ్యుకథింపఁజి హంలాహలమను జగన్నాశనకృష్ణీకరాట్టహాసంబు నొవిషము బయలువెడలిన దాని బ్రహ్మవిష్ణాదులు కోరికయున కిశ్వరుడు ముగ్రాగెనని విని యాపౌరాణికుని మఱలమఱల నానందయే యడిగెను. ఏమీ నోకాంతకరంబునగు విషము ను శివుఁడు మ్రొగెనా? ఇది నిజమేనా? మని గుర్చిగుర్చి యడుగుటయు నప్పౌరాణికుఁడని నిజంబని చెప్ప నానందఁడు నేల బడి కొంత వడికిఁ జైతన్యమునప్పి పిమ్మట దెలివిరాఁగానే 'నాతండ్రీ' శివ్వన్న నీవు విషమేలమిగ్గితివి నీవు మ్రొగితినిమ్మ నీమనవి నేనీయవస్థకు వచ్చినపుడు నిజముగమ్రొగిం నీవేయవస్థగో నుంటివ్రాకదా రొమ్ము కట్టినయెడల నని చూపును కాన నాండ్రీ వేగము గ్రక్కివేయుము. క్రక్కకున్న నీకుమరణంబు సభవింతుమను ఆదుర్వార్త నేను వివరణల నా? అయ్యో! విషముమ్రొగుమని నిన్ను కోరుటకు వారలకు నోరెల్లాఁజి? వారే మ్రొంగఁగూడదా? తామే యూపనయు లేక సుఖముగా నుండవలె నట నీవు విషము తాగి చనిపోవలెనట ఏమి వీరిగడుపుతనము నీకుఁ దల్లియున్న నట్లుమిగ్గించుచునా? నీయర్థాంగమున నుచ్చయగజ యెట్లా పుకొనియె వీభద్రాని సుతత్రయం బెటచనియె వారుఁ ద్రాగ నిత్తురా? ఇదివై న వేగమగ్రక్కుము నాతండ్రీ. నేభరింప లేకున్నాను ఈవార్త నాగుండ బద్ధలుకొట్టుచున్నది. నేనేమిసేతును ఎంతదుర్వార్త వింటిని విషము గ్రక్కివేసెతివా లేదా? పౌరాణికుండా! ఆవిషము గ్రక్కివేసెనా లేదా? నిజము సెప్పు" మని పలువిధంబుల పలవించుచున్న

యారుద్రశుపతికిఁ బౌరాణికులఁజింక యుమియ నులేదు, కంఠమున నున్న దని చెప్పెను అదివిని "అయ్యో! కంఠగల్గెనువదేవిషము ఇకనాకేది దిక్కు ఆవిషము కంఠము దిగినయెడల చుటిచెప్పువదేవి? ఆపయిని మరణవార్తయే ఇకనే బౌరాణికునఁగిన నావార్తయే సెప్పును ఇక నేను మత్తెప్పరినదుగక మరణవార్త చెప్తలఁ బడకమున్న నేనేమరణంబునొందెద నని యహ్మోనున్న యొకయగాధిసర్వోపకంబులంగని యం గుదుముక నుగిండునవసరమున ప్రచుధగణంబులతోడను గ గాజటా జూటంబుతోడను గాలేను ధిరశిబాభూషణముతోడను వాసుకినామ కసర్పరూప పాశంబుతోడను నాగయజ్ఞోపవీతంబుతోడను దుర్గాస మాకాంతవామాన్ధదేహంబుతోడను సూర్యశశాంకవస్నా నేత్రంబు లతోడను ఒక మేశ్వరుండు పృత్యక్షమై "భక్తనరుడా! నీమూఢభక్తి కి నేమెచ్చినాఁడ నీకులయు పరముగోరు" మనవును భక్తుడు "స్వామి! నానరంబుచూట దైవంబెఱుగు నీవువిషము నుమిసినైచితివా లేదా? ఆమాట ముందునాకు జెప్పుము ఆపై నానరముమాట చూచు కొందును" అనుసంతో నీశ్వరుండు వానినోదాడి "నేను విషము గ ముపులోనికి వింగ లేదు గ? బుస నిముచ్చుకొన్నవాఁడను. గానినేగ దా భక్తులునన్ను నీలకంఠు డందుకు ఈవిషంబిట్లుండుట నాశరీరంబు నకు చూర్చేమియు రానేరదు. నేను యథాగ్రంథముగానున్నవాఁడను" అనుసంతో భక్తుడు విషమెప్పటికైనను ప్రాణహాని జేయును గనుక నాతండ్రి! వేగమ యమిసినైవుము కంఠముతో నెల్లకాలనుటుండు నా? కంఠము దిగినయెడలఁ దప్పక ముప్పుదెచ్చును అదుగో దిగుచు న్నట్లు నాకగుపడుచున్నది అని యాపరమేశ్వరుని కంఠముదిక్కున నె రచేకదృష్టితోఁ జూచుచున్న భక్తునిఁ దగలతోడవైఁ గూర్చుండఁబెట్టు కొని" ఈవిషమెప్పుడు నట్లనేయందును క్రిందికిదిగదు నీవుసమ్మవేని నమ్మకముపుట్టువలకు నట్లసూచుచుండు" మని శంభుండునుసంతో

భక్తుడు “నేనిట్లనే చూచుచుండిను ఈవిషము కరమెప్పుడు దిగితే
యప్పుడు నాశరీరంబు విడుతు” నని చూచుచుండెను ఇప్పటికి రుద్రప
శుపతి యీశ్వరునిహృదయైని కూర్చొనియున్నాడు. వింటివా చెన్నబస
వా మూఢభక్తుల చర్యలని బసవేశ్వరులు చెప్పి మఱియు నిట్లనియె
చిక్కననక నయనానికి యిట్టి

సక్తనయనారియను నొకభక్తుడు తనభార్యయుఁ దానునొక
శివపూజనేయునమయమున నెఱరిలింగమూర్తిని వారు వామకరంబున
నుంచుకొని ధ్యానావాహనాది ఘోషశోచారంబులఁ బూజించుచుండిరి.
భర్తమిగులసీతగా శివపూజ సేయుచుండెను భార్యతనలింగమూర్తి
నకచేతనుంచుకొని యేకాగ్రచిత్తంబునఁ దిలకించుతఱి నాలింగమూర్తి
తనువ్రువైని జలజలమని చలిచిచక్రకనట్లగుటను అదిగని యారోగము
జేహమంతయు వ్యాపించె ని శరీరమునఁ జూచినప్పుడని దానికిఁ
జేయవలసిన ప్రతిక్రియ యామెచేసెను. ఆచలిదిరోగమునకుఁ జేయవ
లసిన శాంతి యేమనఁచి గనపడినవెంటనే యాతనువువై నారోగమం
కురించిన భాగమునఁ దక్షణమయముమిసి బూడిదెపాముటగను నానయా
నారిభార్య యట్లనే తొండుపడి యారోగనివారిణకుఁ గావించెను. ఆ
యుమియుటలో నామెకోటి పంపరలు పక్కను నివపూజసేయుచున్న
భర్తచేతిలో నుచ్చలింగమూర్తివై కొన్నితటలునఁబడెను అదిగని
యామెచుగఁడు మిలఁగోపించి “యోసీవావీ, నీకుభక్తియనువాసన
యేలేదు. మూఢురాలవు చూడు నాలింగమూర్తివైన నోటితుంపర
లెల్లుపడినవ్రా. సీనుంచినాశివపూజ భగవ్యుపోయినది ఇక నిన్నునే
నొల్లను సీయిచ్చనచ్చిన వోటికిఁబామ్మ ” అని ప్రియురాలి నెటకేని
వెళ్లబుచ్చి తానుశివపూజయెటలనో ముగించి మఱునాఁడు పగలంత
యు నేకాకిగాఁ గాలయాపనము సేసి రాత్రిశివపూజకై లింగమూర్తిని
బైటఁ దీసి చేతిలోనిడుకొని చూచునంతలోఁ దాలిరాత్రి తనభార్య

యెంతవఱకు దూపొడిచెనో యంత మేరదప్పఁ దక్కినలింగమూర్తి దేహ మంతయు నెఱ్ఱివిపొక్కులతో చలిదొంగమఱుమ్మె యల్లలనాడుచుఁ జను. అదిగవి యావయనారి తానుభార్యను దఱిమిచేసిన దోషమునకు బశ్చత్తాపమునొంది భార్యయొక్క భక్తికిమెచ్చుకొని యామెనువెదకి తెచ్చి మనోహరాంగీ, నీభక్తినినేగనుఁ గొననేరనైతిని నాలింగమూర్తినిఁ జూడుము. నీప్రగతరాత్రి) దూపొడిచ మేరదప్ప తక్కిన మేరంతయు నెఱ్ఱిదొంగపూరితిమై "దో" అనియామెకు సాష్టాంగమరస నూచ రించి యీవ్యాధి నివారణసేయుచు కొడుకుయు నామె దేవుని మేన పొక్కులుకనిపెట్టి అయ్యో! నిన్న నామగఁడు నన్నుకోపపడి పొమ్మన్న నుఁ బోక మొడితనముఁ జూపి నేను న్నామిశరీరమ తయు నప్పడఁ దూపొడిచినయెడల నింతజబ్బుచుదరకు చును ఇప్పుడు దేహమంతయు వ్యాపించె నే నెట్లు బాగుసేయఁగలను దేవునియొకలు పడిపోకము దే నాయంగమునేను విడిచె"దని తినువుఁదొరగఁ బ్రయత్నించు నామెకు శివుఁడు సాక్షాత్కరించి "అమ్మా! నీభక్తికినే మెచ్చితి మీభార్య భర్తలిద్దఱికి వలయుపరంబులుఁ గోరఁజెచ్చెద"నని యడిగెను అంగుకు వారు "దేవా! నీదివ్యదర్శనంబయ్యెను. ఇంఁమాకుఁగోరవలసిన వరము తెవ్వియో మాగుఁదెలియవనిరి అందువై భగవంతుఁడు వారియమా యకృత్యమునకు న తనించి వారిలకు భూలోకమున నున్నంతకాలము నకలై శ్వర్గములతోఁ దులఁదూఁగుఁగాగునను తుచిని కైలాసంబున కేగి తననాహుష్యముక్తినిఁ బొందులాగునను వరంబులిచ్చి యంత ధానమయ్యెను

ॐ విజ్ఞమహాదేవమ్న కధ్యక్షి

మఱియు విజ్ఞమహాదేవమ్న యనునొక పెద్ద యతివ శివార్చనా పరతంత్రుఁడై యొక్కనాడు తనమనంబున నిట్లవి వితర్కించె . శివునికిభార్యయందే, తదితరపరిచరులందఱుండి, యొక్కతల్లి లేకపోవు

టకుం గతంబెయ్యది యగునో, తల్లి లేక యితండ్లట్లుపుట్టి యుండును. లోకములో సకలజీవులు జన్మించుటకుఁ దల్లియేగదా మూలకారణములు అట్టి తల్లివలన కలుతుండును బుట్టియుండనోపును తల్లి కున్న నీతనికిన్ని పోల్చునప్పునా తల్లి కున్న నీతనినిట్లు తిరిపెమెత్తనిచ్చునా తానయిన బదియుండఁపడి తెచ్చిబిడ్డనిసాకునుగాని యిట్లు పేక్షించునా. తల్లి యున్న నితనినిట్లులోలుదాల్చుచున్నా విసముత్రాగనిచ్చునా వల్ల కాటిలోఁ దనబిడ్డకుండి బూడిద బూసికొనుచుండ నేతల్లిమాచి భరింపఁ గలదు. ఇతనికిఁ దొల్లియొకతల్లి యుండి గలిచి యుండవచ్చును. అయ్యో, లోకములో నిందలుస్త్రీలు, బిడ్డతల్లులున్నారు ఎవరైనను తమబిడ్డఁడని శివుని గావించి యిట్లొకమలు సేయనీక కాపాడుచుండఁగూడదా కాలినేరిక నీశ్వరుని నాబిడ్డఁడుగా భావించుకొని సకలవిధంబుల నాతని కలగకఁజేయుచుండును " అని విశ్వము చూచి యిప్పుడు జనించిన శిశుపరిమాణముగల యొకశిశులింగముత్తచి దెచ్చి మద్దానిమహాని నాయనా, నీవునాబిడ్డఁడవు. నిన్ను నే నిష్కర్షణజేసితి. ఇట్టి నేటినుండి నీకు బాలకోపచారములు నటించి నిన్ను బెంచి పెద్దవానినిఁ జేసెదను." అని నూనె మేనఁబూసి నలు గిడి యుష్టాదీకలములమీఁదఁ జలికినోటిలో నీరువడకుండఁ జేయుచుండఁ వట్టి నీరుగ్రుచ్చుకొని కడుపదిమి యొడలు దోమ మఱలమఱల నీరుపూసి జలకమాడించి తిడియొత్తి పొత్తి ఘృతవట్టి యందుఁబరుతడబెట్టి లాలిక్షోభఁ బ్రబుధాడి చిద్రపుచ్చి మఱుమెలుకొలుపాడి లేపిపాలిచ్చి మఱలఁ బరుతడబెట్టి యిట్లు దివకినము శైశవకర్త వ్యములగు నుపచారంబులు సేయుచుండును నేలఁబ్రాకుటీకున నాతండ్రి, ప్రాకుచుంటివాయని లేపనెత్తి యుక్కుననదుముకొని మోకాళ్ళను చేతులవంటిన మన్నుఁ దుడిచి చేయూతనిచ్చి నడిపించును. విదైములు సేయుదును నడిపించును పరుగెత్తించును. చిన్నచిన్నిమాటలను నేర్పును పెండ్లిసేసిననని యోచార్పుచుండును

అయిదుసంవత్సరములయీడు బాబుడగుచులకు నాశూలియు నవ్వ యందలివాత్సల్యంబున నామె సేయు నుపచారంబులుగై కొనుచు నిజమైనబాబునిక్రిమి నామె ముచ్చటలు దీర్చుచును. ఇట్లుండె యొకా నొకనాడు భగవంతుడు ముసలవ్వకు మోక్షమిచ్చుటకు నుద్దేశించు కొని యేదైననొక మిషగల్పించి యామెను బ్రత్యక్షము గాదలంచి మిగులరోగపూరితునివలె నోరుదెరివక కండ్లమూసి తల్లియొద్ద బాబు త్రాగుచు నోటనున్న కంచూచుకను మెల్లనవలె యూరకపరుండెను అదిసూచి యాయవ్వ 'అయ్యో' నాతండ్రీ! నీకెక్కడరోగము వచ్చినది నీరోగము నాకై వచ్చినదికాదు నేఁబోయి నీవున్నలోకమున కెంత మేలుగలుగునోగదా నాచిచ్చికుమారా! నిన్ను విడిచి నేనెట్లు బ్రతుకంగలను నాతో మాట్లాడవేమి కన్నువిప్పిజూడవేమి. ఇదియేమిజబ్బ తెలియదు ఏవైద్యునికి పొపుదును ఒకలుచల్లగానేయున్న నాడి బాగుగానే కొట్టుకొనుచున్నది. ఏనిట్టి మాచినయెడల జన్మముయు గనపడదు ఎల్లనామమాత్రము గడియోక్షణమో యూహిరి విడుచు వాసనలె గలిపించుచున్నవాడు. ఇదియేమి మాయరోగమా తెలియదు నేనేమిసేయుదును నాకేవిక్కు ఎటుబోదును. నాయనా మాటాడ వేమి నాబిడ్డా, నీకొకయిక్కట్టు వాటిల్లిన నాగతియేమి కాను. తండ్రీ! ఒక్కమాటు సీముద్దుమాటలు నాచెవిని బడనిమ్ము కన్నువిప్పము ఈయూహిరి రవంతయు బోయినపమ్మట నీముఖము సూచి నేను జీవించి ముట కన్న నిప్పుడే యీపాటి నీవుసూచుచుండ గనే నాప్రాణాబులు విడుతు'నని యుతివెట్టుకొన బ్రయత్నించెను. అంతలో భగవంతుడు తనప్రమథగణ బులతోడను, సందీశభృంగీశాది రుద్రగణంబులతోడను నారదాదిషహమునులతోడను, వాగీశ లక్ష్మీశాదులతోడను నాతొత్కరించి 'అవ్వా! నీకేమికావలయుఁ గోరుము. నిన్నుద్ధరింప నేను బ్రత్యక్షమైతిని నీభక్తికిమెచ్చితిని నీభ

క్రిక్రిలోబడియే నేను బిడ్డఁడనై నీయొద్ద మెలఁగితిని ఇక నీకుమోక్షముగావలెనా? ఇహ లోక జీవనముగావలెనా చెప్పుము. నా మనుచరులు పైతము సీధ క్రికి ఎవలసితమిడుచున్నవా"రని నాంబశివుఁడు తనతోఁ బ్రసంగించుటవిని యాముడుసలిచునపు తనయచూరుకత్వముఁ దేటవడునట్లుగాఁ జూచునారలొశ్చర్యము వడువట్లుగా నాదేవుని దేవుఁడని యెఱుంగక తనబిడ్డఁడనియే భావించుకొనుచు "నాతండ్రి! నాకేవరము నక్కరిలేదు నీకేవోగముచు లేక చిరకాలజీవివై నాకన్నులయెదుట లీలా విహారంబులమచుచుండి లోలో ధ్వారములు సేయుచుండుట యొక్కటియే నాకుఁ గావలసినవరము" అనియూరకుండెను అంతనానాంబశివుఁడు చిరువత్సవప్సి అనియై, సీపుల్లిచైవన్న సంగత్యించుచుండ నాకుజబ్బేమియుండను. నాకేమియు దేహచుదవప్సఫలలేదు. నిరామయదేహుఁడనై యున్నాను, సీవే మనఁజ్ఞానిచారము మనస్సునాదుంచుకొనవద్దు సీపుగోరివలె నీకొనినవ్వదా కన బడుచుండును అని యామెకు భక్తిమనుగ్రహించి మఱికోంతకాల మొలోనింబుననుండి పిచ్చుటఁ గైలాసముకొండునని ననుగ్రహించి యంతర్ధానంబు నొందెను

❧ (గొడ గూబ న) ❧

చుటియు శివదేవుడను నొకభక్తుడు తనభార్యయుఁ దానును
గ్రామాంతరమువ్రాపుచు నిటియొక్క దమ కడసారికూతునుంచి యా
మెకుఁ జెప్పవలసినబుద్ధులుసెప్పి యేమిచూచిన నొక్కపనిమాత్రము
మానవద్దలి సెప్పిరి ” అచ్చూఁగి సీసబుద్ధిగానిట్లు గాని డుచుండుము.
నీయాపరాధలనే మఱిమేలుచెప్పుమును న్యాయుగాఁజేయు శివకైంక
ర్యము మామమామగాసిపు నేయుచుండుము, మేము ప్రతిదినమును
కుంచెడుసాలు మనరూముముత్తరగాఁ బోసి తీసికొని శివాలయమున
కేఁగి యీశ్వరున కప్పవము నేయుచుండుము ఈమనముగనానవా

లుచుకొని యుడి నీవానవాలుంగొనిపోయి భక్తి పూర్వకముగా
 శూలికినమర్పించివచ్చి యాపైచి నీయితరపనులు సేసుకొనుచుండము." అని
 యనేక విధంబులఁ దనయరుఁబడింబడి బోధపర్చి వారుగ్రామాంత
 రమునకుఁ బయనమైపోయిరి. ఆకన్నయయుమగుల భక్తిశ్రద్ధలతోఁ
 బాలుపిదికి బాగుగఁగాచి యాకాగినపాలను దానానవాలుంచుకొన్న
 తూమునంబోసి దేవాలయమునకుంగొంపోయి యాలిగమూర్తియెదు
 టనుంది "స్వామి! నాతక్కి సీతీపాలుప్రతిదిన మిహిహస్పవసమర్పింపు
 మని నాతోఁజెప్పి నేశాంతరమువెల్లెను సేనీయానవాలు నీకొఱకు మా
 యయ్యుచ్చిన యీయానవాలు మూరతోఁదెచ్చితిని. చుచుకొను
 మని మామూలుముంతయూనోకాదో, పాలులెప్పుడూ గాగినపూలేదో
 సూచుకొమ్ము ఏలోపమున్నను నాకెత్తిగిరిదితివేని భక్తి సేతును కను
 క నాయుపదయముంచి యీపాలుత్తాగి మూరతనాకిమ్ము నిచ్చట
 నె గాచియుండె" నని గుడిబయటికిచ్చి కొంత సేపుకూర్చుడి మఱల
 లోనికిఁబోయి సూచునికి పాలెప్పటివలెనేయుండెను అదిగనియా
 దిన్నది ఏమిదేనా! నాపై కోపచూ, నేనుకన్నెననియా, భక్తి జిన్న
 వెత్తతరంబులనవసరంబులు కొలనక్కువయనియా, కొల్పి మాచుకొ
 మ్ము మామూలుకన్నమఱి గిదెదో, సోలెదో, వెచ్చుండునుగాని
 తక్కువయుండవు ఇంతకుకొలబుఱ్ఱకు సరిగఁదెచ్చితిని ఒకబిరుదునై
 నను దొణకనీయకబహుజాగ్రతఁగా దెచ్చితిని. పాలలోఁబంచదారకల
 వలేదనియా మూరండ్రినాకుఁజెప్పలేదు కాపలసినయెడల సరనిముష
 ములో నింటికిఁబోయి తెచ్చియిచ్చెదను లేదావానికిదో డటుకులు
 గావలెనా నీమనసుగోమాట నాకెల్లుదెలియును నీవీపాలారగి పనిచో
 నాతల్లిదండ్రులు నన్నుఁగొట్టితిల్లుదురు. కాబట్టి నాతఁడీ నన్నిట్లు
 శ్లాటక నీమనస్సులోని యభిప్రాయము వెలిబుచ్చి నా చేతనాప సేయిం
 చుకొని పాలారగించినన్నంపుము సేనింటికడ చింతయుననేకపనులు సే

నుకొనవలసియున్నది నీవుసీయభిప్రాయము సెప్పవలెనటకు నేను
 లేవను ” అనిసాష్టాగపక్షి యేశుచుండెను ఇట్లుగొంతసేపు విలిపించి
 తుదకు స్వామిపాలుత్రాగియుండునని లేచికన్నలుమడుచుకొని మాచు
 సరికిఁ బాలుపట్లనెయుండెనుగాని యొక బొట్టయినను దఱుగలేదు.
 అదిగని యాపడుచు పెద్దగొంతుతో “దేవా! నీకుఁగనికరములేదు
 విషముఁ ద్రాగిన కఠినచిత్తునకుఁ గలికరమొక్కడనుండివచ్చును విషము
 మెరవిన నీవోరుచేదెక్కి యున్నది. ఈతీయలిపాలుద్రాగిన అనోటి
 యరుచిపోవును నీవీపాలుద్రాగనిదో నూతండ్రి నన్నుఁ బడఁగొట్టును
 వారిబట్టలవేఁ గుల్లి చావలసివచ్చును అల్లు దుర్గుణాబునొందు
 టకృత్యో ముక్కరిచీ, సీముగల నీశిరుబువై నాశింబుమోపి యొ
 క్కనారి కపాలమోక్షము సేయఁగొని నీవోనై కృత్యమైపోవును. ఇంతక
 న్నిమత్రొండు మార్గము నాకుఁగానరాదు. దని యాలింగము నెత్తి
 మొత్తుకొనుట తులకించుటో నాలింగమూర్తి తటాలున
 రెండుచేతులునాని యొకచేతు పాలముంతుఁబట్టుకొని వేరొక్కచే
 త నామెఁ గరియూబట్టి యా ముంతులపాలు గుటగు గుటకున నొక
 బెట్టిగాను. తడియై పను లేకుండునటల ముంత నాకేవేళవటల నారగించి
 యాముంత నాయుతిచేరికిచ్చి మాంసమాటాడక విడిచివెట్టెను ఆము
 ద్దిమవద్దయునొద్దికితోఁ బాలుశూలిత్రాగవని కడుమోంబున నింటికే
 గి యితరపముచేసెనెను ఇట్లు ప్రతిదినము నావలిత గొనిపోవుచాలు
 మామూలుప్రకారము స్వామి త్రాగుచుండెను. ఈప్రకారము గొన్ని
 దినములు సరిన వెనుక నొకనాడుముంతతోఁ బాలుగొని యాచేడియ
 వాడుప్రకారము స్వామిచేతికిందిమ్మ నాతియ్యవిల్తుని గొంగ దొంగ
 వలె పాలాగించి శుష్కపాత్రంబు నాచింబోష్టి కిచ్చిపుచ్చిన నామెనం
 తోషముతో నింటికే బోవుచుండ నా మార్గముననే గ్రామాంతరము
 నుండి ఎచ్చుచున్న తల్లిదండ్రులబిడ్డగని యొక్కడినుండివచ్చుచుంటివని

యడుగ నాబుడుత శివ లయమునుండి యని బడులుసెప్పెను. “ముంత
 లోబాలేవి” యని తొడ్డియడిగెను “శివుండారిం చె” సనిమించుబో
 డి జబాబుచెప్పెను “ఓసి” రాలిలింగమూర్తి నిజముగా బాలుత్రాగు
 నో, నివేదికయిననిచ్చితివా? లే నీవేత్తాగివేసితివా నిజముచెప్పము.
 నిజముసెప్పకున్న నిన్ను నిప్పకడంకింతు” సనియెను అందుకాదు
 ముఖ యెంతమాత్రము గొంతులే” నిశ్చయముగా దేవుడవలన్ని
 యుద్ధాగ్రెను ముహూర్తానికిదాగె” నని నిశ్చయముగా ధైర్యము
 తో జెప్పెను తొడ్డియుమఱున యని నిర్భయము సుడివచ్చునని నా
 టికూతుకుండి మఱునాడు తేజవలేది యగొడగూడచేతనే వలుగా
 పించి పట్టించుకొని దేవాలయములో లింగమూర్తి యెదుటబెట్టించి
 యూరకుండెను పల్లనేయురెను తొడ్డి యేవమ్మా, దేవుడు పా
 లుత్రాగె” ఓనెను. అందు వై నావె” స్వామి! వేదయాపరా, ఆశ్రి
 తక్షమా, శరణగతత్సలా, నిష్కలము యధేచ్ఛగా నావేతిపాలు
 దాగివేడెలత్రాగని. చూతొడ్డి న మచున్నాడనియా కానిమ్ము,
 నేనును మాతొడ్డియు గొంతెను పొటంగెడు వేగముత్రాగము
 అని “తొడ్డిలో” నామన! మనమును ముచుడగా స్వామిత్రాగె
 డుగనుక మనమాచునకు బోదముమ్ము మఱివచ్చిచూతిము
 నిన్నత్రాగినివాడె నేడేలత్రాగెడు” అని తొడ్డినిగేయపట్టి కొంచ
 ముచాటునకుగొంపోయి యొక కొంతనేపాగి మరలివచ్చి చూచునప్ప
 టికి బాలోకబిందువై నెడిత్రాగక యల్లెయ్యుండెను అందువై నెడ్డికి
 బట్టిరానితోపమువచ్చి పండ్లు ఎటబట గొలుకుమ గన్నులెట్టజేసి
 యగ్గల బగు నలుకవేండ్రజన దీక్షించుచు నిన్నకూతురను మోహ
 పాశమును దెగంగొట్టి పరమశత్రువునలె జూచి” యోపిశాచీ! యిట్టి
 దొంగవనులెప్పుడు నేర్చితివి పాలన్నియ సీత్రాగియో లేక నీమీ
 డగాండ్రకిచ్చితియో నోరులేది యానిశాకరశేఖరువై బెట్టితివా? ఇతం

డక్కడత్రాగెనే రాకాశీ. నిన్ను బొట్టిబద్దలగునటుల నొక్కతాపు
 దన్ని యమోకమున కంపెనఁజూగుము నీవుకూతురువా. కాదు.
 నాదేవుని కలు పూర్వినవారెవరు ఇక నిన్నుంచఁగూడదు " అని
 డొక్కచైదన్న యత్నిండుచంతలో నాదంతిగమన యశ్వగమనయై
 యొక్కనోటున "శంభో! శరణు శరణు శరణు నాస్యధాభవితం
 మయాదుష్కృతం ద్విమేశ ణామమ" అనివెద్దగొంతుతో నేడ్చుచు
 లింగమూర్తిపై బడిను అపటలతోలి గము భిన్నమై రెండుపాయలు
 కాఁగా నామగువ నూహానికిం బోవుచుండెను. "బిడ్డా! నీకుభయము
 లేదు నాలోనీనవై చి కాలమునాడుందుడుము." అనిభగవద్వాక్య
 ము వినఁబడెను. అప్పుడాభక్తుఁడు తన సయాభ క్తినిదెలుసుకొనఁ జాల
 క "బిడ్డా! పోతివా" యని పట్టుకొనిఁబోవుచంతలో నంతయు లోనికిఁ
 బోయి దానితలమెప్పుగలు మాత్రమాశివదేవుని చేతిలోఁ జిక్కిను
 అంతలో లింగాకారమృచ్చిప్రాక్షిప్తమెను దానిపై నామెతలమెదుక్కలు
 మాత్రము తలఁపిపట్టువిడిచి వి వేగలుచుండెను ఇట్లు భగవంతుఁడా
 ముగ్ధభక్తురాలిని దినలోనైః క్రియముసేసి కొనెను ఆ లింగమూర్తి హృ
 దయమన వ్రేలుచుండిడి నె వ్రుకి లాటు నెలలకోకి సారి యెదుగుచుం
 డుటచే గ త్తిలిండుచుండును. యిప్పటికి నాయాలయంబున నాసివలింగ
 ముపై వెండ్రుకులు కనఁబడును. ఆటునెలలుకాఁగానె యెదిగినంతమట్టు
 క త్తిరించి వేతురు ఆశివదేవుఁడును భక్తునికూతురువంటి భక్తులు
 ముజ్జగంబులంగలరే మూఁఢభక్తికిని గూఁఢభక్తికిని భగవంతుఁడు ప్రస
 న్నుడై నటుల మఱియేభక్తికిని బ్రహ్మనుడుకాడు. ఆగొడగూఁడు
 ను నాచిహ్నదాని మూఁఢభక్తికి బ్రత్యక్షప్రమాణ మిప్పటికి నా లిం
 గమూర్తియే. ఈకథఁ జదివిన వినినవారికి సకలసుఖంబులు నీశ్వరకరు
 ణచేఁగలుగును.

చక్రవర్తిపకడభియారుక ధర్మము

కంబయను పట్టణమున దొకశివధర్మ క్తుడు దీపకదళియారిను నా
మంబున వాసంబుసేయుచుండెను ఆతడొకనాడు వేతే యొకవ్యాపక
ముపైని గ్రామాంతరము బోవుచు చుర్రమధ్యమున నొక యాడవిప్రదే
శమున నొకపాడుపడిన శివాలయముంగొంచి యిట్లు చింతించెను “
ఆహా! ఏమియివింత శివుఁ డీయరణ్యమున నున్నవాఁడు. శత్రులవలన
నేమిఁకీడుమూడునోగదా, ఈతనికెప్పుడును పెద్దవారితోనైగము
త్రపు రములంకూర్చెను మఱియుఁ బెక్కురిక్కినుల నుక్కడంచెను
తాను దయాళువని లోకప్రసిద్ధిగదా ఇట్టివారిలఁడంప వారివారితో
తనకేల విరోధముగొని పెచ్చుకోనవలెను. ఎందయాళుత్వము
దేవలిలకు మేలును రాక్షసులకుఁ గీడును గలుగఁ జేయుచున్నది
రాక్షసులీ బలవంతులు వారి విరోధముగూడదు ఇట్టివిరోధులుగల
యీతఁడు కారుచీడిట్లు గ్రమ్ముని ముహూరణ్యమున నుండివచ్చునా?
ఇతకు గుడిపడిలములేదు చుట్టును చాకారములేకు, తలుపులు ద్వా
రబంధములులేవు సోమసూత్రము గానరాదు పార్వతీయందు చోటు
గానరాదు ఇత కట్టదిట్టములేని యీయాలయమునఁ బూజానమ
స్కారిముల యిట్టుండుటకుదన కేమి భయమువచ్చినది కానిమ్ము. ఇక్క-
డ నొకపెద్ద గోపురము లతోడను చుట్టుపొరములతోడను గట్టిప
ట్టవట్టి నేనొక పెద్దగుడి నిర్మించెదను “విచి తిరిగి గ్రామమునకుఁ
బోయి తన యాస్తిసంతయునమ్మి యా ధనంబుగొనివచ్చి య
చ్చట నొకగొప్ప ప్రాకారముగట్టించి దానినడుమనొక పెద్దయాలయ
మును గోపురద్వారబంధ కవాటగవాక్షములతోడను చిత్రంబుల
గు బొమ్మలతోడను నిర్మించి యాలయరిబునకుఁ గ్రమ్ముగు
సోమసూత్రము త్తించి పార్వతీదేవి యాలయము వేఱఁగట్టించి
యర్చకుల నిర్ణయించి వారలచే యథాకాలయథావిధిపూజలు

నిత్యంబు సత్యంతవిభవాబుతో నీశ్వరునకు నీశ్వరాకిఁ బ్రజక్కుజలు
 జనుగునేర్పాల్లునేయించి యంగళ్లుపెట్టించి యిండ్లుగట్టించి యందు సం
 సారులనుదిగిసి వారలకుభోజనసేనల నేర్పఱచి నైమినిత్యసేవకుఁ జా
 కళ్లు నుగళ్లు వేశ్యలు కులాలును స్వస్థిచాచకులు మొదలగుసేవకార్ల
 నియమించి తానుధర్మకర్తయై రాగభోగాదులు క్రమంగా నెరవేర్చు
 చుండెను. ఇట్లు సుమధక్తివదలముడుగున దీపకళియారు భగవంతుని
 సేవచేయుచుండ గా గొప్పిసంరక్షించులు పూర్తిగాఁ బూజజరుగుచుం
 డఁ బిమ్మట క్రమక్రమముగా మానవర్తనలను సకాలమున నీయ
 లేకపోయియుండు వార్తలుచూచుకొని ఆధర్మము నున్నంతనఱకు
 గ్రామిస్తులచేఁ బూజగామించుచుండిను కొన్నాళ్లకువారును మాను
 కొని యూహించిది విశ్రాంతిగా ధర్మము తానే పూజయొనర్చుచుండెను.
 పూజాద స్యంబు లేనియున్నను నేటిలేకపోయినను గీప్రసేవమాత్రము
 తగ్గువలేదు. రాత్రిబడలు వ్రాచ్చె నయభాదశ్యం వెలుగున
 టుల సేయచుండెను. అయిననుగొన్నాళ్లకు దీనియందు జనుకును
 దుర్గుటమయ్యెను. అప్పుడు ధర్మముదప్పుపట్లనున్న చెల్లెకొట్టితెచ్చి
 కాల్పుచు గీప్రకాశిఁ గలుగఁ జేయుచుండెను అంతనాచెట్లను సం
 పూర్ణములయ్యెను తాత్పర్యంబు యిండ్లయొక్కపైకప్పును, చూలము
 లు వానములు గలుపులు ద్వాదశంధములు కాల్చివెలుం
 గుఁ గలుగఁజేయుచుండిను అవియును జెల్లిపోయెను. తుదకాధర్మ
 డు దానుమాత్రము మిగిలి మఱి యేక్యవ్యమును లేకయుండెను.
 స్యామియాలయమునకు దీపము లేనియ్యెను. అప్పుడఁ ధర్మనికి మఱి
 యేయుచు యమునుఁ దోచఁ తనశిలవెండ్రుకలుమీఁదికినికుడఁగట్టి యా
 కొనలననలాబుదగిల్చి రగల్చి వెలిగించి యదియేవీపంబుగా నాలయ
 మునుట్టను దిరుగుచుండిను వెండ్రుకలు గాలితలలోని మెదడంటుకొ
 ని కాలుచుండి వెలుగుచున్నను వానికిఁ జైతన్యములేక యట్లనేదిరుగు

చుండెను. అప్పుడు భగవంతుడు తన ప్రమథగణంబులతోడను వా
మాంగోత్తమాంబులరాజమాన గారీగంగలతోడను బాలచంద్ర శిరో
భూషణములతోడను నాగయజ్ఞోపవీత నాగచర్మనాగాభరణంబుల
తోడను ప్రత్యక్షమై “నీభక్తికిమెచ్చితి వెరమడుగు” మననా
భక్తాగ్రేసరు డు నాకేవరమునక్కఱలేదు మరమీ యరణ్యంబున
నుండివద్దు పద పోదమాగుడిలోఁ గైలాసంబుఁ” కనివిన్నవించెను.
అదివిని యినశశిహతాశనీ నేత్రుఁడాయాలముతోడ నాతనిఁ గైలా
సంబునకుఁ గొంపోయెను. ఇట్టిచిత్రంబులుగలవె గుడిలోను కట్టెలోను
కైలాసంబునకేగిన యీసేవకథియాయ కథఁ జదివెను విన్నను మి
న్నువాక వాల్చ నల్పంబులగు నాయురారోగ్యంబుగిచ్చి ధనకవకవస్తు
వాహన సమృద్ధిలొనగి రక్షించును

చక్రీనాట్యసమత్తాపి కథ స్తోత్రం

కంచిలోఁ గాపురము ను నాట్యసమత్తాపి యనునొకభక్తుఁడు
కొండొక నాడు శివామయియకేగి యడు తాండవలింగమూర్తి
దర్శనమునేసి యామూర్తివీక్షించి వైకెత్తఁడనెన కాలాకటియు నేల
మోసిన కాలాకటియు వంగినపడుము సీత్రమందగు వ్యతాకారమును
జూచి యాగుడిపూజారిలో నాముఁదబత్తుఁ డిట్లనియె. “ఓయీ! నం
బీదేవుని యాకారమిట్లేల వ్యతముగానున్నది చూడుమదిగో! ఒకపాద
ము నేలనుమోసియు మోయఁజేయున్నది - మఱియొకపాదము ని గికెత్త
బడి యామిన్ను వెన్నుదన్నియన్నది. పడుమువంగి యశియాడుచున్నది
శరీరమంతయు నొకదిక్కునకా నొరిగియున్నది చేతులు కదలుచున్నవి
పిడికిటనేమియో పట్టినట్లున్నది అది యాచేయిగదలుట నొకవిధమైన
ధ్వనిఁ గలిగించుచున్నది కన్నులు మూయఁబడియున్నవి భూషణములు
నడలియున్నవి. మెడలోనిహారములు సిక్కువడియున్నవి కేశపాశము
విడియున్నది ప్రక్కలోని పార్శ్వ గానరాదు ఒకప్రక్కదగ్గఱఁ గూ

చ్చుంజి సూచుచున్నట్లున్నది ఇదియంతయుఁ గన నాకు భయమొదవు
చున్నది ముక్కంటి యొంటికొక యిక్కట్టువాటిల్లదుగదా నిజమునె
ప్పుము" అని మఱిమఱియు నకుగుభక్తుని యమామకీర్తనమును గని
యాచున్ననుఁడు వాని వంచిపడలంచి "భక్తవరుఁడా! నీకేమిసెప్పును.
ఇప్పురమేశ్వరుని కిది యొకమహావాతరోగము గన్పించినది నేనునునీవలె
నిదిగని యాశ్చర్యపడుచుంటిని. తగినచుందు ప కపోయిన నదిప్రమా
దించు" నని యనునంతలో నాభక్తుఁడు సకగుఁడ బరుగెత్తి యింటికిఁ
బోయి తనకున్న యావదాస్తియుఁ దెగనమ్మి ధనమువట్టికొనివచ్చి
యానంబిచ్చేతికిచ్చి వై శంబమందు సేసి యిమ్మనియడిగెను. "మఱియు నీ
రోగమొత్తవేగముగా నివారణచేయుదు ఎ తవేగము నేనును నాదార
యు హనుతులును నీదాస్యము సలుపుచుందుము ఈభగవంతుఁడే సా
క్షి" యని బహుసేనముగా వేడుకొను. అంత నాటక్కరిపుంజారి
యొకప్రాయ్యవెట్టి యంక, గోఁ గొ తనునె యుఁ గొంతయాముడము
ను బోసి యామురపాసులు, జిల్లేవాతులు, మొలలు కొన్నియాసులవస
రుదీసి పిండిమఱిగించి పొంగివదిచి ఎఱియెగట్టి "ఇదియొకతైలము
దీని పేరు మహాచామితైలము. గీచికిదియెందు సీప్రప్రతిదివము దే
వునిదేహమున నివి మర్దనాసేయుదుడుము రోగముకుదురు "ననిచెప్పి
యిచ్చెను . ఆభక్తుఁడు నిదేక్రమమున నిత్యము నాతైలము మృత్యుం
జయునొడలికి మర్దించి కొన్నాళ్లకాచమురు ముగిసిననుఁ లేకమైన
గుణము లేకుండుటచే తాను మఱికొంతతైలముపండి యాయాకుల రస
ముతోఁగలిపి స్వామిశరీరమునకుఁ బూయుచు నినుఁ గట్టములతోఁడ
ను వేడిఁగిటియావిరిబట్టిన బట్టచెగుతోఁడనుఁ గాచుచు రవంతయైనఁ
గుదురకుండుటచే విసిగి "ఇంక నీరోగముమానడు ఇట్టివాతములకు
మహామావియె తగి మంగు మహామావియనఁగా సలసలమఱిగెడు
నూనెపెనెటిలో నుడికిన సర్వావయవ్రాపేతమానవదేహపు మాంసపు

ముద్దఁగదా. నేను యట్టిమందుగాకున్న సీరోగనివర్తిగాదు కనుక ని
 ప్పడేయట్లయ్యెద' ననికాగడునూనెలో దుముకనుండించు నాతనికి
 నిజపరివారసమేతుండైన చంద్రచూడుండు ప్రత్యక్షుంబై "వత్సా! నీభ
 క్తికిమెచ్చితి, కోరినవరములనిచ్చెద నదిగు" మనభక్తుఁడు "దురాడర్పా
 నావరములమాటకేమి, నీయొడలకీ తగనిరోగంబెట్లుసంప్రాప్తింపె. ఇది
 యెట్లుమానుచు? ఈతెవులుమాన్సుకొని నీయనామయచేహమున్నా
 కుఁజూపు" మని యడిగెను. మినుసికదయ్యందాయయ్య నొయ్యనఁజేరఁ
 దీసి "నాయనా! నాముగ్ధభక్తుఁడా! యిదిరోగముగాదు. నేను మహాన
 టుండను. నాట్యమునేయఁ దలకొంటినేని నాయాకారమిట్లుండును.
 నేను జగన్నాటకసూత్రధారుఁడను. భూమియేనానాట్యరంగము. అక
 సంబునట్లయ. ఈచోట రెండుపాదములుంచి నటించును. లోకంబులు
 ను, లోకేశులును, లోకస్థులును, సనినపదవ నలోంబున నీవత్సం
 బున నేతాండవమాడునపుడు నేనొకఁడనేయుదును. అప్పుడనాయ
 ధాంగమందున్న యుగన నాతాండవమునకు సాక్షియై యాక్షించు
 చుండును. దానంజేసియే యామెకు మహేశ్వరమహాలక్ష్మ మహాతాం
 డవసాక్షిని" యనునామాంతరంబు వ్రుదవెను. ఇదిగాకనాకాదిలోక
 పాలకులును, లోకస్థులును, సమస్తభూతగణప్రపంచంబును, మార్కం
 డేయాది మహామునులును ప్రహ్లాదనారదవసురుద్రాదిత్య ప్రముఖబర్హి
 యుఖపురస్కృత బ్రహ్మ విష్ణుపులకుఁ గనులపండువులగా నొకానొక
 పృథు తాండవమాడుచుండును. ఏనెప్పుడునాట్యముసేసినను పార్వతినా
 ప్రక్కనే గూర్చుండ చూచుచుండును. ఈతాండవవేషమేగాని రోగము
 లేదు. ఈనాతాండవరూపమును దృంచినవారికి మతిజన్మలేదు. కాన
 నీవునాతోఁగూడఁగై లాసంబున కరువెంచి మతిభూమియందు జన్మించ
 క చేవత్సముచుబొగదిన యీతనువుతోఁడనే నాసన్నిధినుండు" మని
 యాతని దనతోఁగొంచునేగను. కాబట్టియట్టిభక్తుండగు సీనాట్యన

మత్రాండిక వినువాడును, జడువువాడును భూలోకంబున ననేకాబ్జం
బులాయురాహోగైశ్వర్య సంపన్నులై సతుస్తనుఖంబు లనుభవించి
తుడకుము క్తిభాజనంబగు కైలాసంబున శాశ్వతముగానుండును.

చిక్కాకాళహ స్తికన్నప్పకథక్తి

దక్షిణకైలాసంబునఁ బ్రళస్తికినెక్కిన కాళహస్తియను పురప్రా
వరణంబున నొక్కింతదూరమున నుడమూరను పేరనొకఁబోయపల్లె
కలదు. అందుకన్నప్పయను నొకఁబోయనాయకుఁడు శివభక్తిపయఃప
యోధినిర్మగ్నమానుండగుచు శివపరతంత్రవృత్తినుండును. అతండాక
నాఁడు వేటకైతనఁబోయలు కొండలు వెంటరా నరణ్యంబునకు నాఘేటం
బున కరిగియలసి యందునొక శీరలచ్చాయాసమావృతఁబగు నొక
భూరుహంబుపాంతః బగుండికించిన్నిటాలిత నయముడై నిద్రించుచుం
డెను. అప్పుడు గంగాధరమూర్తి యాతనియింగిత బెఱింగి తనసేవా
క్రైంకర్యం బతనికొడఁగూర్చు నుద్దేశించిస్వప్నసాక్షాత్కారంబున నతని
తో "ఈమార్గంబునఁ గొంతదూరం బేగితివేని నీకుదివ్యాంగఁబగు
నొకలింగంబు దృగ్లోచరంబు నదియనీప్రాణలింగమునుమీ. ఏమఱక
దానికిసభక్తిసేవాక్రైంకర్యంబు నేయుచుండుము. దాననీకు మేలుగలుగు" నని
యానతిచ్చి తానంతర్ధానంబునొండె. అట్టిస్వప్నంబుగని యాకన్న
ప్పయదిరిపడిలేచి, యున్నట్టుడి నలుదిక్కులంగలయంగనుఁగొన నొక
తూర్పుదిక్కుగఁ గాలితోవని, యామార్గంబునఁ గొంతదవ్వేగునంత
లోనపూర్వలింగాకారం బటఁగాంచి "భలే! నాకలయెంతనిక్కువంబు.
ఈదివ్యలింగంబిట నాకొఱకేటెలసెఁ గనుఁగొంటిని. ధన్యుడనైతిని.
వాయుమాక్రికంబును ఛాలలోచనంబునుం గలయీశునిచటఁగంటి. ఈ
తఁడెనాప్రాణలింగ" మనిసాష్టాంగదండమిడి ప్రక్షిప్తముసేసి చేతులు
జోడించి మఱిమఱిమొక్కి నాభిగ్యవశంబున నీశుండట నాకుఁ బ్ర
త్యక్షంబయ్యె. నాకలనిజమయ్యె. ఈయీశ్వరునిచట విడిచి నేఁబోఁద

గరు. ఈతనిబుజ్జగించి యొడంబబచి నాగ్రామంబునకుం గొంపోయి పాఠశాల యందు బ్రతిష్ఠించి పూజించుచుండెద'నని నిశ్చయించి మఱి నద్దేవునకు పునస్సాహుగంబుగావించి కై మోక్షి సభక్తింబుగా గద్దవస్వరంబున నిట్లనివిన్నవించె—నాతండ్రీ, నాదేవా, నాయీశా నాప్రాణలింగమా, నీవిచట నొంటినుడుటకు గతంబేమి? ఎవరివై గోపమున నిచటకేగుదెంచితివి? నాడుదత్తాధ్వరంబున నిజయోగాగ్ని ని దగ్ధయైననతికొఱకు సేమవత్సర్యత బున నట్లుయొక్కండవు మెంక పుతపంబొనరించి పార్వతీసహుగంబునొందితివి వామభాగమున నామె ను ధరించితివి నేడట్లనే నీదేహదక్షిణభాగంబులకరించుటకు వేతాక నతిగావలెనా? అట్లయింపజెప్పుము మాయూరినీకుడగిన కిరాతాంగన యొందుగలదు రాని నీకుఁగుచిచ్చెనను. నువ్వునుజలతో బోరాడున పుడు నీయొక్కగిబ్బవిచ్చిటకు మోహికోసచ్చి నేలబడవైచిపాటిపోయె నా అట్లయిన నిష్పాదపరుగైతిరోయి దానింబట్టి తెచ్చెదను లేకశత్రువులెవ్వ రైన తరుముకొనించ్చరా? అట్లయిన నాయునికికృమంబున నట్టివిగ వగతుని నొక్కకోలను నేలఁగూల్చి నీధయంబుఁదీర్చెదను లేవాధక్తు డనగు నెన్నుద్దరించుట కిచ్చఁగాచియుంటివా? అట్లయిన నాతోడరిమ్ము మాబోయపల్లె నీకొని మంచియిల్లుగట్టించి యందునీకుభోజనభాజనములను దగిన వసతులనొప్పిచి నిత్యము నేను సేవచేయఁచుదను. అసలైన పుట్ట లేనెయి మంచివెడుగుబియ్యమును గలవు కాయగూర లనేకములు గలవు బహువిధములగు మాంసాహారములు గలవు. లేచిరమ్ము వేగమ పోదము " అని యెన్నివిధములఁ బిలిచినను స్వామి మాట్లాడక స్థాణు వై యూరకుండెను అదిగని కన్నప్ప తనలోనిట్లని వితర్కించె. "నేనెంత బ్రతిమాలినను శూలి చూఱుమాటాడలేదు కారణము తెలియదు. . ఐనను చిరకాలమునుంచి యీనిర్మానుష్యారణ్య ప్రదేశమున నొక్కఁడ పడియుండుటచే భోజనములేక శుష్కించి నీరసపడియన్నాడు. అం

దువలనఁ బలుకలేకున్నాఁడు కాఁబోలు! కాసీ, నేనిచ్చటనే కొంతకాలముండి యాతనికి భోజనము తృప్తిగాఁబెట్టి కొంతబలము మన సైర్యముగలుగఁజేసి నుజిపెల్లుకొనిపోదును అని నిశ్చయించి యాచోట చుట్టును శుభ్రముసేసి యాహారాన్వేషణములకై యేగుచుండెను ఇటులుండఁ దొల్లి కొండలు దైత్యులు శివునిఁ గూర్చి యగ్రతపంబొనర్చిరి వారలకు నార్యావతిప్రత్యక్షమై “వరముఁ గోరుఁడిచ్చెద మీకువలసిన గ్రహవిష్ణావే పదవ్రలనైన నిచ్చెన” ననియెను. అందుకారాక్షసులు “దేవా! మాకా యాపదవ్రలేల? బ్రహ్మగులు మారాక్షసులకు లొంగినవారై మాగాథలుపడలేక మమ్ము నిగ్రహించుటకు నిన్నుఁ బ్రార్థించుచుందురుగదా! వారలకే యులై నట్టి మాయంధిక, గజ, త్రిపురతారకాద్యసురుల నీసనిర్జించితివి వాట నీచే హతులై నీనామిష్యమును బొంది నీసన్నిధినుండిరి గాని నీఁగోనైక్యము గాలేకపోయిరి మేము పునర్జన్మ లేక సీమునరంబున నుండఁగోరి మాదేహమాల సీకాహారము గా నొసంగవచ్చితిమి మమ్ముమెసవి మారు నీగర్భగోళముఁగో శాశ్వతావాసము నిమ్ము అందుండి మేము జన్మరాహిర్యలమై నుఖించెద” ననిరి అందు కాచుగధకాసురభంజనము “ఒడనుజులారా! మీరు కోరిన కోరిక బహుస్ఫుటమైపది అయిననుతప్పక దీర్చెదను. మీరుశ్రీకాళహస్తీపుర సమీపారణ్యమున మృగరూపమునజన్మించి యెవరికింటంబడక సంచరించుచుండుఁడు కలియుగాదిని నామూఢభక్తుడు బోయవాఁడొకఁడు మృగాన్వేషణకై వచ్చును అప్పుడువానికి టూరగుచుదురు మిమ్మువాఁడు సంపిమిదేహములను నాకుపండిపెట్టును అవి నేనారిగించి మీసమోక్షం గొనంగెద”నన చెప్పియంతర్నితుండయ్యె అదితిసుతులు వెంటనేవచ్చి యాచరణ్యంబున మృగరూపంబున నున్నవారు. కన్నప్పకు దృగ్గోచకులుకాగానే యామృగయుల వేటాడివానిచూంసంబులు రుచిపుట్టిపట్లు పుల్లలగుచ్చి కాల్చిప్రక్కనున్న సరోవ

రంబున పుక్కిడునీగు నోటబట్టుకొని, యెడమచేతం దనకోలలువిల్లును బట్టి కుడిచేతమాంసద్రోణికలు బట్టి తలవైఁ బూలదాల్చి వేవేగవచ్చి యెడమకాలి చెవ్వుతో నిర్మాల్యముఁదీసి పుక్కిటినీళ్లతో మార్జనము చేసి తలవై బువ్వులతోఁబూజనలిపి కుడిచేతినంజల్లు భోజనము పెట్టి యిట్లు దినదిపముఁ దప్పక సేయుచుండెను లింగదేవుఁడును బ్రత్యక్షము గా నారగించుచుండెను. ఇట్లుండఁగా మహారణ్యమగుటచే నిత్యపూజ యొనర్పలేక మొకమీఁగి యాఱునెలలకోకసారి గడుయత్నమున నచటకుఁ జని దేవునికిఁబూజానమస్కారంబులు గావించిమఱల వచ్చుటకుఁ జోయిన వాఁడొక నాఁడు దనమామూలుపూజ సేయుటకు వచ్చిచూచి యీస్థలమంతయు నవవిత్తమైనదని శుద్ధి సేయియిథోపచారాపచారముల తోఁ బూజించి రహస్యముగా నటనేగాచియుండెను ఇంతట గన్నప్ప తన పూజాద్రవ్యంబులు దెచ్చి పూజించువిధానముంగని యయ్యోయీ మూఢాత్ముఁడు దేవునెంగిలిసేసెను వీఁడుతన పాదమున నిర్మాల్యవిసర్జనంబుసేయుట, యెంగిలినీటమార్జనంబుసేయుట, మాంసమునివేపించుట మొదలగు నీకార్యములెల్ల స్వామియెట్లునహించె వీనినెట్లయిన నంతంబునొందింపవలెను నేనువీనితోనిగ్రహించరాదు. తొంటియేనుం గును సాలెపురువుసంపించుటలనే జేయవలెను. ఒకయరణ్యముననొక తంతువాయంబు భూరుహంబుపొంత వెలసియున్న యొకలింగమూర్తికిఁ దనతంతువులచే వృక్షశాఖలంబిలయ నల్లియొక యాయాకారముగా నిర్మించి దానికిఁ బ్రాకారగోపుర ద్వారగవాఁడౌదు లొనరించి యాగుడి యందు దేవునికిఁ దానుకునుమంబులుదెచ్చి పూజించుచుండెను ఒక నాఁడొకదీప్తి యాయూర్జనాభం బొనర్చినయాపనిగని యెవరిట్లు స్వామియగుడడకుండి మూసివెట్టిరని తనతుండంబుననాపట్టెల్ల తెగఁద్రోసి తుండంబునఁ దెచ్చిననీళ్లతో మార్జనంబొనర్చి శిరంబునఁదెచ్చిన పచ్చనిపూవులతోఁ బూజించెను ఇంతలోనుమంబులు దేఁబోయిన

సాలెపురుపు ద్వారదచేష్టితంబునుఁగని తనయంతరము వానియంతరము పరస్పరతారతమ్యము నటయక సాహసించి యాకరితుండంబువెంటి శిరంబునకెగ్రాటెఁ లోలోనలిచిఁ దొమ స్తిమ్మముమాయచేసి దాని లోనానిభంబును జాపునటులఁజేసి సంపి తనకోభముఁ దీర్చుకొన లేదా. నేనుచు నట్లే వీనింగవటోపాయంబునఁ బరిమార్చెద'నని మఱి మఱీజూచుచుండ నాఖండపరశుండు వాడుదెచ్చిమాంసము నార గించి యొకకంట నీరుగార్చుచుండెను. అనీరుగారుట కనప్ప గాంది "అయ్యా, నాజేవుని కంటికిరోగము నచ్చినది. దీనినేనెట్లు మాన్పుదును ఇది యేమిరోగమో పోల్చువారెవఱు మందిచ్చువారెవ ఱు. తెచ్చువారెవఱు." ఇట్లని యనేకవిధంబుల నాలోచించి "యిన్ని పాట్లుపడుటకన్న నాకుడికన్ను నవలీలఁబెఱికి స్వామి కంటిమీఁద నతికి యానీరుగారుట మాన్వెద' నని యట్లనేచేసెను వెంటనేకన్ను నీరుగా రుట చూచివేసెను. అప్పుడకన్ను పు రెండవకంటి కెన్నడైన నిట్టిరోగ ము వచ్చునేమో అట్లురాకుండ నిప్పుడె నాయెడను కన్నాకంటికి ముందు గా నతికివేతువని కన్నుఁ బెఱుకఁబోవునంతలో నంతకాంతకుండు పొడ నూపి యాకన్నప్ప మొదిటఁ దనకిచ్చిన కన్నాలనికి మఱలనిచ్చి "నీభక్తి కి మెచ్చితిని. నీవువేఱుగ నాకియ్యవలెనా? నాకన్నులేనీకన్నులు. నీకన్నులేనాకన్నులు. నేనేనీవు. నీవేనేను." ఇట్లని సంభాషించుకొనున మ యంబున తొంటియోగి యదిగని రాచానున్నస్థలమునుంచి గయలుపడి కన్నప్పకు సాష్టాంగదండంబుమ్రొక్కి "నీయెడనేఁజేసిన యపరాధంబు నకు నన్నుక్షమించుము. భక్తుఁడవన నీవేభక్తుఁడవు. శివైక్యంబన్ననీజే. నీవంటి శివైక్యభరతలత్రులు మఱిలేరు మూఢభక్తుఁడవు నిన్నుఁ బూ జించినఁజాలును. శివునివేఱఁ బూజింపఁబనిలేదు." అని బహుబంధుల నారనిఁ గిర్తించుచుండఁ జూచుచున్న లెల్లి భవానీదేవియు నక్కడ చి క్కటిని నిలుచున్న భక్తులగు ప్రమధగణంబులు నతికుతూహలులగు

చుండిరి అంతలోఁ గన్నప్పది దిక్కుముక్కంటియు వన్నగభూషణుని
దిక్కుఁ గన్నప్పయుఁ బరస్పరాలోకంబులు సేనుకొనుచుండ వారిదృష్టు
లన్యోన్యంబు నేకీభావంబులగుట నెల్లఱుగా చి మించినభక్తియో
గంబునఁ దేకదృష్టుఁవావిధనఁ బఱగించుచుండిరి ఆప్పుడప్పురమే
శ్వగుండు గన్నప్పను గాఢాలింగన పరితుష్టునిఁజేసి “నీకుఁబు మార్గంబు
లు నాలుగునిచ్చెద ఇంద్రానిదేవపదవులనైనఁ గోరిననిచ్చెదఁ గోరు”
మననమ్ముగభక్తుంమ్మొదనితో “దేవా! నాకు మోక్షమన్న నేమి
యోదెలియదు పురుషార్థంబులతెలివ మొదలేమన్న ఇంద్రానిపదవు
లేల? నాకుఁ గావలసినదొక్కటియె అదియేగన నీకృష్టిసర్వదా నాప
యింబ్రసరించుచుండవలె నాదృష్టియెల్లవేళల నీయంఘ్నులయ దనిలిచి
యుండవలెను మనమిద్దఱముఁ బరస్పరాలోక నే హదన్యోన్యదృగ్జాలుక
మైయుండవలయు నింతియనాకోరిక “అని యూరకున్న కన్నప్పను గ
రుగార్ద్ర ప్రేమింగాంచి తనయెరుటనుచుకొని యొకరినొకరు సర్వదా
నిరీక్షించుకొనుచుందురు నేటికినిగాళహస్తీలో నీశ్వరిసాన్నిధ్యంబు
నఁ గన్నప్ప విగ్రహంబునుగలదు ఆకన్నప్ప పుక్కిటినీరే దేవునికూ
ర్జనముసేయుచుందురు ఆకన్నప్పను ముందుబూజించి యాశేషించిన
పుష్పాదిద్రవ్యంబుల శివునిఁ బూజించెదరు శివునికిఁ గన్నప్పనముసేసి
నవాడగుటచేఁ గన్నప్పయును పేరనాభక్తుఁడు ప్రసన్నికెక్కెను ఈకన్న
ప్పకథ జదివినను, విన్నను, వ్రాసినను సద్యోముక్తికలుగను వింటిరా
భక్తవరులారా! భగవంతునికి భక్తులయందున్న గౌరవము తనభక్తుని
కగ్రపూజయిచ్చి యాతనిశేషంబునుదాఁ గొనుచున్నవాడు ఇట్టిముగ్ధ
భక్తులనెందఱిలో యీశ్వరుఁడు కాపాడుచుండుట వినుచుంటిమిగదా
వారలచరిత్రంబు లీతీరున సేమనము ప్రసంగించుకొనుచుండుటలో లోక
వ్యాప్తంబులైనవి” అని చెన్నబసవన్న యడిగినప్రశ్నవై నతండువిను
దుండ భక్తులకు బసవేశ్వరులు మూఢభక్తులకధలువినిపించి మఱియు

నాభక్తులను సొబోధించి మున్ను కళియంబనాయనారను భక్తుడు
సర్వదా యిట్టిమూఢభక్తులకథలు సెప్పుడు మీవంటిభక్తులను డనువు
చుండెడి వాడని మరమువిచలేదా? అట్లనేనేడునేను మీచెవుకింపుసాం
పాదవెడికథలవినిపించి మీసేవ సేయఁగలిగితి నింతకన్న నాజన్మంబున
కువేటసాగకతయున్నదె" యనుచు వారలగోష్ఠినిఁ గొలుపుచీర్చియుం
డెను

చక్రీసక లేశ్వరమాదిరాజు కథక్రింది

భూదేవి కంఠహారమున నాయికామణియనందగి నంబెయనునొ
కపురంబున కథీశుఁడై పురమద్దనునిభక్తుఁ డొకండు సకలేశ్వరమాది
రాజును భూనాయకుం డసచాయవృత్తినిఁ బ్రజాపాలనంబు సేయుచుండె
ను అతండు సకలకుసుమ వికరప్రపూరితుండును, శమాఽమృతసంప
న్నుండు, శశిరూపకృష్టా గయోఽసిద్ధుండు, నమలినచిత్తు గును, బ్రవిమ
లృప్తియు నజర్తితతానాథీశజ్ఞ సూర్యుండునగును బుడితా
ఖండలృత్తి శ్రుతిసంబలుండును త్యాగభోగా భోగస, సకలస్తు సకల
త్తిప్రపూరితాఖిలు యును, సుగతిసహిత్యావాగైవ్యభవ సమగ్రుండును
దాసీదానాది సరికప ప్రజాపాలనానుగ్రుండును, వీణాగానవాయిద్య
నిపుణుండును, వేదవేదాంగపారిగుండును, శ్రేతకల్పభూరుహుండు నగు
చు నవనినేలుచుండును. ఇట్లుండొకడొక కాలంబున కాలనికి జ గమలిం
గానుభవ ప్రపత్తిగలిగి ప్రతిది ము గడియగడియను చిత్తగచింతలుచూ
ని, రాజ్యభారింబు మంత్రువైచిడి లింగపుజసేయుచుండును పూజాన
మయమం దినేవిధంబులగు ననేకచిత్రవిచిత్ర రూపంబులదంబుమీఁ
డు సకేకాహ్వయంబులగు వీణెలననేకరాగంబులకు మేళగించి వాయుఁ
శంబున నాయారాగంబుల నాయావిపంచులు వలుకుచు నునలుల నేర్ప
టచియుంచును శంకరాభరణము మున్నగు శివప్రీతికరంబులగు రాగ
బులు నలుకఁబడు సమయంబుల నాయుమాధవుఁ డావీణియం ననె

నమర్చుకొని తా ననేకరాగంబులం బాడుమండ నయ్యండజయూ యగు
జలిగొండజేచి కూర్చికూర్తురు నాచంబునకుఁ దగులయశ్రుతుల నతుల
వినోదంబునఁ బరిగొల్పుచుండును. అదిగని పృమధులు నితాంతప్రమో
దకంతురితస్వాంతులగుచుఁ జూచుచుదుకు ఇట్లత్యంత భక్తిసమంచి
తుండగు నయ్యత్తుత్తమ భక్తుండు కాత్యాయనీ భర్తృపూజాతత్ప
రుండై యొకానొకనాడు శివభక్తులైఱు గలసిమెలసి సుఖగోష్ఠినుం
డ మాదరసువినుచుండ శ్రీశైలంబున మల్లరసు లేక మల్లిఖార్జున నామ
క భక్తుండొకండు రాజ్యంబువిడనాడి భక్తియొగంబున జ్ఞానయోగ బు
నాఁడొకట నేకేభావంబులుగొన దేవత్వంబునొంది శ్రీశైలమల్లిఖార్జు
నుండునఁ దాత యాపర్వతాధిపానదేవుండై యున్నవాడని విని యాత
ని దర్శింపఁగుతూహలుండై తనరాజ్యంబువిడిచి యతిప్రయత్నీకృతప్ర
యాణంబుల నాశ్రీశైలంబునఁ జని యందలి విశేషంబులం గనుచు
పోవుచుండెను ఆపర్వతరాజంబున సమస్తంబును లి గమయంబె చెట్లు
నదులు గండశిలలు గుహలు మృగములు పక్షులు సరీసృపములు లోన
గు సమస్తస్థావర జంగమ పదార్థంబులన్నియు నాతనికిఁ గేవల లింగాకా
రంబులవలె గనుపట్టుచుండెడివి ఇట్టివిశేషంబులఁ గనుచుఁ బాతాళగం
గలో మునింగి ముక్తిగుండంబునఁ గ్రుంకువిడి మూలవిరాళంగ దర్శనం
బుగావించి యింకమల్లిఖార్జున లేక మల్లర్జున పృత్యక్షలింగమూర్తి దర్శ
నంబున కాలని నన్వేషించుచుఁ బోవంబోవ మార్గమధ్యంబున నొక
చోట నతనిదృఢభక్తి సరయుగోరి మల్లరసు తనయోగప్రభావంబున
సర్వరూపంబుదాల్చి త్రోవనరికట్టి యడ్డంబుగా నితనికేగుటకు చారితే
స్వండఁ బండ్రియుండెను మాదిరాజు చనిచని యావిశ్వరూపునిఁ గాంచి
యివికాళ్ళునేతు లివితలయను సంగవిచక్షణలేక పడియున్న యీరూపం
దేమి ఇదియొక కొండయో, బండయో, భూతమో, మృగమో, నదీప్ర
వాహమో, సత్పత్రానాత్రీహమో, నిరూపింప శక్యంబుగాకున్నది.

ఐనను దీనితల యొక్కడనున్నదో సూతమని చని మూడుసంవత్సరము
 లేకపూర్వాయాణంబుగా నరిగినను దలగానరాలేదు మఱిలవచ్చి కాళ్లదెన
 గనుఁగొండమని యాదిక్కున నెనిమిదిసంవత్సరముల నవరతప్రమాణం
 బొనర్చినను కాళ్ళుకనఁబడలేదు. అత యథాస్థలంబునకు మఱిలవచ్చి
 సాష్టాంగదండంబాచరించి చేతులుజోడించి “మహానుభావా! నీమహత్వం
 బుఁగనుంగొన నాయుద్రాదులైన జాలరన నేనెంతవాఁడ. నన్నను
 గ్రహింపు” మని యనేకవిధంబుల నమ్రుఁడై కమ్రవాగ్రసంబాతని చె
 విసోఁగజేయుటయు నానుల్లరును ప్రత్యక్షంబై మాదిరాజు నాలింగనం
 బుసేకొని నీభక్తికిమెచ్చితి నీవిట శివపూజ సేసికొనుచుండుమని యత
 నికొక యాశ్రమంబుఁ గల్పించి యీ చెట్టు గొమ్మనీడ బహు
 దూరప్రసారి నీ విక్కడ నిశ్చల జప సమాధి నిష్ఠనుండుమని చెప్పి
 యాతనిమరల భూమికిబంపనూహించి, యాతలో కొంతకాలంబునకుఁ
 దానొకగొల్లని కూపంబుధరించి యేతెంచి యామాదిరోజున్నచెట్టుకొ
 మ్మనఁజేరివైచెను అంత నామాదిరాజయోగి యా గొల్లవానింగని
 “యోరోరి నూఁథుఁడా, పాపాత్మా, నీకునటుకుటకు మఱిచెట్టుకొమ్మ
 లులేకపోయెనో? నామున్నవృక్షశాఖయే ఖండింపవలెనా? చూడు,
 నిన్నునాకోపానలంబున భస్మముసేయ గలనుగాని తపస్వికిఁ గోపము
 కూడదు” అని తన్ననేక విధంబుల దూషించుచున్న మాది రాజుంగని
 కపటగోపకుండగు మల్లరును నవ్వుచు “నేమయా, యోగిపుంగవా
 మహాతపశ్శాలీ, నీయాగ్రహంబునకు మేఱయేదీ? నీవు తపస్వివా?
 తాపసికిఁ గోపముండవచ్చును నేను పాపినంటివి లోకులు పాపాత్ములు
 గాని పాపెవ్వరు?” పాపాత్మా పాపన భవ, యను నార్యోక్తి విన
 లేదా? మరపుట్టువు పాపకూపమునందుండి మన వెఱుంగుట పాపలోక
 మున మరమరణము పాపమువందే నాకుఁగొట్టిట కొక చెట్టులేదా
 యని యడిగితివి నీకు నివసించుటకు మఱియొక్కచెట్టు లేకపోయెనా?

సంసారముత్యజాచి మీవంటినన్యానుబు మఱల సీమణత్రయాభిలాష
 పైండుటఁ గాదే సీవిప్పుడు కోపబవలంబించుట సర్వసంగఽరిత్యాగి
 యగు యోగికి కాలస్థలవిచక్షణాబులేల? తనతపంబున కెచటనైనను
 సకల యెప్పుడైననుగనె” ఇట్లని యచేక విధింబుల సోద-హరణంబుగ
 నాతనిమాదల్పించుచు నిజరూపంబు మూపిం మల్లిఖార్జునస్వామినిఁ గని
 మాదిరాజుశిగుజెందిన మొగంబుగలవాఁడై తన్నుఁ దానిం దించుకొ
 నుచు నపరాధంబు క్షమింపుమని బహుభంగలఁ బ్రార్థించెను. అంత
 నామల్లఁగుచు మాదిరాజు గని నిన్నుఁచుటల భూలోంబునకుఁ బంప
 నేఁ జేసిన ఎన్నుగడగాని, నీ భక్తికి లోటులేదు పరమేశ్వరునానతిని
 న ది కేశ్వరుఁడు భూలోంబున బసవేశ్వరరూపంబునఁ గల్యాణపురిం
 బున విజ్జలరాజమంత్రియై యానతరించినవాఁడు ఆతనికి సహాయుండైనై
 శివభక్తియోగంబున నతనితోఁ గూడ వర్తించుచు నీ భూలోకంబున
 నిఁక నేఁ బదిసంవత్సరములు నుండివలెను ఇప్పుడు నీకారు నుటయే
 బది సంవత్సరములైనవి. మఱియేబది యబ్దంబులు బసవసమంత్రితో
 నుంటివేని నామీదనిన్ను నాసన్నిధికిరావించకొనియె డిను ఇప్పటికినీకుఁ
 గావలసినవరింబులు గోరు మిచ్చెద వానిం గైకొని బసవసమంత్రిఁడ
 నుండుము” అనునంతలో చూచి రాజు పునఃపునఃఁబదిసంబులొనరించి
 “జేవా! నీకు వరింబు లొసంగెదనంటివి ఏమివరంబులుకావలయును?
 స్త్రీలఁగోరుదునా? అండఱును బరస్త్రీలే ఆయువందునా అదిమాయ
 దానిని గుర్తెఱుంగజాలము ఆమాయపువచ్చు నెప్పుడో పోవు నెప్పు
 డో వచ్చుట నెచ్చట నుండుయో పోవుటయెచ్చటకో తెలియదు పోని
 ముగ్గు ఇంద్రియదం గోరుదునా? అదియేమిశాశ్వతము ఇప్పటికిట్టి యిం
 ద్రియలెంతకైతెరో? బ్రహ్మత్వమందునా? అదియు సభ్రువమే ఇది యె
 స్తవస్థస్థియో ఇంక నెన్నిస్థువులుగానున్నవో శాశ్వతమైనది యన
 పాడుమైనది శివపద మొక్కటియే అది నేఁ గోరింపెట్టలేదు.

గాన నుహాస్రభో, నా కేవలంబులకైతేమి నీయనుగ్రహంబను వరం
బొక్కటియెసాలును నిన్ను బాడగని నీచేనుఁలావితుఁడనగునాకు నిత
రవరసముదాయమునందుఁ గోరికి యుండునే ముదారకుసుమంబు నా
ఘ్రాణించు నిందిరిరమధనకుసుమంబునొందు నెనినాకు సీయఁ డ్రైవ్యయ
భక్తిదప్ప వేటువరంబకైతేను అనుచు మఱిమఱిభక్తి పరవశత్వం
బున సాష్టాంగంబొచరించుతరి గిరున బుట్టితిరిగి కళ్యాణపురంబున బ
సవేశ్వరుల యాస్థానమటపగాబు సమీపంబునఁ బడిలేచిన, సంతకు
ముందొకనాఁడు బసవేశ్వరులు సంగమేశ్వరుం దర్శనంబునకుంబోయి
తిల్లింగాకారమధ్యంబు వెలువడి యుమాదిరాజువంటి యొక వ్యక్తిపై
కివచ్చి తిన్నంగలసినటులఁ గనిపెట్టియుండెను గనుక సీమాదిరాజును
బసవన చేయూతయిచ్చి లేవనెత్తి సాష్టాంగబెఱగియను నయోక్తుల
నుపచారంబులునలిపి తనయండనుంచుకొని కన్నతండ్రివలె నాతని భా
వించుచు సతిభక్తిగౌరవంబు లాతనిదనఁ గనపఱచుచు శివార్చనాపర
త్వంబున నిద్దఱు నేకనిష్ఠాగరిష్ఠురగుచు రాచకార్యంబు వేమఱక విధ్యు
క్తంబులుగా నెఱవేర్చుకొనుచు కొన్నిరాజుచే మన్ననలంగొంచుఁబ్రజ
లచేఁగిరింపఁ బడుచు, శివభక్తులచే నాదిరింపఁబడుచు మహానైభవం
బున శివమతిస్థాపనగుడగుచుండుఁ జిట్టి బసవేశ్వరులయందు వాత్స
ల్యంబున మాదిరాజును సాక్షాత్పూజింపునియఁపర రూపంబన నాతని
యొద్దన స్వకాల సర్వావస్థలయందుండి యాతని నేక హితోక్తులు
గఱపుచు సతచికిండ్కోడుఁ నీడయైయు డెను మల్లిఖార్జునస్వామి యా
జ్ఞంబుల్ని యాదేవుండొనఁగిచ్చిన కొగువయ్యఁబడియెండ్లు బసవేశ్వరుల
తోఁ గడిపి పిమ్మటమఱల శ్రీశైలంబునకరిఁగి వారియాస్థానంబున వా
రిసద్గోష్ఠినుండంగలవాఁడు ఈమాదిరాజుచరిత్ర మింతచిత్రమైనదిగను
కనే యన్నిటికన్న నిది మిన్నయైనది కావుననీతని సత్కథనావాఢా
సమనస్కులై వినువారెల్లఱు శివసాయజ్యమును బొందుచురు, చదివి

నవారును, వ్రాసితద్రుథంబును నిత్యపారాయణంబుగా పూజాపీఠంబు
 ననుంచుకొని భక్తిశ్రద్ధలతోఁ బూజించువారికిం గలుగుఫలము నిక
 వక్కాణింపశక్యముగాదు. చతుష్టవ్యుపచారాచిత చతుష్టపిసమయ
 సమాచరిత నిశ్చలసద్భక్తిపూర్వక శివపూజాఫలంబు సమ్యక్సాక్షాత్తం
 బుకాగలదు.

బ న వ పు రా ణ ము .

నాల్గవయాశ్వాసము

చిక్కి మడివాలు మాచయ్య కథకిక్కి

ఈభూమండలమున నెప్పురిగెయను నొకచిన్నపల్లెగలదు. అందు మడివాల మాచయ యనునొక శివభక్తుఁడుండెను. ఆతం డయోనిసం భవుండు కులమున రజకుఁడు. శివభక్తి మూలకండుము జితేంద్రియుఁడు జ్ఞానసంపన్నుఁడు సర్వదా జంగమాచ్చనా సక్తఁచిత్తుఁడు వీరశైవుఁడు. న్యాయశీలుఁడు. నిష్ఠురప్రగల్భవాగ్విముఖుఁడు. భక్తిప్రసంగసుముఖుఁడు అరిషడ్వర్గదుర్గవ్యాపకౌచి. అశ్రునగ్ధవాసవన్లహర్లప్రచారి హరభక్తాను సారి, దీనజకోపకారి దుష్టజనాపహారి భక్తివిహారమారి దురాచార నూరి. లింగజంగమార్చనప్రకారప్రచారి భక్తాంఘ్రిరేషువు. ఇట్టి మ హానుభావుఁడు కులముఁ డొకలియఁజ్ఞుఁడు. దన యయోనిజత్వమున మహానుభావుండు కావచ్చును కల్యాణపురంబున బసవేశ్వరుల భక్తిజ్ఞా నవైరాగ్యులును జంగమభక్తార్చనదీక్షయు విని తానాపురింబునకే గి బసవేశ్వరులంగని వాకిచే సాక్షాత్సాలనేత్రునిగాఁ బరిగణింపఁ బరి సపర్యలనందుచు నందేయుండెను. తన కులవృత్తియగు బట్టలుతుట్ట యెయ్యకముఖ్య కర్తవ్యంబుగా నిశ్చయించుకొని హరభక్తుల మాసిన బట్టలు పరిశుభ్రముగానుదురుచు వారికిచ్చుచుండును బట్టలుతుకు కాలంబున మిగులనాచారసూత్రి గలిగియే సుపర్కముఁ దగులనీక యుదికిసప్తములం దనతలనే ధరించి మోయుచు సహజబలసంపన్నుఁ డుగనుక నొకకేలనొక సునిరీఘరాకరవాలంబుదాల్చి చెండవచేతనొక గంట వాయింపుచు శివభక్తుల మడిబట్టలులికి తెచ్చుచున్నాను. ఏనికే

విధమైన మైలయు సోకఁగూడరు చేరరాజోకఁడు. వచ్చినఁ దెగనటికెడ
 దూరంబుగఁబొందు అడ్డురాదు. అని నోటఁజాటుచు గంటమీ.
 టుచు కత్తిసోమఁజూపుచు నిటికినేగి యెరిరిబట్టలువారికిచ్చుచుండు.
 తానుగూకువేళభక్తులైన నేగియడిగిన వలసిగన్ని మడుగుఘోవతు
 లువారికిచ్చును. ఇట్టిశిష్టాచారసంపన్నులయొక్క వీరభక్తిప్రతాపంబు
 భక్తులచేవినుచు ఎనవేళ్వరులు వేయువిధంబుల నాతిరి గొనియాడు
 చుండును. అదివిని పురజనులందఱు నిట్టిభక్తుఁడు లేడని పొగడుచుండిరి
 జనులనుటికి బాత్తుండై వీరాచారపరాయణుండగు మావయ కళ్యాణ
 పురంబున నట్లండె యొకానొకదినమున యథాప్రకారముగా నుదికిన
 భక్తాంబరముల నంబరమంటెడు తివశిరంబుపై మూటగట్టిపెట్టుకొని
 యింటికి బోవుచుండ నొకమనుకండనికేలు ఘంటానాదమువినుచు
 న్నను చేతనున్నకత్తి గనిపించుచున్నను ప్రమాదివశంబున జాయం
 జనుడెంచి కప్పించుకొనిపోవుటకు న్న్యక్త్రోవ లేకునికి నాతినికిట్టై దుర
 న్నెట్ట నిలువఁబడి నిస్పృహితుడై యూకున్నవారిని తలద్రెవ్వనేసి
 కత్తివెత్తి యెత్తగుచుత్తలంబున కెగమింతును అదిగని పురజనులం
 దఱు నేకముఖ బున జేరిపోలికి జని “యోయెకిమిడా” యంతకా
 లము నీ చల్లని రాచరికమునఁ బ్రజలందఱు నీప్రజలయట్లఁ దమదేహ
 దనాదులపట్ల నిశ్చింతలై నుఖులైయుండిరి నేటికాలమునకు మనపురం
 బున కొక మహాచారియేతెంచి వీరు వారు నాకపురజనులఁ దననోట
 పైచుకొనుచున్నది ఆచారి యేదియన నోమహారాజా! యేచాకలి
 వానిని పరమభక్తుండని యయోచింపఁడియు నపరశంభుండనియు మన
 బసవేశ్వరులవారు సేవించుచుదురో యాచాకలి మాచఁడే. వీని
 మూర్ఖత గాలిపోను. బట్టలులికి యింటికిఁదెచ్చుచు దగ్గరరాకండ్లి.
 వచ్చినఁ బుచ్చెకాయ దెగనటికెడనని బిగ్గరగాఁ జాటుచు గంటవా
 యించుచుఁ గత్తిఝుళిపించుచు వచ్చుచుండు వాని భీకరాకారధ్వనులు

గని వినిన మానవులె గాక పశుపక్షీన ముకయమును త్రిమిక్కిలకాడలు
ను సైతము వానికి నోరకలిపోవునుగాని వానిదృష్టి గోచరత్వము
నకు దూరంబగుదుడును అదియేమిచిత్తమోకాని నేటివినమువలె
మేమెల్లజముం బరమాశ్చర్యంబుతోఁ గాంచినచ్చితిమి పాప మొక
యనామధేయుఁడు ప్రమాదవశంబున సమీపించి యోసరిలిపోవుటకు
మారుదారిలేక దగ్గరిలి న నగ్గఁడమండఁడు చెడుగతి నొని మొండం
బునుండి మూడంబును గత్తివేయఁ దూలించెను అది మీఁదికెగయుట
గనఁబడెనుగాని మఱివిగుటమేము చూడలేదు మహావాయుపదంబున
నాఁడు మహాభావతయుద్ధంబున భీమునిచే మడియింప బడి యేనుగుల
యంగంపుడక్కలు నేటికి నెరుగుచున్నవని పెద్దలగు పౌరాణికులు
సెప్ప నొప్పటికింపక మనమువిని నవ్వుచుండుటయేగాని నేడు మన
మడివాలు మాదభీమునిచే నెగమీటఁబడిన మనుజు శింబు దిరంబుగఁ
దిగుచున్నటులఁ బ్రత్యక్షగోచరము గనుచున్నారము కాన నోదయా
నిధి రాజునకుఁ బ్రజలు విడ్డలు ప్రజలకు రాజురొక్క రాజునకుఁ బ్రజ
శరీరము అట్టి దేహంబున మన్న దేహరాజకాబట్టి యీపురంబున
కాపాదింపబడిన యీకాళరాత్రిని దేవరవారు పాటఁదోలనిచో నితఁ
గొన్ని దినంబులకే మనపురంబు నిర్మూలంబగుటకు లేకమైన నందియం
బులేదని యోచయని పాదంబుల వ్రాల్చి లేవకున్న జలంబుని రాజు
బసవముఖాలొకనంబుగావించి బసవమర్త్య వింటివా ప్రజాలాపంబు
లుచాకి వాని సీమితపెద్దనేసినందున మనకు మూడినకీడు చూఁ
డుము ఇక మాటు మాటాడక వీని నూటువిడిచి పోవువానిఁ
గాఁ జేతము అందు కుపాయంబు నిరపాయంబు దాన నీవ
యారయుము " అనుసూతలో బసవేశ్వరులు "రాజోత్తమా, ప్రజలరిత
మాటలకు భయపడవలదు వాడు మహానుభావుఁడు. దైవాంశసంభూ
తుఁడు. అట్లయగుటనే యయోనిసంభవుఁడు. విస్తరించినచింపనేల? వా

స్తవంబుగాఁ బ్రశస్తంబగు నాభూతేశుని యపరావతారుడు. ఒకమను
జునిఁ జూపెనని మనము చంపింపఁగూడదు చంపినను సామాన్యమైన
చంపుగాదు. శిరంబిప్పటికి నంబరముననున్నదని మనవారె చెప్పుచున్న
వారు. ఇదియొపవిత్రగాదె? మఁమతని శరణుజొచ్చితమేని మఱలవాని
బ్రతికింప నతండ్ఁపునని నానమ్మకము కనుక వానిజోలికఁ బోఁగూడ
దని నాయభిప్రాయ" మని బసవేశ్వరులు బదులుచెప్పెను అదివినిరాజు
"ఈబసవనమంత్రి యెప్పుడు నిట్టిపిచ్చితలంపులే తలంచుచుండు" నని
యాయనకుం దెలియకుండఁ దనచుట్టలజేరి "వీరు మన భద్రగజంబు
ను పురికొల్పి యామాచఁడు వచ్చుదారిఁగాచి, యడ్డంబుసాచ్చి తొలఁ
గుమన్నఁ దొలంగకుండు. ఏమంటుండికొనితి వానిమట్టింది పీనుంగుంగా
వింపు" డని యానతిచ్చెను. అంత నాసామంతమావంతు లేనుఁగును కట్టా
యితంబునేసి రాజాజ్ఞ నెఱవేర్చివిధిలేక భయంబానఁగురుచు మాచ
య్యవచ్చుమాన్లము నరికట్టికాచియుండిరి మాచయ్యధీరుండు. తననిత్య
కృత్యంబగు బట్టలుదుకు పనిపూర్తి సేసికొని యథాప్రకారము ఘంటా
నాదంబుతోడను, నిజసింహనాదంబుతోడను "రాకురాకుండు తొలఁ
గిపో" డనుచు నేనుఁగు సమీపించి యరణ్యంబున మృగరాజై స్వేచ్ఛా
విహారంబున నుండవలసినగజము నిజప్రారబ్ధవశంబున నొక్కమనుకనా
యకునకుఁ జిక్కి దుఃఖంబుపాలగు నీక్షుద్రమాతంగంబునకానేఁ దొలం
గుటయని మావటీద్రు బ్రాణంబుల కాశపడదరేనిఁ దొలఁగిపోడని
చెప్పి పాటిపోఁ జూచుకరిరాజు రాజభటుల ప్రోత్సాహంబునఁ దననైకు
ఱుకఁబోవ నద్దానిండాసి తుండంబువందికొని ముక్కముక్కలుగా ఖం
డించి యంతఃబోక శుండాంబు నంగంబున మాంసంబిది తోలిది యె
మ్ములివి యన విచక్షణలేకయుండువటుల. జిందజిందజగా నఱికితుం
డఖండంబుల నాకాశంబున కెగఁజిమ్ముయాడించుచు గారిఁజేసుకొని
గజదనుకం బరిమార్చి మరలిచను మినుసీకయ్యయ్యయ్యనఁ దన నెలవుఁ

శేరి "నావై నీస్తంబేరమంబు డంబుమీరిన గర్వంబున డీకొల్పిన యాయుమతియ గుక్కిరిపరిని గతజీవుంజేయక యూరకుండువాడం గా" నని శపథుబాసరైనను అదివిచి బిడ్డలరాజు బసవేశ్వరులంజేరఁజేరి యంఘ్రులవైఁబడి యాయుడుముఁ దప్పిపుమని బహుదీనముగాఁ బ్రతి మాలుకొనెను బసవేశ్వరులును రాజును దయాద్యనృప్తిగగని "యోవె జ్జిరాజా" నామాటవిసవైతివి మదియాలువాడను భాగంతిచే వానిని సానూన్యమనుజునిగా భావించి వానింబంప యత్నించితివి. చంపఁబో యిన భద్రదంతి యంతంబునొందె. పరమభక్తుల కిల నసాధ్యంబులుగ లవె?

ఇరువత్తుని సృష్టాంతము.

మున్ను ద్రివిడ దేశంబునఁ గరయూరను గ్రామమున నిగువత్తను నొకశివభక్తుఁడు గలఁడు అతండా చోడరాజురాజ్యమున నరువదిముగ్గు రు భక్తులలో నిరువదియవవానివంటివాడగుటచే నిరువత్తను నామనం బున బ్రతగుచుండును మతియు నతఁడు సర్వసంగవిరత్యాగి. సమస్త శి వపురాణార్థవేది పక్షిభలి. గార్చ నార్పితావధానుండు జంగమపూజా తత్పరుఁడు ధనయావనసంపన్నుఁడు స్వదా పురాణగోష్ఠిం గాలంబు గడపువాఁడు ఇట్టివాడై యొకగొప్పనృతంబున సుప్తించుటకు మనోని శ్చయంబు చేసికొనియెను. అదియేమాన—నీశ్వరిభక్తుల కపచారంబులు నలుపు నేమనుజునైనను జంతువునైనను భూతంబునైనను దేనినైనను కనికరములేక పాగొనిహ్నాలంబు సేయుటయే ఇట్టి గట్టిపట్టుబట్టియా యిరువత్తు తత్పరతేని చిత్తంబున మత్తగజంబునైన మొత్తజాలు ఎల శాలి గనుక నానియతుంబున జనులకుఁ బురాణాలు సెప్పుచుండెను. ఇట్లుండఁ గొండొకనాఁడు పట్టిపురాజు పట్టిపుటనుఁగు మదోదేశ్యకంబున గట్టువదిలిండుకొని బయటఁబడి మీఁద నాఁగొరణండు మల్లించుచున్న ను మశ్యకవానిని సరకుసేయక పురవీధులం దిరుగుచు నెదుటఁబడ్డ యే

జంతువునైనను మనుజునైనను విసర్జివైచుచు పురమెల్లఁ జూచిరవందర
 సేయుచుండెను ఆయూర నొకశంభుభక్తుఁడు శివపూజకుఁ గునుమవిస
 రంబులఁ గోనుకొని తెచ్చుటకుఁ డెల్లవాఱుజామున లేచి తోటతోటను
 జెట్టుఁజెట్టును నెమకి సద్యోవికసితంబులును నువాసనావాసితంబులు
 నగుపుష్పంబుల నేటికొని సజ్జనిండ్రిమకొని యిటికేఁగువాఁడు కర్షణ
 శంబున నాయుభంబు బారిఁబడియెను చానినది తుండంబున నెత్తిమీఁ
 దికెగమిటి దంతంబులమధ్య వ్రేలునటులఁ బట్టి యుంచెను. ఆభక్తునికి
 గజరదంబొకటి ప్రక్కనుగ్రుచ్చుకొని పాశావసాఁగ సమయాన్తఁడై కొ
 లుఁకులూఁగ బ్రాణంబుల ధరియించి “శంభో, శంకర, మృత్యుంజయ,
 మృత్యుముఖంబుననున్న నన్నుద్ధరింపు” మని దీవిముగా మొలవెట్టెను.
 ఆసేవోక్షనము ద్విదశనామక భక్తుని వీనులసోఁకిన సతఁడు విని యిది
 యేమి! భక్తులకెవ్వనికో యాపదవాటిల్లినది పోయిచూత” మని బయ
 లువెడలి చూచుసరికి శుండాంబు తండాగ్రంబున దంతములనడుచు
 గాయపడిన పక్కనున్రవించుచున్న రక్తముతో మినుకుమినుకులాడుగ
 మనోన్ముఖంబులగు పాశాములతోనున్న భక్తునియవస్థ గానఁబడియెను.
 అదిసూచి యిరవత్తు భక్తుఁడు తనచిత్తముఁ జేసికొన్న ప్రళింపరిపా
 లించుటకు ని చుకేనియు వెనుకీయక హస్తహస్తంబు నిజహస్తంబున
 నాకిరించి లాగి మెడవంచి దానివైచున్న మావంతునొక మోదిమోది
 సంపి పిడికిఁటిగుద్దుచే గద్దనన మ్మెద్దుమెకంబును విశళితకుంభంబై నే
 లఁబడఁజేసి కొమ్ములనడుచు నిమిషియున్న భక్తునిఁ బయటఁదీసి వానికి
 నుపచారంబులు సేయుచుండునంతలో “నిరవత్తు భక్తునివలనఁ గలభం
 బు మృతినొందింపఁబడిన” దని భటులువిన్నవించు చోడరాజువిని యిర
 వత్తు నొద్దకుఁ దానేఁగుడెంచి సాష్టాంగబైఱిగి కర మలమ్ములు ము
 కుళించి “స్వామి! నాసామజులు భక్తునియెడఁజేసినయపరాధంబు నా
 దిగాని దానిదిగాదు భృత్యులు సేసినదోషమునకు రాజశత్రుఁడు

తిక్కగంతువగు నాదంతికేమి తెలియును? అట్టిదాని లొంగదీసికొన నేరని నాడోపంబున భక్తుడు ప్రాణావశిష్టుండయ్యెను ఈతండు బ్రతుకునో బ్రతకడో నిశ్చయింప నలవిగాకున్నది ఇట్టిస్థితిలో భక్తునుండి నేజీమి చుట నాదితప్పు నన్ను బరిమార్చుటని మీరట్లానర్పరుగాన నాశిరంబు నెనఖండించుకొనియెద" నని గండ్రక తైరతోఁ గలఁ గ తైరించుకొనఁబో వునంతలో సాక్షాత్పరశివుడు వామభాగాగీకృత శ్యామాదేవితోను ప్రమథగణంబులతోడను బ్రహ్మవిష్ణులతోడను సందిహనారూఢుండై గంధర్వాప్సరోగణ పరిసేవితుండై పాడనూపి రాజభక్తికి మెచ్చుకొని 'నీభక్తి సాహసంబులు నాకుఁ బరితోషకంబులయ్యె.' నని యిరువత్తు వంకఁజూచి నీప్రతిసకును రాజభక్తి సాహసంబులను నేను పరపూర్ణతృప్తుండనైతి. ఇకనీవును, రాజునుకోరినవరంబుల నిచ్చెదఁ గోరు"డని యాతకుమున్నె సచ్చిసారిని బ్రతికించి దానిమావటినికీఁ బ్రాణంబులొనఁగి దానిదంతంబుల మధ్యనుండి యూఁడఁదీయఁబడి ప్రాణసం దేహవస్థయందున్న భక్తునికి యథాస్థితి నొనఁగి యన్నదేవుని నిరవత్తుగాని, రాజుగాని వరము లేవియుఁగోరలేకు. భగవంతుడు వార లకు సన్మోహమాత్మమిచ్చి మియిష్టానుసార మిహోకంబునఁజూచి తుద కుఁ నాలోక బున ప్రచుధులతోఁబాలు మీగునాగణముఁగోనివారై యుండు"డని యానతిచ్చి య తహితుండయ్యె. మిటివా, రాజా, భక్తులయొక్కప్రభావ"మని బసవేశ్వరులురాజునకుజెప్పె యియిది వస్తుకథ విన్నవారును జదివినవారును బహుబలధనసంపన్నులై సకల భోగముల ననుభవించి తునకుమాత్మంబునొండెద"రనియు జెప్పి మఱి యునిట్లనియె

అక్ష్మి బాపూరి బ్రహ్మయ్య కథక్కిం

బాపూరు బ్రహ్మయ్యయను వీరశైవుని వృత్తాంతము మఱియుఁ జిత్రంబదినుము. బ్రహ్మయ్య వీరశైవుడు వీరాచారాతర్పరుడు సరి

తతఃసంగమలింగార్చనానక్తుఃకు ఉత్తమోత్తముఃకు. భోగిగాఃకు. రా
గిగాఃకు త్యాగి విరాగి శౌర్యశైర్యస్థయైర్యాదార్య దేహబలధనసంచ
యనమన్వితుఃకు ఇట్టివాఃకు శివపూజాహంబులగు పుష్పవృక్షంబు
లతోఁటలనేకంబు లుత్పాదించి దినదినముఁ దెల్లవారుజామున లేచికును
మాపచయంబునేసి యింటికివెచ్చి వానితోదండలుగ్రుచ్చి యాపూల
దండలతో భక్తులవలంకరించుచుండును. వారిశివపూజలకు విశిష్టవృ
లంకూడ నిచ్చుచుండును. మఱియుననేకులతర్పణంబుల భక్తులం దృ
ష్టులగావించుచుండును. ఇట్లుండ నొక నాఁడొకరాజు మఱియొకరాజు
వై దండెత్తిపోవుచు బాపూనునొద్దకువచ్చి యచ్చటిపూవదోటలును
బ్రహ్మయ్యతోల్లి నందిరూపుశివునికి జొన్నలుమేపుటయు నొకవాదంబు
నఁ బట్టుపట్టిగట్టురాపట్టినిఁ జెట్టవట్టిక యాజగజెట్టిని పృథ్వీక్షంబు గా
మించి యాతనిచేఁ గొన్నియుంశముల నిదర్శనంబులుగాఁ బలికించుటయు
లోనగుబ్రహ్మయ్య పృథావమునువిని తాను దండుదిగుటకు వసతియగు
స్థలమిదెయనియచ్చటఁ బసగృహంబుల నిర్మించుకొని వసతులనేర్పఱ
చుకొని బసదిగియుండెను

అతనారాజన్యుని గజరాజంబు మదించిమావంతుని లెక్కవె
ట్టిక స్వేచ్ఛావిహారంబు సలుపుచుఁ గట్టుటకుఁదొరుకక యడ్డవడిన జను
లనుగాని జాతువులనుగాని తుండంబునఁబట్టి విసరినై చుటయు, దంతి
బులఁ బొడుచుటయుఁ గాలాద్యోక్కుటయు మొదలగులీలల యమలో
కలీలల నాలోకింపవంపుచుండెను అప్పుడు బ్రహ్మయ్యభక్తుఁడు పూల
నజ్జనంకనంకించుకొని యత్యుత్సాహముతో నింటికిఁగొంచుండ నడితొక్కి
వలో నీమదకరియెదిరిగని “ఎచ్చటికిఁజేగుచుంటిని తొలఁగిచనుము”
అని తుండంబుఁబట్టి వెనుకకుఁద్రోసిన యావేదండం బేనులాడుకొనుచు
వెనుక వెనుకం దిగజాటి తుండంబుమీదికిఁజెత్తి యొక్కఁఘంకారగర్జనం
బాచరించి తోడనవిగతజీవితై నేలంబడియె. అదిగనిరాజభటులు సని

రాజునకునివేడింప నాచూజానియు దిగ్గనలేది పరువునఁగాలిసడక నేలెం
చి బ్రహ్మయ్యయకుగులవై బడి యుపచారంబులు సెప్పుకొని తన్ను
రక్షింపుమని వేడుకొనఁగా భక్తుడుకరుణించి కరిజీరిబిచ్చి యనుగ్ర
హించె ఇట్లుబ్రహ్మయ్యభక్తునాశ్రయించి రాజుశాఙ్ఖండుడయ్యె. ఇట్టి
విగడభక్తులసామర్థ్యాతిశయములు. వారలుశరణన్న వానినెంతిపాపా
త్మునయినను గాచిరక్షింతురు పురఃపించువానినె త బలవంతునైననుఁ
బారిగొనియినజుపాలికిఁ బంపుదురు. కావుననోబిజ్జలరాజన్యా' ఇకమన
కొకచారిలేదు నానూటపెడచెవినిఁబెట్టి మడివాలు మాచయ్యను
నీచునిఁగానెంచి చంపనెంచితివి మనమారనిపాదంబులపై బడి శరణు
సాచుటకన్న నొండుసాధనాంతరములేదని బసవేశ్వరులు సెప్పునంత

అట్లేబిజ్జలరాజు మాచయ్యను శరణుబొందుట క్రింద

టి ' నొక్కచాటునఁబోయి మాచయ్యకాళ్లుపట్టుకొని సాగిలిమ్మొక్కి
విసవకున్నంబుచి ఒకవేశ్వరులును మాచయ్యకు సాష్టాంగదండంబు
వెట్టి రాజకొఱకుఁదాబ్రతిమాలుకొనియెను అదురుమాచయ్య రాజు
ననుగ్రహించి తొలుత నేనుగును, దానినియంతను బ్రతికించి యాపి
మ్మగిఁ దానుతొలుదొల్త చ పినమనుజునిప్రాణంబులిచ్చి యనిపెను.
రాజపారముదంబునఁ దనయనుంగు నేనుంగును మావటీలు బురజనునిఁ
దోడ్కొనినిజప్రాసాదంబునకు వేచేసెను బసవనమంత్రము మాచ
య్య కనేక భక్తులపచారంబులు గావించియాతనిమరంబున కాలనిఁ
బుత్తైంచి నిజమ దిరంబునకుఁ దానేగి సుఖాపనిష్ఠుండై యుండె. ఈ
పూరిబ్రహ్మయ్య భక్తాగ్రేశరునికథవిన్నను జదివినను చెప్పినను బహు
విధనుఖసంపదలతో నీ గోకంబుచనామువున్నంతకాలము నోలలాడి పి
మ్మట శాశ్వతతైవసాయజ్యమొక్షమును బొంది శివలోకంబున నుం
దురు. మాచయ్య నిజనిత్యకృత్యంబులను యథాకృమంబున నివర్తిం
చుచుండఁగా బసవేశ్వరులును భక్తగోష్ఠిగడు సుఖంబున దినం

బులుగడఁపుచుండి యొకానొకదినంబున నొకగీతంబుచాడిను ఆగీతం

చిక్కిమడివాలు మాచయ బసవేశ్వరులఁ దూలనాడుటఁబ్రక్కిం
బున భక్తులయొక్క దైన్యమునుగూర్చి కనికరముగలిగించు ధోరణిగ
నఁ బఱచెను లోకంబుననున్న భక్తులలోఁ గొందఱు తన్నెఱిగివచ్చి
నవారును మఱికొందఱు తనత్యాగశీలతవిని యేతెంచువారును, తాను
వెదికించి సగౌరవముగార్పించినవారునై యనేకమందిభక్తులు తనయొ
ద్దనే సకలసౌఖ్యపేతులై యుండ సంతసించుచు దీనులగువారుఁ మఱిలే
రుకరాయని విజ్ఞప్తిఁగడుచుండువానికి నాఁడొకస్థింబుగా “కౌపీనవంతుఁ
ఖలు భాగ్యవంతుఁ” అను శాస్త్రోక్తిప్రకారముగాఁ గొందఱు భక్త
చూడామణులు నిక జటాజుటాలంకరీష్టు రుద్రాక్షచూడామణి మయ
మకుటఁగద కటకాంబులీయక కర్ణకుండలాది భూషణంబులతోఁ గౌపీన
గారులై భిక్షాపాత్రులంకేలుఁ గీలించుకొని కేలపరశంభు స్వరూపంబు
లతోభిక్షకై తనమ దింబునఁ ప్రవేశించినారంగని జ్ఞానసంపన్న
త్వంబున వారలప్రభావంబెఱుంగక పేదవానినుకొని “అయ్యో! భక్తజ
నదారిద్ర్య తిమిర బునకు నేనొకమిహిరంజనై మూలమూలంబుననున్న
పరిపరివిభంపు హరదాసుల వెదకి తేప్పించి వారివారికి నలయు గోరిం
దీరుచుండ సీరిక్తభక్తు లెవ్వోటనుండి వచ్చిరి “అని వారిబహిర్భూ
ష్టంబగు దీనవేషంబునకు మనంబు శోషింపవారివిషయమై తానొందిన
జాలి, నాలీలగీతరూపంబున నుగ్ధోషించెనుగాని వారు దన్నరయుటకు
గపటవేషంబున నరుడెంచిన మాచయధీరుఁగతిఁ గిరవభిక్షులని యె
ఱుంగకపోయెను. అట్టి బసవాద్గీతంబగు నాగీతంబును విన్నభక్తజనులు
మాచయయొద్దకుంబోయి యట గానంబుగావించిరి. అదివిం మాచ
య్య కటకటంబడి భక్తజ రిక్తస్థితి శ్రవణపరాఙ్ముఖుండుగావున నట్టి
దానిం దనచెవిని సోక్రించిన బసవేశ్వరుల ననేకవిధంబులదూషించి పర
మభక్తులపేదఱియు నాచెవినిఁ బడగూడదు భక్తులెన్నఁడు దరిదురు

లుగారు "అపిశాపీనవాక్ శంభుస్తథాపి పరమేశ్వరః" అనునట్లుల నీ భక్తులును భగవదస్త్రై శ్వర్యసూపన్నులుగాని, నీవనుకొనినటుల దరిదుర్లుగారు. నీధనమదాంధతచే సీవేలోకంబున ధనాధ్యుడవని, మహాదాతవని నీయొద్దకుఁ వచ్చువారందఱు దీచులనియొందించి నీయహంభావమును నీవుప్రకటించితివి నీత్యాగమనంత. నీవిచ్చినభాగమన్నదెంత? ధనకనకవస్తువాహన దానదాసీదవఖిరోష్ఠ్య గజాశ్వాంధోలికా ద్వైశ్వర్యంబులన్నవెంత. నీకంటికి భక్తులంతదరిదులు గాఁగనఁబడితే. నీవిచ్చినదేపాటి? చూడు నానామర్థ్యంబు నేటినుండిభక్తులకు నీవుకకాసైన నొసంగనవసరము బిలు ఇదిగో నేనవనిధులవార కేర్పఱచెదను. నీవుధనదునివలె నానిధులుగాఁచియుండి వచ్చినభక్తులకిచ్చుచుండుము. అని బసవన్నుద్దేశించి కొంచము శుద్ధోదకంబుఁ బుడిసిటఁగొని యభిమంత్రించి లింగసంగతంబుఁ గావించి నేలచ్చునంతలో నాబిందువులన్నియు నానావిధములగు నవరత్నజాలంబుల కుప్పుకుప్పులై యచ్చోఁబడియుండెను అంతకుమున్నె బసవేశ్వరులు మాచయ్య తన్నుదూషించితివిన్నవాడై వెంటనేయటకేఁగి యున్నందున నామణులనెల్లంబోగునీసి లానేభక్తుల భాండాగార ద్వారచ లకుఁడను నటులఁ గాచియుండి వారల కెల్ల వేళలసిచ్చుచుండను.

చిట్టబసవన్న మాచయ్యను శరణుబొందుట. ౩౩౦

ఇట్లుండి బసవేశ్వరులు నిజాహంభావంబునకు భావంబునన సిగ్గునొంది మాచయయొద్దకుఁ బోయి యడుగులఁబడి నేవా! నీవునాత్మాత్మ సంగమేశ్వరుడవు నన్నేలభ్రమియించెదవు నన్నటయుట కొక్కక్కవేళ నొకొక్కవేషంబున వచ్చుచుంటివి. నాఁడల్లమనుపాలు లీ నేలెంది నన్ను వంచిపబూనితివి నేడితుడివాలురూపంబున వచ్చినన్పు మోహవెట్టుచుంటివి గాని, ప్రార్థనమునుంచి నిన్నుడై వభావ బుక

గనుచున్న నేను నీమాయచే నావరింపఁబడినవాడనై నిన్నెఱుంగలేక
 నీరూపంబున నేతెంచినభక్తులను నిన్నుగా గనఁజాలక నీయుపాలంభ
 నమునకుఁ బాల్పడితి దాసునితప్పదండంబుతోసరిగాదె. నీకును నాకు
 ను హస్తీచుశీకాంతరముగలదు ఏనుంగుకన్న పెద్దజంతువును దోమక
 న్నఁ జిన్నజంతువును మఱిలేవుగాదా అట్లనేనీకన్నఁ బెద్దయగుదైవంబు
 ను నాకన్ననధిముండగు భక్తుడులేడు. మఱియు “అణోరణియ్యాన్న
 హలోమహీయా” నన్నభాము నీయందేగలదు అధికములో నల్పమి
 ను కునుగాని, యల్పములో నధికమడంగదు అధికుడవునీవు, నల్పుఁ
 డనునేనని తొలుదొల్తకే విన్నవించుకొనియె యుంటిని కాన నన్ను
 లోఁగొని నాతప్పపైచి నాకుసర్వదా సహాయుండనై యుండవేఁడద
 “నని యనేకవిధంబులం బ్రార్థించుచు పాదంబులంబట్టి వదలకున్న బస
 వన్నంగరుకార్త్య వృష్టి నవలోకించి” యొకనవా? నీవుచెప్పినట్లల సీభ
 క్తిచారవశ్యమను భక్తనాదరణంబును త్యాగశీలయు భోగవిముఖ
 తయు నిత్యావసరంబుల నరచుచువికేరక ముట్టిమాటుడేషముల
 నీయొద్దకువచ్చుచున్నవాడను మనుజునికేగల దుగ్ధణంబులెన్నియైన
 ను తుహార్తంబులుగాఁగలవు. కాని యహంభావమునకుఁ దుల్యంగాగు
 దోషంబునుతొందులేకు అహంకారవిదూరుఁడు భగవత్సాన్నిధ్యంబు
 నొంది లెదైక్యభావముంగనును. అహంకారవశంగతుండధః పతితుండై
 యార్థ్యమృత్పిండమువలె నకుగంటునుగాని కందుకముమాదిరి మీఁది
 కెగయనేరడు. కావున నిట్టియహంకారస్వరూపము నీకుబోధపఱిచి
 దానిలోఁబడవద్దని నీకుపదేశింపవచ్చిన నీయుష్టనైవంబగు సంగమేశ్వర
 లింగమూర్తి నేనే “ననిస్పృష్టపఱచి మఱియు, గొందఱియహంభావులయ
 వస్థస్పృష్టముగా మనోగోచరంబులగునట్లల వారలచరితంబులు కథారూ
 పంబున వెల్లడిసేయువాడై మఱల నిట్లను. వింటివాబసవన్నా! నాయ
 న్నా, తొల్లియహంభావంబునవర్తిల్లిన భక్తులను వాటిల్లినయవస్థలు

శంకరదాసశ్లోకము

జడయశంకరమను నొక మహాస్థలమందు శంకరదాశను పేరుగల
 భక్తుడుగలఁడు అతఁడువీరశైవుఁడు ఎత్తయ్యక్షుఘాలనేత్రము గలవాఁడు
 అపరవీరభద్రుఁడనఁదగు రాద్రురసముగలవాఁడు స నారవిమోచనుఁడు
 అష్టమిశ్వర్యసంపన్నుఁడు. జరామరణంబులులేనివాఁడు నిర్మలజ్ఞానస్వ
 రూపి. శివపూజాధురంధరుఁడు ఇట్టివాఁడు గంతలుబా తలుగుట్టి యం
 గడినమ్మి న్యాయమును దక్షిణాయమున నైదుమానికులువడ్లు దెచ్చుచుం
 డెడివాఁడు అయ్యైదుమానికలవడ్లతోడనే కోట్లకొలది జంగమభక్తు
 లకు సంతర్పణసేయుచుండెడివాఁడు. ఇట్లున్న శంకరదాసయ్య చరిత్ర
 విని కనఁగోరి యనేకశిష్యకోటితో దేవరదాసయ్య యేతెంచికాంచి
 మిగులసంతసించి మగుఁడవమరంబునకేగి యుహహ! శంకరదాస
 య్యభక్తియేమి శివదాసులకుఁజేయు నాసంతర్పణములేమి.' యని
 కొ తతడవు పొగడిమిక్కిలి దయగలవాని వలెవిచారించి దుగ్గవ్వను బి
 లిది శంకరదాసయ్య యింటిలోఁగోడకుడవుడులేకు గనుకనీగంపెడు
 చిట్టు గొనిపోయి యి'మ్మనిచెప్పి మలమలమాడు కాత్రొడలోఁబాపెను
 అదిమాచి శంకరదాసుమిగుల హర్షించినవానివలె బైకిసంతసించి యీ
 హహ! దేవరదాసయంగారు మాయందుదయదలంచి గంపెడుచిట్టునంపి
 నారు. మమ్మెమిగోరఁదలచినారో కూలివానికి గోకయిచ్చిగొన్నతవుడిది
 యని యొక చేయిగంపలోనుంచి పిడికిలింపఁగా నాగంపెడుచిట్టును బిడి
 కిటిగోనిమిడిపోయెను దానితోవానింటనున్న యావదాస్థియు నడఁగి
 పోయెను అంతశంకరదాసయ్య అయ్యో! వీనింటిలో కొడికెట్లైనను
 లేకపోయెనా? ఉన్నదొక గంపెడె అదిమనకుఁ బంపివేసెను మఱివాని
 కెక్కడిది' యని గర్వంబునఁబలికెను దుగ్గశవ్వమరంమునకేతెంచి యా
 వృత్తాంతంబు సెప్పునంతలో దేవరదాసయ్య సిగ్గుజెంది దానొందినయవ
 మానమునకు నగచుచుండగా దుగ్గశవ్వ యాతనితోనిట్లనియె 'దేవ

రదాసయ్యగారూ! మీరిట్లుశివదాసులను శోధించుటలేగునా? ఏపుట్టలో నేపామున్నదో ఎవరిమహిమమెట్టిదో వెఱుంగకపఱుంగక నైదుమానికెల గింజలలోకోట్లకొలది జంగమభక్తుల నారాధించెడు సమ్మహానుభావునకుఁ దవుడగువెడంపుట యాతనిసవమానించుట గాదే. వెతికింపఁబోయి వెతిచినట్లు మీరాతనిఁబరిభవింపఁబోయి మీరేయవమానితులైతిరి. శంకరదాసయ్యమహిమ మూరువినలేదుకాఁబోలు! తానుజేయుజంగమార్చన కీశ్వరుఁడు వెఱగఁగి సాక్షాత్కరించివరంబు వేడుమనఁ దనకేసరమునక్కరలేనినియు నట్లుభగవంతుఁడు గోడుమన్నపుడు గోరకుండుట యాతనిసద్ధితేపించుట యని “స్వామీ! మీరు కోరుమనుటయు నేఁ గోరకుండుటయు లోకనై పరీత్యమగును కనుక నాయుండుడయ గలదేని నాకింగలపుఁగన్న దయసేయి”మనను తక్షణమయుత్తరావాహనుండాతనికి లలాటమందొక వేడిజన్నుఁ బొందుపఱచెను. దానితోఁబరమతవాదులఁ బూదిసేయుచుఁ బరదైవవిగ్రహములనుఁ దదీయాలయములను నాశనము సేయుచు సన్యమతశుండాలగండ్డభేరుండాకారుండ్ల వెలుంగుచున్న యాతనితట్టు దేరిచూడలేక ట్టుద్రదైవతంబులతని కూడిగంబులుసేయుచు శునకములవలె నాతనిచుడంబు మట్టునుఁగాచుకొనియుండిను ఇల్లలాతిజనులర్పించు గ్రామదేశతలను దనకావలి శునకఁబులుగాఁగొని సయాశంకరదాసు ప్రభావంబు విని గని యోర్వలేక జగదేశ మల్లుఁడునురాజు దయల్లంబున వెల్లిగొను

అర్థిజగదేశమల్లుఁడు శంకరదాసును శోధించుట క్రింది

ససహ్యాభావంబునఁ దనపురమున నొకవిష్ణాలయంబు నిర్మించి యందుకుఁ బుగ్రహంబులను జేయించి ప చలోహములలోఁ బూదిగించి ప్రతిష్ఠించి నిత్యపూజాసమస్కారంబులు గావించుచుఁ “హనీశ్వరు మెప్పించి ఘోరనేత్రంబుం గొనుటనిజంబయ్యేని మీశంకరదాసయ్యయీ యాలయగబున నెలకొనియున్న యత్యుగ్రత్వానృసింహస్వామి దర్శ

నంబొనర్చి చలింపక మఱలివచ్చినఁ జాలు"నని యాతనిశిష్యులచే వా
ర్తనంబెను. అదివినిశంకరదాసయ్య ముసిముసినగవుతోఁ దనశివభక్తు
లవెంటఁ జోడ్చానివచ్చి—“వందేశంభుముమాపతిం నురగుకుం వందే
జఁగ్గార్ణం. వందేపన్నగభూషణం, శృంగధరం వందెపశూనాంపతిం
వందేసూర్యశశాంకవహ్నినయనం వందెముకుండప్రియం వందెభక్తజనా
శ్రమంచవరచం వందెశివంశంకరం॥ శ్లో॥ బ్రహ్మమురారిమర్చితలింగం
నిర్మలభూసురసేవితలింగం జన్మదుఃఖనివారకలింగం నౌమిసదాశివనా
మలింగం॥ శ్లో॥ భూధరతనయాపూజితలింగం భూధరకాగ్నీశశోభితలి
ంగం భూధరభిత్పతతఃసుతలింగం సాంబసదాశివనామలింగం॥ పంకజగర్భ
సమర్చితలింగపి పంకజగర్భసురావనలింగం పంకజగర్భవశీకృతలింగం నౌ
మిసదాశివనామలింగం॥ శ్లో॥ నారదముఖ్యమస్మృతలింగం నారదము
ఖ్యమనోగతలింగం నారదముఖ్యపురస్కృతలింగం నౌమిసదాశివనామ
కలింగం॥ శ్లో॥ లింగాకారసదాచరలింగం లింగప్రాణసదాస్థిరలింగం
లింగార్భవిధిసంగతలింగం నౌమిసదాశివనామకలింగం॥ అను లింగపం
చరత్నంబులను జపించుచుఁ గన్నులుమూసికొని దేవళంబులెరుపులు
జెఱచి చూచునంతలో నాభీకిరసరసిహమూర్తి శుద్ధసతరలింగాకారం
బై కన్పట్టినఁ జూచునామల్లుడును శివభక్తులు సత్యాశ్చర్యనిమగ్నమా
నులైరి రాజసుశంకరదాసయ్య చుగులబడి యాతని బహువిధంబు
లంబూజించి ధనధాన్యసమృద్ధునిఁ జేసియంచెను

అట్లే దేవరదాసయ్య శంకరదాసయ్య ప్రణంతంబగుటకై

అట్లు జగదేకవల్లుడు శంకరదాసును శోధించుకాలమునఁ దే
వరదాసయ్యయు నచట నుండినకతంబునఁ దానును శంకరదాసునకు సా
ష్టాంగంబొనరించి తన్నుమన్నించి రక్షింపుమని వేడుకొనెను. అదిగని
శంకరదాసేమియు నెఱుంగనివాలె “వీరెవరు? దేవరదాసయ్యగారా?
మీరు మహానుభావుల, శాంతమూర్తురలు నిరహంకారరు గర్వరాహితువు

లకు దానమాదామణులగు ఎప్పుడిచటికి వేంచేరితిరి మాకొకేమితెచ్చి
 తిరిగి కూలివానికిఁగోకయిచ్చి కొన్నతపుడేమైనఁ దెచ్చితిరా? పోనిండు.
 మీవంటిమహానుభావులు పూడ్చిపెట్టిన ధనమందేమైన ను డవచ్చును.
 తృప్తిచూడు."డని దేవరదాసయ్యచేత నటఁద్రవ్వించగా నటనొకగని
 బయలు వెడలి యందు గంగాకున్నవేలును నేలయంతయు బంగారుటి
 నుకయగన్నడను. అంతదుగ్గళియు దేవరదాసయ్యయు పాదాక్రాం
 తులై లేవకున్న మిరిచ్చిన గంపెడుతవుకుకు బదులుపదిగంపల యిసుకగా
 నిపొందు. పేదసాదలననుగ్రహింపజేసి వారలనాడరించి యారాధించు
 చుండుడు ఈయిసుకనానబెట్టి యేసులు సేసి యెండఁబెట్టి బంగరునూలు
 దారములాడి కికనకచేలంబులం గట్టికొందు. దాసులకిండు నెనరుగలిగి
 బ్రతుకుండు లెండు" అని యనేకవిధంబులఁ దృణీకరించుటయు దేవర
 దాసయ్య లేవకను "పాపాత్ముడ, గర్విని, క్షమింపుము నీదాసులగో
 వేయవకాదు పదివేలవ యంశమబోలువాడ నుగానను దీనాలాపంబులఁ
 బ్రతిమాలుచుండ నిద్దటినిలేవదీసి సగౌరవంబుగా నింటికిఁబంపెను.
 దేవరదాసయ్య స్థితియెప్పటియట్ల యప్పొంగుచుండె ఇట్లు దేవరదాస
 య్య సహృదయంబున సవమానించిన శంకరదాసయ్యకు సహంభావదో
 మంబున నీశ్వరునివలనఁ బడసిన నేత్రంబులొపించెను గమక, బసవా,
 శివదాసులెన్నఁడైన సహం రించివచ్చునా మఱియువిచుము.

చిక్కిరిమిమివ్వకథ విగ్ని

నిమ్మివ్వయను నొకయమ్మక్క పరమభక్తురాలు. వీరశైవా
 చారిణి. కుమ్మరిపురువువలె సంసారమందుండియుఁ దల్లేపమేమియులేనిది
 సర్వదా జగమార్చనాసక్తురాలు భక్తులరుదొచిన మించినసంతసంబు
 న వారలకు విందొనర్చుచుండును ఆమె కొకలేనయ్యఁడు పండ్లంజేండ్ల
 యీడువాడు కలఁడు. వాడు శివభక్తులయిండ్లకు గావిండ్లపైగాయ
 గూరలు మోయుచు వారియాపులం గాయుచు వారిలిచ్చు వత్సరనేత

నంబుండెచ్చి తల్లికి నివేసిచుచుండును ఆమె తద్రవ్యతంబున సర్వదా జగమలింగసహ రాధనా పరాయణాత్మకత్వంబున చట్లు కాలక్షేపము నేయుచుండగా, కొనీపురంబున సిరియాలను నొకవీరశైవభక్తుడు

చక్రేసిరియాల కథ ప్రకారము

నిత్యము నైరుగురు జంగమయ్యలకు పక్షిసోపేతము గా భోజనము పెట్టి వారలదృష్టులంజేసి పిచ్చుట తాభుజింతునను వీరవృతధారణంబునెసి యెడతెగక వృతాచరణంబు సమధికభక్తితో జగురుకొనుచుండువాడు. ఇంతియగాక జంగమదేవగురు కోరినస్తువులు వారికిచ్చుచు గోరిన యాహారం బొడ గూర్చుచు దృష్టిగావించుచుండును అట్టి వానిభక్తి లోను గనుగొనఁ గుతూహలంబుగలవాడయి యొకానొక దినంబున భగవంతునిచేత చర కాంతమును జంగమయితేవేషంబునఁ బొడనుపి చూత యొకరిచిన నెవరంబునైనను యగ్యైకదంబులందు యున్న తాంసంబునఁ బాచ్చికి యాతనిచే భిక్షుగ్ధంబు నిమగ్తితుండై యుగ్గీకారంబొసంగకయున్న కొన్నియిచ్చకలపుమాటల నతనింగై వార బునెసి యిది సిరియాలశెట్టి, నిత్యము నైదుగురయ్యల కొయ్యనభోజ నంబుపెట్టికీ నీపుభుజింపచని యొకవ్రతముఁ బట్టితివి. సంతసిచితిమి. నేటిహొక హాయనముచుంది మేమొకవ్రతంబుఁ గైకొంటిమి. అది మా కుసరి పెట్టువారు కనపడలేరు మాంసంబులలో నరమాంసంబు మిగుల రుచ్యంబని లోకులువచితురు. మృగమాంసంబుని శార్దూలంపైత ము విధివశంబున నెన్నఁడేని మనుష్యమాంసముఁ దినఁగలిగినదేని నా ట్టనుంసి మఱి మృగపలంబునకానపడక నరామిషంబునకే దారిఁగా చి నరమేషంబునేయుచుండును కనుకమాకును చరమాంసభిక్షనొసంగి నవానియింటనే వారిచ్చిన పక్షిసోపేతభక్త్య భోజ్యాహారంబులఁ గైకొందుముగాని లేనియెడల జలపానంబునెసి యుపనసించెడము ఇట్టి

మాకోరిక దీర్చ సమర్థుండెక్కడనుం గానరాకుండుట మేఘూరూర నిట్లు కోమలబాలకామిపంబు రుచినూడ నోరూరఁ దిరుగుచున్నారము. నీకట్టినామగ్యము గలదేని మాకుభిక్షపెట్టుము కాదేనిఁబోయినచ్చెదము" అనుటయు నాశిరియాలుశెట్టి "స్వామీ! దీనికింతవిచారమేల. పండ్లొండొండ గాలకుండాక నుతుండు నాకుఁగలఁడు. వానిమాంసంబున మీకుఁ దృప్తిగామించెదను, కొంతతడవట విశ్రమింపు" డని యాతని నట నుంచి యింటికేగి నిజసతికపూర్వ జంగమాగమనం బెఱిగించి చేతులు పినుకుకొనుచు నోరుతడఁబడఁ జెప్పలేక సెప్పఁబోవుచున్నట్ల నిలువంబడియుండెను ఆమెయాతనికై ఖరింగని" యేమి యనుమానించెదను. చెప్పఁబూనినది వేగమయానతిండు. మీమనంబునంగల గొఱతయే" మనిగ్రుచ్చిగుచ్చి యడిగెను అందుకా యిజమానుఁడు విషాదంబునం గు గువానివలెఁ గిలపతపసికోరిన కోరిక యెఱిగించిన నమ్మహాపతివ్రత మహాపదంబున లేచి భర్తృపాదంబులకెఱిగి "మేల యీ తవగచెదరు కోరినవాడు మహేశుండు. అట్టి కోరిక దీర్చు ననినవగు నాహ్వానీశులరగు మీరు మీయాత్మజునఁడు నాకుఁగల స్వాతి త్రయంబు మీకులేకపోయెనే. ఇఁకఁ దడయనేల? వైశంబగావితము మీరు మ్మరికింపకు" డని నంగశవ్వచేఁ బారశాలు జదువుకొనుచున్న బాలకు నోలించిలిపించి తనయంకతలంబునఁ గూర్చుండబెట్టుకొని చుంచు దువ్వుచు ముద్దుమాటలఁబఱికించుచుఁ దానును బ్రలివచనంబులు వలుకుచు వానిం బొరాయత్తచిత్తుంగావించి వెరుకదిక్కున వాడియగు కరవాలంబుకేలంబూని యొండాక దెస దేనినోనూఁడుచున్నవాని వలెనుండి నిమిష నిమిషముఁ దనవైపుదిరిగి చూచుచున్న భర్తను గ్రేఁగంటంబిలఁ దరుఁగుమన పైగచేసిననతం డట్లానరింప నిట్లునుతున నూనఱుంచి వంచనంబును మారిలేలయొకచోడాపి తక్కిన యంగంబునందలి మాంసపుకండలు నండుట కనువువడునటులఁ జెన్నచిన్న తు

నుకలుచేసి గరమపాలాపూసి యుప్పు, పులుసులఁ బొడిఁ నేతవేయించి కమ్మనికూరచేసి మఱికొన్ని యితరభక్ష్యోజ్య వేహ్యపానీయంబులగు జంఘ్రిభాహారంబులు సిద్ధపఱచి పూజాగృహంబున శివపూజాపరికరంబు లాయుత్తరంబులుసేసి యాసన్యాసీకై యెదురుచూచుచుండ నాతంజెప్పటికిని రాకయుండుటచే నాశెట్టినేఁ బోయిపిలుచుకొనివచ్చెదనని బాంతుకుంజెప్పి యాచాయంజని సనియొక వృక్షవజ్రాలంబునని మిఱియెత్తయనుండై స్నానాశ్శున్మహానంబులు క్రిచ్చికొని యోగవిష్టాగిష్ఠతనున్న యాయన్నంగని "స్వామి! దయసేయుడు. సర్వంబు సిద్ధంబయ్యెత్తమఁజెప్పటికేఁగితిహోయని నెదుకవచ్చితి" నని మిన్నకు విన్నవించిన నక్కుహనామహేశం "షిగిదో వచ్చుచుంటిని. నాకై యింతయరయనేల. ఇక్కడక్కడక యొక్కడకై ననేయుండును. సంసారపరిత్యాగంబుసేసి సర్వత్రవ్యాపకంబొనర్చు మానంటి భిక్షులకు నీవఁటిగృహస్థులకుంఁగొంగుఁ బసిఁజిగానె వంటయింటి చిట్టి పంటకూరలమున బుట్టి నతేనెపట్టు, సాలనున్న లేయపుటాపు, నోదికొనినముఁగిగట్టిన దేవమణి, పెరటఁగింజిన కల్పతరువు అట్టివాడవుగనుకనే నా హిరణ్యాక్షవరమును బ్రసాదించితివి "అని యాతనివెంట గృహంబుఁకరిఁగెను. ఆశెట్టియు దనయల్లాలు సువర్ణకలశంబునఁ దెచ్చియిచ్చిన సర్పలోదకంబున నాజటివాడొంటిబులుగఁజిగి యర్ఘ్యంబొసంగి యాసనాసీనుఁ గావించి యాతనికి శివపూజకై తానేపట్టపెట్టి పూజాద్రవ్యంబుల నచటనాచి శివపూజగావిపుఁ డనుటయు నమ్మహానుభావుండు "నాకై యొడఁగూర్చిన పలలపదార్థంబుం జూపు" డన సిరియాలుశెట్టి భార్య పాకపాత్రతోఁ దెచ్చి ముండఱుబెట్టుటయు నద్దానిం బరిశోధించి "దీనంజలకాయ మాంసమేది? అదియ బహారుచికరమైనది మాంసభుక్తిలు మిక్కిలి యాసనోఁ గటికివాండ్రమొడు మేకతలలనుగొనిపోవుట పట్టణంబులం దఱువుగ నే జూచుచుండును. అదిలేని యీమాంసమునాకేల" యని

లేచిపోనున్న యాభిక్షుని బ్రతిమాలి యాశిశుశిరంబుఁ జెచ్చి కనఁబడి
 "దేవరా" యిది శేషసంకలితంబు. కేశదూషితంబగు నరచూఁసాహా
 రంబుఁ దొల్లి యగస్త్యునకొక మునివెట్టి యాలనిచే శపించెడి నరా
 దుండయ్యె. ఈక్షణము యీలవండుచితెచ్చెద" ననుసంతలో నాలని
 సలియు నతిశీఘ్రంబువ వండితెచ్చెను. అంత నక్కపట నిటలరల నయ
 మండు మరియొక యుపాయంబుపఱ్చెను. "శైట్టీ! నీవును నీకుఁదగిన య
 ధ్ధాంగియు నాయెడలఁ గనపటచుచుండిన దృఢభక్తికిని, ఓరలలిచేగం
 బున సమకూర్పు పదార్థంబులకును నామనంబలి కుమూహలకలితంబై
 నది. కాని, యింకొకపనిగావలెను. అది యేఁజియిన, నీకుడిపక్క నే
 నును నాయెడనుపక్క నీవునుఁ గూర్చుండి నీయంగనయగు తిరవెంగ
 దాది వడ్డింప యిష్టగోష్ఠిసల్లాపంబులు నలుపుచు రుచులుగ్గడించుచుఁ
 దృష్టికరముగ భుజింప వలెను. ఇట్లయిన నాకు భోజనము పెట్టుము.
 కాదేని మేము పోయివచ్చెదము. నీక్షణంబు నీవగొనుము" అని
 ముఱల లేనఁజూచెను నా యిందుమాటికి బదులుసెప్ప నోరు రాక
 వికవికలాడు మగనిం గని యాలాలనింజేరి "యేల చింతించె" ను?
 ముఱచేతులతో ముఱముసంపుకొన్న తనయుని మాంసము భుజించుట
 మూల్యము తప్పగునా? జంతువధ సేయువారికిఁ దజ్జుతుమాంసము
 తాముభుజించినఁ జ పిన దోషము లేదని పెద్దలు సెప్పుదురు కనుక నొక
 సంతమాత్రము మనంబువఁ గొంకకి నిశ్చలతో నాలనియండఁ గూ
 ర్చుండి భుజింపుఁ దనియిద్దఱికిఁ బ్రత్యేకానవంబులు బెట్టించి రజతపా
 త్రంబుల నమర్చినుతుమాంస సహితంబుగా సమస్తపదార్థంబులువడ్డిం
 చి" యాలగొంతుఁ "దన నక్కపటకాభకంధరుండు తనమనంబున ఘ
 నంబుగ మెత్తుకొని" యాలకు దేనికిని వెమదీయలేదు. ఇకనాచేత
 వుచికుడుగూఁడు. వీరికన్న వీరిభార్యసాహసం బెక్కుడుగనున్నది.
 "సాహసంవద్దబంచె న" గ నునులు స్త్రీలకున్న మనోవిదర్శము

పురుషులకుండమగదా?" యని తలపోసి మతియు నాతనికిట్లనియె
 "ఓహోయిశేష్ట, యి నన్నియునీమకూడినవి. మనభోజనమే తలపో
 యి. కాని యుకొకగొప్పలోపముగలదు. దానింకూడ వీర్వదవేసి నే
 నుఖముగ సీతోడవివాహరగించి యధేచ్ఛంబోదును లోకమున నెవ్వ
 రేనిఁ దమయింట నొకరికి విందానరించినపుడు దనపుత్రమిత్రకళత్ర
 దానదాసీదనంబుతో నానంది పవలెనుగదా. సీకున్నకుమారులు బిలు
 వుము. వారలతో నారగింత'మనుటయు సిరియాలు కస్తీరుగ్రాము
 చుండ దీనస్వరంబున "మహేశా, నాస్థితిమీరెతింగియు నన్నిట్లు ము
 ప్పుల ద్రిప్పటన్యాయమే దేవా! నేనుదొలుదొల్తనే దేవరవారితో
 నాకొక్కటే కొడుకున్నవాడని వానిమాంసంబునమీకు విందానరిం
 తుననీ మరవిసీరి యట్లనగావించితిని. చచ్చిననుతుఁడు మలలనెలుల
 వచ్చును, ఎఱిగియుండి నేనేమనిపెలుతురు? ఎట కేనింబ పియ్యుటినేసిం
 బిలువగలగు. పిలిచినవాఁడెట్లువచ్చు? ఇఁకనిట్టిమీ దుర్భములు జూని
 మనస్ఫూర్తిగాఁ దినుఁడనియె అందువై దొంగజంగమదేవర కోపం
 చిన వానివలె మహాభోగముగా "ఛీ! నీవపుత్రకుండివు" అపుత్రస్వ
 గతిర్నాస్తి" యనిశ్రుతులు ఘోషించెడి సీయట్టిగతిమాలినవాని యుం
 ట భుజించుటన్న నాటికి బస్తుండుటమేలు" అనివినువుకొనుమునికి
 మాటుమాట సెప్పలేక కోమటిపిటికి మనసునసూరికుండెను అంతనక్క
 లతుమర్దనండు దయకలఁచి మూతనిభార్యంజీరి "తరువెగదాంతా!
 సీమగనికెంతస్పృహను వివడయ్యెను నీవైననామాట మన్నించి నీచి
 న్నికొనురునిఁ బేరు పెట్టిహివుమమ్మా తల్లిపిలిచినరానివిడ్డఁడుగలండా?
 బిడ్డలకు దేరికయి నడ్డయున్నదిగాని, మాత్రాహ్యనమున కెచ్చటను
 నడ్డంబులేదు జగనిపిలిచిన నో యచి తనయుఁడుపరుగుపరుగున పాటి
 వచ్చును." అనియానతిచ్చునతనికి మొక్కి మహాప్రసాదంబుని తిరు
 పెంగదాది యిట్లని నలుదిక్కులఁ దిరిగితిగి కొడుకును బిలిచెను.

చిక్కిమ్మత్తుడైన సిరియాలునుతుడు బ్రతుకుటకై

“పున్నామవరకమనుండి తల్లిదండ్రులమగు మమ్ముద్ధరించెను నాచిన్ని కన్నకొడుకా! నాపండ్రెండేడ్లబాలకుమారా! నవమన్నాధాకారా! సకలసుగుణాగారా! సుసారపంకనిర్మగ్నపితరసముద్ధరణా సమర్థనిర్భరానందకార్యకా, నిర్భరమశ్శోకశమునా, నాకన్నతండ్రి నాసిరాలా, నాముద్దుపట్టి మీయయ్యగుడిభుజమును నాయెడమకన్ను నదురుచున్నవి మమగ్నరచివెట్టక సీగజ్జెండెల ఘుఘుఘుల్లుచప్పుడుతో చప్పున పరుగెత్తుకొనివచ్చి నీముద్దుమోముజూడ నీడగాచియున్న నన్ను యెనుక పాటువవచ్చి కోరిగలిచుకొనుమని నలుదిక్కులనాలుగుమూలలఁ బిలుచుసర్కి నబ్బలుచుపరుగెత్తుకొనీవచ్చి తల్లింగాంచి దండంబువెట్టుటయు, నాసిరాలుచును దల్లియుఁదండ్రియుఁ గలుసుకొని నిజపరివారముతోఁ దివసకడఁగింబోవ సమకట్టియేఁగుసరికి నటనా పినా కియదృశ్యంజ్ఞై తక్షణమ మాచువారలవిగంధ రుద్రాక్షజటామకుటంబుతో నాగశిఖావాళంబుతో నాకాశగంగావ్రవాహ సకలతబటాజాటంబుతో వామార్థదేహల కృతశ్యామాదేవితో గజచర్మపరిధానంబుతో బ్రహ్మనిష్ఠ రుద్రగణ ప్రమథగణ వీరభద్రాక్ష కుమారవంశంబుతో శూలనద్రఖిల్లపరశ్వాద్యామృతాద్యాల క రిష్టండుగురు వృషభవాహనాధుంజ్ఞై నిరూఢభక్తపరిపాలదక్షుడు కటాక్షనిరీక్షణంబుతోఁ బ్రత్యక్షంబై తనయెదుట నుదుట కెత్తంబడిన ముకుళితహస్తంబులతో నిలువంబడియున్న సిరియాలును దత్తత్రీపుత్రులంగాంచి యభినందించి తత్పరిజనంబులనె గాక సమస్త పురుషసంబులను గైలాసంబునకం గళేబరంబులతో గొంపోడు యట నిజప్రమథగణంబులతో గలుపుకొని సుఖస్థితినుంచెను. ఇట్లు భద్రరథుండగు నారద్రుండు కాంచీపురంబునంగల సకలజీవులం గైలాసవాసులంజేయ సిరియాలుశెట్టి ప్రమథగణంబులతోఁ గలసిమెలసి సంవరించుచు నొకదినంబున సందరువిన నిజపు

త్రుంజుపి యీశ్వరునికి విందొనర్చి మెప్పించి మరల పుత్రునింబడియు
 టయేగాక పరిజననమేతంబుగా గైలాసంబుం జూటగొన్న నావంటిభ
 క్తుడు ముల్లోకంబుల గలఁడే" యని గర్వంబునంబలికె ఇట్లు చిరు
 తొండనంబికిఁ (సిరియాలు) గలిగినగర్వం బవనయింపండలంచి యిండు
 విలుకానిం బరిమార్చిన యార్చిష్ట నేతుండు తెలియనివానివలె నటించి
 యొకనాఁడు దరహాసముఖంబున నాతనింగని నవ్వుచు "శేట్టి, మనమొ
 చ్చిక్కెళివుఁడు సిరియాలు శేట్టిండ్లోఁడొని నిమ్మవ్వకడకు వచ్చుట శ్రిం
 కమాలు భూలోకంబునకుం జోయివత్తము రమ్మాయని చెయివట్టి
 యిద్దఱు జంగమరూపంబులుదాల్చి నిమ్మవ్వ సదనంబునకురాఁగా నా
 యశ్వయుగదుముదంబున వారలఁగాంచి సంతసించి మద్గ్రహపాపనం
 బు గావింపనరుదెంచిన భూరుద్రులను మీరునాయుంట భిక్షుగై కొండని
 వారల కానకంబులుగల్పించి శయ్యలంబఱిపించి యిందుఁగొంతరిడవు
 సుఖనుపుల్గురుగండు. నేవంట సేసి మీరున్నానంబునకు జలముసిద్ధముసేసి
 లేవెదనని ప్రార్థించి వారలఁదనముంట విడియించి తానువంటసేయు
 చుండ వీడ్వదును సుఖగోష్ఠిం బౌద్ధులుచ్చుచుండిరి. మఱికొంతసేపటికి
 నిమ్మవ్వ షడ్రసోపేతంబులగు భోజనపదార్థంబులు సిద్ధపఱచి స్నానం
 బునకు నీరునాలదని ఘట్రాబుగొని మేటికి పానీయంబుంబుగొని రానేగెను.
 ఇంతట నామెకొమరుండు పశువులఁగాయఁచుచు యాకిలియగుటచే
 నింటికివచ్చి వంటయిలుసొచ్చి "అమ్మా! అమ్మా! యని తల్లిని పదిసా
 ర్లు పిలిచి పలుకేడున్న నందుఁబోయెనోయని యొకతెలుకులో పక్వంబు
 లైయున్న రెండుబూరెలందీసికొని తనుచుంబోవుచున్నంతలో నీరుదీసి
 కొని వచ్చినయవ్వ వానింగని "యూరికుక్కా, భక్తులకొఱకు సిద్ధపఱ
 చిన పాకద్రవ్యంబుల నంటిమ్మెలబుట్టితివా? ఇట్టి నీవంటి కొడుకుండి
 మేము లేకమేము" యని వానిం జావమొత్తి గాడిలోఁ ద్రోసివేసి

చ్యోనిమన్మవ్వ తననుతునిఁ జంపుట.

యాశవమువైఁ డొక్కకప్పి కుచిన్నారయై ముటల పునఁప్రయత్నము
 సేసి పరిశుద్ధపాశంబానర్చి జలంబుంగొనివచ్చుటకై ముటల నేటికిఁబో
 యెను ఈనడుచుశివుడు సిరియాలుదొడ్కొని గాడియొద్దకుఁబోయి
 జేచ్చిననుతునిఁ గప్పినలొక్కను గాలితోఁదూలించి యాశవమును
 జూపి కంటివా, యీమగువసాహసము మనకై సిద్ధపఱచిన పదార్థం
 బుల వీక్షు స్పర్శించుటచే నవి యపవిత్రంబులైనవని గోలిపాలుగాఁజేసి
 ముటల వంటసేసి మనస్సానంబునకు జల.బుతేఁబోయినది.' అని యవ్వ
 సేసిన సాహసకృత్యపుపూర్వోత్తర మతనికిఁజెప్పి యెప్పటియట్ల నిద్రిం
 చువానివలె, వారిద్దఱుఁ బాదకొనియుంపిరి అవ్వయేతెంచి వారలను
 స్సానంబునకు నేపి 'వేగమశివపూజ గావించుడు, ఆలస్యమైనది. మిగుల
 సాకలిగానియుదురు గాఁబోలు 'సేనిస్సానోదకం బచటనుంచి గృహం
 బునవారికి సేవపూజా సామగ్రియంతయు సిద్ధము సేసి కాచియుండెను
 పొరునుకృతస్సానులై భారతస్త్రంబు లుధరించివిభూతిరుద్రాక్షులు ధరిం
 చి లింగపూజలుగావించి యవ్వ యొడ్డించిపదార్థంబు లారగించుటకు
 మున్నమిన్నటి వాకడలుపు నిమన్మవ్వంజీరి' అవ్వా' నీకొమరుంకింత
 కుము న్నిచటికేతెంచి నిన్నుఁ బదిపర్యాయములు పిలిచినను నీవు పలు
 కకువికి నెట్లనోపోయెను. పాప మంతయాకలిగానివచ్చెనో, అట్టిబాలకు
 విడిచి మేముభుజించుట శ్రేయముగాదుగనుక వానింబిలిచి తోడ్కొని
 రిమ్ము. మేము ఘువ్రురముఁగలిసి భుజించెదము. అంతదనుక మేముగా
 చియుండుము శీఘ్రంబుగ బిలుపుమమా 'యని యానితిచ్చిన నాయుం
 తియెంతయు దరహాసంబుతో' నోకటకంతా' నన్నేల మాయసేసెద
 పు. ఆడుదానననియా నన్నుభ్రమింపవచ్చితివి ఈనీవేషంబులుమాను,
 నేను సిరియాలుదిరులొండ ననుకొంటివా? సుతుఁజంపి నిన్ను మిప్పించి
 ముటలఁ దత్పుతునితో సీవ్రసంగినకై లాసము నేనొల్ల. నాసుతుండు స్వ

కృతాపరాదా ఘోషమంబున మృగ్గ. వానిచాదంబున వవాడు. హతుండ
య్యె. లట్టి పాపిష్టికుమారుండు నాకేల. నేనువానిచి బిల్వవనం. వాడు
రాక్షా. పొద్దు స్రానున్నది. ప్రొద్దుడఁగానె మొరుభుజంపుడు. నాను
తువార్తమీకేల? పాపాత్ముడు నావక బ్రతుకునా? వచ్చినవాడుమర
లవచ్చునా? వచ్చినను నేనుమెచ్చను. ఇతఁడడయక సుఖభోజనముకా
నిం "డని వారలఁ దొందరి పెట్టనిమ్మవ్వ ధైర్యస్థైర్యంబులకు సిరియా

చక్రీనిమ్మవ్వకు శివుడు ప్రత్యక్షమగుట శక్తి.

లంకిగ్గుఁడెంది మొగంబు వాల్చుకొనియెను. మఱియునతండు నిర్భరనిర
చితార సనిర్మగ్నమన మాఁగుండ్ల నిశ్చేష్టుండ్ల మిచ్చకున్నతటి
నప్పరమేశ్వరుండు డుమాపమీతుండ్లఁ నందివాహనంబెక్కి ఫాలలోచ
నాబువిలసిల్ల నీలకంధరంబు బంధుడమృతి ముతఁబుగా హిమవచ్చి
ఖరంబుజుట్టుకొన్న వహ్నికాలకాలజ్యోతిరంబుఁగిరి నిగనిగలాడుచుండ
నడహరిప్రముఖ నిఖిలగీర్వాణులును దుతమదేవీపమీతుతై తోడనగు
దేర దుద్రప్రమథిగా బులతోడ జతుభూండ్ల విజనాత్మోచ్చంభురూ
పంబుఁ బ్రత్యక్షంబై యెదుటవిలిచిన గని తయ్యంగన యిట్లనియె.

నీలకంఠా! యేమి యీ వేడబములు. భక్తులయెడ భగవంతుఁ
డుపడుచాటిటివె తొల్తనొక కొంటితనపు మాఱువేపమున నేతెరిది
భ్రమపెట్టి తుదకు నిజరూపుసూపి రారమ్మనిపిలుడుట, వరంబులు
వేడుమనుట, యిదిమొదలగు పనులు నేనెఱుంగనిగాననుగాదు, మాని
నినైనను సీమాంతులకు లోమగాను ఆకలిగొనిన స్తనంధయు డు తల్లి
చనుశాలక పేక్షించి యేడ్చుచుండి నాతల్లిబాల్లిమూటలచే పెరికిరింప
యొకటిచేతఁబెట్టి ఖాల్పించి పాలుమాలియేగుగతి, నాయంటఁగఁగువచ్చి
నాచేత తాడుతళవలఁ బిరికివలటలతో బాకంబుసేయించి సిగ్గుపొందున్న
భోధనముమాని, యిట్టిమాఱురూపములం జూపిన నేఁతోనిచ్చుజ్ఞానను
గాను. తొల్లింటిగ్గులభంగి నేనీయ్యుక్తులకు లొంగి నీవిచ్చువరంబుల

బడసి యీలోకంబునఁ జరకాలంబు బ్రతికి తుదకుఁ గైలాసంబుఁ జేడు దాననుగాను. మఱియు నిప్పుడేసీవెంటకమ్మని చీరినఁ జేరుదానమగాను. ఇక లేనిపోని యనూనమానితాకారంబులం బూనక మానక తిన్నగఁ గూర్చుండి నేవడ్డించిన యన్నంబువంటకంబులతో నారగించి మఱిపా మ్ము. నమ్ము. వదలను కడలనియ్యను" అని గట్టిపట్టుపట్టియున్న య న్నుమిన్నకోరికదీర్చఁ గూర్చుండి దండగభుజించి సిరియాలుం దినుమని యాతనిచింతదీర్చి ముఖంబెత్తి "నీవేల యిట్లు చిన్న ప్రాపుచున్నావు? పన్నగభూషణ భక్తులచరితంబులు వినలేదె తొల్లి కాటకోటచండీశా దులొక నిమిత్తమునఁ దమతండుల నాపులనెంతయుఁ గొంతక ఖండిం చికండకండలుగఁజెండి యావెంటనె సాక్షాత్కరించిన నాలీలన మఱ ల వారలు జీవంబులంబొందలేదె?

చిక్కినరసింగనై నాయకభక్తి

మక్తియసారభక్తులలో నొ ండగు నరిసింగసయ నారసువాఁడు భూరమణికంఠహంతురభాయ మానంబై మాననీయంబులు ప ద్రివిజ దేశంబునకు రాజై యుండి యొక్కనాఁడు రాణివాసంబుతో సుద్యాన వసంబున కేఁగి యందున్న ప్పగభరణ ముదిరింబున కేఁగి యందు నించువేఖరుం బూజించుటకుఁ బూలుదెమ్మని తోటమాలికాజ్ఞాపింప వాఁడు వాడననద్యోనికృతంబులగు పూలగుత్తులగంపలోనికి దేవ పూజకుఁగొనిరా నారాజరాణియందొక పూవుండీసి తనముక్కున మూ సూడ నాపూలవాఁడు భూవిభుదేవి ముక్కుఁగ్రక్కునఁగోసెను. అది గని తోటిబోటులు ఘోరునఁఘోషించుచుఁ బరువులిడి రాజనకావార్త నిజమిందినభూపతి యాపువ్రులకాపఱిఁ బిలిపించి "యూరీ, మూర్ఖా, నీకుశివపూజావిధానంపు పరిచాటితెలియదు శివపూజకునాయత్తము సేయుటదిన పూలగుత్తులలో నొకపూవుండీసిన చేతనిముందుదు నుమక న్ముక్కునా చక్కగఁగోసితివి? ఛి పోయని వానింబంపి యింపుమాట

లతో సాంప్రక తైరిబిలువవంపి యోసీ! నీవాపూవు నెట్టుచేయిజాపిసీసి
 తివి మారము చాచిమానునిచేయిచాపించి యాకరంబుం దనకరవా
 లంబునఁ బ్రోవంబునొద్దకుఁ దద్దయురయంబునఁతెగనటుక నేముప్పు
 త్యక్షమై తెగముక్కుదురకయు హస్తమలంబును మజలనయ్యె
 పోట్లనతికి యనింగితజ్ఞులగు నీయాలికి నట్టిబుద్ధిపుట్టించిన దోషంబు
 నాదిగాని యామెకెగాదని యొడఁబడిచి యొప్పగించి గైనుమన నిండు
 మనంబున మతిమతియుంబొందు. జేసొన్నవాడు గాఁకా? మతియొ
 కనాఁడు పుడమితేఁడు దవచేడియ కొట్లనున్నభాస్యమంతయు వెచ్చఁ
 జెప్పినదినికోపించి గర్భిణియను నమమానమైన లేక తలఁదరిగిమజల
 నాకృపచే నామెప్రాణములం బడయలేదా? ఇట్టివిగా భక్తులచర్యలు,
 ఇతమన యవ్వయోరప్పసేసిన తనయుని చప్పడుగానివెటవునఁ జంపి
 వెట్టియు నేఁబ్రసమ్మగడ్డనై చొమ్మిచ్చెద వేఁడుచున్న మిన్నకుండి
 మఁల. యాలవాసెనిగిగాని సూనునిప్రాణంబులయెచఁగో? నా? నిజ
 మే యిది, నీలకీయను జపుమన నాతోమున్ను విప్రపంబుసేసి
 నాయనుజ్ఞవైఁ జంపితినిగాక నేఁ బిలుపుమననీ మంగనపలిచె. తనయుఁ
 డు సనుచెంచ. నిమ్మవ్వయో, మనమొంకకుంకఁ గను మొఱఁగిఁపడి
 నదిగావున మనముపిలువమన్నను బిలువకయ్యె ఇట్టిభక్తులు, భక్తు
 రాండు సనేసలుగలరు కాఁబట్టి నేనెభక్తాగ్రేయఁడనని యహంక
 రించి విజ్ఞప్తఁగరాను" అనిపరమేశ్వరుఁడు సెప్పనంతలో సిరియాలు
 పెడతలవెట్టుకొని తనయహంకారమునకు సిగ్గువచుచు దిక్కులుసూచు
 చుండెను అప్పు డప్పరమకారుణికోత్తముండఁగు నమ్మత్తగజాసురాది
 సిరియాలునూరాచ్చి యహంకృతిమాన్పించి నిమ్మవ్వసుతునకుఁ బ్రాణ
 ములిచ్చి లేవఁజేసి తల్లినిజెల్లినప్రాణాబులు గొల్లగొని యుల్లసిల్లెడు
 కొడుకునుంగలిపి కైలాసంబునకు రమ్మనిపిలుచు నామె"నాకు ముక్తి
 యుక్కఱలేదు భక్తియసాగును. చరలింసేవయొనరించుచు నీభూహో

కంబుననే యుండి"నని పోనొల్లని యాయుల్లాటికి, నామెచుతునకుఁ జరుజీవిత్యవదవి నొసఁగిన నాయవ్వయు సత్కియ లాచరించుచు పుత్తుండునుం దానునుఁ దమచరిత్రనులోకులనేక విధంబులఁగొని 'యూసుచుఁగ్రడించుచుండ నింకుకీనఁబున జీవించుచున్నది ఈసిరి యాలు నిమ్మవ్వలకథలు వినువారికి నాయుష్కాములై ననుతులుగలిఁ గి వారలుండామును చిరజీవులై యుందురు అట్లుశివుడానతిచ్చినకథ విని సిరియాలుకై లాసంబునకుఁ బోనుంకించుటఁగని మినుసికదైవంబు ప్రాసీగ యాతలిగరంబునఁదెనుల్చి పట్టిరమ్మని జాగమవేపంబులిడ్లఱు దాల్చి యింకయుభేర్తులఁజూడఁగొని హలాయుధపురమున కరిఁగిరి మా ర్గంబునవచ్చువారల నల్లంతదూరమునఁ జూడఁగానే హలాయుధుండను చిర్యహలాయుధునికధక్కిం

నస్పదము యెకిమీడుల్లాసంబుతో నెనురుప్రాము యగ్గునాద్యమలొ సంగి గృహంబునకు దోతెచ్చి పక్షులచేరంబులకు పదార్థంబుల భోజన తత్పరులగావించి కుశలవృత్తినల్లాసంబులఁ బొద్దుపుచ్చుచు, "హర మూర్తులారా! పూరెందుంకి యిటకేగుదెంచితిరి మన్మథహావనంబు సేయనిటకే చనుదెంచితిరా? మతియెందేనిఁబోవుచు మార్గాయాసం బపనయించుకొన నిటకడదెంచితిరా? భనద్దర్శనంబున మన్నంబున కనుతాండంబువైడమినది. నాచేఁబూజలందుచు నిందుగొంతకాలం బుండుం"కను హలాయుధునికి హలాధిక్షణుం డక్షీణావృతాక్షుం బున నాతనినీక్షించి యిట్లనియె.

.. భక్తశ్రేయసర! మావంటిజంగమంబులను మీవంటిగృహస్థు లేగదా సర్వదానిర్వహించెడివారు మేముకచోనుండెడివారముగాము భక్తులవలనఁబూజింపబడుచు నెడతెగని సంచార బున నూహరఁగల శివవ్రతధునీకుల నితీయచుచుఁ దిరుగుచుచెడివారము మేము భక్తులెందున్నను వెదకివారిండ్లకుం జరియెదము, వారునుమమ్ముఁ దమ

ప్రాణలింగంబులని భావించి యనుభవించునుందుగు నీవెఱింగినతొల్లిం
టిభక్తులలో నీలక యుడు కరికాలదోడుడు అర్యమయ్య, చంగుళీ
మారడు ఏశాదినాథుడు చేదిరాజు, వాగీశనైనారు సోమాసిమార :
డు పల్లనయనారు, మొవలగుభక్తుల గృహంబులమేరుర్పనంబుల నంది
నవారమె. మమ్మెఱుంగనివారును మాకుఁద్రిప్తి యుగఁ జేయనివారు
ను భక్తులీకంబునలేరు మేమాదినిజన్మించినది నిరాలంబపురము.
మాజననీజనకులెన్నో హికుఁడెలియరు మమ్మనాదినుండివెంచిపెద్ద
లం జేసినవారు హివంటిభక్తులే మాకుఁగాల్యంబునం దలయంటినలు
గిడి నీర్వోసి జలకమార్చిన నొకభక్తురాలు భక్తుండొకడు మమ్మును
చిన్నప్పుడు కేలంగేల్పట్టి నడిపించె. మాకుముద్దుమాటలునేర్చి బుద్ధి
గలిగించినవాఁడు మఱియొకభక్తుఁడు కట్టనస్త్రములిచ్చిన వాడొకఁడు.
భోజనముదినపించినవాడొకొకఁడు గండుమండలమై దుండగంబుననొ
కనాఁడు మేముపడితుల యుండి బలవలించఁగోరినపు డొకభక్తుఁడు
మాకిట్టియి దుముఖులం బొందుపఱచి మాముద్దు సెల్లించెను జడలు
దాల్చివిరాగత్వమొంది భక్తసంఘారంబు సేయగమకించు మాకునొక
భక్తుండు తనకూతు నూతనవివాహితకొప్పుకోసి మాజడలకర్పించి మ
మ్మునిజమైన ప్రస్తుతజామరూపంబునఁ దెచ్చినరుచ్చపుభక్తుఁడు
వేటొకండు. ఇట్లుభక్తులవలననే నమ స్తనదువాయంబులం గనుచుమను
చున్నవారము ఇంతయేల మొన్నశిరియాలుశెట్టి యీశ్వరునొక గొ
ప్ప విందొనర్చి తనబంధుమిత్రులగు పురజనంబులనందఱితోఁ గై
లాసంబుఁ జూపఁగొన్నవాఁడుగాఁక కంచిలోసిరియాలుఁడు భక్తసమా
రాధననేయుచుండ నొకదినంబున శివ్రాజాతచిమనంబులో తరయఁగోరి
తనదూతలననేకులఁబంప నొకలంబునెఱిచి ఎలసినంత చెఱుకునిసమిచ్చి తృ
ప్తులంజేసి యీశ్వరునింగెలిచె. మరియు నాకంచిలోనే యురునదియొక్క
దినంబులెడి తెగని వానఁగురికించిన నెన్నఁకునుఁ బదివేల జంగమదేవరంబు

డెడిపట్టణంబున నొకండునులేక యందరునేగిరి అంత సిరియాలు జంగ
 మా నేవ్వొండగుచుఁ దిరుగుమీఁక గొండివిలుకాఁడు జంగమరూపంబు
 నగన్పించి యాతని తనూభవుమాంసంబున విండుఁగోర నతఁడట్లొనర్చ
 సంతసించి మఱల నాతనినుతునిబ్రతికించి పురజనులండితితో నాతనిఁగై
 లాసంబ నకుం గొంపోయె. అప్పుడు మేమచ్చట నేయఁడి కన్నులారఁ
 గాంచితిమి. ఇదితిథ్యము. రివంతయు వింతగాదు మెముచూచినదిగాని
 విన్నదిగాదు అట్టిభక్తులీభూలోకంమున నె వ్వ లేనింకలరె?'' యనిచెప్పు
 చున్న యప్పుర మేశ్వరునకు హలాయుధుగాను 'ఏమీ' సిరియాలుర శివు
 డు జంగమరూపమున వచ్చి నీతనయుంజూపి యామారింసంబు నాకుఁ
 దినఁజెప్పెనుని నిజముగాఁగోరెనా?'' యని యెఱుంగనివానివలె నడుగు
 టయు నాగట్టురాపట్టి మగఁడు'' నిజమే మేమాగంటిమని చెప్పితిని
 గాదా నీవుఁమ్మవేని జూడుమాతనిచరితంబు లోకంబున పద్మకాన్య
 ముగాను దృశ్యకాన్యంబగు నాటకంబుగాను వచనకాన్యముగాను మ
 హాకవులచే జేయబడి బహుజనులచే జనువంబడి వినంబడుచుఁ బ్రది
 ర్చింపంబడి మి డబడుచున్నది మఱియు నాటకము సూచనవుడు
 పశ్యన్నహాజనలందరు దిమతను తెనువ్రేంబులకల కరింపఁ గనుచుండి
 యిట్టిభక్తులెందును లేరని ప్రశంససేయ దుందురు. ఇంతియగాక పనుల
 కాపరిపిల్లకాయలు దమసొమ్ములు మేయచుండఁ వారిండఱొకఁడొ
 గూడి సిరియాలుకథను బాటగాఁబాడుచు నాటకమాడుదురు. స్త్రీలు
 త్రిగుగలిము దఱబండి విసురునపుడును, రోకఁటదింపునపుడును సిరియాలు
 పాటయే పాడుచు దురు'' ఇట్లని మఱిమఱి నెఱనమ్మకము వుట్టుపట్టల
 సిరియాలుకథ మడిపెడు నాయ డు పనాయఁక జేఖరుమాటలు వినివిని తన
 మనంబున ఘనంబగుకోపంబంకురింప ముఖముజేవురింపఁ బండ్లుపట్టవటఁ
 గొరుకుచు . ఆహ! ఏమియాశ్చర్యకరమగు గాఢవింతిని దనుజుఁడు ది
 నుమనుజుమాంసమును శివుఁడుతినఁగోరెనా? గోరెను బోదయావిభా

నుండగు యమునివలె సుతుజంపఁ ద-క్రికెట్లుబుద్ధిపుట్టెను? పుట్టెనుటో
రక్కసివలె తల్లియు నెట్లుల్లపితభావమునఁ దనచేతులారఁ గన్నకొడుకు
నుజంపించెను తనతనూఁజ డైవను వానిజాపుటకు వీచేమి స్వాతంత్ర్యముగలదా? ఒకనిజీవమును బోగొట్టి నొకనికిహక్కుగలదా? తుద
కుఁ దనజీవమునుదాను తీసికోలేదు ఇట్లు నిజవత్సాగము తనంత దా
జేయువాఁడాత్మహత్య యనుపాపఫలం బనుభవింపఁడా. పరజీవహంత
యునట్లే యధికపాపభాక్కుఁగును ఇంతకు సరిమఁంసముఁ దెమ్మిచివు
డు గోరెనుగాని సూనునిఁజపుచుని కోరి లేదుగదా? అట్టివో శిబిచక్ర
వర్తినిలఁ దనదేహంబుఁ గుండలుచీసి వండించిపెట్టుఁగూడదా? బిడ్డనిజీ
వముకన్నఁ దనజీవముపాచ్చగునా? పూర్వమొకకోఁతి తనపిల్ల కడుపున
వటుకొనియుండఁగా నొక కాలినపెనమాడెచ్చి దానిపై నాకోఁతిని బల
వంతముగ గూర్చుండఁబెట్టి సదికడుపుననున్నపిల్లను దిగజార్చి యాపెన
ముపైఁ బడినైచి దానిపైదాను గూర్చుండెను తనముద్ది కాలకుండున
టుల పిల్లనెట్లువెక్కికొన్నదిగాని దానిబాధఁ నిపెట్టినదిగాదు కనుక నేమ
రక్కటకిశోరన్యాయమునఁ చిల్లతట్టెగాని తెల్లిపట్టులేదు. అప్పుడు పుట్టిన
పిల్లయైనను దన్నుఁదాఁ గాపాడుకొనవలెను గాని తెల్లిగాఁపాడుకదా?
అట్టితల్లియే యీశియాలునాలియు కినిరిచునుమాటలేక పాపభీతి
రినంతయుఁదోసి సుతునిఁ జూపి వాని భక్తయననెంత? అట్టి మూఁఁ
భక్తిం బరీక్షింపఁబోయిన యామూఁఁనైనము యొక్కజైవత్వమననెం
త? ఇట్టి బహువ్యసనకిరింబగు ఘోరికృత్వం బెవరించిన యాశివునకు
సిరియాలునకుం బ్రమధగణంబులకు వెలినుమండ్లోజనులారా! యనిమ
హకోపాబున ఘంటానాదంబునేసి బాహువులప్పళించి తోఁడనఁ దన
సింహనాదంబున లోకంబునఁ జాటఁబంపెను అప్పుడు సిరియాలును
దమ్మపై కేమివచ్చునోయని భయపడుచుండి జంగమరూపంబున వచ్చిన
వాను గామిమ్మా మన్నింపవలసివచ్చినది గాని, లేనియెడల మీకును

దక్క హిమ్మ రాహుళై" యని ముడిపడుచు శివుడు ముదిసిమతిచేసి తొండముదిరి యూనరిపుల్లియైనటులఁ దాను దానవుండయ్యెను. రాక్షసులచే నుపాసనీయుండగు దైవంబునకు రాక్షసత్వమే సిద్ధించునుగాని దేవత్వమెట్లునిల్చును? న రామాడు సేయుకృత్యములు సరాదకృత్యములుగావా? కనుకనే యట్టికృత్యంబు సిరియాలుచేఁ జేయుచెనని చిందులుకొక్కుచుండెను అదిసూచి సిరియాలును సిరియాలు నేస్తుండును సిగ్గున మొగంబులు నంచుకొని యొకమూల నొదిగి కూర్చుండిరి అప్పుడ ప్పినా! తననుసంబున దిగులొంది మఱియు హలాయుధుని నామవచనంబులఁ దానొడఁబడఁజేయలేమని శ్యామలాయుధుని మనంబునఁ బిలుచుకొనెను

అంతినా హిమంతునికూతురు పెరిముతైదువయగు జంగదుభక్తురాలి చందంబున నందంబగుమేన పసుపులూసి కుంకుమబొట్టు వెట్టి భూమధ్యంబున విఘాతిరేఖవనర రుద్రాక్షమాలలు మెడఁదాల్చి శివ పూజపూర్వకముగా నచటఁ బ్రత్యక్షుడైన, హలాయుధుఁ డగు శేఖర క్రివందనం బాచరించి యుదితసత్కారంబుల లోనికొగొంపోయి యా సనాసీనంగావించిన నాయకుఁడు నాతనిసంబోధించి "ఏంటివా! హలాయుధా! విష్ణువు తన భార్యయగులక్ష్మిని వక్షస్థలంబున నిడుకొనికొపాడుకొనుచుండఁడు బ్రహ్మ సరస్వతిని ముఖమంది ముచ్చుకొని యానందించుచున్నవాడు ఇట్లునునను లక్ష్మీసరస్వతులకు జాతినితులులే నిఖల జాతిపురుషులను దామువరించి వారితో వివహరించుచున్నవారు. అట్టి వారలస్థితియే యట్లుండఁగా నికలోకములో స్త్రీలకొక్కఁడ యింగితజ్ఞతగలదనిచెప్పవచ్చును సర్వకాలసర్వావస్థలయందుఁ గందర్పహరుని యధ్ధాంగంబుననుండి పరపురుషులఁ గన్పెత్తియైనఁజూడని పార్యతియొక్కతె లోకములో మహాపతివ్రతయనిచెప్పవచ్చును అట్టిపార్వతివ టిదానను నేనునిన్నుఁ జూడవచ్చితిని. హలాయుధుండగు శివభక్తాగ్రేసరుఁడు

జంగమభక్తులకును, భక్తురాండ్రకు నేమిగోరిననది యెల్లనిచ్చుచున్న వాఁడను ప్రతీతిలోకమందంతటను వ్యాపించినది “అపచెప్పుచున్నయ న్నార్యతిమాటలువిని హలాయుధుడు” భక్తులలో నధమాధముఁడను నేను నన్నిట్లునుతింపవచ్చునాతల్లీ! ఇచ్చుటకు నేనవండను? మీభక్తి యమీకుసమస్త బులిచ్చును. ఇఁకేమిగావలెనో కోరుమమ్మా “యని హఠాయుధుండనెను. అంతినాయగడయుని గజగమనంబునకు చనువగు పాదంబులు నేలమోపి లేదివిలువంబడి చేతులుమోడ్చి ఆవెంట నే సిరి యాలును లేదివిల్చి కైదోయిజొడించి నేలకొరిగి నాష్టాంగంబుగా న మస్కరించుచు ఉ “ఓయి హలాయుధా! నీవు శివపూజాధురంధరుఁడవు పరమపవిత్రగాత్రుఁడవు లింగసంగతుండవు నీరక్షేప్రండవు భక్తు లయెడఁగు రక్తపు ఇట్టి సుగుణశాలివినుక నే నీ నేను భక్తురాలివే యెందుల నన్ను మిచ్చితిని. “అనిముగళించిన కర్మ కుల యిది వికసింపం జేసి పక్షిగాన గాత్రంబుపైనుంచి” “అని” విషము నిజమెఱిగి గొండెను నేనుచనినిగాను ఈశ్వరునివామ ధామంబునుండి నీవంశిభక్తులందఱి నరయుమను శ్యామలాదేవిని ఈజగమ రూపంబులకుఁ గన్పడి ముప్పున చేతులుఁ జీరించి నీకునాష్టాంగ దండంబు వెట్టుచున్న యీభక్తుడసిరియీలు అవ్వలనెవ్వగనివ్వటిలైదు మూనుకొనిపోయిన యెడపువ్వుతో జిన్న ప్రాయశః మొగంబుతోఁ దల వాల్చుకొని నిల్చియున్నయన్నహనుభావుఁడే సుమీఘాలాటుఁడు నీ దృఢభక్తికిమెచ్చి వీరిద్దఱునీవేషంబులవచ్చి నీకులొగి నీచేనిర్జింపంబడి యోడితమని సిగ్గుననీగోమాటాడఁజేతక నన్నుందలంచుకొనిన నేవచ్చి యున్నరూపు నీకెఱిగించితి ఇఁకనీవువారలను గారవించిమమ్ముల నను పుము పోయివచ్చెదమనిన హలాయుధుండు లజ్జానెతనడనుండై “శివా భివా, యభివా, మృత్యుండయూ, కాలగంధా, భక్తపారిజాతమా శాక్తేయపశుపాలకా! పశుపతీ, మాయాజంగమధూపంబున నానదనం

బున కరుడెంచి : న్నుమాయసేసిభ్రమవెట్టి లేనితోనికాటుకు తలు
 నాచేతఁగూర్చించి నన్నోడించి నేనొంకవలసినలజ్జాభావము నీవహించి
 యేమియెఱుంగనివానివలె నిలుచుంటివా? మిక్కిలికంటిదేవరా! ఈ సీ
 వైనరించిన యాయసంగతపువవికి సీవాయాసపడి యింతప్రయత్నం
 బున నీపిరియాలుంగూడ వెంటఁబెట్టుకొనివచ్చి యీపాట్లుపడుటయెగాక
 యెక్కడోకైలాసంబులోనున్నని మాయమ్మనుగూడ నిటఁగరావిం
 చితివా? హా! మఱచితిని, ఎటనోయన్నదననేల? నాదిపొర బాటు నీవు
 పరశివుండవు. ఆయమ్మనివానుభాగ బుననె యున్నదికాదా? దాననే
 గదా నీపునర్బదాయగ్ధనారీశ్వరుఁడని జగత్తీర్తియొకప్పు నేనుధన్యుం
 డను. బహుజన్మకృతనుకృతపరిపాలకుండను నీవుతొలుతనే నీనిజరూ
 పంబునకు గానుసరించినదో నామూఢత్వంబు లోకులకెట్లుగోచరంబ
 గును మఱియుధక్కులనహంభావంబునడంపఁ జెప్పియెట్టివేష
 బాబులు కీర్తనఁచుకొనుచు చాలు! ఇంకనైన నీశుద్ధస్థితిఁ మయం
 బకు నీనిజాకారంబునా! హూహి న్నుకొనఁగోయి రింపనయ్యా, లేక
 య్యా”యని ధగియొసరితోఁ ప్రసంగించి పక్షియున్నపిరియాలుండినకే
 లలేవనెత్తి “లేమ్రాయి సిరియాలూ! నీవంటిభక్తుఁ డీచుల్లో ములలోలే
 డునిజమె నీవిట్లనుకొనుటకుఁ దగినఁవాడనె అయిననుమన చుట్లనుట
 మనయహంభానకును వెలిపుచ్చును అహంకారముమాయ దాంజ
 యించినవాడే మాయనుజయించి వాడు భగవంతుఁడుభక్తులయ
 హంకారమును దొలఁగింపఁదేని తనభక్తవత్సలత్వమునకుఁ గళ కిము
 వాటిల్లును గనుక నేనీయహంకారముఁబోగొట్టచిన్నుఁ నాయొద్దకుఁ
 బిల్చుకొనివచ్చి మఁకిద్దఱకుఁదగినబుద్ధిసెప్పను నీవరిత్యసకలజనంబు
 లను బండ్లితప మరులు స్త్రీబాఁగు పటగాను పహ్యగులుగాను బరిం
 చుచుండుట నీనాటకమాడుచుండటయే నీభక్తాగ్రేశరత్నంబునకు సా
 క్షి ఇట్లనిసిరియాలుతో ముచ్చటించుచున్న సమయంబునఁ ద్యంబ

కుంకుండు భద్రరథాచార్యుండై శూలవజ్రఖడ్గాధ్యాయుఁ డులతో జటాజుటంబులతో, నద్దాననెలకొనియున్న గంగావాహినితో, పన్నగ శిఖాపాశముతో చంద్రచూడామణితో భసితవిభూతికోలతో రుద్రాక్షమాలలతోఁ గళాలభిక్షుపాత్రంబుతో నభయహస్తంబుతో నదటఁ దొలుత జగమురాలిరూపంబున హలాయుధునికీ గన్నడి తోడ నయవృశ్యంబై యీశ్వరుని వామార్ధాంగంబునదూరి ముసిముసి నవ్వులతోఁ తొంగిచూచుచున్న శ్యామాదేవితోఁ బాడనూ పెను హలాయుధుండును నవినయభక్తి నమస్కారంబులుగావించిన నించు తల్తునిఁ గొంగవపడిచిన పంచముఖుడు 'హలాయుధా' నీభక్తిమెచ్చితి. 'తెమ్ము. రమ్ము కైలాసంబున' కని యంతనిలువక సకలజనంబులతో నతండ్రిలు నవపురంబులఁగాని సకలజీవులను నాలుగంగుళముల లోతువర్కు నూళ్ల తున్నును పెల్ల పెల్లులుగాఁగీయించి కైలాసంబున కుఁగొనిపోయెను. ఇట్లు పరిమూలుక గుడిచిన యసంగభావమునడచుటకు నిటలనయనుగడు హలాయుధుఁ డఁ గల్పించి, యాడగన్నాటక సూక్రగారుఁ డీకపటనాటకమాడెను కాన నీకథనినువారును జరుపువారును పెరివారికిఁ జెప్పవారును హలాయుధునివలె కైలాసంబు నొందెదరు. కావున నోబనవకుమారా' భక్తులకెచ్చెడైన నమాతారమునూగునా?

చిట్టమరుదుండునికథకై

మఱియుఁ జెంగొండయను నొకపురంబున మరుదుండండను నొక మహాభక్తుఁడు గావురముండెను అతండులింగసంగత బేహుండు. భక్తార్చనారతుఁడు. నిర్వికారి. నిరహంకారి. నిస్తులుండు భక్తిభూషణుండు. ముక్తగుస్సంగుండు సత్యంగన క్తచిత్తుఁడు దైవికసామర్థ్యసంపన్నుఁడు శివానుగ్రహదక్షింబగు తపోమహిమగలవాఁడు. ప్రతీసంవత్సరము బహునిష్ఠతో శివరాత్రివ్రతముసలుపువాఁడు ఇట్టిమహానుభావుఁ

డగు నామిస్తునుండనమనారు తనయూరశివరాత్రిదీక్ష యేకాధ్వరముగా
 బండ్లందునత్సరములు నిచ్చిలునచ్చపుబత్తి నొనరించి యిమ్మాండవ
 యేటే దిరు వారూరనుగ్గామంబునకుఁబోయి శివరాత్రిదివంబున నందు
 న్ను వల్లీకేశ్వరుడను మహేశ్వరిగొలువఁ దదాలయంబునకరిగి యచ
 టనున్న శివభక్తులతో నిష్కగోష్ఠిగాలక్షేపంబు సేయుచుండెను. ఆన
 మయంబున న్నాపురంబునఁ గలనంబియను నొకధనికుండు సంతతవేశ్యా
 లంపటుండు జారశిఖామణి తనపరిచరంబులిరు దెలంకులఁ గొలువ కవి
 గాయకనబుల స్తోత్రపద్యగద్యగీతంబులఁ జనుపుచుఁబాడుచుఁ జేతుల
 మద్దెలల తాళంబులగొనినవారు తాళంబులవాయింపుచుఁ దమరాక
 డెలుపుచుఁ దోడఁగాఁదానొకయాంబోళికనెక్కి వేల్చివాస్తులు దారి
 సేయుచు ముందునడవ శివభక్తులుగొండలు ద్రివ్యాకచేదన్ను ఒహు
 విధంబులఁ గై వారంబులుసేయుచు గీవనలిచ్చుచు ననుసరింప మహావై
 భవఁబుతో గుడికిఁబోయి వాకిటఁబల్లకిఁగి లోనిఁగి మాచెనుభక్తుల
 వైపు దిరిగిమాడఁ నిర్లక్ష్యభావంబుఁ దనయుపునక త్రెను మనంబు
 నధ్యానించుచు దానివిలాసంబులం దలంచుచుఁ దనలోఁదానెవ్వకొ
 నుచుఁ దననీడఁదాచెమాచుచుకొనుచు నల్లివేగంబున గిర్భకోవెలలోని
 తిర్తిలోయి దేవునిఁదనపడియిమ్మని యడుగుచుండఁగా మరుమిండనయ
 నారదిగని “వీఁడవ్వఁడు దిగ్గజంబులవంటి పామశివభక్తులిట నుండవా
 రలంగనక గారవింపక సగర్వంబుగానిట బోవుచున్నవాఁడు వీఁడవండు
 భక్తులనాదరభావంబునం బరిహరించి గుడిలోనికి బోవుచున్నవాఁడు.
 ఇట్టివీగర్వమును సర్వముంగళాధపుండ్రుపహించె? శివుఁడలిగినభక్తుఁ
 డు కాముఁగలఁడుగాని, భక్తుఁడలిగిన శివుఁడుగాయఁగలఁడె? చూత
 ముగీనిపంఠంబు. తక్షణముబై టకుఁదలుముఁడు. ఇదివీనిసాహసమోలేక
 య్మాదేవునిమన్ననయో” యనివానిమెడబట్టి యర్థచంద్రప్రయోగము
 సేయునుంకించుననరంబున నాగుడితంబడి. [పూజారి]పరుఁగువరుఁగున

బాగుబాగు వానిజోలికిఁబోకుండని యామరుమండనయనారిసాదంబు
 లంబడి సాష్టాంగదండంబువట్టి చేతులుజోడించి "దేవా! వీనిమీరఱుం
 గరా ఈవల్లికేశ్వరునిముద్దఁడు. వీనితోనాదేవుఁడు ప్రతిపినమునిష్ట
 గోష్ఠిఁజరుపుచుండు సేయుచు దినమునకువేయినిష్కంబులు వానియి
 హ్తానుసారము భోగించుటకీచ్చుచుండును వీనివంటివిటుఁ డీలోకంబునఁ
 గాడేలోకంబుననుండఁడని నానమ్మకము వీనివేశ్యకును వీనికినిదగవు
 వచ్చినపు డీశ్వరుఁడు తగవఱియై మధ్యనిల్చి హాస్యరసంబులగు సరసన
 సల్లాపంబుల వారలఁగొలుపుచుండును. వీనిజాత్యమును దానెట్లున
 హించెనో ఆజాత్యమునకుఁడగినధనము దినమునకువేయినిష్కములిచ్చు
 నని తోలుతమనవిసేసికొనియెయుంటిని. "శ్లో. దాస్యోమానధనాహంతి
 వేశ్యాధనాదికం ఆయుఃపివిసవాహంతి సర్వంహంతిపరాంగనామ్" ఆ
 న్నటుల వేశ్యాలాపఱున కెంతధనమునుజాలదు అందుకనియె దినము
 నకువేయిమాడలధనమిచ్చుట జారులనుశిక్షించుటజామాత వీనిజాత
 త్యమునోర్పుట యాశ్చర్యము ఏమి యాశ్చర్యమేమి! దారువనముని
 మానిసీమా ధనాపహారుండగు నమ్మారసంహారకుండు వీనిజాతగుణంబు
 నహించుట యొకవింతయగునా? జారుఁడుజారులనేగదా మెచ్చును.
 వారలనేగదా చేరకీమును " అనిచెప్పుచుపూజారిమాటలువిని "ఓహో
 యిట్టివాఁడా యీబూచులతోఁడు వీనిననఁబనియేమి ఇట్టివానింజేరఁదీసి
 గర్వోన్నతునిఁజేసిన యాశంభునిదితప్పు కనుకనోభక్తులారా! నేటి
 నుండి పంచశరసేవకునికి ననుంగుఁడెలికాఁడగు మనపంచశరారికి, వాని
 గణంబులకు వెలిబెట్టుడము లెండిలెండిమనముపోడము. గుడిఁబెండుం
 డువలదని "ఘంటానాదంబున వాడు వెట్టిభక్తులతోఁడం బాసునువెడలి
 పోవునమయంబున నాగచర్మాంబరుండు మెండగుసిగ్గుతో నాదేవళం
 బందుండనోడి, భక్తులుసూడకుండునటులును పూజారుల కనుమొఱుఁ
 గియు సూక్ష్మరూపంబున నంలియుఁ దన్ననుసరించి నెంటరాబయలు

వెడలుమార్గంబుగానక భక్తులుగనిన నవ్వెదరమసిగ్గున నగ్గలికంబగు
 నెవ్వగమదిగదుగ గర్భగుడినుండి సోమసూత్రద్వారంబున బయటవచ్చి
 యంతటనుంటవడివస్తంభంబుల నీడలందనువుదాయకొనుచు మొగం
 బునరిచేతమూసికొనుచు గోపురద్వారంబుదాటి గుడివెనుకకుఁజని యా
 తెలుపునఁ బాటిపోవుచు మార్గమధ్యంబున నొకగండశిల చతుష్కా
 ణంబులుగలది యడ్డుపడియున్న దానింగండ్రించి యారంభంబున
 దూరి యవ్వలనని వెనుకకుఁదిరిగి చూచుచునదిరిపడుచు బెరుగుగుంజి
 యగలవాఁడై పోయిపోయి యెదురనొక నానావిభతరులతాగుల్నూలు
 లను తుకపికాదివిహంగమమృదుమధుర రవంబులను పుష్పఫలనుగంధ
 గంధురత్నంబునను హరిణరంకురామమరుశశాదినిర్పాచకమృగసంకుల
 త్య బునను మనోహరింబగు మద్యానవనంబుగని యందునందిందనంచ
 రించుచుఁ దావచ్చింత్రోదానెఱుఁగక విరుగుచుఁ గొంతదూరంబున
 నిర్మలనీహారశ్రీఘోరిసీరిపూరంబును కమలకుముద్రశైవాలభారంబును హం
 సకారిషవాదిజలగనచరసంచారింబును మర్వ్యకూర్మాదిజలచరవారిం
 బును మణిమయసోపానతీరంబును దేవతావిహారింబుఁగు నొకకాసారం
 బుగాఁచి దానితటంబుల నలుదిక్కుల నెక్కిజంబులగు జంబూ స్తత్య
 సాల, రసాల తమాల తాల హింతాల వనస ఖర్జూర, పూగి వాగరంగ
 నాళిశేర నింజ రంభాది భూరుహచ్ఛాయలం గలయఁదిరుఁగుచు దివుల
 నొకసంతాన మహిమహంబుఁగని దాని ధౌతమయకాంతిగని దూరం
 బుననుండి చూచినదిగనుక దావిడిచినచ్చిన గుడితానితోలుతభ్రమించి
 విదానించి యందిలిఫలపుష్పంబులంగని దేవభూజంబుగానెఱిగి దాని
 నీడను విశ్రాంతించి యెడవై చెయ్యడి బ్రగుకుజీపుఁడాయని యూపిరిని
 గుడించుచుఁ గొంతవడికి శ్రమదీరఁగన్నులుమూసి నిదురించువానివలె
 బండుకొనియుండను అంత నానంది మనంబునంగల గర్వంబపయించు
 కొనిభక్తులకోపంబునకు భయపడి భగవంతుఁడై పాటినచ్చినప్పుడు తన

గతియేమగునో యనుభయంబున నంభాసతితోనిట్లను “అయ్యా! నీకే లయిట్టి భయమునొందె యిందుల కేతెంచుట. నీకేయిట్టి భయమున్న నాగతియేమాను?” అని యడుగ నామృదుఁడు “నాయనా, యేమిచెప్పను భక్తులునారూపము నేనువారికూపమను. వారునాకు వెరవరు గాని నేవారికివెరతును పారసంతోషము నాసంతోషము వారిదుఃఖము నాదుఃఖము వారినిఁబూజించిన నన్నుబూజించుటయ వారికిచ్చిన నాకిచ్చుటయె వారిలెనాప్రాణులు నేనేవారిప్రాణంబులు. నేనలిగిన భక్తులుగాయఁగలరు. భక్తులలిగిన వారినినేగాయలేను భక్తులతప్పులు భక్తులే మన్నింపవలెను. భక్తులనుదూరుట నన్నుదూరుటయె. స్థావరజంగమ లింగపూజలు రెండునుజేయవలెను జంగమలింగపూజ లేని స్థావరలింగపూజయేల? అదివిధిక్రమము భక్తులె జంగమలింగంబులు, స్థావరలింగంబున సేసినస్తావరలింగని అద్భుతభక్తుండవు జంగమ లింగభక్తివిముఖుడవు. విశేషించి జంగమలింగత్వజీర్ణవు. నేనుభక్త వర్సలుఁడను భక్తివిగ్రహుఁడను భక్తసరాధీన మనస్కుఁడను భక్తాశ్రితుఁడను. భక్తసేవకుఁడను. అదియెట్లన్న వినుము

అర్చితానందః । ధి ర్విధిః

తొల్లిబాఁబఁడను భక్తవరులకు చతుస్సమద్ర ముద్రిలిమగు భూమినిఁబలిచాలించుచు సర్వసహా సమస్తజనంబులకు ఎలయుపకారంబుల నిచ్చుచు సర్దిజనకల్పద్రుమ బహు జేగుఁపైరిన బలిచక్రవర్తి నూర్చుటయెనయలలో సగ్రసితుండు సనమునకు నేయిలిడవలు నాపూజసేయుచుండెడినాడు. అట్టివానికి నాపూజకేకాలము సాలకపోయియుండుటచే రాజ్యభారముఁ జూచుచోననకాశము లేకుండుటచే నేనాతనిఁగరుణించి యేక కాలమునందే నాసహస్రస్వాత్మిపూజ ముగియునటుల వానికి సహస్రకరంబుల నొసంగితిని. వానితోవాడు సహస్రావృత్తిశ్చ పూజ నొకనిముసగులతో నొకగుప్పవాడు అట్టివానికిర్తి లోకమందం

తనను వ్యాపింప వానిజూచుటకు భక్తగణంబులు తదితరులు సయుత నియుతసంఖ్యలు బయలుదేరి నారంభించిరి వారలతోఁ బ్రసంగించు చుండ నాతనిఁ బూజాభంగమగునను దలపుననే నానివూజ ముగిసి యులేడు పౌనాదము స్వీకరించువఱకు నాతనిద్వారముకిడఁ గావలి యుండువాఁడనుగానా.

అక్కికరికాలచోడుని కథ స్తోత్రం

వెండియుముదిగొండ యనుపుణంబును బాలించెడి క్కికాలచో డుఁడను చోళదేశపురాజు కావేరింగట్టి దిట్టతనంబున నింటికొకరుచొప్పున వెట్టితట్టలుమోసి మట్టి తెచ్చి గట్టుపెట్టుడని నియమించినఁ బట్టపు భక్తిమొచ్చి తానును బురజనులతోఁ బాటు వెట్టితట్టలుమోయనేదా? మఱియు స్వామిభృత్యసంబంధంబు దిగనాడి నంబియనువాఁడు వేళ్ళనుం చుకొని నిర్భయంబుగఁ జరించుచు స్వామిచేతనే యూడిగంబులు సేయిం చుకొనుచుండ నూరిలోనివారేమియు వానినానవెట్టలేక యూరకుండిరి నునపవాద తనచే వినఁబడకుండ దాగియుండెడి కరికామదేవుని కథవిని నట్లకాపాటివచ్చితిని ఆకరికామదేవునివలెఁ గా నే సీయూరిజనంబుల తో వికటించక వారలతోఁజుచుకొని యేకభావంబున మెలఁగుచుంటి నిగానా? వేమేల? మీతాతకుమాతాతకు యచ్చియున్నాఁడా? సీయె డల నేనేల యింతభక్తిచూపవలె ననినీవడుగ బదులుసెప్పలేక నీభక్తి మొచ్చియేకదా నేనన్నిపనులకొడఁబడి సీయూడిగంబులు సేయుచుంటిని నేఁడునీవు నాభక్తులతో నహంకరించి వారలధిక్కిరించితివి ఇకనీపెట్లు బ్రతుకఁగలవు? నేఁగాయలేను “సంసర్గయాపాపగుణాభవంతి” యను లోకోక్తి సార్థకంబయ్యెను నీతోటిసాంగత్యంబున నాకు నాభక్తులతో దలవంపులాయెననుచు ననేక నిదర్శనంబుల భక్తులమాహత్స్వ్యంబులును వారల దివ్యచరితంబులును నుగ్గడించు నాయుగ్గికుదేవరకు మొక్కి” “దేవా! దీనదయాపరమూర్తి! నేనపరాధంబునీసిలి నన్నునున్నింపుము.

భక్తులకు నావైఁగినుక పొడమనది గనుక దాని నాభక్తులవలన నేటో
గొట్టివారల ప్రసాదంబునకుఁ బాత్రుండనయ్యెడ శ్లోక నెన్నివిధంబుల
నయినను వారింబ్రతిమాలి మొక్కిప్రసన్నులౌ జేసికొనియెడ" ననిబ
యలు వెడలి పురాభిముఖుడై తాళంబులువాయించుచుఁ బడిపడి దండం
బులంబెట్టుచు భక్తిచరితంబుల గీతంబులౌ బాడుచుఁ బురంబున కేఁగుచు
నందరుభక్తులు విను లెఱంగున వేఱవేఱ భక్తులచర్యల సనివార్యసింహ
నాదంబున నిట్లని వేఱలేఱ గఱుతింపం దొడంగ నట్లనిన.

అష్టయోగమూర్తి కథ పుష్కరి

ఏభక్తుండు నిత్యముఁ ద్రికాలములయందు నిందుజూటునకుఁ
జండనసమర్పణంబు సేత యొకనియమంబుగాఁ గలవాడై యెట్టికేలకు
గంధసంపాదనమునకు దనకుధనంబు లేదు నిజమనంబున ధనసంపత్తియొ
కసంపత్తియై భక్తిసంపత్తియ నిజమగునంపది. అట్టిభక్తి నాకుఁ గొదు
వయగుటనె గాఁబోలు శూలపాణికిసనుర్పింప నాను దివ్యగంధం బలవడ
కున్నది. కానీ, నా దేహమంతయు గంధంబుగానరగఁ దీసియీశునకర్పిం
చెదనని తనకుడిమోచేయి గంధపుసానమై నుంచి లింగోదకంబున నరగ
దీయ, దేహమున కేమియు నాయాసము లేక చేయియరగక రక్తముగా
రక రంగుమారః దుర్వాసవగాక శ్రీచందన గంధంపు వాసనగలిగి
ముద్దముద్దలుగా గంధంబుబయలుదేర నాచందనమును దండశూకభూష
ణునకు సమర్పించి జనులందఱు సూచుచుండ దివ్యవిమానారూఢుడై
తైలానంబుఁ జూఱఁగానెనో యట్టియోగమూర్తికి దాసానుదానుడన.

అష్టాదశవలనంచి కథ పుష్కరి

తనప్రాణలింగమునకు నిత్యమును వేయివత్తులు చమురునందడి
పి దీపన సూరాధన సేయుటయె యొకనిత్యవృత్తముగాఁ గలయొకభక్తుఁ
డుదీపమునకుఁ జమురుసంపాదించుటకు ధనంబులేదు. దనువున లేనినూ
నెనుత్రయెందుగలదు? అట్టినాతనువును వెలిగించి దీపారాధన మొనర్చు

“నని కేశవాశమును నిరవకాశముగ బంధించి కొనలననువుగవెలిగించి నిశ్చలుండై యాదీపమును శాపతేనిసాముల దొరకునమర్పించి యండఱుజూడ విమనారూఢుండై యారూఢింగై లానమును జూఱుగొన్న యాడకవల నంబికింటి పనులుసేయుబంట నయ్యెదను.

చిక్కిగుగ్గులకులియారి కథ మ్మొది

ఏమహానుభావుడు నిత్యమును వనప్రాళింగమునకు వృకధూపంబు సమర్పణసేయుచు నట్టిసూపద్రవ్యమును సమకూర్చుటకుఁగా నిల్లునమ్మి పుస్తైపూసఱు గొదువవేట్టి తుదకుఁ దెగనమ్మి యదియుం జాలక చింతించుతఱిఁ దిరుపకుం డామనుపురంబు పొందురాజు తాను నట్టివ్రతంబుగైకొని పెట్టలేక చిక్కుపడుచుఁ జింతించుచున్న యవసరంబు నఁదానటకేఁగి నిచ్చలుగొల్లగ గుగ్గిలమిడిన నాధూపంబున నీశునిఁదృష్టిసేతునని యొప్పించి యాగుగ్గులముందెచ్చి శినాలయంబునకేఁగి యందునాగుగ్గులము ధూపమువైచి యొక కొత్తచీరచెచ్చి దానిఁజూచెంగులు శివలింగమునకుఁ జ్ఛేదముచేపెట్టి కడమరెండుచేఱఁగుల నొకమంచి దారుగలకత్తికి నంటగట్టి యొకత్తిఁ దఱ మెడికుఁదగిల్లుకొని “యోదేవా! యింతదనుక నిర్విఘ్నముగా నాంబ్రాణిధూపమునీకు సమర్పించు నేని త్రతినే నవియర్పింపలేక నాసిగ్గుసేనపొందుచు నట్టి నాయసామర్థ్యజీవనమి కేల “యని గొంతుతఁగుగుకొనుచున్నా” నని వెనుకకొలుగ, నీశ్వరునికటాక్షంబునఁ గత్పాతొత్పారమును కైలాసనివాసంబును గన్నవాడయ్యెనో యాగుగ్గులకులియారికి సేవకాథ ముండనగుచున్నాను.

చిక్కిలరిపాలుని కథ మ్మొది

నిత్యమును శివపూజాకాలమునఁ గాలగళునకు మహానైవేద్యమురాజుల బియ్యపుటన్నముగాని మఱియొకరకము బియ్యముతోపం దిన యన్నంబిడనని యొకవ్రతంబుపూని కాలక్రమమునఁ బేదఱికము

నమునిగి యట్టిబియ్యముచే కూరఁగొడవలిపట్టి కూలిచేసి తనకూలి వేతనము, కూడా నారాజనాలబియ్యమిచ్చు నిర్మయంబునీసికొని, యా తీసునఁ గొన్నిదినంబులుగడిపి తుదకి వియును దొఱుకక వ్యాపకమునీసి యైదుదినంబులు తరిమిలాభావంబున కటికియుపవాసంబునలిసి యాజన నాఁడు చేరెడుబియ్యములభింపఁగా నవియైనస్వామి నివేదనంబొనర్చు నని వేవేగనింటికిఁజనుచు మధ్యేమార్గంబునఁ గాలుజాతీపడి యాబియ్య ముమంటఁగలియుఁ గడువీనతవిచారించి, "ఛీ, బియ్యమైన సీతునకకర్పణసేయఁజాలని నాబ్రతు కేల" యని తొంటనున్న కొడవలిఁదీసి మెడ కూడగలించుకొని కోనుకొనయత్నించుతఱిఁ బ్రమథగఁగంబుతో, ఛాలవే త్రంబుతో శ్యామాలింగితవామాంగంబుతో నంగజడిమనుండు బ్రత్యక్షమై కైలాసంబునకుఁ దోడ్కొనిపోవ పునర్జన్మరాహిత్యమగు శాశ్వతమౌనియై భక్తుఁడువృత్తినై మనుచున్నాఁడో యాయరిచాలున కంగిఁ భక్తి రిచర్యలుసేయు దాసులదాసులగం దానుండను

చిక్కిరిసిపోయినయనారి కి ఛిక్కిరి

నాంధ్యదేశమంబున్న యేమడిభక్త నయనారను భక్తుఁడతర వృత్తులనేమియు నెసంగక వలఁగొని చేపలుపట్టు వృత్తినవలంబించి జాలంబుగోఁ జిక్కినతొలిమీలను శివప్రీతిరంబుగా విడిచి రెండవత డవనారికినవె యమ్మి యాధనంబున జరిగి మార్చనలు నలుపుచుండ నొకతరి యైదుదినంబులు వేటసాగక డిస్సివిసికి యాజనదినంబున వలఁబుచ్చుకొనిపోయి యొకతటాకింబున వైవనయనొక బంగారుమీను చిక్కిన దానిందీసి మఱలనీటఁబడవైచి పునర్జాలవిస్మయంబునీయ మఱల నదియెడగులకొన్న దానిబోవిడిచి యెచ్చినారులు వలవైచినను నాచేఁ పయే దొరుకుచున్నందున నాఁడుసైతముపవసించి యేడవనాఁడు వేతా కిష్టలంబున జలచరంబులతో మిగులడంబుమీరిన యొక పెద్దనర్సవరంబు నవలవైన నాటిసినంబునను తొలినాటి వైడిమీనెచిక్కి తొల్తవిడు

వంబడి, మఱిలవిడువంబడిన వలలొనదియె చిక్కువడి యిల్లెన్నిసారులు
వలవేటయొనర్చిన నచ్చిసార్లు నదియెతగులుచున్నందున నాటిదినంబెట్ల
యట్లనె సైచి మరునాఁ డప్టమదినంబున వలఁగొని వేటాడఁబోవుచు
“నేటిదినంబునఁ జేపలుదొరక వేసి మఱివఁజేపట్ట” నని భీష్మించి విషు
చుటయు బ్రహ్మాది మహామీన బులను దనమాయ యనడివలలోఁ
జిక్కువెట్టుచున్న యావన్నగభూషణుండు భక్తియనువలలో భగవం
తుండు శిక్కుకపోడచు నార్యోక్తి నిజంబుసేయ నాటివలలోఁ దానేని
జన్మరూపంబుతోఁ శక్తువడి ప్రత్యక్షుండై భక్తునిగిటఁజేసింది ప్రమ
భాధిపత్యం బొసంగి కైలాసంబునకుఁ జేరిచిన నఖండసామ్రాజ్యంబును
భవించుచుఁ బ్రమథగణసేవితుండై మనుచున్నాఁడో యట్టియడి భర్త
నమనారింజేరి బ్రతికెను దశశత భృత్యవర్గమునకు నేను దశశతతఃభృ
త్యుండను.

చిక్కిన-హరినాథుని శక్తి

విభూతిరుద్రాక్ష ధారులెల్లఱు దనచరణలింగంబుగా భావించు
చు నేలాపురంబున రాజ్యమేలుచు నమిత శక్తివంతుండై పరరాజులగెలి
చి వారలవలనఁ గప్పంబులఁగొనుచు రాజులకెల్లనుముక్కులొని ముల్ల
యుయుండ నాతనిమీదికి నొక రాజు తనమంత్రునిఁ బార్వతీశశాసన
ధురీణుఁజేసి మేనెల్లభూతిఁబ్రామి యుద్ధంబునకంప నాతనితోఁడలవడి
మొడలిభూతిఁజూచి “నమశ్శివాయ”యని కత్తి నేలబడవైచి “శివశరణు
శివశరణి”గాని వాదంబులవై బడిలేచి స్వాటా, దయచేసి పూజలఁగొనుం
డఁ నాపచివుండట్లు కాదు నీవుమాకశత్రుఁడవు నినుఁడలఁదునుము
మని మారాజునన్నెంపె”నని కగినాలగబెట్టి నఱుకదొఱకొనునవసరం
బున నాఖిల్లంబును పుష్పమాలయై మెడఁజుట్టుకొన హరశాసననిష్ఠా
గరిష్ఠుఁడగు ఏనకానీతుండు చిదరూపంబునం బొడసూపి మోక్షమొ
సఁగి కైలాసంబునకుం గొంచునేగిన యేగాదినాథునకు భృత్యాను
భృత్యుండను.

చేదివల్లభునికథ్యక్తి

వెండియు నఖండశివభక్తిధురీణుడగు చేతివల్లభులకు రుద్రాక్ష భసితమండనుండై రుద్రుండనుభావంబున నట్టివారల మన్నించుచు పరభూపతులను భండనంబునఁ జూరిగొనుచుండనో దినతేడులు పదము పుష్ప బలవంతులగు క్షయ్యులు జేసి వారిలదేహంబులకు శివచిహ్నంబు లగు రుద్రాక్షభస్మంబులబది పంఠ వారుంగంచి మించుభక్తిని శివ భావంబున మాప్తాంగదండంబిడి వారందఱుఁ దమనిగూడాయుధంబుల నాలనిం బొడువదేహంబునఁ బొడమెదుర క్తంబున కెంతయుఁ జింతింపక నిశ్చలమానసంబున వారల నిజగురుజగదమ రూపులుగా నెంచి మఱి మఱి మొక్కుచుండ ఖండశశిమండనుంకి సాక్షాత్కరించి మోక్షం బొసంగి యక్షయపదలింగలకాలము నిలిపినట్టి చేదివల్లభునకు నూడిగం బులుసేయు నసంఖ్యాక కాసగణంబులలోఁ గడపటివాడను

చేదివల్లభునికథ్యక్తి

శంభుచిహ్నంబులు దాల్చినవారిని శంభుస్వరూపులుగాఁ గైకొ నుచు ఎరఁగిరాకమణులపైఁ దనసేనలనంప వారువారలగల్చిపోదులో నీల్గినవారిశిరములు ముచ్చదిబాడ్డఁగొనిరాఁగ నందునొక బుజ్జవిగుల రక్తసిక్తమై యాసవాలుపట్టి నలవిగాని కీతింగనుపట్టి నట్టిదుర్నిరీక్ష్యం బగు ప్రాణానాంగంబునకుఁ దనలలను మెఱుఁగువెట్టెదనని లెలఁదఱుగు కొని దానిపై శివార్చితముగా కుంచిన వానిసాహసంబునకు మెచ్చిపచ్చ విల్చుచి సూఁగు నిజరూపమున నచట నావిర్భవించి శాశ్వతపదవికిఁ గొంపోయిన భక్తరక్త్యుండగు గడయూరిచోడునకు నూడిగంబులుసేయు నధమాధిముఁడినగు గొలుపుకాఁడను.

చేదివల్లభునికథ్యక్తి

లిసవివాండ్లలోనొకఁడు తన్నుకనుమొఱుగి పాటిపోయి లింగ ధారియై జగముభక్తులంగూడి యేతెవారలనండఱి కన్యాయుపచా

రంబులు సలుపుతటి వాళలలోనివాడగు నిజవరిచారకునికి సైతము లింగధారణకుత్రము శివస్వరూపినిగా భావించి కాళ్లుగడుగు నీరుపు యుడవయాలు “వీనిమీఁదెఱుంగరాని వీడుమనవేలనపుబనివాడు. వీని కాళ్లుగడుగువ” క్తని నీరుపైఱుయుటమానినమానినిగని శివునకు నర్ఘ్యం బిచ్చుచుండ నీయండజయన వానిబరిహరించుచున్నది ఇట్టియపచారంబు లుసేసిన యాసతి నెట్లుచేకొందునని వాచిచేతులుఖండించి సీశ్వరుండు సాక్షాత్కరించి తెగింహస్తములవలికి యక్షయలోకంబునకే భక్తవరు నిగొంపోయెనో అ కిలియంబవచునారికి నొకరులగువారికి నేను నొకరును.

చిక్కిరియదాండికధర్మం

ఏమహాభక్తుడు జంగమలూపూజ నిష్ఠతోడ నొనరించుచుండ నాతనిధర్మ నరయఁగోరి గౌరవతి జంగమరూపంబు నచ్చి పూజలు గొని గోచియుబొంతయు నిచ్చివిభద్రబహుచుకొని యుంచుము. నేనిప్పుడుగడికిం బోయినచ్చితీసుకొనియెడవని యొప్పించి గడియతాళి గోచియుబొంతయు మాయము సేసి తిరుగచుడెంచి, యేదీనాగోచిపాతి యును నాబొంతయనాకే” మ్మఁ బెట్టియయచుభక్తిఁజచిన వారిం దీయఁబోయి చుందుంగానక మిల్లెల్ల వెనికి యెచ్చటంగానక తొల్లింటి గోచిపాతకును బొంతకును వానియొత్తు బంగారునొసంగెదనని యెడఁబడిచి యొకత్రాసుకెప్పించి య దవియించి బ గారముఁ దూచనారంభించిన గోచిపాతబొంతలే బరువొక్కడగుచుఁ దనపసికిసొమ్ములు చులకవడుచుడుటఁగని పెద్దకాలాపేయించి యందుఁదూచుచుండ నింటనున్న నలునాణెములు వస్తువులు సమస్తంబువెట్టినను సామగ్రివహించి నభాగమెవైకివేచుచుడుట యాకాలూపైఁ దానెక్కినోవ నడ్లు నని నిజరూపంబు సూపి యాయఁబడినమోక్షంబుఁ గొల్లగొనెనో యట్టియిరువదాండిక నడియొదాసుండను.

చక్రదంగుళిమారయ్యకథాశ్లోకం

సకలసంపదలు జుగమభక్తుల కొసంగుచునుండకుఁ బేదమైన
నుశక్తికొలఁచి నట్లనెడకుపుచ్చు నీశుండు భక్తివరయవచ్చి యథరాత్రిం
బున వాసనోడిడిసి యొడలెల్ల వణకుచుండ నాకపాకనుబీకివైచి
ముటలుసేసి చలిసేర్చిన నాకలిమపుచ్చు దుపుషు యిటబియ్యము
లేమిఁ దొలిరేయి విత్తినవిత్తులు వెఱికిపెచ్చి వెచ్చచేసి దుదిబియ్యము
నుశుభ్రము గాఁగఁగి పాక మొరిచుకట్ల పరమేశ్వరుఁడు నిజరూపంబు
న సత్సయలోక మెవనికొనఁగెనట్టి దంగుళిమారునికు ననుఁగు బంటను.

చక్రదంగుళిమారయ్యకథాశ్లోకం

తనపరిపాలనలో నెవరినను భవియుంఁగొడును అదియును
లింగసంగత దేహులు గావలెను. మొదలఁబోధించు వివరున్న నాచి
సృష్టికృమము జేయుదుము అదిగానున్న శాస్త్రములు గిసపర్చదము.
అక్షిణికి వింకున్న నలసింపినమిత్తము దానికిలొంగు న్న జడిపించుము.
ఎచ్చచేసిను వినోదింపఁగలిగెనున్న దునకుఁదల ప్రోక్షణముటయే య
నిశ్చయించి రాజ్యమొదలి జనుండితని లింగుల జేయుచున్న యారా
జ నిష్ఠబరితీరించుచి యీశుండు వెలలుకాపువేషంబునఁ జనుదేరి
చి రాజవార్తారంబులోనికిరిగి "ప్రభువా! నేనుకేస్తుభాకలేదు కిత్తుము
లుగానుకలు నాతావాత్తుకుఁ దిగి గలచిచ్చుచున్నాను బకాయలేదు
హాలునాలున భాకలేదు నానాఁగువెట్టిగొట్టములనివిహితముగాఁ జేయు
చున్నాను ఇట్టిసన్ను మూ యుద్యోగులేలకో యారజివ్వుచుండుగు విచా
రించి న్యాయ మొసంగుడు, దేవరాజయని బహువిసయముతో మొఱవెట్టు
కొను రైతు గిని'యోరి! వాకిట్లఁ గావలివారుండఁగా వారిలఁగనుఁ
బ్రామినివిను కెటులనరుదించితివి." భక్తులుమాలోనికి రాఁగూడదు
నీస్థితిగతులువివారిచి నీకుసదాచాలుముసేతుగాని తక్షణముపోయి
లింగధారివైరావలయు"ననెను "దేవా! మాకిలవాటులేదు. మావంగి

డమున నెన్నఁడనులింగఁగారులు లేరు నేనెలలలింగసంగతి దేహుండఁ
గాఁగలను? నాకదియచిపకున్న దన “నీకువలసినంత ధనమిత్తునట్లునేయు
ము” అనుటయు “అదినాకక్కఱలేదన” నీకువలసినంత ధనమిత్తునట్లునే
యుము” అనుటయు “అదినాకక్కఱలేదన “నీతలఁదుచిమెడ” నచి కత్తి
దూసితెగవైచునపనరమునఁ గత్తివేటు మెడవైబడియుఁబడిని యె
నుమృదుండు నిజరూపంబునఁ బొడసెఱు “యోయీ! నీకుఁగావలసిన
వరంబులవేడుమిచ్చెద” యన దేవా! నీవరంబులునే నొల్ల తొల్లియే
నెలమకాపురూపమున నేఁతెంచితి పూ యారూపంబున నె లింగంబు మెడ
గట్టుకొనిపచ్చినఁగాచి నీమోమునేఁజూడ” నని తక్షణము శివకాపును
లింగఁఛారిగా నొనరించిన గణపాలునకు నధికుభృత్యుడను

చక్రీకుమ్మరిగుండయ్య కథ. చక్రీ

మఱియుఁ జెనుబెట్టయనుపురంబునఁ గుమ్మరిగుండయ్య యను
భక్తుఁడొకఁడు గలఁడు. అతండు సంతతశివదీక్షామఠియు జంగమార్చ
నాలాలసుండునై యొకనాఁడు శివాలయంబు కేఁగి యందునీశ్వరునిసే
వించి తిరిగిముటికేఁబోవు నవసరంబున నొకవేశ్యయన్నముదిని కంచము
దొలిచి గిరగిరిఁదిగిల్చి యానీరు తానరుగుమీఁదనిల్చి వైకిఁబారఁజమ్ము
టయు నాయెంగిలినీరు తనవై బడకుండ చేసికొనుటకుఁ జీకటిరాత్రిల
గుటచేఁ దప్పించుకోలేక “శివశివ” యని భగవన్నామస్మరణ యొనర్చు
చుఁ బోవుచున్నయాతని గుండయ్యఁగానెరి గి లోనికింగొంపోయె ను
గంధనూనెలఁదలయింటి పన్నీటజలకి మార్చి కర్పూరతాంబూలంబు విడ
మొనగా యపచారములు సెప్పకొని పంపుటయు నాతంఁడింటికిజని
భార్యతద్వర్తనం జెరుంగనిదైనను దనవంటి గంధంబువలన నాతనికి
వేశ్యాలంపటము గలిఁగెనని యోచించి తన్నుస్పర్శింపవద్దన నామెతో
సరసోక్తులాడుచు వేశ్యచేసినతప్పును దానికై యదిచేసిన యభ్యంగన
మును జాయకు నివేదించి కొంగుబట్టఁబోవ “నన్నా ముట్టవద్దు నీకును

నాకునింతటితోసరి' యచి ముట్టనీయకుండుటయు శివుండు జంగమవే
 మంబున నాతనియిల్లేరి పూజకుఁగైకొని తనచేతికమండలు నాతనిచే
 తికిచ్చి "యదిభక్త్యపఱచి యుంచుమా నేనుమఱివచ్చి పుచ్చుకొని
 యెడ" నని చెప్పిపోయి యాకొప్పెరమాయఁజేసి మరికొంతసేపటికి
 వచ్చి నాపాత్రినాకిమ్మనియడుగ గుండయ్య, దానిదాదిపెట్టిన పెట్టియ
 దీసిమాడ నదికనఁబడలేదు భార్యనడుగ నామెయు నేనెరుంగనియె.
 అంత నాచూయజంగము "మీభార్యాభర్త లిరువురు నేకమయి నాకొ
 ప్పెర నపహరించి యేమియునెరుంగనివారివలె నటించుచున్నారా ఇదే
 నాకమండలువు నీక్షణము నాకొప్పింపజేచి మమ్మును తగవునకు రచ్చ
 కిచ్చెద. కాదేని, మీ రుభయులు చెరువుగోమునిగి న్నానముసేసి భా
 ర్యశిరంబువై భర్తయు భర్తభుజాబువై భార్యయుఁ జేతులుంచి యా
 కొప్పెర మీరుదాచలేదనియు నెటులమాయమైననో మీగునిజముగా
 నెరుంగనియుఁ బ్రమాణము చేతి కేచి నచ్చెదననుటయు నాంధూన
 రులు "స్వామి" వేటొందుప్రమాణము నీతుముగాని యెండొగుల
 శరీరంబులుదాకము నేటికెనిమిదిపదులు సంవత్సరములనుంచి మేము
 భార్యాభర్తలమయు నొకరినొకఁ దాకక పరస్పర సంభాషణములే
 గాని స్పర్శ లేకయే గాపురముసేయుచుంటి "మనమాయ జంగము" కొను
 వప్రయాణంబులు నాకుఁబసలేదు. మీకిష్టమున్నదేని నేఁగోనిశశపధం
 బుఁ జేయుదు లేనియెడల రాజదండంబున కొడంబడుడు" అని
 యీమొకలగు ననేకమాటలుచెప్పి వారలశపధంబున కొడంబడిచి మడు
 గున బుడక లిడువఱుఁజేసి యెండొగులు శుద్ధజలంబులవార్చి "స్వామి!
 మేము నిర్దోషులము మమ్ము నీజంగమదేవర నమ్ముటకు నీవెసఁగివి.
 ఓక్షయజ్ఞవినాశనా! పాపనాశనా! సాంబనదాశివా! "యచి యొకరిశిరం
 బువై నొకరుహస్తంబువై నొకరియరచేయుచువైచి పరస్పర స్పర్శ
 నంబులు శేసికొనుటయు నాః పటజంగమదేవర లక్షణమేయదృశ్యుండై

నిజశివశ్వరూపంబున దాతూయణీదేవీ సమాన్విత వామభాగంబుతోను గంగాతరంగిణి సమలంకృత జటాఘటంబుతోడను, చండశూకభూషణంబులతోడను, సీలనేత్రంబుతోడను, నృపభారూఢుడై, ప్రమథ రుద్రగణాంబులతో వాగీశలక్ష్మీశాదులతోడను సాతూత్కరించి గుండ య్యా! యెనుబదిసంవత్సరము లేకగీక్షగా జరిపిన హిందంపతుల బ్రహ్మ చర్యవ్రతంబునకునే దనిపిలిచి మీరిద్దఱుసరిముడుసలులైతిరి మీరిపు డనే దరుణయావనంబు మఱలఁగ్రసాదించితిని. మీరుత్రిదశవయస్కులరై త్రిదశుల భోలి యీగోకంబున మఱియెనుబదియజ్జంబులు యిష్టసుఖశోష్టిబరస్పర సరససల్లాపసంభోగాద్యాచరణాంబులఁ బరమ నుఖంబనుభవించి యాపైని మీకెప్పుడు నాలోకంబునకు రానలెనను కోరికగలుగునప్పుడు నన్నుస్మరింపుడు మీకువిమానంబు సంపెడను దానిపై గూర్చుండి నచ్చినాప్రమథగణాంబులతోఁ గలసిమెలసి వాగల కధీశులకై యురుగుచి నగముపగి యనృత్యులయ్యె ష్టినిపియ్య కు భృత్యాఁ ముండను.

చిక్కిరింపఁగలనయనారి కధి ప్తి

విక్రమ వోమంకు బాగారులింగంబునుఁ బానుచట్టంబును శేయు చి శివాలయమునఁ బ్రతిష్ఠింపఁబడి గాంచి తానునిజదేహలయాంబున నా త్నలింగంబును బ్రతిష్ఠించి మనఃపూజలుగావించి యీశ్వరప్రసాదంబు నొందిన పునలనయనారికి దాన నుదాసుండను

మఱియు రాజ్యమునొల్లక జడలుదాల్చి పరమయోగియై మోక్ష మొందిన తిరువాలుచిబంటును తిరునావకరుశుని నారాధించి యాతని కరుణచే సీశ్వరని యథాస్వరూపంబెఱిగి నేవించిన తిరుకురుపికి బంటు బంటును రోహిణియు దాసున నాయూసంబునఁ బురహృప్రసాదంబు వడసిన తిరువూరితిరుమూలదేవునికి భృత్యుడను సంతతభక్తపరాధీన మానసుండై వారలనేవయె ప్రధానవృత్తిగాఁ గలిగి మెలఁగిన చిరు

పులిదాసునకు దాసానుదాసుండను దీనముఖంబునఁ దనకొకసమయం
బుని శివుఁడు లింగరూపంబునఁ గనఁబడిన నడియెత్తింగి యాలింగమూ
ర్తినిఁ జేతనిడుకొని యోదార్పుమాటలాడిన చిరుతనయనారికిం బాదసే
వకులలో నధమగణ్యుఁడను ఇప్పటికిఁ గనుపించిన భక్తులవ శపార్వపు
భక్తులిండ్లఁ బనులుసేయ వారికిబయిసేయు నొకరు నేన వర్తమానభ
క్తులకుఁ గైకర్పంబులుసేయు గొకరులకుఁ గొకరుండ ఇంకముందు
శివభక్తులై పుట్టఁగలుఁగు భాగ్యంబుగలవారియింట నొంటిరిబంటైనై
యుండఁగలవాడను ఈతీరున ననేకప్రకారముల భక్తులచరితంబులు
పాడుచు నడుగడుగునఁ బడిబడిదండంబులిడుచు శాస్త్రాంగంబుగాఁ బొద్దు
దండంబులువెట్టుచు మఱియు దీనస్వరంబున “మీభక్తుఁడ, రిక్తుఁడ,
మీదాసానుదాసుండ, మీసేవకాధముఁడ, మీయడియెడదాసుండను,
నాన్యభాశరణుండ, మీరేనాచిక్కు నన్నుఁగావరే, దీనఁ యాపరులారా
శివభక్తమాడామఁపలాగా, యనియరచుమఁ దనవెంటం బంచశతుద
నందు పొందిపొందియరుదేర భక్తవరులాతనింగాంచి వెంటవచ్చు నీల
కంఠుం బరికించి నమస్కృతులొనరించి యాతనిగాంచి తమలోఁ జేర్చు
కొనిఁవారలతో సేవ్యుండు మిరుమండని భక్తికిమెచ్చి సాహసంబునఁ
జిన్నావేశవెట్టినందుకు ముదమొది య దఱఁగై లాసంబునకుఁ గొనిపో
యెను కనుక బసవదండాధీశా భక్తులకుగర్వము తప్పినోకాకో నీవే
సెప్పుమని పూర్వభక్తుల చిత్రచరిత్రకథ నమిషంబున బసవేశ్వరులకు
గొన్నినీతు లుపదేశించి యాతనికిఁగలిగిన గర్వంబు బెడఁబాపి, వచ్చిన
భక్తులకు మణిచుమధనరాను లొనంగి వీడకొల్పిన బసవన్న పాదా
క్రాంతిండ్లై వీడ్కొని భక్తజనమేతంబుగా నిజగృహంబునకేగి నుఖం
బుండ

బిజ్జలరాజును పురజనులు నాతేండుకేవలము మంచుమలయల్లుం
డుగాని సామాన్యమనుజుఁడు గాఁడని శిరంబులువంచి హస్తంబులు

మోక్షి దండంబులవెట్టి తమతమ నికేతనములకరిగిరి. మాచయ్య తన భక్తిమార్గంబునకుఁ దానేఁగెను. ఈమఱివాఁ మాచయ్యకథ భక్తితో జనివెడువారును విన్నవారు నొరుకుఁ జెప్పవారును మాచయ్యవంటి ప్రభావముగల భక్తులై ధరలో ననేకవిసిములగు సుఖంబు లనుభవించి యంతంబునఁ గైలాసంబుం జూఁజిఁగొందురు.

బ స వ పు రాణ ము .

పంచమాశ్వాసము

చిక్కిరిస్తే రక్తప్రవాహము కలుగును

పురమిపడతికి మెడరతనదండలోని కొలికిపూసవలె నండగించె
 డి పోయిన నొకపురవరమున కిన్నెరబ్రహ్మయ్యమును నామంబునఁ
 బిడిగించుచుండెడు భక్తుఁడొకఁడుగలడు. అతఁడువీరశైవుఁడు. భూత
 దయగలవాఁడు లోకకవృత్తులనేకములు నేర్చినవాఁడు లోకపూజ్యుఁడు
 లోకవంద్యుఁడు. అఘటనఘటనాపటిష్ఠుఁడు భక్తపరతంత్రుఁడు లింగ
 సంగతజ్ఞుఁడు శివభక్తాగ్రేశరుఁడు బహువిధవృత్తులఁ దానార్జించిన
 ధనమంతయు భక్తాయత్తంబుసేయించుచున్న ఇట్లుభక్తప్రసాదము
 కొంటుధనమునొపాదిచు నతఁడొకనాఁడు కిన్నెరమీఁటచురాగంబు
 పాటుచుండఁ గిన్నెరనారదాదిగాయకులకు కేఁగి యాసంగీతమాధుర్య
 మున నోలలాడుచుండఁబూజింపఁబడెను నాతనిగీతగానంబునకలరి
 బ్రహ్మయ్య నాదబ్రహ్మములయబ్రహ్మమురాగబ్రహ్మము దానయై
 యొప్పునని యప్పరమేశ్వరుండు దినదినచూతనికి నొకమాడయు నొక
 చిన్నంబునొకపాతకయు నిచ్చుచుండును ఈశ్వరునివలనఁ గొనుధనము
 నుపైతముభక్తులకే వినియోగపరచుచు నిత్యము జంగమపూజయొక
 విధిశ్రమముగా నిర్ణయించుకొని యాతఁడుకాలంబు గడపుచుండ బస
 వేశ్వరుల భక్తివాసనలు సర్వదిగంత రాళములవ్యాపించి మించుచుండుట
 గాంచి బసవనాయకుని దర్శనముసేయవలెనను కుతూహలాంబున బిచ్చల
 రాజు నేలుబడిఁ బ్రధాననగరంబగు కళ్యాణపురంబునకరిగె. అట్లతనిరాక

యాతకుముందె బసవేశ్వరులు తమలింగమూర్తియందు నిత్యశివార్చన
 నావిధానమునఁగనుఁగొని తాఁగనినయట్లు తన్నుఁగానవచ్చిన కిన్నెర
 బ్రహ్మయ్యకుఁ గతిపయపదంబులెదుఁరెఁగి నాష్టాంగవందనంబాచరించి
 యర్ఘ్యపాద్యాదివిధులఁ బూజించి యాతనిపాదోదకంబు శిరస్సునఁజల్లు
 కొని బిల్వప్రసాదం బందుకొని కర్ణోపకృతభాగంబున ధరియించి గృహం
 బునకుఁ దోతెచ్చి షడ్రసోపేతఘోజనంబునఁ దృప్తునించేసి తత్వచింతలు
 సేయుచు నిర్దఱుఁడీరి. ఇట్లయ్యిద్దఱుఁ డిద్దయుఁ బెద్దటికంబున సన్నగ
 రింబున నె కొనియున్న త్రిపురాంతకేశ్వరు నాలయంబునఁకరిగి, యం
 దుఁ గిన్నెర బ్రహ్మయ్యమాత్రము గొంతతపస్సు మృడభక్తజనగోష్ఠి
 నుండఁగోరి బసవేశ్వరుల వీడుకొఁపి గోపురద్వారంబున భక్తగోష్ఠిని
 బ్రహ్మయ్య యూడువసరిమున నొకవిటుఁడు పండుగనెపంబునఁ దనవే
 శ్యకు సమర్పింప నొక కంఠక్రొవ్వుగల పెద్ద గొట్టపోతును వెలఁగొని
 దానిమెడనొక త్రాడుగట్టి వీధిఁగొనిపోవుచుండ నాలయసమీపప్రాం
 తమున వచ్చునంత గో నామెండమెకకు మింపఁడుగట్టిత్రాడుఁ తెగి
 యది తప్పించుకొని యాలయంబులోని కరిగి గర్భగోవెలమఱు గున
 డాఁగియుండెను దాని బట్టి నావిటుఁడును, తోడఁసనుచు గుడిలోని
 కరగఁ గిన్నెరబ్రహ్మయ్య వాని గిని మృదువచనముల నిట్లనియె —
 “నామనా! ఇఁకలోనికిరాక యిచట నేనిలువుము సీబారిఁబడిన యీ
 పోతులు దైవవశంబునఁదప్పి యీ మహేశ్వర నాలయంబుఁ బ్రాణభ
 యుంబున మాశరణుసాచ్చెను. గాన దీనిఁజూపుట సీకున్యాయముగాదు.
 ఎంతమూర్ఖుడైనను శరణన్నవానిఁగాచుచు గాని విడువఁడు అట్టిపితి
 లో పశుపతిభక్తులు తమ్ముశరణుబునొందిన పశువిశనసంబునకోర్తురే?
 నేనీని జంపనియను సీకుపలయునేని. గొద్దియో గొప్పయో నీగొట్టవి
 లున మాచేఁగొనిపోము ఇదియ మానిశ్చయ” మని పొనిలోనని
 యెను అంతవాడు పకపకనవ్వి “కొవ్విస గొటియపోతును పండుగ

వేటకై గొక్కఱిచ్చి గొనితెచ్చి దానింబోవిడుతునే? గుడి జొచ్చినను, మడిజొచ్చినను విడుచువాడనుగాను నాగొట్టెనునాకి “ఈని జాగు నేసిన నాబోగిని కోపించుచును భయమున నెంతప్రేలినను దానిని బ్రహ్మయ్య విడువకుండెను, అంతనావియడు దివళనంబున నిట్లని విత ర్కించె—“ఈదాసుడు దీనివిడువడు వృథావిశంబమునాకేల? దీని కితఁడిచ్చిన వెలఁబెట్టి మఱియొక మంచిక్రొవ్వునగొఱియనుఁ గొనిపోయి యాతెరవకొప్పించి దానిప్రసాదంబువడసెన నీతనివలన మిగులధనంబు గొనియెక” నని మిగులకోపంబుఁ బోవువానివలె బోవనుంకించు వా నింబిలిచి తట్టి వేయిమాడలు దెప్పించి యిప్పించి యాచొప్పునఁ బంపివేసె ను. వాఁడును మఱియొక మంచిగొట్టెనుగొని సానియింటికిఁగొంపోయి ‘నాయికామణి! యిదిగోసూఁసము నీమిత్తమొలిమంచి పొట్టేలునుఁ దెచ్చితివో దీనివేటకాగై కొని పండుగఁగావించి దానిమాంసంబున ను ఖభోజనమునేసి యావైననాకు నీభోగభోజనము వెట్టించుము “అని మంచిమాటలాడుచున్న వానికినామె’ ఓరీ, సీగుండతనముసాలును నలుగురి గో నగుబాటు నీకును నాకునుఁ జేకూరెను. తొలుతఁగొన్న వన్నెగల ఒలిసిన వెలగల వేటఁముఠాకొని యల్పక్రయమునకు విధిలేక కొన్నదీనిం దెచ్చి నామొగంబుఁ బాఱవైచిలివా? నీతోటివిటులు నీ యోలుమిగిలి నవ్వుచున్నాడు. నాతోటివెలబోలులు నన్నుఁగని నీవం టియధమవియనిఁ జేపట్టికొనుచు నవ్వుచున్నాగు గనుక నీచేతనైఁకఁ దొలుతఁగిరిగఱునె గొనిరమ్ము కాదేని నాతోవనెసామ్ము మఱిరా వద్దు నేటితో నీకును నాకునుచరి. మఱిపొత్తులేదు పోపొమ్మని మెడబట్టిగెంటెను వెలయాలిపొత్తు కలకాలముండునని నమ్మినవాఁడు మూఁడుడుగాని యింగితజ్ఞుడుగాఁడు బుద్బుడప్రాయఁబగు ప్రాయంబు నాపాయంబని కాయంబునతనుని మడవతులవలపులఁగోఁ బడిన మిలమిల లాడడి గండుమీన బులుగారె. రోయింతుల పంథంబులు నెఱవేర్చువా

రులిట్లు యీచోప్పుడు తననాశంబునకీ మఱలి యాగుడికిఁబోయి గొ
 త్తొబట్టఁబోవ బ్రహ్మయగని “యోహీ! దానిఁబట్టకుము అది గొత్తేప్రో
 తుగాదు వెలచూడలు సెల్లినపుడే యదివృషభంబై యంభాపతివాహ
 నంబై నది ముట్టకుముట్టకు” మని యడ్డువడనాబొపుడు వాలువెటికి
 బ్రహ్మయను నఱుకనుఱుకు సమయంబున నాయనయుఁ దనచేతికరవా
 లమున వానితలదునిమె నదియు సీశ్వరునిగుడి వెనుకప్రక్కఁ బడియె
 లప్పుడచట నున్న యాబోవునిచుట్టములు మిగులదుఃఖించి రాజుపాలికిం
 బోయి “దేవా! యిదేమిమిల మరపురంబున శివభక్తులు పెచ్చుమీ
 తి తమయిచ్చవచ్చిఁటలు పురజన బుల నాశంబు నొందించుచున్నవారు.
 వారల గూర్చిబడి మేము బ్రతుకంజాలము వారలనె పురిలోనుండనింస్తు
 మమెట్టకన్నఁ బొమ్మన్నఁబోదు” మని మొఱవెట్టుకొనిరి. బిజ్జలరాజు
 మిగులఁగోపించి బసవేశ్వరుల పాలికిరిగి ‘బసవమూర్తీ’ మీహరభక్తుల
 చరితంబులు విస చూకువెక్కినొబగుచున్నది. వారు హింసాదూరులని
 దయాపారులని సన్మార్గసగచారులని విందు నేడది చోడ్యబయ్య
 మనశివాలయమున నొకభక్తుఁడు గొత్తేప్రోతునకై పోయి యొ నితలము
 నిమెనట సగపారులప్రసంగంబు తనకేల? ఇట్టి యాగడములు మీకే
 దగును. తొల్లింటి భక్తులమార్గములు నిట్లెయున్నవి. ఒకఁడు బాలునిఁ
 జంపె. మఱియొకఁడు శివలింగమును గాలఁదన్నెను. ఇంకొకఁడు తండ్రి
 నిఁ జంపెను వేతొకఁడు మాంసపుకండలు తినఁబెట్టెను వెండియునొ
 కండు తనయాలినిచ్చెను ఇల్లెండతో కూరకృత్యంబులు సలిపియవి
 యెల్ల భక్తికృత్యంబులందురు. ఇతరుల ధర్మంబు లధర్మంబులందురు.
 మీయధర్మముల ధర్మంబులందురు. మీభక్తిమర్మంబులు మీకేతెలు
 నును ఇట్టిమారున్నచోట మాపంటి రాజులు ప్రజాపరిపాలనంబు సేయ
 వెఱుతురు కాన నికమీఁద మీరే రాజ్యమేలుఁడు. మేమెటకేనింబోదు’
 మనెను. బసవేశ్వరుల వారదివిని “రాజా! దేవరివార ట్లనఁదగునా?

శివభక్తులన్న నంత మొరకులా? వారివంటి భూతదయాపరులు మఱిలేరు
 ఏవినవారు ముందు వెనుకల నారయక భక్తుల నిట్లు తూలనాడఁదగునా?
 ఎవ్వరెది సెప్పినను విను చున్న గాని విన్నంతమాత్రమున నమ్మ కూడను
 అట్లు నమ్మి యాప్రకారము నడుచుపడఁతుతేఁ జెప్పిననఁగొట్టుంబునం
 గిట్టుమన్నవానిపాటివాఁడు. శివభక్తునకును బోవునకిని గొఱియవిష
 యంబునఁ బ్రవర్తివికలహ కాణమును విచారించి ముందెవరియందు
 దోషమున్నదో వారలశిక్షింపవలెను. మంత్రునంపి యాకారణమా
 రసిరమ్మని యానతిండు తొలితప్పసేసిన నుండగీడును దండీతము.
 ఇంతకు నట్టివాఁడె తనతప్పునకుఁ దగినదండమును : దానె బొందియుం
 డెను ఇక మనము శిక్షింపనవసరమేలే” దనవుడు బిజ్జలేశ్వరుఁడు
 “మంచిది. కానిమ్ము ఇప్పుడె మంత్రులమూలమున సర్వంబునిర్వహిం
 చె” నని యమాత్యులనల్పుర రావి చి యంబయంబునకేగి వేఁగుల
 వారిచందంబునఁ దొల్త గొంతవిచారింపి పిమ్మట శివభక్తునికోటియ
 కరాదు గొనిరిండని పంపెను వారునుశివాలయమునకేగి యచటిజనం
 బులను రహస్యప్రకారంబునఁ గిన్నెర బ్రహ్మయ భక్తివికారంబుగొం
 త యరసి యామీఁద నాతనియొద్దకుంబోయి నమస్కరించి “భక్తవ
 రా! ఏమియీవిత. భూలోకమున శివభక్తుల హింసాపరులనియెడి కీర్తి
 బొందియున్నచో నేఁడు మీరుచూబొప్పనిఁ బోలునకుఁగాను సంపిఠి
 రని యపవాదంబులగుచున్నారు దీని నిజానిజములు మీనోటనె వినిర
 మ్మని యిమ్ముహింసలుఁడు మమ్మంపె, నీఘ్రంబు సెలవిండు. పోయివ
 చెప్పద” మని విన్నవించిరి బ్రహ్మయ్యభక్తుఁడును “శివశివా” యని
 చెవులుమూసికొని కన్నులరమోచ్చి భగవత్ప్రణామంబుఁగీలించి “రాజమం
 త్రులారా! వినుండు. కేసీయాలయంబున హరకైంకర్యము సేసికొనుచు
 న్నకాలమున నీహాప్సవిటుఁడు దనలఁజకుఁగాను పండుగవేటకై యొకమం
 చిబలిసిన మెండపోతునుగొని మెడకుఁద్రాడుగట్టి యీడ్చుకొనిపోవు

చుండ గాలవశంబునఁ బ్రాడుతెగి యాగొఱియతల నఱకఁబడు నపా
యంబుఁ దప్పించుకొని యుపాయంబునఁ గోపాలపాణి యాలయంబుసా
చ్చినదనృక్తులు తన్నుఁగాఁతురని యెఱిఁగినదానివలె గుడిసాచ్చి వెను
కప్పుకొను దాఁగియుండెను. విటుఁడును దానింబట్టి మిట్టిపడుచు గట్టి
పట్టుదలతోఁ బట్టఁబోవుచుండ నేగిన “యోయబ్బా” యిదిదేవాలయ
ము. భగవదృక్తులున్నచోను భక్తులు భూతదయాపరులు పిపీలికాది
బ్రహ్మపర్యంతముఁ బ్రతిజీవికిఁ దనజీవమంతాశ సమానము నిన్నెవఁ
డేని నఱకఁబోవునపుడు నీవుదప్పించుకొని పాటిపోవుటకుఁ బ్రయత్నిం
పవా? అట్లనే నీతగఱును నీవుదన్నుఁజంపుటకుఁ గొనిపోవుచుంటి వని
యెఱిఁగినదివ్రాతెనిటవచ్చి మా శరణుసాచ్చినది. మేముదీని విడువము వల
సి. తథనమిచ్చె దముకొనిపో” నున్నటిమి వాఁడునుమాపట్టుడలసూచి ఇక
వీరె తనామ్మయిన నిచ్చితీరుదురుగాని గొఱెను విడువనినిశ్చయించుకొ
నిమాచే వేయిమాడలుగాని దీనివిడిచిపొయెను మఱికోఁది సేపటికిఁ నాటలి
వచ్చిమాతోఁబ్రసంగింపకయె గొఱెంబట్టఁబరుగెత్తి పట్టునప్పటికి మేము
గని యిదియేమిరా, యప్పా, సీయాగడము “ముండయమ్మాటయు
దక్కా” నన్నుఁగోర్చి వింటివా, ధనమునుగొఱెనుగూడ దక్కించుకొనియె
దవా? ఇకసీవు ధనమువాడవుగాని పొటలువాడవుగావు మేముదీని
వెల నీకొనగినతక్షణమే దీనినిలింగసంగతంబు గావించితిమి చూడుము
దానియొడలనున్న శివచిహ్నంబులు వానింగనియు నీకుఁబట్టభయము
లేక చేతులెల్లాడినవి అదియింకమీద నీశ్వరునివృషభ న హంబుగాని
జముగాగొఱియగాదు కనుక నీకుజీవమాదాశయన్న దానివిడిచి
పొన్నుంటిమి వాఁడునిప్పుదొక్కినకోఁతివలె చుండిపడుచు నొత్తలోని
కత్తిబై కిడిసి నన్నేయఁబోవుటయుఁ బ్రతిజీవునకు నాత్మరక్షణంబు పృ
థానకర్తవ్యంబుగావున నేనునునాకత్తినైతి యొక్క వేటున శిరిగక శేబ
రంబుల వేటుసేసి నాతనువునేను గాపాడుకొంటిని ఆశిరంబును దేవా

లయముచకుఁ బృష్ఠభాగమునఁబడియున్నది మీరు పూయిగనివచ్చి,
తొలితప్పెవరికో తెలిసికొని మీయినుచకెఱింగింపుడు. వానికి నాకును
వేటునాటులులేదు. మీరునమ్మకేని నానిజంబు మీకుఁబ్రత్యక్షుగోచ
రంబగుటకుఁగాను త్రిపురాంతకుచేతనే పలికించెద'నని యెరుఱుపెచ్చెను.
అమాత్యులు జరిగినప్రసంగమును మహిపతికెఱిగింప భూజానియనూ
నాశ్చర్యంబునొంది "యేమీ! తా. జేసినపని జేయుటయేగాక దేవునిచే
బలికించి తనమాటనిలుపుకొనునా? కానిమ్మదియుఁజాలము. రమ్మని
మంత్రచర్చలు తోడఁగు బురజనంబుతోడను జనినిలుచున్నతటి
వారలతోనేగిన బసవేశ్వరులు కిన్నెరబ్రహ్మయ్యకు నమస్కరించి
చేతులుజోడించి యిట్లని స్తుతించెను శృంగారులకెల్ల శృంగారకుఁడును
విరాగులకువిరాగిగను భర్తులకుభక్తుఁడుగను, దేవతలకుదేవుఁడుగను
స్వత్త్వలకుసర్విగాను రాజనులకురజోవంతుఁడుగాను తామనులకు తమః
ప్రభానుసుగను దీనులకుదీనుఁడుగాను ధనికులకుధని ను బేదలకుఁ బేద
వాఁడుగను సల్పులకల్పుఁడుగా మహాత్ములకుఁ మహాత్ముఁడుగా సజ్జను
లకు సజ్జనుఁడుగా దుర్జనులకు దుర్జనుఁడుగా దొంగకుదొంగగాను సంసా
రికిసాంసారిగా సగుపడుచుఁ బ్రత్యక్షదైవంబలైయున్న యోగిన్నెర
బ్రహ్మయా! భూలోకహారా సీకుననుస్కారము

తొల్లియొకభక్తుఁడు శివరాత్రినాఁడు పరాకున విటియింటికిఁబో
యి లింగోద్భవకాలమున దాని కుచలీడనంబునకుఁ జలఁకొనుదనచేతుల
సందోకదానినంటి యప్పటికి శివరాత్రి స్మరణకురాఁగా 'హారాహారా'
యని యాడుగఱచుకొని మనంబు శివపరంబుగాఁగా నామెకుచంబున
లింగముగాభావించి హరహరమహాదేవశంభా' యనికేకవైవ 'సో'యని
యొకనాడము ప్రతిధ్వనిఁ బలికించలేదా? చీమయందు భగవంతుఁడు
న్నాఁడా? దినమునకెన్ని మనకాలిక్రిందఁబడి మడియించున్నవని సోదా
చూచుట కొకచీమనుబట్టి పిడికిటమూసి "యోశంకర! సావధాయంర!
22

భక్తనుభావకర¹ యని యొకపిలుపుబిలువ “నోయి” యని వానిచెవి యొద్ద నుంచబడిన పిడికిటిలోని చీమనుండి ప్రతిధ్వనివినబడలేదా? మఱియు బాపూరి బ్రహ్మయ్యభక్తుడు జాన్మలరాశియందుభగవంతుడున్నాడని చెప్పి యారాశియొద్దకుఁబోయి “పార్వతీమనోహరా, పరాత్పా, పరమేశ్వరా” యని యాహ్వానంబొనరింప “నో” యని కాని నుండి భగవంతుడు ప్రతిధ్వనియ్యలేదా? అట్టిభక్తులకన్న నీవేలయలఁతివాఁడవగుపపు రాజును మంత్రులును బండ్లును పురజనులు నాబాలగోపాలము జూడవచ్చిరి గనుక యీశ్వరుఁబలికించి కీర్తిచే నందఱము చుమనివేసికొనెను. అప్పుడా యీశ్వరునికంఠధ్వని వినుటకు నందఱునని విన నక్కడక్కడఁగాయుండ నాగుడిపూజారియు మెల్లనఁగుంచుకోల దిప్పి తాఁజనియొకమూల నొదిగియంజెను బ్రహ్మయ్య యప్పుడు కన్నులరమోఁచి యాలయంబు తల్పలుదట్టి శివాశివాశివా’ యని మూఁడుతట్టులు తట్టినంతలో దఱచున తలుపులువీకి వెనుకకుఁ జెరువఁబడి ద్వారంబువెల్లడియయ్యెను అప్పుడు పురజనులుతోల్లి భక్తులకుభగవంతుడు తలుపులుదెఱచెనని వింటిమిగాని యిపుడుకన్నులార గంటిమి ఇఁకనితడు దేవునిచూట్లాకింపఁ గలడన కిలకిలమనుసంకులధ్వనులతోఁ జూచుచుండ బ్రహ్మయ్య “యోయయ్యా” త్రిపురాంతకేశ్వరా నామనా తులువేఱులేదు నిన్నే నేఁగోరుకొంటిని నాచెప్పినది నిజమోయదధమో నీవేచెప్పవలె నీయొక్క గంభీరకంఠనాదంబు విని నందఱు వేఁడుకపడుచున్నారు. కాన వైశంబదెలుపుమోదేవా” యని లిగ్గఱగా నజమఁడు గుడిలోనుండి “నీవు సెప్పినదంతయు నావలయైన నబద్ధము లేక పూర్తిగానిజమోయి” యను నాదంబువినఁబడి యాధ్వనియాతీరున నేఁడుదినంబులవఱకు నాగక యంతఃకంఠకు హెచ్చుచుండెను ఇట్లే డహళారాత్రము వెన గినయాబాదంబు ప్రళయకాల గర్జనమవతఁదరతరము వృద్ధి నొందుచుండ భూతప్రపంచంబంతయు సకలప్రళయం

బున కేమిహేతువ్రాయని కన్గోలితమానసులై పరుగువిడమొదలుపెట్టిరి
 వేధసంతోభంబునొందెను విష్ణుండు వెఱచిచనఁబోయెను దేవతలుభీతి
 చేతి బ్రహ్మవిష్ణుల నాప్రళయంబుమాన్యుమని ప్రార్థింపవరిగిరి. ఆకా
 శము దిరుగఁబడెను చుక్కలుమొక్కలువ్రాయెను సూర్యచంద్రాదు
 లు గితులువప్పిరి. భూమి చుట్టలై పాతాళబునకు మార్గమిచ్చెను.
 అందున్న బలియఁదాతయగు పృథ్వునిఁ దోడుకొని కైలాసంబునకే
 గి యటనీవార్తవిని భూలోకంబునకుఁ జూడవచ్చెను భూలోకంబుగలిగె
 ఇట్టి యుత్పాతంబులు పుట్టివంగని బిజ్జుగొడు బసవేశ్వరులంజీతీ యీ
 యమోఘగర్జనాదంబు మాయీపుమని ప్రార్థింప నాతండు బ్రహ్మ
 య్యయొద్దకుంబోయి సాష్టాంగదండంబు పెట్టి తొంటియట్ల మఱల స్తుతిం
 చె నెట్లన భక్తియనునలో భక్తుఁడుచిక్కును. చేపలవానికి చిక్కిన
 చేప తప్పిదుకొను నుసాములులేక తుదకుఁ దనజీవంబులె నానికేసమ
 ర్పి చుచున్నది భగవంతుఁడన్ననో మాయాసహాయఁడుగాన భక్తుననే
 కి మాయోపాయంబులచే శ్రమపెట్టఁదలంచి వానినన్నిటినిచాటి యొక
 దానికిని భక్తుఁడు లొంగకపోవుటచేఁ దుదకు సర్వశక్తి స్వాసామర్థ్య
 ము లాభక్తులకిచ్చి తాదస్పించుకొని పాటిపోయి దాగియుండును కను
 క భగవంతునివలన బొందబడిన యఘటనఘట నాసామర్థ్యంబున నీభ
 యంతరధ్వని నఁగింపుమాస్వాహూ, భక్తశిరోమణీ, మియదియేన్
 దాసుడ' ననుటయు నాబ్రహ్మయ్య భక్తుఁడును సర్పకునియొద్దకుఁబో
 యి "హో" యని యొక్కమాటను నంతకు నిశ్శబ్దముగా నాఘోష
 యెటుపోయెనో తెలియక లోకంబులు నుఖస్థితిని దనరినవి. అప్పుడు బి
 జ్జలధరానాథుండును తనదండనాథులతో పురజనులతో బ్రహ్మయ్యకు
 సాగిలిదండంబుపెట్టి "పరమభక్తుఁడా! నీపట్టివాఁడవని యెఱుంగక నీలో
 తరయగమకించిన నాతప్పుమన్నింపుము నీమహత్వముగనుగొన నేనెవ్వ
 డను నీభక్తికిమెచ్చి బ్రహ్మదులెవ్వని నిజభావంబు గనుగొన లేకపోయిరో

యట్టిగట్టువిల్లుడ నీకుబంటయి నీయిష్టానుసారము మనలుచున్నాడు
 నీవుపలుకుమన. బలికి మానుమన మాని నీవాడిందినలుల బొమ్మలూ
 పోలిచేతి బొమ్మవలె నాడుచున్నాడు ఇక నీశరణుసాచ్చితిని నన్ను
 బాలముంచు నీటముంచు నీదేభారమని మఱిమఱి దుండంబులువెట్టి
 నిజపరివారంబులతో బోవ నుక్కుక్కుఁ డగునంతకు నందిరుసూచుచుండ
 గనే బ్రహ్మయ్య తనసామర్థ్యంబును నాబోవుని మఱలబ్రతికించి బు
 ధులుసెప్పి విజ్ఞప్తిగక భక్తులకు భయపడుచు వారలసేవచేయుచు నీవు
 ను భక్తుఁడవై మనియంతలబున నాయంతికాంతకు నుపాతంబునకు వి
 మానంబున నఖండతేజో విరాజమానుండవై యేగి ప్రమధగణంబుల
 తోటివాఁడవు గానందియండుమని చెప్పి వెంటనే వానిదేహంబు లింగ
 నంగతంబు గావించి పంపెను రాజును బ్రహ్మయ్య ననేక విధంబుల గార
 వించి తనపురంబున దిరంబుగనుండుమని కోరి సెలవుగైకొని చనియె.
 బసవేశ్వరులును గొంతవడి నాతనితో నిష్టాలాపంబులఁ గాలక్షేపము
 సేసి యాయనందనగృహంబునకు గొంపోయి యిద్దఱును సుఖగోష్ఠినుం
 డిరి. ఈ కిన్నెర బ్రహ్మయ్యకథ వినువారును జరుపువారు నొరులకుఁ గథ
 రూపంబున నుడువువారునుఁ జిరంజీవులై యాభూతాకంబున స్వేచ్ఛ
 మఱుగానుండి తమయిచ్చవచ్చినప్పుడు కైలాసంబున కేగుదురు

చిక్కిరికలకేతబ్రహ్మయ్యకథకింద

మఱియు శివపూజాపరుండును భక్తనిత్యసంతర్పకుండును లింగ
 నంగతానుభవాద్భుతవృత్తుడును గతకలుషంబును కనికలోష్ఠసమబు
 ధ్ధియు నగు కలకేతబ్రహ్మభ్యయను మహానుభావుఁడొకఁడుగలడు ఆ
 తండు జీవన్ముక్తుండై నిరాశుండును, నిర్లోభుండును నిరహంకునై
 యొకచేతఁ దగఱుఁగొమ్మును వేతొకచేతనొక గుడియము ధరించిశివుడే
 యీవేషంబున దినదినము గుఱెంచుచున్నవాడని భక్తులనుకొన నిత్యం
 బును భక్తులయింద్లకేగి "అమ్మలారా! యక్కలారా, పరమతపతి

తులఁ దాకిపొడినేయఁగల రుద్రునినిటలాగ్నివచ్చెఁజూడుమా. మలేతర
జనకమలాబులనాశంబులతోఁగూడ నూడుబెఱుకు వీరభద్రభద్రగజం
వచ్చెఁదిలకింపుఁడు భూతలంబునఁగల భక్తులయిండ్ల విందుగొనుపాపపు
భక్తాధమఁడు వచ్చెఁగనుఁడు ప్రమథులముందునను సోదరుఁడును
దుగ్గళవ్వకు ముద్దుకొఁకును సంగళవ్వకు ననుజుండు నగువాఁడు నను
జెంచె'నని వారలతోఁ బలుకుచునవ్వించుచు నిత్యమును వారలొసం
గెడి తిందులాదిపదార్థంబులు జెచ్చి వారితో జంగమాన్చినాసంతర్పణం
బుల భక్తత్వప్తిగావించుచుండును. ఇట్లుండి చోక్కనాఁడొక శివభక్తు
డలసిసాలి యతనికడకేఁగి యేమియుమాటాడలేక యాయాసంబునఁ
గొంతవడి యూరకుండుట బ్రహ్మయ్యగని యేలయిఁతయలసినాఁడవు.
ఇంతప్రయాసపడి యిటురాఁగారణంబు సెప్పనచ్చునేనిం జెప్పమనవుడు
నాభక్తుఁడవెదవులార్చుకొని చేతులుపిసికికొనుచు : ట్లనియె , శంకరు
డు భక్తవశంకరుఁడును పరమేశ్వరుఁడుగనుక దనభక్తులకే కొఱతయు
లేక వారికివలయుఁగనంబొసంగుచుండు తొల్లినంబికి నిత్యమునుం బది
వేయి రూప్యంబుల నిచ్చినటుల నేడు కిన్నెరబ్రహ్మయ్యకు నిత్యమును
గొంత సొమ్ము నిచ్చుచుండునని విని యాతనిదర్శనంబునేసి యేమైన
నొకతృణముఁబట్టుకొనిపోయి కుటుంబపోషణము సేసికొండమని పోవుచు
న్నాను. వారిమరమిక్కడికింకయు నెంతదవ్వున్నదో"యనెను అదివిని
బ్రహ్మయ్య కోరికగలిఁగి శివునిఁడలచుటతప్ప నిష్కామసేవయొనర్చు
చుండ వలెను నిష్కాములకువలయు శ్రావణపదార్థంబులు శంభుఁడె
యెవరో యొకగృహస్తుమూలమున నిప్పించుచుండును ఈతృణప్రాయ
మగుధనంబునకు నీవంత దవ్వురుఁగ నేల? వలసినధనము నేనిత్తును గొని
పొమ్మనిచెప్పి తనయొద్దనున్న గుడియను గంటతోఁదాటించిన గని
గళుమని బంగారుచినచిన్నవి పెదపెద్దవి కణికెలు జల్లున నేలమీఁద
నొక రాశిగఁబడెను. అదిగని బ్రహ్మయ్య జంగమదేవరనులిల్పి నీకువల

యు నన్ని కణికల నేటికొమ్మనిచ్చెన్నవై నాభక్తుడు, పడినకుండనపు
 బంగారుకణికలు దనమొముటకు భారంబులకుఁ దగినమూలఁగట్టి
 నాటికచట శివపూజఁగావించుకొని మఱునాఁ డుదయమున మూట
 నెత్తిఁబెట్టుకొని తిన్నగామాయలేఁ పడుచులేచుచు నక్కడక్కడది
 చుకొనుచు నెట్లొక యొకతనన బహున్న యున్న కళ్యాణపురంబునకేఁగి
 మోతదించి లోనికింజని బసవనమూర్తింగని యాననికిఁ దాఁ జెచ్చిన
 ధనంబువిధ బలము నెఱింగించి యాధనంబు దవయింటికి మోసికొని
 పోవుటకు నొకరిద్దఱుపరిచారకులం బావుచుచి పొక్కించిన విష్ణుబసవేశ్వ
 రులా బ్రహ్మయ్య యీవికి నచ్చెరువ ది యాభక్తునకు ధనముమో
 యుటకు నిర్దఱునొకర్ల నిచ్చిపంచి శనమనంబుననిట్లు వితర్కించె—
 కలకేత్రబ్రహ్మయ్య యెంత భక్తుఁడోగదా ఎంత మేటిభక్తుఁడుగాకున్న
 మాకిన్నెరబ్రహ్మయ్య బల్తినీసడించునా? అట్టిమహనీయుని దళనమొ
 నర్పి యాతనియడుగులబడని జన్మమొదు"కని కిన్నెరబ్రహ్మయ్యను
 గూడఁదోడ్కొని యిద్దఱునచి కలకేత్ర బ్రహ్మయ్య సదనంబునకరిఁగి
 యాతని మడుగుదమ్ములకుఁ దమశిరంబులసోక సాష్టాంగనమస్కా
 రంబుగావించిన వారలనిర్దఱ సగౌరవంబుగా నాదరించి యానంబుల
 నానీనులంగావించి కిన్నెరబ్రహ్మయ్యగూర్చి బసవేశ్వరులతోఁ గొం
 తప్రసంగబు సేయఁదలంచి యిట్లుచెను, 'బసవన్యా! మన కిన్నెరబ్రహ్మ
 య్యనుఁ బోలినభక్తులు లోకంబున నెవ్వరేనింగలర? తొల్లి న చిశివు
 నివలన దినదింబును నిత్రైబత్తైంబునకు గాను వేయిమాడలు గైకొని
 నటులఁ గిన్నెరబ్రహ్మయ్యయు మిచుకీయ్యవలన నిత్యమునుమాడ
 యుం జిన్నంబునుబాఠికయు ధనముఁగొనుచున్నాఁడు. శివునిఁబలికించి
 నవాఁడు. మఱియుఁగైలాసంబున కేబాంపితోనేఁగి మఱిలనేతెంచిన
 వాఁడు శంభునివలనఁబడిగొనుటయు నాతనిసాక్షిగాఁగొని గంభీరధ్వని
 తో నాతనిచేసాక్ష్యమిప్పించుటయు, యథేచ్ఛగాఁ గైలాసంబునకేఁగి

మజలివచ్చుటయు సామాన్యభక్తులు సేయుగల కృత్యములుగావు. మజియుబ్రహ్మయ్య శివభక్తులంజేకమంది నొదలువచ్చినను దృష్టిగా విందొనర్చుచుండును. బహువృత్తులవే దానాశ్చిందీధనమును శివుడి చ్చు ధనంబును నొకప్పుడుచాలక పోవునేమో. ఆధనంబునకుఁగోడు మావద్దఁగూడఁగొంత ధనముగొనిపొమ్మను. వేసవేలుబండ్లకొల్పి ధనమాతనికిచ్చినను మాకేమియుఁగొఱతలేదు టూరిప్పటికేగి కిన్నెర బ్రహ్మయ్యను బాడ్లిచ్చిపంపుము తాజేయుధర్మకార్యములలో మా బసమ్ము సైతము గొంతకలియనిమ్ము ఎవియోకొన్ని యల్పులవృత్తు లవలన మేమూర్జించి పాతిపెట్టిదామకొన్న ధనంబేగాన మాకుశివుడు ధనమివ్వలేదు. ఇతఁకాలముసగాను భక్తులమై యుండి మేము తన్నెంతఁబూజించినను మూపై నాయుచూపతి చిటికెన్నువైచెను గాని తన యీశ్వరత్వము స్థిరపఱచుకొనుటకు మాకిల్లనైశ్వర్యమివ్వలేదు. మే మునుగ లేనినిచూసెను అడుగకపోయిన నివ్వవలెనని యాతండ్రిఁబు గఁచి కామున్న శివుఁడు పేదవాడి పేదవాఁడుకానివో భిక్షుటనమేల సేయును? అతనిభక్తులయు మేమును బేదవారమే పేదలమనిమమ్ము ననాదరభావమునఁ జూడకుఁడు టూకునెన్నివేలబండ్లపై బాగుగావ లెనో యర్పివేలుశకటంబులు నికటంబుగాఁ బంపుడు శంకరదాసయ్య కు ననుంగువెకలమగు చూసుధనంబు లేదని మీరు మనంబున శంకింప వలదు నమ్మరేలికాదును. చిల్లరవృత్తులచే మేముసంపాదించి పూజి పెట్టిన బాగాదుధనమ్మని కలకేతబ్రహ్మయ్యనుటఁ బడియున్న యొక మట్టిబెడ్డను జేతఁబట్టిచూపెను అతఁడొనదిబాగురు దిమ్మయైకను బడెను అదిచూచి బసవేశ్వరులును గిన్నెరబ్రహ్మయ్యయు కలకేత బ్రహ్మయ్యకుఁబునస్సప్తాంగంబానరించి పాదములపైఁ బడిలేవకున్న జి టునవ్రునవ్రుచు వారలనిర్దళ భేదనైతి యాలిగనంబు సేసి మంచిమా టలనాటివినము ఛారల శివపూజలుదన ముంటఁ జేయించి బహుకరించి

పంపెను. కలకేత బ్రహ్మయ్యయుఁ దనయథాస్థితినుండెను అట్టిమహానుభావుడు కలకేత బ్రహ్మయ్యచరిత్రము జడువువాని విన్నవారును వ్రాసినవారును నిష్కాములై యీలోకంబున నెల్లనుఖంబులనుభవించి యంతంబునఁ గైలాసంబుఁ జూచిగొని మోక్షపదవి నొందెదరు.

ఛక్రమోళిగమారయ్య కథ స్తోత్రం

సర్వదా శివభక్తుల సర్వించెడు పరిపూర్ణచిత్తంబు గలవాడును శుద్ధసత్వగుణోపేతుఁడుఁ దత్త్వజ్ఞానియు జీవన్ముక్తుఁడును, కామకోపలోభమోహ మకమాత్సర్యంబులనెడు పశ్యోహరులకు నిపుణతస్కరులు జ్ఞానిరత్నము నపహరింప గాఁచియున్నను దానిని వారిబారిఁబడ నీక నిశ్చలమనంబను దృఢపేటికయందు దాచి కాపాడుకొను వాఁడును కాష్టకేతృ సృష్టిని జీవించుచున్న మోళిగ మారయ్య యనునొక శివభక్తతల్లశుడు గలఁడు అతండు నిత్యంబు నడవికిఁగి యెండుకట్టియల మోహకటి మోహింపవచ్చి యంగడినమ్మి తన్నూలంబున జంగమారాధనంబు సల్పుచు భక్తసంతర్పణంబు సేయుచుండును ఇట్లాతండు నర్పుచుండ దన్మందిరమున నొకనాఁడు కొందఱు జంగమభక్తులార గించి ఎసవేళ్లకు గృహంబునకు మఱునాఁడునని యక్కడ షడ్రసోపేత భోజనంబుఁగావించి భుజించుతటి 'నసవచుత్తీ' నీయింటఁగూడిచిన నా నావిధరుచ్యంబులకు భక్త్యుత్పత్తివేహ్యపానీయాది చతుర్విధాహారభోజనంబును మోళిగ మారయ్య యింటఁదిన్నయంటికి సరిరా' దని యాత నితోననిరి అదివిని బసవేశ్వరులవారు మారయ్యయింటికిఁజని భుజించి చూడవలెనని మనసు ప్రేషించి నపుడయొక నిరుపేద జంగమవేషంబున మారయ్య యింటికిఁగి యాతండరణ్యమునకు బోయియున్నను తద్గర్భపత్ని యుక్త్యపాద్యంబులుగొని యెదురుగాఁజని పూజింపనమకట్టుటయు నవిసేకానక కొంతనడవుట మసలి మఱికొంతసేపున్నయెడల నెఱిగి

యున్నవారెవ్వరేని విచ్చేసినయెడలఁ దనగుట్టు బతులువడునను భయం
బునఁ దటాలున లేచి గుబుక్కున నొక్కదాటున శివపూజాస్థలంబునకే
గి యటఁగూర్చుండి “అమ్మా! మాలింగమూర్తి యాకొనియున్నవాఁ
డు మాశివపూజయైనది. మహానైవేద్యము తరువాయిగన్ను వేగిముగ
సియింటఁగల పదార్థ బెరియేని దడవుగొనక నానిమిత్తము మఱల వీడ
కసిద్ధముగానున్నది. యితముం బల్లియైననున గే శ్రీఘముగవడ్డింపుమా,
లెమ్మా, రమ్మా!” యని మారయ్య భార్యనడుగ నామెయు మిక్కిలి
భక్తితో నంబలియెఁతెచ్చి యొడ్డించిన మిగుల నాప్యాయముతో దానిం
దని కగుపునింపినదనుటకు సూచకంబుగా లేనిచి కడుపుదడవుకొనుచు
నాయమ్మకుఁమొగ్గి శివపూజాస్థల బున లింగమూర్తినలంకరించి నా
గాభరణము పడగవెనుక రెండుబంగరుమాడలుంచి లేచిపోయెను పో
వుచు. లోవుచు మారయ్యమహిమ కలరి “నేడుగదా జన్మబు సార్థ
కమ నది. ఈతనియొక కిల్చివృక్ష కామదేను చించితామని మేరున
గంటుల త్యాగంబుగ్గిరాదనుచున్నది ఈతనియింటి చూరునుండి రాలు
భూళి యెవనిశిరంబునఁబడునో వానిశిరంబు శిరంగు ఈతనియింట గుడి
చిన యంబలియె యమృతము దాని నారగించినవానికి మఱియుత్తమ
లుకవు ఈతండు రెండవ విశ్వనాథుడు ఈతనిధర్మపత్ని యన్నపూ
ర్ణమ్మ ఇట్టి భక్తుఁడైక నీహులోకమున మఱియొకఁడుకాదు. వేదవా
నివలె దానున్నను భక్తసమారాధనము దనయింట నటువదిగడియలు
నిరాఘాటముగా జర్గుచున్నది” అని యనేకవిధంబుల నాతనిం గొనియా
డుచుంబోయెను అంత మథ్యాహ్నముగాఁగా మారయ్య మోపు నెత్తి
నిఁబెట్టుకొని యింటికివచ్చి భుజించుచున్న మరికొందరు భక్తులంగని మ
హానంతోషంబునొంది “నాయింట నెల్లవేళల నిల్లు భక్తులొసక్తితో విం
దారగించుచు నడవలె” నని మనంబునంగోరుచు లోనికినరుజేర నాయమ
యెదురుగానేగి మోపుదింపి గోడకుఁజేరవైచి యష్టాదశంబుల నాతని

పాదంబులు జానువులవలకుఁ బిసికి కడిగిపథశ్శృమంబు గొంపవాయఁజే
 సిన నొక్కొంతతడవు కూర్చుండి లేచి స్నానమాచరించి శివపుఁజకుం
 కూర్చుండి లింగమూర్తి నాగాధరణంబెఱిచి యభిషేకంబు సేయఁ
 బోవుడు దాని చానుననుచిబడిన మాడలుగని యివి యెవ్వరుంచిని
 భార్యనడుగ నామెయు నదిరిపడినూచి యిందాక నొ భక్తుఁడు శివపూ
 జఁజేసె నతండు చియుండవచ్చు" ననెను ఆతని బసవేశ్వరులుగా నెఱిం
 గి మారయ్య మిక్కిలి న.తోపించి "ఏమి బసవనియశాదాశ్యము! తా
 నుధనవంతుఁడు. మేము పేదలము మాడల మొగమె మేమెఱుంగము.
 గానమాకు జెరుకుమాడలిచ్చి నామెను ధవంతులకు ధనహీనులయం
 దిట్టి దయయుండట ముంచికెగదా" యని తానుశివపూ. దీర్చకొనిభు
 జించి యభిషేకంబొందెన యాలింగోకలంబు దానప్పుడె తెచ్చి గోడకుఁ
 జేరఁబెట్టిన యె డుకట్టియలమోపు వైఁకాప నొక్కొలన్నియు బాగా
 రుకణికలయ్యె వానిన్నింటిని జి చిన్నతు కలుగఁ గొట్టించి వెయ్యేసి
 మాడలయెత్తున కొక్కొక్కతునకగాఁజేసి బసవన్నయిచ్చిన రెండుమా
 డలు నిద్రలు భక్తులకిచ్చి కొనువభక్తులకుఁ దాఁదెచ్చిన బంగారుమోపు
 వెయ్యేసిమాడల తునుకలు నొక్కొక్కరికి నొక్కొక్క వేయిమాడల
 యెత్తుతుండలచ్చి యంపెను వారందఱు బసవేశ్వరుల పాలికింబోయి
 మారయ్య యిచ్చినట్టి మాడలయెత్తుగల తును లంజూప బసవేశ్వరులు
 సిగ్గుపడి తానిచ్చినరెండుమాడలు నిద్రభక్తులయొద్దఁ దీసికొని వానికిబ
 దులు వేయేసికూడలిచ్చి తక్కినవారితో సమానఁనవంతులుగాఁ జేసి
 వారలనంపి దాను చిన్న మొగంబుతో మారెయ్యయొగ్గకరిగి యడుగుల
 కెఱ గినంజూచి "బసవన్నా! యేలచిన్నబోయెదవు? నేనన్నతప్పులేదా.
 భాగ్యవంతుడవీవు నిర్భాగ్యులముమేయ మమ్మరసి చూకుఁగిసంబిచ్చితివి
 మేలయ్యె దీవికోపంబెమి? నీవంటి భక్తుఁడె దుఁగలడు? నేడుమాకిచ్చి
 నటుల దినదినము నీకి డకువచ్చు భక్తులకండెఱి కట్టిచ్చుచుండుము. అప్పు

దుగదా నీభాగ్యము బయలుపడును నిన్ను మెత్తురు మడివాలయ్య
మనుచులము మేము మమ్ము నీలోఁగలుపుకొనుము. నీయకాదాద్యమునీ
కుండు మెచ్చుకోఁగలడు " అని యనుచున్న మారయ్య చరణాబుల
నిరుచేతులంబట్టి శిరింబుననతిసేసి లేవకున్నబసవన్నను మారయ్యలేన
నెత్తి శీఁంబుమూర్కొని యాలింగనము సేసి "భక్తవరా! నీవుకలహం
సపు, నేఁగాకంబను నీవు పరినువేదివి నేనయఃఖండంబను నీవుహస్తని
నేనుమశకఃబను నీవురిత్నంబపు, నేఁశ్శంబును నీవుజ్ఞానివి, నేనజ్ఞానిని
నీవుచిరాగివి, నేనురాగిని. నీవుగుణివి, నేనుగుణహీనుండను. నన్నుఁగటా
క్షించి తత్త్వోపదేశంబుసేసి భక్తిమార్గంబునం బురికొల్పుమా" యని
యనేదిధంబుల ననుచుండులు సెప్పుకొని యాతనివలన ననుజ్ఞాతు
డై నిడపురంబునకరిఁగె. మారయ్య యుదినయథా స్థానంబున యథాస్థి
తితో నుఖంబుండె ఈమారయ్యదరిల్లి పినువాఁడు. జదువువారును
మోక్షంబున నపేక్షింబుగాఁ జూడఁగొనుట కేమియాశ్చర్యము

అర్జున కన్నడ బ్రహ్మయ్య కథ ముగియ

మఱియు శివధర్మలలో నగ్రగణ్యుడునుఁ జరవి గోపానకుల
లో మొదటివాడును మీశైవవ్రత ప్రధాన నియముండును బహిర్యా
గంత యాగ క్రమారాధి తార్యాపతియు లింగాల్పిత నిజధన శరీరుండు
ను, జాగమ లింగార్చనా పరాయణుడును, భక్త సంతర్పనార్పిత
మానసుడును, శివాసర్వైక సకలపదార్థ పరిత్యాగుండును, రెండవ శం
భుండని లోకవిభ్యాతినొండైన కన్నడ బ్రహ్మయ్య యనుకొక భక్తుడు
గలడు. ఆతండు చార్యవృత్తియే దనకు నుఖ్యవృత్తిగా నవలంబించితదా
ర్జిత ద్రివ్యంబుల జాగమార్చనలు నియమితో నెఱవేర్చు చుండును.
దొంగతనంబునకు వలయు పరికరంబులు, కన్నముత్రవ్వ సాధనములు,
చిన్నగునపము, క త్రైతా, క త్రి, త్రాఁడు, లోరపడము, పలుక, నారస
ము, కాటుకదోకి, కాటుక, యీలె, మంత్రాక్షరలు, యెఱ్ఱకాలిగోచి,

నల్లపాత తలచుట్టు, కుక్కల నోరుకట్టు, ఒకటియట్ట చెప్పలు, పొడి, నంది యీ మొదలగు దొంగతనపు బనిముట్లుగొని ప్రతిదినము గృహస్థుల యిండ్లకరిగి ధనంబులు దొంగిలించి తెచ్చి శివభక్తుల కిడుచుండును. తా దొంగతనంబునకుఁ జొరబడిన యిండ్లు కాలవశంబున భక్తులయిండ్లయ్యెనేని దీపంబులు వెలింగించి వారలలేపి మీయింటి దానుఁ డను. కాపురము కుక్కను మీ భక్తుండును. కన్నడ బ్రహ్మయ్యను నన్నెఱుఁగుఁడు. మీ ధనవాన్యంబులు భద్రబ్రతుకొనుఁడు నేనున్నంత కాలము మీయిండ్లకు వచ్చిన భయంబులేదు నేఁ గాచుచుండెద" నని తొలఁగి పోవును. భక్తులుగొనివారల యిండ్లలో ధనకనక వస్తువాహనంబులుగొంపోయి శివాస్పతంబుగా శివభక్త సమారాధనం బొనర్చుచుండు ఇట్లుండ నొకనాఁడతని యింటికి నసంఖ్యాకతంబగు భక్తసంఘాతంబు ననుదేర వారలకు విదొనర్ప ధనంబుకేమి, నన్యుల యిండ్లకుఁబోవ నిరతేగముగా సిద్ధముగానున్న బిడ్డలుని భండాగారము దప్ప మఱియొక్కడను దొఱకిదని పట్టంగలురెండుజాములవేళ పరికరములు దొడిగి రాజ్యహంబునకు దొంగతనంబున కరిగి తొల్లపవే శ్వరుల యింటికింజని దొంగతనపు బనిముట్లు నాతనికింఁగూడ నొసంగి రాజధనముకొట్టకు కన్నమువేతమురమ్మని పిల్చి యాతఁడుతోఁడురాఁ గన్నము వ్రవ్విలోని కరిఁగెను అచటఁ గన్నముత్రవ్విన మన్నంతయు నాతఁడపగిడినచోట్లనున్న మన్నంతయు బదియొలువన్నె బంగారయ్యెను. లోనఁగలపెట్టియఁ బెట్టి వలయు ధనంబుగొని మఱలిచనియె ఎచ్చటనాతఁడు దొంగతనము సేసెను నిండుసొంచులువిప్పి కొంతధనంబుగొనిన నాసంచులు మఱలభర్తయగుచుండను. కాననీతని దొంగతనమువలనఁ బ్రజలకుఁష్టములేదు. మన్నుబంగారిగుట వలన మఱింతలాభమె అట్లుబ్రహ్మయ్య సనిన నాతనిఁబట్టఁబోయిన భటులు పట్టలేక మగుడినరు వెంచి "స్వామి" మనభండాగారమునఁబట్ట

పగలు కన్నడబ్రాహ్మయ్యదోచుకొనిపోయెను వానికిసహాయంబు మన
 బసవన కంతియు దొంగవేషమున నెవచ్చి యచటమీరాక కెదురు
 నూచుచున్నవాడని విన్నవించరాజును మిగులసంతసంబున విచారం
 బును బోరిగొనుచున బున నేడుబసవన్ననాకు దొటికెను. పట్టపగ
 లు నాధనముకొట్లను గొల్లవెట్టడలంచినవాడు మతిదేనికిసహసింపడు
 నన్నడిగినదనకువలసినంత ధనంబీయకపోదునా? ఏలయిట్టియప్రశస్త్రపు
 బని నేసెనో యనితక్షణమే వచ్చి కన్నముఁజూచి మన్నుబంగారుకావి
 డలుచూచి మార్గముననాతిని యడుగులుబడ్డవోటను గన్నపుమన్నంత
 యు బంగారపుమన్నుఁదిలకించి యాశ్చర్యపడి కోపంబుమాని బసవన
 మంత్రీ! మేమి యిచిత్రము! ఈబంగారమేమి? యనియడుగ “దేవ
 రా? మీరెఱుంగరా ఈశ్వరునిరెండనరూపనటుల నుండెడువాడు
 దొంగతనమెతనకు వృత్తిగాఁగల మోళిగిమారయ్యయను భక్తుఁడొ
 కడు దనయింటికి నసంఖ్యాతమహాభభక్తులను దేర వారలదృష్టి నే
 య భోజనపదార్థములకు ధనములేమిఁబట్టపగలు దొంగతనమునకుఁ
 దగినపరికరములఁగొని బయలుదేరి మనసముకొట్టు దోచుకొనఁదలచి
 నన్నుఁబిలిచిన నేను మఱుమాటాడ లేక యాతనివెంటనంటివచ్చితిని.
 వచ్చుతోవలో నాతనిశ్రీసాదనగుదిరి చిహ్నంబులొడిలి యిసుకయఁ
 గన్నముత్రవ్వినమన్నును బంగారమై యిట్లుమెఱయుచున్నవి ఇకమన
 వెట్టియలలోని ధనంబుగణించిచూతము అన్నియునిండుసంకులేగాని
 వెల్లిసంచియొకటియు లేదుగదా. వానింగలిపి యీవెలితినంచిలోని
 నాణెమాలు జమాఖర్చు చిరాప్రకారము లెక్క వెట్టిచూచిన నదియుసరి
 గానున్నది. దొంగయనుపేరెగాని యతనిదొంగతనమున మనకుఁగలిగిన
 నష్టమేది? వై వెచ్చుమనకుచుజితే విలువలేనిబంగారము దొరికినది వింటి
 వారాతా!భక్తులచరిత్రము వారునిడచినదే తోవ పట్టినదేబంగారము.
 వారొకప్పుడధర్మగుణునఁ బ్రవర్తించిన నదియెవర మధర్మంబగును దాన

నగదా అధర్వణ ధర్మతాంవ్యజేత్" అను నానుడిపుట్టినది. ఒకరికి గవ్వ ము నిచ్చినపనియే మఱియొకనికి సుఖముగలుగఁ జేయును. ధర్మరాజుజూ దిచూడి తమ్ములతోడను, ధర్మపత్నితోడను వనవాసాజ్ఞాతవాసంబుల నిడుమలంబడను ఆజూదమున నగదా దముచినారపు మహాదేవు సాక్షాత్కారంబుగ నెను రాముడువేటాడి యాలింగోలిపోయెను కన్నప్పనేఁ టాడి శివునింగలిసె హి-సవలస మాండవ్యమహాముని కొఱతవడియె. ఆహింసవలసనె చండేశ్వరుడు శివప్రసాదంబు వడసెను ఎరసతులంగా డిన వారందరు సరకమున యమభటుల పట్టుఁగోలలపాలైరి. పరసతిని స్వదా యుంచుకొన్ననంబి యీశ్వరసాయుజ్యంబు నొందెను మ్రుచ్చులు శిక్షాపాత్రులైయుండ గొఱియ మృచ్చగుహాద కుంఠ నటకున బడి వధ్యశిలకెడురేఁగుచు మహేశుభక్తుండై విమంబడియె మఱియు "రాజ్యాంతే సరకం దృవమ్ను" నుటకు బ్రతిహతంబుగా వోడఁడును బేరమరాయుడను రాజ్యాంతమున ముఁతంబు నొందరి వారిలచర్య లటు డనిమ్ము కన్నడ బ్రహ్మయ్య మాహాత్మ్యం బెఱిగించెద నాక ర్ణింపుము -భక్తులారాఁని యున్నాబువకై తనయిటి కేవేళవత్తు రావేళ నేయతండు రాత్రియనక పగల క సాధనన పత్తితో దొంగతనమానకు బయలు వెడలును కన్నముద్రవ్వి లోనికిరిగి యాయుంటిలోని వారలు ధరించిన శివచిహ్నంబులంబట్టి యవి భక్తులయిట్లని తోచినఁ దొలగిపోవును ఇతరులగృహ బులైన నందలిధనంబులు గొల్లఁగొని జంగమార్చ నకు వియోగించును. పట్టపగలకండు కన్నము త్రవ్వనపుడుగాని, లోని కేఁగి ధనసంచయంబుల గొనునపుడుగాని యితరుల కదృశ్యుండుగానుండును. ఇంటకాపులు భక్తులైనవారికి గనఁబడి చెప్పిపోవును ఇతఁడైన పారలధనముఁగొని లాఁబోయినను వారిధనమెప్పటి యట్టులనుండును గాని తఱుగదు. అదియేమిచిత్రమో సరనాథులుగాని, భాగ్యవంతులు గాని, తన్నుబిలిచి లక్షలాసంగినను దొంగతనపుసామిగ్గాని యాలక్ష

లు గిడులు లక్ష్యము నేయవాడుగాడు. ఇట్లు కన్నడబ్రహ్మయ్య పృ
భావాబును జెప్పిన బసవేశ్వరుల విజ్ఞులును సుభావించి తనధనంబిను
మడి యగుటఁగాంచి సంతసిచి వీడ్కొని నిజనివాసంబునకుం జనియె.
కన్నడబ్రహ్మయ్యయుఁ దాఁగొన్నధనం బిలుసేర్చుటయు, నాతనిభార్య
యెదురుపని యూటలందుకొని భద్రపలుచును ఇట్లు సంతతజగమా
ర్చనా పరతంత్రుడై కన్నడబ్రహ్మయ్య జీవవృత్తి నడుపుచుండెను అట్టి
బ్రహ్మయ్యచరిత్రంబు వినువారును జరుపువారును కొడువలేనిసుఖంబు
లనుభవించి యుత్తరంబున ననుతమోక్ష సామ్రాజ్యంబునకుం బట్టిభి
షిక్తులగుదురు

చిక్కిముసిశిచాడయ్యకధకై

ముసిశియనునొకపురనరంబున చాడయ్యయనునొకభక్తుఁడు క
లఁడు. అతఁడునీరశైవుడు రెండవనీరధగ్రుడు ఆచరితనకలపుణ్యకర్మ
ఫలశ్యాగి అమోఘపరాక్రమశాలి శాసనగువదక్షుడు విజ్ఞానఘ
నుఁడు. విద్యాపండిత. అవయును. జాగమలిగాప్సనావిరోధి శ్రోత
క్రియాపరతంత్రుడు సాంస్కృతికవాసవారహితుడు ప్రాజాపత్య
బ్రహ్మచారి. ఖడ్గపాశియుగకు సమీయించుచుండి యతఁడొకానొక
దినంబున వీరువాసునా సకలజరంబులును బసవేశ్వరులభక్తిసామర్థ్యం
బులు పొగడుచుండుట విని యతఁడింగన నతికుతూహలాబు గలవాడై
భక్తగణంబుతోఁజాలి యుండుచు ముసునొక యరణ్యంబు గని
యుండు విశిసెను. ఆయడవినిముసిశిచెట్లు ఫలభరితంబులై బలిపివెటిఁగి
యొక్కొకమేరునగంబుభాతిః గన్పట్టెను. తోడనున్న భక్తగణం
బులు చాడయ్యపాలికిరించి “దేవా! యీముసిశిపండ్లను శివార్చితం
బులుగావించి కడుపార మెవవలెనను నానమానుఁబాడమినది నీయా
నతి! నేదురుసూచున్నవార”మనిన ముసిశిచముఁడియ్య ముసిముసిగ
వు మొగంబునలంకరింపుఁ దనచేతికరవాలంబా చెట్లమూలంబుభకుఁ

దగులనిచ్చి యొకరాపురాచి యథేచ్ఛగా భుజంపుడని సెలవైసంగ
భక్తులందతా పండులమెండుగఁగోసి లింగసంగతంబులుగావించి కడు
పులనిండు భుజంది “నేడుగదా ముసిఁడిచౌడయ్య నామము సార్థకమ
య్యె”నని యాతనింబొగడిరి అంతమఱునాడచటఁగదలి చౌడయ్యయు
భక్తులును కళ్యాణపురంబునకుంజనిరి. తొలివాఁటి తనశివపూజాసమ
యమున బసవేస్వరులు తరుయిష్టదైవమగు స గ మేళలింగమూర్తి యం
దు చౌడయ్య స్వరూపమును బాడఁగని యాతండరుదెంచుచున్నవాఁ
డని యెఱింగివవాడుగావునఁ గొన్నియడుగులెనుకేగి పాదంబులకుఁ
బాద్యంబును హస్తంబులకు నర్ఘ్యంబునొసఁగి యింటికిఁగొంపోయి శివ
పూజచేయించి వింహాసరించి కళ్యాణపురంబునఁ గొన్నాళ్లుండుమని ప్రా
ర్థించి యీశ్వరభావంబున నాతనినారాధించుచుండెను ఇట్లుండఁగొం
హిక దివంబున వీరశైవము రాచారులెల్లరు నాతనికిఁగళ్యాణంబు గావిం
పనూహించి యకేవీవనలిచ్చి పెండ్లికింబొమ్మని బతునాబుగావించి
తామునుకొడనఁ జనుచు వివాహంబునకాని గొనిపోవుచున్న సమ
యంబున మధ్యనొక చతుష్పథమాగ్ధంబున నొకతపస్వి మృతకళేబర
మును వాహులుపరేతభూమికిఁగొనిపోవుట చౌడయ్యగనిపెట్టి “బేరా!
యీమహాతపసిచే దీవనలనొడమ నీతడుఁగూడ రామి నాకీపెండిలి
యేలయని యావాహనంబునాపి దింపించి ఖడ్గంబునూడఁబెఱికి యాతప
సితనువునంటఁజేసి “మునినరా! గగ్గుః పనికి లేచిర” మ్మొనవుడు గట్టి
త్రాళ్లుడగి యందుండితపసిలేచి నిద్రమేల్కొనివానివలె గండ్లునలుపు
కొనుచు వచ్చి చౌడయ్యకువమస్కరించి నిలుచున్నవానిగని చౌడయ్య
“యోయయ్యా! నీవుసాక్షాత్తు మినుసికయ్యపు ఏలయీనరవాహనం
బున ఎదులువెడలితివి నీసంగడిడగు గుబేరుఁడునరవాహనుడని నీకు
నట్టికోరిక వ్రేచుమెనా? ఇకఁజాలు నావాహకులంబొమ్మని నాబోడన
పెండ్లికరుదెమ్ము నీయాశీర్వరచిసరిహితంబగు పెండ్లి నాకక్కలలేదను

టయు నాతపస్యము ముండకనడునఁజొచ్చెను అంతమఱిగొంత దవ్వ
లరకుఁగఁచో నచ్చటఁబనులకాపరిపిల్లకాయ లాడుకొనుచు డెను. యా
పులమేరువిడచి యవిచెవరి తోగనదప్పి వెడలునపుడు వానిమధ్విందుచు
బాటలుసాఁచుకొనుచు గొతును జెట్టెక్కుచు విహరించుచు నొకవిష
యాయురఁ దమరువివాదంబు గలిగిన నాతగవ్రుద్రీర్పి సందలియొక పెద్ద
పెయ్యలవాఁడందఱఁ బిలిచి యాతగవ్రునకుసాక్షి యాబసవ వటవిటపియె
యనుట పాదయ్యవిని వారలొ జేరఁజీరి “యోరీ” పాపలారా, బసవను
జ్ఞియేమిరా?” యనియడిగెను అయ్యా! దీనికొక గాధగలదు తమతా
తచే వింటినని మాతాతమాకుఁ జెప్పెడివాడు. వివరల దేని దదవ్వ
త్రా తుంటితయు నెఱి గించెనని యిట్లు చెప్పందొడఁగె

‘ పూర్వకాలమునందు రెండవద్వాహ బులు బరదర్పితములై
యొందొరటితోఁబోరాడి యుహానాత్రములు మల్ల ముగ్ధముసేసి తుద
కొకదానిచే తిరుతి యొరటినుండి సంతవిదట శినిభక్తులొచ్చినదాని
నిట సమాధియొసర్చి దానిపై నిమజ్జిమొనిసి చిరి నాటాగోత్ర నీమజ్జి
చెట్టువకు బసవమజ్జియనిపేరు, దీనిఫలంబులు మూసఖండంబులం బోలి
యూడి మారసపురుది గలవియైయున్నవి ఇవిని రసంబును (అనఁగా
జెట్టునటికిన పచ్చెడిపాలు) రక్తస్రావములు కడునెఱ్ఱగానుడు” ననిచె
ప్పెను. అదివిని చాడయ్య నేడు బసవనిచావుమిటిమి బసవనందయం
ద్రులుగా ముందుకునుని వివాహంబునాకేల యని యెంటనున్నకత్తి
దానిమొరలవత్తి “మజ్జిమూలుబుననున్న యోబసవనందీ! లేచిర”న్న
నెను అప్పుడు నాడు పూడ్చిబడిన యావృషభంబు డంబుమీరి తొం
టిరూపంబున గుబాలుపలేచి యొకగుతువైచి చాడయ్యను మూచగా
చి చెట్టుమొరల వాసనఁజూచి మూత్రవిసర్జనంబుఁ గావించి కాలుద్రు
వ్వి తోఁకయాశించి గొగినఁదిగి మజ్జిప్రదక్షిణించి ఘణిల్లుమని జంకె
వైచి మూడున్న తపస్వితోఁ దానును బురోగమనంబున వివాహంబు

న కరుణించుచుండె ఇట్లు దపసియు నాఁబోతును గోలిచిరా వివాహంబుకే
గుమ మార్గమధ్యమున నొకయతి దీర్ఘ ప్రసారితంబగు మహాసరిత్తుంగని
యాకసంబున కంటించుచుండిను నందలియలల కల్లోలంబుగాంచి తొలఁ
గిపోమన్ను చౌడయ్య తననిస్త్రింశం బాసదీగీతులం ఝళిపించి గంభీర
క్వాసంబునఁ బలు నాకాశగంగచే శివభక్తులప్రభావంబు విననేఁగెనో
యన్నటుల మీ కెకయునలలతో నొకఁడాయు ధూగిరతిన్ జెలిమి
నేనుఁబోయెనో యన్నటుల. గిర్గానీలోన నికిగాతేఁ నూర్చికార
హితంబగు నల్పప్రవాహంబుగల పాయయొంటియు గా త్రొడుపాయలై
నడుచు నెడల్పుతోనయొసంగిన చౌడయ్య ముందునడుచుచు గత్తి నెత్తి
ఘోషించుకొని పిలువ నయిఁజూచునా యేఁజూచి యవ్వలఁ జనిచిలుచున్న
చౌడయ్య తిరిగిచూచి యేఁజూచి తుగ్గట్లలేక మెల్లనఁ బొమ్మనియా
నతిచ్చి మునివృషభుఁకును వృషభంబును ముందునడువఁ గళ్యాణంబున
కుంబోయి క్రియాలోపంబుగాక సుఖ మంత్రప్రసారితంబుగా వివాహ
క్రియా నివర్తయొనరించి కిల్యాణపుర పునరాగమన బున ముందున్న
ఋషివృషభమున చరణంబుఁ బురిచనులుచుని యమరాదానంబునఁ బున
బాకలఁ బురప్రవేశ బుగావించి యాజుషప్రయోగ మంత్ర ఘోషంబుగ
వైదిక వీధి నకుఁగుడత నొక బాలశశిమణి యూనికొనినెన్నరై నమస్కరించి
శతాయుఃకరిమాణపుగమ్మని దీవనబొంద నాటితేఁజు నుఖంబుండిచు
ఋషాఁడనుజూడయంబున నరుణకిరణ తనయునాయుంబునకుం బయ నలబై
పోవుదాని నావాహనంబుతోఁగూడ మోహిణినివచ్చి దానితలిడంకలు
చౌడయ్య ముందఁజెట్టి నిన్నఁగదా యీబాలనీచే శతాయుఃపరిపూ
ర్తిగా వరంబునడసి నేడు మిడిపినది. నీయాశీర్వాచనమే గురిదిప్పయె
డల నిక నెవ్వరి హాశీర్వాచనము నిలుచును" అని యేడ్చువారలం గనిక
రించి తానాశవంబునొడ్డుఁబోయి మండలంబున దాని తన్నగ్రంబు
నంటి , బాలేందుముఖ! ఏల యీలీలనిదిగించెడు పగటినిద్రర పద్మములు

లకుఁదగునా? కమలనయనలన యనకమలంబులు పగటిపూట వికసించి యుండవలెగాని ముకుళిపనచ్చనా?" యనుఁడు నిద్రమేల్కొని నభా తినానాతిలేది కూర్చుండెను అంతకుమున్న దానితలిదండ్రులు చేతులు జోడించి నిలుచుచ్చి వారలతోఁ దామును కుకమలంబులు ముకుళించి నలువురకు నప్పటికిగతించి వయఃపరిమాణంబుగాక ప్రత్యేకతాయః పరిమాణాయువు నొసఁగి గమ్మపువ్వులను లింగసంగత దేహులగావించె అంత నాపుడనులు వీరువా నక యెల్లవారును జచ్చినవారివ్రణంబులు మఱలనొసఁగి వాలరక్షింప నాడతొప్పరధ్వంసి యోపుఁగాని యన్యుఁలొప్పుకురే యని తన్నుఁ గొని కూసుచుండఁ జొడయ్యయెప్పటి యట్లఁ దనమథించితి వర్తనంబుననుకొని చట్టిమెడఁ గొందఱు పరమతా వలంబకులు తనులోఁదాము చౌడయ్య పృథావసునుగూర్చి ప్రశ్నఁగించుకొనుచు" నీతంజాదాడనాడుకొని పొంసన్నంబు నొందినవారి ప్రణాబులు వారికిమఱల డియ సేయనమగ్గుండుగాని, యెన్నఁదో సచ్చి కుళ్ళి కింపుగొట్టుచున్న మృతిక శేబరమును పునర్జీవిలెందుగఁ శేయ జాలునేని చూతము" అని వారిందఱుఁ గలసి యొకగోనెనందఁ దెచ్చి దాని జూచి కంఠసేతులు గన్నులు చుక్క సెవులు,తల కి కపు, వీపు, వేళ్ళు, గోళ్ళు, మొదిలగు నవయవంబులు గలమఁగట్టి లోనగడ్డికూరి యక్కడక్కడఁ ద్రాళ్ళతోఁ గట్టులుగట్టి యూరివెలుల నొకవాడుగుడివెనుక బదిలిపఱిచి వేర్వేఱ నొకరితోనొకరు చౌడయకు విసఁబడువడువున నూరికడనున్న పాడుగుడివెనుక నొకజూగిమతపసి కళేబరమున్నది. ఏనాడునచ్చి యటఁబడినదో తెలియదు కుళ్ళి కంపుగొట్టుచున్నది ఎవ్వరునట సనవెఱతురు పాపమా గతజీవునికిఁ బ్రాణదానంబునేసి చౌడయ్య బ్రతికింప నోపునేమా?" యని సంభాషించుకొనుచుండ నందుఁ గొందఱు "మనమితరులవలె భయపడినలాభ మీమి? మనము మతేతరులమైనను శవము జంగమమతశవము అవిగో శివవిహ్లాంబు లగువిధూ

తిరుద్రాక్షాదులు గనబడుచున్నవి. దానిని చాడయ్యలప్ప³ బ్రతికింపఁ
 గలఁడుగాని దానినొక విమానమున నెక్కించి మరమండలము మోసి
 కొనివచ్చి యాయనయెకుటఁ జెట్టునమని యనుకొనుచుండచి యొకఁడు
 లనచేతికట్టితో దానింబోడిచి „యారా! కుళ్ళుగఁమ్మడికాయవలె లో
 లోనఁ గుళ్ళినదిరా. కట్టగుచ్చినదగా బడినది ఎంతనీరు పైకిబుస్సునఁ
 గారుచున్నదో. కింపు కంపు దాయఁజాల” మనుచు నొకవాహనముఁ
 గల్పించి దానిపై నాశవమునుబెట్టి నలుపుగుమోసి చాడయ్యకట్టెదుర
 బెట్టిరి దానామహాత్ముఁడుగని యిదిభవులుచేసిన మాయగాన మఱి
 యొకటిగాదు కానీ, నీనినిజూచి జనులందఱు వెఱఁగండ నొకజంగమ
 మునిఁగాఁ బొందుపఱచెనని జా మంబోలు సచకరవాలంబు కేలనాని
 దాని నాశంబుశింబునమోపి „యూబుడుత నెలదాల్పా! యల్పంబగు
 నీరూపంబున కేలయడంగితివి? నిన్నుంగఁగించట భక్తు లెందఱు వేచియు
 న్నారో ము జుము. ఈక్షణము వేగమలేచిరమ్మా” యనుఁడు నామా
 యాశన. బె యొకయమానుష రూపంబున లేచివచ్చి చాడయ్యకడిము
 లపైఁబడి „భక్తపోషకా! నేనొకజంగమభక్తుఁడను తొల్లియేజన్మాబు
 నులేక యిదియేనా తొలిజన్మాబుగా నీలలన సృష్టింపఁబడిన వాఁడను
 సామరులకు భవులునన్ను గోనెసంచుతొ నిర్మించి నీమూలముఁ
 బ్రాణములు గలవానిఁగాఁ జేయించిన నున నేటినుండి నేను గోనెదా
 సుఁకును నామంబుతో నీకడ నీయనుగుబంటనై పరిచర్యలునేయచుం
 డెద. నన్నుఁగాపాడి కక్షింపుమా” యని సాష్టాంగది డంబిడి లేవకున్న
 నాతనిలేపి పరిచారకగణములో గలుపుకొని యామామఁ గావించినవా
 పమతులగు పరమతాచారులను హతులఁగావింప జలఁగొన నాతనికిన
 మ్ములై వారెల్లఱిలజ్ఞావనతశిరస్కులై వేడుకొన్న వారలనుగట్టి ట్టిం
 చి యితరమత చిహ్నములగదీయించి లింగసంగత దేవాలంకారించి
 బుద్ధిగలిగి మఁలుకొం” డని బుద్ధిసెప్పిన వారలు అసమానమై ర్యవీర్య

ప్రతాపధాముండవగు నోచాడయ్యభక్తవరా! శరణాగతత్కాకృపాణ
ధురీణా! పాపచిత్తులము దుష్కర్ములము జ్ఞానవిహీనులము శివభక్తి
విరహితులము నీయెడల సపరాధంబొనర్చినవారము “అన్యథాశరణం
నాస్తిత్వమేవ శరణమస్మాకే” మ్మని నీయడుగులఁ బడ్డవారము. మ
మ్మనఁజేంపుము నీవేమావాలిటి ఫాలాక్షుండవు మాయనేజన్మను
కృతపరిపాక బున నీపరిచర్యనేసి నీదాసానుదాసులమై యిలఁగలకాము
మనఁగోరుచున్నార” మని యనేకప్రకారంబులఁ గైవారములుసేయుచు
చాడయ్యకునమ్ములై యుండిరి. ఈముసిండిచోడయ్య చరితము జదివిన
వారును విన్నవారును వ్రాసినవారును వాసిలేని యీశభక్తులై సకలను
ఖంబుల ననుభవించి నిటలాక్షుని లోకంబునఁ దుదిని శాశ్వతపదవినుం
దురు.

చిక్కిరియచాడయ్యకి శ్లోకైః

మఱియు నిరియచాడయ్య యనునొక భక్తుఁడు జితేంద్రియం
డును భూతదయాసాగరుండును విగళితసంనానబగధుండును శ్రద్ధానుష్ఠి
తకర్ముండు నజ్ఞాననిర్మూలుండు సంసరివికారదూరుండు నవవిధవార
నశ్యండును కారణజన్మండును మాయాప్రపంచవిచ్ఛించితుండు నగుట
రసాన్వితాక్షిప్తాహ్వనయను లోకోక్తి ననుసరించి గురులింగభావంబులఁ
జరలింగంబులనారాధించుచుండును అతఁడుకళ్యాణపురంబుననునన భ
క్తులనాశక్తితోఁ బ్రార్థించి గృహంబునకుం గొంపోయి పాలును నేయి
యు పప్పుఁగూరలుఁ జారుఁబులునుఁ బెఱుగు గారెలు బూరెలు నపూ
పంబులు నరిసెలుఁ బంచపక్వాన్నంబులు పచ్చసోపేతంబులగు నాహార
పహర్థలం బాత్రీలలో నొడ్డనసేయించి వారిలశివపూజలుసేయించి చేతు
లుజోడించి శిరంబునఁదాల్చి “మహానుభావులారా! భుజింపు”డని
ప్రార్థింప హరభక్తులగు జంగమలింగమూర్తులు కడుపులకించార భోజ
నంబులు సేయుచుండురు ఇట్లుభక్తులకు శివపూజలుగావించి తానును

గూర్చుండి నిజలింగమూర్తినిఁ బూజించునపుడు దానభిషేకమొనర్చక
 పూర్వమె యీశుని నేత్రములనుండి హర్షాద్బలు పారుచు జేహమంత
 యుఁ దడుపుచుండును. సజ్జమంకలి పువ్వులాగొని పూజి చుటకు ముం
 దెనిజమనస్సరసిజముహారునిశిరంబునఁ దనక చుండును. ఎక్కువ
 యియ్యమువైవకమున్నె యీశ్వరునందలి వాసనలు వై వెడిలును దీప
 మువెలిగించుటకు మునుపె యాత్మజ్యోతి భూతేశుముండల వెలుగుఁ
 చుండును. పక్షపదాంబు లర్చిపకమున్నఁ దనవ్రాణముపహారమై
 యమక చుండును ఇట్లతర్చహిర్నిష్ఠుల లింగమయమనోభావంబున ని
 త్యంశపూజనలుపుచు నైవేద్య-బాసంగు తరుణముచకుఁ దఁయొద్ద
 నున్న సురియయొరఁబాసి స్రామచక్రమునిల్చిన దానినందుకొని
 పూజావేదికకొకముఁల బెట్టి "స్వామి" నీవునాచేతియన్నంబుఁ బ్రత్య
 క్తంబుగా స్వీకరింపలేనికే నీమూరకత్తిచే గొంతుఁగోనుకొనియెడఁ దలచి
 యొకబంగరుపల్లెంబున సకలపదార్థంబులుం బెట్టి చి వానింగలముఁ
 గలపి కల్లుకల్లుగాఁజేసి యొక్కొక్కటి నెక్కవమనఁబున మిక్కిలికఁటి
 దేవకునావ్వసంబు సేయుచు సదియ్య నయ్యందు శేఖరుడును కన
 చేయుసాచి యా శ్లంఘకొని యత్యాప్యయముతో నారగించెను.
 ఇట్లుప్రతిదినమునఁ ద్రిసంధ్యలయందు సురియచౌడయ్యతోఁ జంగ్రచుం
 డుడు ప్రత్యక్షముగా నాతని చేలిప్రవాదంబొరగించుచుండి ససారం
 తోషసారావారంగతుండై యాతండునిడుమనంబున మెండగుభక్తిన
 లుపుచుండును. ఇట్లుపూర్వకాలమందు సైతము భ వంతుండగువేదండ
 చర్మాంబరుడు భక్తవాత్సల్యంబున వారలయిండ్ల నారగించుచుండెడి
 వాఁడనివిందుము కరికాలచోడుఁడను కాలకరంగుఁ భక్తుఁడొకడు దొల్లి
 యెట్టిగాఁగాగిన మీగడపాలు మున్నూటయిరువదిపుట్ల నూతనతు
 లుం బులించి యందుకుందగిన శాకంబులను ముప్పంచముమిరియాల
 తోఁ బాకంబుసేయించి పల్లెగంబులలో భక్తనునిచి యాయుధహస్త

జై యీశుముందఱఁబెట్టించి యారగించుచప్పుడు వినవలయునట్లు వినఁ
వినఁబడని వో మెడఁగోసుకొనిచెడ ననియు వియునుముతో నిలుచున్న
యాతనికి శ్రుతిగోచరం గునటులు బుడబుడఁబీల్చి జాఱినచప్పుడును
మిగిడఁయుఁ గాముగూఁలును నమిలినధ్వనియుఁ బిప్పినుమిసి వైచిన
స్వనంబునుఁ గలుగఁ జేసి యాగించెనట మాదర చెన్నయ్య తొలిది
నమున ఘనమగుభక్తితో నీశున కంబలివెట్టి మఱునాఁడు నట్లే యొన
ర్చి యామొంగిలిసత్ర విశ్వము నంబలి ద్రాగునత్రగా నుంచుకొమ్ము
న నది యాతనియందలి మూవరంబున సంబాధపుండంగీరించె ననివి
దుము. మఱియు త్రాతూరామమున వీరి కోడలవ్వు తాభుజించుచుఁ దన
కుమిగల జలియై కఠి నగముగలి మఱిదిన మనసాప్తుక దానినొకలి
న్న పల్లెరంబున నుంచి తనదాసిచేత నీశ్వరాలయంబున కనుప నదినని
“ఇది మామక్క విన్నవించుచు యి పినది నైకొ” మ్మని యంది
య్యఁ పిమ్మిగిరింకొన్ ప్పివనగుకొని మా మొంగిలిముగ్ధఁ డని యా
చిత్ర నాలోపెని విలుసల బడవైచునని పెద్దలు సెప్పగ విందుము ఇ
ప్పుడండఱఁ గను గొనుచుండు సురియ చౌడయ్య చేతి కళ్లందుకొని
భుజింపలేదా? అట్టి యీసురియ చౌడయ్య కథ వినువారును, జదువు
వారును వ్రాయువారును, నొకలకు వినుపించువారును, వ్రాసినపాత్ర
ములను బత్తితోఁ బూజించువారును సద్బోధము క్రింగుదురు.

అగ్గి తలగాఁగొమ్మయ్యకథ

శివభక్తియుక్తుడును బాపహితుడును చిక్కనిదిగిలితశుభా
శుభక్రియఁడు కారణజన్ముఁడు నిస్తులయ శుఁడు వీరశైవుఁడు సంగరహి
తుడును సతతజిగమలగుగార్భనాథుఁడును కీరాతిపురారి యీరూపం
బుననవతరించెనో యనునటుల శివసారూప్యశారీరచిహ్నఁడునగు తెలఁ
గుబొమ్మయ్య యనుభక్తుఁడుగలఁడు. తండ్రిసమానవానవిద్యాపరా
క్రమధురీమంజై శివభక్తిపరత త్రుండనై లోకహితార్థంబు జన్మించి

నవాడుగావున నిత్యజంగమలింగపూజావిధానుండై కళ్యాణపురంబు ననుండును

అతండటులనుండఁగా శ్రీశైలంబున శివానందుడను నొకముని పుంగవుడు తపశ్శ్రవణైకవృత్తి నొకయాశ్రమంబు కల్పించుకొని తపో నిష్ఠునండ నాతినియొడలెల్లఁబుట్టబలిసి నీలాద్రిపై నగువడుచుండెను. అచటికొకనాడు గంధర్వులుతమ భార్యతోఁగూడి స్వేచ్ఛావిహారంబు లుసలుపుచు నాతోననాకాశగమనంబున నేఁగుదుఁ గొండవలెనున్న తంబుగాఁగప్పట్టు నాతపసిపుట్టింగిని యిదియేమొచిత్తము. ఇచ్చట నున్నది కొండగాదుకేవలము దుత్పయనుంగాదు లోనబురబురగఁజుకు వివబడుచున్నది ఇదియొక కదలమెదలలేని యొకయెలుగుగొడ్డయియుం ఁనని తమలోఁదామనుకొనసమయంబున నచటనున్న యాముని శిష్యుండు తనగురువును భిక్షూంశనివారప్పఁడున కలుపించి “యో యిగండగిచ్చలాఠా! మీదైవగమనంబుచకు గర్వించి క్రిందుమీదు గాచక మహానుభావుండగు మాగు నిమ్మగివ్రయునిఁగా మఁటఁచు చున్నవారు. మీగర్వమె మిమ్ములదినుచున్నది నేటిమొదలుమీరం దఱు నాలుబిడ్డలుసహా మృగంబులై యారణ్యములఁ దిరుగుమండుడు” అనికఠనంబుగాఁబలుకు నాతనికి గంధర్వులునమ్ములై “మేము తృణీకా రభావంబున ననలేదు అమాయకంబుగా కట్టుగనఁబడినది కనుక మమ్ముక్షమింపు” మనవుడు “వాడు నావాక్యం బమోగింబు బ్రహ్మ లిషియైన నొకప్పుడు తప్పవదప్పనమ్మనుగాని నాశాపంబు దప్ప”దనెను వాడుమోక్షణంబుఁ బ్రసాదింపుమన నాతండు మీరెల్లఱు గళ్యాణ పురపరిసరార్థంబున మృగంబులైనై తెలుగు బొమ్మయ్యచే వేటా డంబడి మీరుమీగంధర్వులనులంబడిసెరికు. పొండ”నవారు తక్షణమ మృగజన్మంబులనొంది పూర్వజ్ఞానసంపన్నులై యెప్పుడు బొమ్మయ్య పచ్చు నెప్పుడు మనకీశాపవిమోక్షణం బగునని యెదురుసూచుచుండ

టులైదుచక్కలగునటులగా ఖండించిపాటనై చెడను. నీవంటిమూర్ఖులందున్న బ్రహ్మజనములేదని వానితోగ్రహిణముగాజెప్పెను. అంతసాజైనుడు చితునవ్వునవ్వి “యోమూఢుడా! నీమూఢభక్తివిడువుము, జ్ఞానమార్గమువలచింపుము. నిస్సైగుణ్యపధివిచరణాం కోవిధిః కోనిషేధః” అనెను శంకరసూక్తివివరేదా? మేముగుణరహితులము. గుణవలంబకులముగాము. గుణాతీతులము. మాగురుభోధి నీవువినలేదు కాబోలు! మేము విగ్రహారాధనసేయము. మాదికేవలము సమాధ్యవస్థనుడు ద్యానమతము. మహానైర్మల్యముప్రధానముగాని, బాహ్యనిర్మలత్యమేల? పాకుమపట్టినపాత్రకు. బైనితోమిశుభ్రపటచినటులన సీబాహ్యపవిత్రప్రసర్తకమును నీచుటిమూఢభక్తుడొకడు చెప్పుకాలి తో నీశ్వరునివై నున్న నిర్మల్యమునీశనని మిరును. నీవెటుగవా? భాగ్యంతిశో నిశ్చలచయిన మనసుతోనేమిచేసిన నదియెల్ల జనసహ్యమనుగును ఇంతసుఖివాయుబునకు నీయధికారమేమి? ఇదిసర్వజనగమ్యంబు ఎవరిభక్తిహార్గమునవారు పోదురు మాభక్తిమార్గమిదియొక్కక నీచిడుగునుగులునుగుము కాదేని సీతల నీశ్వరార్చణముసేసి మజలబడయుము. అట్లైననీసాహసము నీశ్వనిధునతియు లోకింబునకు వెల్లడికాగలదు” ఇట్లని జైనుఁడనుచంతలో నేకాంతరామయ్య “ఛీ! వీచిజాపుట యెంతపని కానీ, నీడు లేల శివునికిచ్చిమజలఁ బడయుమనెను. అనియెంత! ఒక్కసారి నాశిరంబుఖండించి హరాయుని సమర్పించి మజలమొగించినశిరంబు గలవాఁడనై వీచిపప్పుకు నిర్మల్యం నెవ్వరును నన్నాటంకపెట్టలేరని మనంబునననుకొని వానింశేయిట్లనెను “ఛీ! జైనాధిమా, నీపుకోరినదియొక మర్కటకార్యముకాదు శివభక్తులకసాధ్యములులేవు శిరమిచ్చితెచ్చుకొనుట యొకగొప్పకాదు తొల్లిజాబూరనునూర నొకభక్తుడు, మహాకాయుండను పేరుగలవాడు మహాకాయుండగు శివునికి శిరమునమర్పించి తిరిగిపొందలేదా? అవ్వార్థ

గోవిందభట్టునాబడు నొకభక్తుడు వివిధతలవ్రేలిచుమర్చించి మూడు
నాళ్లకు వేటొకతలను బడచులేదా? అదివినిమొదట దనంకయ్యయను
నొకభక్తుడు నవ్వి "అ" యిదియేమివిత నలు బడిన తలమూర్తాళ్ల
చుట్టే మొదట దవంకయ్య తలతలసఱకి శివునికిచ్చుటక్కర్తె

కాతిరిగి మొలచుట! ఈమూడుదినములు శివుడచటలేకుండెనా? నఱక
బడిన తలగలమూడెము సచ్చికుళ్ల లేదా? వెంటనే మొలువనద్దా? అయి
నను భగవదర్చితము నేసితలను మఱలఁగొనుటగూడునా? నేనట్లు
గ్రహింపను. మూలమిన్నితలలు భగవంతుడు మొలిపించునో? అని
యెల్లఱుచుచుండఁ దనతలగండ్లకై త్రేవే జరుక్కునగ త్రేవించి
శివునిపాదంబులపై బడివైచిన దక్షిణమనుమతియొకతల మొలిచెను.
దానినిదిరిగి ఖండించెను అక్షిణమనుమతియొకటి మొలిచెను. దానినిసైత
ముఖండించెను వేటొకటియప్పుడ మొలిచెను ఇట్లు మొలిచినకొలది
దలచనఱుగుచుండెను నఱకినకొలఁదిగలు మొలచుచుండెను ఇట్లునఱు
కుటకు భక్తుడువినువ లేదు, సఱకబడినతలలుభూమిపై న కుప్పకుప్ప
లుగాఁ బడియుండెను, ఎప్పటికప్పుడు మొలిచినతలయొక్కట యటచై
మిట్టిచూపులఁ జూచుచుండెను భక్తునిచేఁజుకబడిన తనతలలు నడ
సొబులై యీశ్వరిసన్నిధిని నిలువంబడి సత్త్వతలయు, వెక్కిరించుతల
యు కఱవఁజూపుతలయు పాదములపైఁబడుతలయు శిరంబుననిలుచుతల
యు ప్రక్షాళనాచరించుతలయు దండఱుశివటుల నేలకొఱుగుతలయు
స్తోత్రమునేయుతలయు పరిశాసోక్తులువలుకుతలయు నై యనేకధం
బులనుండఁ దుదకునొకిలిల పార్వతిపాదంబులకు మ్రొక్కి "అమ్మా!
చూచితివా, మాయ కృతామర్థము. నఱకినకొలఁదిదలలు మొలిపిం
చుచున్నవాడు నిర్లభ్యముగావాడు నఱుకుచునేయున్నవాడు తుద
కు మేమిఁజూరకృత్యముఁజూడలేక వినువుకొనుచున్నాము గానియాభ
క్తునికి సీభగవంతునికి వినువుదలలేకయున్నది. నీవైన ధీరలపఠతంబులు

మాస్తింపవేరిల్లి" యని మొటవెట్టును. అప్పుడులోకమాతయభూతే
తునితో "మనభక్తునితో మనకింతపాలమేల. భక్తుడునుతస్యాడు.
నిజముగఁగన్నతనముఁజె. పుత్రాదిచ్చే ల్పరాజయ'మని తమరెఱుం
గలే ఐక నీతలకాయలనెల్ల సంతర్థానంబుసేసి భక్తునితోనీకునేతోఁ
డిటనని చెప్పిమందలించి వానిశిరఃబుతో వానినుండుచుని నియాగిం
పు"డని మనవిసేసెను. మనోనాయవివాక్కును గారిమంచి యక్కాల
కంఠుఁడు వాకయచేయువట్టి మఱిఖండింపనీకి నీకునేనోడితిని యతని
తలలన్నియుఁ దనశరీరమున సంతర్థానంబునుసేసి నీభక్తినిదలచిచూడ
నాకలనిగాదని నిజపరాజయంబు గీకరించి భక్తుని సమాధానపఱచె.
చూచితివా, జైనా! భక్తులహిమక్ష్యము అదియునుంగాక భయంకరా
కారులగు ననేకుల మీజైనులను మాభక్తులు సాటదోలిన చరిత్రలు
గలవు చెప్పెనినుము

చిట్టతరునావుక్కరసి కధిక్కిరి

తిరునావుక్కరియను నొకజైవమునియుండెను అతని కాకిప్పి
కముగా నొకశూల (కడుపునొప్పి) పుట్టెను. అదియెన్నిమందులు తినిన
ను కుదురలేదు లోకముగఁగల మందులు మాకులు మంత్రములు తం
త్రములు కడుపునొప్పిని మాన్పలేదు ఓర్వలేని యాబాధపడుచుండు
నాతనిసోదరి వచ్చిచూచి శివమంత్రప్రభావంబున శివభక్తులాదరమున
నిచ్చు తీర్థప్రసాదముల సీశూలకుడునుగాని, యన్యథా దీనికినివార
ణాసాయంబు లేదని యన్నకుబోధించి యతనిని శివభక్తి పరాయణునిఁ
జేసెను. అతండును చెలియలిమాటలు గైకొని శివభక్తులతరణసాచ్చి
వారివ దరిజంబు శిరంబునఁదాల్చి వారిచ్చిన తీర్థప్రసాదంబులుగైకొని
సంతోఁ దనబాధమాని యనాయాసంబున నిరామయజేహుండై చె
ల్లెలింబిలిచి "నీకతంబున నానూల నివారణయైనది. నేను బ్రతికితిని.
ఇక నేనర్హదా శివభక్తుఁడనై దాసాసత్వంబుదానున భక్తులసేవయు

నొకనాడు శివపూజార్థంబు బిలవృత్తికొఱకు నరణ్యంబునకేగి నా
 తని గని మృగంబులు “ఈతఁడెబొమ్మయ్యగా నోపుఁ గాజేని వీనింగని
 న మనకు నానందిముఘ్నముచున్నది” యని యనుకొనునవసరమున
 సందోకవృక్షమృగంబు బొమ్మయ్యపాలికింజని దండలువెట్టి “అయ్యో
 మేము గంధర్వులము ఒకయునికుచూకుని శాపవశంబున నివ్వోట హ
 రిణ జన్మలమై మృగరూపంబుల బడియుంటిమి మాభేదరగమనంబు
 గంటె. నీచేవారితలమై మోక్షణంబునొందెదము ఇదియమాకుపర
 మావిధిగా నాతండులియించెఁ గావున మమ్ముఁ బరిమార్చుము
 నా కూటనిజమనుట కొకనిర్భయంబు గనవలెను పేటవేటకాండ్రకు
 మేము దొఱగక పిచ్చెతియాయుధపాతంబున నె యీ దేహంబులంపిడి
 దివ్యదేహులమై భేదరగమన బునఁ గైలాసమార్గంబున నరిగెదము.
 కనిపెట్టు” మనవును బొమ్మయ్యయు విజయోగదృష్టిచే సర్వంబును
 సత్యంబుగా నెఱింగి నల్లెయని పురంబునకుం జని మఱునాడు వేట
 కాండ్రంబిలిది “తేవు మనమువేటకుఁబోవలెను మనపురంబునఁగల
 వేటకాండ్రసంకట బిలువుడు రానివారల ఓండితునని డప్పువేసి
 చాటింపించి తానును చిత్రసాయుధములఘరియించి ఓచ్చుట్టుపంచగట్టి
 ఖండువా మోడనైచి తమతమ సన్నాహంబులతో వేటకాండ్ర
 తోడకనువఁ జనిచని ముందట సాలరనాలతమాల హింతాలాది వృక్ష
 జాతంబులతోడను హంసకారిండ్లవాది జలవిహంగమమిలతోడను విల
 సిల్లు సరస్సులతోడనుబుడూగు నయ్యరణ్యంబుగని మృగయావినోదం
 బునకుండ విలివేట కుత్తరువీయ వారలు గుక్కలగొలుసులువిప్పి వదిలి
 యాయుధంబులనేయ సమకట్టిరి ఒక మృగమైనను దొఱకక బొమ్మ
 య్య కట్టెదుటికిఁ బోవుచుండెను ఆతండు గురివెట్టి వాంఁగూల్చుచుం
 డెను. ఇట్లు తమచేత నొకజంతువై నను దొఱకకపోవుటయు నవియెల్ల
 బొమ్మయ్య చేతఁజచ్చుచు వెంటనే నిన్యరూపంబులు జూల్చుచు భేదర

గమనములఁ గైలాసంబునకేగుట వరుచూచి యవికారణజన్మముగ
ములని యోచించిరి బొమ్మయ్య డనమున కేడేసిమ్మగఁబులఁ జంపి శివ
పురంబున కనుపుచుండ బొమ్మయ్య వేటాడురీతిఁ జారులవలనవి రా
జును బసవేశ్వరులును గలిసి యరిణ్యంబున నాతినివేటసూచి యరుదం
దుచుండిరి అప్పుడు బసవేశ్వరులు రాజుతోడను పురజనులతోడను
“గురుభ్యాం”మను బిండివాలమున సంసారిహంబును బరిగూర్చి భక్తి
సమాదరమును ముక్తరము పూర్వజన్మ దుష్కృతములను భిల్లకముల
నడించి గుర్వాజ్ఞయనుభుక్తంబున శ్రమపుండరీకింబు నాశంబుతో ని
ర్మూలంబు నేసి నుజ్జానమును దీర్ఘాశిచే నజ్ఞానమును వరాహంబుగ్రుచ్చి
యైత్తి భక్తియనుతోమదమునఁ బ్రపంచమాయ యను మనుఁబోతు
స్మృత్యడంచి నిత్యప్రసాదంబును వింట నింద్రియంబులను వేళ్లను పాఱఁ
దోలి నిర్మలశిననామస్మరణమును కిరాసిచే లోకజాలంబును మిండకాని
గండడఁగించి భాషాక్రియను నీపణత్రయమును హరమహిమయను
పట్టణంబున, పరమతవాదులను చృగంబులంజంపె యిట్లుబహిరంతరస్థైర్య
గయావిహారుండగు బొమ్మయ్య కాటవిచ్చగంబుల నరనిమిషంబులొ
డునుముట యొకయాశ్చర్యమా? వెనను బ్రకృతిననుసరించి దినమునకే
జేసి చంపెను”అని బొమ్మయ్య మహత్త్వంబు గొనియాడుచుండ
బొమ్మయ్యయును యథాస్థితింకనరె. ఈబొమ్మయ్య చరితంబుఁ జదువు
వారు విన్నవారు వ్రాసినవారు శాశ్వతనుభవంబుల ననుభవింతురు.

బ న వ పు రాణ ము .

షష్ఠాశ్వాసము

— ౧౦ —

చిక్కిరించుకొని రామయ్యకథకొని

మఱియు మహాలాక్ష్మమశాలియు యథావిధి సదా సమర్పిత శూలియు, జై నమత మేఘపటల జంఝూచూరుతుండును. జణేంద్రియుండును, భువిసంస్పర్శసమాలాచారి వ్యాపారదూరుండును నిర్భీతుండును, పరమతావలకి ప్రహరణగుణోదరుండును రాద్రవనవీరభద్రుండును వీర శైవమార్గప్రచారుండును శంభుపదసేవానావదానుండును రహస్యభక్తి సంయుక్తమానసుండును ధైర్యశౌర్యాదార్యగా భిర్యాది సమస్తసుగుణోపేతుండును స్వచ్ఛందయోగమార్గగమనపరిణామండును సగు నేకాంత రామయ్య యనుభక్తుడొకడుగలడు అతడుప్రతిదినము శివపూజా సంతరము ప్రమథగణలోకంబునకిరిగి వారలతోనిష్ఠాగోష్ఠినుండి మఱి ల పూజాసమయంబు కు భూలోకంబున కేలేంచి, పూజాసంతరమున దిరిగి యచ్చటికినేగి యీశ్వరకారంబున నిత్యత్రికాలశివపూజాసమయములందు భూలోకమున శంభుపూజాసమగుండు. తదితరకాలము లనుగునిప్రమథగణలోకంబున తగ్గోష్ఠినుండును నుభయలోకంబులకు గమనాగమనంబులు యధేచ్ఛగాసలుపుచుండును ఇట్లుండనొక నాడు చంద్రమాడుండు భూలోకమున నడుగెరిగి శివభక్తినిమఱల నుద్ధరించి వృద్ధిసేయుమని నందికేశ్వరు నియోగించి యంప నతండు బసవావతారంబునఁ గళ్యాణపురంబున బిజ్జలరాజమంత్రియై యున్న వాడని యాతనికిర్తి ప్రకాశంబులువిని తద్దర్శనార్థము కల్యాణకటకమున కిరిగి తనరాక బసవేశ్వరు లెఱుంగక మునుపె యొక జేవాలయంబున కేగి యందుశివలింగ దర్శనస్పర్శసపూజాధ్యానాది క్రియాలోల

త్వంబునఁ గొంతప్రాద్దుపుచ్చి బయటవచ్చునవసరంబున నొకజైనుఁడు
 శివాలయంబులోనికిఁ జెప్పకాలితోఁ జనుచుండిఁ జూచి “యోగీ
 మూర్ఖా! పాపాత్ముఁడా! ఎశువా! యేమిరా నీయాగడము. చెప్పకాల
 తో నాలయములోని కేగుచున్నావు ఫే! భ క్తిహీనుడా! సీముఖముఁ
 జూడరాదు తక్షణమూ జోడవల విడిచివచ్చి స్వామికభిముఖముగా
 నేలనొడిగి సాష్టాంగదండంబువెట్టి యోయిశా! యభవా! నేనజ్ఞు
 డను మూర్ఖుఁడను నేనెఱుంగక సేసినయీపాపమును తుమిచి నన్ను
 రక్షింపుము అనివేడుకొనిపొమ్ము అట్లయిన నీయొకల నీప్రాణంబు
 బుండును. కానినో నాచేతియొక రారంబు. జూచితివా? దీనితోనీశ్వరం
 నద్దుచు నద్గుహఃకూటుంబు లింగధారణంబు స్వీకరించి మనియొక”నని
 చెప్పి యావెంటనే పగలునిను (దీనికేయిప్పుడు కడపజిల్లాలోనున్న ప్రా
 ద్దుటూరుగ్రామంబు) గ్రామమునకుంబోయి యచ్చటనున్న యొకశైవకు
 ముంబుంచి పసుపురించి “దేవా! నన్ను మీకింకరుగాఁగైకొని నాకుశి
 వజ్ఞానోదేశంబు చేసి రక్షింపు” డని నిలుచున్న యాజైవగురుంబు
 చి యాజైవగురు డాత్రి గుహుగురుభక్తుని జేతుననుట్టి తొలు
 దొల్లఁ బంచాక్షరీ మంత్రోదేశంబుచేసి దాని యథావిధానంబున
 న్యాసపూర్వకంబుగా నుపార్చింపఁ జేసి నీక్షయ్యెనంగి పూర్ణకలశోదకంబు
 లసభిషేకంబునన్చి లింగపూజగావించి యాతనిదేహంబు తల్లిలింగసంగ
 తంబు గావించి లింగమమప్రాణునిగా నెఱుగఁగఱి పంచభౌతిక దేహః
 భిమానంబు జెడఁగఱి లింగదేహఃభిమానం బుపదేశించి వాయుమ
 యంబులగు ప్రాణంబుల చాచల్యంబును పృథ్వీమయంబగు దేహంబు
 లయస్థిగతియు నగ్నావ్యవాయుంబులగు తుమ్మిచాసల స్వరూపంబును
 తన్నిరాసకోపాయంబులు నాకాశమయంబగు తృప్తాగరిష్ఠత్వంబును
 శమదమాదుల దానినడంచుచున్నారంబును జ్యోతిర్నయంబగు జ్ఞానదీప
 ప్రభావంబును దానియఖండ తేజోవిరాజత్వంబును కామకోధలోభ

మోహ మదమాత్సర్యములను నరివడ్డవర్ణనానుకాంత స్వతుస్థితియు
జ్ఞానరత్నంబునపహరింప వారలార్గురు సర్వదావేదియుండుటయు శత్రు
వులకుఁ దస్కరులకగమ్యంబగు దుర్గంబున ధనగుప్తియొనర్చి వానిఁగాఁ
పాడుకొనునటుల గృహస్థాశ్రమ దుర్గగుప్తిని జ్ఞానధనసంరక్ష-శోసాయం
బును మఱియు ననేకంబులగు శివరహస్యములును దేటతెల్లంబుగాఁ
జెలిపి యాత్మలింగార్చనా విధానంబులును వీరశైవులకు స్వంబును
లింగార్చనమెయనియు లింగవీక్షకన్న వేరువీక్షలేదనియు లింగదేహలిం
గప్రాయలే వీరశైవులనియు ననేకంబులగు తత్త్వాజ్ఞాద్రవ్యవిశేషంబు
లును వేళావిశేషంబులును భక్తపరిపాలనలాలనాదికంబులును సవిస్తర
ముగాఁ దెల్పి యవల్పశివభక్తునిగా నొనర్చుటయు నాతిరునావుకర్పి
యు వీరశైవుండై విభూతిరుక్మాక్షుం యధరియించి యథాకాలశివపూజ
లు గావించుచు భక్తులనారాధించుచు శివవీక్షా పరతంత్రుండై యుండఁ
దక్కినజైనులు “వీడు మంచుతయును వీడి శివమతము నలలంబించెను
గాన వీనికేనుగు కాల ద్రోక్కింప” మని కాలుకేరులుగట్టి యేనుఁగు
కట్టెదుర్బకవైచి మీ పగమన నేను గును డ్డినొల్పిన నదిశోడమున
వానినెత్తి యోగిల నొకవారముమెల్లనఁ దొల గొనిచనియె గాని వాని
యొడలికిఁ గొనితైర ధూరియింపకుండ నెత్తి మఱలమెల్లగ దిగవిడచె
ను గజానురాధిభక్తుల నొకసామ్యగజు బెల్లుబాధింపఁగలదె? ఒక్క
పర్యాయము చంపుదమని విషకోజవము బెట్టిరి అదియుజీర్ణమై శరీరము
నకు మఱింత యెక్కువకాంతిఁ గలిగి చె విసపుమేరిరిబత్తులకు విసమ
మృతంబు గాకుండునె? వీనింజంపక విమతుమాయని యనేకకట్టియలం
దెచ్చి యగ్నిగల్గి మంటగావించి యాపెనుమంటలో వానిఁబడవై చిరి
ఆమంటయుఁ జప్పునఁ జల్లఁగియానిష్ఠలన్నియు నీరయెను. అగ్నిదేవుని
లలాటమున నేత్రముగాభరించిన యాపావకాత్ముని భక్తులదహింప కాక
కాగ్ని కెల్లువీక్షత్వంబు చక్రపంచు? ఇఁక వీడుదెనను జానాడు. “అగా

ధనుగు బొడ్డనబావిలోఁ బడవైతముని యట్లు గావించిరి. ఆబావిలోని నీరంతయు నింకి యందున్న రెండు గొప్పనాగుఁబాము లొకదానితోఁ క నొకటి యంటఁగరది పట్టి గట్టుననుండి యడుగువరకు నిచ్చెనతాడు వలె వ్రేలాడుచు నాతనికి దృగ్గోచరంబయ్యె. వాఁడా త్రాటినిఁబట్టి పయికెక్కివచ్చి మఱల వారలకు శివబోధ యొనర్పజొచ్చెను. మహా గంగ జటాజూటమం దిమిప్పికొని దానిచుట్టును నాగపాశమును శిగపా శముగాఁ జుట్టుకొన్న యాగట్టువిల్తుని దాసులకు కూప గంగ యడంగు నుగాదె ? మఱియు నాగపాశుని భక్తులను నాగపాశమె రక్షించును గాదె. ఇచట నాగపాశ మెవానిని పయికెక్కించెను. ఇట్లెన్ని మార ణోపాయములను వాఁడు చావకుండుటఁజూచి వారెల్లరు “మనమింతిం తలుగాని మహామారణ కృత్యంబులఁ బఱఁగించియు నాయించు విలు తాని దాసానుదాసునిఁ బంచత్యంబు నొందింపఁ జాలమైతిమి. ఇత వానికిఁ బరమభక్తులమై వాని మతమునె యవలంబించి కూడియుండు ట మనకును శ్రేయస్కర” మని వారందఱు నమ్ములై చేతులుసాచి శిరంబును వంచి సాష్టాంగ దండంబులువెట్టి వారల జై నచిహ్నంబులు విడనాడి శివచిహ్నంబులు ధరించి శివభక్తులై వానిలోఁగూడి సంచరించుండిరి.

ఇట్లు బహుజైనుల శైవులఁజేసి జై న సమయ కోలాహలండు ను బిరుదంబు వడసి తిరునావుక్కరసి మహాశైవ మరోద్ధారకుఁడై తా నొక మతబోధకుఁడై తన జై న శివభక్తగణంబులోఁ బ్రమదగణంబు తో బైలువెడలిన సాక్షాచ్ఛంభుండునుం బోలెఁ బయిలువెడలి యనే క నిదర్శనంబులు మహాత్యంబులు ప్రజలకుఁ గనఁబఱచుచు మతబోధ కుఁడై యొక యాశ్రమంబు గల్పించుకొని యొకమతాధికారియై బయలు పడె. వింటివా, జై నాధమా ! మీ జై నముని పడిన యథస్థము నుజల

శివభక్తానుగ్రహమున వాని మహాన్నత దశయు. నీవు నట్లయ్యగూ
మని చెప్ప యేకాంతరామయ్య మఱల నిట్లనియె.

అగ్గిఁగిరువదాందారి కథ. ౩౯౬

ఒకీ ! వేటాకయాశ్చర్యముచెప్పెద వినుము. తిరువానూరను
గ్రామమున నొకభక్తుడు పాత్యంధుడు సదాశివాభిషేకరతుఁ దిరువ
దాందారియనువాడు తనభక్తిరసంబు వెల్లిగొన నభిషేకార్థము నీరు
మోపితెచ్చుటకు గ్రుడ్డివాడగుట నోపిక లేక శివాలయముపక్క నొక
బావిత్రవృక్షంమచు నిచ్చయించుకొని తట్టయుఁబాటయుఁగొనిశివాల
యంబుప్రక్క నొకయిమ్మగుతాపునేర్పటచుకొని మన్నద్రవ్యనారం
భించి త్రవ్వినమన్న దూరముగా మోసుకొనిపోలేక చుట్టునుగట్టుగా
వేసుకొందునని యూహించి తానావరణగావించిన బావిప్రక్కనొక
రాటయు లోననొకరాటయుబాటి యారెంటికి నొకత్రాడుగట్టి యా
త్రాటియూపవాలున దానింబట్టి యడేదారిని మన్నమోయుచు బైట
తట్టతోఁజిమ్ముచు నిట్లు మిగులనోపికతోడను శ్రద్ధాభక్తులతోడను
నూయి ద్రవ్యదున్నవానింగని జైనులనేకవిఘ్నములులేని యవివిధలం
బులగుట నారాటలనూడఁబెట్టికి త్రాటిననటికి బైటబాటవైచిన నా
యందభక్తుడు మిగులఁగోపించి భగవదనుగ్రహంబునఁ బ్రత్యక్షదృష్టి
బడసి జైనులనెల్లంబాటఁద్రోలి వారివసతులమూలనొఱుఁగఁజేసిన యి
దవదాందారి యాశ్చర్యచరిత్రమును వినలేదా ? వినకున్ననిపుడువింటి
విగదా ! ఇకనైన బుద్ధిదెచ్చుకొని బ్రతుకుము. మఱియొకచిత్రకథఁ
జెప్పెదవినుము.

అగ్గివళ్లనై నాయనకు బాంధవతపాలిచ్చిన కథ. ౩౯౭

శ్రీశాశీత్రంబున నొకశైవబ్రాహ్మణుని నీశ్వరపుత్రుండగు
శుభానందస్వామియంకచేత జనించెననుప్రభ్యుతిగల యొకచిన్నవాడుపు
ట్టెను. వానికిఁ బిళ్ళనయనారను పేరుపట్టి రిలిదండ్రులు మిగులగారా

బమునఁ బెంచుచుంజిరి. ఒకనాఁడు తండ్రియాబిడ్డనెత్తుకొని యొకనోకో
వరలీరంబునకుఁజని తనయునట తటంబునఁ గూర్చుండఁబెట్టి తానులో
నిజిదిగి స్నానమాడుచుండెను. ఆకాశమాగ్గంబున నాలీటివిమానంబు
నఁ బూర్వతీవరమేశ్వరులు భూలోకవిహారంబుసేయుచు నాసరిస్సునొడ్డకు
వచ్చిరి. పూర్వతియాచిన్నవానింగాంచి వానిని సుతప్రాయంబుగాభా
వించి భర్తంజూచి “స్వామీ ! యాచెరుగట్టున నాడుకొనుచున్న
పిల్లవానింగాంచితిరా ? వాఁడుమన కుమారునాకారంబున నామనం
బునకుఁ గనిపించుచున్నవాఁడు. వానింజూడనాకుఁ బాలిండ్లఁబాలుచే
పుచున్నవి. ఒక్కపర్యాయము వానినెత్తుకొని ముద్దాడిపాలిచ్చి వైశం
విశుల్కివచ్చెదను. అంతదనుక తమదీవిమానంబునిచట నాపుడు.”
అని ప్రార్థించివేగదిగివచ్చి యాపాపనెత్తుకొని శిరంబుమాడ్కొని
యడ్డాలనిడుకొని పాలిచ్చి యుతఁబోక యొకసువర్ణచాత్రంబునఁ గొన్ని
పాలుపిడికియిచ్చి మఱివిపోయి విమానంబెక్కి భర్తృసాన్నిధ్యముం
బొందెను అంతన్నానంబుసాలించి కొలనువెడలివచ్చిన తండ్రియొగ
ము గాండ్రించుకొని మిగులఁగోపముతో నొరీ ! నీకీపాలముంతనవ
రిచ్చిరి ? నీకుఁబాలిచ్చిచన్న యామగువయెవ్వతె ? తెలియనిపాలఁతుల
పాలల్లుత్రాగవచ్చునా ? ఎవ్వరేమోనఁమొనరింతురో. ఇప్పుడునీకుఁ బా
లిచ్చిన యాపాలుఁగంటి దేక్కొంటివేనినది లేనినో నాచేనీక్షణము
నీవుమఱిసెదవు !” అని యత్యుగ్రదృష్టితోఁ దన్నుడుగుచున్న దనకునకుఁ
దనయుండు భయముచేపడవడవణఁకుచు “నాయనా ! నాకున్నవ్యయి
చ్చిన యామచ్చెకంటిఁ జూడుము. అదిగో ! విమానమింకనక్కడనేయు
న్నది. ఆపరమేశ్వరునియర్ధాంగమున దేవీప్రమానమై వెలుంగుచున్న
యాయంగనంగుర్తింపుము. ఆమెయేనాకుఁ బాలిచ్చినది. ఆలోకమా
తయే నాకుఁబాలిచ్చి నాదేహంబు లింగసంగతంబుసేసి కొన్నిసంగతులు
సెప్పి సనియె” నని కొడుకు సెప్పునంతలో నాపుడమివేల్పు విమానంబు

ను దానియందున్న పార్వతీపరమేశ్వరులను కన్నులారఁగాంచి నేలనుండియె పారలకునమస్కరించి యందుఁబార్వతికి మతిమతి మొక్కి యక్కొమరునంసపీరంబున నెక్కించుకొని నిజాలయంబునకుండుని దరిగి నవ్వుత్రాంతంబంతయు నేకాంతంబున దనయింతికిందెల్లి యిద్దఱు నమం దానందంబున నందనునత్రిప్రేమమున జెంచుకొనుచుండిరి. పార్వతిస్త్ర న్మృపానవిశేషంబు వానికి జ్ఞానోదయంబయ్యె.

అంతనొక్కనాడు రెవకడనబృలుందు ఖండపరశునాలయంబు వకుఁబోయి యటభక్తిపారవస్యంబున నాడుచుబాడుచు గంతులువైచు చు సీశ్వరునుతించుచున్న వానికిఁ బార్వతియొకనురియయు నొకనువర్ణ మయమగు తాళిములజతయు నిచ్చిన నాసూరకత్తిని మొలనుధరించి తాళిమువాయిచుచు నారవాదులగానంబును మించురాగజ్ఞానమునో గానంబొనరించి యీశ్వరునుతించిన నాతండునుబ్రీతుండై యసమాన హేతుసింహాసనంబును ముత్యాలపల్లకియు శ్వేతిఛత్రము నక్షయనిధి యునొసంగెను.

ఇట్లాపశ్యనయనాకు శంభునివలన దినపడసెనయందలంబెక్కి య క్కజంబగు మొక్కపూని ధైర్యగాంభీర్యాదార్యాదిగుణ 'పేతు'డై సక లవిద్యాపరిపూర్ణుడై భేరికహళాదివాయిద్యములతో సంచారంబ్రారం భించి యుత్తుంగచోడుని శివభక్తునిఁజేసి రెండువేలబౌద్ధులను శైవులు గామార్చి వారలచేసేవలనందుచు జైనమతస్థులకు తలలువంచునట్లుచేసి మధురానగరపురాజుభార్య శివభక్తురాలగుట నామెపిలుపింప నచ టిశేగెను.

అవ్వరంబుననున్న జైనబౌద్ధులందఱుఁగూడి రాజసముఖంబు నకుంబోయి "రాజా" జ్ఞానసంబంధియనుపేర నొకబాలుఁడువచ్చి వేద బ్రాహ్మ్యులరని మనలదూషించుచు బౌద్ధులనాశంబు దెలుపుధూమశే తునని పల్లెలోవిట్టివీగుచు దిరుగుచున్నవాఁడు. వానినెట్లైన నూకువెడల

గొట్టవలె" నన్న రాజును దూరమాలోచించి పృథ్వీలంగని వారలనోదార్చి "యత్తుంగ వోడుని గురువట యాపిల్లవాడు ఎంతవాడుగాకపోయిన సంతరాజునమ్ముడగును. అట్టివానినేదైన వాదముననోడించిపంపుటయొప్పుగాని యూరక యెట్లుపంపనోప్పు" ననియెను.

అంతః బదునెనిమిదివేల శైవమునులాలనితోవాదించి యోడిపోయిరి. వారావేలుమొగంబులతో బాటకువచ్చి యాలని వండించునుపాయంబుగానక యర్థరాత్రియున నాలనిచిన్నయింటికి నగ్నిదగిల్చి దానిఁ బరశురామప్రీతిగావింపనిశ్చయించుకొని రాత్రియగుడు నిట్లనే ముందుచున్నకొఱవిడచి యాలనియింటినడి కొప్పునఁబెట్టిరి. అయ్యియునాలని గృహంబు దహింపఁబోలక ముదఱవచ్చి నిల్చినఁజూచి "యోహవ్యవాహనా! నాగేహంబు దాహంబుఁగావింపవచ్చితివా? యనియాలండువలక నగ్ని దేవుండును చేతులుజోడించి"స్వామీ! నే నట్లుసేయనోపునునా? టాప్రభావంబునాకుఁ దెలియదా? తొల్లకతాధ్వరవిధ్వింససంబాసర్పు వీరభద్రుండు మదీయశ్వాలుగోవి నన్నుని హ్వాలుంజేసి నాలనియనుంగు సోదిరుండవగు కుమారుడ ఏవగుట నే నెఱింగియె భవచీరుగృహదాహకకృత్యంబున కొడంబడక మీయాన శిరసావహించి నెరవేర్చవచ్చితిని నెలవి"డని భయభక్తులతో నిలుచున్నయనలుంగని" యోదహనా! నాశక్తిసామర్థ్యంబుల వెనుకటిగాఁదలఁతువుగాని యిప్పటికీ భూపాలుదేహంబును బొంది యీతనికిఁ దాపోద్రేకంబు గలిగింపుచూ"యనెను. అంత నాహుతాశనుండా రాజుమేన మిత్రలేనితుంటలెత్తింప బాధకుఁదాళఁజాలక తేడు కుమ్యోమొఱ్ఱోయని రోదనంబుసేయ నాలని భార్య మంగయక్కగనిరాజాజ్ఞవడసి జ్ఞానసంబంధించి బిలిపించి రాజుతాపంబుఁబాపుమని నాపిల్లనయ నార్పిట్లను. "ఈమూగినకైననులందరు నొకయెత్తు నేనొక్కరుండ నొకయెత్తు ఈభూజాని సర్వాంగంబుల దేహమంతయు వ్యాపించిన యీ

బాధ నగము నేమాన్పెదఁ దక్కిననగము మీరు పోఁగొట్టుఁ"డని నీరు మంత్రించి యారాజునొడలికి దక్షిణభాగంబునకు లేవనంబుసేయించిన దక్షణమయామంటలెత్తుటమాని యా భాగంబు నీటఁదేలినటులఁ జల్ల గానుండి వామపార్శ్వమంతయు నింతింతినరానిపొగలేని మంటమండ చుండెను. అప్పుడుజైనులందఱు నొక్కుచున్నడిదమతమ మంత్రంబుల జలంబులుమంత్రించి ప్రోక్షించి తుదకు శుద్ధిస్నానంబుపైతముఁగావించిరి మంట వినుమడింబెఱుఁగుచుండెను. తుదకు నెకిమిఁడు జైనులందఱు వినుచుఁ గనుచునుండఁగై దోయిసంధించి "పల్లవయనారీ! నీవుమహాను భావుఁడవు సామాన్యమానవ బాలకుఁడవుగావు సార్వభౌమియనుతుండ గు కుమారస్వామివే సీపు నాఁడు కృత్తికలుగని విశిచివ యాషడాన నుం బరమేశ్వోగాంచి చేరఁదీసి పాలిచ్చి తక్షణమనమగ్రివయో విశే షుంగావించి యఖండదైవత్వంబొసంగి యాతనిదేవసేనానింగావించి వానిచేఁ దారకానురుంజంపిఁచెఁగాదె? నేఁడట్లనే యొక సామాన్య జైనమతస్థుఁడగు గౌపనయ్యకు నర్భకుండవుగా నుదయించిన నిన్నుఁ గని నీకుఁజాలిచ్చి జ్ఞానవంతుంగావించి యడుగంటిన శివభక్తిని నీచే మరలభూలోకంబున నెలకొల్పండలంచియె యిట్టిమహానుభావంబు నీ కొనఁగినది. సీయ జ్ఞానాయగ్ని దేవుఁడె శిరనావహించినపుడు నేనెంతటి వాఁడను. నాబాధమాన్ని నన్నురక్షింపు"మని పరిదేవనంబు సేయఁగ నికరించి భస్మంబు మంత్రించి యాతనిదేహంబున వామభాగంబునకు బూయించిననదియుఁ జల్లనయ్యె. అంతనా భూపతియి, నాతని సతియు ఓళ్లనయనారునకు సాష్టాంగదండంబు లాచరించి యాతనియాజ్ఞ శిరం బునందాల్చి శివమతంబవలంబించి లింగధారణంబుఁ బొంది వీరతైపు లైరి. అపుడుపిళ్ళనయనారు జైనులనెల్లఱఁగాంచి "యింకనుమమ్ము మాడ్కొనఁజాలెడువార లున్నయెడల శీఘ్రమయందుకుఁ గడంగుఁడు తామిహిసంబుల నిప్పుడనూనంబులఁగావించెద"ననియెను. అందు

కాజైనలు లేచి “అయ్యా! మాకును మీకును మాటలువేయేట
ఒక్కశుభము వినుడు! మాచిన సర్వజ్ఞనామమును మీశివనామము
ను వేట వేటఁ జీట్లవైఁ బంచాబ్దంబులబాలకునిచే వ్రాయించి యగ్ని
ముఖంబునఁ బడవైత మందుఁగాలినవి మోక్షినవి, కాలకున్నవి గెల్చి
నవి దీనికి మీరొడఁబడియెడరా?” యనిరి

అందుకా పితృనయనారు “నరే! దానికేమియు సందియము
లేదు. కుక్కపల్లు బంగారురేకన రాచినమాతృమున బంగారు కేమ
యిన వెలితివచ్చునా? కావడిభారము సరివెట్టుకొనుటకు నొకరిల
బాలును రెండవతల తాయియుఁ బచ్చిన కావటిబరువులో తాయి
తాయియుఁ బాలుపాలునె యగునుగాని తాయిపాలగునా? అట్లనె
జిననామము శివనామ మగునా? కానిండు! మీరుకోరినట్లె సేత”
మని యొక బాలునిచే శివ జిన నామములు రెండును రెండు త్రాటి
యాకు తునకలవై వ్రాయించి రాజుచేలి కియ్య నాతఁడది యగ్నిముఖ
మునఁ పడవైచెను. తక్షణము జిననామమున్న తునక చుటచుట
గాలిపోయినది. శివనామమున్న తునక కాల్యన బంగారు తోకవలె
మఱిగత వన్నెదేరినది. అదిచూచి జైనలు తలచచ్చి తోఁకచావని
పామువలెఁ దోఁకలాడించుచు “అయ్యా! యొక పంథెము సందేమి
గలదు. మూఁడు పంథెములు గెలువవలెగదా, యీసారి యాతీరునన
వ్రాయించి కావేరి వ్రవాహమునఁ బడవైతము పాటిపోయిన తునక
యోక్షినది. యేటికెదు రీదుతునక గెల్చినది.” అనుటయు “నట్లనె
కానిం”డని మఱల నొక బాలునిచే జిన శివనామములు వ్రాయించి
కావేరికిం జని యందుఁ బ్రవాహమధ్యమునఁ బడవైచిరి. జిననామ
మున్నయాకుముక్క మీదఁమీదఁనే లేలుచుఁ బ్రవాహము వెంటడి
ని బాటిపోయెను. శివనామమున్నతునక కప్పదాట్లువైచుచు నేటికి
నెదురీదుచుఁ జనుచుండెను. చీట్లుగాని కావేరికి బోవునపుడు పశ్యనంబు

నారు రాజంగని || యోరాజా! మీజైనులసంగతి నాలోదింప నన్ను
 గొట్టినవాడవు మాయన్ననుఁ గూడఁగొట్టుమా చూతమను కోమటి
 చందంబున నున్నది. వీరాడినదాట పాడినదిపాట యగుచున్నది. వీరే
 యేకపథంబులఁ గోరుచుందురో వానికెల్ల నేనొడబడుచుండుట వలన
 నీర లింకయు నెన్నెన్నో యిట్టిమా యోసాయమును పన్నుచుండురు.
 ఎన్ని జైనులమాయలు మంత్రములైనను శంభుమంత్రమునకు సాటి
 కాఁగలవా? కనుక యీసారి శపథమేమన నోడినవారు తప్తలోహ
 శూలంబులం గొఱఁతలువడుటయె యని యొప్పించినవాడగుట నటుల
 నేటికెమరీదు శివనామముగల తునకల తునకలం దీయించి తనజయం
 బొప్పించి వారల పరాజయంబు స్థిరపఱచి పగునెనిమిదివేల జైనులనం
 తకు ముందు నిడియాలను రాజుసేయించి యుంచిన సూదిమొనగల
 యినుప గాలులఁ గొల్పించి వాటివై నందఱం గొఱఁతవెట్టించెనుగదా.
 ఇట్టులాపశ్యనయనారి తిరువూరు మహాత్వంబు నిలుపుట నీవువినలేదా?
 ఓరీ! జైనా! యికను బెక్కుమాటలు ప్రేరదవా. అట్లయిన
 మఱియు వినుము.

నిడుమారునికథ

నిడుమారుడను నొకభూపతి తానేలు దేశంబునం దెక్కడను
 జైనులఁ గాపురముండనీక యందఱ శివభక్తులంజేసి తానును శివభక్తా
 గ్రేశరుండై రాజ్యమేలుచుఁ దనదేశంబునం దక్కఁ దదితర సీమ
 యంతయు జైనమత భూయిష్టమగుటకు మనంబెనరోసి యెట్లు వీరల
 నీశానుభక్తులం గావించునని పరితపించుచున్నతటి నాజ్ఞానసంబంధి
 యను పశ్యనయనారు జైనులజయించి చోడభూవిభునిఁ దనకింకరునిఁ
 జేసికొని యనేకవేలమంది జైనుల నినుపతొట్టియల దింపించెనని విని
 తక్షణము జైనులనెల్ల రావించి వారలతో నిట్లనెను. “ఓవేదబాహ్య
 శుభావలంబకులారా! మీరింతకాలము మాప్రజలకు మీశూన్యమత

మును బోధించుచు సర్వజ్ఞనామధేయుడగు శక్తునివిడిచి సర్వజ్ఞశబ్దము జనునియందు వర్తింపజేయుచు బాధమతబోధనేయుచు సజ్జాన మార్గంబునకు వారలంద్రిష్టుచు బాదుచేయుచున్నవారు మాజ్ఞాన సంబంధియును శివభక్తుడు జైనులననేకవేలనుజయించి చోడరాజును దనవశముచేసుకొని జైనుల నినుపతోట్టియల దింపించినవాడని వినలేదా ? ఇక్ష్మిమీకు బ్రతుకునందాశయందెనేని మీరందఱుశివభక్తులై నుండుడు కాదేని మిమ్మినుపశూలంబులగుదియించెద' నని చేత నొక భీకరకరవాలంబుబట్టి యిట్టట్టుదిరుగు నతనింగాంచి జైను "లీని డుమారుశిక మనలను దప్పకలోహశూలంబులగుచ్చుచుగాని విడువకు వీరిచేపట్టి ఘోరంపుజాపు చచ్చుటకన్న శుభప్రదమగు శివమతమున గ్రీకరించుటమీ" లనితలపోసి యందఱుజై మార్గానుగులైరని నీవు వినలేవా ? యోజైనా ! యల్లచెల్లతిరునారూరను నొకనగరంబున జనమతోడ్రేకంబువెచ్చువెటిగి యలిశయిల్లుచుండ నందొక్కవీరశైవుడు నమనంబియునువాఁడూరెల్ల ద్రిమ్మరియాచించి నేయిదెచ్చియా నేతితో దినమునకువేయివత్తులు ప్రత్యేకదీపంబులు శంభునకువెలిగించుచుడువాడు అట్టివానివ్యతభంగమునేను సమకట్టి జనులింటింటికి బోయి యెల్లవారలకు "వీడు మీయింద్ల నేయిగొంపోయి యూరుబైట నున్నవాడుగుడిలో దీపములువెలిగింతునను మిషచే నేలపాలుగావించుచున్నవాడు. తానునుభవింపడు మీకుంపడు. కాన వీనికింక నేయిబోయకు" జనిచాటిచెప్పిరి. అందువై బ్రజలకువానవై ననూయజనించి మఱి యాజ్యంబుపూజ్యంబు పూజ్యంబని చెప్పఁబడంగిరిగాని యొకరైననొకబాట్టయిన నీయరైరి. అతండు నేయిదొరకనందుకు దిగునొందె భగవంతునిగూర్చి యిట్లని థ్యానించిమొఱవెట్టెను గట్టువట్టిచేపట్టినయోదిట్టా ! నాదిట్టతనంబీవెఱుంగుదువు వేయింటికినొక్కదీపంబు దక్కువయైనను మఱిబ్రతుకను, దానికిబదులు నాశిరంబుఖండించి నా

లో వెలుంగుదున్న యంతర్వ్యోతి సీకుసమర్పించెదను. ఇందుకుదప్పితి నేని
 నీయడుగలాన" యనిసాష్టాంగంబుగా తప్యక్తి వేడుకొన్న భక్తవత్స
 బుండగు భగవంతుడు వ నివృథనిశ్చయం బెఱిగినవాడుగావున దక్ష
 గామబ్రత్యమై యాతనిజేయూతయిచ్చి లేవనల్లి యోవెజ్జీవాడా!
 నీకేల యూరూరుదిరిగి నేతికైముప్పియెత్తుట ? నేబిచ్చగాడనైనను
 నాభక్తులను మహాదైశ్వర్యసంపన్నులు జేసెదను. వారలబిచ్చమెత్త
 నీను నీదీపంబులు దినమునివేయిగాదు లక్షలు గోట్టు వెలిగించినను తర
 గనితంపగా నీరూసనాస్నానవాపియుండ నీకునేతికిగొడువయేమి ?
 ఆసూపమండలిసీఠితయు వేయికన్న మఱితన్నుటముగాను కారతిమం
 తముగాను దీపంబును వెలిగించును. కనుక నేటినుంచి దినదినముజ్ఞాన
 పాపి యుదకంబుతో దీపంబుల వెలిగింపుము. నీకాజ్యంబు పూజ్యంబ
 న్నవారల తొట్టులన్నియు సశించును" అనిచెప్పి యతర్థానమునొందె
 ను. అంతనాతడు సంతనమంది స్వామికిమనసా యనేకనకుస్కారంబు
 లుగావించి నిత్యమును కూసోనకంబున దీపంబులు వెలిగిప నవితోల్ల
 టికన్న సమున్నతంబగుకాంతితో వెలిగెను. మఱునాడుదయము గా
 మునులునిద్ర మెల్కొంచి సంతలో నెవరిగోష్ఠంబున నున్న పశువులు
 వారి గోష్ఠంబులనే కాష్ఠప్రాయములై నిలిచినవిలిచినట్లుగానె, పడి
 నవి పరిహేనట్లుగానె కిక్కురుమనక నొక్కసారిచచ్చినట్లు పడియుండెను.
 అదిచూచి పౌరులు తమదోషమును దాముగ్రహించి యాభక్తునిపాలి
 కింబోయి తమ్ముకుమింపుతుం మిరిచినభయభక్తి విసయంబులతోఁ
 బ్రార్థించిన నాతండును క్షీగనికరించి వారియాలప్రాణంబులు నొసఁగి
 వాచిన గాఢ సచ్చిపడియున్న యెనుములు, మేఱలు, గొఱ్రెలు,
 ముఱ్ఱుగుపాలపొదువుల వన్నిటిబ్రతికించి వారలకు శివదీక్షయిచ్చి
 మన్నించి యంపెను. పంటివా యోరిజైనదురాత్మా! మఱియు నొ
 క్కవోలేమరలు,

చోడనామ్యతోండనికథ్యక్తి

చోడదేశంబున శాతమంగయను జాన్తజన సమృద్ధింబగు నొక పురంబు గలదు. అందు నామ్యతోండనిక నొక శివభక్తుడు తన పూర్వజన్మఫలంబున నొక జనకుటుంబములోఁ బుట్టి భక్తిపెంపున జైనుల భయంబున శివుని-ఛూచ్చి యిట్లుని ధ్యానించెను. “ఓశివా భవా! భవానీపతీ! నీభక్తి నాకుఁ గలిగినందునకు లాభమేమి? గాహ్యభక్తుడనై నేమెల్లగిరి మావారు నన్ను బ్రతుకనీరు. మఱంబున నిండగు భక్తిగలిగి, యదిలేనివాడుగా నెల్లు మెలగునర్తు? నీభక్తుఁడనగు నన్ను భక్తిలేని తెలిదండ్రుల గర్భమున నేల ప్రిసవింప జేసి తివి? దీన నీకుఁగల లాభమేమి? అయిన నియమునొక మేలుకొఱకే యని నేననుకొనియెద నీయందు గూఢభక్తి గలవాడనై వైకిభక్తి లేని వాఁడుగ నటించుచు నీయనుగ్రహము నాపై బ్రసరించి యీపాపాత్ములగు జైనులునీవు నిర్మూలించి నీబాహ్యభక్తి లోకమున బహిరంగవ్యాప్తి బొందుపర్యంతము నీకుశ్రేతునివలె నటించుచు బ్రతిదినమున నీత్రికాల శివపూజా సమయంబుల నిమ్మఁ బుష్పంబులఁ బూజించుటకు మాటుగా నివైని మూడేసిరాళ్ళు రుప్సచు నిట్లు శిలా పుష్పంబుల నీపూజఁ గావించుచుండెద అది మావారి కత్యంతామోదప్రదంబగు” నని నిశ్చయించుకొని యట్లునేయుటకు నైదుదినంబుల వఱకు ననువుగాక యాటవదినంబునఁ దొలియైదుదినముల రాళ్ళ ముండురుప్స పిమ్మట నాటవదినమున విసరిం దలఁచి రాళ్ళు మెదఁ యేటితెచ్చి విసరివిసరి వేసరి “యోభగవంతుఁడా! నీపై రాళ్ళువిసినాచేయి నొప్పి యెత్తినది గాని నీవుకదలమెదలక యట్లెఱుఁగితివి నారాళ్ళు నీకుఁదగుల లేదా? తగిలినను లక్ష్యవెట్టవైతివా? ఈసానీవు తుగ్గివడి లేది పాటిపోవులాగున వెద్దతాయి నీతలపైఁ బడవై తు”నని యొకచాపతాయి యెత్తి విసరసుంకించు నవసరమున శివుఁ

నిజరూపంబుతో మునిగణపతి సేవింతుండగుచు నెదుట నిలిచి తాయ
యొన్న చేయిపట్టినిలిపి "నీసాహసంబునకు మెచ్చితి. వైరమునఁ బ్రస
న్నుండ నగునంత వేగము భక్తిని బ్రసన్నుండఁగాను నీకుఁ గోరిన
పదవి నిచ్చెద ననుగు" మనెను. అంత నాసామ్యతొండడు "నామీ !
నీయఖండ లింగాకారమును బ్రహ్మయు విష్ణుండును శాచి, పాదములు
సూతునని బ్రహ్మ పాతాళంబు నడుగుపర్యంతము దిగిమాచి కానలేక
మఱివచ్చి చూచితిని యబద్ధమాఁకి భూలోకిమునఁ బూజలేనివాఁ
డయ్యె. శిరంబుఁ జూచెనని వైకెగసిపోయిన విష్ణువు చూడలేక తిరిగి
వచ్చి చూడలేదని నిజమొప్పుకొని నీకత్యంత భక్తుడై నీయనుగ్రహం
బునకుఁ బాత్రుడయ్యె. అట్టివీలింగాకారము స్వరూపమిట్టిదిని వేదం
బులుద్ఘోషింప లేకపోయెను. సమస్తలోకములవారు వచ్చి దానిని
దర్శించి చేతులుమోడ్చి యాతతభక్తిసమగ్నులై పూజప మొదలు
పెట్టిరి. సనకసనందనాది మహాయోగులైన నందమ యోగవృష్టినిఁ గన
నేరని నీయసమానచిన్నయలింగమూర్తి యాకారము స్పష్టముగా
నేడు చర్మచక్షువులఁ గనఁ గలిగితిని నితకన్న వేటు వరమేమున్నది.
దేవా! నీకు దూషణభోషణ తిరస్కారంబులు సమానంబులు ఇతర
పదవులకన్న నాకిప్పుడున్న యీపదవియే చాలును ఈ దేహము తోడ
నే నీలింగమూర్తి సేవఁ గావించుచు దరించెద. ఈసీపై నాచేయెత్త
డిన యీరాయియె యనేక పాపురంబుల నాకారంబున నీగుడిచుట్టు
పొళ్ళలో నివసించుచు దినదిన ప్రవృద్ధిమానంబై స్త్రీపురుష భేదంబు
గను నాకృతులు గలిగి పార్వతియు నీవు నెల్లు జోడువిషువక యేక
వీహులై కిలసియుండురో యట్లనే మగపాపురాయియు నాసతియు
గోడుగట్టియు జుటవీడక సంతతి గొంచుమ వృద్ధి నొంది ప్రాతస్సా
నుం సంధ్యాసమయంబుల బైట సంచరించుచు నీకీర్తిం దేటపఱచు
చుండుగాత! నేను నీయథావిధి ప్రకటపూజలు సలుపుకొనుచుండెదను

ఈ నీమతంబునకు విరుద్ధముతాచారులును వేదశాహస్యులునగు జైను లంగడతేర్పుము' అని యిట్లుప్రార్థించిన భక్తునికోరికప్రకారము నెర్వ ము నట్లనేచేసెను. జైనులు నచిరకాలాబునఁ దమలోఁదామీ సామ్య తొండఁడు దప్ప దక్కినవారందఱు మడిసిరి పిమ్మట శివభక్తి ప్రాబ ల్యము గలిగెను. ఇట్లు సావ్యతొండఁడు శ్రుతి బాహ్యంబును నరకకూ పాయనంబునగు మీమతావలంబుల నిట్లునిర్మూలించుట నీవువిన లేను రాజైనా"యని చెప్పి మరలనిట్లనియె

చిక్కికోపూరి బ్రహ్మయ్యకథకై

జై నాథమా! ఇంకను వినుము కోపూరిబ్రహ్మయ్యయను నొక శివభక్తుఁడు తానున్నవీటఁగల జైనులకుండినకుఁ నొకవాదము గలుగ పేతూదారణులు వా లకు నచ్చఁజెప్పవారలు సమాధానముఁజెప్ప లేక యోడి యాలుబిడ్డలుతోడను దాసదాసీజననామంతాదిబంధువుల తోడను వెఱచి ఎఱపఁగడఁగి, యంతనొక వటుమహామహంబుంగాంచి శివభక్తునిజేరి యీ వటువీటనిని వేళ్ళితోడచు శాఖలతోడను నాకులు పిండెలు కాములు ఎఱ్ఱు నీతోడను దానినాశ్రయించి యుండు జీవకో మిలతోడను భస్మరూత్రావశిష్టంబు నీవుసేతువా! మేమట్లానరింప న్నివు పునర్జీవితంబుగ నొనర్తువాయని యడుగ నలెండు నాశంబునం దించుట మాపనిగాదు నశించినదానిని పునరుద్ధారణంబుఁగావించుట మె మ్మాగురువాఙ్మయన సంపటుఁగూడి యతిప్రయాసంబున మంత్రం బుల నామఱిచెట్టును దాని యదున్న జీవరాసులతో భస్మంబుగా లంప నాబ్రహ్మయ్యయు నితభస్మంబు ముత్తించి యాభస్మంబుపై ల్లి యాఽగ్రోధమును సమగ్రముగ తొంటియాకారంబున నిలువజేసి యునవ్వునవ్వుచున్న యాతనిసామర్థ్యంబునకు వారలోడిపాటిపోయిరి గారివసతులనెల్ల బ్రహ్మయ్యతీసికొని శివభక్తులకిచ్చెను. పాటిపోవుజైను

బట్టి తెప్పించి యమపురికి తిథులుగాఁ బంపెను. ఈ కథ విన లేదురాజే నా! మఱియు వినుము

అగ్ని దేవర దాసయ్య కథ మధ్యం

బొట్ల చెలుననునొక పురమున పురజనులుండి వేలమంది తన్ను సేవించుచుండ నొకతైముఁడు దేశంబుల్లహుఁడనురాజునకు సమక్త యేమనూర్లజై నాగ్రహారము లేపించుకొని మహానైధవము కొ జై నదనసంతృప్తిగావించుచుండను ఆ దేశంబుల్లహుఁడు రాజభార్య శ్రీ సంగం దేవి దేవర దాసయ్యకు శిష్యురాలై శిష్యురాలిగా తనభర్త జై నమతస్థుఁడై తనయారదాస్తియు నై నులపాలు సేయుచుండటం గనిపెట్టి జై నులకోడించి భర్తను శివమతిస్థునిగాఁ జేయుటకు ద్రోశించి నిఘోరువగు దాసయ్యకు దయ సేయుచుని యొకకిమ్మవ్యాపిం నను అతఁడు ను జై నులతో వాదించివారిని, రాజును శివమతిస్థులుగాఁ జేయుటకుఁ దన శిష్యవర్గముతో బొట్ల చెలుపుపురమునకు విచ్చేసెను అప్పటికి నై నగు రువునొద్ద పురజనులిరుండ వేవురు శిష్యులు పోగుపడి యతనిని నే విసిము లసేవించుచుండిరి. దాసయ్యవచ్చుచు నూసము నై నులువిని మాగ్గమ భ్యమున నాతిని కెచ్చియో యుతిరాయములఁ గల్పించి రాకుండునటుల బ్రయత్నములు సేసికొని దాసయ్య వానినన్నిటి సారణిచుకొనినరు దకు పురమునఁ బ్రవేశించు దేవియు నాతినిరాచ చి చింకనమువ్కారములు చేసి యొక భవనమున సగానిచ్చి వారికి గౌరవము సదుపాయముల జరుపుచుండెను ఇట్లు దాసయ్య త. శిష్యులతో ప్రియంబుటై యగురువు రాజున కెఱింగించి యాతినిరాక తమ నై నులకుఁ గృతికూలము గనుక నాతనిఁ బురము వెలువరింపుమని రాజునకు విన్నవించెను. రాజును తనభార్య యొద్దకు సంతఃపురంబునకేగి “దేవీ! లోకము భార్యాభర్త లిరువురు నేకమార్గానుసారులైనవారి స సారము యుక్తముగానుండు నుగాని భిన్నమతస్థులైనవారి కుటుంబస్థితి యెద్దెండకు నెనుపాతు

వీడకులాగు నెద్దను నెనుబోతును బూస్సబడిన బండియొక్క చుక్కతిరి
 బూదియూడును నీవు నామతమువలంబించుట శ్రేయస్కరము. భార్య
 కు భర్తయే దైవము పతిదైవికయగు భార్యయే పరమపతివ్యత. వీ
 వట్టిదానవేని నామతమువలంబించి యీదానయ్యను శిష్యుసమేతముగా
 బంపివేయుము దైనులు విన్న సతనికిబ్రహ్మాదముపుట్టును. అని దెప్పు
 భర్తవాక్యములు విని భార్య యిట్లనియె — తేనా! యీమతవిరు
 ధము మనయిద్దఱికిని నడుమవచ్చినదికాదు మనవివాహము నాటకుంటి
 యు నున్నదే. మీరునన్న వివాహమాడునపుడు నామతమును నేను
 విషవక దానినే పరిసాలించుచుండుటకు మోరంగీకరించి యట్టిపడుయ
 ము ముందు నాతోగాంచి పిమ్మట వివాహమైతిరి. శ్లో॥ గురుత్వాగీ
 భవేద్యోగీ మంత్రత్యాగేవరిద్రతా । గురుమాత్యోభయత్యాగే రా
 రవం పరకం వ్యతే॥ తనియెడు సమస్తాగమశాస్త్ర సారసంగ్రహ మని
 యెడు మంత్రశాస్త్రప్రమాణమును మీరు విసలేదాని మీజైతులకు
 గురూపదేశము మంత్రాద్యము దేవతావాధన గురుశ్రుతూషాదులు
 లేవు కాఁబోలు । మీరునాకు దైవస్వరూపులేగాని, యీవిషయము
 లో మీయాజ్ఞనే శిరసావహించి గురుమంత్రముల రెంటినివిడిచి రాత
 వవరకమును జూడఁజాలను. మీజైనమతమునకుఁ బుణ్యసాపేక్షలు
 లేవు. స్వర్గనరకములులేవు దేహత్యాగావంతర మాజీవుఁడనుగునో
 వారు సిద్ధాంతముఅవంతరము సర్వయుశూన్యమని మీసిద్ధాంతము
 శూన్యమగుటయు జీవుఁడును శూన్యుడవుననికాఁబోలు వారిపిచ్చాంత
 ము. అట్టిశూన్యసిద్ధాంతమతమును నేనవలంబింపలేదు. ఇంకను మీ
 యాజ్ఞవదాటుటకు నాకువలయుపడకపోయినను మనవివాహమునూటి
 సమయప్రతిపాలనమువలన నాకాదోషములేదు. మీకు నేను సర్వజ్ఞా
 వాశినీ, మతమునువిడిచి మఱియొకమత మవలంబించుట మీజైతు
 లకుదోషములేదుగాని, మాజైవులకు మతత్యాగముకన్న మేతపాతిత్య

ములేను. ఒకలాగైన మీకునునాకును ప్రత్యేకవాదుముండదు. మాగురువులురాక నేను. మీజైనులవాడించి శైవమతసిద్ధాంతమునేయుటకే. మీగురువులుగెల్చిన మాగురువుగారిని వారిశిష్యులను మీమతములోనికి తీర్చుకొందురు. మాగురువులుగెల్చిన మీరునుమీగురువులును వారియితరశిష్యులును శివదీక్షపొంది శైవులుకావచ్చును. అట్లయినమీకునునాకును మతత్యాగదోహము కలుగదు. ఎవరోడినవారన్యమతమవలంబించవచ్చును. గనుక వారికివీరికి వాదము జరిపింపు” డని భర్తను బహువిధముల బ్రతిమాలి యట్టివాదమునకు జైనులనొప్పించి వారికి దాసయ్యగురువునకు వాదము సభాభవనమున స్థిరపఱిచెను.

ఇట్లుభయవాదులను మధ్యవర్తులను ప్రోగుచేసినభయందుగూర్చి యుభయపక్షములవారును దమతమ శిష్యప్రశిష్యసమవాయముతో సింహాసనీనులైయుండ నిడజైనగురుసేవసేయుచు రాజును తనసైవగురు సేవసేయుచు రాజభార్యయు చెటియొకసింహాసనము నలంకరింపజైనులకు దాసయ్యకు వాదమారంభమయ్యె అందుజైనులకు మతగ్రంథములు, శాస్త్రసిద్ధాంతములులేవు వారికి తంత్రవాదము నిర్దిష్టకాలాదిమాయలు ప్రధానములు వారిదిద్వైతమతమునుగా దద్వైతమతముగాదు. కేవలము శూన్యవాదమతము. ఇట్టిజైనులతో దాసయ్యవాదమునకుఁగడంగి తొలుతినగుప్రకారమును పిమ్మటనిర్గుణప్రకారమును వెనుక వేదాంతసిద్ధాంతమును తదుపరి జీవత్స పరమాత్మస్వరూప నిరూపణమును తదుపరి జీవదేవస్వరూపములును వారి వారి శాశ్వతాశాశ్వతత్వంబులును కట్టకడను శివమతప్రాధాన్యమును, లింగస్వరూపమును లింగసంగతదేహపారిశుధ్యమును మున్నగు ననేకవిషయములు వారికిఁదెలుపుచుండ సభికులు తలలూచుచు వారుసేయుబోధలకచ్చెరువందుచు జైనులమాకీభావముఁగని నవ్వుచుండిరి “దిక్కాలాద్యనవచ్చిన్నానంతచిన్నాత్ర మూర్తయె స్వానుభూత్యేకమనాయ

యువులను మనస్సులేక హృదయమును సంతరిండ్రియమును నాలుగుభాగములుగ విభజించి మనోబుద్ధినిత్రా హంకారములను నట్లుభాగములుగా విభజించి వానియధనమందా యవయవములనుంచి వానిచేతనాయా కర్మలఁజేయుచుచు నిట్లుస్థూలదేహమును గావించి దానిచేకర్మలుచేయించుచుండును. వైనిచెప్పినమొదటిపదియు తరువాతిపది వాయువులను కడపటినాలుగును కలిసి యిరువదినాల్గును ప్రకృతులనఁబడును. ఆప్రకృతులే నిర్గుణబ్రహ్మముయొక్క స్వరూపము. ఈ యిరువదినాల్గు తత్త్వములేతమ సూక్ష్మోశలచే నీస్థూలదేహమం దంతర్భూతమై లింగములేక లింగదేహములను పేరఁ బరఁగుచుండును. స్థూలదేహము నశించునుగాని యీసూక్ష్మదేహము నశింపదు. దానియొక్క బహిర్గమనమే మరణమనఁబడును. మరణించిన దేహముయొక్క లింగము దేహంతరములనొంది తనస్థూలముతో దాఁజేసిన కర్మలఫలము ననుభవించుచుండును. ఈసూక్ష్మలింగదేహము భిన్నమగుటయే మోక్షము. అప్పుడే సూక్ష్మదేహముననున్న లేదన్న మహాతేజస్సు వైకృమగును. సూక్ష్మదేహమున తేజోమయంబున నుండి పరబ్రహ్మము కర్మసాక్షియై సూక్ష్మదేహ లింగదేహము నధిష్ఠించి యుండి యందున్న వైయిరువదినాల్గు తత్త్వములను తనప్రకృతియే జీవుడను పేరఁ గావించు కర్మల నీక్షించుచు నాయాకర్మలఫలముల వానిచే ననుభవింపఁ జేయుచుండును. ఇట్లు సూక్ష్మరూపమున లింగదేహము నందుండి స్థూలదేహమునకు తానధిపతియై యందుండును గనుక నీ లింగదేహమునే జీవుఁడందురు. ఆజీవుఁడు స్థూలదేహము నందుండుట వలన స్థూలదేహముగల మనదేహమే దేహీయనబడును ఇట్టి దేహములనేకములు గలవు. ఇవి భూచర, ఖేచర, జలచరము లని మూడు విధములు. ఈమూడువిధములకు దేహములకు—“ఆహార నిద్రాభయ మైదునంచ నమాధిచేష్టాని సరోమృగాణాం” అన్నటుల వైచర్య

లన్నియు సమానములే ఏనుఁగుమొదలు నునమ (చిన్నదోమ) వఱకు నున్న దేహములు వానియందు లింగసజ్జగల సూక్ష్మదేహమున్నవై వై నశింపైన నిగ్గునాబ్రహ్మము తన యిచ్ఛామాత్రమున “ఇచ్ఛామాత్రం ప్రభోస్సృష్టిం” అన్నట్లు సృష్టించి యందుచూసన దేహమందు గల జీవునికి తక్కిన యన్నిదేహముల యందున్న జీవులవై నాధిపత్య మిచ్చి యశనివశము వానిని గావించి వానికాహారాదులు నియమించి యితరాహారపదార్థములను వానిలో వానినే బలిష్ఠభూతమునకు బల హీనముభూత చూహరిముగా నియమించి చూసనదేహ జీవునికి స్వ తంత్రశక్తి యొకటి యధికమిచ్చెను. ముక్తముక్త విచక్షణజ్ఞానము నధికముగాఁ గలుగఁజేసి భావనాశక్తియుఁ గలిగించెను. ప్రతిజీవుఁ డును “అత్యంతస్వభూతాని” యనున్వాయమునఁ దాఁజూడని భూత ము యొక్క స్వరూపము తనస్వరూపమువంటిదే యనుకొనట స్వా భావికము. మనలో కొందఱిప్పుడును కాశీయెన్నడు పోనివారు శ్రీకాశీ ప్రశంస చేయుచున్నప్పుడు చూడనివాఁడు తనయూరివలెనే యది యందుననుకొనను అట్లనే మూసనజీవుడు జననమరణములయందు తనకు స్వతంత్రము లేకపోవుటచేఁ దనకన్న నధికుఁడు చుటియొక దీవుఁ డున్నాఁడనియు, నట్టివాఁడే పరబ్రహ్మమనియు దేహమనంబులం దలంచుచుండును వై నవివరించిన సృష్టిరెండువిధములు అనఁగా స్త్రీ పురుష భేదరూపములుగాఁ జేసి యారెంటి సంస్కర్షణవల్ల మఱలఁ బ్రజోత్పత్తి యగునటుల నిర్ణయింపఁబడెను కనుక, కొందఱా పర బ్రహ్మస్వరూపమును పురుషరూపముగాను కొందఱుస్త్రీరూపముగాను భాధింతురు. “యాదృశీ భావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ” యని యేరూపముగలవాని బావింప బడినో ఆరూపముగానే వారి దృష్టి! గోచరమై వారుభావించిన కృత్యములను చేయుచుండును. కనుక మనవలెనే సంసారాదివ్యవహారమును పరబ్రహ్మమునం దాలో

పింపఁబడినవి. త్రిమూర్తులు, త్రిశక్తులు నిట్టి భావితరూపములే పర
బ్రహ్మమేరూపమని యెవరుభావించురో వారికారూపముగానే గనఁబ
డి వారివారికృత్యములనుకరి వారికి మోక్షమిచ్చుచుండును ఇది సగు
ణవిరబ్రహ్మస్వరూపము శివుఁడె యట్టివిరబ్రహ్మస్వరూపియని మావా
దము అశివుఁడు శాశ్వతుఁడు జీవుఁడును శాశ్వతుఁడేగాని, స్వతంత్ర
శాశ్వతుఁడు భగవంతుఁడు అస్వతంత్ర శాశ్వతుఁడు జీవుఁడు. అట్టిస్వతం
తుని ఆశ్రయించి తద్బలమున జీవుఁడును స్వతంత్రుఁడగును అట్టిశివు
నినిగ్గుణస్వరూపము నునన్కునభామింపలేక సగుణస్వరూపమును భావిం
చువారుకైపులు సగుణములోనే భేదములుగాని నిర్గుణములో భేదము
లేలేవు శివపూజ విగ్రహస్వరూపపూజయుఁ గేవల లింగస్వరూపపూజ
యునన రెండుతెఱఁగులు రాజునకుపచారములు నౌకరులెట్లుచేయుదు
రో అట్లే దేవునకుపచారములు దేవునిసగుణభావము విగ్రహకారము
నభావించి చేయుదురు రాజునకు కొటవలెనే విగ్రహకార దేవునకు
గుడి శివపూజలో విగ్రహస్వరూపపూజకన్న లింగస్వరూపపూజయిం
దు ఫలమధికము గుళ్ళలో సాధారణముగా శివుఁడు కొన్నిలింగాకార
ముతోను కొన్నియంగనిరూపణముగల విగ్రహకారముతోను సేవా
ద్యుపచారిములు గొనుచుండును. ఈశుఁడని దానియందుండు లింగా
కారమును స్వదా తమయొకలియందు ఫరించువారు వీరకైపులు.
“దేహోదేవాలయం ప్రోక్తం, తీవ్రో దేవస్సనాతనః | త్యజేదజ్ఞాననిర్మా
ల్యం సోహంభావేన పూజయే” తను సిద్ధాంతముచే తమదేవమున
యొకయాలయము ను అందున్నజీవుఁడె శివునిగాను భావించి “ఆత్మా
త్వం గిరిజామతిః పరిచరాఃప్రాణం శరీరంగృహం | పూజాతేవిషయోప
భోగరచనా నిద్రాసమాధిస్థితః | సంచారఃపదయోః ప్రదక్షిణవిధి స్తో
త్రాణి సర్వాగో | యద్యత్కర్మకర్మణోమి తత్తదఖిలం శంభోతవారాధ
నం” అని వీరకైపులు జ్ఞానమార్గమున ప్రత్యేకపూజలేక తాముచేసిన

నమశ్శాంతాయ తేజనే' అని దైవము తేజస్వరూపము దానికి నామ
 రూపనిష్పత్తి లేదు అఖండతేజోమయస్వరూపముగాని యవయవసమ
 నిత్యవిగ్రహస్వరూపముగాదు సర్వాంతర్యామి, సర్వబహిర్యస్థియుఁ
 గలది దైవస్వరూపము పంజరములోని చిలుకవలె నొకానొకప్పుడు
 తేజఃస్వరూపమైన దైవము జగదంతర్యాస్థి నొంది యుండు పంజర
 మువలె నొకానొకప్పుడా దైవమె లోకముల నావరించి బహిర్యస్థి
 నొంది యుండును. అట్టిదైవము నాశ్రయించి తదనుగ్రహము వడయుట
 కు దిక్కలాది నిర్ణయములులేవు. అనగా నొకదిక్కునఁగాదన్ని దిక్కు
 లను వ్యాపించియున్నది తేజస్సు ఒకగదిలో వెలుఁగుచున్న దీపము
 యొక్క కాంతి యాగదిలో నున్నదిక్కులను పుల్లముగా నెట్లువ్యాపిం
 చినదో యట్లనా దైవతేజస్సంతటను వ్యాపించితున్నది ప్రాద్దుభోగానె
 లోన దీపమిడి తలుపులు బిగించి మూయఁబడిన గదిలో డెల్లవారువర
 కు నేకకాంతిలో వెలుఁగువటుల వెలిఁగింపఁబడిన దీపముయొక్క
 వెలుఁగును జూచుటకు నారాత్రి యిన్నిగంటలకని నిమమమున్నదా ?
 ఏనిమిషమందుఁ దెలిచిన నానిమిషముననే చూడవచ్చును ఆ వెలుఁ
 గేదిక్కున నున్నదని నిమమమున్నదా ? అన్నిదిక్కుల నేకరీతిని వెలుఁ
 గు చున్నది. అట్లనే మన యజ్ఞాన చక్షువులకుఁ (చర్మచక్షువులకు)
 గనఁబడక జ్ఞానచక్షువులచే తెన్నగాఁ జూడనొప్పు. దైవతేజస్వరూప
 ముఁ జూచుటక కాలనిలయములేదు దిక్కు నిర్ణయములేదు ఏకాల
 మండయినను నేదిక్కునందయిన నేకరీతిగా నది పూర్ణముగ వెలుఁగు
 చున్నది. జ్ఞానోదయమైన తక్షణమే గింపించును. మఱియు నాదైవతే
 జస్వరూప భావము గురైఱుఁగుట స్వానుభూతి ప్రమాణము. అనఁగా
 నెవ్వరెంత మాత్రమెఱుఁగుచురో యంతె. చెరువులోనున్న నీటిని
 దెచ్చుకొనుట కెవ్వరెంత పాత్రఁ గొనిపోవుదురో యంతియే నీరువచ్చు
 నుగాని యధికము వచ్చునా ? పెద్దకుండ, బిందె, గూన, కాబు,

గోతము, పిడత, చట్టి, తుడకొక యుద్ధరిణి వీనియందేది చేతఁ బట్టుకొనిపోయిన దానెడు నీరె చూచును. అట్లనే గురుబోధామృతచక్రమున నెవ్వరికెంత యనుభవము కలుగునో యంతయే యనుట. దీనికొక యుదాహరణము— నలుగురు గుడ్డివాఁడుగఁ జిజ్ఞాసరూపమును దెలుసుకొనఁగోరి యొక మావటివాని నాశ్రయించిరి. వాఁడా నలుగురినిఁ గొనిపోయి పండుకొనియున్న యొక యేనుఁగును జూపి నలుగురిని గజమునొద్ద విడిచెను. అందులో నొకనికి దానికాలు దొరికినది. అది తడవిచూచి యిదియేయేనుఁగు రూపమనుకొనెను మఱియొకనికిఁ జెవిదొరికెను వాఁడది తడవిచూచి యదియే దాని స్వరూప మనుకొనెను. వేతొకనికి తుండము దొరికెను. వాఁడది తడవిచూచి యదియే దాని స్వరూపమనుకొనెను ఇంకొకనికి దానిఁడుపు దొరికినది వాఁడది తడవిచూచి యదియే దాని యాకారమనుకొనెను పిమ్మట మావటివాఁడు వారిజేనుఁగును చూచితిరాయన వారుచూచితిమని యొకఁడుకాలు తడవిన వాఁడు రోలు వంటినెను, మఱియొకఁడు చెవితడివిన వాఁడు చేటవంటినెను, వేతొకఁడు తుండముఁ దడవిన వాఁడు రోకలివంటిదనెను ఇంకొకఁడు కడుపుఁ దడవిన వాఁడు గాఢపొణక వంటినెను. ఇట్లెవ్వఁ డేమియవస్థర్థము నొందెనో వాఁడు దాని పోలికను చెప్పుచుండెను గాని యట్టివాడే సర్వావయవములను స్పర్శించి పూర్ణముగాఁజూచినయెడల తోలువంటికాళ్ళను, రోకలివంటిచొండమును, చేటవంటిచెవులును, గాఢెబ్బవంటి కడుపునుగలది యేనుఁగనిచెప్పను అట్లనేదైవ తేజస్వరూపమును గురుబోధవలనను, తనచక్షుర్దృష్టివలన నంతగ్రహించునో యంతయవానియనుభవ మనఁబడును కొండలు కొంతకాలము మాత్రమనుభవించుదురు మఱికొండలు మఱికొంతయధిక కాలమనుభవించుదురు. కొండలుయోగులు ప్రాణాయామాది వాయువి నోదనమున నై క్యానుసంధానుపరులై యట్టియైక్యమును తమతమయ

భ్యాసానుసారముగా కాలపరిమితినిబట్టి నిలుపుచుండును. సర్వదాయట్టి యభ్యాసము చేయుచు “యుక్తాహారవిహారస్తు యుక్తచేష్టస్తుకర్మణా” మనియెడునియమము జరుపుకొనుచు నభ్యసించువారు తమయోగబలమున మృత్యువును సైతము జయించి సర్వకాలములయందు చిరంజీవులై యుందురు మార్కండేయాదు లట్టివారే. ఇదినిగ్గుణ పరబ్రహ్మస్వరూపము ఇక సగుణస్వరూపమువినుఁడు. అట్లు సర్వవ్యాపకత్వమును, సర్వశక్తిత్వమును, సర్వతంత్రత్వతంత్రమునుగలిగి, కాళ్ళు లేక నడచునదియు, చెవులూ లేక వినునదియు కన్నులు లేక చూచునదియు, చేతులు లేక చేయునదియు మనస్సు లేక యీహోచించునదియు నిట్లు వాక్పాణి పాదీపాయూపస్థలను కర్షేంద్రియములై దును, త్వక్చక్షుశ్రోత్రజహ్వాఘ్రాణములై దునుగాఁ బదియు మనస్సును పరునొకండువదియునగు నింద్రియము లేనినయ్య నాయూర్ద్రుదియములు గావించు కృత్యములగు వాచకకరణగమన మూత్రమలవిసర్జనాది కార్మిక కార్యములును, స్వర్గ, రూప, శబ్ద, రస, గుధ్రులులగు ననుభవకార్యములను జేయునిగ్గుణబ్రహ్మము చిద్విలాసముతో భూతసృష్టి సేయ నిచ్చగలిగి యాకాశాది పంచభూతములను సృష్టించి యవియు, వానితన్మయములుగు శబ్దస్పర్శరసరూపగంధములు, నినుఁపదియునుఁ దనప్రకృతిగా నేర్పఱచి యందుభూతపంచక సమ్మేళనమున వానివాని సూక్ష్మాశలచే దేహమునుకొక స్వరూపమేర్పఱచి యాశరీరమందు ప్రాణ పానవ్యాసోదాన సమానములను ప్రధానభాగములుగాను, నాగకృమరకూర్మ దేవదత్త ధనంజయులను తత్సూక్ష్మభాగములుగా వాయువును పదిభాగములుచేసి యందుంచి యావాయువులచే దేహమునువిగ్రహమున తేర్పఱుపఁబడిన వైని చెప్పిన కర్షేంద్రియ జ్ఞానేంద్రియ కృత్యములను జరుపుటకు నవయవములకు పేర నాపదియంగంబుల నిరూపించి వానిచే నాభూతకృత్యంబులగు తస్మాత్తరను భూతాత్మక దేహముచేతఁ జేయించుచు నాపదివా

ప్రతికార్యము వారికి సమర్పణచేసితమను తంత్రమును స్పష్టిపఱచుదురు. అట్టివారిలో కొందఱు మహాద్భ్యము కొంచెము తక్కువగాఁగలవారు లిగాకారమును సూక్ష్మముగా నొకశిలతోనేర్పరచి దానికి గుడికిమాటుగా నొకకరండు సూపమగు నొకమహాదజత తామ్రాదిలో హములతో నేడైనొకదానిచే వారివారివిత్రానుసారమొక బహిరావరణమేర్పఱచి యాసూక్ష్మలింగము నాయావరణమునందుంచి దానికి లింగకాయమని పేరిడి (లింగ కాయమనఁగా గుడియు నందున్న దేవుడును) దానిని, హృదయము దీప్తుఁడును పరమాత్మయునుడు తావుగావున హృదయగతమగునటుల మెడలో నొకసూత్రముతో గ్రుచ్చి వ్రేలఁగట్టుకొని నిత్యకృత్యములకు దేవునికి నివేదించుచుదురు ఇదియె ప్రాణనమగు వీరశైవమితియు. ఈవీరశైవులకు సమస్తము తమమెడలోనున్న లింగబూర్తియే "

ఇట్లని బహువిధములుగా సోదాహరణముగా సశాస్త్రయుక్తముగా వీరశైవమతసిద్ధాంతమును చేసియు, జైనులకది యెంతమాత్రము బోధపడనందున "నోజైనులారా! మీకి సద్ధాంతము లేవియు బోధపడవు. వలసిన నిదర్శనములు హినుఁజూపెదను. చూడఁగలరా" యనియడుగ వారు వీని నెట్లయినఁ జంపవలె నని యూహించి యొక కర్కోటకాది మహావిషసర్పము వంటి విషముగల శుద్ధస్వచ్ఛమగు తెల్లత్రాచుసాము నొకదానినిఁ బట్టితెచ్చి యొకకుండలోనుంచి దానివైని మూఁకుడు మూతవేసి సభ గొనికఁ జెచ్చి "మీశివుఁడు సర్వాంతర్యామి యంటివిగదా యీకుండ యందున్నాఁడా? అట్లున్నయెడల దీనినుంచి పూలింగమూర్తి యాకారముతో నున్న శివునియాకారమును వైకిఁదీయు"మని గంభీరముగా బలికి ఇఁక నీ యుపాయమున నాతఁడు తప్పక మరణించునను ధైర్యముతోననిరి.

అకుండ యందున్న పాము బున్నుబున్నుమని బునకొట్టుచుఁ
చప్పుడువైకి విష్ణుబడునట్లు రోజుచుఁ దోకతో కుండను గొట్టుచు
లోపల గడబిడఁ జేయుచుండుట సభాసదులందఱికి వినుబడుచు నందు
పామున్నసంగతి వారికి గోచరమయ్యెను. వారందఱు దాసయ్యతో
నిజముగా దానియందు పామున్నది. సాహసించవద్దు. దానికాటుదగి
లి విషమువ్రాణహాని సుభవించును వాదమింతటితోఁ జాలును.
ఎవరి ముతమువారి దెగాని యొకరిమతము నొకరవలంబింపనక్కఱలేద"ని
దాసయ్యను బోధించుచుండెరి. రాజభార్యయుఁ దనగురువున కొటమి
సంభవించునని చిన్నబోయిన మొఖముతోఁ జూచుచుం వెను. రాజబహు
గంభీరముగా దనగురువు గెలుదుననుధైర్యముతో భార్యముఖముచూ
చుచుండెను. అప్పుడు దేవరదాసయ్య సభాసదుల నవలోకించి "యీకుం
డయందున్న లింగమూర్తిని నేను బయటఁదీసెదను. నిజముగా నిం
దున్నవాఁడు సర్వాంతర్యామియగు మాలింగమూర్తిగాని పాముగాదు.
అదియే నిజమైవయెడల నీరాజును వీరిగురువును వారియితరశిష్యప్రశి
ష్యులును నాకు శిష్యులై శివదీక్ష గైకొనియెదరా ? ఈవిషయము
మీరుస్థిరపరచితిరేని నేనీప్రత్యయమును మీకందఱికిఁ గనఁబఱతు"నని
యె. అంతనాసభికులు జై నగురువును రాజును దానికొప్పుకొనువాడుగా
నియమించి యొప్పుకొంటిమని వారిచేసినిపించిరి. అంత దాసయ్య నిశ్చ
లచిత్తంబుతో శివశివేతిశివేతివా, భవభవేతి భవేతిభవేతివా! హరహ
రేతిహరేతివాహరేతివా! భజమనశ్శివమేవ నిరంతరమ్మ"ను శివమాన
సబోధ శ్లోకముననుసరించి సర్వదా సర్వకాలసర్వావస్థలయందు శివ
మతస్తత్త్వకుడై సమస్తచరాచర జంగమస్థావర స్వరూపములనెల్ల శివ
స్వరూపముగా భావించువాఁడు గనుక తొల్లియొక శివభక్తుని బలవంత
ముగా విష్ణ్వాలయమునకు రాజుతోడ్కొనిపోయి మీశివునకునమస్క
రింపుమని విష్ణువిగ్రహము నగుపర్చి బలవంతపెట్టుటయు నాతఁడు

“వందేశంధు ముమాపతిం సురగుడుం వందేశగత్కారణా వందెవన్నగ
భూషణం మృగధరం వందెపశూనాంపతిం । వందెసూర్యశశాంకవహ్నిన
యనం వందెముకుంద్రసిమం । వందెభక్తజనాశ్రయంచవరదం వందెశి
వం శంకరం” అని ధ్యానించుచు కన్యలుమూసి తెఱచుచుఁ జిక్కడ
విష్ణువిగ్రహములేక లింగాకారము పానవట్టసమేకముగాను సోమసూ
ప్రముతోను ప్రత్యక్షమయినటు లనేక ధ్యానశివనిష్ఠాపరాయణుండై
తన శివతన్మయత్వంబున నిర్భయముగా

1 బ్రహ్మమురారి సురార్చితలింగం । నిర్మలభాసుకళోభితలింగం।

జన్మజమఃఖవినాశనలింగం । నామిసదాశివ పన్నగలింగం॥

2 భక్తజనార్చితపావనలింగం । భక్తహృదంతరభాసురలింగం।

భక్తమనోరథపూరకలింగం । నామిసదాశివ పన్నగలింగం॥

3 భక్తగణాశ్రయభావితలింగం । భక్తజనావన భావనలింగం।

భక్తజనస్తుతవర్ణితలింగం । నామిసదాశివ పన్నగలింగం॥

అను నీమూడుశ్లోకములచేత ధ్యానించి యొకబిల్వదళము చేతఁబట్టి
‘త్రదళం త్రిగుణాకారం త్రిణేత్రంచత్రియాయథం’ త్రిజన్మ

పాపసంహారం ఏకబిల్వం శివార్పణం ॥’ అని కుండమూత మూ

కుడుకొంచెమెత్తి యాబిల్వదళము దానిపై నిడినంతలో నదివరకున్న

బుస్సురోజుట మొదలగు సంకటిలేక కుండనిశబ్దముయ్యెను అదిదూచి

సభికులును రాజభార్య దాసయ్య గెలుచునేమోయని కొంచెము ధై

ర్యపడనాగిరి. రాజుచు జైనులును తమకోటమి రాగలడేమోయని

యేటమొగములువేసిరి. ఇట్లు బిల్వదళము సమర్పించి దాసయ్య యొ

క్కపర్యాయము హుంకరించి పంచాక్షరీ మంత్రోచ్చారణపూర్వకం

బుగా “నమోరొంద్రిలింగం నమస్త్వచ్చలింగం । నమశ్శుద్ధలింగం

నమోబుద్ధలింగం । నమోజైనలింగం నమశ్చైవలింగం । మమప్రాణ

లింగం నమస్తై నమస్తై” అని స్మరించుచు మనస్సాధ్ధాంగ నమస్కృ

తపూర్వకముగా మూతుడుమూతఁదీసి క్రిందబడవైచి పడగఁబట్టి పామునుబైటఁదీయఁగా నందఱుఁ జూచుచుండ నాపాము సర్పాకారముగా బైటవచ్చి దాసయ్యచేతిలో మండివేసి కూర్చుండుటకు చుట్లుచుట్టుచున్నదేమో యనునట్లు గనిపించి తుదకతనిచేతికి సరిపడు లింగంపానవట్టమునై చేతిలోనిమిడను ఆదిచూచి రాజును జైనగురువును సిగ్గుపడి దాసయ్యకు సాష్టాంగదండమువెట్టి లిక్షణమె శివదీక్షఁబొందిరి. తక్కినజైనులుదఱు నొక్కమాఱు దీక్షబొంది లింగధారణముఁగావించిరి. ఇట్లు జైనులువేయివృత్తుల కుత్తరములిచ్చి గెల్చినయాస్థాతికశుద్ధస్వచ్ఛలింగమూర్తివచల సత్త శేర్వరుఁడను నామమునఁ బ్రతిష్ఠించెను. ఓశీ, జైనా ! చూచితివా, మాదాసయ్య మీజైనులనెట్లుగెచ్చి వారి యేడునూరువసతులు లిప్పించి శివభక్తులఁ శేసెను మిటివా వానిప్రభావము, మఱియు వినుము సెప్పెద.

చిహ్న నాచిదేవయ్యకథ ౨౩౬

మారుశిగెయను పురమున నాచిదేవయ్యయను శివభక్తుఁడు డను అతఁడప్పురముననున్న జైనులనెల్లఁ బొరిగొనకగాని యీశ్వరుని కుపహారంబియ్యవని బిరుదువలికి యాపురంబు విడిచిచని పండ్లొడు దినంబులలో పండ్లొడు శివభక్తులఁ గూడఁబెట్టి వాకును తాను నామారుశిగె పురంబుపై దారివెట్టి ముట్టపించి యిప్పురంబుననున్న జైనులఁ బొరిగొనుటకు వారుదక్కఁ దక్కిన యాబాలగోపాలమును వారీపై దాడివెడలుఁడని చాటించి పురప్రవేశంబుసేయ నందున్ జనులలో కేవలములను చేరుగల యొక జాతివారులేది భక్తనముదాయమును నిలిపి వారు పదిమందిమాత్రము వీరావేశంబున జైనుల నెదుర్కొని బాహుబాహి కేశా కేశిని ముష్టాముష్టినిట్లు మల్లయుద్ధంబునఁ గొందఱిఁబరిమార్చి పిమ్మట నాయుధహస్తై తమశిరంబులు రామనటికి శాని వానినెడనుచేతం బట్టుకొని కుడిచేత నాయుధంబు ధరించి వీరా

లాపంబు లాకసంబుముట్ట చిట్టచివర కొక్కఁడును మిగులకుండునటుల
నందఱు జమునులం గడతేర్చి తమ్ముఁజూచి జైములు భయంబునఁ
బాటిపోవుచుండుఁ గాంచి పోనీయక కీర్తనానిదంబున నేడు నూరు
జైనవసతులలో జైనప్రతిమలున్న తావుల నాప్రతిమల తలఱూడ్చి
దానియందున్నలిపి యార్చి యందొక్క శివలింగంబును ప్రతిష్ఠించి
యిట్టి జైన నిర్మూలంబుచేసి యాపగుగురు తమతలలు మఱల నట్టల
వైఁబెట్టినమాత్రంబున నవియూటకొని వారు జగజ్జట్టులన ప్రమథగణ
ప్రధానులై తత్పట్టభక్తులైరి నాచిదేవయ్య మహాత్యంబు చిరకాల
మునాఁటిదికాదు దరిమిలాడే సీవువినలేదా ? అని యటుండనిమ్ము.
సాటివేల్పులని మీరు పాటించి కొలుచు మీ మేటివేల్పుల పాటులం
జూచితివా ? పశువులగుమిమ్ము మాభక్తులు పఱచుపాట్ల కిదియొక
వోద్యమా ? మీరింకను మాచే పంచత్వంబుకొంద నర్హులు మఱి
యొ వినుము

అర్జున సోమన్న కథ స్తోత్రం

హుళిగిరయను పట్టణమున సోమన్నయను నొకభక్తుఁడు వర్త
మానభూత భవిష్యత్ జ్ఞానసంపన్నుఁడై శివభక్తి పరిపూర్ణుఁడై ప్రతి
దినము ముప్పొద్దుచు శివలింగదర్శనము చేయచిది భుజింపనను నియ
మముగలవాఁడై యట్లనేయుచునుండ నాతనికిఁ గన్నులుడుకులైతి
తైరవలేక గుడికిఁబో నశక్తుఁడై మూడుదినము లుపవసించెనుగాని
కన్నులు కుమరలేదు. ఆపురమున నాతఁడొక్కఁడు దక్క దక్కినవా
రందఱు జైనులే. వారుగుమిగూడి యొకనాఁడాలని పంచింపనెంచి దు
రాలోచనసేసి యాతనియొద్దకుఁబోయి “సోమన్నా ! తేలయిట్లు దిన
దినము నుపవసించెదవు ? ‘ఆయురన్నంప్రయచ్ఛతి’ యనివినలేదా ?
అన్నగత ప్రాణమన్నములేనిచోఁ బ్రాణహానికచ్చుఁ గనుక మేముని
న్ను శివాలయమునకుఁ గొనిపోదుమొరమ్ము. నమ్ము. మనసుందఱుమొ

క యూరివారము ఒకరికొకరు సహాయము చేసుకొనకతీర' దని నమ్మిరి
 చి యాతనిచేయబట్టి యుండఁజూ దోడరానొక దొకపొన్న చెట్లవనములో
 నికిఁ గొ పోయి యట నొకజైనగురు ప్రతిమఁబుజాపి చేతఁదడిపించి
 యిదిగో ! మీగుడిలోనికి వచ్చితిమి మీశివుని స్మరింపుమని చేతికా
 ప్రతిమనందించెను వాఁడాప్రతిమమును దాకి లింగమూర్తియాకార
 మునఁ దవచేతికిఁ దగులువంతలో "శాంతం పద్మాననస్థం శశధరమకు
 టం పంచవక్త్రం త్రిశ్రీత్రం శూలుపాశంచఖడ్గం పరశుమధయదం ద
 క్షభాగైవహంతం నాగంపాశంచఘటాం ప్రళయహతైవహం నాంకు
 శం హమభాగై నానాలంకారయక్తాం స్ఫటికమణినిధం పార్వతీశం
 ననూమి" యని భ్యాని చుండులో జైనలంద టొక్క పెట్టునఁ "గో"
 యని ఘోషించి "చాలుచాలు ! మాశివేశ్వరుడు మెచ్చుకొని నిన్ను
 మోలోగలుపుకొనెను నేటినుంచి మాలోనొకడవై జైనుడివై బ్ర
 తుకు" మనిరి అదివిని తో ద్రొక్కబడిన త్రాచువలె బుస్సుచునిలేచి
 "ఛీ ఛీ ! పాపాత్ములారా ! నేను మాశివేశ్వరునకు గివేశ్వరునకు
 మ్రొక్కితిని ? శివాలయమున శివలింగమూర్తికి మ్రొక్కితిని రండీ
 యాలయంబులోనికి లింగమూర్తివర్ధనము మీఁకుగవలెను" నని బలి
 మిచి గన్నులుతెరిచి చూచునంతలో దానున్న వోలె యాలయముగ
 ను తాస్మరించిన జైనప్రతిమమే శివలింగమూర్తిగాను, చూచువారి
 కన్నులు మిఱుమిట్లుగొనివట్లు పొరుగురాజమొందిన నాయాలయంబు
 ను లింగాకారమును జూచి జైచులొక్కొక్క భయపూరితులైరి. అదియే
 కదా నేటిని సోమనాథదేవతమై హిందూదేశచరిత్రలో బ్రసిద్ధిక్కి
 మహాదేవతల దండయాత్రలో గొల్ల పెట్టబడినది. ఆసోమన్నని మా
 నువప్రభావమునకు మాశివేశ్వరుడెసాక్షి. చూడుమాసోమన్న మీజ
 నులకెట్లు గర్వప్రాయచిత్తము నేసెనో! ముందేటి కంకణమున కద్దమీల?
 నుజీ ము వినుము.

చక్రవైజికవ్యకథాగ్రంథం

పరమగౌరవము పురమున వైజికవ్యయను నొకశివభక్తురాలుం
జెను. ఆమెభర్తజైనుల నాశ్రమించి వారిమతమవలంబించి వారితోఁ
గలసిమెలసి తిరుగుచుండును. ఆతఁడొకనాఁడు జైనసమారాధనము
సేయఁదలంచి, యింటవలయుపడ్రాసోపేతములగు భోజనసామగ్రి సమ
కూర్చి వంటచేయించి జైనులఁబిలువనరిగిన నతనినతియు బహుళపదా
ర్థభోజనప్రయత్నమంతయుఁజూచి “బాహ్యుల కొనఁగు నాయాహార
పదార్థబాహుల్యమంతయు వృధకదా? శివభక్తుఁడొక్కఁడైనఁగనఁబడ
గూడదా! ఒక్కఁడైననుదొరికెనేని వానికిముందు భుజింపఁబెట్టి యలికి
వేసి పిమ్మట జైనులకుఁబెట్టుదు”నని శివభక్తుఁడొకఁడు బలవదించుచు
నెదురుచూచుచుండును. భక్తమనోరథప్రపూరకండుగు భగవంతుడు
తనభక్తురాలికోరికఁగీర్చుటకై యొక మునిచేషమున దుద్రాక్షగీర్తి
భసితత్రిపుండ్రశిఖలతో నెరుపుపడి “శంకర! శంకర! మహాజీవ!
పార్వతీవల్లభా!” యనుచునిలిచెను నైజికవ్యయాతనికి సాష్టాంగంబొ
నరించి లోనికిఁబోకుకొనిపోయి తొందర తొందరగా స్వామీ! నాకు
గఁడు దుఃఖములు జైనులను బిలువఁబోయెను. ఆతఁడు రాకముందు
న్యాములవారు బిక్షుగైకొని తృప్తిగాభుజించి విజయంచేయు”డని
వడ్డింపఁగా నాకపటమునియుఁడినుటకారంభించి నిమిషమాత్రమున
నామె యెడ్డింప నాప్రయత్నమంతయుఁ దాభుజించి జైనులకొక బలు
సాక్షాత సత్కుండవటులఁ జేసి యామెభర్తవచ్చువంతలో నదృక్కుండ
య్యెను భర్తవచ్చిమఱుగుపడినమునిఁజూచి మఱిఁగానలేక భార్యనై
గోపించి “యోసీ! దుశ్శీలా, నామతమునకు విరుద్ధముగుమతమవలంబి
చుటయెగాక నమ్మనానికొంపగూలెనన్నటులనే నతిప్రయత్నమున ను
పాధించినరుచ్యంబులగు భోజనపదార్థములన్నియు నొకమునివదుపాల
గాఁబించి వాని నెందుదాచితివిచూపవే, లాజా, లండ్లీ, అంకులాడ్లీ, బు

కుమగనికిఁబెట్టి వానినిదాచుకొంటివా! పూర్వము సప్తమహాక్షులవంటి యేకుగురుబై రాగిమతస్థులు తిమభార్యలు వ్యభిచరింతురనివారలఁదమ కమరడలుపులలో దాచుకొని మోముచుండుకు వారొకయారనొక గృహస్థునియింటి కతిథులై యేగి యరుగువైఁగూర్చుండు గృహమేధి యింటనున్నవారికి లెక్కప్రకారము విస్తళ్ళు (దోచనపాత్రలు) కుట్టి యు బై రాగులకేడు విస్తళ్ళు కుట్టఁగావారు యజమానునిఁజేటి, 'అయ్యా' 'మేమేమగురము కాము పదునలుగురము మేము గృహస్థధర్మమందున్న వారము. మాభార్యలు మాతోనున్నవా' రని కమండలుపులలోని భార్యలను బయటవెడలించి చూపిరి. ఆవాస్తవ్యుడదిగని యాశ్చర్యపడి పదునాలుగు విస్తళ్ళను కుట్టెను ఆభార్యలేమగురా భవనభర్తంగని నమస్కరించి 'అయ్యా' 'మేమేమగురమేకాము మఱియేమగురు నూతోనున్నవారు. వారు మామనఃప్రియులు. మేము కులటాధర్మ మందున్నవారము. కులటయనగా లేన వివాహితభర్తకు శుశ్రూషసే యుచు నాతని కేలోపములేకుండ నాతని సురక్షణసేయుచు దవాజ్ఞాబద్ధయై లేకమై నాతనిమంద నాదరభావములేక కర్మవశంబుననైన జాతిభేదమున నొండొల స్త్రీపురుషజాతులు భిన్నములైనందున వానిన లన నిందియసౌఖ్యము వడయలేక దానికొఱకొక సజాతీయుడగు పురు షు నేర్పఱచుకొని వానితో నొక్క రాత్రిపూటమాత్రము భర్తృశు శ్రూషపూర్తియై భర్తృపదసేవ నొనరించి యుండువలన నాతండు నిందింపగనే మేము మేలుకొని మతల వానిని దాచుకొనుస్త్రీ. మే మట్టికులటలమె. మీపురుషులు మాకొప్పులలో నున్నవారు చూడుమని కొప్పవిప్పిచూపిరి. అందు నేడ్గురుపురుషులుండట జూచి యాశ్చర్యపడి 'మహామాయా మహాసత్వా మహాశక్తిర్మహామతి' యనునటుల మహా శక్తిస్వరూపము స్త్రీయని చెప్పినవాడు వెట్టివాడా? 'కృతేతురేణు కాశక్తిః । త్రేతాయాంశక్తిజానకీ । ద్వాపరే ద్వాపదీశక్తిః । కకా

శక్తి గృహేగృహే" యనుటయును వాస్తవమే. ఆమహాశక్తులెట్లుతమ కొప్పులలో అకుమకుల దాచిరోయట్లనే నీవును నీఅకుమకుని కొప్పులో దాచితివా? యని కొప్పునట్టియూచ్చి అచ్చకులాగి యీమహాశక్తినిజూచితిరా యేనూరు శైవులకుజేసిన ప్రయత్నమంతయు నొక్క అకుమకునికిబెట్టి వానిని దాచుకొన్నది ఇట్టిశక్తికట్టి భోక్తాంశగల పురుషుడెగావలె గాని నేనేపాటివాడను. మాడుడు నేడు దీనియాపుమా పెద" నని కాలఃశేతఁదన్నచు, నేలనీడ్చుచు, చెట్లరాయుచు నరుగువై నుండి నేలఁబడవైచుచు దొర్లించుచు బొర్లించుచు నొడలరక్తధారలు గారుచుండగా నిష్కరుణముగా బాధించుచుండెను గాని యీమహానాధ్వీ తృణమాత్రమైనను భయము లేక క్షేణమునొందక తొల్లిప్రహ్లాదుఁడు తిండిసేయు మూరణప్రయత్నముల నన్నిటిని సైచినట్లు తనమగడు సేయుశిక్షలుసైచి "చార్వరీశా । శంభో । శంకర, దీనదయాపర, భక్తపరిపాలకా నీవాసిని కాపాడు భారమునీయని" యని ధ్యానించుచుండెను అప్పుడు సాక్షాత్కరింపగు భవానీభర్త తొల్లిపట్టనవ్వచేత సంగతిముద్దతిని రావజట్టికి తట్టిపట్టుకొనిపోయి మన్నుమోసినచందమున నందమగునొక బురుతవకుగువేసముదాల్చి యీసమస్కర్దములో నాయవ్వకడ్లుపొచ్చి యామెపై భర్తవేముగ్రుద్దులు దెబ్బలుమున్నగునవి యామెను దగులకుండునటుల సేయుచు నడచుచుండ శైవులువానినిగనియొరి వడుగా । కడకుఁబోరా" యని యతనిపై దెబ్బలు వేయజొచ్చిరి ఆదెబ్బలువానికిఁ దగులక రాజభటులకు దగులుచు వారలం గొలదిగజేయుచుండటయు నానైజకవ్వకొకటియుఁ దగులకుండుటయు శైవులలోనొక బుద్ధిమతుడు గనిపెట్టి యామెను నీవైనరెంచు శిక్షలన్నియు బూడిదవేల్చిన నేయిచందమయ్యె ఈమెదైవభక్తియుక్తురాలు. నీవైల్లనియెడల నీమె చొలఁగఁబొమ్మనుము గాని వృథాయీసము గలుగఁజేయుకుమని యీమెభర్తకు బోధించి వానిచెలిపిడికించి "యమ్మా !

నీకుగను నికొల్ల జూడేనిహా" ముని విడిపించెను. అంత నాకాంతాకు
ని నిశానమయంబున నెందుఁబోదునని దారింబోవుచు నటనొక జైనా
లయం బొకటి గనఁబడినది. శివాలయంబని భావించి యాదుబ్రవేశించి
యందున్న జనప్రతిమ నొకదానిని లింగాకారమునొని యాలింగము
ను కాగలింపగా నదినిజముగ లింగమూర్తియును జైనాలయము శివా
లయమునైనది. ఇట్లు వైజకవ్యభర్త శివమత విరుద్ధమార్గప్రచారియై
తన్నువిడనాడినను దాను శివమతస్థురాలై తొల్లి మునులభార్యలలో
నాలాయనియు పనసూయయు భర్తలచేవిమవంబడి శంకరుభక్తురాండ్రు
నద్దతినొందిలటుల నీమెయునట్లు నద్దతినొందెను. మఱియొక్కవిశేషము.

తొల్లి తిలకవ్య కథ ముగింపు

తొల్లి తిలకవ్యాయు నొకవనిత శివభక్తురాలైయుంట నామె
మగడుకని తానవలంబించిన జైనమతము నేలయవలంబింపగూడదని
మతవిరుద్ధమార్గస్థురాలగు నామెనువధింప నుంకింప భయముననామె
పాతిపోయి యొక జేవాలయముసాన్ని యందున్న లింగాకారమువెనుక
దాగెను. వాడును తోడం వెనునని యామెనులాగి చంపువాడై కేశ
ములను బట్టిలాగగా మగవాడైపోయెను. శివభక్తిప్రభావము చూ
చితివా ? అట్లనే భక్తిప్రబల్యముచేత వైజకవ్య శివుని దనవశముచే
నుకొన్నదని జనులాడఁగ నేమప్రత్యక్షముగ జూచితిమి. ఆవైజకవ్య నిర్భ
లభక్తి! మెచ్చి ప్రత్యక్షమైన యీశ్వరుడు వైజనాథుడనుపేరుతో నేటి
కిని బరివనిగపురమున వెలసియున్నవాడని జనులు బహుముఖంబులనా
డుకొనుట సీవు వినలేదురాజైనా ? పూర్వుల చరిత్రములిట్లున్నవి.
జారిదాకయేల ? ఇప్పుడు మీయాటోపనుడచుటకు మేమేచాలుదుము.
మోహారుమిమ్ము ననేకులవాదములకు బిలువబంచి గెలుచుట చూచు
చున్నావుకావా ? ఇట్లనిపలుకుచున్న యేకాంతరామయ్యకు జైనుడిట్ల
నియ్యె—“నిజామతమె యాదిమతమని నదర్శనములతో స్థిరపటుపగల

చేని యట్లు సేయుము. కాజేని మానముద్రధరించి యూరకుండుము, అనుటయు రామయవానితో "ఓరీ, జై నాథమా ! సీతేమి నిదర్శనము కావలెను. పర చూపెదను మీజిసేవ్యుని పృథిమ శతఖండములై కూలిపోవు నింతకన్న మతేమికావలెను ?" అనివానిని మఱి కొండలు జైనులను తోడ్కొనిపోయి యాశ్రమమదిక్కు తీవ్రదృష్టితో జూచున రికి నదినూతువృత్యులై యొకసిపడెను. ఇటులనె జైనుల పదువేదవి గ్రహములను రూపుమాపి వానిని గొరువజైనులనుద్దేశించి "యోరీ ! చూడు మీదిగో నిప్పుడే నాశి రంభీశ్వరుడుకు సమర్పించి యేడుపించు లట్లనెయుండి మరల నాశిరంబు నేచుపొందెన అట్లు సేసుకుంటి నేని మొనటదమకరుకు శిష్యుడనుగాను ఈశ్వరభక్తుడనుగాను. ఈయూర నున్న మీజైనులనెల్ల గొఱివోల నామదినీశ్చయించితి" నని బిగ్గటగా జెప్పునంతలో జైనులందుకొప్పుకొని యొకవంకనిలిదిరి. బసవేశ్వరులవా రును వానిభక్తిదాగ్ధ్యమున కచ్చెరువంది వానికడనే నిల్చియుండెను. బిజ్జలరాజును చూచుకుతూహలముతో వచ్చి చూచుచుండెను. పురజ నులెల్లఱునుకూడ నేలయూనినట్లు వచ్చియుండిరి. అప్పుడు రామయ్య యొకవాడియైన కత్తిని గుడిచేతఁబట్టి యెడమచేతఁ దనకేశపాశముబ ఱ్టకొని పెద్దయెలుంగుతో "ఇదిగో నాశిరం బర్పించుచున్నవాడనని" యుండఱు నిరఁజెప్పి కుడిచేతిఖడ్గముతో నొక్కవ్రేటున దనశిరంబు దేహమునుంచి బాపి యెడమచేతబట్టుకొనెను. అప్పుడు మొండెమట్లనె నిలిచి మండిహాసముచేయుచుండెను. బసవేశ్వరుల వారేకాంతరామ య్య యంతభక్తుడు వాటిలేవని పొగిడెను. పురజనులందఱు కెవ్వనఁ గేకవేసి భుళిర ! యేకాంతరామ నీభక్తికి నీవేనాటి" అని చప్పట్లు వాయిండుచు లాశములుగొని యవివాయిండుచు గీతములంశాడుచు నాట్యమాడిఁబొడఁగిరి ఏకాంత రామయ్య మొండెము కుడిచేతిఖడ్గము ను దాచేత శిరంబును బట్టుకొని మండహాసముసేయుచు నడుగుతప్ప

కలయకునేనుగుణ్యముగా నడుగులువేయుచు సింహనాదము వేయుచు నాట్యమాడుటఁగని యందఱు నమందానందాశ్చర్యరస నిర్భగ్నులైరి. ఇట్లేను దినములవఱకు నా యేకాంతరాముని మొదలమాస్థితిలోన యూరెల్లఁదిరిగి యెసిమిదవనాఁడుదయమున శివాలయమునకరిగి తోడ నేగిన యనేకజైనులను ఎలచేతనున్నకత్తితో నైగసేసి సరిగానిలుచుండని చెప్పినటులవారికి ద్యోతకమగునటల నొనర్చి వారట్లునిలుచుండ వాచేతనున్న శిరమును మీఁదికెత్తఁగా నాశిరము జైనులను బిగ్గఱగా „నోజైనులారా ! మాచితిరా నాప్రభావము నేనన్నయేడుదినంబులు గడిపినవి మఱల నామొదలమునకు నేనదుకుకొని మీలోబహుగా ముచ్చటించెదను చూడు ఁని వాగులుచూచుచుండ కబంధమునకు శిరంబుపిరిగించిన నదికొంచెమొఱిగియున్నను తొందరిచె నట్లునె యంటుకొనిపోయెను పిచ్చుట నేకాంతరామయ్య మరల మంగహాసముచేయుచు „నోజై నాగములారా ! మాచితిరా, నాశిరంబునుమరి నేఁబడసితిని ఇది గొంచెమొఱిగియున్నది. అది నాబుద్ధితక్కువవలన నట్లుకాలేదు. పాపాత్ములగు మీముఖములు చూచుటకు నాకిష్టములేదని లోకలకెల్లఱకు వెల్లడిసేముటకొఱకె నేనట్లడిగితిని ఇకనైన సిగ్గుపడి జయపత్రి కయిచ్చి లేచిపోండు” అని యందఱమందలించి యాలయంబులోనికిరిగెను. జైనులుసిగ్గుమొగంబులతో జయపత్రిక రాజుచేతఁజెట్టి తామును శివభక్తులయి యాపట్టణములోనే యుండుమని మొఱివెట్టగా నేకాంతరామయ్య యనుచుతిని రాజు, వారలఁ దనకళ్యాణపురమున నిలిపెను కోటలుగిసిన పామువలె నోడినవా రెచటనున్న నేనుని రామయ్య వారల నుండుడనను. బసవేశ్వరులవా రేకాంతరామయ్యను రెండవ యీశ్వరునిగాభావించి నేవించి యాతనివలనఁ దత్త్వోపదేశమునుబొంది యాతనిసేవించుచు దనయొద్దనే యుంచుకొనెను. రాజును పరిమాశ్చర్యభరితుండై యేకాంతరామయ్యను బసవేశ్వరుల కప్పగించి „బసవ

మంత్రి ! యీరామయ్యసేవ నాకుమాటుగా నీవే సర్వదాచేయుచుండుము ఈతఁడెమనకు బ్రత్యక్షదైవము పరశివుండు. మనసంగబోత్వ దుఁడు " అనిచెప్పి యంతిపురంబున కరిగెను. జైనులు రామయ్యకు బాహ్రాకాంతులై శివభక్తులై యాతనినే శివునిగా బావించుచు నాప్రాలుననే నివసించియుండిరి. ఈయే కాంతరామయ్య చరిత్ర మువిషమము కోరికతో వ్రాసినను వెరభక్తులకుజెప్పినను మారీభయాదిమారక రోగభయమును చోరభయమును కూరమృగభయమును దుష్టవిషసర్పభయంబును శత్రుభయమును నానావిధమగు ననారోగ్యభయము నపమృత్యుభయమును తొలంగిపోవుటయెగాక యట్టివార లాయురావోగ్యైశ్వర్య పుత్రిపాత్రప్రసాద్య సంతతితోఁ దమయిచ్చవచ్చినంతి కాల మిచట నఖివృత్తి నుండి పిమ్మట స్వచ్ఛందవృత్తిని దివ్యవిమానముపైనిఁ దమ పూర్వాపదవంశస్థుల సూత్రయొక్కతిరములవారిని వారివారి సకలపరివార సమేతముగాఁ గైలాసమునకుఁ గొంపోయి యచట శాశ్వతపదవి ననుభవించుచుండురు

అష్టోష్ఠాష్టలదేవు బాచయ్యకథాశ్లోక

మతయు నీ ధరామండలమున బిజ్జలరాజునొద్దనే షోడలదేవు బాచనార్యుఁడను మంత్రిపుంగవుఁ డొండుగలఁడు అతని సుగుణాతిశయముఁ సతిశయోక్తిలేక వర్ణించు దిమన్న నొక గ్రంథసంపుటము సాలమ అతిశాంతచిత్తుఁడు, ఇంద్రియనిగ్రహఁడు, అరిష్టద్వర్గమును జయించినవాఁడు, వేదవేదాంగపారంగతుఁడు, బుద్ధియందు బృహస్పతియు, భాషయందాదిశేషుండును, తపశ్శక్తియందు విశ్వామిత్రుండును భోగమం దింద్రుడును, దానమందు బలిచక్రవర్తియు, బ్రహ్మజ్ఞానమందు సనకసనందనాదులును, వేదములందు బ్రహ్మయు, పురాణములందు వ్యాసమునీందుఁడు, తర్కమందు గౌతముండును, వ్యాకరణమందు పాణినియు, జ్యోతిషమందు సిద్ధాంతవేత్త కర్తవ్యముల

కడిష్ఠాశలగు స్వస్థుల సూర్యచంద్రాదులును, నైష్యశాస్త్రముందు
 ధన్వంతరియు, తిక్కళాశాస్త్రములయందు వాత్సర్యయన కొక్కోక్క
 జయచేయును చాదోనీతిశాస్త్రమును కవియు, సర్వజ్ఞశ్రవ్యమును
 నందితేశ్వరుడు, నేకలింగనిష్ఠుడును భృంగియు, రాద్రంబున వీర.
 భక్తుడును, సాత్వికంబున గణపతియు, రజోగుణంబునఁ గుమార
 స్వామియు, కీర్తియందు పృథువధీభ్యాదులును తనకీడుగారనఁ బ్రసిద్ధి
 కెక్కినవాఁడునై యేకశివాచారితత్వముఁజే, వీరశైవవ్యథానుఁజే పర
 మరావలంబక మత్తేభ మదకంగీరపుండునై కల్యాణపురమునందె
 బిజ్జలదేవుఁడనామంత్రియై యుండి ప్రతిదినమునను, సారాష్ట్రనగ
 రమునకుఁబోయి రాత్రిశివరాత్రిగా బాలించుచుండును పామరులకు
 శేషాదికొకరాత్రి శివరాత్రిగా, శివభక్తులకుఁ బ్రతిరాత్రియు శివ
 రాత్రియై. ఇట్లుండ నొకనాఁడు నిజమైన శివరాత్రియేగుడెంచిన
 తాచయమంత్రి రాజనుమతిని బోవలెనని యొంది పృథుసముఖము
 నకుఁబోయి, సారాష్ట్రనగరంబున కేగి శివరాత్రి బాలించుకొని
 వచ్చెదనని యనుజ్ఞనడిగెను. రాజు మంత్రింగని నేడు నీవు పోవుట
 కైతఁనూత్రము వీలుపడినది. పనిచాలగలదు. ధనభాగ్యభాగ్యుడగార
 మున జనూభిర్బుమామకొని మనపురమున శివరాత్రిపనులు యా
 మూఁళ్ళు జరిపింపవలసియున్నది అదియంతయు నీతలన నెట్టివవాడను.
 నీవుపోయిన నాపనిజరుగదు. ఒక్కొక్కతడవ కొక్కపనిగాని రెండు
 పనులొక సమయమున సమకూడునా? ఒకటి రాజసేవకాకున్న దైవ
 సేవ కావలెనుగాని “అవ్వ బువ్వ” యనునటుల రెండునుకావలెనన్న
 నెట్లుసమకూడును? బాలెంతరాలికి లుకెతన మెట్లు సేయవగును? బా
 లెంతింతము దీరిన వెనుక గదా న అలలంజెఱిగములోనికి దిగవలెను.
 అట్లున నీరాజసేవపూర్తిగా నెఱవేర్చి నైవసేవకుఁబొమ్ము కాదేని
 నూరొద్దకొలుపు చాలించుకొని రావలెనన్న బోవచ్చును. నీసాన

మన ముత్యముకనిని నియమించుకొని పనిజరుపుకొందును. ఇంతయే! ఆసారాప్య శివుడెచటికివచ్చెనేని సీవైక్కరుండవు కాను మనమండఱము మహావైభవముతో నిటనే సేచితము" ఇట్లని యాశ్రిచ్చు నృపవాక్కులువిని బాచరాజు తనమనంబున నొక్కంత విచారము కలిగించుకొని యీరాజుపక్షలబుద్ధి విన్నవాడు నామతవిరోధులెవ్వరో యీతనికి బోధించి లేచివో నిట్లుచునా? ఇతనిమాట పెడచెవిబెట్టి నాకు, బోవదగదు. అట్లుజేసితి నేని మూర్ఖుడ ననిపించు కొందును. గనుక రాజు సెలవిచ్చినట్లు సారాప్తవిభుడు నేడిచ్చటికే వచ్చి నాచేత కొలిపించుకొనును కాదేని నన్ను వన సదనమునకుఁ గొనిపోవునుగాని నానియమము చెఱచునా?" అని ధ్యాననిశ్చయముతోఁ బోక నిలిచెను ఇట్లు నిలిచి ధనధాన్యముల జమాఖర్చువ్రాసుకొనుచు ధనము లెక్కపెట్టుచు ధాన్యము శివాలయంబులకు వంటచారికి వారి వారి మామూళ్ళు ప్రకారము కొలిచి పశుకోలఁది ఇచ్చుచున్న బాబామాత్యునొద్దకు నొకఘోషచిత నొకనందికేతనముగల చేటుబట్టివచ్చి యాలేఖ నతనిచేతికిచ్చి "నేను సారాప్యసోమనాథుని పరిచారికుఁడను. నేడు శివరాత్రి. న్వామివారిటకు వేంచేతురు నాయంసంధ్యాసమయమున నిట నామూలగాడె బుట్టుకింద సోమనాథలింగమూర్తి యావిర్భావచుగును. గనుక నాగాడె నొకమూలకుఁద్రోయించి కనిపెట్టిచూచుచుండుడు. మీరు చూచుచుండఁగానే తటాలున నొక్కమాటు లింగాకారము గుబురుకునఁ బైకిలేచి నద్యోభిషేకోచితముగా సోమసూర్యసహితముగా సమరియుండును తప్పక నేటిసాయంకాలము సోమనాథుఁ డిచటికిరుదెంచును. కాచియుండుఁడో కల్యాణపురజనులారా!" యని మేఘగంభీరస్వరంబునఁ బురజనులకెల్ల వినఁబడులాగున నొకసింహనాదంబుజేసి యందఱు మూచుచుండఁగానే యదృశ్యుడయ్యె. పురజనులందఱదిగని "యోబాబామాత్య! యీవచ్చినవాడు కేసరిపు

నుష్కమాత్ముడుగాడు. పరిచారిక వేషమునఁ బురహరుండగు సోమ
నాథుఁడే యిట్లకేతెంది తన భవిష్యదాగమన ప్రకారంబు మనకువెలి
బుచ్చి వెళ్ళిపోయినవాడు. ఏలయుట్లు నిశ్చేష్టితుఁడనై యోచించెదవు?
తప్పక స్వామివిచ్చేయను. భక్తవత్సలుఁడగు భగవంతుఁడు భక్తుల
యిండ్లకుఁ బోవుట యొక గొప్పపనిగాదు. మున్నగుండెయ్య భక్తికిమె
చ్చి వానియున్న సదనమునకుఁ దాఁబోయినవాడుగాఁడే యీశ్వరుఁడు?
నీభక్తికిమాత్ర మేమిలోటు? అంతకన్న వేయిమడుగులెక్కుడని చెప్ప
వచ్చును. ఏలయన స్వామి యితరభక్తులయిండ్లకుఁ బ్రవృత్తునై వేషమునఁ
బోయి వారికిఁ దననిజరూపు చూపక సేవచేయించుకొని పిమ్మట సా
తౌత్కారములఁ జూపెను. నీవిషయములొనో. ఇరుగో వచ్చుచున్నా
ను. నానిజమగులింగాకారమున నాతౌత్కరించెదను. కాచియుండు
మని ముందుచెప్పి పిమ్మట వచ్చుచున్నవాడు. గనుక నీపుణ్యము
వంటిపుణ్యము మఱియెవ్వరును జేసియుండలేదు. తాకికవ్యాపారము
వేగఁ దుడముట్టించి స్వామిపూజకు వలయు పదార్థముల నాయత్తప
ఱించి గాఢ బుట్టఁదొలఁగించి స్థలశుద్ధిసేసి నీవును నీమిత్రులును నాటి
మంత్రులును రాజును కాచియుండు'డని వేదింబుల నాతనిఁగొని
యాడుచుండ లెక్కజమాఖర్చు వేగమ పూర్తిచేసి రాజనొడ్డ సెలవు
తీసికొని పురములో శృంగారింపఁబడి జనంబుల కాజ్ఞాపించి బిల్వపత్ర
పుష్పఫలాదులను గొనితేరఁ దగువారల నియమించి గాఢచట్టు దీసి
న స్థలమునలికించి మృగస్థులువేయించి పంచవర్ణమార్గమున రంగ
వల్లిగావించి స్నానకృత్యంబునకుఁ దాఁ జనుచంతలో సూర్యాస్తమ
యమై యపరగోళపరిపాలనార్థమై రవి యేగెను అప్పుడు బాచయ
మంత్రయు నితరమంత్రులును, బసవేశ్వరులవారును రాజును పుర
జనులును స్వాయి యెప్పుడువచ్చును. ఎప్పుడు మేమిందఱియు నేక
ముఖంబుగా భృంగారాసీత శుద్ధజలంబుల లింగోద్భవకాలము పర్యంత

మభిషేకమొనర్చి హాలాహలభక్షణ మాత్రమునఁ గలిగిన తీవ్రతాపో శమనంబు గావించు"మనుచు నొకరినిమించి యొకరుఁ సూచించు డిఁగా నాకసంబున దేవమూదుభుఁ ఁ మ్రోగుచుండఁగా వానిధ్వనులు "అదిగోవచ్చె నిదిగోవచ్చె" నను ధ్వనులు వివరబడులాగున వారి మనంబులకుఁ దోచుచుండ నొక్కలిప్తమాత్రమున నందఱు సూచించుడఁగానే తనకై యలకరింపఁబడిన గాదె బుట్టక్రింద భూభాగమున భూమిబ్రద్దలు సేసికొని యేకశిలాస్వరూప సోమనాథలింగమూర్తి లింగాకారమువైకఁ నోచి కనిపి చిరఁ జూచినవారెల్ల రాశ్చర్యరసనిమగ్నులై చేతులుసాచి మొక్కుచుండ ముందుగారాజు సమీపించి లింగమూర్తికి నాష్టాంగదండ పృణామంబొనరించి నిలుచుండ బురజను లొక్కొక్కరే యేగిమొక్కుచుండ నాయాశ్చర్యకృత్యమునకు బసవామాత్యుం డమందానందమునొంది బాచామాత్యు ననేక విధంబులఁ గొనియాడెను అప్పడందఱు నేకమఖంబునఁ "నొల్లినిద్దరామయ యను భక్తుఁడు శ్రీశైలమున కెగి శ్రీమల్లికార్జునస్వామి వారి ననేకవిధంబులఁ బ్రార్థించి తనయన్నచోటునకుఁ గొంపోవఁ గలిగెను గాని యిట్లురమ్మని తానపిలువకుండనే యిరుగోవచ్చెన నని ముందు కింకరకృతంబుగా వాగ్దనంపి పిమ్మట గాదెబుట్టయున్నచోట నావిరభించుచున్నగాఁ ట్లు తనయన్నచోటికి నీశ్వరు రప్పించుకొనిన మాబాచామాత్యునివంటి భక్తపుంగవులు మతెందుగలరు ? అని బాచరాజును కీర్తించిరి. అంతి రాజాసోమనాథునకు గొప్ప యాలయము మఁటిస్తాభరత్నగోపుర కుడ్యమంటపపరిహసాణి ద్వారాదులతో గడురమ్యముగాఁ గట్టించి నిత్యగోగపూజాభిషేక భూపదీప నైవేద్యములకుఁ దగువసతి నేర్పఱచి యనేకులఁ బూజారుల నియమించి తాను ప్రతిదినముఁ దవ్విధం బరియంచుండెను,

ఇట్లు పరమతసాగర కుంభగంభపుండగు బాబామాత్యుని లోకులెల్లరుఁ గీర్తించుచుండ రాజ శివ కేశవులయందు దసకుఁగల సమత్వంబు లోకులకుఁ దేటవడునట్లుగా నాశాచయమంత్రి వీరశైవత్వమునట్లె యెఱుంగఁబడునట్లుగాను తక్షణమె యొకవిష్ణ్వలయముఁ బ్రతాపనారాయణపురమునఁ గట్టిచి యందు బ్రతాపగోవిందుఁడను పేర నొకవిష్ణువిగ్రహంబు చెక్కించి మంచిముహూర్తమునఁ బ్రతిష్ఠగావించియెల్లరు సేవించుచుండ దానచ్చటఁ గాలుపుక్పీయుండి నలుగడలాగల యఁదిలకించి వచ్చియున్న యందలి తనపురజనులతో నిట్లని పృసనించె

“అందఱు వచ్చియుండ మనబాచరా జచ్చటికి రాలేడు. కతాబేమియై యుండు ? తాను వీరశైవుడనియో ? యీగుడి మేము నిర్మించి ప్రతిష్ఠించినట్లు తా నెఱుంగఁజూ ? ఎఱిగెనేని విష్ణుమతస్థుఁడు కాకపోవుటచేఁ దనశైవమునకు హానివచ్చుననియో ? లేకమాకొలుపు చాలించుకొనెనా ?” యని యనేకవిధఁబులు బలమించి కటకటంబడుచుండ విని బసవేశ్వరులవారు రాజుతోఁగట్లనిరి

అట్లే బసవేశ్వరులవారు బిజ్జలరాజునకు ఘంటకర్ణాది శివభక్తుల చరితంబు సెప్పట మ్మొన

ప్రభువతంసచూ ! బాచయమంత్రి చరితంబు సూపుగ్గముగా తా రెఱింగియు నిట్లుగ్రహపడుట న్యాయమా. ఆతండు తమకొలువేల చాలించుకొనును ? మీరానతిచ్చినపని యెన్న జేసిఁ జేయక జవదాటెనా ? మీమందనాదరభావము గనఁబడెనా ? వీరశైవులకు ఘుఘ్మమగు శివరాత్రిదినమున దానేటేట దినదినము నియమముగాఁ బోవుచుండఁడి సారాష్ట్రసోమనాథుని దర్శనమునకు మీరువద్దన్న తక్షణము మానివేసి మీయాజ్ఞానుసారముగా నాభగవంతు నెఱునపురికి రావించి నర్వదాయాలని దర్శనము మనకెల్లర కబ్బునట్లులచేసిన మహానుభావుఁడు. అట్టి వీరశైవుఁడై యుండి కరలింగపూజానిష్ఠులగు శివభక్తులలో న

గ్రగఁగ్యుడై తనకుతమునకు విరుద్ధముగాఁ బరదైవదర్శనమున కెట్లువచ్చును. అట్టి వీరశైవులు పరదైవ ప్రశంస చెవులవిందురా ? ఇట్టియా కారములం గనులఁ గందురా ? వీరశైవుల చరిత్రలు తావకమనోగతం బమృతమునఁ గాసి బాచయామాత్యు నిట్లు నిందింపదు. వినలేదా, తొల్లి బాచేశ్వరుఁ డేకశివాచారపరాయణుండు, శివనామోచ్చారణ శివపూజ శివదర్శనము తప్ప తుదకు శివుని యర్థాంగియగు దక్షసుతను సైతము లక్ష్యముసేయనివాఁడు శివుని వామాంగమునఁ బార్వతి యుండుటచే నాభాగము తనకుఁ బూజాపాదముగాదని స్త్రీరూపముగు నావామభాగము మాని పురుషరూపముగు దక్షిణభాగ లింగమూర్తినే తన కరమున నిమకొని పూజించుచు శివదర్శనమున కాలయమున కేగునపుడు వామభాగ సమీక్షణంబు మాని దక్షిణభాగమునకే పోయి యాదిక్కు నమస్కరించి దర్శించి వచ్చుచుండెను. ఇట్టిది కదా యేకలింగ శివవీక్ష మతీయు ఘంటాకర్ణుడను నొకభక్తుఁడు తనరెండుచెవులకు రెండుగంటలు వ్రేలఁగట్టుకొని వాని సర్వదా మ్రోగునటులఁ జేయుచు నితర దైవనామంబులు తత్ప్రశంబుఁ దనచెవిని బడకుండ నేకశివాచారి తత్పరుడై శివభక్తిసమగ్రత్వంబున ముక్తింగొనఁడె? మతీయు నటువదిముగ్గురు తొంటివీరశైవుల కాచార్యుండై మహేంద్ర మంగళపురమున యరియమాఖ్యతఁ గీర్తింపఁ బడు నొక వీరశైవుని చరిత్రము బహుచోద్యము. దానిఁ జెప్పెద వినుము.

ఆతండు శివనామముఁ దప్ప నితరదైవనామము దనముందట నేకును నక్కాఁగింపఁగూడదు. అట్లుచ్చరించిన నాని తలదనిమెదనని యొకయుగప్రవరము బట్టియుండెను. అట్టివాని యింటికొకనాఁడొక బ్రాహ్మణునియుండు భైరవార్థంబు శివనామోచ్చారణంబు నేయుచు నరిగిన నాయుంటిగృహస్థు గని తానుస్వయముగా భిక్షుగొనివచ్చి యథ

ని జోలిలో నై చుచుండఁ గొంతయున్నము నేలవడియెను. అదిమాచి
యాభిక్షుండస్యదైవ నామోచ్చారణంబు సేయ నరియ ముండుగూడై
కోప మాచుకొనలేక యట తనచేతనున్న యొకభీకరదర్శి కరమునఁ
(తెడ్డుతో) గడుపుమీఁద గ్రుచ్చికొట్టె. అదెబ్బతోడనే యాభిక్షుక
బ్రాహ్మణుడు లేక్షణము మృతినొందెను అపుడు పురినున్న బ్రాహ్మ
ణులందఱు గుమిగూడి యేమి వీనియాగడము బ్రాహ్మణోనహం
తవ్య' యనిశత్రులు చాచుచుండగా వీడిట్టి దుర్లయంబుచేసి పాత
కమున కొడిగట్టెను. వీనిని రాజునకొప్పింతము. బ్రహ్మహంతకు రాజ
దండన మవశ్యకర్తవ్య మని రాజునొద్దకుఁ బోయివిన్నవించిరి రాజు
తనిఁ బిలిపిటి యేల యిట్టిపని సేసితి' వని యడుగ నాతండు నేజేసి
నది బ్రహ్మహత్యయై మైనను నేనెగు కట్లు చేసితిని' యాశివుని కే
తెలియునుగాని మీకుఁ దెలియ'దనెను అందుపై రాజుకొనిచి 'యా
చచ్చిన బ్రాహ్మణునికోణాబు వీనినిఁజంపుడు పొం'దనెను. అంత
నాతనిఁ జంపుట కాయుధహస్తై రాజకింకరులు రాగని యావీర
శైవుడు 'నన్నుజంపుటకు మరుపుటకు నా యాశ్వరుడు కర్తగాని
మీరట్లుసేయఁ గలుగుదురే' నేమిచేతఁ జచ్చువాడనె' యని వీధి
వెంబడిఁ బఱుతెంచు నెక నొకశివాలయము గన్పడిన సందుఁజొచ్చి
'స్వామీ! శివ! శంకరా! హరా! భవా! అన్యథా శరణం నాస్తి
త్వమేవశరణం మమ'యని దేవా! సీవీరశైవమతస్థుడనగు నేను నా
చేసిన శపథమువకు వెలితిరాకుండ బ్రాహ్మణుడైనను శంకలేక
నేఁజూపి నావ్రతపరిపాలనంబు సేసికొంటిని అట్టిపాపిష్టిబ్రాహ్మణుని
తోఁ బాటు నన్నును వీరుసంపా జనుచునున్నారు. నేనేతెంచి నీశర
ణంబు సొచ్చితి' నని పాహిమృత్యుం జయా! పాహిమృత్యుం జయా!
పాహిమాం పాహిమాం పాహిమృత్యుంజయా! ' యని మొఱువెట్టి
నిలుచుండ, 'పరమృతావలంబకుండగు భవితో నమానముగా వీరశైవ

మతావలంబకుఁడవగు నీవు సావ నస్తుండవుగావు. నాయురమ్ముసాఱు' మని తక్షణంబు విప్పెను ఆ బ్రాహ్మణుఁడందుఁ జనఁదొడవరు దెంచి భటునుఁజూపఁజూప నొకయెడ నరియచూఁఖుఁ డదృశ్యుండై యాతని యుత్తరీయము మాత్రము మూరెడు చెంగు పన్నగభూషణుని భూషణములపైఁ గప్పపడి యగుపడెను. దానింజూచి భయపడి రాజకింకరులు మఱిపోయి రాజున కాసంగతి విన్నవిందిరి నూవీరశైవుల కదియె నిదిర్పనము. మఱియువినుము

చిక్కిరివీరశంకరయ్యకథ స్తోత్రం

వీరశంకరుఁడను నొకభక్తుఁడు స్వప్నమందైనను పరమతక్షణమోధల వివసని యొకగట్టివ్రతము బట్టియుండ నొకానొకదినమున రాత్రి కలలో నొకశాస్త్రుని తానంటుకొనినట్లు కలగని విచారించి యన్యమతచండాలుని స్పృశించిన యీశ్వరము కుక్కముట్టిన కుండ వంటిదికాదా ' యీకళ్ళేబరమేల దీనిఁ గాల్పనాయని ప్రొద్దునలేచి నిశ్చయించుకొని తక్షణమ శ్రీశైలమునకుఁబోయి తన యవయవముల దా ఖండించుకొని యినుపకాగులలో నూనెఁ గ్రాగవెట్టి బాగుగా మరిగిన నూనె యెనటిలో దుమికి యుడికి ముద్దయై మహాన్మూయియై వాయెను. మఱియు వినుము

చిక్కిరివీరశంకరమంచయ్యకథ స్తోత్రం

శివవెంకమంచయ్యయను శివభక్తుఁడొకఁడు శ్రీ కాశీపట్టణము లోనివసించియుండి ప్రతిదినము తాను ముప్రొద్దు శివపూజానమయములుందుఁ దనచేలి పదివ్రేళ్ళును ఖండించి శివునికి సమర్పణచేసి మఱల వానినెప్పటియట్ల పొందుచుండును ఇట్టిమహిమగల వీరశైవుఁడై పరపాదుల గెల్చి శివమతప్రతిష్ఠాపనముచేసి శివుఁడైవముగాని నెఱిగిదైవములులేరని యొకయేనుఁగుపై ని జండావేయించి చాటుచుండడివాఁడు ఇతరమతస్థులదిచూచి సహింపలేక యందఱు నొక విష్ణ్వలయము

నొద్ద గుంపుగూడి మంచయ్యను వాడమునకు రమ్మని పిలిపించిరి. పిలువఁబడి పోకున్నఁ బరాజముమని తలచి మంచయ్యపోయి వారలేమే వాడిములుచేసిన వానివానిలో వారిలోవాడించి గెల్చినవారు సహింపలేక మాకు నీచదువులతోను నీవాడములతోను నిమిత్తములేదు ఏదైననొకనిదర్శనముఁ జూపినయెడల మేమందఱమీక్షణము శివభక్తులమయ్యెదమనిరి. అందుకు మంచయ్య "హీకేమినిదర్శనముకావలెను? ఒక్కటిచూపించెదను నమ్ముదురా" అదియేమన మీవిష్ణుదేవుడువచ్చి శివునికి సాష్టాంగనమస్కారము చేయునటులఁ జేసెదను చాలునా" అనెను. అందుకువారందఱుఁ జిన్నఁబోయిన మొగంబులతో నూరకుండిరి. అంతమంచయుం సాంబసదాశివపరబ్రహ్మమును మరియు ధ్యానించి తథానులను సంస్మరించి శ్రీవిష్ణును ద్వేషించి ఓకృష్టా సర్వజగదాధారుడగు సర్వజగదభిరమునగు సర్వమంగళభర్తకు నమస్కరించుటకు వేగముగా లేచిరమ్మా" యని యొక కేకవేయునంతలో విష్ణుగుడిలోనుంచి శ్రీబిందుమాధవస్వామి యందఱుఁగనుచుండ తనప్రత్యక్షవిష్ణురూపముతో వక్షస్థలస్థిత లక్ష్మీతోడను సమస్తాభరణములతోడను వచ్చి ముందుగా మంచయారాధ్యులకు దండముపెట్టి పిమ్మట శివాలయమునకుఁబోయి విశ్వేశ్వరునకు సాష్టాంగనమస్కారంబు గావించెను. అందఱు బరమాశ్చర్యము నొందిరి. ఇట్లు సాక్షాద్విష్ణువు శివభక్తులయందు దనకుగల గౌరవము గనపచ్చి "శివభక్తః ప్రభుర్నమః" అనెను లోకోత్తని స్థిరపఱిచెను. ఇదియొక యాశ్చర్యముగాదు. "దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రాధీనంతు దైవతం తస్మాత్త్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణోనుమదేవతా" అని బ్రాహ్మణవిషయములో నిజముతాన చెప్పెను. అట్లనె శివభక్తప్రశంసలో "వశేవ స్సర్వలోకాశ్చ పశూనాంపతిరీశ్వరః । సశివైరాభక్తవశగస్సన్నాభక్తాః పృథుర్నమః । శివభక్తః ప్రభుర్నమః, తస్యభక్తః ప్రభుర్నమః అనిపారాంతరము)

అని భక్తులయొక్క యుత్కృష్టత సంగీకరించెను. మఱియు లక్ష్మి యొకనాడు శ్రీమహావిష్ణుని “స్వామి! అంతర్బహిర్యావృత్తి గలిగి సమస్తజగంబులకు నీవేక ర్తృ భర్తృనై యుండఁగా నిన్నే సకలదేవమానవులు ధ్యానింపవలెను. నీకన్న వేఱుదైవము లేడుగదా! నీవెవ్వరిఁ గూర్చి సమాధివిష్ణు నుండి జపము సేయుచుందువు? అని యడుగ యడుగ స్వామి లక్ష్మికి యిట్లనియె “దేవీ! నాయుష్టదైవమెవరో చెప్పమంటివా? అయి తెలియుము “మహాదేవం మహేశానం మహేశ్వర ముమాపతిం । మహాసేనపతింపదే మహాభైరవనాశనం” అని సర్వదా నేనాపరమాత్ముడగు శివుని ధ్యానించుచుదును ఆశివుని మహాత్ము స్వభావప్రాక్తిగాఁ జెప్పుటకు వేరొళ్ళి చాలవు ఇంతయేల, పదునెనిమిది పురాణములలోఁ బదిపురాణములు కేవలము శివమాహాత్మ్యమునే దెల్పుచుండును వాయుపురాణము పద్మపురాణము అగ్ని పురాణము మొదలగునవి యాయాదేవతలును గూర్చి వారే సర్వోత్కృష్టదైవములని బోదించుచు నాయామతోద్ధారకులకు నాభారములైనవి ఇన్నిపురాణములలో నాప్రశంస గలవి రెండు మూడుండు నుగాని యెక్కువలేవు ఇంతకు నేను కర్మకు లోనై యున్నవాడను. అవతారాది భేదములచే జననమరణములకు లోనై యున్నవాడను. అయితే నాతపోబలము చేతనే నెప్పుడప్పు డెందునిమిత్ర మే యే యవతారముల నొందితి నో నాకుఁ దెలియును మర్త్యులది యెఱుఁగరు గనుక నే నేను మానవులకు దేవుఁడనైతిని. జననమరణములులేక యాద్యంతశూన్యుడై సర్వదా యేక శివస్వరూపమున బెలుఁగుచున్నవాడు గావున నీశ్వరుఁడు దేవులకు దేవుఁడుగనుక పరమేశ్వరుఁడయ్యెను. ఇది లక్ష్మినారాయణ సంవాదము. అట్లువిష్ణువు కాశీవిశ్వనాథుని యాలయములోని కందఱు చూచుచుండఁగావచ్చి స్వామికి సాష్టాంగపడి మఱిలేవక యిట్లనె యుండిపోయెను ఇప్పటికిని విశ్వేశ్వ

రాలయములో లింగమూర్తియెదుట సాష్టాంగసమస్కారముచేసియట్ల నె పడియున్న యొకవిష్ణువిగ్రహము కనుపించును. ఎల్లరు చూతురు గనుక భూమిని శివభక్తుల నుహతస్థ్యమును తేజిచి చూడఁ గూడదు. తేజిచినవారికి పాపము సిద్ధించును. భక్తులలిగిన నిర్దామలయిన తెడు దురు. వారు కటాక్షించిన బరమసుఖముల గనుదురు

శ్రీశంకరదాసయ్య ప్రశంసశ్లోక

శంకరదాసయ్య యనుభక్తుడు రెండవశంకరుడై శంకరునిమె ప్పించి మూడవకన్నుబడిసి యగ్నినిభంబగు తన్నేత్రమున నన్యడైవ మతావలంబకులకు తదారాధన విగ్రహములను జూచునరికి నవియుఁ వారు నీతైపోవుచుండును అదిసహింపలేక బల్లహునిదగ్గిఱనున్న జగదే కమల్లుఁడునాఁబడు నొకమాయావి యెదురుకొనిన వానిం దీవదృష్టితో గనుడు రాజును, రాష్ట్రజనులును, చూచి యాశ్చర్యపడునట్లుగా నామ ల్లుని నీలదేహము దహింపఁబడి బూడిదెయ్యు నేటికిని నిద్రానముగా నాఁబడిన గనిపించుచుండలేదా ? రాజచూడఁమణి ' భక్తులయెడ నెన్నడు రోషములేదన్న సంగతి నీకును దెలుసును ఇక నిట్టివెక్కు మాటలేల ? బాచనమంత్రి యాధియైన భక్తియింకను గనరాదు. నీవు వలదన్న బోవుటమాని సారాష్ట్రసోమనాథుని మనప్రోలికిఁబలిపించుచున్నవాఁడుగదా. తమకొట్టులో ధాన్యము మీనొకర్లకుఁ బళ్ళుపెట్టినప్పుడు కొలిచి పోయ్యడమెగాని వారలపేరులు జాబితావ్రాయఁడు కవలెనిండ పంచాక్షరీమంత్రమే వ్రాసినింపును. నీవడిగినప్పుడు తప్పక పనివారిపేర్లతోఁగూడఁ జమాఖర్చుచెప్పి పెరనుద పులేకుండునట్లుల బేరీజు కనఁబఱచి నిలువ సరిగా. గనిపర్చుచుండలేదా ? ఇది నీవెఱింగినదైనను నేఁజెప్పవలసివచ్చినది. ఇకమీఁద నాతనిమహత్స్వం బింక ను నీవు నాలిదూరకాలంబునఁ జూడఁగలవాఁడవని యిట్లు బిజ్జలరాజు నకుబసవేశ్వరులవారుగచ్చఁజెప్పి బాచయసురమ్మనివర్తమానమందినను.

ఆకబురువిని బాచయ తనమనంబున నిట్లని వితర్కించె—

“బసవన్న నన్నుఁగూర్చి రాజునకే తచ్చెప్పినను భూమిశుఁడు పరులమాటలను నమ్మి నన్ను పడేపడే తఱుచుచున్నవాఁడు. అక్కడి వారందఱు నన్ను వాదమునకు రమ్మని పిలుచుచున్నవారు వాదమునకు నావూతుడనై యవాదరణాబునఁ బోవకుండుట చనదుగానఁ బోయినచ్చెదగాక” యని వితర్కించి తక్షణమబయలుదేరి యుచ్చోటికిఁబోయి యటచున్న శివభక్తులకు నమస్కరించి చిన్నఁబోయిన మొగఁబుతో నిలుచున్న బాచామాత్యునిగని రాక మిగుల గోపదృష్టితో నాతని కిట్లనెను. నకలలోకనాథుడట విష్ణుమూర్తి ప్రతిష్ఠనేగావింప నీలోటి మంత్రులాదఱు బోయినప్పుడు నీవేలయి యుచ్చోటికి బోలేవు. ఇదిమేర కొలువుగొలుచు తెల్లకు ?” అనిపలుకు రాజునుసైత మొకమోస్తరు కోపదృష్టితో నీక్షించి యందఱు వినుచుండ నిట్లనియె

“చిక్క బాచమామాత్యుడు శివునికన్న వేఱువైవము లేడని

నిరూపించుట క్లిష్టం

“పుట్టుచుగిట్టుచు భవనాగరమున నీకుచు కష్టసుఖము లనుభవించుచుండు నితర చిల్లరదైవములను కర్తలని భర్తలని లోకంబులకు నీవేర్పఱచెదవు. సమస్తలోకములకు కర్త, భర్త, హర్త, యెట్లుమాచినను నాతొత్తు భవానీభర్తయు, మృత్యుహర్తయు సృష్టికర్త, కర్తయునగు నాయాదేశిపుఁడునక్కడ క్కినవారికట్టి యాధిపత్యములు గలుగనేర్చునే ? కర్తలకు గర్తయు భర్తలకు భర్తయు, హర్తలకు హర్తయు నగు సాంబనదాశిపుఁడు గాక కొడువ వారు కర్తలనువారినోట బురుగులురాలవ. ? విష్ణువే “మమకర్తా మహేశ్వరః” అని సృష్టముగా నొప్పుకొనుచుండుట వినియు శివునికి విష్ణువల్లభుడని నామాంతరమున్న సంగతి శివసహస్రనామములం గనియు జగత్కర్తృత్వము మున్నగునవి విష్ణులయి దారోపించుట మూఢతనముగాదా ? సృష్టికర్త

బ్రహ్మ యగునందు మేని తన శిరముశివునిచే ద్రుంపబడినప్పుడు మఱల
 మొలిపించుకొఁగూడదా ? విష్ణువంశమా, తనకొడుకును జావకుండ గా
 పాడుకొగలిగెనా ? శైవబుద్ధులు దైవంబులగుదురా ? వారు శ్రయీ
 సిద్ధాంత దూకులు కేవలపశువులు. ప్రతిమార్చకులు. నిజమైన దైవ
 మాహాత్మ్యమును వారు కనిపెట్టలేకపోయిరి. మదపుశేనుఁగు వెంబ
 డించినప్పుడు భయంబున బాటియెందైనం జూచినగును. గాని, శైవదే
 వాలయములో మాత్రము దూరగూడదు. మాయవలన సృష్టియగుదు
 న్నదని యొకసిద్ధాంతముకలదు అట్లుగట్ల నామాయను దైవమనవచ్చు
 నా ? ఒకవేళ ననుటకు వీలుపడినయెడల దానికే దైవమని పేరుబెట్టఁ
 గూడదా. మాయ యనుటయేల ? బ్రహ్మయు విష్ణుకును దైవంబులు
 కానేరరు. వారు శివునియధికారమునకు లోబడినవారు. బ్రహ్మముఖ
 తః పుట్టినవయ్యును సోమకాసురునిచే నపహృతంబులయిన వేదములు
 తత్కాలమున నమయొద్దలేమింజేసి వారు వేదబాహ్యులైరి. ఇట్లువైన
 జెప్పిన యైదుగురు (అనగా బ్రహ్మ, విష్ణు, జనుఁడు, బుద్ధుడు,
 మాయ) దైవతములుగారు జగత్కర్తృత్వము వీరికిలేకపోవుటచే వా
 రినిమించిన యాచవవాడీశ్వరుడు తత్కర్తృత్వము వహించి షడ్దశాన
 ములచే గీర్తింపబడుచున్నవాడు. (దర్శనమనగా శాస్త్రము) షట్ శాస్త్ర
 ములును వేదమున కంగములు ఆవేదాంగములే యీశ్వరుని ప్రతిపా
 దించుచున్నవి. వేదములనేయేల యీశ్వరునిఁగాఁజెప్పి సృష్టికర్తృత్వ
 మావేదములకేల నిర్ణయింపగూడదు ? అవి సోమకాసురుని యపహర
 ణంబునకు లోనైనవి. భూమిని దైవమందుమేని మలమూత్రములకు
 నది నెలవైనది. జలము దైవమందుమేని యొకయతి యరచేతిగుంటలో
 నది యిమిడిపోయినది. అగ్ని దైవమందుమేని సర్వభక్షకత్వంబున
 దూష్యభావంబునొండె. వాయువు దైవమందుమేని వికృతియై యొక
 స్థూల నడఁగియుండె. ఆకాశమును దైవమందుమేని దానికిని బ్రళ

యంబుగలదు. ప్రమథులు దాని నాక్రమింతురు. సూర్యచంద్రులు దైవములందుమేని వారలకొకచోట నిలుకడలేదు వానిమ్ము ' సర్వజ గద్యూతకోటి కంఠరాత్నగా నున్న జీవాత్మనే వైవమందుమేని దాని కి లింగదేహాధిష్ఠత్వంబున జన్మజనకభావంబులు గలిగియుండును ఇత కు సర్వంబును కర్మవశము కర్మచేతనే జన్మకలుగును. కర్మచేతనే జన్మ రాహిత్యముకలుగును. కనుక నాకర్మమునే వైవమందుమేని జడత్వ ప్రతిపాదితం బగునని ప్రవమెట్లగును ? కర్మ యనుభవయోగ్యముగా న నొకరిచే ననుభవింపబడునది ప్రవశబ్దవాచ్యత్వమునకు సరిపడునా ? కర్మనుచేయువాడొకడు ననుభవింపబడునదియొకడు నుండినతెను. చేయు వాడె కర్తయు ననుభవింపబడునదియె కార్యము లేక క్రియలేక కర్మ యె యనబడును కిర్మనుచేయు కర్తకు సృష్టికర్తృత్వము గల దైవ మందుమేని దక్షుడు యజ్ఞముచేసియే యగ్నికారమునొందెను ? తుదకు దన శిరముగోల్పోయి చీమిడిగారుచుండు గొట్టెశిరము నరికించుకొనెను. "అవిశ్వమనుభోక్తవ్యం కృతం కర్మశుభాశుభం" అను వాక్యము కర్తానుభవావశ్యకత్వ ప్రతిపాదికముగాని కర్మకర్తృత్వా వశ్యకత్వ ప్రతిపాదికముగాదా. దీనికొకదృష్టాంతము—ఒక యూరినొక బ్రాహ్మ యుడు తన నలుగురుకొడుకులను దనయవసానకాలమున బిలిచి తాబడ దుకొనుమంచమునకు నాలుగుకోళ్ళక్రింద ధనముదాచియుంచిన సంగతి జెప్పి నలుగురును త్రవ్వుకొని దానివలన జీవిపుడనిచెప్పి మరణించెను తొడిగికుత్తరక్రియలు పూర్తిచేసి కొడుకులు నలుగురు ప్రత్యేకముగా నాలుగుకోళ్ళక్రిందను త్రవ్వుకొనుటకు కోళ్ళువేటువేటుగా నెంచుకొని యెవరికి దొరికినది వానిదేగాని యితరులకు వంతులేదని నిర్ణయించుకొని త్రవ్విరి. ముగ్గురికి మూడుసొంపులు ధనముదొరికినది నాలుగవవానికొక తాటియాకుముక్క దొరికితే దానియందు ' నాభుక్తి' యని వ్రాసియుం డెను. ధనముదొరికినవార ముగ్గురు బహుసంతోషముతో వ్యాపారము

చేసికొనుచు గొంతకాల మనుభవించుచుండిరి. తాటియాకుముక్క
 దొరికినవాడచి పట్టుకొని యొకయరణ్యమార్గమున బోయిపోయి సా
 యంకాలముసరికి నొకరాజుపట్టణము చేటుకొనెను ఊరుపైట నొకచె
 టువునొద్ద స్నానసంధ్యావందనాదులు దీర్చుకొని యొకపాడుదేవళము
 లో బ్రవేశించి యందుదూర్చి గోపురములో బండుకొని నిద్రించుచుం
 డెను ఆరాజున కొకకూతురును, పృథానమంత్రి కొకకూతురను పరా
 బుధనాల పోలికెట్టి కొకకూతురును కొత్వాలు హీరాశింగు కొకకూతు
 రును నలుగురు కూతుండు దేనితెండ్రుకదియె యేకపుత్రికవిషయముగా
 నుండి మిగుల గారాబముతో బెరుగుచుండిరి వారందఱు దమ సవయ
 న్నుడగు ద్వితీయమంత్రికుమారునితో గలసి పాఠశాలలో జగద్రథకాల
 మున నాతనియందు మోహముగలవారై యీడువచ్చి చదువుచాలిం
 చుకొన్నసమయములో దేనితలితెండ్రుకది చెప్పక మంత్రికుమారుని
 తో దేశాంతరము పోదలచి యందఱు నొకరికముకత్తి ప్రధమ, ద్వి
 తీయ, త్రితీయ, చతుర్థయాచుముఖాగో పురముననున్న శివాలయగోపుర
 ములలో తూర్పు, కక్షిణ, పశ్చిమాస్త్రీ గోపురములలో మంత్రికుమా
 రుని వచ్చియుండుమని యానవాలుచెప్పి సాంకేతమేర్పఱచి తామురా
 నైయుండిరి. ఆసాంకేతి కదినమేయా "నాథుక్తి" గ్రాహ్యుడు
 పోయినదినము. మంత్రికుమారుని చదువు, తండ్రియాదినమునఁ దాను
 స్వయంగాఁ బరీక్షించుచు తెల్లవార్చినందున నాతఁడు సాంకేతికస్థాన
 మునకుఁ బోన వీలు లేకపోయెను. ఆయాడుపిల్లలు నలుగురికి నాసం
 గతి తెలియక తమతమ సాంకేతికముల ప్రకారము రా నారభించి
 యందుతోలుదొల్తఁ గొత్వాల్ హీరాశింగు కూతురు తూర్పుగోపు
 రమునకువచ్చి చీకటిలో నున్నయాబ్రాహ్మణుని తనకరస్పర్శవల్ల దగ్గ
 పడిసికొని నిండుతమకముతో నున్నదె కావున స్వేచ్ఛగా మదన
 క్రిందనల్లి యావైచి చేతనున్న మైనపువత్తి వెలిగించి వానిమొఖము

జూడి వింతముఖమాయెను. మనస్సువిటుచుకొని యింక బశ్చత్తాపము వలనఁ బనిలేదు బినివెంటనె తతిమి మంత్రికొమారుని రాకకెదురు సూతునని వానిని నీవెవ్వఁడవని యడిగెను వాఁడు తనపేరుచెప్పక చేతనున్న తాటియాకుముక్కను చూపెను వెంటనె దానియందున్న “నాభుక్తి” యను దానితోసరిగా “క్షీయతేకర్క” యని తనచేతి నున్న చేగంటముతోవ్రాసి తాఁడెచ్చిన ఫలహారపదార్థములలో కొన్ని వానికిచ్చి వెంటనేవామ్మనెను. వాఁడు దక్షిణగోపురములోనికి బోయి పండుకొనెను ఆచ్చినది మంత్రికుమారుఁ డొకయడుగు వెనుక ముందుగా వచ్చునను నాశతోఁ గాదికొని పండుకొని నిద్రబోయెను. తొలిజాము గడచెను రెండవజామున పోలిశెట్టికూతురు దక్షిణగో పురమునకు వచ్చి కొత్త్యాలు కూతురుచలనే జరుగవలసిన పనులన్ని జరిపివేసి వానిముఖముచూచు సంతలో నిశ్చేష్టురాలై స్వయంకృతా పరాధమునకుఁ దన్నుఁదానె నిందింపికి ని వాఁడు తనదేతికిచ్చిన యా తాటియాకు ముక్కవైని “నాభుక్తి క్షీయతేకర్క”, యని చదివి కొత్త్యాలుకూతురు తనవలెనే భ్రమపడ్డదని గ్రహించి మంచిది తనకు సహవాసికురాలామె యున్నదిగదా యని ధైర్యమునుపొంది “కల్పకోటి శత్రైరపి” యనివ్రాసి తాఁడెచ్చిన ఫలహారములలో గొన్నివానికిచ్చి పం పివేసి మంత్రికుమారునివై యది యాసతో గాఁచికాచి నిద్రించెను రెండవజాము గడచెను. ఆగ్రాహ్నముఁడు పశ్చిమగోపురమునఁ బండు కొనియుండెను ప్రధానమంత్రికూతురు తనసంకేతము ప్రకారము వచ్చి పండుకొనియున్నవానిని లేపి మంత్రికుమారునిగా భావించి తొలియి ద్దశవలెనే తాను తొందరగా మదనక్రీడానుఖము ననుభవించి తానున వారివలెనే వానిముఖముచూచి వాఁడిచ్చిన తాటియాకుముక్కలో వ్రాసియున్న భాగము “నాభుక్తి క్షీయతేకర్క కల్పకోటిశత్రైరపి”యనఁ బ్రాయబడిన తనచెలికత్తెలరెండు వ్రాతలనుచూచి యావ్రాతలన

బట్టి వారు చెక్కితిమలుగా గ్రహించి ధైర్యముతో “అవశ్యమనుభోక్తవ్యం” అనివ్రాసి వానినంపిచేసి తాను మంత్రికుమారుడు వచ్చునను నడియూరితో గాచికాచి నిద్రించెను. అంత వాడును పోయి యుత్తర గోపురమున బండుకొనెను మూడవజాము గలిగెను నాలుగవ యాముమున రాజుకూతురు తన సాంకేతికము ననుసరించి ఎచ్చి వైముగ్గురి వలెనే తానును తొండరగా నిండుతమకమున గండువయసున నున్నది గావునఁ దొలుదొల్తనే సురతసుఖము ననుభవించి యాపిమ్మట వారి వలెనే వానిముఖముచూచి వాడు తనచేతికిచ్చిన తాటియాకుముక్క నుచూచి దానియందు వ్రాయఁబడిన మూడులిపులనుజూచి తనచెలికత్తి యలు మువ్వరును, దాను నొక్కనోమె నోచితిమని యనుకొని విచారింపవలసిన పరిలేదని ధైర్యముతో దానియందు వ్రాయఁబడిన “నా భుక్తిక్షీయతేకర్మకల్పకోటిశతైరః | అవశ్యమనుభోక్తవ్యం” అను వేటు వేటు విపులతోనున్న భాగములకు సరిగ దానును “కృతం కర్మ శుభా శుభం” అనివ్రాసి శ్లోకముపూర్తిచేసి మఱియొకసారి చదువుకొని మఱితాను నిమరించక వానితో నిష్టానోష్టిగా సరసస్వల్లాములాడుచు వానినే తన భర్తగాభావించుకొని తాను ఎద్దిసీజాతిస్త్రీ గనుక అది తనక సహజముగా లభించిన తెల్లవాలుజామున సుఖమును మఱల మఱల వానితోడ ననుభవించుచు భయపడుచున్నవానికి ధైర్యముగ లుగఁజేయుచు “మేము చేసుకొన్నకర్మ చూకనుభవింపక తీరదు ఇంతకు నీవు స్వచ్ఛమగు బ్రాహ్మణజాతివాడవు. మాపూర్వపుణ్యము ఫలించినది మేమునోచినది మంచిసోమె లిక్కవజాతి వారమయ్య నెక్కువజాతివాడవగు నిన్ను వివాహము గాంధిర్వవిధానమునఁ జేసి శోంఱిమి. ఇక మీతల్లిదండ్రుల యనుచులంబున నిన్ను మేమునలుగు క్రము నేకముచూర్తమున వివాహమై మాయింట నిన్నిల్లఱి ముంచు కొని యారాజ్యమంతయు నీగుచ్చావిలాసముగా గరిపాలించుటకు నీకి

చైదను భయపడ' వర్తని యనేకవిధంబుల బురికొలిపి భయముదీర్చి
 తెల్లవాటిసవెనుక నాగుడిపూజారి పచ్చినవెంటనె యాతనిచే దనతండ్రి
 యగు రాజుగారిని, తనచెలికత్తియుల తండ్రులగు ప్రధానమంత్రి, పోలి
 శెట్టి, కొత్వాలు వీరుముగ్గురిని దేవాలయమువద్దకు రమ్మని వర్తమాన
 మంపి యాబ్రాహ్మణుని స్వామివెనుక దాచి తామునలుగురు న్వామి
 సమక్షమందునిలిచి మనస్సులో 'స్వామీ ? నీయెదుట మేముచేసిన
 పాపకృత్యమునకు మమ్ముక్షమించి కామినులము గనుక కాముకకృత్య
 మును జేసితిమి సురతసౌఖ్యముయొక్క యుత్కృష్టత మేము వేతచె
 ప్పనక్కఱలేకయె యొకనిమునమైన నెడములేక సర్వదా దాని ననుభ
 వించుచు పౌరుషము సగము గోల్పోయి మనస్సదునిదహించిన వాడవ
 య్యు వాని బాణములయొక్క ధాకకు నీవును దాళలేక భూధరాల్మజా
 ధరామృతమున బ్రతికె సగమాడుకూపును గలయర్థనారీశ్వరఁడవై య
 నవరత సరతలంపట సుఖస్థితి యందున్న నీవే న్వాసుభవముగాన నోడే
 వా' మాలింగులు నుమ్ముక్షమించి మాయధాకర్షణలప్రాప్తుండగు
 భర్తతో మమ్ముహూర్చి వెండ్లిసేయునటుల ననుగ్రహించుమని ప్రార్థిం
 చుచుండిరి. అంత రాజును బ్రధానమంత్రియు, పోలిశెట్టియు, కొత్వా
 లును తేవకడవచ్చి యతినిప్రాగరిప్రత్వింబున భ్యానయోగావలంబకలై
 యున్న తమబిడ్డలం గాంచి వారు కన్నులులెఱచు పరకు నట్లనే కాది
 యుండిరి వారుకన్నులు విప్పిచూచి యందఱునేకముఖమున నొక్క
 సారి రాజుగారికి సాష్టాంగదండంబువెట్టి 'శరణు శరణు' అని ము
 మ్మారుపలికిరి. పిమ్మట ప్రధానమంత్రి కూతురును, పోలిశెట్టికూతు
 రును, కొత్వాలు కూతురును తమ తమ తండ్రులకుఁ బ్రత్యేక నమ
 స్కారంబులు గావించి వారును బ్రత్యేకముగా 'శరణు శరణు' అని
 ముమ్మారు పలికిరి. మిఠాభయము, మిఠాభయము లీర్చెదము. నిజ
 ముచెప్పడని వారడుగ నందఱితరపున కడసారి డ కొత్వాలు కూతు

రు ముందుగాఁ దాబడ్డదిగా స్పష్టముగాఁ జెప్పి ఫిమ్మటఁ దక్కినము
 గ్గురివృత్తాంతమును నిజముగా యున్నదియున్నటులఁ జెప్పి తాటియకు
 ముక్కను తాముచేసిన శ్లోకము పూర్తియైఁ గనబడిచి యాపిమ్మట
 “నాభుక్తి” గాడినిదెచ్చి రాజుపాదములపై బడినైచిరి. బ్రాహ్మణుఁ
 డగుటచే రాజముందుగా తానే వానికి నమస్కరించి వానియాశీర్వా
 దమును గ్రహించి, తక్కిన ముగ్గురునట్లనే చేసిన యికమీరు తప్పు
 చేసితిరని మిమ్మును శిక్షించుట గతజల శేతుబంధనము. ఇంతకు మీరు
 వరియిందిన వాఁడు సవయన్ముఁడిగు రూపయావన సంపన్నుఁడును
 విద్యాపరిపూర్ణుఁడునగు బ్రాహ్మణుఁడుగాని హేనజాతి చూసవుఁడు
 గాఁడు. విష్ణుశర్మవలెనే మీరుచు వీరివలన వరరుచి, భట్టి, విక్రమా
 ర్క, భర్తృహరివంటి బిడ్డలుగని యీరాజ్యపరిపాలనము చేసికొనుచు
 మాయసంతరము సుఖముగా నుండుడని వానికి వారలఁజెందఁజేసి
 క్రినుముగా కొద్దికాలములో వారు వానప్రస్థాశ్రమమునకుఁబోయిరి”
 తాఁబట్టి చేయఁబడిన కర్మయొక్క యనుభవ్యతయే యావశ్యముగాని
 కర్మచేయుట యావశ్యకముగాదు చేసినను చేయకపోయినను సరే
 గాని చేసినకర్మ మార్గమునుభవించక తీరదు. గాన సాధ్యమైనంత
 వఱకు సత్కర్మనే చేయుచుండవలెనన్న “ఏక ఏవరుద్రో నద్వితీయః”
 అని శ్రుతెలు ఘోషించుచున్నవి. కనుక కర్తలకు కర్త, మదనమద
 హర్తయుగు సర్వమంగళభర్తగాని మఱియొక్కఁడు తగఁడు. హరిపుర
 స్ఫరదజనురాదులు కారు. వీరందఱును ఒశువులు. పశుపతి శివుఁడు.
 నియంతృయంత్రపాతంత్ర్యంబున కార్యకరణప్రవర్తకులై యువారె
 రకర్మలం జేయువారై చెప్పినపనుల సేయువారలొపనులకు, తత్ఫలం
 బులకుఁ గర్తలుకాఁగలరే ? కర్తలుగాఁజాలమికి మర్త్యత్వంబునను
 సకలజనాది మతములకు విస్పష్ట ప్రత్యక్షప్రమాణములను జెప్పెద
 నాలింపుఁడు. గోరుమీటుదానికి గొడ్డలియేల ? ఒక్కనిదర్శనముఁ

జూడుడు. శివాలయము యొక్క గోపురము శిఖరము మొదలగువాని యందు విష్ణవాది దేశతల యాకారములు వారివారియవస్థాంతరము లతోఁ బ్రతిమలగాఁ జత్రిం.ఁ బిసవ్రాలేవో యోచింపుడు అనేక శివాలయ గోపురములవైని కృష్ణునిరాసక్రీడ, జలక్రీడ గోపికావస్త్రా పహరణము మొదలగు చిత్రరపు లున్నవ్రాలేవ్రా గమనింపుడు వీనిఁ బట్టిచూడ వారు శివుని పరిచారకులు గారా ? విష్ణవాలయముపై నెచటనైనను, శివప్రతిమ యొక్కటియైఁ గందుమా ? మఱియు నీక్రిందిక్రమమున ? ప్రరకు నితః దేవతలకుఁ గల తారతమ్యములు చూడుడు. దానింబట్టి శివున కితరదైవము లెన్ని సరియగుదురో మీరే యూహించ కొనగలరు.

శివుడు.

ఇతిరదైవములగు బ్రహ్మ

విష్ణవులు

1 అప్రతిమా కాకుండగు లింగమూర్తి—ప్రతిమా కాకులై చరించు వాగలు

2 నిర్మలనిత్యవిష్కర్ష దేహుడు — దుర్మలదుష్టదుష్కర్ష దేహులు

3 శుద్ధ ప్రబుద్ధానిరస్త్ర దేవుడు — అస్పృశ్య బాద్ధ జనులు

4 చాచుపుట్టువుల లేని దేవ దేవుడు — చాచుపుట్టువులుగలవారు

5 బ్రహ్మచర్యకారశశువులకుఁ — బ్రహ్మవిష్ణుపురోగులకు
బలియగు పశుపతి — పశువులు

6 విష్ణుఁడకాశధరుడు శంకరుడు—శంకరమనస్కులింద్రియశంకరులు

7 ప్రళయ కారకుడు — ప్రళయభీతులు

8 మునిగణార్చితపాదయుగళుడు — మునిశాసహతులుభీతులు

9 సకలలోకప్రాజ్ఞుడు — అర్భకులు, అర్చకులు

10 మూఁడుకన్నులుగలవాడు — రెండుకన్నులుగగవాడు

11 హాలాహలాగ్ని నంహారకుడు — హాలాహలాగ్ని దగ్ధులు

- 12 త్రిపుర దానవభంజనుఁడు — త్రిపుర దానవబాధితులు
 13 అంధకాద్యసురసంహారకుఁడు — అంధకాద్యసురభయాత్ములు
 14 బ్రహ్మకచాలము నుధరించినవాడు — బ్రహ్మకు లిండి
 15 విష్ణునివెన్నెముకధరించినవాడు — ఆవిష్ణునిబూజించువారితరులు
 16 అవతారాదిభేదములు, జనన — అవతారాదిభేదములు గల
     మరణములు లేనివాడు — వాడువిష్ణువును తదితరులును
 17 సమస్తమునాక్రమించిన — ఆలింగమునె చిహ్నముగా
     మహాలింగమూర్తి — ధరించువారు
 18 పరమేశ్వరుఁడు — కేసలమీశ్వరులె
 19 సర్వజ్ఞుఁడు — అనర్వజ్ఞులు

ఇట్టి తారతమ్యములెన్నెన్నియోగలవు సమస్తపురణ సమస్తా
 గమ సమస్తవేదనావ పరిశోధకుఁడను మహాత్మార్కికుఁడును సూత్రభా
 ష్యకారుఁడునగు హరదత్తాచార్యులవారు కందిలో వైష్ణవులకు శైవుల
 కుఁ గలిగిన భేద బుద్ధి నుగ్రహముగా శివాధ్యమును ఫిరకఱచి నైష్ఠు
 వులకు బుద్ధిచెప్పి శివదూషణయెన్నడును చేయకుండని బోధించి శైవుల
 కు వైష్ణవులకు సమాధానపఱచిన శివ్రాత్మవృత్త హరిహరతారతమ్య శ
 తశ్లోకీయను గ్రంథమున అష్టోత్తరశతప్రశ్నల సమాధానపూర్వకములు
 గా నున్నవి. వానిగనిన సిపునియాధిక్యత స్పష్టముగా గలదు.

మఱియు హర, సర్వేశ్వర, భవ, పరశివ, పరమేశ్వర, మహాదే
 వ, పశుపతి మొదలగు నుత్కృష్టనామంబు లితరులెవ్వరికిగలవు ?
 ఇంతియగాదు. 'తద్విష్ణోః పరమంపదం' విష్ణు నిదిపరమపదమని, విష్ణు
 నిపరదైవమనియు జెప్పుచుండు వేదమే 'వశ్యంతి సూరయాః' అని శివు
 ని విష్ణువంటి కృతాంధులై చూడఁగలరుగాని యితరులు చూడలేరని చె
 ప్పుచున్నది. అట్టి వేదప్రమాణము నెఱింగియు గొందఱు మందభాగ్యులు
 తమయజ్ఞానంబున సద్గతికి బాహ్యులై కుతర్కంబుల గొన్ని సముక్తు

శివునిఁగాక యన్యదైవముల సేవించి ముక్తిఁగొనలేక స్వర్గాదిలోకములఁ జననమరణముల నొందుచున్నారు రాజా ! అట్టివాని విశేషభాషణములతో మరకుఁబరియేమి ? మఱియు వినుము. విష్ణునకు జననమరణములే లేనియెడల వీరశైవుఁడగు మాభృగుశాపమున నవతారాదుల నేలనొందుచున్నవాఁడు ? మఱియుఁ బరిభ్రామహునకు లలాటంబున శివుండును గుఱంబున విష్ణుండును, జరించిరి. దానంతేరి విష్ణునకు నధోక్షజనామూబునగఁడనని సామవేదప్రమాణము ముఖసంభవుఁడు పెద్దయగు నాగుదస్థానంబునఁ బుట్టివఁడు మేటియగు నా ? ఇదియేల ! ఇంద్రావరజుడై యదితిగర్భంబున వామనరూపంబునఁ బుట్టలేదా ? ద్వాపరంబున బాదరాయణుడని వ్యాసరూపమున జనించినవాఁడు గాఁడా ? “వ్యాసా నారాయణస్సత్యోత్తని శృతిప్రమాణములు గలవు ఈకలియుగమున కృష్ణనామంబుతో నెగడుచున్నవాఁడు. గాఁడె. ఇంతయేల విష్ణ్వలయములలో విష్ణుపదము గోరి తపస్సుచేసి, వారల కావిష్ణుపదము నిచ్చువాఁడు శివుఁడె. విష్ణునిమామలు వానిపాల్గు వాని కే తెలుసును. మున్నోకముని వక్షంబునఁ దన్న వానికాలు గోక యందున్న నేత్రమును బెరికివైచి వక్షస్థలంబున దాపువలనఁ బడినమచ్చయె యిప్పటికిని గనుపించుచున్నది. మున్ను దుర్వాసుఁడు రుక్మిణీకృష్ణుల నొకబండ్రికిఁబూర్చి వారలచే నడిలాగించుచుఁ దానుబండ్రివాడై కశాఘాతంబుల వారలనిపుల నొప్పించెఁడ ? మఱియు సుపమసుపమన్యుఁడను ముని మహాతపముఁజేసి పాలకడల సీశ్వరునిచేఁ బడసి క్రోలుతీత సంపన్న యాదినారాయణుఁడు గళంబునఁబడఁ గాండ్రించి యుమ్మివేయఁడ ? జలధరుండును రాక్షసుఁడుంబరమున విష్ణునెదిర్చి గెలువఁడ ? జరాసంధుఁడు దన్ను వెన్నుదగిలిన నోడిపాటి సముద్రమధ్యమున నగరంబుఁ గావించుకొనఁడ ? మృగచండాల గర్ధభః” అనిమృగజాతి చండాలంబగు గర్ధభము నాశ్రయిం

చి కూయుకుండఁ జేసికొని తనప్రాణమును గాఁపాడుకొనలేదె ? గజా
నురాది రాక్షసులు విష్ణునియుద్ధమున ననేకపర్యాయములు పాటిపోవు
నట్లు చేయె ? వారిని శివుఁడగదా సంహరించెను విష్ణుమూర్తి
దధీచి వైనఁ జక్రప్రయోగముసేయ నాదధీచి వీపాగి చక్రమును
విడిచివైచి తన్ను వెన్నడింప బుద్ధియై పాటిపోయిన వాఁడుకాఁడె ?
దేవాసురులు పాలకడలిఁ ద్రచ్చి యుగంబూడమిం విషమును భరింప
లేక మొగమొగములు సూచుకొనుచు శివునిఁ శ్రార్థింప నలండా
విషమును దా గళమం దిడుకొని వారల కమృతంబాసంగ దానినార
గించుటకు విష్ణువు మగతనములేక యాడుదై పోయెనో లేదో మీరే
చెప్పజ్జీ ! బలిని వంచనచేసి భూమియంతయు నాక్రమించిన పాపమున
విష్ణువు భూమియంతయును దావులేక సముద్రమధ్యమున నుండు
టకుఁ బోయెనుగాదె ? భృంసపత్నిని జపిం దోషమున నాలని శాప
మునఁ దానును భార్యావియోగమునొంది యావిరహమును వేయి
సంవత్సరము లనుభవించి తుడకు భార్యలేకుండఁగనే రాముఁడవతార
ము నాలించెను గాదె ? వారిని మాయచే చాటునుండి బాణమేసి
చపిం దోషమునకుఁ దానును కృష్ణావతారమున ఘోరారిణ్యమున
నొక్కబోయవాని యలుఁగుదెబ్బదిని ప్రాణములు విడిచెనుగదా ?
వెన్నదొంగిలించి గొల్లభామల మూతులకుఁ బూసి వారిలో జారత్య
ము సల్పినవాఁడు గాడా విష్ణుఁడు ! సంకేతనితో నెదుర్కొనీ విష్ణు
జాతని నాసానిలముచేతఁ దూలంపబడ్డవాఁడెకాఁడె ? మతియు తానె
దైవమని విట్టగ్గించు నాది మహాలింగమూర్తి నిజరూపుఁడలేక
పోయెను గాదె ? ఇదిగాక సుతానముకొఱకు నిష్ఠతో ననేకయుగ
ములు మేఘరూపమున నేవించుచు శివునిఁగూర్చి తపంబానర్చిన వాఁ
డుగాఁడె ? మత్స్యమును బరిమార్చి దానిపేగులు తలఁదాచినట్లు
సూర్యమును బరిమార్చి దానికపాలమును ఘోరముగా శివుడు ధరిం

చేను. ఈమత్స్యకూర్మములు రెండును విష్ణునియవతారములుగావె ? విష్ణువు శరభరూపమునఁ జత్వభ్రమణం బొనర్చుచుండ శివుఁడా శరభమును బరిమార్చి దానిచర్మమును ధరించెనని శరభాఢ్యాయమునఁ జదువలేడె ? ఆదివరహము దాంష్ట్యము శివునిహస్తమున నున్నదిగాదా ? త్రివిక్రముని వెన్నెముక హరునిచేత ఖట్వాంగమువలెనున్నదిగాదా ? ఈ యాదివరహమును, త్రివిక్రమమును విష్ణురూపములుగావా ? మతియు విష్ణునికన్ను శివునిపాదములపైఁ బడియుండలేదా ? విష్ణునిదైవముని యెట్లు గొలువవచ్చును ఏమన విష్వక్సేనుని శిరము శివుడు శూలమునఁ బొడిచి మీదికెత్తి నట్లనేయది వ్రేలాడుచుండలేదా ? శివునియెదుట విష్ణునిదేహమంతయు నెత్తురువరదయై పాతలేదే ? దానంజేసె గాదె శివునికి హరహరుఁడను నామంబు ప్రసిద్ధంబయ్యెను “హరిహరంతం” అని వేదప్రయోగమును గలదు. “యజ్ఞస్యశిరచ్ఛన్నం” అని శ్రుతిప్రమాణము కలదు. యజ్ఞధ్వని శివుడు యజ్ఞపురుషుఁడు విష్ణువు గనుక యజ్ఞధ్వనికాలమున వెన్నునిశిరముఁ పన్నగభూషణుఁడు దుగ్ధంపలేడె ? ఆదిమహాయజ్ఞమున మదాంకుఁడైనవిష్ణువు శివునిచేత శిరచ్ఛేదము నొందలేడె ? ఆతఁడవనేల, శివునిచేత డెబ్బతొని వారంగు నెవ్వరు గలరు ? మతియు నాసమయంబున శివప్రేరితుండై యొకయత్నుఁడీ భూమిపై నొక తృణంబుపై వ దాని నెవ్వరైన నెత్తజాలిరే ? బ్రహ్మకైదు శిరంబులు గలుగుకాలమున నాబ్రహ్మ యాటోపము మాన్పుటకుఁ బంచముఖుఁ డాతని పంచమ శిరంబును పుటుక్కునఁ ద్రుంపఁడె ? మతియు మృగరూపమునఁ గూతుఁగవయఁబోవు బ్రహ్మశిరంబును శివుఁడు మృగవ్యాధుఁడై యేయలేడె ? ఆబ్రహ్మమానసపుత్రుఁ డహంకరింప నాతనిదుష్ప్రసంజాతునిగా శివుఁడు సేయలేడె ? మతియు వ్యాసుఁడు చేయమీదికెత్తి విష్ణునివేటదై వములేదని చెప్పుచున్నరతి నాతని భుజమేమయ్యెనో

శివ కేతనములను గ్రంథమున వివరేదె ? రావణుడు కైలాసము నెత్తు నప్పుడు పార్వతి కంపింపఁగా శివుడా పర్వతము నంగుష్ఠముచేనొత్తిగా వానిపదిశిరంబులందుఁ జిక్కుకొనవాడుశివుని గీర్తించి యాయసాయమును బాయఁడె మన్నఘుఁడు శివునిపై మోహరించి భస్మమయ్యెనుగా డె? దానికిశూచకముగా నేటికిని కామదహనమును నుత్సవము జరుగుచు న్నది. దక్షుఁడు గర్వించిశివనింద చేయుటనెగదా వానితలగొట్టబడి గొట్టి పుట్టి యతుకఁబడినది భృగుమహాముని యరకాలఁ గన్నుగలిగి సకలలోకముల నే నీకన్నుచే జూతునని గర్వించిన శివుఁడాకన్నుఁ బెట్కినైవడె? శివదూషణము సేయుటనెగదా వీరభద్రుఁ డుపూషునకుఁ బండ్లురాలఁ గొట్టుటనేనే జగత్ప్రాణుడనని విట్టివీగుటనెగదా గాలికి శివుఁడు కాళ్ళు తెగగొట్టెను శివద్రోహిదొనివీట నాహుతులు గృహించుటనె గదా యగ్ని జిహ్వలు, గాహులు గోలుపొయెను ఇంద్రునిచేయుము నదితి ముక్కును, వీరభద్రరాములు ఖండింపలేదె ? చంద్రునిఁ గాలంజమరడె? సరస్వతిః ముక్కును, స్వాహకు చిన్నును గోయలేదె ? వారట్లు యజ్ఞమునకు వచ్చినందుకు ఫలముగా న్నట్లుచేసెను. మఱియు గర్వంబున యజ్ఞభాగములకై వచ్చిన చిల్లర దేవతల నెట్లు చెండాడెనో వివరేదె ? లోకమునంతయు నొక్కమాట ముంచివైతునని గర్వముగా వచ్చు గంగా ప్రవహమును మెలమెల్లగాఁ గరవల్లవబునం గ్రహించి జగద్రక్షణార్థంబు జటాజూటమున నిమిషికోసడె శివుండు ? భూమినంతయు నొక్క పడగపై మోయుచున్న శేషుని నొక్కచిటికెన వ్రేలి యంగరమువలె దాల్చుడె శివుఁడు ? మఱియు నాకనమందు నొక దాని నొకటి గలయక చిత్రధమణంబుల గ్రహించు కలకురక్కసుల పురంబులు మూఁటిసొక్కటిగఁ జేర్చి విష్ణుని బాణముగాఁ జేసికొనియు బాణమున వారలకుప్రసాదనొక్కసారిమర్దింపబడె? మఱియునుదధిమధన సంజాత హాలాహలము జంబూషలంబుగ్రియ గళరబున నుంచుకొన

చె? అంధకాధిరాక్షసుల బెక్కండ్రవధించి లోకములగాపాడఁగాడె? ఇంత లేసిపనులకుఁ బ్రత్యేకము శివుడే కావలెనన్నమాటలేదు. అతని చరిత్రగూఁబునందొక్క చితుబ్రాహ్మపు బాలుఁడొక్కరుండ బ్రహ్మాండంబులనన్నిటి నొక్కచోటికిఁ బ్రోగుచేసి మంటపెట్టఁగలండు. అట్లు గావున మాశివుని బోలు దేవుఁడందఁనులేదని నిశ్చయముగా నొక్కచెప్పఁగలను రాజా ! ఇంకొక్కసంగతి చెప్పెదవినుము. శివుఁడొక్కడ నిత్యుడు. విష్ణువుల నిత్యులనటకు నొక్కవిదర్శనము చాలదా? యేమన విష్ణుని వెన్నముకను బ్రహ్మయొక్క శిరంబును శివుడు చేత దాల్చినవాఁడనుటలో ఆయిదైతే నట్లుచేయుటనేగగా వారిలయత్పత్తి క్తిని నాశనంబునకును శివుడే కర్తయునటకు సంభేషము లేదు భూమికా ! యింకొక రహస్యమువినుము విష్ణువు పమన్యజను మునిచేత శివదీక్షబొంది యింద్రనీలలింగమును సజ్జలోనిడుకొని యెల్లపుడు మూడువేళల మిక్కిలి శ్రద్ధతో లింగమూర్తిపూజ సేయుచుండును. శివుని వీయకమలములచే విష్ణువు పూజించుచుండగా సతనిభక్తిగనిపెట్టుటకు శిటిఁడందు నొకకమలమును మాయసేసిన దానికిమారుగాఁ దనకన్న వెఱికి వాడిములపై ఒడినైచి ఆఖరునామమునకు నేత్రపుష్పము భర్తించేసేను దానికిమెచ్చియెగదా శివుడు చక్రమును తానుదాచిన కమలమునె కన్నుగా నొసంగెను. దానికిఁగదా విష్ణునకు గమలాఘోషను నామముగలిగెను. కమలాఘోషవగా బద్ధమునెంటి నేత్రము గలవాఁడని గాదు దానివ్యుత్పత్తి. అట్లయిన నందఱకన్నులు పద్మములతోడనె పోల్పబడును. దానివిశేషమేమున్నది ? పద్మమే నేత్రముగా గలవాఁడని దానిభావము. ఇంతియగాకను విష్ణువు మత్స్యవతారమున పన్నగాలంకారుని మత్స్యశ్వరూఁడను నామంబున బ్రతిష్ఠించి బహు నిష్ఠతో బూజించినవాడు కూర్మావతారమున సాగరభేసమున కూర్మేశ్వరుని బ్రతిష్ఠించి యర్చించినవాఁడుగాఁడా ? అన్నియేల నమ

స్తావతారములలోఁ బూర్ణావతారమగు రామావతారమున ముందుగా నేనువుగట్టి యందు రామేశ్వరుని బ్రతిష్ఠయొనర్చి తాను పూజించి యా వైనిగదా రావణునితో యుద్ధము సేసి వానిగల్పెను. అంతకుముందు విష్ణువు క్షీరారామంబున రామేశ్వరునుపాసింపలేదా ? ద్వారకానగరమున గోవిందేశ్వరుడని కొడుకునకు బేరుపెట్టుకొని కృష్ణుడు శివునిఁ బూజింపఁజేసె ? మతమును లాఘారి బ్రహ్మేశ్వరుడని పూజించుచున్న వాడుగాదె ఇట్లని యింద్రుడు నిందేశ్వరుడని శివునిఁ బూజించుచున్న వాడుకాదా ? వ్యాసుడు శ్రీకాశీలో వ్యాసేశ్వరులఁడని లింగప్రతిష్ఠఁజేసి వ్యాసకాశీయను తనపేరిట కాశీలో పూజించుచుండలేదా ? వీరువారునచక యెల్లవారును వారణాసియందు దమపేళ్ళ లింగంబులు బ్రతిష్ఠించి పూజించుచున్నవారుగదా ? కావున శివునకుదక్కిఁ దక్కినవేల్పులకు కిర్త్యత్వము నుపాస్యకత్వము గలదా ? శివుఁడే యర్చితుండై యభిమతార్థంబుల నిచ్చుచుండును. ఇది సకలశాస్త్రపురాణగతు నిగమసాహిత్యము. దేవతలకుగాని, మనుజులకుఁగాని, యక్షరాక్షసులకుగాని యెవ్వరికైనను శివుఁడైచ్చిన వరములేమోడు. విష్ణు బ్రహ్మలిచ్చినవి యరుదు

కాళిదాసు శివునకుఁ దనరెండు కన్నులతోనున్న శిరింబే పూర్ణాహుతిగా నొసంగుచు నిట్లు తొమ్మిదిజన్మముల నఖండశివపూజ యొనర్చినందున నాతనికి శివుడు సర్వలేశ్చక్షుస్సంపన్నమగు సర్వజ్ఞతంబొసంగె శివనాగమయ్య చేసిన యఖండపూజకు మెచ్చి ప్రతిసోమవారమును దన్నీక్షించు దివ్యచక్షుస్సుల నాతనికిచ్చుచుండెను. మయూరుడు సూర్యనారాయణమూర్తిని సేవించినను పోని కుష్టురోగమును పోగొట్టి యాతనికి దివ్యదేహమిచ్చెను బాణుని నాఁకిట కావలియున్న యీశ్వరుడు వానికిఁ గృష్ణునిచే ఖండింపఁబడిన సహస్రబాహుల ముఖల మొలిపింపలేదా ? దండి తన్నుఁ గీర్తింపఁ విష్ణునిచేఁబూని నేత్రరోగ

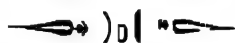
మతిచిత్రముగా శివుడు పోగొట్టఁడె ? తనకుఁ దూపమర్పించిన యౌబ
 శయ్యను చేతిగంటతోఁగూడా తనపురికి శివుడు గొంపోవఁడె ? దేవ
 రదాసయ్యకు ధననిధి యొసంగలేదా ? సుక్కుని గుడియ్యకు నిండు
 ప్రాయ మొసంగలేదా ? పృథువులుచూచి యాశ్చర్యపడు వడుపున
 కరికాలవోడవిధుని పురమునఁ బైడివాని గుఱపింపలేదా ? బసవనికిఁ
 గనకగద్దెయ మొసంగలేదా ? మున్ను నిమ్మవ్వకు నేడుదినములు తేట్ట
 మోసి పనులుచేయలేదా ? జక్కయ్యచేతఁజచ్చిన వసన్మృగములను
 దినపురికి గొనిపోలేదా ? కుమారపాలఘూర్జురంకు తన్ను భయకర్ష
 లచేత నర్పించఁగా వాని యాత్రతాత్రములతో ననపురికి గొనిపోలే
 దా ? అయిలనె పల్లనయనారను మహమ్మని తనపురముతోఁగూడ
 గైలాసమునకు గొనిపోయినవాఁడు గాఁడె ? పరగొండపెరుమాణి నం
 డలు చూచుచుండఁగాఁ గైలాసమునకు దీసికొనిపోవఁడె ? శంకరదాసు
 పన మ్రోలఁబాడఁగా మెచ్చుకొని తానుతాళమువేసి తనపురికి గొం
 పోడె ? నేటికిని గనబడుచున్న షోడశమహావీరములను నిలువలేడె ?
 తెరసగణమువారను పరిమర్చి వీరత్వమున జైనులను బాఱఁగోల వారి
 పొరుషమునకుమెచ్చి వారికిఁ గైలాసమొసంగఁడె ? మృగమును వే
 టాడఁపోయి దానికై గాచి తెల్లవారుడనుక మేలుకొనియున్న చెంచు
 వానికి నాటిదినము శివరాత్రియగుటచే జాగరణఫలము వానికొసగలే
 దా ? తొంటివనిన శివభక్తుల చరితము లిట్టివియెన్నియో కలవు
 వానినన్నిటి నేల యిప్పుడు మఱల మఱలఁ దలపోయవలెను.
 శివునికి సమానులు గలరనుటయు యేకాత్మవాదమునుగూర్చి
 యెల్లప్పుడు గట్టిగ చర్చించుచుండటయు శివుఁడెక్కువ విష్ణుఁడెక్కువ
 వాఁడా, శివశబ్దములో విష్ణుశబ్ద మంతర్భూతమనుటయు ఈశ్వరునికెని
 మిది యాకారములు గలవనుటయును, దుష్టులను లోకోత్కృష్ట భక్త
 సంతతితో సరిపోల్చుటయును వారి కష్టతరణత్వములను వినుచుండుట

యు మనోసాతకములని శిష్టులచెలకుబోరుగాన నోభూపాలా! నన్ని
పుడు పిలువబంకిన హేతువున నేనిటకువచ్చితి నావలనఁ గల ప్రయో
జనమేమి ? ఆశ్చక్కుబద్ధుడనై దోసిలియైగి యున్నవాడను సెలవిమ్మ
నుటయు, రాజుపరమతస్థుల మోములచూచెను. వారను తలలు
వంచి వెదవులు దడుపుకొనుచుఁ గొయ్యబాటినిట్రాటలవలె నిలువఁ
బడి యొకరిమొగము నొకరు చూచుకొనుచు నోటచూట రాక నిలు
వున విశ్చేష్టులై నిలుచుండిరి అట్టివరవాదులను రాజునుగించి తా
జేసిన పొరబాటునకుఁ దనలోఁదాకే సిగ్గుచదుచు చిన్నబోయిన మొగ
ముగలవాడయ్యెను. కుక్కమొఱిగి వెబ్బలిన్నట్లు క్రొవ్వునఁదార్చికు
లు విలంబవాదములు నేయుచు బాచగనును మనుష్యమాత్రునిఁగా
భావించి యాతనియెడ ద్రోహముదలఁచినవారు దమలోఁదామె సిగ్గు
జెంది తమతప్పునొప్పుకొని బాచయ్యను కేవలము సాక్షాత్కరుడగు
రుద్రునిగాఁ దక్షణమే యుగతియెచుట నొప్పుకొని దండములువెట్టి
తారుమాటు త్రోవలఁ బాటిపోయిరి వారల్లు పాటుటఁజూచి శిష్టు
రాజును సిగ్గుతోఁ దనయంతిపురికి బోయెను. అచ్చటకున్నయాయ్యులెల్ల
రుఁ దన్నుఁగి ర్తించుచుఁగా బాచయమంత్రియు బసవేశ్వరులవారును,
శివభక్తు లెల్లరును, తమతమ యునికిపట్లకుఁచేరిరి.

ఈషోడ్శలక్షేపు బాచయ్య పవిత్రవిదిత చరిత్రమెవ్వరు భక్తి
శ్రద్ధలతో శివభక్తసభాంతరాళము నెల్లరు వినునట్లుగా వక్కాణంతు
రో యెవ్వరిట్లు నుడువంబకు మహానుభావుని పృత్యక్ష నిలలాక్షుని
బాచయామాత్ముని యుత్కృష్టచరిత్ర శ్రద్ధతోడను, భక్తితోడను,
విదుగుో యట్టివారు యమధర్మరాజునకు వాహనమైన యెనుబోతుమె
డలో దృఢమైఁ త్రాటిగొ గట్లబడి యామడలకొలఁది దూరమునకు
వెనబడులాగున గణగణమని బిగ్గఱగా ధ్వనిచేయు ఘంటానాదమును
స్వప్నమందైనను వినక శైలానమున నందివాహనముపై నుమానమేత

ముగా నకలపరిగణనమేతుడై స్వారి వెడలు మహాదేవుని వెంట నాతని ప్రమథులతోఁ బాటు నకలనైభవముల నొందుచు నత్యుత్సాహముతోఁ గైలాసలోక సంచారులై భూలోకమందలి శివభక్తులంగని మెచ్చుకొనుచు మూఢులంగని వీరెప్పుడు శివభక్తులై యీలోకమున మాతోసరిగాఁ గలసిమెలసి మనలుచుదురనుచు వారలకు శివభక్తి గలుగు మార్గములు పరులమూలముగా గనబడచుచు , లోకాస్సమ స్తాస్సుఖినోభవంతు' అని కోరుచుందురు.

బ స వ పు రా ణ ము .

సప్తమాశ్వాసము

శివనాగమయ్యగారి కర్తృత్వము

పరమారాధ్యుడును భక్తిరసపుసూనవీయూషనిరింతాస్వాదిత తమోదిత హృదయుఁడునగు బసవఁడు యాతాయాతజంగమ సంఘమున కందరాని ప్రతిపత్తులనర్పించి యిష్టార్థంబులనేర్చి, యభీష్టితంబులదీర్చి నాబంతులగూర్చుచుండుటయు శివనాగమయ్య యాతిధ్య మగ్రేసరమై నిత్యమంగళప్రదుఁడగు బసవుని పరిపాటికి సాటిలేని కవటముగా నుండెను. అసూయాపూరితులును, విర్యాగంధవిహీనులును, విమతులునగు విప్రులీమంగళహృదయుని, భక్తజనమధ్యస్థుని పరమానందము, శివనాగమయ్య నూర్చు స్నేహాత్సాహము, విలో

కించి యనమంజస మైత్రిగానూచించి భక్తిపూజ్యుడగు బసవునివ
భ్యాసీ! వైరభ్యాసీ! బూరింప నదనుగా నెద గొని బిజ్జలుని పజ్జకేగి
లజ్జనుజ్జగించి జ్యాపతి! పగాధీనులకడ, యిష్టులవై నిష్ఠురములు కష్ట
మునప్తము వెట్టును! అయినను పత్యేకము పరిమాపదము మాచెప్పి
నచొప్పులు తప్పలై ముప్పులుప్పతిల్లజేయునే యనుడు. విరికి! నిర్దు
ప్తమును దృష్టి ప్రామాణ్యముకదా! బసవుడు భక్తాగ్రేసరుడు, పారి
మూర్ధికుడు, లి.గావిష్టుడని నమ్మకఁగొందురుగదా! వారిప్రమత్తత
జిత్రగింపుడు అగ్రాధమవర్ణంబుల నిర్ణయింపజాలక, చాలక యా
రాధ్యులనంకిగొనక సంబిసెంబలుల సతిధిసత్కారంబుల సంతమెరు
గని మొందిమొది పురవీధులన పాంక్తేయుల రీతి స్పృశ్యులపగడి,
సబ్రాహ్మణ్యమునట్లు మముగాంచ కైంకర్యముకూలి యెగ్గుబెట్టి
నేటికి కుమరపరిజప్తముగా శైవసామ్రాజ్యమునక చెల్లినది జయ్యా! బసవుని
రప్పించి మెట్టియెదుట యీవర్ణనాంకర్యము, కైంకర్యముగా
దనియు, మతినాశంకర్యమనియు మందలించిసఁగని సందర్భము లావి
ర్భవించవని పల్క యుల్కి బిజ్జలుడు సజ్జనాపవాదంబు నాదరింపక
యు గాదన జాలక, నేలికవడువున గడువుండక నండకు రమ్మని బసవు
నాజ్ఞాపించుటయు, ప్రభుదిత్తాయత్తుకును, భక్తాయ త్తచిత్తుకునగు పర
మార్థవిద్ధుడగు బసవకుత్తనమేల, మేలయని శివనాగును శైవంకర
మగు శివితారోహణ మొనర్చి భక్తః రిచర్యల నెరిగించుచు నేతెంచిన
సంచితపుణ్యుని బసవుని యాలించి తీడ్కించి నృపాలుడీ యన్యాయంబు
పమాంగళ్యమేమి, అని ధిక్కరించుటయు, భక్తసాయుజ్యుండగు పూ
జ్యుడు దిగులుమాని పనిబూని! ఒజ్జాబిజ్జలా! నాస్తికులరీతి, పాపండు
లవలె స్త్రీవిద్యావిష్టులభాతి, జై నబౌద్ధుల మాడ్కి జూడ్కిరాని వై
ష్ణవవర్ణాచారములు (శివ శివ) పట్టుబడినట్లు జాతివైషమ్యముల త
ర్కితవ సంపత్కరించునే! ఆరాధ్యున కన్యార్థమారోపింప జెల్లడు.

అణమాదుల కధ్యాత్మికచింతయే స్వభావము. అష్టాదశసిద్ధులకారా
 ధ్యుడే యాత్మీగ్రహము ద్వంద్వాద్ధుడగు ప్రణతసిద్ధుడీ శివనాగమణి.
 అట్టియెడ జన్మకాష్టికముగు వర్ణనిర్ణయము బూనెదవా పూర్వాశ్రీ
 యుండగు గొడగరమాచనామ్యు స్వర్ణధేనుజానువున నీసర్వశర్వరాజ్యం
 బును హేయమన్న నిష్పజాలియే యగు. కామధేను సంతాన
 ముగా జూపించు నీలోక సంతానమున కింతరాయము జేయనీయకొ
 న్నమిన్నలకీతెన్ను లెన్నుటసర్వకాగు యజ్ఞాచారముగు పిష్టి, స్వర్ణసం
 యోగంబగు పశు కాండ్యో దుండగమున్నదన్న హోమ శేషమారగించు
 నశేషమనీషేష్పంద్యున కీవర్ణసాంకర్యదోష మాచాదింపవగుచు. శై
 వారూఢమున పౌనర్తక వినర్తకమును మతర్జయభేదము లుత్పన్నమై
 నవి అందు తొల్లిటిదిభవజన్మ జడము ప్రకటశివసంస్కృతుఁడు నివ
 ర్తుఁడు, భక్తిజ్ఞాననై రాగ్యంబగు వర్ణభవముతీర్తము. శైవులు నిరా
 కృతులుగాని పరాకృతులుగాను పురాకృతముగు జడలోకము, మూఢ
 త్విమునుజేసి తిరస్కరించిన సంచితార్థములు శైవపంథానమున కను
 సంధానములేయని నమ్మిన నాసిద్ధాంతమంత రాధముకాని వ్యర్థముకా
 దు గారీవరా । భైషజములేల । భక్తనరులేల । శివనాగుని సాగమ
 నమే శైవ నుగమనమనజాలక మనజాలక యీలీలవిమతులు ప్రేలజోల
 మాలునే । కరికిపంది, హరికిసుక్క, హేళికిఖద్యోతము, చంద్రునకునక్షత్ర
 యు, క్రందలుగొగకు సముద్రమునకుకుల్ప, కామధేనువునకు గార్ధభము,
 కల్పమునకుగచ్చ, సరిపోల్చుట తగువరులపనియగునా । ఒక్కశివభక్తు
 నకు వేయిజన్మబాహ్మణ్యము నాణ్యముకాదని వాదించి మోదింప నా
 దరింప బోధమతియై సంగతియై యనంతఫాలాక్షు సత్సభాభ్యంతరాళ
 ముననుండి శ్రీపతిపండితయ్య స్థూలనిర్మితదుకూలమునఁబోలన లోకా
 లోకసంహారకమును, సర్వభుక్త్యమునగు హరుని త్రినేత్రీమన నము
 త్పన్నమైనకీలలఁ దనకేలనవలీలఁబట్టి పరిశోధింపలేదా । ఆరాధ్యులప్ర

క్క వ్రాలిసమమికంబులకైన నీజాతిబ్రహ్మకూటంబులు సాటికావు,
ఇందుకు తార్కాణ మొక్కగాదార్థంబుకలదుగా?

చిక్కిరియిచేవయ్యగారి కథనక్కిరి

తొల్లిపేలాపురంబను గ్రామంబున యశోధనుండును రుద్రాప
రావతారుండునగు ప్రసిద్ధభక్తుడుండెను ఆతని నామధేయము కల్పిచే
వరయ్య. తన్మ్రాచుంబున నీశ్వరాలయమొడు గలదు ఏతదాలయమం
టపమున నాగమొడుకై వసాన్నిధ్యమునకై వెడలుభక్తులబట్టి సా
యుజ్యంబు నొందించుచుండెను. సామాన్య లాశాసాతబద్ధులగుటచే
ప్రాణప్రదాని యొచునిహంబునహించి పాపసంహారమునకు భయ
భ్రాంతులై మరప్రవేశంబునకు జంకివంకలబోవుటయు విని భక్తాపా
య భుజంగగారుడమణియగు దేవయ్య శైవసాక్షాత్కార మొనరింప
పరివారలు వలదని వారించిన సారించక మండప్రవేశ మొనరించుట
యు యధారీతియని దుష్టభుజంగము జంగముదేవర పాదములు పాదా
క్రాంతమైనట్లు బిజ్జునగుట్టి విషభుక్కుని తక్కువగా మక్కువకుని
లింగదేహమును భంగపగువ తెరిపిలేక చాకలించుటయు నెల్లరువిలో
కించి కించమాని విగతపాపహంబును జేపడిచూచుచుండ దేవరమ
హత్వంబు సహత్వంబుగా నాచచ్చినపామును తనయిష్టదైవతాలంకార
మని జాలిగాని పునఃప్రాప్రతిష్ఠ జేయుటయు నీవార్త యాబాలగోపా
లము జనవిడ్డూరమై యప్రతిమానశక్తి సారూప్యమాహోపించుచుండెను.
అంతగృహదాసి సర్వంబునకై యుదకంబుదే భాంధముగాని తటాకం
బునకేగుచుటయు జనసమన్వర్ధమగు మధ్యేమార్గంబున నొకవిప్రుని
కరస్పర్శచే నామె శివశివ అని యాకుండను దండగబెట్టి విభూతిభార
ణమైనవెనుక నూత్న భాండ్తోదకము గ్రహించుటయుగాగల యాచారం
బులకందలి విప్రులొక్కవడువున పంకించి కట్టుగానొక్క పెట్టున నేకాం

తముననున్నను మాకాంతప్రియమానసుండగు డేవరవై చాడివెడలి
 మీదాసియే బాసికి మానంపర్కము విప్పస్పర్శ యోతవిషమైనదో
 వింటిరా. మాతాకిన దీనికి దుర చామంట మీపాటిచేసి యీబోటి
 నిమాట యెత్తమైతిమి ఇట్టిసంప్రదాయములు వేదోక్తమా, శ్రుతివ
 క్తమా, పురాణోదితమా, ఛేదమా, యజమానులకడ నిర్ధారణచేసి
 విడుచుట సంభావ్యమనుటయువిని పరతిస్కాగమొల్లని సల్లలితహృద
 యుడయ్యు డేవరప్రతివాదుల వర్ణైతిహ్యముసహ్యముకాని మానసమున
 భూవరుల నుద్దేశించి ఆర్యా ' వితర్కములేల! మిమ్ముంటరాదంట శై
 వశిద్ధాంతము. భక్తావాస స్థితకుర్కరాలికిని మీసోకుతగదు అట్లుంగా
 క (బ్రహ్మణి చరంతీతి బ్రాహ్మణః) పరయార్థముసాకారము పరశబ్ద
 ముల్పొప్తపదంబుకావున శశిఖండభూషణున కాయర్థముసార్థకము కా
 వున వ్యాయోరణోక్తముగా సాస్కరించిన శైవంపరమోల్పొప్తం, ఉ
 త్పొప్తంపరమ్ ఏవా, ఏనమ్ బ్రాహ్మణోశైవం, శైవంఏవైబ్రాహ్మణః
 ఏతావైశైవంవేదా'] అనుప్రమాణభాష్యములు స్ఫురించును. బ్రహ్మ
 మతబండవకు వాక సహజకోపాద్రిస్తులై డేవరా ' మన్నించుచుందు
 మనియా యీదురాలాపము శైవేతరమెల్ల కేదబ్రాహ్మమనియు శైవే
 తరులు శునులనియు నీయుత్కుర్వ అట్టియెడ సర్వతోముఖమును శ
 ర్వాంతరార్థకమునకు సోదిహరణముగా ప్రయుక్తంబగు నొండుస్వరయు
 క్తంబులగు ఋక్కులు సల్లపిపుచునుటయు భక్తవశంకరుండగు శంక
 రుడు కాలభైరవాంతర్గమనుండై ప్రత్యుర్థులు వ్యర్థకుడ డేవరపాలబడు
 టయు నాయుంటిజాగిలము వేగిరము దైవాదత్తునుగు వైదికానసమ
 లంకరించి డేవరయావర్తములకెల్ల ప్రత్యాపన్నములు సమర్థించగా గ
 న్నవిన్న విప్రవరులెల్ల లెల్లబోయిరి. అంత విజయాత్ముడగు డేవరవి
 పులః దిలకించి కూపస్థమండూకములక, గాని యాయబ్బురమేల! స
 ర్వసిద్ధియగు సిద్ధరాయని మరంబున నొక సారమేయ మపారవేద విద్యా

ప్రసక్తమైయున్న దానిగురువిత వింతకాదు ఇట్టిభక్తాంతముల జల్లు
 గొన్నలాలాజలంబులైన ముట్టకట్టజీజాతికి చెల్లునే లొల్లి శైవుల డా
 క్కరుడు కోటివేర విపులకు మేటియను మాప్రత్యక్షసిద్ధాంతము
 న్నది. అది ఖాళిగమ్యము కానోపును అని దేవరధిక్కరింప ప్రతివా
 దిభయంకరుడగు సప్పటి బుడనల నిరాకరింపనొల్లని బకుగుబాపలా
 వడదేవర పాదాక్రాంతులై పండితవాక్యము రిత్తప్రావునా! నేర్చిన
 యంతకునీతి మనీషులముందు మామాట సత్యమైనను లోటుపడకు
 న్నేని గ్రహానుగ్రహసమర్థుల ప్రత్యుత్తములగు వాక్యపరంపరయే పాటి
 గానిమాసత్యసూక్తి వాదనబలము లేమిచే సామెతకాదు దేవర శైవము
 హత్యముత్కర్షించి మూఢతార్కికుల సాధిగ్ధావస్థల గస్తిచేయనొచ్చి
 విప్రసాయకులారా! శునకి మన్న గినిసిరి జుతుసారూప్యర్థులు కార
 ని నేతెలియనైతిని అంతకు నీచాతినీచమై పరమాత్ముల పాదధూ
 లిసాకినమాత్రన యుష్కృష్టమగు జడమునైనగాంచి సాదృశ్యము గొ
 ననగును ఇదిగో యీపాదరక్షక సతుల్యమైన యుత్తములిం దెవ్వరుం
 దురా! యి తులాభారమువేయ భక్తపాదరక్షకైన నావాదవేదబృంద
 ముసాటి రాజాంక దేవప్రసర్యనమునకు శైవాదర్శమునకు విమర్శ
 చేయలేక సిగ్గుజెంది వగ్గవీగి యధామధవైరి

చుక్కబిబ్బి బాచయ్య గారికధక్కిరి

సృష్టాలోత్తమా! సత్తువమాని శత్యుభావమున శైవ్రాత్త
 ముల నుత్తడికొనిన మూఢులగతి రిత్తప్రావుచే! లొల్లి విప్రగ్రహ
 రంబని పేరందిన గొబ్బారను గ్రామవిశేషమూడు. అంగు శైవతత్వ
 రమాననుండును, భక్తజనాగ్రగణ్యుడును నిరంతర జంగమార్చనా
 తత్పరుడగు నొక మహామహముడు వెలయుచుండు. అతనినామధే
 యము బాచయ్య స్వగ్రామంబుననే కాన దూరభారంబున నెంచక

పరిపూర్ణము లాత ద్వైవన నారాధన చేకువిన్న పులితగాత్రుడై
 య్యు భ క్తలంబాపాప మా రూపంబు నగ్రహారంబువై పడి యిండ్లద
 హించు మేడలమాడ్చెను, కొట్టములముట్టడించెను, మిడ్డెలగూల్చె
 ను, గాడెలగాల్చెను, వేదపాఠశాలల నేలమట్టమొనరించెను, గేహ
 నీమలు చేరుమాసెను, దేహభులు మట్టిగొట్టెను. రాజనీధులు బగ్గము
 పాలయ్యెను, బజారులు హజారుములు బట్టబయలయ్యెను, గ్రామా
 శేషమిట్లు భ క్తునిశాపవశమున ముట్టుకొనుటగాంచి బాచన యపార
 భ క్తియుక్తుడు అట్టివానితరస్కరించుటచే నొకడొకరుగాక సమూలా
 పాటము సంభవమయ్యెను. హాస్యమునకై యగ్గిదాకిన కాలకుండునా!
 అదిగో! యింటిపశువులాధారహీనమై యల్లాడుచున్నది! వత్సహీనమై,
 వగచుచున్నది. స్త్రీలుపాఠలు లేక రోతబుట్ట జేతులజేతములమోచి వి
 లపించుచున్నారు! శిశువులు వ్యసనముతో నున్న మాతల నడుతల
 నుబ్బిన వేడిబొబ్బల నుబ్బరముల బొబ్బ బొబ్బయని భ్రమసి సొమ్మ
 రిల్లుచుండిరి. అంతకు నెమ్మొరణవైరమే కారణభూతమయ్యె. గతన్నా
 స్తి పూర్వకృతమునకు వగవనేల! ఇంతటికి మేల్కొని గాగువకుట ధర్మ
 మని యెన్నోన్యము సంప్రతించుకొని వాదముకిగి సాదరమున నాద
 యాపకు శంకరహృద్వరినరిసరసకు జేరి కరములు శిరములజేర్చి, పాద
 ములప్రవాద మొనర్చి దిక్కేమని యొక్కుమ్మడి దుక్కముగ దుర
 వదురు పారులుతీరిని మాఘ్యమునకు బాచకు సహజోమలహృదయు
 డు, శరణాగత భ క్తవత్సలుడు మెల్లనిజాపులకాచి తెల్లని చిఱునగవు
 వెల్లనిమోమున జిలుకాడ, చల్లనిమాటల వెల్లుగానాస్వాసింది పరా
 మృశించి తేర్చి యూరాచ్చి మందలించి గర్వభంగమగునట్లు లార్యా!
 ఇదేమి వెలండికము. తృటిపూర్వమున నంటకూడజంటిరే! మకుక్షణ
 ము మాపులైల, పాతల రోతగానకి బూసికొందురే! అగ్రవర్ణముల స్పృ
 శ్యుల విమర్శించుటలు జెల్లును. దర్శింపనొల్లునే! పామరలోకంబున

క గుజాతివై పమ్య మేలలెండు. సర్వశివంకరుండగు గారీపతి జతవెతగా నెంచి, తద్భక్తుల ననురక్తుల ముక్తిసంగుల భంగపుచ్చ మచ్చరమూను ట దేహమువై గినిసి తను వివాశ మొందుటగు. అట్టైనను సాయుభ్యమ గును కాదన్నచో క్కానిభ్యమలేల' అని నిజమహత్వమున నారుద్యా గ్ని నుపసంహరించుటయు నయ్యది లక్కపండువలె, పవడముకొప్పిరితి బాచని శృంగిపాస్తముల జేరుకొనియెను. తెల్విగొన్న బాపలు సామర్థ్యం బున గాంచ ఆగ్రహము చెక్కు చెదరకుంటయు ఏతద్వృత్తాంతమంతయు కలగానోచెను బాచనిశైవ సందేశమున కమితానందమంది స్వయంకృతాపరాధములకు వగచుచు తమూర్త్యువేడి బాడబులెండే చనిరి. ద్రోకితభక్తియుక్తుడై యాకర్ణాంత నిజవిశాలఫాలభాగంబున విభూతిదాల్చి రుద్రాక్షులరుతలేల, పట్టినముఁజేబట్టి, చర్మంబుకటిబెట్టి లలితాలంకృతమును శైవమందిరంబున గు శిబికకు పట్టపులఁగప్పి పడ గలదిప్పి విభూతినరిది, మల్లెలపొదివి మంచిగంధముపూసి మారేడుల మూసిస్థిగ్ధమైయుగ్ధమైసుప్రసిద్ధమై నందికేశ్వరు బేరుకొనని యల్లారుము ద్దగువెల్లయెద్దును పాదమున కందియలు కొమ్మున పానుగొట్టములు నరు త రుద్రాక్షుపేరులు నంకమున పడగలు ప్రక్క త్రిశూల లాంచనము పార్వ్యమున పన్నగాంకారము లలాటమునఁబైడిపట్టము కంఠమున జేగంట ప్రకాశింప దవ్వుల శృంగారంబుగదోచు రాకేందులింబమో యనునట్లు శకటఘుబూన్చిన యమంగళతూర్యనాదంబు లువృత్తిల జం గమూర్చనలపాల్గొని భక్తభుక్తశేషంబు లపారముదంబున నెత్తిబత్తి మెయి బండిలోనిడి పరమేశ్వరుని భజనచేయుచు బోయి తత్ప్రసాదం బున తోడిభక్తులదనించు బాచయ్య యమాయక స్వభావమును గా ధవిశ్వాసమును నిగూఢభక్తిని గ్రహింపజాలక ఆయూరి వేదవాచ్యు లమని యగ్రేసరులమని యగ్రజులమని యపభ్రమించు పండితులెల్ల మత్సరబుద్ధులై యొక్కనా డానందపరవశుడై సాటిదేవరుల యుత్సా

హమునఁ బాల్కొని పరవశుడైన బాచనివేచని పెరుచబాపలు అం
త్యజా! నీకెంతపోగరు. చచ్చడిరూటములకూడి అగ్రహారమురచ్చల వి
పులమచ్చలనట్లు సైపులేని కైపున మైలజేయ జెల్లునే, ఆహా! పుల్లెల
బువ్వకు మడిగట్టి యీబోడిముచ్చెలగాండ్రతో నొడలెఱుగని సివమూ
నుటంతయు కైంకర్యమేగాబోలు నేర్పుబోతివిలే అని యెగతాళిజేయ
భక్తహృదయము జలింప బాచడాగ్రహారముత్తుడై పదార్థవాదులగు సో
దరులారా ! ఇదే గొప్పప్రసాదము కాదందురా ! శైవబోకము హ
సించుగాక తమకింపక డాయుడన విపులు మాటగాయని విలోకించు
సంతలో భుక్తశేషాన్నముగాదె, కుంకుమరాశివలె, బాలసూర్యకిరణ
వితతియట్ల కోమలలతికాగ్రములట్ల నరుడావిప్రములగు సూక్ష్మగు
వులు దృగ్గోచరమగుటయు చెనుదీయని కొనావేశోబున బాచడా నిష్ప
కల గ్రహించి రుద్రపూజ్యమగు మందారదళములట్ల భ్రమించి వెల
య రాజు కణంబులజిల్క యొడిలంటి గడ్డములుకాలి ఎట్టలంటుకొని
పేదబాపలు కచ్చలువిచ్చుకొని దోవతులూడ్చి యాత్మసంరక్షణార్థమ
న్న భయమునకు దాళలేక జంగములవ్యభాదూలిన గాలిసోకునకు ము
క్కుచు దవ్వేగియుంటయు నిష్టభక్తపరివ్యతుడై బాచడు యథాపూ
ర్వకముగా మంగళగానతత్పరుడయ్యెను

చిక్కిమాదర దూడయ్యః భక్తిః

ప్రేమధగణాధిపభక్తులకు యుక్తుల వంచించు సంచితంబు సా
మంజన్యమగు నేపో ! భక్తాగ్రణుల మానసికశక్తుల గ్రహింపక కొ
అమాలిన బేలుపోకలసాకున వర్ణభేదములెంచు కుత్సికుల తలదన్న వ
న్నెలపున్నెముగొన్న వెన్నెలదాలుపు వేలుపుగొలుపు కథ నుదాహ
రించెద విందువునుమ్మ, విప్రవర్తమను బ్రహ్మవాటి పరినరినిపేదయు
శంకరపదారవిందధ్యాన నిరంతరాయమానుడగు నొక బడుగు మాల
డాక కుటీరమున జంగమార్చనల సల్పుచునున్నంతకు పరమేశ్వరునిపై

భారముంచి సత్కాలక్షేప మొనర్చుచున్నంత నొకనాడు నడుకేయు
 యింటికేగ దానితప్పి యెండేచు గనుగొన బ్రహ్మవాటవాసియు స
 ర్వాంగకుప్తయు నగు విపుడు పరిభ్రాములగుచున్న చీకటిచాటున క్రిం
 దుమీదులెఱుగక దూడయ్య యింటిసొంత నంతులేని పుంతలోదిగి పడి
 లేచి యిల్లు జేరి పాదప్రక్షాళనమైనపిదప దేహము గాంచుటయు దొంపి
 గొన్న యంగికములు తేజోవంతములై యంట గాంచి దిక్కుదోపని మా
 పంతయు దేవ క దేహపుగానుండి లింగదర్శనమున వేసి వేవేగ నాజాయప
 చ్చుచుండెను. దూడయ్య యంతకు లింగముహూర్తము న మేల్కొంచి
 నిత్యోత్సాహులవీర్చి భృంగీమాంసాత్మికమను యత్రరాజమున తేజో
 మూర్తియై గురులింగార్చన మొనరించుటయు తత్రదేశమును గురించి
 ఏతేత్రశంఖస్థాపన కన్నులారగాంచుట నావిపుడి స్థానవిశేషమున
 కీయన మాహత్వమేకాంత భూతిమగునని గ్రహించి “శరీరమాద్యం
 ఖలుధన్యసాధనమ్” అనియెంచి భగవద్భక్తుని కలలోత్రమల పృచ్ఛింప
 నిచ్చుగింపక వచ్చి యాని వాదోడక మహాదమస్తకము న్ననమాడు
 టయు సతనిరోగము భగిభూషను సేవతిత్పరుని ప్రభావంబున నివార
 మగుటయు నావిపుడు సంతసిల్లి గురుభక్తియుక్తుడై నీచమనక యగు
 బాగు దూడయ్య యప్రతిమాన శైవభావంబు లోకంబున జాటుటయు
 తదితరులమాటలేల నేడువందల విపులాలిని పాదములనన్నిధిబడి మ్రొ
 క్కి నిరామయులై వెడలిపోవుచుండిరి. లోకవిభాకరుండగు ప్రభాక
 రుండు నీశ్వరాధారణజేసి తన యంగమచ్చమును బాయటజేసి ద్వా
 దశరుద్రుడై లోకారాధ్యుడయ్యెనుకదా ! సామవేదుండను విప్రోత్త
 ము డాశాపథంబున బోవుచు సర్వామధ్యమున బ్రహ్మణులకు తొలి
 గమెలగ కపలము సలిలమున పక్వముజేయుచు నిటలాత్తునడు సో
 శంభో మాంసాహి యని నైవేద్యమిడుచున్న యాతని నిర్లక్ష్యమునకు
 సామవేది రోపించి కషాయకంఠుడై, శుగరా ! వగ్గించని వగ్గకుపో

యి మమ్మగ్గువ చేయుచుంటివా ! ఉల్లితిని మల్లెలు ముడుచుకొందువు
గాని, ఏగూటిపిట్ట బాపల్కులనే పలుకును మసిబూసిన మారేడగునా!
నీసిగ్గుమాల ! ఆలగ్గుచూడనముబాచె, చెచ్చెచెప్పలనందు నుంచిన
నీమాలకుని భక్తపరాయణుడని మోసపోవునునుకొంటివా ! కొంటి!
నాపేరు సీతీరేచెప్పక చెప్పునని యధిక్షేపించుటయు శ్వేతచయ్యనా నా
ప్పునా శంభుభక్తుడు సాధూత్తుడయ్య నాధనోక్తుల నామూఢద్విజుని
కి ఋజుమాగ్గము, ప్రయోజనమాగ్గము, ముక్తిసంపదము భగ్గుననగ్గళ
శ్రభావము పృథ్వీధిని దయయుగిచి కించుబూనెను ఆదృష్టిపటుత్వ
మున విప్రులు గమనియుక్తిసిక్కి నిశ్చేష్టుడగుటయు తన్మహత్వభావ
మున చకితభక్తపిఞ్జానులై తక్కుగలబాడబులు సహితము ప్రక్కజే
సి చుక్కునపకి దూడయ్య యొసగు ప్రసాదించుల మాంసాదనంబని
యొంచక పండించి భక్షించుటయు నతనికి ప్రణమిల్లి శిష్యులై యీ
జగన్నాథ పృథాదము మహాధనముగా నానాటి బాడబులెల్లరు గొల్లగ
మెనవిరి ఈశ్వరోపాస్తిలే ద్విజునికంటె సీమనాంతరంగికకొల్వు సల్పు
శ్వేతచుంకిన్పి భంగల నుత్తమసంజాతముగా

చింతితార్థము రచించి కథనము

హేయకార్య వివిధమును, వర్జితదుర్మతవార ప్రభావమును,
లింగాద్భుతావచ్ఛనుండును, అఘోరూరుండును, కైంకర్యముక్తుండునగు
నుద్భూతార్థుడు వల్లకియను పట్టణము నిజమహత్వంబున సర్వవైదిత్రము
సరించుచుండెను ఏతత్ పట్నమునకు భోజాడధినాథుడుగా నుండును.
అతడు నుశీలుడు సద్గుణసంపన్నుడు. భక్తసాహాయ్యుడు నిమతభీషణు
డు. దుష్టసంహారకుడు. శిష్టపరిరక్షకుడు. గురుసేవాపరుడు. కైవరహ
స్యవేది. ఉద్భూతార్థుని పౌరీషాధమున మంగళప్రదుని నిస్సంగును సంగ
తులు సాంగమునెఱింగి లింగార్చనా శాతాహలమానసియై సిద్ధాంతి
యగు గురుకైంకర్యమున సత్వరలోకార్థము లనర్థములని సరకుజేయక

సుస్థిరసాయ జ్యపదవికి యదనువెదకుచూటయు, శైవరహస్యవిదూరులు
 ను కర్కభృష్టులునగు పామరజనము నృపాలుడీలీల నిలనేలమాని మా
 నని మందిమేళముల వేడబముల నున్నటుచి భటునివలె చిటివొటి శివగీ
 తముల జేతుల మూతుల వోతగా బూతినాది బూతమురీతిగా కిరకిర
 లాడుచుండునా. కానిమ్ము త్కుద్రమాన్దముబాపి గాజ్యపారిత్రమమున
 కు దిృప్తనిమనల గొప్ప యిష్టజేలచెప్పనలను అని బిట్టవగచి యొ
 క్క పెట్టిన భోజనకీ సాట్టమతము గాజ్యాల్లిప్తమనియు, ఉద్భవార్చ్యుడు
 త్తమవీర్యుడుకానందు నతడా వేశికుచి యుపదేశములు దేశీయములు
 కాజాలనందు విసర్జనీయములనియు, నీచసంజాతుల సంగతి యుత్తమ
 కులజల కనభ్యములనియు వాదబలీయముగా వెద్దనుద్దులెత్తి పాత్తము
 ల సత్తువులఁ జూపినను గురుపదారవిదధ్యానా యత్తచిత్తుండును, శైవ
 సేవాప్రధానుండునగు భోజుఁడు బ్రహ్మజిజ్ఞాసువుల పశువులుగానెంచి ప
 శువులియంద డెందముంచుటయు నాకూటబాపలు మారతోపక ప్రాపు
 గానక కానకపోయిరి. ఇంత కొంతకాలమునకు విమతుల సభోగతి పా
 లేసి తానుత్తనుపథము సలగకరించెనో యని నున్నటుఁడు లింగదేహ
 ముచాలించి శాశ్వతసాయజ్య పట్టభద్రుడయ్యెను ప్రతివాదభీతిమీ
 నైష్ఠమదుర్గుతగులు చెలరేగి చెడవాసి యుద్భరార్యున కగ్నిసంస్కార
 ముజేయ ప్రేతభూమికిఁ గొంపోయి యుంచుటయు తత్పరిసరవటజూటం
 బుల మాటుననున్న భూతపిచాచంబులు చమ్ములుమాని కుతూహల
 ముగా విహికించునంతలో ప్రేతహోమమగుటయు తద్ధూమోద్ధూత
 ములైన కింకరవర్ణమునహితము తమపూర్వకృత పాపపరిపక్వమై కైలా
 సగిరిచేరెను అందొక్క భూతమగు వెనుకఁజని జట్టులేక దిట్టముడిగి
 జెగ్గిలుటయు నాయలిడికులికి భోజుఁడు భూజము రోజుటయు నాభూత
 ము నద్దడగి యొడ్డిక జేరి ! ఏలికా ! నేను భూతమును. నాదొకమనవి.
 నాపరోక్షమున బండుగులెల్ల యుద్భటార్చ్యుని ప్రేతభూమ ప్రభావంబు

న వీతకల్గవులై పుతచారిత్తులై భూతాధినాథుని రాచకార్యముపైన
 స్వీడిపోయిరి ఇదియు నాయదృష్టమే కావునను భయతారకముగా
 నొక్క- ఫక్కినొక్కి- చెప్పెడి. కాదనరాదు ఈ పేతసంచయము గావించు
 ధూమమువెంపుననే నిలిపి నదవినందెదంతోడనే నీవీవటవృక్షము
 నాశ్రయింపుము నావెనుక నీవును ముక్తిసంగుడవు కాకేర్తువు ఇట్లు
 భయశ్రకార్యసిద్ధియగునన విని గురుసంసర్గ మీచూర్లముననైన లభిం
 చుగాక యని నిశ్చయించి వటముక్కిడ సంచయనవిధు లాచరించి బం
 ధుముక్తముగా భోజుడ వృక్షోహణ మొనర్చటయు భూతముతో
 డ్పాటున భక్తధూమ ప్రభావంబున భోజుడు గురుసాన్నిధ్యమును
 శంకరుసాన్నిధ్యమును సాధించెను భక్తాశ్రయమున నోడతోడి పడవ
 వలె నల్పడు నుత్తీర్ణుడగును అల్పజ్ఞులు తృణముల సంగ్రహించి భవ
 జలధిలో చునిగిపోదురుకదా !

చిర్రోహారకక్కయ్యకథ ముగింపు

మనననైరియంద మదినిలిపి తదావేశంబునక బురికొల్పితద్భ
 క్త పరుల నర్పించి, తత్ దైవతమున స్మరించి, వర్ణించి, కీర్తించి,
 యాశ్రయించి, ఎరించి, మైహికంబగు గావ్యనైరంబుల తస్మహత్వ
 కరభావంబున సూర్య కిరణంబుల నివయువలె, జంఝగాచారంబున
 జీమూతంబువలె ప్రకృతిర్నింది ప్రబలవిజయము గాంచిన సంచితపుణ్య
 లలో నగ్రగణ్యుడనె డగు దోహరకక్కయ్యవధారుకలయన చరి
 త్రంబువినపవిత్రంబును పాప లలికాలవిత్రంబునుకదా ! విశిష్టవేదపు
 రాణనిలయం బని తనివిలేని పేరెన్నికగన్నకపటవల్లియను బ్రహ్మవతి
 తొల్లికలదు. ఆగ్రాచుమే కక్కయ్య స్వస్థానము అవ్వరమున విద్వాం
 సుడొక్కరుండుజేరి మీరినపెరిమతో పురాణగాధల శ్రోతలుజోతలు
 వెట్టి కట్టుదిట్టంబుగా వివరించి సవరించుచుండును అతని యుక్తికాశల్య
 ము బహుళవ్యమును బహుజనసంప్రవ్యమును, నవ్యమునువిష్ణుప్రభాసం

భావ్యమును, హరదూషణాననంతవ్యమైయుండును. విష్ణుదశావతారములు వివరించిననోట హరివిశ్వాసందర్శనము సభివర్ణింపఁడయ్యె. విష్ణుమధువై రియన్న పట్ట హరుడు మదనవై రియనడయ్యె. విష్ణుజగన్మోహినియన్నచో కరకంఠుడుగ జగన్మోహినియననొల్లఁడు. విష్ణువు విమతులగు రక్కసుల నుక్కడించెనన్నచో, నందికావల్లభుఁడు వైష్ణవ సంతానము సంహరించెనని నుడువజాలఁడు. విష్ణువు ఖగపతివాహనుడన్నచో, గరిళికంధరుఁడు నందివాహనుడని ప్రశసేపుడాయె పురాణస్థములైన యాదికథలు వినియింపని పెదబుద్ధి పుక్కిట పురాణములెత్తి జనాకర్షణమునధనాకర్షణమే భక్తసంతోషణమును సరావకర్షణమనిహరణముజెందునా మందు నియందము మాల్చిచాదమునుగాంచిపామరులుభ్రమయుదురుగాక, శివ తస్మయత్వమునంది, లింగమూర్తితో నైకవ్రమందిన కక్కయ్యకీపారాణిములు వెక్కసమానుగాని యక్కరయగునే ! శివభక్తులట్టివేకదా ! విమతకథల నారము గ్రహించెను ఉత్సహించెను సంకల్పించెను. ఇప్తదైవతను సంప్రతించెను దైవబలము తోడ్పాటుగా, తోడ్తోవచ్చి, సభ సంభ్రాంతి నొంద, పారాణికుడు పరువెత్త, నువ్వెత్తుగావచ్చి పౌత్రమును సంగ్రహించి కిక్కయ్య దానిని చించి చివరజేసెను అపరురు దుఃఖోయని భక్తావేశంబునకాగ్రించి యావిప్రునివైబడి సంగముకురింగమునట్లు దేహము లేహముజేసి, యెమ్ములదుమ్ములవై చి, ప్రేగులనాగులమెడవైచి, కొన్నెత్తురుల కుంకుమపూరిసమువలె మైనలది, పునుకజేగొన్నచూపరకుభిభత్సంబుగాకక్కయ్య విలయకాలక పాలధారివలె, నటరాజమూర్తివలె నద్భుత శృత్య మొసర్చుటయు భక్తపరాయణుడగు కక్కయ్య నెదిరింప సాహసించు నైస్సవులు మందునకైన కాశరాఠైరి. నిజభక్తియన నిట్టిదికదా ! శైవకృత్యంబులు సదా జయప్రదముకదా !

చక్రభాగి దేవయ్యకథ స్తోత్రం

నృప లా ! ఈశ్వరభక్తులు సమంచిత శక్తియుక్తులనుట తెల్లము కదా. నిగ్రహయుతులగు గంగాధగ నికేతరు లరిభయంకరు లను టకొక కథ చిత్రకథనుడువును. తొల్లి కెంచావియను భూసురాగ్రహారముకలను అందు వాగి దేవయ్యను విప్రౌత్తముడు వసియించుచుండును. అతడు అశేషభాగిభూషభక్తజన భక్తిభావనాసక్తుడు. అతడారీతి ని 'లింగజంగమసహస్రాయనక్తుడై నంత శితికలందు ఏతత్ భక్తప్రభావంబు స్వభావంబునో, స్వరూపంబునఁ బరీక్షింప నెమ్మడినెంచి నెమ్మడిగా లింగదూత మెడ్డవై గీలించి, యాపాదమస్తము బూతిధారణమొనర్చి రుద్రాక్షుల రక్షగట్టి, త్రిశూలము గేలదాలించి, శ్రుతులలోగిపడగలువ్రేలించి, హరశంబో అని శంఖముపూరించి భాగియెట్టయెదుట నొక పంచతరూపమున వచ్చినిలచెను దేవయ్య యట్లరుదెంచిన జంగమ దేవరను దేవరనిభివర్ణించి ప్రత్యుత్థానముజేసి శివద్రవ్యంబు లనుచితసత్కారములఁ బూజించి, యుచితాసనాసేచుంజేసి సగ్గోష్ఠినల్లాపంబుల గుళల పృశ్నల గడపుచున్నంతలో లింగనైమిత్తికంబగుటయు దేవరయ్య భక్తిసంపన్నుడై యభ్యాగతినర్చింప యత్నించుటయు నాకుమానామాన పవేషధారి గ్రహించి సాక్షాత్ శివహృదయముగావునఁ దావచ్చిన కార్యమవార్యమగుటదేవరయ్య ముఖారవింద మవలోకించి యవధార్యా ! అశనాతురత యేల ! నావ్విపమాలింపుము. నాదలంపు వచన మీవ చిరిమునఁ బొనర్చకున్ననాతిన్న సార్థకములేదు. వెద్యునుదెచ్చియారగింప జేసితివా? నాభక్తహృదయము సాదువడి సీకష్టముసఫలమగును. అనినను భక్తులయెడ సంకోచమనంగీకారమగుట చేయసభ్యమనియెంచక మించిన దేమని తలంచి యొక మొదపును పంచించి యానూంసము రుచ్యంబుగావించి జంగమదేవరను సంతృప్తి పరచుటయు నీవర్తమానము గామనూమూలాగ్రము కీర్తమానమయ్యెను. ఉ

మ బ్రహ్మసంజాతడగు దేవర నీచన్నేహమున వర్ణసంకరుడై మతి
 మాలి కాసికూళ్లు కిర్కశులకు గారవించి విందు చేయుట విని యులికిసాటి
 ల్విజులు మేటిబడియలఁ గొని దేవరయిల్లుజుట్టి యశ్లేలములబలుకువారు,
 అనగ్ధముల నడమించువారు, తలుపుల నడలించువారు గోడలబెకలించు
 వారు లోనివారల నడరించువాడు నై యీవలకు రాకపోకల బోయిన
 గుడిసెలాగి యగ్నిహోతృము దాగొల్పినమని బహువిధాలాపంబుల
 నాభక్తవరుల వంచించఁ బూనుటయు దేవయ్య యాకుమతिसంఘముల
 నుల్లంఘింపనెంచి దైవభారమొంది యీవలనరుడెంచి, ధైర్యోత్సాహ
 ములు రెట్టింపఁ అయ్యలారా ! మీరెల్లరువర్ణనిగ్రేతలగు ప్రముఖులు,
 నేనువర్ణ సంకరుడను. నాసహచరుల నీచాతినీచులగు మాతమేళము.
 అట్టివానినన్ను విప్రోతములు దృష్టిశంక జేయుట శంకరుని వంకబెట్టుట
 సంభావ్యమే. ఈసాంతవీడుట యభయులకు పాడియే కావున నిదేనాదే
 వుని నమ్మి మీసమ్ము నహింస లేక యీ వీడు నేడు వీడిపోవుచుంటిని.
 అని కలహము చాలించి గేహమువీడి మిత్రునిగూడి పురబాహ్యప్రదేశ
 మునవిడిసెను భక్తులు సంకల్పసిద్ధులుకదా! శైవప్రతిష్ఠితంబులగు పజ్జ
 లింగములు, శార్దూభరాంభుజ గర్భముఖ్యదేవాళిని సంప్రతిష్ఠితములగు
 లింగములు స్వయం భూవర లింగమూర్తులును భోగయ వెంబడి గోవు
 వెంట వత్సములట్లు దశదిశల నెగయుచుండెను వీరములుగాయును,
 దేవభులవక్రలించును, సోమసూత్రముల కంతల దాటను, పూవురా
 శ్వబెకల్చును, హిమనగజాల్మజను విడిచిపోవును తామరతంపరైచను
 ను డీకొనివెంటబడును, పంతగించి యతిక్రమింపజూచును, దొర్లులాడు
 ను, కలహించును, నహించు, ఈవిధమున గ్రామమునగల లింగమూ
 ర్తులు వర్వతపంతలవలె బంతులవలె భోగయ్య వెన్నంటి స్వేచ్ఛావిహార
 మొనరించుటయు కెంచావిదై వాపరాధంబున భక్తజనాగ్రహంబునకు
 గురియై పాడుగోరుచుండెను. వెండియు మేదిసీమండలికంపించెను, తారలు

రాలెను. సభావీధియల్లాడె సూర్యచంద్రులు తెన్నుతప్పిరి. చిమ్మచీక
ట్లుగ మ్మెను సస్యములువాడెను. బావులుపూడెను ఘూక రాక ములు
కూడెను, వాయువు స్తంభించెను దూమముక్రకోపించెను. నిప్పువానకు
రిసెను. తెప్పలుమునిగెను. గుండులు తేలెను. పురములంటుకొనెను.
వనము జలమయమయ్యెను. ఇట్టిభయోత్పాదములు లేటస్తింపవంచనా
పరతగానెంచి బుద్ధివచ్చి యచ్చటి విప్రులు చెచ్చెరవచ్చి నొచ్చుకొని
జీవయ్య పాదముల జాతములబిగబట్టి దీనినులై స్వయంకృతాపరాధ
మునకు వశ్యైతత్వహృదయము లై నట్లు కన్నీరుమున్నీరుగా బాష్పజ
లంబున నాపరమ శివునిపాద పృథ్విశన మొసర్చుటయు దై ప్రావౌభీదన
మే ప్రధానాంశమును భక్తప్రశంసనమే ప్రాణప్రదముగా గొనుజీవ
య్య బాపనయ్యలయొక విత్రత్యముబూని వారివేషుకొలు నపురప్రవేశ
మగుటయు నాలని బ్రభావమును తొల్లియధా యధావైన లింగములు
యథావకార్యముగా స్వస్థానంబుల నలంకరించుటయు గాంచి మిథ్యా
జంగము సహితము గొనియాడి వేడిచనియెను.

చిక్కగొడ్డవ్వ కథక్కిరి

తొల్లి పాండుపుర మను ష్టేత్యముకలదు, అందు వేదవిదులను
వదనుగొన్న వదుగురు బాపలు కాపురముందురు. ఏతత్ ష్టేత్యప్రాంత
మున నొక్క మాలవల్లెయుండు, అందొక పేదరాలు వృద్ధురాలు
వసియుంచును ఆమెను గడ్డవ్వయని పిలుతురు ఆమె దిక్కుమాలినది
నర్వాంగ కుష్ఠినీడిత. పట్టరాని పరమేశ్వరుని భక్తురాలు. ఒకనాడామె
పని వడిపాండుర పురమునకు బోవలసెను. పండిన పొడల కాయవలె,
కాయమునిండ గంటులు, చమ్మలు గొనుర సిస్సావము, వైవ్రాలు
మఱీకలు, పుండువడిన యంగములు, తుండెములై నవేళ్లు, ఆవికృత
రూపము, బాధాస్వరూపము, గాంచి జాలిపడుటకు సాయపడుటకు
మారు కర్కశహృదయులు, మర్కటహృదయులు ఆనాటి విప్రనామ

లు; హేయవడి ఆమెతో ! చివరచొప్పి ! నాసాపము నిన్నుకట్టి కుడు
పుడున్నది కానవా ! ఒకలెరుగని పొగరున తొలిపుట్టునే బెట్టికమునే
కొంపకూల్చితి పో యీనాటికి పెద్దవోగమువచ్చెను. తా చెడ్డకోతి
వనమెల్లచెరచును. ఈ యుటువ్యాధి యీవీధులవారికి పంచివెట్ట వచ్చి
తివా ! కాని జాతివానవు. పడగెంటనైన భయమగునట్లు మాచొట్టెల
పాలటి దయ్యమువలె యమువలె నిట్లు సాహసించినందుకు చెప్పవలె
అని బెగడింప నామె హృదయము చలించినది. మదిగదలెను వ్యాకు
లముపెచ్చె, భక్తులశపథము శాస్త్రబద్ధముకదా ! పరమేశ్వరునిచ్చి
ర్థించెను. ఈ నికృష్టిజీవముకంటె నాసేవయేలగు. ఈ జరాభారము
కంటె నీచరణనన్నిధియే మేలు నిక్కంపుబత్తిమెయి నిను నేనారత
ము మ్రొక్కిన దైవసాక్షాత్కారమై యీహేయకాయము బాసి
నాశత్యుల గ్రమ్ముగాలమని నిశ్చయించి సోమేశ్వరుని దర్శింప గిడు
క్కునమరలెను. శిలలుదాక నొడలు జరిగిరాచెను వ్రేళ్లు తెగిపడెను.
పాదములు నొచ్చిజల్లెడ తూట్లువలెను. నీలమండ లులెను. పాదభ్రష్ట
మయ్యెను. పదభ్రమకముతోసాగెను. కడక కుంటివడి తుంటుజారెను.
భక్తిరనాన్వాదనమున పృథుత్తులగువారిని బాధలుపీడింపవుగా. చేతు
లతో శివులెపాకెను. గండురాచేల నొరసిహస్తములు స్రస్థముల
య్యెను. జరుగు నాధరము సహితము మృగ్యమై నామావెత హృద
యవీణనిధివనింది యున్నతేజోమూర్తి నిగాళకుదావీయదయ్యె. ఆమె
నేలబడి బండవలె దేహాభిమానము మాని దేవుని దయఁ బూని స్వామి
కైంకర్యమునకు బోవుచుండుటయు భక్తవత్సలుండును, శరణాగత
రక్షకుండును గౌరీవల్లభుండునైన కపర్ధికృపాంతరంగుండై యామెనెడు
ర్కొని, మన్నించి, కార్యమరసి వరిము వేడుమనుటయు నామెయిట్లని
యె “దేవాదిదేవా ! లోకకైకనాథా ! భక్తజనకల్పవల్లీ ! పృథుథాధి
నాథా ! బృందారకులకు సహితముజూడ గూడని నాదివ్యస్వరూప

నాకన్నులకాంచు భాగ్యము నాపుణ్యమున చేకురినది నాజన్మతిరించి
వానోములు ఫలించినని త్వదీయ సందర్శనమున నేను చరితార్థనైతి.
వేరకోరిక లేని' అని సంతసించి సంతస్తులించుటయు నామె బక్తిభగ్గుడ
చెరువడి యువ్వా ! చల్లఁవచ్చి ముఠి దాచనేల , నాకటాక్షమున
నాకువజ్రకాయమగును. నీలోటువెంచి గేటుసలిపిన మూఁఢబుద్ధులకే
వ్యాధిని పక్షపాతముగా బంచివెట్టితి, అన్నంత అనుభవించక తీరునా,
అని అంతర్ధానమై యామె నిత్యసేవకనుకూల మగునట్లా పురమున
సీత్యరుండు లింగరూపమును రాల్చి యవతరించెను ఈభక్తురాలు
శాపవశమున నప్పరమున బ్రాహ్మణులెల్లకు వైత్యరోగముచే బాధ
పడుచు కర్మపరిపక్వమగుటజే నోపు తమవ్యాధి మూలము గ్రహించి
చింతించి కడజాతయని మెడిచులువిరచిన గుడ్డవ్వను దర్శించి తమతప్ప
లనొప్పుకొని దయయుంచునదిగా పాదములబడి ప్రార్థించుటయు సహ
కౌమలహృదయ మగు కోమలి హృదయమున వారియెడ దయకుదిరి
'నిరామయులగునట్లు' పరమిచ్చుటయు నాబాపలుకు రూపములున్నుర
దూప్యములుగా మారుటయు నెల్లవారలీమె నిష్టనైవతముగా నిత్యా
రాధనల పూజించుచు భుక్తిశేషంబుల నారగించుచుండును. నృపాలో
త్తమా ! భక్తవతుల వర్ణప్రకర్షము బాలయమకరా ! నామతులకు
శంభుడ తండ్రి, పార్వతియెత్తల్లి. పరివర్తులే బండుగులు. పాతిభక్తులే
సోదరులు. మసిపాతనుజాట్టినను మాణిక్యంబగు. అడునుసబుట్టిన
తామర డై వ పూజ్యము కంపల పుట్టిన యనల
ము పూర్వక్రియలకెల్ల పూజ్యము. వ్యాసుడు టోయెతకుపుట్టా.
వాల్మీకి శబరుడు కాడా. తక్కుగల యోగుల సాంప్రదాయములు
నైచ్యములని యెంచి లోకమహాత్ములఁ బ్రశంసించునేకాని పూజింప
మానెనే. వారు లోకారాధ్యులుగాకపోయిరే ! బిజ్జల భూవల్లభా !
కపర్దివదారాధనా నిధానులగు భక్తులు దుర్దమశక్తులుకదా ! జ్ఞన

చండాలురని డాయనోడిగూయు కూలలకేమికొఱత. కర్కచండాలురని యొప్పు విశ్వాస రహితుఁ, వృధాజల్పుల, కపలుక్యోన్ముల, విండవాదుల కుహనాభక్తుఁ, జాతినైషమ్య చర్చలతో మీఠోంట్లకు భగవత్తత్పరుల కుప్రమేయ మేల ! భక్తనిరపన దైన దూష్యము కదా ! మూఢుల పెంపున మీరిట్లు కాని వడుపున శివ నాగమయ్య, మాయయ్యను విమలసంఘమున నగుబాటుకు బురిగొల్ప జెల్లునే యనుటయు ససవారాధ్యుని సాహసనచనములకు బిజ్జులకు తోకత్రొక్కిన త్రాచువలె కోహాటోపహ్వాదయుఁడై బసపునివైపు మోమై ! అయ్యా రే ! అగ్యాదిస్పష్టి పర్యంతము శైవంబనియు, తత్తద్భక్తులభేద్యులనియు నీబరిడవాదము శైవశిష్టత్వము నాదృష్టికి దురూహ్యము నీపక్షపాతబుద్ధి యీశితాంతములకూత కోలయిచ్చుచున్నది శివనాగమయ్యవై వాలినమక్షికము లింగాక్షికమని నీయూంతర్యము. ఈభక్తుని యెడలు జడిపిన ఊరముని వైష్ణవునిదేహ మొసిన రక్తముచిడునా అని ప్రతిక్షేపించెను బసవడదెయదనని యెడనెంచి నృపాలునీక్షించి ప్రకాశముగా దేవా ! వారుతమభేదముల సధికారకీశులైచి తమతోడికొనుటకీకొన ! అయినను సమయమగుట ప్రత్యర్థిపరముగా నీమన్యలనిర్వాదితముగా పరిష్కరించి నాహృదయమును దైవికముగా వంచింపజాల. ఇదే శైవసాంప్రదము సూచించెద తనహత్వము తేటలెల్లమగును, చూతము, నిశితకరవాలమును చేబూని భక్తిపరవశమున శివనాగుని హస్తద్వయము రయమున చెండాడుటయు నాపరమేశ్వరుని కృపాప్రబల్యమున నాగమయ్య నరకవడియు వడిచెడక దిగులుపడక శివసహస్రపారాయణ మొనర్చుచుండెను. భక్తపాదరేణువగు బసవడు భక్తదేహమునుండి జాలుగొను దుగ్ధంబుల మొనర్చుకడ లేకవలె మూగి జొరవడి గడువడి గుక్కులిడుటయు జూఘరకబ్బరమయ్యెను. వెర్రుగానక నూనక వైష్ణవులెల్లరు వేగవై శివనాగుని దుగ్ధపాన మొనర్చుచుండు

టయో బిజ్జలనాథుఁడు కలవరము వారింది రాజచిహ్నముల పరిత్యజించి కిరీట ముజ్జగించి, సిరిహంసము వర్జించి దిగివచ్చి శివనాగుని భక్త మూర్తికివలగొని దండప్రణామము గాచరించి తన దుడుడుపాటునకు క్షమియింప ప్రార్థించుటయు శివనాగుడు రాజును లేవనిత్తి హృదయమును హత్తింది తత్తరమునుపిసి యజ్ఞాపకృతమును నవరాధము విరోధముకాదని బుజ్జగించుకంతలో దైవకటాక్షమున ఖండితహస్తద్వయము యథాపూర్వముగా నుండుటయు దవ్వులను పారజాచు బాటన య్యలు వెనుకటి కయ్యములుమాని నెయ్యములుబూని శివనాగుని ఘోషపద్మములకువారి ' క్షమార్పణ వేడుటయు నాలిడందరి నూతార్చి పంచాక్షరి నుపదేశించుటయు వారు కైవారములొనర్చి కైంకర్యము నర్పిరి. బిజ్జలనాథుఁడు శివమెక్కి శివనాగుని శిశ్రూషమై నేనుగూడై నెక్కింది శివనామస్మరణ జేయుచు నగరసంకిర్తన మొనర్చుటయు బసవని శివనాగుని దైవభక్తి లోక మెల్లమై తన్నామస్మరణ చురితహరణ మయ్యెను.

చిక్కిభక్తులు : మోహదనకభక్తి

శివనాగుని దైవాదేశము దేశదేశముల నల్లుకొనుటయు బిజ్జల రాష్ట్రముతయు శైవాచారమయ్యెను. లొల్లింటి వర్ణభేదము లంతరించెను మతకక్షలు మటుమాయమయ్యె. బహుదైవతావాదనలు పటాపంచలయ్యె. జాతివైషమ్యములు సమసేను విలంబపాదనలు గూటబడియె శైవమతోద్ధారకుఁడని బసవున కప్రతిమాన గౌరవప్రపత్తు లలిపడియె. తన మూలమున్న దేశసంక్షోభ ముడిగి జనసామాన్యమున నర్వలో ముఖముగా దైవభక్తి వర్ధిల్లుటయు దత్త్వ వనవాస మొనరించు కాక్తేయు విమతమునకు సైవక బసవని యేలీలైన పరాభరించి తమవ్యాప్తికి మోక్షమరయ నిశ్చయించుకొని చేడిమూకలెల్ల నూడిగములట్లు అప్పనరబుల నుపహరింబులఁదెచ్చి బిజ్జలన కందిచ్చి సులత్ర

బడసిసపిడవ కార్యనివేదిముగా భూపా ' మాపాపమేమనందుము. అనా
 దినుండియు శైవప్రధానులమై ప్రసాదంబుల కర్తులమైన మేము ఈబ
 నపుని గుర్కల కారణంబున వనములమద్య నూంసములైన మాడుచుం
 టిమి. పూర్వశైవులమగు మమ్మిట్లారగిసేయుట మతోద్ధారకులకు
 నమ్మతమగునే ' వైష్ణవచతు సాంప్రదాయములడుగంటి శైవముమో
 సెత్తెనని యాసగొన్న మాగాసితగునే. న్యాయమరయ బంపుడనునం
 తలో బనవకు మంగళవీరికకు వచ్చుటయు బోయవవ్యాజయంతయుఁ
 బూసగుచ్చినట్లు బనవనికి నివేదించుటయు నృపాలుని, కృపాభుని పేరో
 లగంబున బనవనమంత్రి యిట్లనియె, ప్రభూ ! వీరు పూర్వశైవులమని
 కదా వాదము అట్టిచో వీరశైవుల సాబాతి వీరికెవ్వరిస్తురో చూతము
 గా. వీరశైవ ముగ్రలించిగారాధన కాన తత్ఫక్తులు విషప్రసాదమును
 నాస్పాదించుట కర్తవ్యము భిన్నము, విచ్ఛిద్రము, అలఘీకము, పా
 ఘీకము, విశ్వటత్, ధైరవము, జగ్రము, అను శైవనాడులలో తొలి
 మూడు పూర్వములనియు తక్కుంగల వారమనియు సుప్రసిద్ధమగుట,
 ప్రాణాపత్యులకు విషప్రసాదము పరమార్థికము కావున కర్పూరము,
 కాలకూటము, గస్తూరి, కర్పూరము, గరళము పంచాక్షరత్రి పిటమున
 పంచభక్త్యము జేయుచి ప్రసాదములిప్పింపుడన రాజు వల్లెయనుట
 యు నుపకర్యముల పుటమురాకకు కల్పములు కాలిపోయెను రోకళ్ళం
 టుకొనియెను. నేల బాగులుకొనియెను. విషవాయువు బుప్పరిల్లెను. జల
 ము జ్వలితమయ్యెను. ఆవిష్కారప్రసాదము మెసపుటట్టుల సువులు నిలు
 చు టట్టులను సౌజేహమున నొండొరుల మోముల దీనులై జూచు
 తాక్షియుల రమ్మని చేరజేరి బనవకు తోడిబత్తులతో సాపాటుబెట్టి ప
 రవిశ్వాసమున తాక్షియులు విషకుని త్రాగవెరచి కొండము నూనివ
 చ్చినచారిఁ బోవుటయు బనవని యాశీర్వాదమున వీరశైవులు విష ము
 మృతప్రాయముగా త్రావివర్ధిల్లిన భక్తి యట్టిదికదా !

అర్జునజేవుని కథకై

తొల్లి యెల్లవిద్యలకు నొజ్జ మగు బిజ్జలుపురమున జగదేవుడను దండనాథుడుండెను. అతడు మహాధికుండయ్యు సత్వగుణప్రధానుడు. రాజ్యతాత్యజ్యుడయ్యు భగవద్వరాయణుడు దండనాథుడయ్యు కర్ణ యోగరతుడు. మండలాధీశ్వరుండయ్యు చంద్రధర పదసేవామండ నుడు. ప్రవీరుల చారిత్రుడు. ధూర్తజనదూరుడు అతడు యతిరా జగు బసవరాజు. భూషణసేవా పరతక పరిమితానందమంది యాతని మందిరమునగేగి విభూతినమృద్ధుడును కింకరజన పరివృతుండును, బిల్వదూర్వాసనుండును, రుద్రాక్షమాలికా సహస్రభూషిత దేహుండు ను, నిరతరశివపూజాధరుడునగు యోనంపన్నుని యిచ్చడైవతానువ్య సన్ననిమున్నుగాంచి ముళితహస్త్యుడై, వినయ వినమిత గాంతుడై మెల్లనవివరించి కైంకర్యముజేసి సమాధినొకమ్రోల హెచ్చుభాషింప క యొదిగియుండుటయు బసవడు యోగనిద్రమేల్కొని జగదేవుని వందనము లుడుకొని కుశలప్రశ్నించి దండనాసవమిచ్చుటయు మన్నించి పనియడిగెను. అత భక్తానురాగుడగు జగదేవుడు గురురాజగు బసవ ని యాంతర్యమెరిగి భక్తాగ్రణీ । సర్వాధిపతిలగు సిద్ధకెరుగని రహస్యములున్నే । అయిన నదు త్తరిమిచ్చుట నాకర్తవ్యము. తాన మనవి సేతు, గురుకటాక్షమున దేవరయన్ముజ్జనొంది దేవతార్చన సలుపనెంచి తమసన్నిధానమున నా తాత్పర్య మెఱిగింపవచ్చితిని. గురువులాజ్ఞ శిర సావహముకదా । ఈ సమారాధన నిర్విఘ్నముగా నిర్వహింప తమదే భారము. సర్వజగమ సంయుతంబుగా దయచేసి నాయుచ్చనల్పార్చన సుముఖముగాగ్రహించి యీభక్తపాదరజము నుత్పహింప వేడుచున్నా ను తమదర్శనమున మాపాపవేశములు పరిహరిమగును.గురువులుమెట్టి న మందిరము నుపవిత్రమగును. మీరుత్రోక్కినభూతి సర్వాంగరక్ష యుగ, మీపాదోదకము సర్వవ్యాధి నివారణమగు తీర్థము. మీయు

చ్చివ్వుములు మాపితరులకు సద్గతులు, ఆతిథ్యమంగీకరించి నాయాహ్వా
 పము వాకిరివినిపించుటను జగదేవునిదైవజ్ఞానకు సంబంధించి భక్తప్ర
 త్యాహము గురుకార్యముకాన విభూతియులిమగు బెట్టజగదేవుని పిలు
 వునకు వెమ్మనించుటయు మనవిగొని జగదేవుడు గృహభిముఖుడ
 యైయు బసవడు యథాపూర్వముగా సమాధిలో ప్రవేశించెను. జం
 గమదేవరలు కుద్రిజపముల మొనగిరి. జగదేవుడింటికిగి స్త్రీజనముల
 తాళించి భక్తజనసంఘముగా గురుదేవర వచ్చు గావున యథాశ
 క్తి వంటకములన సద్గచేయక వడ్డింపుమనుటయు వలెయని గృహదేవ
 తలు రమపతనా చాతురికి బసవడు బహుమతించునట్లు యుక్తమెరసి
 నిధిధరువ్యముల, భక్షభోజ్యముల వడ్డనపరిచాక శాకముల, రమ్యత
 తంబగు సన్నతాన్న పాయసదధిదుగ్ధమాదిగల యెల్లపదార్థము, భోజ
 నార్హ వస్తుసమితి వండివాప్తిరగ దొంతులు వేర్చియుంచిరి. అపరాహ్న
 ముతిరిగినది. వంటకములు చల్లారిసవి. చనుబాలైన సొంటచి బాలలు
 గోలునునుచుండిరి. జంగమదేవర లెల్ల పిలుపందివచ్చియుండిరి పార్థివ
 ము జేయువారు. లింగాష్టకము జేయువారు. కుద్రజపము నల్పువారు.
 పంచాక్షరుల వల్లించువారు కుద్రసహస్రము జూచువారు. దేవతార్చ
 నలు నల్పువారు. లిఖియతులందరు విచ్చేసిరి. దేవరలు చాడులుతీర్చి
 రి. అరాధ్యులు సప్తలు చర్చించుచుండిరి. శివపూజాద్రవ్యములు సం
 సిద్ధమయ్యెను. బసవలింగము మాత్రము గానరాడయ్యె. అతిథులన్నా
 తురులై యింటనుంట భావ్యముకాదని యెంచి జగదేవుడు లింగభాగు
 లు రావించి యాలస్యముబావుట కర్పించి యవసర నైవేద్యముకావించి
 యెను. బసవడు తన పరిచారి కవిసముచే తానవటకు రాకమున్న తా
 వల కాళ్ళుగడిగి జగదేవు డాభ్యర్చకముగావించిన లెటంగెటింగి సహ
 గ్రామిణియై యాతనింటికిఁబో నలిగిమెలగుచుండెను. జగదేవు
 డి యాపరాధము గ్రహించి బసవని యనుపయించి తోడితేర మధముజా

చెప్పు జగదేవునిరాజు బసవనికోపాగ్ని కింధనమువలె నగుటయు బసవడు
 ముట్టచే తొంటికున్ననల నున్న జేసి తపకడనున్న కింధులతో, నీవీశ్వా
 ససూతుకుని నొముఖాడరాదు' అగపట్టము కట్టుడగత్యమైన యర్థము
 లవక్కాణింపము. అని జాకుగొనక మృషానింగారాధ్యా ! నీవీపోడ
 లేలనేర్చితివి. నీవు శివగేహము బయలువెడలుము. నిరంతర శివసేవార
 తులును, అతులమహిమాన్వితులును, జంగమార్చినా సంగతులు నగు
 భక్తవక్త్రుల నామ్యుల సత్కరింపమాని మూఢులగ్రస్థాన మిచ్చిన నీమ
 రము మాటోంట్ల విమతిమగురాక సమ్మతమగుటెల్లు ? వివేచవిడు
 వానీయు బవక్వాన్న మగురు ! కుతింతులు, మరన్వతంతులు, విమత
 పరతంతులు నగు నీటోంట్ల సమాదరము మాపట్ల సమాధానముకా
 దు. భక్తులసీవిధి తిరస్కరించుటకాక నీయుద్దేశ మేమి కానోపు అర్థేం
 దుకోటిరుశుద్ధ నిష్కళంకభక్తి! ప్రకారము సాధనలేని కర్మచుడాలుల
 కెట్లవగాహనమగురు ఏకదైవతారాధ్యులలో విశేషజాతము లట్లుజా
 తము లుండుటెల్లు, అచ్చిదనుగు భక్తకోటికి ఛిదో! సనము చెల్లుటె
 ట్లు ! ఏకతరుజవితమగు శాఖ లనోన్యప్రాబల్యమున కంతఃకలహము
 లు పడినట్లుండును. సముద్రాస్తతరంగములు రూపసంఘర్షమునకు దిగి
 నట్లుండును తేత్రమున సస్యమేలునకుః ద్రోపులాశిసట్లగు సంశయహ్వా
 దయులే పాపాత్ములు. వారికి ఆత్మవిశ్వాసమే లేదన్నచో గురుభక్తికు
 దురుటెల్లు ? భక్తినిశ్చయము సూన్యమై పరమార్థమెట్లు నువ్యక్త
 మగును ? స్థానబలిమికాని తనబలిమి' కాదన్నచో; ఆత్మవిశ్వాసమును
 జడము నుశాశ్వత మగుచున్నది. అట్టిచో నే కేశ్వరా రాధాచున కగ
 త్యముకానరాదు. జగదేవా ! పరపత్వములేనివాడు భక్తుడెట్లగును ?
 “భక్తిలేనిపూజ పత్రిజేటు” ఒక కథకలదు విను:

చ్యోవ శేష్య కేతయ్య కథ

పూర్వము వేదబ్రాహ్మణ సంప్రాప్తముని మిగుల వన్నెకెక్కిన శ్రావణతమగు పురంబున కేతయ్యయను యుదుడొకడు కాపురముండెను. అతడు శంభుభక్తులకెల్ల మిగ్గు అతని సువ్రతలు నన్యసామాన్యము పుత్ర మిత్ర కళత్ర సోత్తజనులకు యింటనున్న బానిస పశు గోపాలురకు, శుని మాంసాలమాది పెంపుడుమృగములకు తన గేహసర్వత్రమున కేక లింగ పక్ష్యాభిషేక మొనర్చెను. తానొకప్పుడైనభవి, తప్పకచూడడు. మాటలాడుదు అహీనుల నాత్మిగానైనఁ దలంపడు వారల సూప్యవాక్యముల కర్ణ పుటములఁ జొరనీయదు అజమలవేశ్యలఁ ద్రొక్కడు. ముట్టుకోడు. వారితో బేరమున కొనడు, అమ్మడు. వార పరిహిత జనులన్న ప్రేతివివరింపనేల ? వారిని నేల నడువనీయదు. క్రింద విలువనీయదు. యుటబోనీయదు. శిరసావహించి యల్లారుముద్దుగా వాత్సవత్సములపైలై భుజమున వీపున వహించి ముదియును. అట్లు భవిసహసంచార రహితుడు, భక్త్యారాధమతియునై సత్కాలక్షేప మొనర్చు కేతయ్య పవిత్రవారిత్రము పాపకర్మ కంటక మగుటయు నాతఁడొరి వైష్ణవనామకులఁచి యెన్ని నెగులుల బాగిలించినను, నిజమహత్వమున కేతయ్య తృణపాయములుగా నెంచి యవిలేనియట్లచే తొలగు భానుదీప్తివలె కేతన ద్విగుణితభక్తియుక్తుడై శివావధూతయని పూజల విభ్యాతిపరుడై యుండె అట్లుభవుల భక్తుని చిత్తం బెత్తెరంగునైన మెత్తంబడమికి నుత్తలపడి యతనివిత్తుల గాదులంత గాల్పింప నుంచి వెకపడను చెకకుండ మళ్ళిగా నేమినిత్తునో మాతముకాకని యా శులువలు గాదులనుం జచ్చులుపెట్టిరి. ఆయెడఁ గేతవాద్యుడొ మోకుల మోస మెటింగి కొట్టాణములు రగిలి సెగలెగయ, భూమము మేఘములుగట్ట భాన్యమాటిక మురుగొట్ట, ధైర్యమువీడక, క్రూర్యముబూనిక తాగుమ్మరక, పరులరమ్మనక, చిచ్చార్చుటోల కింకరుల శంకఁజేసి

నిర్భయముగా యాజ్ఞలన జ్ఞానముల కట్టెనట పౌరయోగముఖము నకాల
 రుద్రునివలె భద్రుడై యుండి మడిసీరుపడిన యగుమత యాదుగ్గి ము
 డిలో విత్తింతుటయు దైవబలమున కేతయ్య కాసాయల ఫలసామును
 వర్ణనాతీతమగుటయు సీధక్తివిరాజితుని నీరాజములు మంత్రాక్షరాలు
 గా భక్తవరులు తలదాల్చి ఆహా ! ఏమిచోద్యము: పూర్వము శివప్ర
 హ్లాద్య మాన్యములు ధాన్యములువేమకనే ఫలించెనని నికి ఇపుడు
 కనులారగాంచిని యీచిత్రము పూర్వచారిత్రమును బలపర్చుచున్నది.
 శివభక్తులెంతకు జాలరని, జంగమపుంగవులు కేతయ్యకీర్తి సంకీర్తనము
 లో పౌర్ణమిపుచ్చుచుండ విఫలప్రయత్నములగు విరోధివర్గమంత పరాభ
 వమునకు నహింపక కేతయ్య నెంతకైన వంచింది వైష్ణవాధిక్యతకు
 లోకములో పట్టముగట్టుటకుగా ప్రబల ప్రయత్నములు చేయుచుండిరి.
 వైష్ణవుల మూఢులని యధిక్షేపించు కేతయ్య పశు భక్తి యెట్టిదో
 పరీక్షింతుము. అని నిశ్చయించి యొక చిత్రకావ్రతి పశువులశాలలో
 జొరబడి, చానిని కట్టాల్లునిట్టి, మెడత్రాళ్లు ద్రోచి, సాలఁడెరివించి
 గ్రాచుముఁడప్పించి నూత్నమార్గముఁ బట్టించి యెంకేనిఁజరిచి పౌర
 లింగములు తమశాలలో నుటచే పశువులెంత జిజ్ఞాసువులో నిదేశన
 వృత్తమునెను మొలచిడివి పచ్చికలలోనిల్పిరి పైరుపచ్చలకుఁద్రోలిరి.
 కంటకములు నట్లు మొదవులాదరి కేగి కకుంటువలె పదములదమ కతా
 లిగి మెలఁగుచు లింగదర్శనములేక నీగముముట్టుట వృతాభంగమని
 యెంచి కుక్కురబాటి జలమునఁ దిగమరల్చినను ప్రోదులఁ ద్రిప్పి. వాల
 ములెత్తి వెన్నువాలునువాల్చును ఇట్లేడహారాత్రములు నోరెరుగని
 కనవు మేము పశువులయ్యు వృతనిష్ఠను దాహశనములుమాని నియతి
 యూని యుంటచోరిహృదయమున మునదయగడువార 'లయ్యారే!
 పనిబూన్పువారేకొని, పాపము పంచుకొనువారెవ్వరు ? మనలయొక్క
 త్యమున నీసాధువులు నిత్యకృత్యములుమాని ప్రత్యవాయము బూని

నవి ఈపశుహింసా దోషము మనకట్టెల ఘటంపకమానదు. ఈసావ మొడిగట్టిపెట్టి ఘనకార్యమని లోదలంచి యాపశువర్గమును లంఛెవెడలించి యెప్పటిదానికి జొప్పించుటయు రాహుము క్తచంద్రమువలె నవి యిలుపొప్పించుటయుఁ గని నహజకొమలహృదయుఁడయ్యు, పరసంపర్కవిముఖుఁడగుటచే కేతయ్య తనతువ్వలు వైరికిఁ జిక్కితైవ ముడిపెనని భ్రాంతించితివి యాగాకకు పరోక్షుఁడగుటయు పశువులు నిష్టాయత్తములన్నట్లు పొరుగువారలు పులుద్రోసిన మూఁచెట్టక కట్టుగట్టెను. యజమానుని తాట స్త్యము నహేతుకమని నిశ్చయించి నాలనున్న వత్సములు తమ తల్లులపరామృశించుచుటయు నుడిగెను గోవులు లింగమువైపుఁజూపులుచీపించి తద్దృశమునకు కన్నులనీచుగ్రక్తుచుండెను కేతయ్య యిందలినంకేతము గ్రహించి గోవులు నిద్దోషములని మన్నించి వానిని మందఁ బెట్టుటయు వత్సములగాంచుటమాని యాగోవులభక్తి యట్టిపడ పాణలింగమునకు ప్రదక్షిణలులుగావించి, మోరలతో మేరలకుగ్ధిజేసి, లింగాతమున తమస్థవ్యదారలు వర్షించుటయుగాంచి కేతయ్య మానుషభక్తికంటె, పశుభక్తి యెన్నిమడుపులమించెనోకదా ! ఇట్టి సాధువుల భూతరంగిక పారిభాష్యముఁ దప్పిదూష్యమని వృథాభాధఁబెట్టితి ! నాయఘము బెయుపెట్లని పశ్చాత్తాపముతో వానిని ప్రణమిల్లుటయుఁ జూపరికత్యానంద సంధాయకమయ్యెను. కుమతులు కేతయ్య భక్తితాత్పర్యములకును, సమభావమునకును, భూతదయకును, కరుణామతికిని మెచ్చుకొని తమయకార్యములకు నొచ్చుకొని యటపై నాతని యాంతరిక శిష్యుడైరి

చిక్కినవరద నాచరయ్యకథ స్తోత్రం

తొల్లి శైవాచారసంపన్నులని నన్నుతిగని పృథ్వితలింగారాధ్యులకావాసంబగు శివనేరను పట్టణరాజమొందు కలను. అందు శైవ భక్తాగ్రగణ్యుడై నిరంతర జంగమపూజావిరాజిత గేహరాజయై, విరా

జలలింగార్చనా తత్పరమతియు నాన్యేతరమతియునై నిష్టాగరిష్టమండని
 పుకెన్నికఁగన్న నాచరయ్య దేవరప్రతివాది భయంకరుఁడై ప్రియవాది
 మూదితుఁడై యనాదిలబ్ధ శివసేవాకృతపుణ్యఁడై నాణ్యఁడై, యసా
 మాన్యఁడై, మాన్యఁడై వర్ణిల్లుచుండును. అతని కాంత యుమాకాం
 తసదృశ భక్త్యసమాక్రాంత హృదయాంతరాళ భక్తసంపూజితనయ
 శీల. పండు చూలాలగుటయు నాచరయ్య యామె లింగముగ్రహించి
 యర్థోదయకాలంబునఁ బ్రతిష్ఠాపించుటయు నాచె కాంత వ్యత్యయము
 న జంటశిశువు గంటయుఁ జేడియనుడువ విని నాచరయ్య చెవులకు ము
 లుకులుగా పుల్కోత్సాహముచూసి, వీనికి మున్నలింగము సంగ్రహిం
 పఁబడమి వీఁడుపడహీనుఁడు. ఇచ్చిష్టముగావున దవ్వులవైపుఁడు. అంత
 తుని మోముగాంచ యెంచ రాని దోషమబ్బును. శరణోక్తసరణి నర్థో
 దయకాలంబునంద గురులింగసాంగత్యంబు సంభవింపదని నాచరయ్య
 యా యఖిలభక్త లోకము విశోకింప తన తనయుని విసర్జించెనన వినియు
 వేదోక్తసన్సార్గంబు విసర్జించి, భక్తులవిర్జించి, దుర్మార్గింబవలంబించి
 పంచశరభంజను భక్తి మూలంబె సంగవి త్రాటచూలల నగ్రేనరులని
 యాధ్యాత్మికులని, యారాధింప సభ్యమగునే పశుపాలపతియగు భర్త
 డుండగ పశుప్రాయులై యచిభంశంబునఁ జేసి యాతన జీవులగు వారి
 మాట నుడువనేల అతులిత శుద్ధ శైవాచార మర్శములు పంచనమ
 తుల కేమి బోధపడును. ఇథగార్థభ మడుగులరుచి యెరుఁగునే పొల్లు
 మెసపుఁగాక ! అంధుఁడు, పదార్థమూఢుండు, లోకబాంధవుని యాది
 త్యుని సర్వతమోసంహదని, కర్మయోగుని దివ్యప్రభానంపత్తి నెట్లుగాం
 చనేర్చు, చేడిమూక పూర్ణిమాచంద్రు సత్కళానిరతి నెట్లు వాక్కు
 వ్వతాలు. బధిరుఁడు నాగస్వరమూకొనుటెట్లు ! కోతి రత్నపరీక్ష నరుఁ
 గునే ! కుక్క స్వర్గమునందునే ! ప్రాజ్ఞులకుగాక యజ్ఞులకు కాలకంఠ
 రుని కింకరుల ప్రాశస్త్యము తెల్లమగుటెట్లు ! ధరలో లింగనైష్ఠికత,

మొండలికంకణము, కరతలాశులకము; ముంగొంగు బంగారము, ముంగి
ట పెన్నిదానము అట్టి సృష్టిమార్గము వదలి వదలుట ఖండశర్కర
యొండగాదని తవుడు బొక్కుటయగు. శివ సేవయును నిశితచంద్రహాస
మునఁ బావవల్లడల ఛేదించ సుసాధ్యమగును. బండకత్తులబూనవచ్చునే
చేరువనున్న కల్పతరువుచూని మిట్టవై రొట్టఁజేబట్ట గట్టునే! సంసారజ
లధి సుత్తరించు నోడవీడి భవజలధి కల్లోలమగు స్థావముఁ గోరవగునే! ర
మణీయమగు రత్నరాజహానాడి గాజుపెల్లల మూటగట్టవగునే! దొడ్డి
లోనిగామధేవువు మాని సంతలోని గొడ్డుకొనవగునే! చూంగళ్ళము
మాని దుష్టకర్మకలాపము జేయుటేల? 'తేనెనహనఁవసేత్' అను శుభ్ర
త్యర్థ మగ్రాహ్యముకదా! శుభ్రగాంగోదక స్నానమున వాయుసము విను
లీరక్తిమ గాంచునే! నైజవ్ర మగు శుచకపుచ్చము గంధపుఁగ్రోవినిఁ
జట్ట తిన్నవగునే! యుగములుగా జలధిలో నానినను కటికిరాలు గుణ
మబ్బి మెత్త బడునే! కామధేవువుపాలతోఁ బ్రోది శేషింను వేములతో
పిగాంచునే! మసిపుటయు వెట్టి మకిలితోవునే! కట్టిస్వభావములు సు
లువుగా వదలుట శుద్ధభము అట్లేయగుగాక పసిపినాగట గనవుగట్ర
చిక్కకుండ బెక్కు చాజ్లడున్నిములకి విస్తులు లెడబెట్టు నధమునిరీతి నా
రఘసార భూరుహములఁగూల్చి చెముడుడొంకల పాతనగునే! బవిత్ర
వీతిహాత్ర మధ్యగబున నపవిత్ర మూత్ర పురీషముుజేసి తీర్థమని వేడు
క్రూరునిపగిది. మృడలింగపరాజై ఖానేకాన్యదైవధవనంబులు తమ్ము
లుగాలేల రాజరాజసఖపరాజ్ఞుఖ పూజలు ఓటికడవలొని నీరములు నీ
డలేని ధారుణిరుహములు, జలలేని దిగుడుబావులు, యెన్నెత్తనిపైరు.
అకలి యుడిగిన జీర్ణప్రాణములు, అనాధ్యాయములేని చదువులు; వెలు
గులేని విన్ను, త్రవ్వకుపరాజ్ఞులుడై యజ్ఞమాచరించిన దక్షుడుశిర
చ్ఛేదమందెను. 'తలధన్న మెల్ల ముందర జగన్నుర విప్పులకిచ్చి' అనికప
ధము వహించిన వరశంరాముఁ డేగతిఁ బొందెను. గురుహితోక్తుల నిత

సింహానిశయంబైన బద్ధమైన హరుడైన హరియైన వారిజభక్తం ...
 తిరుగ నేరడు నాదుజిహ్వ' అన్నబలి వైష్ణవపూజామూర్త్యై మోతకు
 దెచ్చెను' ' వేదరహస్యవేది, పృథివీ సురకోటి! అత్యాదరబుద్ధితో నిష్ఠా
 ర్థసత్కారమొనరించిన ఫలము, శంభుభక్తి సంపాదకుడైన యొక్కభ
 క్తునకు బట్టెకువిడు: జేసిననగును తాదృతవై ఓకోక్తులకు: దప్పించుట
 సాహసముకదా ' అని బహుభంగుల బసవడానితీర్చిన జగ జీవు: డ్రతు
 పూరిత నేత్రుడై, స్వగూనిహ్నవపూర్వకముగా బద్ధంబలిపుండై భక్త
 పరాయణుడై యిట్లు ప్రస్తుతించెను దేవా ' కృతాపరాధిని, దైవవం
 చను:డను భక్తుల తిరిస్కరించితిని. కర్మబంధు:డను. కష్టు:డ. ఖలుం
 డను దుర్మదాంధతో పేతు:డను, దమ్మయలయండప ప్రజ్ఞమా విశో
 యజ్ఞానపాతకు:డను. శంక లేని యనాచారసంపన్ను:డను, వేయేల? నేను
 సత్త్వాపరాధిని నాయొనరించిన పాపమొదును విడువడు. ఈహీనక శేబర
 మునొల్లను ఈనిచప్రాణికిసహింపను. మొరీకికట్టెబరువు మోయలేను.
 ఈపాపజీవనము గడుపలేను ఈప్రారబ్ధకర్మ మనుభవింపజాలను. ఈన్వ
 యంశ్చతాపరాధము నోర్వలేను కావున గుర్వాజ్ఞయైనచో భవస్సన్ని
 ధావను నకే ప్రాణముపరిత్యాగ మొనర్చి శాశ్వతశర్యలోకస్థివం దెవను.
 అని దీను:డై పలుకుటయు బసవన్న భక్తానుమతియ్యె యిట్లువక్కాణించె
 ను శిష్యా ' ఇంతసాహస మవివేక మనిపించుకొనును. వైగాప్రాణహ
 త్యాదోషమున శివక్రోహమువాటిల్లగ: గు అపరాధులకువశ్చాత్తాపమే
 ప్రాయశ్చిత్తము. మరియు పివీలికాది రద్రువర్మంతము నకల చరాచర
 భూతికోటికి శృష్టిస్థితి సంహారకారకు:డై, న్యయంభువగు నేకేతరుడి ప్యాణి
 కోటికినిజమహత్వముప్రసాదించియుండుటచే నేతద్భక్తులువిరక్తులై జీవత్వ
 క్తులగుట డైవసాతక మగుసదాగతియగు ప్రాజ్ఞావత్సమునదైవనంధుటన
 మున: జేసిబహుళకార్యంకరములు త్వన్నమగు. ఆయుత్వములదైవకృ
 ముచేతార్హించి భక్తిప్రతిష్ఠాపన మొనర్చుటకొకపురుషు: దుద్భవించియుం

డు. శైవ రాజ్యమున ననంతారిష్టము లల్పకాలమున సంభవించునూచనలున్నవి ఆకష్టములగడిచేర్చ, మతమును పునరుద్ధరింపు మహాత్ముఁ డగత్యముగదా ! అట్టిశోభన సలస్కారములు నీయందభావ్యములు. కావున నిరాశ జెందకుమని యూరడించెను. జగదేవునియందు వాత్సల్యముఁ జూప బసవఁడు శిష్యబృందము లుభ్యంగీకై వారలుజేయ, కింకరులుబిళ్ళ దళ పూదనొనర్చ, దానీజనము నాగపట్టముబట్టి, భటులుపట్టినత్రిశూలముమోయ, జంగమదీవరలు సంకునినదంబుసలుప, ఆరాధ్యులు'లమోరుద్రమన్యమృడయే' యనునమోవాక్కాయ లుచ్చరింప జగదేవుని మందిరమునకు అతిథియై మంగళతూర్య సహితముగా నేతెంచుటయు భక్తపాదరజము జగదేవు డుద్విజఃకృతపూర్వోత్సాహుఁడై గురుజంగములప్రాంగణముననిల్చి కుటుంబసహితముగానెనురేగి యతిధిసత్కారములశాస్త్రసముతారముగా నిరపియోపినకొలది వివిధాన్నపాస్తముల మృప్తిభోజనసంతృప్తులఁ జేసి భక్తాభీష్టిసంసిద్ధినికృతార్థపడయ్యె

చిక్కమల్లయ్య మధువయ్య కథ.

బిజ్జలపురంబున శైవ భక్తపరాయణులగు నిడ్డమ ట్టుద్రసోదరులుండిరి. పేదయయ్య నీశ్వరకృపాపారతంత్ర్యమునవారు నిత్యజంగమార్చనాఘ్యవై బహువినుతిగాంచుటకు నైష్టవులగు నాయూరి ట్టపులు వృధాసూయాపరవశులై వారి నెవ్వధి నైన బరిమార్చకృతనిశ్చయులై బిజ్జలునిసభ జేరి రాజభూషణా ! మాపాలపుట్టిన జెట్టలనీమందుము. ఈ పాపండమతగుల తిరస్కారములముందు 'దిన దినగండము నూరేండ్లాయున్న' కదా ! దురాచారసంపన్నులును, మతవిపన్నులును, రాజద్రోహులగు; తక్కినశైవులకేల, మల్లయ్యమధువయ్యలు, మాపాలిడిదూతలుకదా ! అని లే.పోని నేరములనూరిపోయుటయు, సహజవిప్రహాపాతియుగు బిజ్జలుడదేయదనుగావారిని రాజభీక్షింపించి వారి నేత్రకోశంబులఁబెరికించెను. అనిష్కారణవంచనకు ప్రతియలిగి జేశారిష్టిముల

న్నియోక లైనను. అతివృష్టి యనావృష్టి యీతిబాధలుతరచయ్యె దోఁ
 ఘోషాచ్చెను. అగ్నిహోత్రధయముకలిగెను అభికులుమరిణించిరి ఆమ
 యములతిశయిలైన ఋతుభేదము సంఘటిలైనను. కాటకములుకలిగెను
 బూటకములు పొలెను ఈ దురంతముల బిజ్జలునివవత్ రాజ్యము
 సంక్షోభమందుచుండ వెర వెరుగక నృపాలుఁడు రాజ్యవినాశమునకు
 బెంగ గొని యుండును శైవులీమతవంచకునిగతియెఱిగి బసవని సహిత
 ముగా జనుదేవునిదర్శించి ఆర్యా ' మున్ను శైవసిద్ధాంతమురిత్తముగా
 డు. మల్లయ్యమధువయ్యలకు-నిరుపములి) గా రాధ్యులకు భూపుడొనర్చి
 న యచత్కార మీసర్వ విపన్నులమైపది లోకమిదిమరచుఁ గ క
 భక్తలోకము, త్రిలోచన విలోకన మీవంచనసహించునె ! భక్తనం
 త్రాఁడుడవు నీవయని పురిగొల్పుటయు శివప్రసన్నతచే రక్షణకర్తవ్య
 మూహించి, భక్తసమూహంబు నాహ్వానించి వారి యాశీర్వాదముల
 నంది బిజ్జలునిఁ బరిమార్చి సజ్జనుల రక్షించుట కభయహస్తమిచ్చి,
 దేవునంది, హస్తమునకరవాలమూని నిండుసభయను నెలకొని యార్తా
 వనులగు వార్తావహుల సంక్షేమములకు వదురు బిజ్జలునియెట్టయెడట
 లయకాలరుద్రుని భాతి, భీతి దోష నిలిచితఁ - మస్తకమును తనకర
 వాలధారల ధునిమెను, సభికులెల్లరి యచర్థమవగా హసగామిదండధరుఁ
 డే ధరణీపాలుని పాలిట మృత్యువగుట తమ కేగతియని మతిచెడి వెత
 పడి పికా పికలై పారిపోయిరి. మూఢులు వ్రాణాపాయంబని దిక్కెరుం
 గక యథా యథలగుటయు శైవులువిజృంభించి రాజకులంబును ముట్ట
 డించి తత్ బంధుసందోహను మిత్రవర్గంబును బరిమార్చిరి బిజ్జలరా
 జ్యమంతయు శైవశోపోపహతమగుటయు వైష్ణవాళి తమకు వేరుగతి
 లేమికివగచి బసవునిపాదముల శరణుజొచ్చి లింగధారులైన తనపూ
 ర్వారిష్టములఁ బాసి తరుణోపాయముగాంచిరి. మల్లయ్య మధువయ్య
 లకు పరదైవతము భక్తివెంపున, పరమభక్తులకు జగదేవుడు, బసవ

మంత్రి, మహాత్వమున బిజ్జలునివల్ల నప్తమైన దృష్టి పునఃప్రసాదిత మయ్యెను, ఇట్లు వైష్ణవరాజ్యసంహారకుఁడును, శైవమతసంపాదకుఁడు నైన జగదేవుని యపారథ భక్తికిచ్చుమెచ్చి కైలాసవిభుఁడు-బృందారక సేవ్యుండును, కింకరభజనాను వర్తకుండును, షణ్మాతృకాసహితుండు ను, దురివిఘ్నేశ్వరపరిసరుండును, గౌరీనమేతుండును, నందివాహనా రూఢుండును, కుచేర విహితుండునై సాక్షాత్కరించి జగదేవుని న తా నసహితముగా పుష్ప విమానారూఢుల గావించి వియన్నాగ్గంబున ననగ్గళతుంబురని నాదంబులు జెలుగన శశీరసా ముజ్యపద వీపట్టభద్రు నిఁ గావించెను. భూలోకమున బసవమంత్రి కొంతకాలము శైవసంఘ సుస్కారముఁగావించి, శైవదిగ్విజయ దశదిశలవెలయించి, యప్రతి మానశైవ నిష్టాప్రతిష్ఠప శిష్యవర్గముల కుపదేశించి యికభూలోకమున పరమతథయము స్వప్నతుల్యమగుటచే నైహికంబులవిసర్జించి, యేకాంతవర్తియై, తృణజలసమృద్ధంబును, శైవక్షేత్రంబునగు బల్లణపురీస గ మేశ్వరు పాపుజేరి తనమంత్రబలమున నాయత్రీశక్తిని న్వాదీనముఁ జేసికొనునటయు బసవి శైవమునకుమెచ్చి సంగమేశ్వరుఁడు బ్రత్యక్ష మై బసవని తనలో నైక్యమొనర్చి తాను నిజాంశనొందెను ఇట్లు పార భక్తిసంయుక్తులై యైహిక శైవాచారసామ్రాజ్యమునకు బసవరాజ పోత్సహకుఁడును జగదేవుఁడు కారణకర్తయునై తమనిష్టాప్రపత్తు లనిహమున భక్తిసామ్రాజ్యమునకును పరమున ముక్తిసామ్రాజ్యము నకును పట్టభద్రులయిరి ఈబసవపురాణము పఠించినవారికి భక్తిపథం బును, విన్నవారికి విభవంబును, చదివించినవారికి నకలసామ్రాజ్యములు ను, వ్రాయించినవారికి పాపినాంశంబులును, నిత్యసారాయణులకు సా యుజ్యపదవియు గలుగును.

సర్వము సంపూర్ణము.

